DAVIDIS REGIS AC PROPHETÆ ALIORVMQVE SACRORVM VATVM

Psalmi,

EX HEBRAICA VERITATE in Latinum carmen à BENEDICTO ARIA MONTANO obseruantissimè conuersi.

Cum argumentis & elucidationibus, quibus singulorum Psalmorum sententia plenè exponitur, & orationis filum deducitur, eiusdem interpretis opera & studio adiunctis.

ANTVERPIÆ,
Ex officina Christophori Plantini,
Architypographi Regij.
M. D. LXXIIII.

CHRISTOPHORVS PLANTINVS CHRISTIANO LECTORI SALVTEM.

SACRORVM *librorum omnium, qui ex Hebraica veritate in Græcam & Latinam linguam translati sunt, difficillimam & obscurissimam esse orationem, qua Dauidis Psalterium versum est, adeò omnibus est compertum atque exploratum, vt si ostendere quis paret, actum (quod dici solet) agere videatur: neque alio argumento sententia hæc indiget, quàm lectione ipsa plurimorum Psalmorum. Quid enim difficilius legi vel audiri potest, quàm;* Sagittæ tuæ acutæ, populi sub te cadent, in corda inimicorum Regis: *&*; Si dormiatis inter medios cleros, pennæ columbæ deargentatæ: & posteriora dorsi eius in pallore auri. Dum discernit cælestis reges super eam, niue dealbabuntur in Selmon: mons Dei, mons pinguis. Mons coagulatus, mons pinguis: vt quid suspicamini montes coagulatos? *&c.* Currus Dei decem millibus multiplex, millia lætantiũ, Dominus in eis in Sinai in sancto, *& cætera. quæ si ad hanc rationem obseruentur, non dubium est, quin maximam psalmorum partem simili nota sibi sint vendicatura. Fuêre quidem complures, qui præter vulgatam communem versionem, qua Romana mater nostra Ecclesia vtitur, siue sententiæ magis explicandæ causa, siue alio consilio ducti, varias olim & nostro etiam sæculo interpretationes elaborarunt; à quibus quid quantúmve in aliis libris præstitum sit, examinare & expendere neque meæ facultatis neque loci huius esse arbitror. illud certè manifestum est, si parum in aliis, minimũ in Psalterio vertendo præter vulgatam quã vocamus interpretationem fuisse per illos promotum. Nam si quis sententiam planiorem ac faciliorem nonnullis in locis reddidisse*

 videa-

videatur, orationis tamen grauitatem, ac sublimem illum tenorẽ & sonitum, quem nostra versio refert, amisisse deprehenditur. Etenim cùm in sacris scripturis vertendis normam illam religiosè teneri oportere & sancti patres & viri docti affirment, vt non solùm sententiæ pondera exhibeantur omnia, sed ne verborum vlla vis ac significationis elegantia desideretur; accidit, vt quicunque eos libros, qui vario ac multiplici carminis genere Hebraicè constant, vt Iob, Psalterium, & Cantica sacra, in Græcum vel Romanum sermonem vertere studeat, si solutæ orationis stylum obseruare velit, quemadmodum plerique omnes alij præter nostrum interpretem voluisse videntur, ieiunam dictionem & elegantiæ illius, quæ apud Hebræos auditur, expertem sonet; sin verò (vt interpres noster idq; rectius multo fecit) poëticum illud dicẽdi artificium imitari conetur, elegantiorem quidem & quæ mysterium magis redoleat dictionem, verùm obscuriorem & explicatu difficiliorem exhibeat. Manifestè quidem apparet poëtica elegantia in nostro, qui in sacris templis quotidie canitur, Psalterio, vt, In exitu Israel de Ægypto, domus Iacob de populo barbaro. Facta est Iudęa sanctificatio eius, Israël potestas eius. Mare vidit & fugit, Iordanis conuersus est retrorsum, & cæteris huius modi quã plurimis: in quibus quãuis prosa oratione ab interprete nostro versis, tamen, vt ille aiebat, inuenias etiam disiecti membra poëtæ. Huius verò rei rationem sæpè mecum putanti mihi illa sententia perpetuò hæsit; ea, quæ à primo auctore carmine scripta & poëticis figuris atque schematis exornata essent, non posse in aliam linguam commodiùs quàm carmine verti, vt vtrique parti, & sententiarum videlicet grauitati, & dictionis ac verborum elegantiæ satisfieret. Nam cum carminis natura sublimiorem & metaphoris aliisque figuris ornatiorem stylum postulante aptè conuenire potest ea, quæ in aliis linguis cultis præcipuè, qualem Romanam esse scimus, poëticæ orationis forma obseruari solet, modò ingenio tractetur vtriusque linguæ perito ac

poëticæ

poëticæ tum facultatis, tum etiam disciplinæ compote. Igitur cùm ad literarum præcipuè sacrarum cultum & naturæ quadam propensione, & studio etiam ardenti incitatus, animatusque semper fuerim, atque aliorum qui in hoc genere ad publicam vtilitatem operam diligentiamque ponunt, conatus & labores pro artis opisque meæ modulis adiuuare perpetuò nitar; Benedictum Ariã, quem omnibus viribus totoque pectore ad sacra pietatis studia iuuanda & promouenda incumbere, ferè omnes, qui virum cognouêre, sciunt, superiori anno rogabam, nunquid animum ad hãc Psalterij explicandi rationem adiecisset: tunc verò is mihi specimẽ ostendit Psalmorum quorundam, quos ex Hebraico idiomate ac stylo Latinè canere meditatus fuisset, vt illa animi recreatione Petri Veleij Gueuaræ Hispalensis Ecclesiæ iurisconsulti Canonici, ac Prioris, pietatis Christianæ studiosissimi, & religionis colentissimi viri absentis desiderium leniret. Namq; solet idem Benedictus, vt mihi sæpè retulit, in iis lucubrationibus aut meditationibus, quas vel quotidiano & grauiore vel intermisso & iucundiore studio susceperit, aliquem ex amicis, quos plurimos optimos & piissimos habet, veluti præsentem proponere, quem inter agendum sæpè intueri & identidem consulere sibi videtur, atque hoc pacto & laborem libentius perfert, & illius, cui ita laborat, amici absentiam solatur: interea verò absentis viri personam induit ad ea relegenda & corrigenda, quæ ab ipso conscribuntur; ita fit, vt quamuis vel solitarius in agris vel in penetralibus domi reclusus, tamen in amicorum suorum dulcissimo colloquio versetur. Illo igitur mihi ostenso specimine cùm vehementer afficerer, viderêque mihi viderer voti mei erga vtramque sacrorum psalmorum partem, sententiam videlicet & orationem, optatissimum euentum, si ad finem vsq; id opus perduceretur, pro amicitia mihi cũ illo sancita, & pro cognito illius erga sacrosanctam Ecclesiã & pietatis amatores studio, rogare & hortari eundem cœpi, vt iuxta exempli illius formã totum Psalterium nobis ex Hebraico carmine interpretaretur,

quod ille superioris anni festiuis diebus Deo honestos ac pios conatus promouente absoluit, atque Latinis hominibus fidelissimam paraphrasim exhibuit; cuius quantus, quamque iucundus lectoribus sit futurus vsus, prӕterquàm quòd doctissimorum censorum iudicio pronuntiatum est; omnium etiam bene de bonis rebus sentientium testimoniis declaratum iri spero. Vt verò ipse etiam officium, quod in hoc apud Montanum promouendo opere cœperam, edendo etiam ad publicam vtilitatem pro mea parte absoluerem, quam potui magnam diligentiam adhibui, vt eleganti characterũ genere, accurateque correctum atque omnino sartum tectum idem opus curarem, adiuncto ipso Hebraici Psalterij exemplari, eoque sine punctis, vt olim fuisse videtur cùm ab interprete nostro versum est, quò faciliùs cognosci possit fons, ex quo illa variarum versionum diuersitas emanauit, aliis aliter copiosè fluentem aquam deriuantibus, neque tamen ob eam rem inuicem pugnãtibus; quos quemadmodum coniungi posse contingat, satis clarè hӕc Benedicti Ariӕ paraphrasis à verborum vel simplici vel multiplici significatione nusquàm discedens docuisse mihi videtur: cuius viri labore dum tu pie lector frueris, candido & vti Christianũ decet sincero animo vt vtaris obsecro; Deumq; preceris, vt huic viro & omnibus catholicӕ Ecclesiӕ ministris mentem spiritumque suggerat & augeat, quo in communẽ vtilitatem atque ӕdificationem corporis Christi mystici sanctam atque assiduam ipsique Deo probandam operam nauent omnes. Vale Antuerpiӕ Cal. Augusti. 1573.

B. ARIÆ MONTANO
SVO ANDR. MASIVS S. D.

REMITTO tibi mi Aria doctissime animóque meo carissime, eam Psalmorum tuorum partem, quam mihi abs te discedenti mense Ianuario legendam dederas: de quibus, vt, pro nostra familiaritate, apertè & ingenuè tibi, quod sentio, dicā: non possum non vehementer probare industriam tuam, & fidem, quibus & religiosissimè, & luculentissimè, quidquid in Hebræo est, Latinis verbis expressisti: vsque adeò vt prorsus nihil vsquam, ne vnum quidem Dei proprium nomen, non enodatum, scitissimeque explicatum prętermisisse videaris. In eo autem etiam admirari debeo artificiosam tuam dexteritatem; quòd tam angustis religiosæ interpretationis determinata cancellis verba tam commodè & facilè flectere, atque aptare in poëticos numeros potueris: & quæ alij interpretes soluta liberaque oratione vix Latinè, ea tu carmine eleganter & numerosè dixeris. Quapropter non solùm hortor, verùm etiam obsecro te, vt istos tuos versus; in quibus sanctam grauitatem lepida suauitas mirificè commendat; per primum otium non nihil elimatos atque expolitos (ab ipsa enim incude etiā tum calentes mihi tradideras) Plantino nostro des edendos in vulgus. Legent enim profectò (si quid iudico) studiosi non solùm lubentissimè, quia metro constant: quod orationis genus hymnorum est proprium; atque ab ipsis auctoribus sacris obseruatum vsurpatumque: verùm etiam vtilissimè, & magno cum fructu, quia tanta cum fide, tamque planè ad verbum de Hebræis sunt expressi, vt certiorem interpretem (de nouis loquor) consulere nullum

lum illi queant. Scripſit quidem M. Antonius Flaminius, vir in omni vita ſuauiſſimus, (fuit enim magna mihi cum eo familiaritas) multos Pſalmos ſuauiſſimis carminibus; ſed aliorum interpretum incertam ſecutus fidem: cùm neſciret ipſe literas Hebraicas. Scripſit & Georgius Buchananus Pſalmos omnes poëticis non ſolùm numeris, ſed etiam elegantiis ornamentiſque omnibus excultiſſimos, ornatiſſimoſque: ſed παραφραστικῶς. Quare horum, aut ſi qui ſunt his ſimiles alij; vel, ſi fieri poteſt, præſtantiores etiam: Ego enim iſta mea breui enumeratione, neminem excluſiſſe videri volo iſtius certaminis pulcherrima gloria: horum, inquam, labores; etſi vtiliſſimi illi quidem ſunt, ac prorſus immortalitate digni, tuis tamen laboribus diuerſa & multo certiore inſtitutis ratione, non debent obſtare; & in vulgus exeundi viam præcludere. Qui cùm ſis Hebraicè cumprimis doctus: (hoc enim certò comperi,) nihil tibi vſquam quantauis metri neceſſitate conſtricto, dicendum putauiſti, quod ibidem non alicuius Hebræi verbi notatione cõtineretur. Et hæc quidem de tuis Pſalmis mea eſt ſententia, mi Aria. Ceterùm, quia pro illo Dei nomine יהוה; quod maiores noſtri & Græci, & Latini, inde vſque à noſtræ Eccleſiæ initiis; ſiue Iudaica ſuperſtitione non repudiata; ſiue iudicio, & cum aliquo myſterio; ineffabile eſſe dixerunt; &, Dominum, conuerterunt; tu vbique, IAS, reddidiſti, velim mihi explices, quo hoc conſilio, quáue ratione feceris. Etenim ſi illius vocis ſonum; qui eſt Iehoua, aut Ioua; repræſentare voluiſti, Iouis tibi potius, dicendum erat. quod nomen ſi quis exiſtimet veteres ex Hebræorum arcanis (vt multa) ſumpſiſſe; neque temerè Deo ſummo attribuiſſe, minus ille fortaſſis aberret à vero, quàm qui à iuuando illos deduxiſſe putant. Sed hoc, propter peruagatam ſuperſtitionem nimis iam odio-

sum est. Sin autem Hebraici nominis enodationem voluisses facere; non dixisses, opinor, Ias, sed ens; vt Græci optimè, ὁ ὢν vel τὸ ὄν. Est enim nomen יהוה diuinæ essentiæ impositum. Memini quidem Plutarchum dicere libello illo doctissimo, de figura ει apud Delphos consecrata; postquam multis verbis mirabiliter disputauit; de solo Deo verè dici posse, quod sit; Eum, inquam, dicere memini, fuisse ex antiquis aliquos, qui Deum nomine, εἶ ἕν, salutandum putarent. Verùm neque hoc satis consonat tuo Ias. Quare suspicor te Hebræorum יָה exprimere voluisse. Atqui rursus non intelligo, cur dimidiatum quàm integrum nomen dicere malueris. Sed ego consilij tui rationem ex te ipso audiam faciliùs, citiusque, vt video, quàm coniecturis assequar. Vale mi Aria, & me, quod facis, amato ex animo. Tertio Nonas Martias, Zeuenera. cIↃ. IↃ. LXXII.

D. BEN. ARIÆ MONTANO

IOHAN. HARLEMIVS

S. P. D.

POSTEA quàm Psalmos tuos accepi, vir clarissime, nihil mihi potius fuit, quàm vt eos cùm Hebraico textu conferrem, & tanquam ad sui fontis originem reuocarem. Feci id in nonnullis, facturus idem perlibenter in omnibus; nisi me cum aßiduum, ac pene quotidianum munus docendi, tum mea non tenuis modò, sed etiam afflicta valetudo prohibuissent. Verùm ex iis versibus tuis, quos diligenter consideraui, facilè de vniuersi operis pulchritudine, atque elegantia coniecturam facere potui: reperi enim id quod me admodum delectabat, & in summam admirationem rapiebat; ita te accuratè singularum vocum Hebraicarum vim, & energeiam expressisse; vt ne apicem quidem vllum, quem Latino carmine non redderes, tibi prætereundum existimaueris. quòd si vox aliqua Hebræa multiplicem, vel ambiguam significationem habebat, vidi te illam quoque multiplicitatem, aut verius, diuinarum literarum copiosam fecunditatem Latinis verbis indicasse; vel commoda aliqua periphrasi, quod Latinæ linguæ deerat, magno iudicio suppleuiße. Præterea nomina diuina, quæ apud Hebræos varia sunt, & singula tamen singularem aliquam Dei proprietatem continent, non sine diligenti cura vbique à te obseruata, & suis quæque propriis, atque accommodatis nominibus, quantum fieri poterat, expressa animaduerti; quod eo consilio te fecisse existimo, quòd sciebas in iis magna frequenter recondita esse mysteria, quæ penitus non apparerent, si vno semper, & eodē nomine Latino [Deus] vel [Dominus] vt pleriq; interpretes fecerunt, diuersa illa nomina redderentur. Hoc tuum insti-

institutum, antequàm ex carmine Psalmis præfixo perspexissem, vehementer mirabar, te pro diuino illo & ineffabili Dei nomine יהוה*, quod Græci* τετραγράμματον*, i. quatuor literarum appellant, vocem* IAS *Latinis hominibus, vt tunc existimabam, incognitam, passim in carmine tuo vsurpasse. quod & alia quædam similia qui minus attendent, iudicabunt fortasse pleraque carmina esse obscuriora: verùm id nemini mirum videri debet, cùm ferè omnia ex abditissimis Hebraicæ linguæ thesauris petita sint. Itaque librum tuum pium ac eruditum esse censeo; & sacræ linguæ, diuinarumque literarum studiosis, si prælo committatur, vtilem ac fructuosum futurum esse non dubito. neque labor aut molestia, quæ sententiarum obscuritatem necessariò comitatur, recusari debet, cùm eam & carminis suauitas & eruditionis vtilitas vberrimè compensent. Vale Louanio* II. *Kalend. Iulij. An°.* CIↃ. IↃ. LXXIII.

FRANCISCVS RAFELENGIVS PLANTINI GENER BENED. ARIÆ MONTANO S.

QVANTVM & voluptatis & emoluméti ex tuæ poëticę Pſalmorum Paraphraſeos lectione ceperim, ſermone explicare non poſſem; vir doctiſsime, mihiq; plurimùm colende. Præter natiuam enim ac genuinā poëſeos elegantiam, quæ in hoc opere perſpicuis & claris argumētis eluceſcit, illud ſingulare ac inauditum interpretationis genus, quo pro admirando diuini numinis tibi infuſo munere, cuius ſpiritu feruēte totus cales, recōditos ac diuinos Pſalmographi ſenſus apertis, ſuccinctis, & Hebraicæ veritati conſonis verbis enucleas, me ad ſtuporem vſq; rapuit: adeò vt tua ope ad infinitorum locorū difficillimos ac intricatiſſimos nexus enodandos aditum patere, fateri non verear. Ceterùm animi mei deſiderio vix temperare valeo, quin omnium ſtudioſorum nomine te obſecrem, vt illis ſummariis argumentis & annotatiunculis, quibus, pro exuberante materiæ, quam tibi cæleſtis ſpiritus ſuggerit, fertilitate, quaſdam margines illuſtrare cœpiſti (quippe cùm ſint admodū concinnæ, & cuiuſq; Pſalmi medullam breuiſſimè contineāt) reliquos Pſalmos exornare pergas; ne ij qui ad ſacrorum oraculorum myſteria intelligenda adſpirant, tanto beneficio ſe priuari meritò conquerantur. Vale.

D. GEOR-

D. GEORGII STENII

S. THEOLOGIÆ LICENCIATI AD LECTOREM CARMEN.

MIRARIS, *Lector, Ießëi cantica vatis*
Rursus in Ausonios esse relata modos?
Siste, nec, vt damnet censoria virgula carmen,
Iudicij laxes illicò fræna tui.
Sunt ea Romana sæpè illustrata poësi:
Ingenij maneat gloria cuique sui.
Si (mihi crede) sacrum libeat spectare poëtam,
Inter præcipuos hic tibi primus erit.
Fige oculos, tersóq; vide sermone leporem
Seruata Hymnorum pristina vbique fide.
Purius ex ipsis saliunt quòd fontibus vndæ
Quid mirum, quàm si turbido ab amne fluãt?
Non nisi ab Hebræi genuino idiomate textus
In Latium expreßit singula verba sonum.
Non Iouis hic nomen, non numina vana deorum,
Non gentilitias fértve refértve phrases.
Apta Deo imponens, æuo ignorata priori,
Sanctis dat rebus nomina sancta suis.
Auctorem reuerere, vt sit Bene-dictus יה-IÆ
Hesperij felix lausq; decusq; soli.

Hos Psalmorum libros Benedictus Arias Montanus à se ex Hebraica lectione & phrasi ad verbum in Latinum carmen conuersos doctissimis & pientissimis Censoribus legitimis examinandos & iudicandos exhibet, illud professus imprimis, nullum esse in tota versione verbum, nullum schema, nullum ornamentum, cuius ratio aperta ex Hebræorum verborum significatione reddi non possit, nihilque hîc esse ab interprete allatum præter Latina verba & carminum genera. Id quod quatuor in sacris linguis peritissimorum virorum testimoniis operis initio assutis constare potest. Quorum iudicio & sententia idem interpres argumentorum & elucidationum adscriptione singulorum Psalmorum filum & orationis contextum prosequutus est.

B. Arias Montanus

Censorvm antverpiensivm ivdicivm.

Paraphrastica hæc conscriptio Psalmorum, carmine à doctiss. viro B. Aria Montano edita, nihil habet S. Romanæ Ecclesiæ fidei contrarium, aut Reipub. offensiuum: immò omnino vtile fore iudicamus, vt typis in multorum vtilitatem exprimatur.

Quod attestamur

FRANCISCVS SONNIVS,
Episcopus Antuerpiensis.

Sebastianus Baer Delphius insignis Cathedral. Ecclesiæ S. Mariæ Hantuerpien. plebanus & Canonicus.

Syluester Pardo.

THEO-

THEOLOGORVM LOVANIENSIVM ET CENSORVM IVDICIVM.

Hos doctissimi viri Benedicti Ariæ Montani, S. Theologię professoris eruditissimi, Psalmos nihil habere fidei Catholicæ contrarium, sed plurimum, quod ad pleniorem intelligentiam vulgatæ editionis cōducat, quodq; ad profundos & varios textus Hebraici sensus eruendos & obseruandos prosit, attestamur: ac proinde vtiliter imprimi posse censemus. Louanij 17. Calend. Iulias 1573.

Augustinus Hunnæus sacræ Theologiæ professor Regius.

Cornelius Reyneri Goudanus, sacræ Theologiæ in alma Vniuersitate Louaniensi ordinarius professor.

Ioannes Molanus, Apostolicus & Regius librorum censor.

Georgius Lapidanus Benedictinus, S. Theologiæ Licent. linguarum sacrarum studiosus.

REGIA CATHOLICA MAIESTAS GRATIA SVA PECVLIARI CHRISTOPHORO PLANTINO ARCHITYPOGRAPHO SVO POTESTATEM FECIT IMPRIMENDI PSALMOS DAVIDIS PROPHETÆ, ET ALIORVM SS. VATVM EX HEBRAICA VERITATE IN LATINVM CARMEN, A BEN. ARIA MONTANO CONVERSOS, CVM ARGVMENTIS, &C. ATQVE EVM LIBRVM PER OMNES SVAS PROVINCIAS LIBERE DISTRAHENDI, VT LATIVS EXPRESSVM EST IN LITTERIS.

DAT. BRVXELLÆ XVII. IVLII CIϽ. IϽ. LXXIII.

Subsign.

I. Boudevvins.

BENEDICTI ARIÆ MONTANI DE PSALMORVM STVDIO ATQVE VSV; AD LYRAM.

Carmen dicolon diſtrophon.

> Pſalmorũ verſio ex Hebraica veritate in Latinũ carmen feſtis anni 1572. diebus poſt peractũ ſacrũ ſuſcepta & exhibita fuit.

FESTIS *quid mediter pius*
Diuini vel agam tempora poſt ſacri?
O me quæ teneris ſoles
Delectare modis barbyte, cur diu
Laxis artubus horrida
Et ſuſpenſa taces? deſere ferreos
Vncos, excute puluerem, ac
Neruos imparium turbine clauium
Contentos anima in ſonum;
Et gratam ſuperis lætitiam moue
Mecum. ſi libet ordinem
Exercere nouum; carmina concines,
Olim quæ veniens polo
Dictabat facili numine Spiritus,
Iudæ in montibus arduis,
Formoſo ante alios, ſed magis & pio,
Paſtori niuei gregis;
Cui rexiſſe pecus, cui Deus aſperos
Vrſos ſternere; cui dabat
Perfregiſſe feris ora Leonibus.
Illum ſæpe virente ſub
Vmbra ſicamini, roboris âut ſacri,
Intentum patrii Dei

> Sicaminos arbor ruſtica in Syriæ Palæſtinæ ſiluis frequens.

Dicendis iuuenem laudibus vndique
Ambibat tacitus diu
Armenti pater, & lanigeri gregis
Verso cum pecore accubans
Pugnax dux & aquæ & graminis immemor:
Progressumq; etiam loco,
Immotis oculis, composito & gradu,
(Ne turbet strepitus sonum)
Certos visa sequi turma per ordines.
Jllis carminibus feræ
Victæ vel fugiunt, vel pecori vago
Parcunt, omnis & inscio
(Is dum pastor adest) horribilis metus;
Errent valle vel infima, aut
Propter lustra cubent vel saliant licèt.
Jllum sæpe comantibus
Ramis excipiens pennigerum genus
Aut tuta è silicis domo
Attendit, veritum sacra silentia
Cantu rumpere garrulo; aut
Alarum strepitu vel pede concito.
Donec vox pueri modis
Jntermissa suis sisteret, ac sonos
Plectro sollicito exciti
Nerui continuis ictibus ederent:
Tunc siluæ iuga frondea,
Collis cum tumidis montibus herbifer,

Et

Et cum fontibus integris
Deducta irriguus fluminâ vallibus,
Lenis verbere spiritus
Atque undæ tremulis cursibus, agnitam
Sanctæ vocis imaginem,
Excepti referunt carminis & modos.
Ramis multa loquacibus
Tunc respondet auis versicolor; magis
Suaues concinit & magis
Distinguit numeros, & minuit breueis,
Paruo gutture mobilis,
Et lingua docilis fingere Dædala.
Tunc & nomen amabile
Sanctis personuit sæpius in locis,
Nomen perpetuò efficax,
Quod cælum recreat, quod superos fouet,
Regna & concutit infera,
Quod sciso in pelago fornicibus cauis
Vndas concamerat leueis,
Et muros liquidis fluctibus extruit;
Quod montes trepidi pauent,
Amnes & refluis gurgitibus timent.
Idem terrigenûm pios
Permulcens animos afficit & trahit;
Et mortalia spernere,
Atque optare decus perpetuum monet,
Angustamq; sequi viam;

Nominis diuini laudes.

 Ac

Ac dat regna poli ſcandere lucida;
Mortalémque vicem ſuper
Et dici & fieri atque eſſe iubet viros
Natos & ſobolem Dei,
Regéſque æthereis in ſoliis locat.
Illi vt carmina nomini
Plectro Ieſsiades concinuit nouo,

Dauidis carmina & Pſalmos omnis Eccleſia omnibus ætatibus frequentauit.

Almi numine ſpiritus
Dictata; innumeris gentibus omnium
Linguarum vario ſono
Poſt excepta, ſacris ædibus & choris,
Nullos irrita per dies,
Conſtant, & reſonant, culta parentibus,
Natis culta minoribus,

Pſalmorum lectio & cantus perpetuo dulcis, iucundiſſimi, ac commodiſſimi vſus.

Vt ſæclis noua & vt grata prioribus,
Et grata & noua poſteris
Sæclis, perpetuo ac dulcia munere.
Non Sol quippe bonus magis
Ignes ac repetit commoda lumina,
Tellus queis calet infima,
Queis fœtus varios concipit & fouet,
Certa ac temporibus ſuis
Fundit multiiugis vſibus editos;
Quàm ſummus ſuperûm pater
Virtutem voluit carminibus pij
Vatis multiplicem dari,
Quæ mæſtis animis gaudia candida,

Puram

Puram & lætitiam ferant;
Quæ spem, quæq́; fidem mentibus anxiis
Addant, quique diu miser
Preßit corda labor, discutiant, graui &
Pectus pondere subleuent,
Et fomenta malis vulneribus parent.
Hoc cantu rabidus furor,
Hoc cantu residet victa superbia.
Illis ambitio impotens
Ponit carminibus flamina, queis valet
Orbis vertere turbidi
Fundamenta suis sedibus eruta.
Et quæ incendia, flammeas
Assueuitque faces subdere mentibus
Vis inclusa Libidinis,
Fixa ac Luciferi fraudibus inuidi
Morbis causa tenacibus,
Imbelli his numeris considet impetu.
Segnis Desidia & graui
Somno mersa hominum viscera deserit,
Conceditque bonis locum
Curis & studiis. Denique cantibus
Illis cuncta vel abstinent,
Vel parcunt vitia impellere turpibus
Humanos animos dolis;
Virtutúmque choros vincere promptius,
Sese ac tollere sentiunt:

Et versare nouis pectora motibus,
Exercereq́ nobili
Vires arte, magis reddere & vtiles.
Quid mirum? tremit hos modos
Ac audire fugit, nec patitur ferox
Atri rex Erebi, genus
Qui mortale malis fraudibus impulit,
Casu ac præcipites dedit,
Detrusitq́ patres, primaq́ pignora
Deplorata parentibus,
Natorumq́ adeo sæcula posterûm.
Illa & carmina fulgido
Deductos videas æthere Nuncios,
Et sentire iuuantia
Et verbis totidem excepta reponere.
Illa è sedibus editis
Et cæli solio adducere commodum,
Præsentemq́ solent Deum,
Qui votis faciles annuat exitus.
Hæc nos carmina, Barbyte,
Romanis cupimus legibus ac modis

Versionis Psalmorum ratio ac forma.

Sensu aptare tamen suo,
Auctorem & veterem fallere nescio.
Ergo tu numeros comes
Ac voces fidibus funde loquacibus,
Nunquam gratior aut mihi
Ante, aut muneribus commodior tuis.

AD VATEM DAVIDEM Elegiacum carmen.

Iessiadæ mens alma Deo pastoris amati
Esse tui in numero me sine, quæso, gregis.
Nãq; ego iam primis laudes meditatus ab annis
Diuinas tenui carmine composui.
Sed mihi non vanum memini dixisse magistrũ,
Nil fore par numeris carminibusq́; tuis.
Ille erat excultus vates, castusq́; sacerdos,
Ad sacra templa idem dux mihi sæpe fuit.
Carmina & ipse sacra hũc recinẽtẽ sæpe videbã;
Et stupui, Psalmos dum canit ille tuos.
Semper grata, noua ac semper, mirandaq́; dicta
Sunt tua visa mihi, sint repetita licèt.
Libera Romanis numeris, pede libera quamuis,
Mirabar versus pondera ferre sui.
Hæc ego vt excipiam melius collata, profani
Vulgi conspectus & populum fugio.
Abdor & in siluis, nemorosæ ac rupis in antro;
Scire auido sedes hæc mihi amica fuit.
Hîc sensi turbis hominum strepituq́; remotus,
Quàm tua Iessiades carmina dulce sonent.
Vatibus hæc Graiis vidi ac præstare Latinis,
Quantum nocturnis ignibus alma dies.
Illic te attentè sensi diuina ferentem
Commoda; vt humanum viceris ingenium:

Iohannes Chirosius sacerdos poëticæ disciplinæ Mõtano præceptor fuit.

Psalmi etiam oratione soluta versi, poëticam dictionẽ referunt semper.

Secessus Ariæ Montani in rupe Aracenensi.

Vtq́; pedes numerique modos ac dulcia iungas
Dignaqúe susceptis verba ministra tuis.
O vtinam, dixi, referentem carmina vatem
Audiat hæc noster me, probet atq;, chorus.
Ergo age, méque tuo cupidum pater imbue sensu,
Esse iube & certùm me tibi discipulum.
Dic quo monte sedēs, quæ proxima culmina cœlo,
Dum dicenda vides, ipse tenere soles?
Flumine quo sitiens, largo quo fonte bibebas,
Vt flueres pura voce canorus olor?
Nũ tenuit Tabor meditãtẽ, aut arduus Hermõ,
Constrictis Sanir num tenuitve feris?
An fragrans Galaad, lætis Carmelus & hortis?
An tibi cantatus, cultus & ille Sion?
Nũ te & aquis æstate amplis recreauit Iarden,
Cinereth. Et lacus, à cithara cui bene nomen inest?
Suspirata tibi an putei sacra lympha paterni,
Et fusa ante altum te metuente Deum?
Nam certũ est, quocũq; feras, & adire periclũ,
Atque tenere tuas, te præeunte, vias.
An tibi nullus aquæ dederat liquor, aëris aut vis
Tam pulchris vati carminibus fluere?
Sed magis æthereis delapsus spiritus oris
Inuasit pectus corripuítque tuum.
Cernere & hic maiora dedit, q̃ lumina possint
Humana ex altis nobilibúsque iugis.
Nulla vt lingua licet nitidis purissima lymphis

Par

Par fluat eloquio, quod dedit ille, tuo.
Spiritus ille vbicunque manet, fit nobilis aura;
Erumpunt fontes exaturantis aquæ.
Illi me cupidum; quoniam tu gratus amaris,
Et curare vales; conciliare stude.
Non ego quid poscã, te plusquàm, dicere magnũ,
Ponere & arcanis dicta aliena tuis.
Sat mihi, satq; meis fuerit, dum te sequor vsque,
Signa tenere tui non temerata pedis:
Comminus atq; tuas dum certior haurio voces,
Legitima attenta reddere verba fide.
Hæc numero restricta sat est retulisse Latino;
Ponere Romani carminis apta modis.
Tunc ego & antiquos vates superare videbor;
Tunc ego quos florẽs nunc quoq; cingit honor.
Non amo laudari, quòd vel mage dulcia fingã,
Vel magis exacto compositóve gradu,
Dum fidus quæ tu cecinisti sensa reponam,
Non melius priscis, at meliora canam.
Quidquid & in nobis contingat fortè placere,
Id totum volumus muneris esse tui.
Non deerit, nostros qui versus culpet inertes;
Jn me surget edax inuidiæq; furor.
Et quibus antiqua est tãtum laudata vetustas,
Aut procul à patrio gloria nata solo:
Fabula quósve iuuat, laus vel malè ficta Tyrãni
Indigni, atque alio non relegenda die.

Diligens interpretis in vertendo fides, religiosaque professio.

Quanquã interpretationis elegantia inferior videatur antiquorũ aut nouorum vatũ numeris & vocibus, argumẽtũ tamen omnes ethnicos poëtas vincit.

Non laborat interpres aut curat, quantũ sibi honoris, sed quantũ vtilitatis legentibus accedat.

In me quisquis erit, quidquid libet ingerat, ipse
Excipiam tacitus, compositusq́feram:
Dũ modò quæ inculto carpat mihi reddita versu,
Is tua dicta auidus proficiensq́ legat.
Si legere hæc nolit propter me, ac tangere vitet
Arduus ascito quisque supercilio:
At leget hæc comitum mitißima turma tuorum
Ießiades, & grex audiet ipse tuus:
Queis Rex, vel pastor, quocũq́ & cultus amictu,
Murice, vel pingui vellere, diligeris.
Vos etiam Coreh pueri lectißima proles,
Queis dedit arcano concinere ore Deus:
Inter vestra lyrã ne spernite & organa nostrã,
Quæ cupit in vestros grata venire sinus.
Hæc postrema strepet, sensu tamen apta fideli,
Attendens vestras excipiensq́ notas.
Quam si prima minus dignentur & atria fano
Proxima, sublimes quò decet ire sonos:
Accinat è medio quo surgunt pulpita muro,
Audire hanc populus poßit vt ipse pius.
Parcite ad extremas illam remouere profani,
Impuriq́ gregis complicitiq́ fores.

In magni atrij pulpitis Leuitę ac Sacerdotes canebant. Secundũ atriũ ab æde, in quo viri erant, cui proximũ erat fœminarum. Atrium profanũ postremũ, & ab æde remotissimum. profitetur se nolle inter profanos vates, sed inter pios censeri.

EIVSDEM BENED. ARIÆ MONTANI, DE DIVINORVM NOminum vſu & interpretatione.

ANne ego (quanquam ſenior ſacerdos
Templa præſtantis celebrare Chriſti
Suetus arcanas repetam frequenter
Voluere chartas)
Audeam paruo ingenio ſuperni
Extimum Regis ſuperantis orbem
In breues nomen numeros vocare &
Cogere magnum?
Qui neque antiquis patribus probandæ
Laude doctrinæ, propriíve ſenſus
Par; neque exemplo valeam quietæ
Siſtere vitæ.
Adde & impuri violenta ſæcli,
Fraudis ac plena, & ſceleris cruenti
Tempora, & ſordes, luteamq́ue fæcem
Putris Adami.
Non procul mundi penitus ruentis
Fine ab extremo, niſi fallit aut mens,
Aut pater ſumma miſeratus arce
Suſtinet orbem,
Penè nutantem, nimiumq́ue inanem;
Quippe virtutes ſolidæ relictis

Iam diu terris petiere cæli
Templa ſuperni.

Quis rapit me, quis furor vſque, vt audax
Nomen appellem validè ſacratum,
Quod pij Vates veriti colebant
Dicere parci!

Nomé illud diuinum τετραγράμματον antiquis magna reuerentia obſeruatū, ac raro vſurpatum.

Quin & expertes vitij, beatas
Qui tenent ſedes Animi, ter amplis
Nomen æternum excipiunt profati
Laudibus antè.

Seraphim ab Iſaia auditi, nomen illud appellare, præfati prius ter, Sanctus, Sanctus, Sanctus.

Me ſed afflicti populi piorum
Commouet conſtans ſtudium iuuandi,
Vrget & feruens amor, atque cura
Publica pulſat.

Namque præduro miſeris labore
Vna ſolamen pietas opemque
Admouet; cunctis clypeus periclis
Præſidiumque.

Solamé ac præſidium magnū ex diuinarum rerum meditatione etiam in maxima humanarum rerū perturbatione.

Format & puras renouatque mentes
Mentio ſacri repetita Verbi,
Atque promiſſi recreantis auctor
Sæpe vocatus.

Ergo nil quanquam ingenio, meis vel
Vocibus poſſit tibi laudis addi,
Iſtud ac nomen renuat prophana
Damnet & ora:

Meorū bonorum non eges, gaudes tamen pios homines aliorum piorū diligétia & ſtudio iuuari.

Si tamen quicquam populis piorum,
(Quos Fides, quos Spes animat, tuiq́ue
Vis potens Verbi) cecinisse Vates
Vtile possum:
Te meis certum facilemq́ue votis
Redde qui cælis humiles ab altis
Despicis terras, genus atque pascis
Omne animantum.
Sponte qui Natum proprium dedisti
Sortis & carnis properare nostræ
Compotem, humanæ ac medicam salutis
Sugere mortem:
Nostra dignatus cumulare sancto
Pectora instinctu, patere in sonori
Nomina hæc, queis tu coleris, venire
Carminis artem.
Non opus nostrum meditor nouúmue;
Sed quod antiqui meminere patres;
Fidus interpres cupio decenti
Reddere versu.
Hæc tibi quondam placuere; sanctis
Semper audita & placuere templis:
Nunc tibi vt grata hæc petimus tuisq́ue
Commoda constent.
יְהוָה Sed prius nomen fateor colendum
Vincere & nostras superare leges;

Psalteriũ vertitur carmine opus antiquum & sacrum.
Eadem nomina vel pronunciatione vel interpretatione iam fuere ab antiquis vsurpata.
Lectio & meditatio Psalmorũ Deo grata, & Ecclesię semper iucunda atq; vtilis.

Nomen illud יהוה in Græci aut Latini carminis numeros cogi non potest.

Quod tuo Moses tremebundus olim
Audiit ore.

Eiusdem nominis significatio nullo simplici verbo Latino aut Græco plenè excipitur.

Nulla vis nostris valet æqua verbis
Illius plenum reserare sensum,
Noster aut versus pariter notanda
Ferre elementa.

Quamobrem pars illius nominis vsurpanda est reuerenter ad carmen ita vt videatur incipi, sed non finiri nostris pedibus illius quantitas. Hebræa lingua solũ potest hoc nomine in carminibus vti. Erit igitur nobis IAH frequens in vsu, vox quę dimidium continet integri nominis.

Ast dabis primæ monumenta partis
Cedere in nostros numeros; tuumque
Esto, cui linguæ placeat canendum
Cedere totum.

Ergo te dicam reuerenter IAM:
Nomen hoc nostris sonet excolendum
Versibus; nomen resonet Latinis
Auribus IÆ.

Neque hoc interpres suo ingenio aut consilio admittit; sed secutus Hebraicã linguã & prophetas ipsos qui sæpè vtũtur illa parte nominis diuini IAH in significatione totius: verum alio significandi modo.

Non ego hoc primus memorem, nefas id
Sit mihi ardenti temerare: magnum
Sic tuum Vates breuiare nomen
Vidimus almos.

Nomen IAH quotidie ferè in nostris templis & choris sacris celebratur.

Ipsæ & arcanæ docuere linguæ
Nomini huic densas repetisse laudes:
Et canit Graius chorus & Latinus
Sæpe Halelu IAH.

Casibus tantùm variare iustis
Non malè audaces petimus, quòd ipsis
Plenius rebus videatur aptus
Poscere sermo.

Te

Te petens IAS Domine ô vocabo;
Vatis exponam tibi dicta & IÆ;
Te canens IAM memorabo summo
Doctus ab IA.

Tantum cupit interpres aptare casibus Latinis nomen ad maioré sermonis ac sententię distinctionem, vt aptãtur alia Hebraica nomina, Adamꝰ, Abrahamus, Dauid, Iosephus, Iacobus, Ioachimus; sic IAS, IAE, IAM, IA, ab IA.

Nomen hoc præstans referet benigno
Numine & certo faciliq́ue promptum
Esse te nobis, validumq́ue dicti
Pollicitiq́ue.

Quidquid humani generis saluti
Commodum dicis, statuis, parasq́ue,
Expedisq́ue auctor, facis & probas, hoc
Nomine firmas.

Viribus FORTEM solidè ac POTENTEM
אֵל Dicimus, quando sonat EL tuorum
Ore facundo recinente Vatum
Pontificumq́ue.

Aliud nomen siue cognomẽ potius Dei, EL.

Qui vales terræ, ac pelagi profundi,
FORTIS, & cæli nitidas creare,
Vertere ac moles, renouare & ampla
Mœnia rursum.

Vt regis nostrum genus, atque mundi
Temperas cursum, bonus & gubernas,
אֱלֹהִים Integer IVDEX, DEVS, atque PRINCEPS
ARBITER audis.

Nominis ELOHIM siue cognomenti significatio & vsus. Primũ nomẽ, quo Spiritus ille, quẽ Deum dicimus, indicatus est in sacris libris, est ELOHIM, quod Gubernatorem, rectorem, principẽ, Angelos & Iudices significat, non solùm Hebræis, sed aliis etiam nationibus notũ & cultum.

Sic tui primùm docuit legentes
Spiritus index ELOHIM, relatum

Sæpius

Sæpius nomen variiſque notum
Gentibus olim.

Cognominis Tzebaoth interpretatio & vſurpatio. Hoc cognomẽ interpres hic vertit VLTOR, VINDEX, BELLIPOTENS, ARMIPOTENS. idque ex recta ſignificatione petitum eſt.

Aſt vbi humanæ mala culpa fraudis
Pertinax lentam tibi concit iram,
Et paras dignas ſcelerum graueſque
Sumere pœnas;
Intonat verbum rigidum TSEBAOTH, צבאות
Quod pauet latè ſinuoſa Tellus:
VLTOR & VINDEX memorare, BELLI-que
ARMIPOTENS-que.

Exercitus qui ad vltionẽ ſcelerum Deo parent, ſuperiores & inferiores: ab his publicæ calamitates inferuntur.

Nam tuos turmæ vigilant ſupernæ &
Inferæ ad nutus, variæ nocentum
Spiritus, Peſtes, gladij, Fameſque,
Lædere promptæ.

Deprecatur huius nominis ſeueritatem & experiẽtiam in Catholicos: eandem verò in Chriſtianæ religionis hoſtes, atque in publicæ pacis & concordiæ turbatores; quales ſchiſmatici & hæretici ſunt, imprecatur.

Ne diu noſtris vitiis ſeuerum
Nomen hoc firmes; magis in ſuperbos
Vtere hoc Mauros: inimica pacis
Sentiat hoc gens.
Tuque iam nobis placidum te & IAM,
Et proba FORTEM ſimul & PATRONVM,
PRINCIPEM ſummũ, ac DOMINVM vocari
Numine dextro.

PSAL-

PSALMORVM
LIBER I.

PSAL. I.
Beatus vir qui non abiit in consilio impiorũ.

1 Humanarũ actionum liberarũ tria genera sunt; consiliũ, in quo intellectus & volũtas continẽtur; conatus, in quo studiũ. deinde etiam defensio & cõstantia.

Ast ille.] Verbũ Hebraicũ אשרי exponitur.

2 Virt⁹ & probitas actionũ bonarũ & cõstantia definitur.

Impendit.] Humanę vitæ causa agitur iudice Deo, qui reddit vnicuique nõ secundum orationem, & verba, sed secundum opera sua. in eo iudicio duplices partes versantur & examinantur, Pietatis videlicet & improbitatis. Permagni retulerit ad simplicem & genuinã Psalmorum expositionẽ cognoscere translationum & allegoriarũ, in singulis vel Psalmis, vel Psalmorũ partibus sumptarum figuram.

3 Hic arcana oratione significatur Spiritus sanctus antiquis vatibus exoptatissimus qui legem inscribit in cordibus sanctorum, atq. velle, amare, & perficere donat pro bona voluntate.

ARGVMENTVM.

BONORVM & malorum hominum studia, conatus, actiones, mores, & vtrorumque fines atque exitus hoc Psalmo indicantur breuissimè, sed sapientissimè. Duplex enim vitæ genus esse ostenditur: Alterum eorum, qui viuendi rationem omnem ex diuinæ legis præscripto instituunt, ad eamque normam sese comparant & exercent, cupiuntque Spiritus diuini virtute illam legem in cordibus inscribi suis: horum omnem actionem Deo probari affirmat Propheta. Alterum verò eorum, qui à recta ratione consultò discedentes, corruptis moribus & peruersis actionibus sese contaminant, atque alios exemplo sermoneque suo in eandem sectam inducunt. illorum exitum beatissimum, horum verò miserrimum & detestatissimum esse declarat. idque ex Dei iudicio proficisci ait, qui res humanas cùm verè curet, rectè institutas fouet, promouet, & secundo numine constabilit, prauas verò, quòd oderit, sua ipsorum malitia perire sinit.

ODE DICOLOS DISTROPHOS.

1 אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים ובדרך חטאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב׃

1 NON *qui consilio malo*
Aut decreta volens impia suscipit,
Aut qui mille nocens vias
Insistit scelerum, criminis ac doli;
Nec qui simplicium vafer
Derisor cathedris considet inuidis:
Ast ille innumeris modis
Felix, multiplici & sorte beatior,

2 כי אם בתורת יהוה חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה׃

2 *Quisquis perpetuos dies,*
Et noctes vigiles, grataque tempora,
Et mente & studio frequens
Impendit monitis, legibus ac Dei.

3 והיה כעץ שתול על פלגי

3 *Ille (est quale oleæ genus,)*
Vt stirps ad placidi consita fluminis

E Ripas,

Ripas, quam vitreus petit
Permixta & saturat temperie liquor;
Hæc spes agricolæ bonas
Explet baccifero votáque munere:
Quam nec destituit decor,
Nec vestis foliis densa virentibus;
Quamuis aura niualibus
Ventis vel feriat flammiferis nemus.
Hæc quos flore nitens nouo
Fructus pollicita est, prospera confouet,
Autumnoque refert suo,
Maturisque probat viribus integros.
4 *Contrà sed genus improbum*
Infestis agitur perpetuò malis:
Magno vt turbinis impetu
Gluma impulsa vagum permeat æthera,
Nusquam & docta quiescere,
Terris præcipiti concutitur fuga.
5 *Ergò nulla vel impios*
Iura admota fouent, vel ratio iuuat;
Quin causæ penitus graui
Succumbant stabili iudicio Dei:
Nec quos inficiet scelus,
Iustorum excipiet concilium virûm:
6 *Namque horum facilem viam*
Rex Diuûm placido numine comprobat:
Illum at callibus auijs
Errantem exitium peruoluit gregem.

Hæc quos.] Actiones omnes ex diuino spiritu inspiratæ, quæ ad diuinæ legis normam instituũtur, Deo gratæ probatæque sunt, & sua natura vtiles & suaues.
4 Improborũ neq. consilium neq. studiũ cõstans aut certũ est, sed temporaneum & caducũ ac fluxũ, vtpote fundamento solido minimè innixum. Nomẽ in his Psalmis frequentissimum רָשָׁע, quia latius est quàm Impius apud Latinos, plerũq; in his carminibus vertitur Improbus. Improb⁹ enim est q causam peruersam partesque tenet & fouet iniquas, etiam si impius non sit: atq. in hanc significationem Hebraicũ רשע ab antiquis prophetis perpetuò ferè vsurpatur.
5 Improbos ad iudicij integri examen reuocatos, quamuis oratio aliqua fucis & coloribus splendida vel defendere vel excusare videatur, nulla tamen æqua ratio tuetur.
Nec quos.] Interest maximè inter iustos & peccatores, ita vt nullus peccator iustus dici possit, aut iustorum gaudiis frui; iusti enim sunt ex grege Dei, peccatores ex grege diaboli.

מים אשר פריו
יתן בעתו
ועלהו לא יבול
וכל אשר יעשה
יצליח :

4 לא כן
הרשעים כי אם
כמוץ אשר
תדפנו רוח :

5 על כן לא
יקמו רשעים
במשפט וחטאים
בעדת צדיקים :

6 כי יודע יהוה
דרך צדיקים
ודרך רשעים
תאבד :

PSAL.

PSALM. II.

Quare fremuerunt Gentes.

ARGVMENTVM.

TOTVS Psalmus propheticus est, Dauidi à Spiritu sancto adscriptus. Sensit rex ille in se ipso exemplum Christi à Deo mittendi, in regemque vniuerso orbi constituendi. cuius legibus & imperiis pusillus & simplex grex ex corde & studio omni pariturus esset; cæteri verò homines, qui humanam ambitionem & vitæ corruptionem sequuntur, omni consilio, studio & conatu repugnaturi; id autem frustra, quòd nulla sapientia, vel diabolica, vel humana, nulla vis, nulla potentia sit esséue possit, quæ certum Deo & constitutum consilium, quo minus suo tempore expediatur, aut frangere, aut impedire valeat.

ODE DICOLOS DISTROPHOS.

1 למה רגשו גוים ולאמים יהגו ריק:

1 *QVID iste gentium tumultus omnium,*
Manuque pacta fœdera,
Cui tanta mundus extruit pericula?
Cui tendit immanes minas?

2 יתיצבו מלכי ארץ ורוזנים נוסדו יחד על יהוה ועל משיחו:

2 *Terræque iuncta conferunt negotia*
Cum regibus simul duces,
Omnes vt alta cœpta dissipent, sacri
Vnctumque deturbent Dei.

3 ננתקה את מוסרותימו ונשליכה ממנו עבותימו:

3 *Rumpamus arcta vincula, & graue imperi*
Age, heus, repellamus iugum;
Et colla reges atque gentes libera
Spretis feramus legibus.

4 יושב בשמים ישחק אדני ילעג למו:

4 *Ast, qui poli patentis alto culmine*
Astrisque rector insidet,
Curam inquietam & insolentes impetus
Aususque ridens despicit:

5 אז ידבר אלימו באפו ובחרונו יבהלמו:

5 *Verbisque promptus intonabit acribus*
Queis corda dura concutit,
Et queis furentes frangit ille spiritus
Terrore perculsos graui:

1 Gentes omnes Euangelio obsistêtes præuidebat vates. Namq. Euangeliũ damnat ambitionẽ, cupiditatem & libidinem, atque luxuriam, quibus pleriq. omnes homines vitiis tenentur captiui, & quodã veluti veterno turbati, ita vt medicum & medicinam auersentur.

2 Eiusmodi principes, quales fuerũt Herodes & Pilát9, alter inter Iudæos, hoc est, populũ qui religionem ac veri Dei cognitionẽ puram profitebantur Rex; alter qui gentiũ partes ageret, gentilis ipse, & Romani imperij minister, hos alij terræ principes imitantur.

3 Oratio gentiũ & principũ studio eodem contra Christi doctrinam coniurantium.

4 Qui in altissimo loco est, vt in cælo, & melius videt, et illæsus ipse atque incolumis turbare & disijcere potest cõsilia et actiones atque conuentus eorum qui sunt inferiùs. hac imagine indicatur sapientia, prouidẽtia & virtus Dei, atque etiam hominũ ridicula stultitia.

6 Inducitur oratio Dei, certo ac decreto cōsilio instituta.

6 ואני נסכתי מלכי על ציון הר קדשי׃

6 *Vltrò ipse Regem quippe quem dedi meum*
Certo probatum numine,
Almi Sionis arce summa iusseram
Tenere sceptra regia.

7 Dei filij oratio affirmātis, sibi patris iussa & iura tradita sequuto, regnū vel omnibus repugnantibus inuitis, imò superatis, victis, & protritis, esse capessendum. *Sic fatus.*] Æterna filij Dei generatio. Deus in luce perpetua, imò ipsa Lux perpetua est.

7 אספרה אל חק יהוה אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך׃

7 *Iam sancta magni iura proponam Patris,*
Qui me benignus vnxerat:
Sic fatus IAS, *Gratus es mi filius*
Productus hoc nouo die,
Die perennis lucis vsque compote
Præsens mihi qui permanet:

8 Ecclesia Christi per vniuersum orbē terrarum dilatanda, & omnium nationum hominibus propaganda Spiritus sancti virtute.

8 שאל ממני ואתנה גוים נחלתך ואחזתך אפסי ארץ׃

8 *Petes, & addam cuncta regna gentium,*
Addicta nutibus tuis.
Has non mouendo iure princeps posside,
Hæresque prolatus tene,
Ac esto regno meta per gentes tuo,
Idemque terris terminus:

9 Duplex Euangelij virtus; in eos qui pereunt, & in eos qui salui fiunt.

9 תרועם בשבט ברזל ככלי יוצר תנפצם׃

9 *Tuque insolentem ferreis ages gregem*
Sceptris, modesto præuius;
Durosque franges imminutis viribus,
Percussa testa vt dissilit.

10 Consilium & admonitio Spiritus sancti, qui vult omnes homines saluos fieri, neminem verò perire.

10 ועתה מלכים השכילו הוסרו שפטי ארץ׃

10 *Ergò potentes stulta corda principes*
Cum regibusque iudices,
Mentem furoris cogitate liuidi
Fraudumque matrem linquere:
Prudentioris atque normam consili
Vestris inite commodis:

11 עבדו את יהוה ביראה וגילו ברעדה׃

11 IAE *timore patris almi numina*
Cultu & sacrate debito:
Edico cuius hæc tremenda pectore
Mandata fido condite;

12 Ex antiquo more suscipiēdi reges.

12 נשקו בר פן

12 *Natumque gratis turba docta plausibus*
Efferte regemque optimum:

יאנף ותאבדו דרך כי יבער כמעט אפו אשרי כל חוסי בו׃

Feruentis iræ ne reiectos fulmine
Viæque mentisque impotes,
Vestris perire cogat ille erroribus
(Contempta quæ vis est Dei)
Quum missa longo & sæpè lenta tempore
Referuet indignatio,
Hora repentè cuncta consumens breui
Nasóque adurens vindice:
At liberatos excipit fauens pios,
Quos spes tuetur ac fides.

Viæque mentísque &c.] Induratіonis iusto Dei iudicio aliquando accidentis significatio.

Psal. III.

Domine quid multiplicati sunt.

ARGVMENTVM.

Exponit suam querelam Deo misericordi promissorum & propositorum tenacissimo, cuius consilio, prouidentia, & promissis omnes res suas inniti affirmat, ideoque eas labefactatum iri non timet, adeò vt in mediis laboribus præsentibus honestæ vitæ ac pietatis munia omnia intrepidus & constanti animo obeat, quanquam ipsum aduersarij vehementer perturbare studeant. sed exemplis rerum præteritarum, se futurarum constabilitionem sperare expectaréque ait, auctore Deo; cui qui fidit, nunquam fallitur.

1 מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו׃

1 *Psalmus Dauid, cùm fugeret à facie Absalom filij sui.*

ODE DICOLOS DISTROPHOS.

2 יהוה מה רבו צרי רבים קמים עלי׃

2 *IAs potenti cuius orbis dextera*
Permutat alternas vices,
Vides vt in me crescat hostilis timor,
Et quanta consurgat manus?

3 רבים אמרים לנפשי אין ישועתה לו באלהים סלה׃

3 *Minata turba quàm meæ vitæ neget*
Ex te salutem PRINCIPE,

4 ואתה יהוה מגן בעדי כבודי ומרים ראשי׃

4 *Ex te parato semper auxili mihi*
Scuto, salutis ac duce;

Cuius benigno victor ipse numine
Tollam coronatum caput.

5 Ex notis experimentis cognouit, Deum suorum preces audire, votaq. secundare honesta.

5 IAS *vocantem &* VSQVE *sacro me suo*
De monte præsens audijt.

5 קולי אל יהוה אקרא ויענני מהר קדשו סלה׃

6 *Pauoris expers noctis horas dormio*
Dulcis soporis arbiter.
Inde excitatus integerque ad munia
Reuertor & preces pias,
Spe vt qui beata nixus IAE *commoror*
Susceptus vltro prouido.

6 אני שכבתי ואישנה הקיצותי כי יהוה יסמכני׃

7 *Arcto licet me multa gentis agmine*
Armata vallent millia,
Omnes & vnum hoc feruidi petant caput,
Terrere non tamen valent.

7 לא אירא מרבבות עם אשר סביב שתו עלי׃

8 IAS *ab alto surge, siste mi,* DEVS,
Ades salutis efficax,
Potens superbis hostibus malas quate,
Et frange dentes improbos.

8 קומה יהוה הושיעני אלהי כי הכית את כל איבי לחי שני רשעים שברת׃

9 Sentētia qua oratio clauditur, & spes cōfirmatur. Deus & salutis in periculis, & amplitudinis in secundis rebus auctor est suis.

9 *Munimen* IAS *est pijs tutissimum,*
Salutis ac summum decus.

9 ליהוה הישועה על עמך ברכתך סלה׃

PSAL. IIII. Cùm inuocarem.

ARGVMENTVM.

DAVID calumniæ & afflictionis sibi aduersariorum studio & opera allatæ, querelam Deo exponit; quem vt initi regni auctorem, sic etiam assertorem appellat; non quòd sibi regnum arroget vti digno ob virtutem propriam, aut ambitionis alicuius persuasionem, sed ob liberam & benignam Dei voluntatem; à quo vt vnctus, ita multis virtutibus ad regnum & ineundum, & administrandum instructus, auctusque fuerit: curat etiam aduersarios suos ad sanam mentem reuocare; qui si rem omnem attentè ac sine perturbatione perpendant, intelligent profectò nihil sapientius esse, quàm diuinæ voluntati agnitæ obtemperare, ex qua omnis vera beatitas hominibus optanda & speranda proficiscitur.

1 *Ad præstantem in Neghinoth Psalmus Dauid.*

1 למנצח בנגינות מזמור לדוד׃

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS.

O Sancte

2 בקראי ענני אלהי צדקי בצר הרחבת לי חנני ושמע תפלתי׃

2 O Sancte nostri pectoris ARBITER
Verique compos iudicij DEVS,
Adsis vocanti seruo in arctis
Temporibus dubiisque vindex.

3 בני איש עד מה כבודי לכלמה תאהבון ריק תבקשו כזב סלה׃

3 *Quis sæuienti nam inuidiæ modus*
Aut quis furori, dicite principes!
Vanis meum non vos pudebit
Consiliis decus abrogare?

4 ודעו כי הפלה יהוה חסיד לו יהוה ישמע בקראי אליו׃

4 IAE *potentis, discite, numine*
Me tam stupendis crescere dotibus,
Quem semper ipse IAS *vocantem*
Excipiat foueatque custos.

5 רגזו ואל תחטאו אמרו בלבבכם על משכבכם ודמו סלה׃

5 *Ergo trementi consilio exciti,*
Errore duci parcite deuio, ac
Versate per noctem modestas
Corde nouum sapiente curas.

6 זבחו זבחי צדק ובטחו אל יהוה׃

6 *Puri innocentes officij vices*
Aris placentem ponite victimam;
Mollibit auersum Tonantem hæc,
Credite, spemque dabit secundam.

7 רבים אמרים מי יראנו טוב נסה עלינו אור פניך יהוה׃

7 *Incerta veri turba rogat bonum,*
Hoc inquietis & studiis petit:
Istius at vultus Deus mi
Da iubar emicuisse faustum.

8 נתתה שמחה בלבי מעת דגנם ותירושם רבו׃

8 *Nil ipse mirans, nil cupiens mihi,*
Horum beatis gratulor horreis,
Vndantis & musti lagenas
Specto probans oculo irretorto:

9 בשלום יחדו אשכבה ואישן כי אתה יהוה לבדד לבטח תושיבני׃

9 *Dum solus adsis tu mihi maximus*
Thesaurus IAS *alma beatitas:*
Te namque sortitus benignum,
Nil metuam cupiamue præter.

Apertissimè imago hæc Christum significat.
4 Hoc intelligite, me qui susceptus, delectus, gratus, & probatus Deo ad regnum fuerim, tanto admirabilioribus virtutibus spectandum esse, quanto maioribus conatibꝰ & studiis à vobis impugnandum duxeritis; ille enim appellatus mihi præsto erit.
5 Nocte homines cùm soli sunt, liberiùs & sapientiùs rationes rerum æstimare possunt.
Incerta turba.] Multi animi vitio cęci, dicũt se cupere cognoscere & doceri manifestè, quæ partes potiores sint, Dauidisne an aduersariorũ, cùm tamẽ signũ lucidissimũ prouidẽtiæ diuinæ apud regem ipsum Dauid esset, tanquã à Deo sublatũ vexillum. id nimirũ erat, vt ipse fatetur, quòd cùm alij omnibus rebus abundarent, tamen in summa perturbatione ac trepidatione essent. ipse verò cæteris vitæ cõmoditatibus carens, vnico Dẽi prouidẽtis numine et subsidio ac præsidio vitam ageret lõgè iucũdiorem & beatiorem quàm aduersarij.

PSAL. V.

Verba mea auribus percipe Domine.

ARGVMENTVM.

VNDIQVE oppressus vates ab hostibus & inimicis, qui violentia, fraude ac dolo ipsum impetebant, Deum appellat, cuius tutelæ & arbitrio vitam resque suas omnes commiserat; certissimè sciens, Deum natura sua & violentiam & dolum auersari, simplicitatem ac probitatem tueri; à probis & piis studiosè ac diligenter quæsitum, inueniri: atque eius rei exemplum in se quoque edendum sperat, ex inimicorum impetu & insidiis euasuro, atque ad sacrum templum gratulationis causa deuenturo, ita vt hac re pij confirmentur.

1 *Ad præstantem super Nehiloth Psalmus Dauid.*

1 למנצח אל הנחילות מזמור לדוד׃

ODE DICOLOS DISTROPHOS.

2 *AVribus attentis* IAS *mea dicta reconde,*
Mæstam & querelam percipe:

2 אמרי האזינה יהוה בינה הגיגי׃

3 *Teque meos gemitus, Regemque, Deumque vocantis,*
Sentire curator proba.

3 הקשיבה לקול שועי מלכי ואלהי כי אליך אתפלל׃

4 IAS *manè tuas mea vox pertingat ad aures,*
Te manè nam spectans peto.

4 יהוה בקר תשמע קולי בקר אערך לך ואצפה׃

5 *Nec placet improbitas* FORTI *tibi, nec malus arces*
Diuertet hospes in tuas.

5 כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגרך רע׃

6 *Te tumidus procul absistit iactator, & omnis*
Inuisus est prauus tibi.

6 לא יתיצבו הוללים לנגד עיניך שנאת כל פעלי און׃

7 *Vaniloquos perdes* IAS: *fætentque cruenti,*
Et fraudis auctores, Deo.

7 תאבד דברי כזב איש דמים ומרמה יתעב יהוה׃

8 *Ipse pius sacra templa, tuas ædesque reuisam*
Magnæ salutis conscius:

8 ואני ברב חסדך אבוא ביתך אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך׃

9 IAS *insidiis tutum me tramite recto*
Deductor æquus perferas.

9 יהוה נחני בצדקתך למען שוררי הושר לפני דרכך׃

Quanquam mundi sapientia magna mole magnas res aduersus simplicitaté meá moueat, tamen ego alia via, malis ignota, à Deo deductus, eorum conatus irritos reddam, quia sapientia mundi stultitia est Deo.

10 *Nil firmũ ore sonant, meditantur pectore iniqua hi*
Queis guttur vt bustum patet.

10 כי אין בפיהו נכונה קרבם

Multifi-

חוות קבר פתוח גרנם לשונם יחליקון׃

11 האשימם אלהים יפלו ממעצותיהם ברב פשעיהם הדיחמו כי מרו בך׃

12 וישמחו כל חוסי בך לעולם ירננו ותסך עלימו ויעלצו בך אהבי שמך׃

13 כי אתה תברך צדיק יהוה כצנה רצון תע[illegible]

Multifida lingua artifices miſcere venenum;

11 *Hos* ARBITER *tu reſpue:*

Degeneres tibiq́ue aduerſos impelle ſiniſtra in

Commenta caſuros ſua.

12 *Aſt tibi qui ſeſe credunt, lætentur, & vſque*

Fundant ouantes carmina.

13 *Tu placida lætos recreabis nominis vmbra,*

Cultus amantes & tui:

Namque fouent iuſtum tua numina fauſta latentem

Scuto fauente ſub tuo.

Solenne eſt Prophetę huic Pſalmum ſententia vtiliſſima cõcludere.

PSAL. VI.

Domine ne in furore tuo arguas me.

ARGVMENTVM.

GRAVISSIMI morbi languore afflictus, hunc Pſalmũ vates compoſuit, exiſtimans ſe à Deo offenſo ob humanam aliquam culpam, quæ in antiquorum temporum viris nonnunquam deprehendebatur, ita fuiſſe à Deo correptum. deprecatur igitur diuinam iram, quæ, cùm incenditur, ſeueriſſima eſſe ſolet. appellat identidem nomen illud יהוה, quod ad miſericordiæ rationes appellari plerumque ſolet. illius nominis fidem & tutelam ſibi inuocanti certam eſſe cupit. ad hanc rem morbi ſui grauitatem corporis animiq́ue ſtatum depingit, vt miſericordiam Dei magis moueat. auget commiſerationem expoſitione lætitiæ magnæ, qua aduerſarij ſui, qui eidem Deo inuiſi erant, ob ſuam ipſius miſeriam geſtiebant. his iiſdem rebus ipſe confirmatur in ſpe recuperandæ ſanitatis, adeò vt illum grauiſſimũ laborem in apertius & illuſtrius diuinæ miſericordiæ atque virtutis exemplum, maioremq́ue aduerſariorum pudefactionem euaſurum eſſe affirmet.

1 למנצח בנגינות על השמינית מזמור לדוד׃

1 *Ad præſtantem in Neghinoth ſuper octauam,*

Pſalmus Dauid.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS.

2 יהוה אל באפך תוכיחני ואל בחמתך תיסרני׃

2 O *Parce naſo me miſerum tuo*

IAS *ſeuero inuoluere crimini,*

Iraq́ue deſiſte incalente

Emeritas celerare pœnas:

2 *Naſo.*] אף. Naſus præcipuè inter omnes faciei partes iram indicat, calidiſſima cordis & ſtomachi aſpiratione æſtuans. Verſio hęc omnem Hebraicã poeſim refert.

3 IAH comminutum me rigidè foue
Misertus IAS, *& medica manu*
Defende, quem robur solutis
Ossibus exanimat reuulsum.

4 *Iamque inquietis visceribus breuis*
Vitæ cadentis spiritus euolat;
At tu salutis auctor IAS
Quémue modum statuis laborum?

5 IAS *reuersus (nam potes) expedi*
Languore vitam protinus obrutam;
Ac dexter afferto salutem
Numine præfacilis benigno.

6 *Obliuiosæ mortis in horridis*
Conclusus antris haud memor est tui:
Quis dictus est muto in sepulchro
Posse tuum celebrare numen?

7 *Nullum est gementis pectoris otium;*
Nocteis per omneis lectulus innatat;
Humentis & stratum cubilis
Continuis lachrymis liquescit.

8 *Exesus atra mæstitia color*
Perdurat hosteis inter & æmulos,
Qui me, neque immunem dolorum,
Inuidiæ laqueis coarctant.

9 *At vos nefando qui studio mali*
Ardetis omnes, me procul irriti
Absistite; IAM *quippe vox hæc*
Atque mei tetigere fletus.

10 *Hic supplicantis vocibus annuit*
IAS *petiti muneris efficax;*

3 Si morbus hic in me missus est corripiendi causa, correptꝰ à Deo sum & afflictꝰ, vt pene iã nihil reliquũ sit prȩter mortem, quod subire possim. oportunũ igitur iã satis esse videtur, vt illa misericordia erga me vtaris, quã tuũ istud nomẽ promittit.

6 Quòd si ad mortẽ vsq. me corripere velis, quî poterit tuũ consiliũ atq. iudiciũ vel à me cõfessione publica & gratulatione laudari, vel ab aliis in exemplũ cognosci? idemq. erit de misericordia tua quã ego celebrare cupio.

7 Si verò ad meæ culpæ agnitionem, detestationem, & pœnitẽtiæ partem contritionem dictã spectat, in ipso lecto decumbẽs, quanquã morbo afflictus & exhaustus, tamen perpetuò meam culpam defleo. idq. ipsa facies mea indicat. itaque quod tu probare soles, hoc est, pœnitẽtiã, in me vides & cognoscis: sed afflictio mea iã ad id quod improbas, peruenit, hoc est, aduersariorum meorum de mea miseria lætitiam, & oportunitatem mihi commodiùs nocendi.

9 Enthusiasmo certam & veluti præsentem sibi ex Deo promittit salutem.

3 חנני יהוה כי אמלל אני רפאני יהוה כי נבהלו עצמי׃

4 ונפשי נבהלה מאד ואת יהוה עד מתי׃

5 שובה יהוה חלצה נפשי הושיעני למען חסדך׃

6 כי אין במות זכרך בשאול מי יודה לך׃

7 יגעתי באנחתי אשחה בכל לילה מטתי בדמעתי ערשי אמסה׃

8 עששה מכעס עיני עתקה בכל צוררי׃

9 סורו ממני כל פעלי און כי שמע יהוה קול בכיי׃

10 שמע יהוה תחנתי יהוה תפלתי יקח׃

11 יבשו ויבהלו מאד כל איבי ישבו יבשו רגע׃

11 *Non auſpicati voti vt hoſtes*
Pertrepidum referant pudorem.

PSAL. VII.

Domine Deus meus in te ſperaui.

ARGVMENTVM.

SAVLIS pater Cis filij ſui partes ex humano magis ſtudio quàm certo iudicio cùm foueret, Dauidis cauſam, violentia, calumnia, dolo, infamia, ac maledicentia, vt mores hominum ſua ipſorum amantium ſunt, proſequebatur. eam cauſam à populo & vulgo, qui fortunam ſequi, & oppreſſiores damnare plerumque odiſſeque ſolet, ad Deum iuſtum iudicem transfert vates, cui ſtudia actionesque ſuas & aduerſariorum etiam exponit, examinandas & iudicandas vtraſque partes permittit: fretus æquitate illius iudicij, à quo ſe ſperat victorem euaſurum cum ſumma iudicis ipſius laude, innocentiæ commendatione, & improbitatis infamia.

1 שגיון לדוד אשר שר ליהוה על דברי כוש בן ימיני׃

1 SIGAION *Dauid, qui cecinit Domino ſuper verba Cus filij Iemini.*

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS.

2 יהוה אלהי בך חסיתי הושיעני מכל רדפי והצילני׃

2 O *Forte rebus præſidium meis,*
Atque orbis IAS *arbiter vnice*
Aſſertor æquus me ſequentum
Faucibus eripias cruentis:

3 פן יטרף כאריה נפשי פרק ואין מציל׃

3 *Namque hoſtis artus vt laniet meos*
Viuentis audax, obſidet vt leo,
Si fortè contingat carentem
Vindice me & gregibus reuulſum.

4 יהוה אלהי אם עשיתי זאת אם יש עול בכפי׃

4 *O Rector* IAS, *ſi facinus malum*
Prudens peregi, ſi dolus improbas
Palmas notauit; vel nocentum
Crimina criminibus repono.

5 אם גמלתי שלמי רע ואחלצה צוררי ריקם׃

5 *Si me vel is qui non meritum premit,*
Fraude abdicata, ferre poteſt reum,
Non ceſſet hoſtili minacem in
Me ſtudio properare curſum:

2 Tu iuſtus iudex es, & violentiæ vindex; ego iniuſtè affligor, idq. violentiſſimè. nãque vt imbellis aliqua præda petor à lupis, vrſis, & leonibus multis rapaciſſimis atq. auidiſſimis.

4 Si regnum per vim & crudelitatem, atq. temeritatem & ambitionẽ, vel cupiditatem affecto, vel ſi factas mihi ſæpè iniurias vlciſcor:

5 Quocunque nomine ego accuſari ſine calumnia poſſim, nõ recuſo omnem pœnã, non ſolùm vt ſecundũ leges puniar, ſed vt aduerſariorum crudelitati permittar.

6 *Composque vitam præcipitet grauem,*
Terram cruore is dum satiet meo;
Nostrumque nec certo in sepulchro
Puluis iners decus VSQVE *celet.*

6 ירדף אויב נפשי וישג וירמס לארץ חיי וכבודי לעפר ישכן סלה׃

7 Sed cùm te iudice atque cognitore non modò ad calumniam, sed ad terribilem crudelitatem rapiar immeritus, tuum est non modò iudicem, sed vindicem celerrimum agere.

7 *Exurge naso quo tremeris, tuo, &*
Me, IAS, *prementum pectora turgida*
Contunde, sublimisque monstra
Iura tibi placuisse recta.

7 קומה יהוה באפך הנשא בעברות צוררי ועורה אלי משפט צוית׃

8 Diuinæ prouidentiæ arguméta grauissima ex bonorum & malorum, iustorum & improborum exitu ac fine plerique omnes homines petere solent.

8 *Te spissa, gentes, agmina iudicem &*
Spectare mores conueniunt tuos:
Excelsus assertorque recti
Sedibus ergo tuis corusca.

8 ועדת לאמים תסובבך ועליה למרום שובה׃

9 Hic est præsens causa, cuius iudicij spectatores multi sunt, partis vtriusque rationes omnibus ferè notæ, saltem facultates vtriusque; nã meæ imbecillæ sunt, aduersariorum potentissimæ.

9 IAS, *nam & orbem iudicio regis,*
Causam probata lance, precor, meam
Expende, & immunes petentis
Cerne manusque animumque purum.

9 יהוה ידין עמים שפטני יהוה כצדקי וכתמי עלי׃

10 Quòd ad voluntaté attinet, & animi impulsum, quòd isti in me accusare velle videntur, cùm facultatem docere non possint: Deus est animorum cognitor, illi me sisto iudicandum: cui quòd probaturum meas partes credam, fido etiam omnino meam salutem fore curæ, & vltionem improborũ non negligendam, præcipuè forti ad vlciscendum.

10 *Iamque impiorum nequities ferox,*
Firmante, desit, iustitiam Deo,
Qui corda rimatur, videtque
Renibus interiora pressis.

10 יגמר נא רע רשעים ותכונן צדיק ובחן לבות וכליות אלהים צדיק׃

11 *Scutum & latenti præsidium mihi est,*
PRINCEPS*que rectis corde salutifer;*

11 מגני על אלהים מושיע ישרי לב׃

12 *Aequusque iudex est scelestis*
Assiduo OMNIPOTENS *furore.*

12 אלהים שופט צדיק ואל זעם בכל יום׃

13 Quòd si aliquàndo dissimulare & conniuere, ac cessare videatur in malis vlciscẽdis, id agit, quoniam misericors est, vt improbos ad sanam mentem & ad bonã frugem illa sua cunctatione reuocet. id quod ego quoque meis aduersariis optarim.

13 *Ac ni relictis pœniteat malis,*
Ensem ille stringens exacuit suum,
Contorquet intenditque neruos
Arcubus experiens aduncis.

13 אם לא ישוב חרבו ילטוש קשתו דרך ויכוננה׃

14 Si verò improbi patientia Dei abutantur, expectationis moram pœnarum grauitate persoluunt.

14 *Funesta demum tela volantibus*
Pennis adaptat sufficiens, celer
Plenis vt ardentes premendo
Conficiat cuneos pharetris.

14 ולו הכין כלי מות חציו לדלקים יפעל׃

En qui

15 חבל יחבל און והרה עמל וילד שקר׃

15 *En qui labore hic nequitiem malo*
Hausit, dolorum pignora concipit;
Mendaxque producit malignos
Parturiens meditator ausus.

15 Thesis causæ hypothesi adiungitur. Ita, inquit, fiet, vt qui (interim dũ Deus expectat ad pœnitentiã) susceptum semel consilium de me affligẽdo iniquis modis fouet & promouet, omnique studio, conatu ac diligentia persequitur; sibi iisdem ipsis artibus magnum malum ipse moliatur.

16 בור כרה ויחפרהו ויפל בשחת יפעל׃

16 *Excidit altam quam foueam, suos*
Auctor subibit, nec fugiet, dolos.

17 ישוב עמלו בראשו ועל קדקדו חמסו ירד׃

17 *Iniustus & vertex ruinam*
Excipiet meritamque fraudem.

18 אודה יהוה כצדקו ואזמרה שם יהוה עליון׃

18 *Ast ipse iusti iudiciis Dei*
Victor dicatum carmen & offeram;
Laudes & aptatis superno
Attribuam fidibus parenti.

PSAL. VIII.

Domine Dominus noster.

ARGVMENTVM.

DIVINAM potentiam, sapientiam, & benignitatem omnibus hominibus ad cognoscendum & admirandum expositam esse confirmat vates, idque duobus nominibus. omnium videlicet corporum ac rerum, quæ in mundo vniuerso sunt, decore, nitore, atque efficientia, & vnius humanæ naturæ amplificatione: quæ cùm sua sponte fragilis sit & caduca, tamen diuino beneficio, cæteris rebus tanquam princeps præexcellat; adeò vt supremis spiritibus angelicis tantum non æqualis initio constituta sit, sed eadem aliquando maiori quàm angelorum gloria fuerit ornanda & amplificanda; atque hac significatione Christi mysterium indicabatur, per quem homines ad dignitatem filiorum Dei erant euehendi.

1 למנצח על הגתית מזמור לדוד׃

1 *Ad præstantem super Githith. Psalmus Dauid.*

ODE SAPPHICA.

2 יהוה אדנינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים׃

2 *GEntis ô nostræ moderator* IAS,
Vt tuum terræ spatiis remotis
Nomen excellit, superas micanti atque
Æthera laude!

3 Adeò manifesta sunt laudis tuæ argumenta, vt puerorũ, infantiũ, & nõdum ablactatorũ, nutibus, signis, & vocibus indicentur: ita vt vel philosophi impij vel inuiti redarguantur suæ stultitiæ ex suis ipsorũ præceptis & placitis.

3 מפי עוללים וינקים יסדת עז למען צורריך

3 *Ore lactentis validam puelli*
Instruis molem; penitus repulsus

Aristoteles premit diuinitatem, Epicurus tollit, qui se vindicẽ hominum iactat.

לחשבית אויב ומתנקם׃

Cedat vt pressor tuus, & superbo
Nomine vindex.

4 כי אראה שמיך מעשה אצבעתיך ירח וכוכבים אשר כוננתה׃

4 *Vt stupens cæli radiantis orbes*
(Qui tuis constant digitis) reuiso,
Menstruam & Lunam vicibusque functa
Sidera certis!

5 מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו׃

5 *Quídve mortaleis sobolemque Adami*
Dicam? vt hos cures memor & secundo
Numine attendas, foueasque magnis
Crescere donis.

6 Prima hominis cõstitutio & conditio admirãda fuit, cuius virtutum adhuc post naturæ casum & degeneratiõe summa quædã mirabilis superfuit, & antiquæ dignitatis illustria signa reliqua fuerunt.

6 *Vndiq. & mirè.*] Hoc loco significatur mysterium Christi.

6 ותחסרהו מעט מאלהים וכבוד והדר תעטרהו׃

6 *Huic, parem, Princeps, animis honorem*
Penè supremis, generi addidisti,
Vndique & mirè celebri, & decôris
Dotibus aucto.

7 *Pedibus, vsibus.*] Vtrunque significat רגל apud Hebręos.

7 תמשילהו במעשי ידיך כל שתה תחת רגליו׃

7 *Condidit quidquid tua sacra dextra,*
Gentis humanæ imperiis benignus
Annuis; cuncta huic, pedibus domanda, &
Vsibus aptas.

8 צנה ואלפים כלם וגם בהמות שדי׃

8 *Quot greges agri pecorum, iugales*
Quotque alunt saltus nemorum; feroxque
Quadrupes quamuis patulis vagatur
Plurima campis:

9 צפור שמים ודגי הים עבר ארחות ימים׃

9 *Quæque libratis secat alta pennis*
Nubila & cælum volucris; marisque
Monstra, quàm multis peragratur ingens
Piscibus æquor.

10 Conclusio argumentationis, quę propositio initio fuerat. cõtinet autem significationem negotij per Christum cõficiendi, quo Dei nomen in omni terra sanctificetur.

10 יהוה אדנינו מה אדיר שמך בכל הארץ׃

10 *Prolis ô nostræ* MODERATOR IAS
Vnice IAS *vt tua fama cunctis*
Eminet quantum celebranda vasti
Finibus orbis!

PSAL. IX.

Confitebor tibi Domine in toto corde meo.

ARGVMENTVM.

EXEMPLO diuinitus edito in morte Nebal Carmeli, quem per Metathesin antiquo more poetarum Laben vates appellat, diuini iudicij admirandam integritatem commendat, & miris laudibus celebrat, gratulaturque suam ipsius causam ita fuisse Deo probatam. vtitur elegantissima interdum parecbasi & varia, qua alios ad similium diuinarum laudum studium inuitat. Improborum mores notat, eorum exitus indicat in vniuersum: redit ad priuatam Nebalis causam; eius partes vt à Deo examinatæ & iudicatæ sint, ostendit. ex omnibus locis ad piorum vsum, & improborum reprehensionem & animaduersionem sententias profert sapientissimas.

1 למנצח על מות לבן מזמור לדוד׃

1 *Ad præstantem super mortem Laben. Psalmus Dauid.*

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS.

2 אודה יהוה בכל לבי אספרה כל נפלאותיך׃

2 *CORdis dicatis laudibus integri*
IAM te, honoro & carmine, proferam,
Miranda professus, tuique
Consilij imperijque testis.

3 אשמחה ואעלצה בך אזמרה שמך עליון׃

3 *Expleta lætus pectora gaudio*
Cogar sonoris vocibus edere
Cantus, & æternam superni
Nominis auxilijque famam:

4 בשוב אויבי אחור יכשלו ויאבדו מפניך׃

4 *Hosteis retusis viribus vt meos*
Cerno ruenteis præcipiti fuga,
Votisque detrusos malignis
Vindice te meritos perire.

4 Quotidie video exempla iudicij Dei in aduersarios meos; cùm ipse nullam dem operam vltioni: sed Deus ipse iudex integerrimus, qui causam innocentiæ & simplicitatis summa æquitate aduersus malitiam & potétiam iudicat.

5 כי עשית משפטי ודיני ישבת לכסא שופט צדק׃

5 *Causæ innocentis iudicium meæ*
Æquis tulisti lancibus arbiter,
Innixus auditor fideli
Sede manens, bonus atque iudex:

Tu se-

6 Perpetuum enim Deo est rectissimè iudicare, integrum iudicia exercere, & iudicata exequi.

6 *Tu separator turbida gentium*
Fundis tremendis vocibus agmina;
Vnáque deducis malorum
Nomina cum iugulis securi.

6 נערת גוים אבדת רשע שמם מחית לעולם ועד׃

7 Videmus multa exépla superbissimæ olim potétiæ, cuius vis, impetus & amplitudo omnis te iudice & vltore corruit, vnà cum famæ ac nominis monumentis.

7 *Iamque hostis absunt arma minantia*
Nunquam nouandis commoda cotibus;
Vrbesque constructæque moles
Alta ruunt monumenta famæ.

7 האויב תמו חרבות לנצח וערים נתשת אבד זכרם המה׃

8 Tu autem semper manes eadem virtute integerrimus, eadem iustitię voluntate constantissimus, igitur in similibus argumentis similia exempla perpetuò expectanda sunt piis. quibus inuocatus Deus quanquam oppressissimis, opportunè tamen semper aderit.

8 IAS *sed omni tempore permanet,*
Thronumque firmat iustitiæ suum;
9 *Terrasque mortalesque turmas*
Iudiciis moderatur æquis.
10 *Sublime pressis præsidium bonus*
IAS *vocato numine, constitit*
Præsens, nec ignorandus arctis
Temporibus dubiisque vindex.

8 ויהוה לעולם ישב כונן למשפט כסאו׃

9 והוא ישפט תבל בצדק ידין לאמים במישרים׃

10 ויהי יהוה משגב לדך משגב לעתות בצרה׃

11 Atq. hęc ratio & cognitio tuæ virtutis ac voluntatis certa esse debet omni orbi, apud eos qui nominis tui notitiam habent, nedum ijs quibus te propinquũ magis præbes.

11 *Ergo tui gens conscia numinis*
IAS *per omnes spe repetit dies,*
Nunquam remissa te fouentem
Se tibi qui exposuere, cura.

11 ויבטחו בך יודעי שמך כי לא עזבת דרשיך יהוה׃

12 Quamobrem huius Dei curæ laudem Ecclesiæ celebrem esse oportet, quæ pijs spem expectationemque confirmet, apud quos ipse domicilium collocauit.

12 *Sionis* IAM *dicite præsidem,*
Gentesque vates ferte per vltimas,
Vt norit infractus stupendas
Consilij stabilire sortes.

12 זמרו ליהוה ישב ציון הגידו בעמים עלילותיו׃

13 Expositio moris diuini.

13 *Cùm figit vltor pectora noxia,*
Causas piorum persequitur memor,
Obliuiosa nec querelas
Aure pias gemitusque condit.

13 כי דרש דמים אותם זכר לא שכח צעקת עניים׃

14 Redit ad Thesim. Eundem te mihi exhibe, quem aliis iniustè oppressis, teque inuocantibus exhibere soles, præcipuè cùm ipse Ecclesiæ tuæ, tibi ad laudem nominis tui dicatæ, pars sim.

14 *Vt rebus hostes inuideant meis*
IAS *memento commiserans pater;*
Ac mortis hærentem propinquis
Postibus eripias redemptor.

14 חננני יהוה ראה עניי משנאי מרוממי משערי מות׃

Sionis

15 למען אספרה כל תהלתיך בשערי בת ציון אגילה בישועתך׃

15 *Sionis alta ad mœnia debitis*
Vt mira dicam munera laudibus,
Præsentis ac testem salutis
Expediam tibi lætus hymnum.

15 Ita fiet, vt ipse etiam tuā amplitudinē ex ipso in me edito exēplo celebrem in eadem Ecclesia.

16 טבעו גוים בשחת עשו ברשת זו טמנו נלכדה רגלם׃

16 *Defossa gentes subruit æmulas*
Fraus, & latentis, retia, pars doli,
Quæ crura tendentum, pedesque
Artificis tenuere sæuos.

16 Sentētia ad rem accōmodata de malorum fine & exitu.

17 נודע יהוה משפט עשה בפעל כפיו נוקש רשע הגיון סלה׃

17 *Atque æquus* IAS *emicat arbiter,*
Dum fraudis auctor decipitur malæ,
Et iura laudandumque cunctis
Consilium enituere seclis.

17 Spectatus malorū casus diuinum iudicium obseruātibus apertè indicat, & manifestandum proponit.

18 ישובו רשעים לשאולה כל גוים שכחי אלהים׃

18 *Expectat atrox scilicet improbos*
Inferna sedes exitij domus;
Gentesque neglectus recidet
Æthera QVI REGIT *atque terras.*

18 Compertissimum est, omnes gentes, quæ Gubernatorem orbis obliuiscuntur, dignos impietate sua exitus habere, & vbique terrarum innocētiæ oppressæ vltorem tandē ELOHIM demonstrari. Nedum illic demonstrandū sperari oportet, vbi sese nomine illo misericordię promissionib⁹ insigni patefacere ipse voluit.

19 כי לא לנצח ישכח אביון תקות עניים תאבד לעד׃

19 *Namque indigentem subsidio pium*
Non vsque rector destituet poli,
Attenta neu fidensque semper
Irrita spes miseris peribit.

20 קומה יהוה אל יעז אנוש ישפטו גוים על פניך׃

20 IAS *supernis surgito legibus;*
Mortalis & ne plus vigeat sine;
Præsensque dissertorque recti
Dispositas preme iure gentes.

21 שיתה יהוה מורה להם ידעו גוים אנוש המה סלה׃

21 IAS *pauorem pectoribus tui*
Sanctique sensum numinis inijce;
Mortalis agnoscatque sortis
Gens hominum malè sana fines.

20 Hoc nomine te etiam notum cupio esse gentibus omnibus, quibus nomine Elohim notus es, vt sciant gentes vnum tantum esse Deum, eiusque consilium & voluntatem plenius ac melius cognoscant. agnoscant quoque se mortales, fragiles, caducos, atque tuum consilium impedire minimè valentes: ita fiet, vt illi sibi melius consulant, concedentes rerum omnium auctoritatem tibi vt propriam & perpetuam.

PSAL. X.

Vt quid Domine recessisti longè.

ARGVMENTVM.

MVNDVS omnis in maligno positus est, ita vt in omni loco probi & tenues per potentiam vel fraudem opprimantur ab improbis, non metuentibus Deum iudicem & vindicem, imò nec humanarum rerum curatorem esse credentibus. Quam ob rem Psalmus hic à Propheta compositus est, quo Deus appellatur, vt sese orbis iudicem & gubernatorem, pauperumque oppressorũ assertorem, vt verbo & promisso proprio nominauit, re etiam exemploque frequenti ostendat: ita eueniet vt Dei gloria manifestissima amplissimaque constet, & probitas tranquillitate & securitate, vt par est, fruatur.

ODE DICOLOS TETRASTROPHOS.

1 *IAS quid penitus dissitus heu procul*
Cessas? quid miseris temporibus lates?
2 *Exercetur inops, dum furit impius*
Fraude vt dispereat sua.
3 *Compos non domitæ namque libidinis*
Gaudet magnificis laudibus improbus;
Venalisque fauet plausibus huic cliens,
IAM *spernere nec pauet.*
4 *Gestu præcipiti dum furit impius,*
Nec curat superos, se neque cogitat;
Quin & sepositum consiliis DEVM,
Actis arguit & suis.
5 *Illius dubiis perpetuò viis*
Fraudes atque mali mille latent doli;
Altè posthabitis iudiciis tuis
Hostes ventilet vt suos.
6 *Ille & cuncta sibi sæcula commodis*
Promittit varia sorte carentibus;
7 *Os diris precibus peierat, & malas*
Lingua dissimulat vices.
8 *Tectus gramineis insidias locis*
Occultamque necem, qua perit, impius

2 *Fraude vt.*] Optat & cupit vt fraus in auctores suos recidat. præstat, inquit, vt pereat improbus sua fraude, quã vt exerceatur pius & probus.
3 Namq. alias malitia virtutis occupat laudẽ, & alit assentatores, à quibus illa simplicitati & innocentiæ, imo Deo ipsi præfertur.
4 Tandemque eò peruenit insolẽtiæ malitia impunita, vt ipsum Deũ è cælo, atque adeò ex mundi gubernaculo deiicere saltem studio, sententia & oratione moliatur.
5 Describitur malitię humanæ arrogantia, ad mouendam indignationem Dei, cuius virtus, & simplicitas, ac puritas tantum nefas non tolerabit.
7 Vtitur nomine Dei malitia, sed ad execrationes, ad fraudes & fallacias: itaque omnibus modis offendit Deum, siue nominet, siue non.
8 Pulchris rerum speciebus ad decipiendũ abutitur.

1 למה יהוה תעמד ברחוק תעלים לעתות בצרה׃
2 בגאות רשע ידלק עני יתפשו במזמות זו חשבו׃
3 כי הלל רשע על תאות נפשו ובצע ברך נאץ יהוה׃
4 רשע כגבה אפו בל ידרש אין אלהים כל מזמותיו׃
5 יחילו דרכו בכל עת מרום משפטיך מנגדו כל צורריו יפיח בהם׃
6 אמר בלבו בל אמוט לדר ודר אשר לא ברע׃
7 אלה פיהו מלא ומרמות ותך תחת לשונו עמל ואון׃
8 ישב במארב חצרים במסתרים

Obser-

יהרג נקי עיניו לחלכה יצפנו:

Obseruat; miserum & subsidij impotem
Intentis oculis petit.

9 יארב במסתר כאריה בסכה יארב לחטוף עני יחטף עני במשכו ברשתו:

9 *Antris vtque rapax excubat abditis,*
Imbellemque trahit vi pecudem leo;
Hic tendit miseris insidias ferox
Captos implicet vt plagis.

10 ודכה ישח ונפל בעצומיו חלכאים:

10 *Hinc, quando innumeris callidus artibus*
Occultatque animum, flectit & improbum,
Crebrò prævalidis viribus integros
Prosternit pauidos greges.

11 אמר בלבו שכח אל הסתיר פניו בל ראה לנצח:

11 *Sic secum: Superos aut latet, aut nihil*
Nostrum sollicitat, cunctaque negligit
FORTIS, *non oculos vertere ad infimas*
Terras perpetuò volet.

12 קומה יהוה אל נשא ידך אל תשכח עניים:

12 IAS OMNIPOTENS, *numina iam manus*
Exurgens statue, vt præmineant, tuæ;
Namque oppressa malis pauperies diu
Non fert immemorem Deum.

13 על מה נאץ רשע אלהים אמר בלבו לא תדרש:

13 *Nam quid sancta* DEI *numina prouidi*
Infandis violat vocibus impius,
Audet dum tacitus dicere (proh nefas)
Te curare hominem nihil.

14 ראתה כי אתה עמל וכעס תביט לתת בידך עליך יעזב חלכה יתום אתה היית עוזר:

14 *Atqui pauperiem prospicis & graues*
Questus, lata pijs quos mala concitant;
Imponisque manu, quin miseri tuo &
Orbi in præsidio latent.

15 שבר זרוע רשע ורע תדרוש רשעו בל תמצא:

15 *Iam pridem nimijs cædibus effera*
Prauorum horrisono brachia fulmine
Contunde, vt repetens crimina ab improbis,
Cessasse inuenias tamen.

16 יהוה מלך עולם ועד

16 *Nam rex perpetua in sæcula permanet*
IAS, *deficiat gens licet improba*

9 Omnes violétiæ, fraudis, ac doli artes tractat vt voti compos crudelitatem & sæuitiam in humiliores exerceat.

10 Itaque in humanum genus iniuriosus ac sæuissimus est, contra Dei decretum & voluntaté, & in Deum ipsum impius & contumeliosus.

11 Vtitur aliquãdo genere orationis in specié plausibili, sed reapse pernitiosissimo, nimirum, Deum altiorem esse, & quietiorem, quàm vt humana adeo humilia curare velle putandus sit.

12. 13. Sed hoc non ferendum est IAE, qui hoc nomine se misericordem & benignũ, nomine verò EL fortem esse declarauit.

14 Maximè cùm tu editis oraculis receperis in te causam, & defensionem, atque tutelam miserorũ & calamitosorũ.

15 Cùm igitur tu hoc consilio sis, vt miseros defendas, optarem ipse vt vires improbis præfringas, ita vt inepti & imbelles reddantur ad nocendum: vnde eueniet, vt miseri antè defendantur quàm læsi sint. cuperem, inquam, omnino, careret orbis nocentibus hominibus, eodem tempore sublatis è medio, quo facinora ab ipsis suscipiuntur.

16 Si quis dicat: sic periret maxima pars hominum, & orbis incultus & horridus redderetur: respondebo, nihil ex ea re diuinę dignitati detrahi, siquidé etiamsi impij omnes perirent, ipse rex permaneret in æternum, suosque pios regeret, qui verè illius regni ciues sunt.

Terræ exacta procul finibus è suæ;
Sunt queis prouideat Deus.

17 *Tu desiderium, votaque pauperum*
IAS, cernis enim, cordaque perficis,
Aurem qui penitus supplicibus tuam
Dictis & precibus tenent:

18 *Orbi vt iudicium suscipias graue,*
Oppressumque leues vindice numine,
Ne mortalis adhuc deprimat infimo in
Terrarum orbe suum genus.

17 Explebis itaque desiderium pauperū, quibus te præsentem & consulentem es pollicitus. statues tuæ iustitię exemplum; confirmabis consilium decretumque tuū in terris; cuius summa est, vt mortalis & se agnoscat, & te cognoscat.

אבדו גוים מארצו:

17 תאות ענוים שמעת יהוה תכין לבם תקשיב אזנך:

18 לשפט יתום ודך בל יוסיף עוד לערץ אנוש מן הארץ:

PSAL. XI.

In Domino confido, quomodo dicitis animæ meæ.

ARGVMENTVM.

TVRBATIS & iam trepidantibus Saulis rebus, cùm multi Dauid ad fugam & remotissimū exilium incitarent, alias ex illorum sententia periculum Regisque iram & vltionem euasurum minimè: ipse hunc Psalmum composuit, asserens nullam sibi esse fugiendi causam, speranti & confidenti in Deo, cuius consilio is motus in regno Saulis excitatus esset, nulla sua ambitione, sed mera Dei voluntate, eaque iustissima, qui corda hominum cùm cognoscat, acta & facta omnia videat, singulos iustissimo examine iudicat, & præmio vel vitij vel virtutis digno afficit.

Ad præstantem, Dauidis.

1 למנצח לדוד

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS.

IAE benigna tutò animam meam
In spe latentem turba quid improba
Terretis; in monteis volucris
Proripitor trepidante penna.

2 *Tentis nocentes arcubus impij*
Neruo sagittas addere tortiles
Nunquam remittunt, vt latenti
Fraude viros feriant modestos.

1 Ipse ob propriam imbecillitatem & humilitatem non est quod metuam & desperem, quippe qui in miserétis Dei virtute, præsidio ac tutela lateo.
2 Scio equidé malignorum & improborum hominum esse, insectari & infestare probos & innocentes quasi suarum calamitatum aut molestiarū auctores: neque miror ad hunc modum me ab aduersariis vrgeri.

ביהוה חסיתי איך תאמרו לנפשי נודו הרכם צפור:

2 כי הנה הרשעים ידרכון קשת כוננו חצם על יתר לירות במו אפל לישרי לב:

Quòd

3 כי השתות יהרסון צדיק מה פעל :

3 *Quòd si malignis artibus edita*
Fundo ruerunt mœnia ab intimo,
Cur iustus vltores timebit?
Quam sceleris subiitve culpam?

4 יהוה בהיכל קדשו יהוה בשמים כסאו עיניו יחזו עפעפיו יבחנו בני אדם :

4 IAS, *sacrata ac regia cui domus,*
Sedes & alto constat in æthere,
Inde ille terrarum colonos
Luminibus videt irretortis.

5 יהוה צדיק יבחן ורשע ואהב חמס שנאה נפשו :

5 IAS *piorum perspicit & fouet*
Mentem, & probandos consilij modos;
Oditque molitos tyrannos
Omne nefas, scelerumque monstra.

6 ימטר על רשעים פחים אש וגפרית ורוח זלעפות מנת כוסם :

6 *Permixta & ignis sulfura funibus*
Et fulminanti spiritus impetu:
Hæc vltionis pars scelestos
Vase suo manet ebibenda.

7 כי צדיק יהוה צדקות אהב ישר יחזו פנימו :

7 *Nam iustus* IAS *iustaque præmiis*
Conferre certis nomina diligit;
Examen ac vultu probandum
Nosse valet semel intuenti.

3 Sed immerito summaq. iniuria probi ab improbis infestantur: nō enim proborū fraude aut violentia improborū res corruunt, sed sua ipsarum malitia, quòd fideli & recto fundamento caruerint, ideoq. durare non valuerint.
4. 5. Imo harum mutationū auctor est Deus, qui cùm in alto sedeat, videt quicquid in terris ab hominibus agitur, & omnia integerrimo iudicio iudicat & gubernat.
6 Idem maxima virtute valet subitò omnia mutare, & quæ videbātur firmissima & stabilissima, demoliri.
7 Quanquam verò fortissimus sit, nihil violenter agit, sed iustissimè omnia: nouit enim ius & æstimat certissimè vel solo intuitu: id quod homines non assequuntur plerūque.

PSAL. XII.

Saluum me fac Domine, quoniam defecit sanctus.

ARGVMENTVM.

HVMANAE malitiæ impotentiam nimium iam in orbe creuisse conqueritur vates; accessisse etiam insolentiā nullo modo ferendam Deo; imò nec diutius dissimulandā, quippe cuius dicta, pacta, & promissa nunquam negligenda aut minuenda extent, professi videlicet se esse tutorem, patronum & vindicem pauperum atque oppressorum, id autem exemplis multis iam spectatum, noua etiam causa existente, spectandum denuò esse.

1 למנצח על השמינית מזמור לדוד :

1 *Ad præstantem super octauam. Psalmus Dauid.*

ODE DICOLOS DISTROPHOS.

2 Calumniam, fraudẽ, & cætera ſcelera ab hominibus aduerſus alios homines ſuſcepta, per alios homines legis tuæ atque iuris etiam miniſtros vindicari, ꝓpulſariq; iuſſiſti, aliàs verò, te oppreſſorũ vltorem, & propũgnatorem grauiſſimum oſtenſum iri es profeſſus: ſed res ad eũ locum redacta eſt, vt cùm neminem habeat correctorem & aſſertorem, te vnicum & certiſſimum atque conſtantiſſimum poſtulet.

3 Namque omnia ſunt proditionibus, fraudibus, iniuriis, & dolis plena: atque adeò excogitatis orationibus ſcelera omnia non modò diſſimulantur, ſed defenduntur etiam: obuoluitur enim vitium ſpecie decora, ita vt cùm inter homines agatur, nemo ſit qui non ſperet ſe poſſe alium fallere; & arte, ingenio, atque eloquẽtia veritatem inuertere, vanitatem proferre probabilem, admirandáque ſpecie laudãdam exhibere. Non enim agnoſcunt alium arbitrũ aut Dominum, cui vitæ & actionum rationem reddant, præter homines; quibus imponere facile poſſe ſperant: ita alij aliis imponunt. miſerrimi verò ſunt qui ſimpliciores ſunt: namque ab improbiſſimis opprimuntur, addita oppreſſioni ſuperbiſſima oratione.

6. 7. At verò Deus ſe declarauit eorũ qui opprimuntur tutorem, & quæ ille dixit ſemel ac promiſit, certiſſima veriſſimaque ſunt, neque torqueri in alium ſenſum poſſunt; quippe quæ puriſſima & ſimpliciſſima conſtent non ſunt vt hominum verba.

2 IAs *ades redemptor & vindex; pius*
Nam nullus extat, aut probus:
Rarum eſt nepotes inter Adæ perfidos
Veracis exemplum viri.

3 *Qui verba vanis adparata vocibus*
Vtrinque fallentes ferunt;
Docti labellis inſonare lubricis,
Binis loquuntur cordibus.

4 IAs *doloſi labra vt oris lubrica*
Linguamque ſcindat improbam:
Hæc qui inſolente proferunt audacia,
5 *Nos lingua noſtra principes,*
Noſtrique labri compotes agnouerit,
Quis tutor eſt nobis datus?

6 *Vindex auaræ fraudis, inquit, pauperum*
Direpta quærens pignora,
Gementis excitatus vſque egenuli
Lugubribus ſuſpiriis
IAs *ſalutis auctor, inſurgam modo*
Et liberabo hoc retibus.

7 *Quæ dixit* IAs *dicta pura, candida;*
Argenti & excretum genus,
Cauo perurens ſcoriam quod fictili
Ignis recoxit ſeptimus.

8 IAs *redemptor ô tuum cuſtos pecus*
Seruabis, & reges bonus;
Aſſertor ac de gentis impuræ manu
In ſæcla duces poſtera:

2 הושיעה
יהוה כי גמר
חסיד כי פסו
אמונים מבני
אדם׃

3 שוא ידברו
איש את רעהו
שפת חלקות
בלב ולב ידברו׃

4 [יכ]רת יהוה
כל שפתי
חלקות לשון
מדברת גדלות׃

5 אשר אמרו
ללשוננו נגביר
שפתינו אתנו
מי אדון לנו׃

6 משד עניים
מאנקת אביונים
עתה אקום
יאמר יהוה
אשית בישע
יפיח לו׃

7 אמרות יהוה
אמרות טהרות
כסף צרוף
בעליל לארץ
מזקק שבעתים׃

8 אתה יהוה
תשמרם תצרנו
מן הדור זו
לעולם׃

Cauo fictili.] Vas conflatorium ex terra, quam lutum ſapientiæ Chimici vocant, ipſum vas vulgo Chriſol dicitur.

8 Vnde fit, vt ſperem, vel affirmem potiùs, te ſimplicibus & probis eſſe conſulturum ſemper; improbis & fraudulentis pro merito relaturum.

Nam

9 סביב רשעים יתהלכון כרם זלות לבני אדם׃

9 *Nam cuncta feruent conuoluta ab improbis,*
Nusquam & quieti sunt pij:
Furente quum terrenus arte filius
Insurgit, & potens viget.

9 Tu enim vis orbē suis legibus & muneribus perseuerare, & nō dissipari naturas rerū, sed omnia per tyrannos & improbos impurosq. homines, qui velut fęces sūt, turbantur, omnia permiscētur & confunduntur.

PSAL. XIII.
Vsquequo Domine obliuisceris me in finem?

ARGVMENTVM.

DAVID maximis curis variisque consiliis exercebatur, cùm ab inimicis peteretur & vexaretur; namque ipsa humanæ naturæ conditio, ipsa fragilitas & imbecillitas hac etiam parte laborat, vt in rebus angustis animo semper fluctuanti sit, nisi tandem sese omnino Deo regendum, gubernandumque committat & tradat homo: tunc enim rectissimè sibi consulit, cùm cogitationes & curas suas in Deum reiicit; qui etiam suos aliquando huiusmodi cogitationibus exerceri sinit, vt tandem eruditi cognoscant, omnia sua in diuino præsidio esse collocanda. id agit in hoc Psalmo vates: asserens nihil sibi accedere ex suis cogitationibus, deliberationibus, & consiliis præter mæstitiam, dolorem & afflictionem atque confectionem sui ipsius, ideoque Deum sibi appellari, cui suam commendatam velit salutem, vtpote sapientissimo ac potentissimo, & iniuriosorum hominum vindici. cui liberationis & salutis obtentæ gratulationis carmina dedicaturum se vouet.

1 למנצח מזמור לדוד׃

1 *Ad præstantem, Psalmus Dauid.*

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS.

2 עד אנה יהוה תשכחני נצח עד אנה תסתיר את פניך ממני׃

2 IAS *profundæ quem statuis modum*
Obliuionis, qua premor heu, tuæ?
Quem negligendi, vt iam negato
Me videas recreesque vultu?

3 עד אנה אשית עצות בנפשי יגון בלבבי יומם עד אנה ירום איבי עלי׃

3 *Quem vel laboris consilij &, meum*
Queis nocte feruens pectus inæstuat?
Exercet aut quæ cor perennes
Anxietas, agitatque soles?
Quisve insolenti finis erit, meum
Instanti & hosti, vt comminuat caput?

4 הביטה ענני יהוה אלהי

4 *Auditor aduerte, atque vindex*
Excipe iam famuli querelam:

2 Querela oratione exorditur; quòd à Deo permissus sit suis cogitationibus & curis exerceri, cū tamē ille promissa præstare soleat, vt ex nomine appellato constat.

3 Nullū otiū sibi, nullā vacationē à curis aut noctu aut interdiu esse ait. ex eaq. re nihil aliud effici, quàm vt hostiū & aduersariorū vis, fiducia & audacia crescat, dum ipse intētus est cōsiliis versandis, idq. frustra.

4 Non solùm prospiciendū est, ne ego aduersariis commoditatem & materiam dem triūphandi de casu meo, sed nec sinendus sum à te vacillare & labi, quoniam hoc pacto etiā iactabunt hostes suā de me victoriā, dicētq. me illorū virtute & sapiētia in eū lapsum fuisse impulsum.

Nostrisque

sum, idque iactabūt aduersus prouidentiam & promissionem tuam.

האירה עיני פן אישן המות׃

Nostrisque lucem luminibus tuam
Præbe, sopore vt non moriar graui;
5 *Neu iactet hostis præualentem*
Se mihi, neu sua gesta cantet.
Namque inuidorum turba laboribus
Gaudebit amens (si mouear) meis:
6 *Ast ipse nostrum in te tuoque*
Munere præsidium locaui.
Compos salutis, spero, breui tuæ
Gaudebit altis visceribus meum
Cor, & dicatis semper IAM
Carminibus referam benignum.

5 פן יאמר איבי יכלתיו צרי יגילו כי אמוט׃

6 ואני בחסדך בטחתי יגל לבי בישועתך אשירה ליהוה כי גמל עלי׃

6 Ego cupio (idque paro & sedulo agam) cogitationes meas, & cor totum potius in carminibus laudum tuarū componendis, & canēdis ponere, quàm huiusmodi quibus nunc vexor consiliis tempus terere cum tristitia ac dolore.

PSAL. XIIII.

Dixit insipiens in corde suo.

ARGVMENTVM.

PRIMAM scelerum causam esse hominum stultitiam, quæ eò erroris quosdam adduxerit, vt Deum aut non esse, aut res humanas negligere existimauerint. hos omniū corruptissimos esse, sed non ideo cæteros iustos atque integros omnes debere censeri, quando ex Adæ filiis nemo sit, qui exacto illo Dei examine probari vndique possit. itaque iudicio Dei omnia sub peccato conclusa esse vates affirmat. verùm quosdam esse qui Deum cùm norint, tamen sceleribus offendant, & iniuriis aduersus innocentiores conflatis, quosdam qui timeant Deum, asserentes illum esse iustorum gubernatorem. sed hi ab aliis irridentur, qui vident inopes subsidio Dei misericordis fidere. Prosilit hinc vates in magnam exclamationem, optans & cupiens, vt Christus ille iam extet, per quem piis salus erat præstanda. tunc enim magno discrimine, aperto & notissimo distabit populus Dei verus ab improbis.

1 *Ad præstantem, Dauidis.*

1 למנצח לדוד

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS.

DEmens corde ferox sic statuit suo,
Nullus nam est homines qui videat Deus;
Hinc corruptio morum,
Hinc nullum studium boni.
2 IAS *æthereis arcibus & genus*
Obseruans hominum, quis sapiat, DEVM

אמר נבל בלבו אין אלהים השחיתו התעיבו עלילה אין עשה טוב׃

2 יהוה משמים השקיף על בני אדם לראות

2 Quanquam multa de virtutibus atque pietate, de vitę innocentia & integritate à multis disserātur, quædam à quibusdam agantur & curentur: tamen ex quo Adam peccauit, nullus est absolutè bonus iudicio Dei, cuius egent omnes gloria.

Quis

היש משכיל דרש את אלהים:

Quis curétve, colátve,
Quærit cognitor optimus.

3 הכל סר יחדו נאלחו אין עשה טוב אין גם אחד:

3 *Defecere simul, turbáque perdita est*
Omnis; nec studio qui caleat boni,
Vnum comperias, vel
Cuius facta Deus probet.

4 הלוא ידעו כל פעלי און אכלי עמי אכלו לחם יהוה לא קראו:

4 *An non artifices fraudis, & impij*
Norunt quid referam? qui populum meum
Escarum instar habent, nec
IAM *vel memores vocant.*

4 Ipsorum conscientias cito & appello testes, qui peruersè & iniustè agunt, contra fas, contra æquitatẽ.

5 שם פחדו פחד כי אלהים בדור צדיק:

5 *Illic icta tremor pectora concutit,*
Iudex fertur vbi, creditur & Deus,
Iustæ sæcula gentis
Qui certus probet ac regat.

5 Verum est quosdã esse, qui Deum non ament quidem toto corde, tota anima, tota virtute, &c. sed timeant & vereantur: hi credunt Deum gubernare iustorum hominum genus.

6 עצת עני תבישו כי יהוה מחסהו:

6 *Turbetis miseri consilium pium*
IAM *qui posuit præsidium sibi?*

6 Apostrophe in eos qui iustos irrident, quòd Domino tãtùm fidant, cùm nihilo propterea prosperiores esse videantur.
6 Studetis pudefacere calamitosum, quòd suas res Deo commiserit.

7 מי יתן מציון ישועה ישראל בשוב יהוה שבות עמו יגל יעקב ישמח ישראל:

7 *Quisnam ex arce Sionis*
Israelis amabilem
Rebus præstet opem, quis properet citam?
IAS *cùm populi restituet sui*
Res, gaudebit Iacob,
Fiet lætus & Israel.

7 Hic est scopus omnium prophetarum, optare & expectare Christum, qui tanta prosperitate, tanta lætitia spirituali suos affecturus erat, vt omnes qui viderent eos, cognoscerent, quòd isti sunt populus, cui benedixit Dominus. Magnum mysterium hîc latet.

PSAL. XV.

Domine quis habitabit in tabernaculo tuo.

ARGVMENTVM.

SVPERIORIS fini adnectitur huius Psalmi sententia, describens atq. indicans eos, qui ad veræ & æternæ salutis per Christum afferendæ communionem recipiendi sunt, hoc est, homines; qui, quanquam ex Adam genus duxerint, & originalem culpam contraxerint, tamẽ innocenter quod in ipsis diuina gratia adiutis fuerit, viuere studuerint, nihil in se, aut in proximum vllum criminis admittentes. partitur autem omnia noxarum genera exactissimè, & officiorum etiam partes indicat.

1 *Psalmus Dauidis.*

1 מזמור לדוד

ODE DICOLOS DISTROPHOS.

יהוה מי יגור באהלך מי ישכן בהר קדשך׃

1 *Vmbræ.*] Pro tabernaculo vmbram vertimus, carminis causa.

IAs receptus quis sub alta culmina
Vmbræ morabitur tuæ?
Quis monte ciuis numini sacro tuo
Sedes habebit conditas?

2 הולך תמים ופעל צדק ודבר אמת בלבבו׃

2 *Qui rectus arcta semper incedit via,*
Et iura fasque percolit:

3 לא רגל על לשנו לא עשה לרעהו רעה וחרפה לא נשא על קרבו׃

3 *Qui corde puro vera semper cogitat,*
Linguaque profert simplici;
Afferre cuiquam incommoda expers, inscius
Quemquam probris lacessere:

4 נבזה בעיניו נמאס ואת יראי יהוה יכבד נשבע להרע ולא ימר׃

4 Oportet etiam magnanimos rerumque caducarum ac vilium cõtemptores esse eos, qui ad Dei ciuitatem aspirent.

4 *Vilesque curas, vana quæque cognita*
Fastidiosè reijcit.
Miratur idem culta quos probat fides,
IAEque deducit timor.

Clementia.

Iuratus, & si damna deprendat sua,
Non deterit fratrem tamen.

5 כספו לא נתן בנשך ושחד על נקי לא לקח עשה אלה לא ימוט לעולם׃

Misericordia.

5 *Ipse innocentem commodat pecuniam,*
Nec auget vllo fœnore;

Integritas in iudiciis & testimoniis.

Vt immerentem fraude pertentet virum
Nullo domandus munere.
Hæc qui peregit, rectus incedit, neque
Labetur vllo sæculo.

PSAL. XVI.

Conserua me Domine, quoniam speraui in te.

ARGVMENTVM.

CHRISTI publicæ salutis negotium meditantis, & iamiam inituri oratio est, à Dauide prophetico spiritu inducta. in qua negotij illius cura, fomentum, secundatio, prosperitas & exitus Deo patri à filio commendatur, cuius gloria magna ex eadem expeditione promulganda erat, cum admiranda piorũ hominum amplificatione, ad quos totius negotij fructus & vtili-

& vtilitas pertinebat, vtpote qui ex filiis Adæ in filios Dei eſſent mutandi. id quod re ipſa euenturum ſibi & ipſis Chriſtus promittit, ex conſilio, prouidentia, & virtute patris, qui ipſum pro hominibus ad mortem traditum, à mortuis erat ſuſcitaturus quàm maturrimè, cuius reſurrectio vitam & reſurrectionem hominum erat effectura.

Monile Dauidis.

1 מכתם לדוד 1 I

ODE SAPPHICA.

שמרני אל כי חסיתי בך׃

SIs mihi custos, tibi nam POTENTI *innititur conſtans mea ſpes fideſque,*

2 אמרת ליהוה אדני אתה טובתי בל עליך׃

2 *Dixit hæc* IAM *Dominum, mei qui*
Munere regni

3 לקדושים אשר בארץ המה ואדירי כל חפצי בם׃

3 *Non eget, ſanctis magis adparati;*
Terra quos iuſtos memorat colonos,
Hos ego cunctis ſtabilire magnos
Deſtino votis.

1 Appello te Deum miſericordem & fortem, qui quod pollicitus es, præſtare maximè & pleniſſimè potes; adeò enim magnus es, vt non augearis meo bono hoc quod cogito efficere, ſed colaris potiùs; quia ego tuam voluntatem, vt ſeruus Domini, facio. ſunt verba Chriſti humiliati in forma ſerui.

4 ירבו עצבותם אחר מהרו בל אסיך נסכיהם מדם ובל אשא את שמותם על שפתי׃

4 *Mille & ærumnis miſeri modiſque*
Sunt, quibus cordi eſt alius ſalutis
Auctor; ipſe horum minimè adminiſter
Partibus addar:
Siue quis fuſo vitulæ cruore
Libet, appellans repetita falſi
Numinis noſtro procul amouenda
Nomina ab ore.

4 Nullus enim alius ſalutis auctor eſt hominibus præter te; cętera quæ coluntur, numina non ſunt; ſed materies laborum hominum infanda.

5 יהוה מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי׃

5 *Pars mei aſt* IAS *celebranda cenſus*
Eſt, & æterni calicis; meæ tu
Dextera nunquam minuente firmas
Munera ſortis.

5 Solus Deus miſericors eſt, beatitudo mea, verba Chriſti corporis myſtici ſui perſonam ſuſtinentis.

6 חבלים נפלו לי בנעימים אף נחלת שפרה עלי׃

6 *Nam mei quantum patuere fundi*
Funibus tenſis, nitet alma paſſim
Gratia & ſummum decus atque pleno
Copia cornu.

6 *Copia cornu.*] Non eſt aliena tranſlatio ab Hebraica lectione.

7 אברך את יהוה אשר יעצני אף

7 *Conditis* IAM *celebrabo magnum*
Verſibus, cuius monitu probandas

7 Ego, inquit Chriſtus, in hoc veni in mũdum, vt perpetuo ſtudio mediter & curem Dei cõſilia, etiam nocte cùm quieſcendum eſſet.

Noctibus totis recolente verso
Pectore curas.

לילות יסרוני כליותי׃

8 *Semper est præsens mihi dexter* IAS,
Qui dat, vt magnis penitus periclis
Septus, immotus maneam ruinæ
Protinus expers.

8 שויתי יהוה לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט׃

9.10.11. Nullam difficultatem negotij à me suscepti horreo, Deo meo mihi prospiciente & præsente. Qui me ad mortem vsque deductum, tamen suscitabit; imò maxima virtute amplificabit, vt ipse resurgam integer & incorruptus è sepulchro.

9 *Ergo præstanti studio meum cor*
Gaudet exultans, decus atque surgit;
Certaque & lethum domitura, carnem
Sustinet hanc spes.

9 לכן שמח לבי ויגל כבודי אף בשרי ישכן לבטח׃

10 *Nam neque infernis animam sub vmbris,*
Nec tui fœda patiere corpus
Tabe dilecti minui, aut profanæ
Cedere morti.

10 כי לא תעזב נפשי לשאול לא תתן חסידיך לראות שחת׃

11 *Tu mihi, vt vitas repetam, viarum es*
Auctor & ductor: saturante semper
Dextera & vultu decus atque plena
Gaudia præstas.

11 תודיעני ארח חיים שבע שמחות את פניך נעמות בימינך נצח׃

PSALM. XVII.
Exaudi Domine iustitiam meam.

ARGVMENTVM.

IMPORTVNISSIMIS & frequentissimis aduersariorum insidiis circumuentus vates, Deum inuocabat, atque ad suam causam cognoscendam sapientissimum & integerrimum iudicem, ad vitam verò suam propugnandam & tuendam potentissimũ vindicem & assertorem appellabat, honestam suam petitionem & orationem probans, quòd ipse innocens & imbecillus, atque humilis, adeoque pauperrimus à fraudulentis, iniuriosis, potentibus, diuitibus, & opulentissimis impeteretur, ex quo ipse pernitiem expectabat, nisi à Deo, cuius vnico præsidio fidebat, defenderetur, cum magna ipsius Dei laude, & publica prouidentiæ prædicatione. affirmat autem se nihil aduersariis nocere, nihil inuidisse vnquam ipsorum prosperitatem, vtpote qui solum Deum suorum omnium votorum & maximi boni sibi summam statuerit.

1 *Oratio Dauid.*

1 תפלה לדוד

ODE EADEM.

Posco

שמעה יהוה צדק הקשיבה רנתי האזינה תפלתי בלא שפתי מרמה:

POsco si iustum, famuli querelas
Excipe ô magnum mihi numen IAS;
Fraudis experti auxilium rogantis
Annue voci.

2 מלפניך משפטי יצא עיניך תחזינה מישרים:

2 Te meæ summum cupiens adopto
Arbitrum causæ, penitus valentem
Facta quæ constent oculis probanda
Cernere puris.

3 בחנת לבי פקדת לילה צרפתני בל תמצא זמתי בל יעבר פי:

3 Intimos cordis penetras recessus,
Nocte me obseruas, tacitosque renes
Excoquis, nec tu mea verba curis
Dissona sentis.

4 לפעלות אדם בדבר שפתיך אני שמרתי ארחות פרץ:

4 Ipse verborum memor at tuorum
Lustro dum spectans homines, nocentum
Semitas certè varias latronum
Visere cogor.

5 תמך אשרי במעגלותיך בל נמוטו פעמי:

5 Ac tuis nostri duce te rotentur
Orbitis gressus, mea ne viarum
Lubrico tandem tremebunda cursu
Crura vagentur.

6 אני קראתיך כי תענני אל הט אזנך לי שמע אמרתי:

6 Te voco FORTEM, facilem & vocanti
Tu meis aurem solitam querelis
Admoue; & quod nunc referam, benignus
Excipe dictum.

7 הפלה חסדיך מושיע חוסים ממתקוממים בימינך:

7 Ede mirandis tua dona gestis,
Méque (fidentes tibi namque seruas)
Eripe instantum gregibus superbis
Vindice dextra.

8 שמרני כאישון בת עין בצל כנפיך תסתירני:

8 Me foue, vt puris oculis micantem
Luce pupillam, dubioque casu
Me tuis tutum, procul & timore
Siste sub alis.

2 Innocētiam & simplicitatem tibi gratam esse scio, meā causam igitur examinandam tuo iudicio committo; quod integerrimū, sapientissimum et præstantissimum est.
3 Non solùm facta & orationē, sed cogitationes omnes meas, etiam nocturnas secretiores ac liberiores à te obseruari cognoscique scio: qui tamē omnia sibi atque inter se constare in me intellexeris. Nihil enim latere aut fugere iudiciū istud potest, quia acerrimum est.
4 Quod ad aduersariorum mentē, & voluntatem attinet, ipse ego meo crasso ingenio verborū tuorum luce prætensa, facile cognosco, malitiam & improbitatē quorundam hominum & fallaciam, atque fraudem, quæ nihil aliud sunt, quàm latrociniorum studia varia quidem, vt variæ sunt latronum semitæ, sed tamen omnia sunt latrocinia.
Latrones autem illud agunt semper, vt minimo suo incommodo maximo damno afficiant innocentes, ideoque tempora obseruant & loca; quamobrem luce tua ac tutela & fortitudine tua omnino egeo. tu autē seruare soles, incolumesque deducere eos, qui se tibi sanctè commendant.

 Improbis

9.10.11. Aduersariorum meorum crudelitas maxima est.

9 *Improbis raptæ cupidisque prædæ*
Hostibus circum premor, atque densa
10 *Corporum mole, & grauibus minantum*
Vocibus angor.

9 מפני רשעים זו שדוני איבי בנפש יקיפו עלי:
10 חלבמו סגרו פימו דברו בגאות:

11 *Qua pedem simplex moueam, notantes*
Signa perlustrant oculisque acutis
Quà plagas tendant, laqueosque terræ in
Puluere celent.

11 אשרנו עתה סבבוני עיניהם ישיתו לנטות בארץ:

12 Promptitudo & sagacitas ingens.

12 *Qualis est prædæ rabido leoni*
Ardor; occultis, catulo aut feroci,
Qui fame obseruans stimulante; captat
Tempora, lustris.

12 דמינו כאריה יכסוף לטרף וככפיר ישב במסתרים:

13 Magna ergo virtute & celeritate, hoc est, tua opus est, vt ego famulus tuus eripiar, nam in me liberando tua res agitur.

13 *Ergo præuerte & rapidos furores*
Dissipa exurgens, famuli tuique,
Improbis, isto gladio petitam,
Eripe vitam.

13 קומה יהוה קדמה פניו הכריעהו פלטה נפשי מרשע חרבך:

14 Isti namq. vitioso tantùm consilio & proposito nocere mihi student, nihil enim à me expectare possunt præter vitã meã, cui insidiantur; aliàs enim nullis egent rebus ad hanc vitam, quam ipsi amant; cõmodis & iucundis: plenissimi adeò sunt, vt vel ipsis reliquarũ reliquiis rerum, hæredes suos ditissimos facere possint.

14 *Eripe ingenti auxilio manuque*
Me viris IAS *nimium prophanis,*
Grata præsentis quibus vsque constant
Munera vitæ.
His, tuis, venter satur est auarus,
Quas mare & tellus epulas recondit;
Plurima his diues soboles vel ipsis
Relliquijs est.

14 ממתים ידך יהוה ממתים מחלד חלקם בחיים וצפינך תמלא בטנם ישבעו בנים והניחו יתרם לעולליהם:

15 Atque ego præter te, nullas diuitias aut duco aut habeo, te vnum expeto. & tum ditissimus ero, cùm tu te mihi præbere volueris per Christum tuum, qui est imago tua. Concluditur Psalmus illo admirabili noui Testamenti mysterio.

15 *Ast mihi sortis satis est beatæ,*
Istius iusti speciem nitoris
Cernere; vtque in me tua, te benigno,
Surgat imago.

15 אני בצדק אחזה פניך אשבעה בהקיץ תמונתך:

PSAL. XVIII.

Diligam te Domine fortitudo mea.

ARGVMENTVM.

DAVID post bella hostium, insidias inimicorum, obtrectationes & pericula omnia superata, victor, & regni à Deo promissi compos, carmen gratulatorium Deo cecinit, eodem plane artificio, quo Mosis & Deboræ diuina prorsus cantica constant; in quo se perpetuum famulum amantem & fidelem Deo tradit, suæ salutis atque prosperitatis auctori vnico, sapientissimo, ac potentissimo & prouidentissimo: commemorat autem narratione post exordium instituta, humilem rerum suarum conditionem præteritam, in qua Deus sapientiæ, prouidentiæ & virtutis suæ exempla edere voluerit, sese liberans à potentissimis, sæuissimis & astutissimis hostibus & inimicis, ac tandem abalienatorum à se populorum animos ipsi concilians; quod genus etiam victoriæ maximum est. Constat Psalmus genere dicendi sublimi, omnibus ornamentis, iuxta singularum partium rationem apprimè instructo.

1 למנצח לעבד יהוה לדוד אשר דבר ליהוה את דברי השירה הזאת ביום הציל יהוה אותו מכף כל איביו ומיד שאול: ויאמר

1 *Ad præstantem famuli Domini, Dauid inquam, qui locutus est Domino verba cantici huius, quo die liberauit Dominus ipsum è palma omniũ hostium suorum, & è palma Saulis, & dixit:*

ODE DICOLOS DISTROPHOS.

2 ארחמך יהוה חזקי:

2 *Visceribus totis* IAS *te semper amabo,*
Qui mea vis, mea robora solus.

2 Periculorum omnium propulsatorem meum te confiteor, tibique vitam debere meam, & salutem agnosco, ergo & animum etiam trado.

3 יהוה סלעי ומצודתי ומפלטי אלי צורי אחסה בו מגני וקרן ישעי משגבי:

3 *Rupes præsidiumque meum est, me liberat* IAS;
Is meus est FORTIS, *mea petra;*
Cui nitor, clypeusque mihi, cornuque salutis
Cunctis perfugiumque periclis.

4 מהלל אקרא יהוה ומן איבי אושע:

4 *Inuoco dum supplex illustrem laudibus* IAM,
Hostibus eripior violentis.

4 Humanarum rerũ curatorem, & piorum tutorem affirmo te esse ipso experiméto.

5 אפפוני חבלי מות ונחלי בליעל יבעתוני:

5 *Me mors lethiferis laqueis ambire, malorum*
Certabant turbare fluenta.

6 Non enim ex leuibus, sed ex grauissimis periculis, humanasq. vires superantibus, ereptum me video.

6 חבלי שאול סבבוני קדמוני מוקשי מות:

6 *Vndique cingebant atri tormenta sepulchri*
Me, prætensaque vincula mortis.

7 בצר לי אקרא יהוה ואל אלהי אשוע ישמע מהיכלו קולי ושועתי לפניו תבא באזניו:

7 IAM *æger pressusq. voco (mihi* NVMINA *nota)*
Consueto clamore cietur.
Audijt ille meam vocem, questumque superna
Præsentem auribus excipit arce.

7 *Mihi numina notacietur.*] Ita Hebraicè etiam, vbi Dei nomé plurale singulari verbo adiungitur.
Dei virtus & potétia atque maiestas indicatur ex loco in quo sedet, & arcem habet videlicet ex cælo.

Tunc

8 *Tunc concussa alto tremefactaque terra fragore est;*
Montesque ab radicibus imis
Contremuere graui turbati numinis ira,
Quam nec ferre queat ferus orcus.

8 ותגעש ותרעש הארץ ומוסדי הרים ירגזו ויתגעשו כי חרה לו׃

9 Virtus, efficacitasque Dei, deinde etiam infinita illa maiestas & inuisibilis natura his versibus à 9. ad 16. significatur.

9 *Illius in vultu fumus, deque ore perurens*
Ignis carbonesque volabant.

9 עלה עשן באפו ואש מפיו תאכל גחלים בערו ממנו׃

10 *Deflexisque polis descendit, subdita nubes*
Densa pedes occultat eunti.

10 ויט שמים וירד וערפל תחת רגליו׃

11 *Cherubeo inuectus curru secat aëra pennis,*
Quas venti mouere volucres.

11 וירכב על כרוב ויעף וידא על כנפי רוח׃

12 *Obscuraque latens caligine nubibus vnda*
Densatis tentoria figit.

12 ישת חשך סתרו סביבותיו סכתו חשכת מים עבי שחקים׃

13 *Illo densa etiam nubes fulgente soluta est,*
Carbo micans grandoque ruebat.

13 מנגה נגדו עביו עברו ברד וגחלי אש׃

14 *Intonuitque polis* IAS, *vocemque supernus*
Edit agens cum grandine fulgur.

14 וירעם בשמים יהוה ועליון יתן קלו ברד וגחלי אש׃

15 *Fulminaque ingeminat (sua tela) ac discutit hostes,*
Crebro & fulgure perdit iniquos.

15 וישלח חציו ויפיצם וברקים רב ויהמם׃

16 *Tunc & aquis exhausta solo patuere profundo*
Flumina, tunc imi situs orbis.
Tantum IAS *tua vox valet immutare, minax cùm*
Spiritus ille grauis tonat iræ.

16 ויראו אפיקי מים ויגלו מוסדות תבל מגערתך יהוה מנשמת רוח אפך׃

17 Thesis. huiusmodi virtute & efficacitate affuit mihi Deus liberando.

17 *Ille manum eripiens mihi tunc porrexit ab alto,*
Meque altis protraxit ab vndis.

17 ישלח ממרום יקחני ימשני ממים רבים׃

18 Liberatus sum ab inimicis fortissimis, callidissimis, & promptissimis, iisdemque sæuissimis, qui nullã oportunitatem ad me perdendum prætermittebant.

18 *Sic ex hoste fero me liberat, atque potentum*
Quæ me presserat inuida turba.

18 יצילני מאיבי עז ומשנאי כי אמצו ממני׃

19 *Illi etenim, cùm iam strages inopina teneret,*
Me subito pressere tumultu.

19 יקדמוני ביום אידי ויהי יהוה למשען לי׃

20 *Sed mihi præsidium est* IAS, *baculusque labanti;*
Ille locum me duxit in amplum.
Illo ego sum duris ereptus vindice rebus,
Illo inquam mihi numine dextro.

20 ויוציאני למרחב יחלצני כי חפץ בי׃

Integri-

21 יגמלני יהוה כצדקי כבר ידי ישיב לי:

21 *Integritati* IAS *nostræ sua iura reponit,*
Immunesque manus probat idem.

21 Fortissimus IAS Deus illa sua fortitudine semper iustè vtitur, probos & integros liberando ab improbis, qui sua fortitudine abutuntur.

22 כי שמרתי דרכי יהוה ולא רשעתי מאלהי:

22 *Quippe vias* IAE *tenui, nec* PRINCIPIS *vnquã*
Vlla mei mandata refregi.

23 כי כל משפטיו לנגדי וחקתיו לא אסיר מני:

23 *Cuncta mihi ante oculos etenim consulta Tonantis,*
Cuius nec decreta refugi:

24 ואהי תמים עמו ואשתמר מעוני:

24 *Simplicitas mea certa illi, studiumque cauendi*
Delicti molimina praui.

25 וישב יהוה לי כצדקי כבר ידי לנגד עיניו:

25 *Iusque meum, immunesque manus qui nouerat* IAS,
Reddidit ipse mihi vsque benignus.

26 עם חסיד תתחסד עם גבר תמים תתמם:

26 *Ipse pijs pius esque viris, esque integer idem*
Integris facilisque patronus:

26 Deus hominibus talem sese exhibet, quali eos esse animo cognoscit; verùm excessu maximo, vt humanis diuina prçstãt.

27 עם נבר תתברר ועם עקש תתפתל:

27 *Simplicibus simplex, inuisa fraude dolosis*
Callidus es, cautusque vaferque.

28 כי אתה עם עני תושיע ועינים רמות תשפיל:

28 *Pauperis es populi seruator, deijcis altum*
Fastum hominumque oculosque superbos.

29 כי אתה תאיר נרי יהוה אלהי יגיה חשכי:

29 IAS *tu nostræ fers lumina clara lucernæ;*
Is tenebras mihi discutit auctor.

30 כי בך ארץ גדוד ובאלהי אדלג שור:

30 *Te duce per cuneos penetro, præcinctaque muris*
Transiliens feror oppida victor.

30 Ostendit Deus in mea imbecillitate suã summam virtutẽ, non solũ vt pericula euadam, sed vt magnas res aggrediar, ac dexterrimè optimoque successu geram.

31 האל תמים דרכו אמרת יהוה צרופה מגן הוא לכל החוסים בו:

31 *Integer est* FORTIS, *solidis quoque moribus,* IAE
Omnia purgatissima dicta.
Æneus est clypeus cunctis qui spemque fidemque
Hoc vno fixere patrono.

32 כי מי אלוה מבלעדי יהוה ומי צור זולתי אלהינו:

32 *Quodnam etenim numen præter memorabitur* IAM?
Quæ tutela, meus nisi PRINCEPS?

33 האל המאזרני חיל ויתן תמים דרכי:

33 FORTIS *is est, qui prævalido me robore cinxit,*
Instrauitque viam mihi firmam.

34 משוה רגלי כאילות ועל במתי יעמידני:

34 *Qui facit vt possim pedibus præcurrere ceruas,*
Atque iugis consistere in altis.

35 מלמד ידי למלחמה ונחתה קשת נחושה זרועתי:

35 *Ille meas ad bella manus exercet, & arcus*
Dat chalybum his fregisse lacertis.

36 Ipse salutarem clypeum mihi porrigis, atque
Dexter ades, me & numine fulcis.
Quoque magis me velle pati mala dura videris,
Hoc mage me amplificat tua virtus.

Non tam elucet diuinæ prouidentiæ virtus in leuioribus & facilioribus, quàm in difficillimis & penè impossibilibus, per hominem imbecilli natura mei simillimum expediendis.

36 ותתן לי מגן ישעך וימינך תסעדני וענותך תרבני׃

37 Ipse meum extendis gressum, perque ardua firmis
Tu mihi das percurrere talis;

37 תרחיב צעדי תחתי ולא מעדו קרסלי׃

38 Hosteis vt penitus valeam tenuisse secutus,
Non vllisque reuertar inultis:

38 ארדוף אויבי ואשיגם ולא אשוב עד כלותם׃

39 Vulnere nequicquam conatos sistere nostris
Sub pedibus cumulabo cruento.

39 אמחצם ולא יוכלו קום יפלו תחת רגלי׃

40 Tu me namque alacri accingens ad bella vigore,
Cunctos infestos mihi flectis.

40 ותאזרני חיל למלחמה תכריע קמי תחתי׃

41 Tuque hosteis mihi terga dare ac mihi cedere cogis;
Cæsa cadit mihi & inuida turba.

41 ואיבי נתתה לי ערף ומשנאי אצמיתם׃

42 Auctorem casso illi IAM *clamore salutis*
Tunc surdum in sua vota vocabunt.

42 Dei auxilium frustra implorabant improbi, aduersus consilium tuum agentes.

42 ישועו ואין מושיע על יהוה ולא ענם׃

43 Quos ego comminuam ceu nubem pulueris Eurus,
Vtque lutum tenuabo viarum.

43 ואשחקם כעפר על פני רוח כטיט חוצות אריקם׃

44 Præcipitis mihi tu sedas studia improba vulgi;
Tuque caput me gentibus addis:
45 Ignotumque mihi populum seruire vel ipsa
Fama, mihi & parere iubebit.
46 Quique alias partes studio feruente fouebant,
Se simulare meos properabunt.
Frondibus en similes illi fluxere, suisque
In septis tremuere pauentes.

44 Superatis periculis, bellis compositis, reliquum erat populi studia mihi conciliare varia illa, & plerumq. temeraria atque insolentia, sed omnia tu breuissimè pacasti, atque adeò non meam gentem modò ad obsequium, sed finitimas ad timorem & reuerentiam mei conuertisti.

44 תפלטני מריבי עם תשימני לראש גוים עם לא ידעתי יעבדוני׃ 45 לשמע אזן ישמעו לי בני נכר יכחשו לי׃

46 בני נכר יבלו ויחרגו ממסגרותיהם׃

47 Viuat petra mea, & victor celebretur & altus
IAS *atque Deus mihi faustus.*
48 FORTIS *et ille, hosteis quo vindice et auspice pressi,*
Quo populos ad fræna coegi.
49 Ille & me incolumem eripuit quoq. ab hostibus, altū
Me super infestos dedit hosteis.

47 Epilogus, quo redit vates ad gratulationem ac Dei laudē, quam perpetuam in orbe fore vaticinatur.

47 חי יהוה וברוך צורי וירום אלהי ישעי׃

48 האל הנותן נקמות לי וידבר עמים תחתי׃

49 מפלטי מאיבי אף מן קמי תרוממני

Liberum

מאיש חמס תצילני:

Liberum ab iniustis conatibus vsque ferocis
Me dedit ille virique potentis.

50 על כן אודך בגוים יהוה. ולשמך אזמרה:

50 *Ergo tuas* IAS *laudes per regna per omnes*
Ipse memor referam bene gentes.
Carminibusque tuum celebrabo in tempora nomen
Gentibus à cunctis referendum.

51 מגדל ישועות מלכו ועשה חסד למשיחו לדוד ולזרעו עד עולם:

51 *Te mihi sacrato regi auctoremque salutis*
Cantabunt semperque fauentem:
Teque Dauid regnum ac sobolem creuisse benigno
Cuncta canent ex ordine sæcla.

PSAL. XIX.
Cæli enarrant gloriam Dei.

ARGVMENTVM.

PSALMVS hic continet omnes rationes cognoscendi Deum, ætatumque omnium, Naturalis, & scriptæ legis atque gratiæ summam indicat. Docet inuisibilia Dei per ea quæ facta sunt conspici hominibus, qui oculis ac ratione rectè vtuntur, quamuis nulla alia disciplina instructis. hæc est prima Psalmi pars.

1 למנצח מזמור לדוד:

1 *Ad præstantem, Psalmus Dauid.*

ODE SAPPHICA.

2 השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו מגיד הרקיע:

2 FORTIS *immensum decus & potentis*
Dexteræ numen docet inde apertum
Siderum cursu radiante cælum,
Narrat & æther.

3 יום ליום יביע אמר ולילה ללילה יחוה דעת:

3 *Dicit hinc certis numeris dierum*
Ordo; nec fuscos variata vultus
Nox tacet, magni aut patitur latere
PRINCIPIS *artem.*

4 אין אמר ואין דברים בלי נשמע קולם:

4 *Nullus est sermo sonitusque verbis*
Qui sibi lucis ferat aut polorum
Vocem inauditam; sonat illa surdis
Auribus vsque.

2 Superior, inquit, & inferior cælorũ regio schola est, qua homines vel ipso tantùm spectaculo illius discordis concordiæ rerum atque effectuum ab ipsa editorum docentur Dei sapientiã & virtutem sempiternam.

3 Illæ prælectiones huius scholę nũquam intermittuntur, imò assiduę sunt; nam dies suam partem docet, nox rursus etiam suã. neque opus est longo itinere, vt perueniatur ad scholam hãc, namque ipsa omnes homines vbique continet.

4 Neque varias linguas discere opus est, in quibus hæc sapientia contineatur; namque cælorum sermo cunctis est notus, & vox etiam sine sono vllo auditur.

5 Ipsi præceptores, cælum, dies, nox, æther, & cæteri, suas sententias perferũt in omnes hominum regiones, hoc est, suis motibus & efficiẽtiis omnes, qui instrui velint, instruunt.

Inter hos præcones & prælectores vnus maximè conspicuus est sol, qui lumine efficientiisque suis omnia lustrat & peruadit, idque celerrimè.

5 *Quà patent terræ, penetrant canentis*
Ætheris versus, sonat & rotatus
Vltimis cursu properante sermo
Finibus orbis.
Is domum in cælis posuit serenis
Luminis soli celeri ministro;

6 *Qui velut sponsus thalamis decorus*
Emicat altis.
Ille ceu doctus superare cursor
Prodit exultans, volat & reuersus,
Fine ab extremo repetitque metæ
Signa petitæ.

5 בכל הארץ יצא קום ובקצה תבל מליהם לשמש שם אהל בהם :

6 והוא כחתן יצא מחפתו ישיש כגבור לרוץ ארח :

7 Quod si quispiam cæcus sit, qui solem sibi visum neget, at non negare potest caloris sensum, qui ad infimas vsque terræ & maris partes penetrat.

7 *Qui licet cæli teneat remotas*
Orbitas alti, tamen vsque ad imas
Efficax terræ validis cauernas
Ignibus intrat.

7 מקצה השמים מוצאו ותקופתו על קצותם ואין נסתר מחמתו :

9 Secunda Psalmi pars.

Quanquam magna, clara, & manifesta sit doctrina, quæ ex naturæ contemplatione Deum cognoscere docet, tamen lex ab ipso Deo lata & publicata, singulari beneficio longè melius ac plenius animos hominũ non modò erudit, verùm docet, instruit, illustrat & afficit, nãque hæc non tantùm naturales, sed supernaturales & morales disciplinas continet.

10 Illa lex scripta rectèque cognita, Domini timorem in hominum animis efficit, qui initium sapientiæ, disciplina sapientiæ, & corona sapientiæ est. continet lex illa æquitatis ac iuris fundamenta omnia. continet omnia quæ scitu vtilia sunt, elegantissima oratione pertractata.

8 *Quam tamen puram tulit almus* IAS,
Lex valet lassam recreare mentem,
Et rudem dictis docilem disertis
Instruit IAS.

9 *Mandat is quidquid penitus probandum,*
Corda permulcens iuuat; ille quidquid
Præcipit, purum est, oculosque claro
Lumine complet.

10 *Castus est* IAE *timor ac perennis,*
Iura sunt IAE *quibus ipsa iusti*
Veritas mater, quibus ipsa & æqui
Munera fulgent.

11 *Splendidis gemmis potiora & auro,*
Mella quæ vincunt, fluidum & fauorum
Nectar, & quidquid placet appetenti
Dulcius ori.

8 תורת יהוה תמימה משיבת נפש עדות יהוה נאמנה מחכימת פתי :

9 פקודי יהוה ישרים משמחי לב מצות יהוה ברה מאירת עינים :

10 יראת יהוה טהורה עמדת לעד משפטי יהוה אמת צדקו יחדו :

11 הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונפת צופים :

12 גם עבדך נזהר בהם בשמרם עקב רב:

12 *Adde quòd te qui colit, ille dictis*
Accipit certus, sibi magna tandem
Esse te magno officij patrono
Præmia culti.

12 Continet lex diuina veram bonorum & malorum finis cognitionem.

13 שגיאות מי יבין מנסתרות נקני:

13 *Quis tamen lapsus celeres ad vnguem*
Præcauet doctus? precor expiato
Quod mihi errorum latitare cæco in
Pectore nosti.

13. 14. Sed, cùm lex illa peccatum & concupiscentiam peccati euellere non possit, reliquum est Euangelium, quod credentibus & obedientibus sanctum Dei Spiritum promittit & donat tādem per Christum; in quem omnes prophetæ intendebant: illius spiritus virtute & efficientia superantur etiam occulta & latentia veteris hominis vitia, & purgantur.

14 גם מזדים חשך עבדך אל ימשלו בי אז איתם ונקיתי מפשע רב:

14 *Motibusque idem famulum superbis*
Subtrahe, heu ne me superent; ego tunc
Integer, culpa procul & manebo
Purus & insons.

15 יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יהוה צורי וגאלי:

15 *Vt probes oris bona dicta nostri,*
Votaque vt præsens animi secundes;
Robur es magnum, meus & redemptor
Et decus IAS.

15 Hoc à te impetrare maximum beneficium, Deus mi, cupio, à te, inquam, misericordissimo & efficacissimo.

PSAL. XX.
Exaudiat te Dominus.

ARGVMENTVM.

DAVID rege ad finitimos hostes debellandos pacemq. populo constituendā, expeditionē faciente, pius & salutis publicę studiosus populus vota suscipit, quibus regem Deo commendaret optimo, sospitali atque Ecclesiæ suæ amatori, cuius præsidio ipse populus regi victoriam, & sibi ipsi prosperitatem promittit. hoc est Psalmi ad literam argumentum, quod reapse atque prophetæ consilio ad Christum propriè pertinet, cuius imaginem Dauid multis in rebus tulit.

1 למנצח מזמור לדוד:

1 *Ad præstantem, Psalmus Dauid.*

ODE DICOLOS DISTROPHOS.

2 יענך יהוה ביום צרה ישגבך שם אלהי יעקב:

2 *DVris temporibus tua*
IAS *vota, bonus protegere, audiat:*
Et quo iam ex humili pater
Iacob, emineas nomine tu Dei.

2 Vt Iacob ex humili conditione atque trepidatione ac metu fratris, Dei virtute ac numine sublatus est ad dignitatem nominis Israel: sic tu Dauid ex hostili bello atque bellicis difficultatibus euades victor & lætus ad populi tranquillitatem. Sic tu Christe ex illa maxima expeditione, quam completurus es in Ierusalem, victor ac triumphans, orbique omni salutaris existes.

3 ישלח עזרך מקדש ומציון יסעדך:

3 *Ille è sede tibi sacra*
Adsit, rupe & opem ferre Sionia;

4 Expeditionum initia à sacrificiis auspicabantur antiqui. Christus idem fecit in sacraméti Eucharistię admirabili arcano.

4 *Illum & thura vocent, pio*
Quæ permixta dabas plurima munere:
V S Q V E *aris tibi quod sacris*
Fumat, gratificos in cineres eat.

4 יזכר כל מנחתיך ועולתך ידשנה סלה:

5 *Ille & pectore ab intimo*
Quæ nunc vota cies, promoueat volens:
Et quod consilio graui
Vrges, prosper iter propositum beet.

5 יתן לך כלבבך וכל עצתך ימלא:

6 Populus pace iam per victoris virtutem regis parta, carmina gratulatoria communi plausu canenda vouet.

6 *Nos cantabimus obuij*
Te læti & reduce & sospite; tunc Dei
Nostri nomen amabile
Hastis impositum signiferis chorus
Tollet; cùm tibi prospera
I A S *vota dabit prouidus omnia.*

6 נרננה בישועתך ובשם אלהינו נדגל ימלא יהוה כל משאלותיך:

7 Enthusiasmus propheticus, quo voti sui secundationem à Deo sibi populus promittit.

7 *Iam mens certa refert mihi*
I A M *mirifico numine dexterum,*
Vnctum qui incolumem suum
Orantem excipiat sedibus è poli:
Hunc & vindice numine
Ac dextræ validis viribus eruat.

7 עתה ידעתי כי הושיע יהוה משיחו יענהו משמי קדשו בגבורות ישע ימינו:

8 Salutem populo pio non humana aut virtute aut arte, sed Dei voluntate & prouidétia afferédam cognouimus, idque nostris carminibus exponemus.

8 *Hi currus celebrent citos;*
Hi iactent & equos atque equitum manus;
At noster memor in Dei
I A E *plausus erit nomine plurimus.*

8 אלה ברכב ואלה בסוסים ואנחנו בשם יהוה אלהינו נזכיר:

9 *Illis crura cadentibus*
Sunt curuata; dabit sistere nos Deus;
Qui nos amplificat Deus,
Qui nos vlterius crescere prouehit.

9 המה כרעו ונפלו ואנחנו קמנו ונתעודד:

10 Apostrophe, qua votú repetitur, & supplicatio fit publicè.

10 I A S *tu incolumem dabis*
Regem: iam facilis sentit & approbat
Quas fundit populus preces,
Illum quo petimus solliciti die.

10 יהוה הושיעה המלך יעננו ביום קראנו:

P S A L.

PSAL. XXI.

Domine in virtute tua lætabitur rex.

ARGVMENTVM.

SVPERIORIS voti continuationem continet hic Pſalmus, peracto iam ſacrificio, & rege ad expeditionem proficiſcente, qui totus diuinæ virtuti cùm niteretur, certam ſibi iam promittebat victoriam. hanc autem ſpem ſibi confirmat populus exemplis iam ſpectatis ſecundarum rerum & proſperitatis regis à Deo editis. additur exhortatio ad regem, & promiſſio victoriæ ac triumphi; ex hoſtibus omnino ſuperatis & exciſis, vouetur carmen gratulatorium Deo ſalutari.

1 למנצח מזמור לדוד׃

1 *Ad præſtantem, Pſalmus Dauid.*

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS.

2 יהוה בעזך ישמח מלך ובישועתך מה יגיל מאד׃

3 תאות לבו נתתה לו וארשת שפתיו בל מנעת סלה׃

4 כי תקדמנו ברכות טוב תשית לראשו עטרת פז׃

2 IAS *tuo Rex munere præpotens*
Exultat, ô quæ gaudia ſoſpitem
3 *Tentant; cupitam qui ſalutem*
VSQVE *refert duce te & petitam.*

4 *Hunc tu beare & diuite copia*
Pergis bonorum, & prouidus efficis,
Vt regnet æternùm nitenti
Ille caput decoratus auro.

5 חיים שאל ממך נתתה לו ארך ימים עולם ועד׃

6 גדול כבודו בישועתך הוד והדר תשוה עליו׃

7 כי תשיתהו ברכות לעד תחדהו בשמחה את פניך׃

8 כי המלך בטח ביהוה ובחסד עליון בל ימוט׃

5 *Vitas roganti largior annuis*
Poſt ſæcla, totos viuere per dies;
6 *Huiusq́ue ſeruati patronus*
Amplificas decus atque laudem.

7 *Hic proſper omni tempore permanet,*
Vultusq́ue lætus luminibus tui:
8 *Nam fretus* IAE *rex ſuperni*
Muneribus ſtabilis fruetur.

9 תמצא ידך לכל איביך ימינך תמצא שנאיך׃

10 תשיתמו כתנור אש לעת פניך יהוה באפו יבלעם ותאכלם אש׃

11 פרימו מארץ תאבד וזרעם מבני אדם׃

9 *Iam tu inuidentum victor & hoſtium*
Præſente fundes agmina dextera:
10 *Fornacis hos* IAS*q́ue flammis*
Tempore non dubio peruret.

11 *Fructumq́ue gentis, ſemina & improbæ*
Summota terris atque hominum choris

Tolles,

1 Imaginem & rem vna oratione ſignificat Pſalmus.

2. 3. Ex regij animi conſtantia, alacritate et promptitudine promittimus nobis victoriam, te Deo auctore.

4 Qui multis argumentis oſtendiſti regem hunc tibi dilectum eſſe, Dauid, inquam, dilectum, ſed Chriſtum dilectiſſimum.

5 Vitas huius ſæculi & futuri petiuit Dauid, ex Dei benignitate obtinuit, ſed Chriſtus veras vitas excellenti ratione ſuis impetrauit & tribuit.

7 Apertè hîc regnum Chriſti ſignificatur.

9 Dauid viſibiles hoſtes, Chriſtus viſibiles etiam, ſed maximè inuiſibiles omnium atrociſſimos vicit, fudit & perdidit: hoc præcinebat futurum vates.

11 Dauid nationes quaſdam prorſus deleuit: Chriſtus peccata & ſemen peccati, hoc eſt, corpus peccati, abſtulit.

12 *Tolles, malorum quæ labores*
Mente tibi inualida parabat.

12 כי נטו עליך רעה חשבו מזמה בל יוכלו׃

13 *sinistros ante hum.*] Habitus est eorũ qui arcu iaculantur.

13 *Hos tu sinistros ante humerum tibi*
Fallente nunquam constitues manu;
Et certus in prospecta neruos
Expedies iaculator ora.

13 כי תשיתמו שכם במיתריך תכונן על פניהם׃

14 Sanctificabitur nomen tuum, tuque victoriæ ac triumphi auctor cognosceris. idque nos cantibus & plausibus celebrabimus.

14 IAS *tuo te robore præpotens*
Victorem & altè conspicuum dabis;
Nos ista mirati sequemur
Carminibus fidibusque gesta.

14 רומה יהוה בעזך נשירה ונזמרה גבורתך׃

PSAL. XXII.

Deus Deus meus respice in me.

ARGVMENTVM.

PLANE propheticus est Psalmus: neque video qua parte conuenire rebus Dauid possit, cùm totus omnino Christi rebus quadret. Fuit autem cõpositus à propheta Christi agonem illum acerbissimũ contemplanti & præuidenti: Christi, inquam, in cruce pendentis totius mundi peccatis à se susceptis pressi, ac diuinæ iræ plagas & pacis nostræ disciplinam sustinentis: aduersariorum iniuriis, maledictis, & contumeliis onerati; laborum suorum exitus Deo patri commendantis, quem prosperum & omni orbi vtilem ac salutarem futurum ipse Christus sperans, diuinarum laudum publicè & priuatè decantandarum voto sibi confirmat.

1 *Ad præstantem super ceruam auroræ.*
Psalmus Dauid.

1 למנצח על אילת השחר מזמור לדוד׃

ODE DICOLOS TETRASTROPHOS.

2 Christus tempore quo potestas tenebris facta est., acerbissimè percussus fuit, patre permittente, atq adeò interim deserente, dũ illa hora transiret, vt illius liuore nos sanaremur.

2 O FORTIS *mihi, mi* FORTIS *ades mihi;*
Cur me terribili tempore deseris?
Cur semota salus, dum rugio dolens,
A verbis profugit meis?

2 אלי אלי למה עזבתני רחוק מישועתי דברי שאגתי׃

3 *Totam luce Deus te voco per diem;*
Respondes tamen haud tu mihi; noctibus
Appello vigil, heu nec modus additur
Clamandi, aut requies mihi.

3 אלהי אקרא יומם ולא תענה ולילה ולא דומיה לי׃

Sed

4 ואתה קדוש יושב תהלות ישראל:

4 *Sed tu ſanctus eras, ſanctus & inſides,*
Atque immota tenes numina laudibus
Olim culta bonis, quas tuus Iſrael
Miris concinuit modis.

5 בך בטחו אבתינו בטחו ותפלטמו:

5 *Tu noſtris proauis ſpes Deus efficax,*
Quos ſpes certa dedit viuere ſoſpites:

6 אליך זעקו ונמלטו בך בטחו ולא בושו:

6 *Hos clamore citus dum rapis è malo,*
Speraſſe haud puduit viros.

7 ואנכי תולעת ולא איש חרפת אדם ובזוי עם:

7 *Nunc ſum vermis ego, non vir, & infimum*
Quem ducunt homines dedecus, vt vides:

8 כל ראי ילעיגו לי יפטירו בשפה יניעו ראש:

8 *Deriſor populus me labiis petit*
Inſanis, caput & mouet.

9 גל אל יהוה יפלטהו יצילהו כי חפץ בו:

9 *Hic* IAM *in ſolidum vertitur, vt rota,*
Euadat dubiis hoc duce caſibus;
Hunc ipſe eripiet, linquite, namque amat
Dilectumque fouet Deus.

10 כי אתה גחי מבטן מבטיחי על שדי אמי:

Myſterium admirabilis generationis Chriſti.

10 *Alui aſt ipſe tamen de latebris tener*
Erupi expoſitus numine iam tuo:
Tu me, dum genitrix vbere paſceret,
Iam ſpe fulcieras bona.

11 עליך השלכתי מרחם מבטן אמי אלי אתה:

11 *Dumque ipſe ex vtero ſoluerer, vnicus*
Tu exceptor fueras; matris in intimis
Tu mi FORTIS *eras viſceribus Deus*
Mirandisque modis pater.

12 אל תרחק ממני כי צרה קרובה כי אין עוזר:

12 *Anguſtis igitur dum propius premor*
Rebus, ne abfueris longius: en mihi,
(Ni tu præſidio ſubuenias citò)
Mortale auxilium vacat.

13 סבבוני פרים רבים אבירי בשן כתרוני:

13 *Ut tauri innumeri me obſideant vides,*
Quot Baſſan validos ſaltibus educat:

14 פצו עלי פיהם אריה טרף ושאג:

14 *In me os, quæ eſt rabies ſæua leonibus,*
Et rictus patulos ferunt.

4 Tua illa magna potentia virtusque ſempiterna, qua te probaſti ſingularem populi tui tutorem & conſeruatorem, manifeſtè conſtitit & conſtat; tua etiam magna miſericordia & prouidētia, qua vocatus piis ſemper affuiſti.

7 Harum tuarum virtutum efficientia opus eſt mihi ad infimum humilitatis locum deducto, atque ab hominibus deriſo, quaſi à te ſim derelictus, & dignè mea culpa hoc ſupplicium luam. ſarcaſmi & irriſiones atque inſultationes ipſis corporis cruciatibus leuiores minimè mihi ſunt.

10. 11. Sed quod ad humanitatē pertinet, etiā ego à te ex anguſtiſſimo loco mirabiliter ſum eductus in lucem, adeò vt mea genitura, mea natiuitas, mea educatio ſuper naturę vices tibi vni auctori accepta referatur.

12 Ergo qui me ex illis vteri materni anguſtiis & infantiæ imbecillitate ad vitæ vſum integrum deduxiſti, perfice in me id, quā ob rem natus ſum in mundo, adſis mihi in hoc labore, quem vni mihi ſuſceptum & toleratum eſſe voluiſti: maximè cùm nūllum habeam adiutorē prę ter vnum te, cæteros omnes qui me ambiunt, aduerſarios ſæuiſſimos ſentiens.

13 *Tauri.*] Viſibiles & inuiſibiles inimici validiſſimi, quorum impetum Chriſtus pro nobis ſuſtinuit, & noſtra cauſa perfregit.

14. 19. Conditio Christi secundum carnem, eo tempore quo languores nostros tulit.

15 *Instar fluxit aquæ & disperiit vigor,*
Et corpus fluidis soluitur artubus
Vt cera, in mediis visceribus nimis
Cor pressum mihi liquitur.

15 כמים נשפכתי והתפרדו כל עצמותי היה לבי כדונג נמס בתוך מעי׃

16 *Vis, ceu testa recens cocta, peraruit;*
Hæret lingua rigens faucibus asperis:
Qualis mortis inest pulueribus color,
Est pellis mihi lurida.

16 יבש כחרש כחי ולשוני מדבק מלקוחי ולעפר מות תשפתני׃

17 Canes dicuntur in Scriptura allegoricos Gétiles, quibus ministris Iudæi vsi sunt ad cruci affigendũ Christum.

Perfodere.] Sic habet antiqua Hebraica lectio. quidam codices habent: vt leo manus meæ. vtraque lectio simul aptissimè conuenit Christo.

17 *Nam me prærabidi turba nocens canes*
Circumducta feris rictibus obsidet;
Perfodere meas cum pedibus manus
Frendens vnguibus vt leo.

17 כי סבבוני כלבים עדת מרעים הקיפוני כארי ידי ורגלי׃

18 *Ossa vt cuncta ego iam dinumerem mea,*
Me cerno: ast oculis inuida perfidis
Hæc me turba videt, spectat & insolens,
Irridetque meam vicem.

18 אספר כל עצמותי המה יביטו יראו בי׃

19 *Diuisere meas, ceu spolium, sibi*
Vestes: ac tunicam diuidi inutilem
Sortis iudicio tollere singuli
Contendunt, cupidè & petunt.

19 יחלקו בגדי להם ועל לבושי יפילו גורל׃

20 IAS *tu mihi nunc non procul hæseris,*
Fer mi fortis opem, sed propera ô vigor:

20 ואתה יהוה אל תרחק אילותי לעזרתי חושה׃

21 *Ex ferro hanc animam protinus vnicam*
Defende èque canum manu.

21 הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי׃

22 Diabolus crudelissimus ad omne sæuitiæ genus instigabat eos qui Christũ crucifixerunt, si quomodo posset salutis negotium interturbare.

22 *Tu me de rabidis eripe rictibus,*
Queis pressum impatiens me lacerat leo;
Et queis me validus rhinoceros iacit,
Altum cornibus excipe.

22 הושיעני מפי אריה ומקרני רמים עניתני׃

23 Ad vitam restitutus Christus, æterni patris virtutem discipulis suis demonstrauit per Spiritum sanctum: id quod futurũ in ipso mortis articulo etiam sibi promittebat Iesus Christus.

23 *Sospesque ipse tuam fratribus omnibus*
Virtutem referam, nominis ac tui
Tunc laudes recinam cœtibus integris
Mirantum, ac repetam frequens.

23 אספרה שמך לאחי בתוך קהל אהללך׃

24 יראי יהוה הללוהו כל זרע יעקב כבדוהו וגורו ממנו כל זרע ישראל׃

24 I A M *qui colitis, laudibus inclitis*
Cantate, altisonis tollite plausibus
L V C T A T I *soboles, semen & Israel;*
Sacro suscipite hunc metu.

L V C T A T I.] Idem significat Iaacob Hebræis, quod Luctatus Latinis.

25 כי לא בזה ולא שקץ ענות עני ולא הסתיר פניו ממנו ובשועו אליו שמע׃

25 *Namque ille haud inopes prospicere abnuit,*
Nec fastu miserum despicit inuido,
Nec vultus famulo distinuit sacros,
Sed præsens querulum audijt.

25 Ex cognita Dei natura, & experimentis perspecta sibi, atque corpori suo mystico, salutem & vitam præsagit Christus.

26 מאתך תהלתי בקהל רב נדרי אשלם נגד יראיו׃

26 *Vnum te referet laus mea principem*
Audita innumeros per populos: tibi
Soluam vota pios inter ouans choros,
Magnum qui metuunt Deum.

27 יאכלו ענוים וישבעו יהללו יהוה דרשיו יחי לבבכם לעד׃

27 *Libabitque epulas turba modestior;*
Et lætum peragent hunc saturi diem:
I A M *qui celebrant, laude canent noua;*
Viuant corda diu pia.

26. 27. Omnia hæc plena sunt mysteriis efficacitatis Christi Iesu à mortuis excitati.

28 יזכרו וישבו אל יהוה כל אפסי ארץ וישתחוו לפניך כל משפחות גוים׃

28 *Telluris memores vndique termini*
I A M *deposita stultitia petent,*
Quem diuisa locis agmina Gentium
Votis supplicibus colent.

28 In vniuerso mundo prædicandum erat Euangelium crucis & resurrectionis Christi.

29 כי ליהוה המלוכה ומושל בגוים׃

29 I A S *regnum etenim iure tenet suo;*
Huic cedetque hominum cuncta potentia:
Ille æquo varias (nam sapit, & valet)
Gentes imperio regit.

29 Regnum Dei diuina potentia in hominibus stabiliēdum post Christi resurrectionem.

30 אכלו וישתחוו כל דשני ארץ לפניו יכרעו כל יורדי עפר ונפשו לא חיה׃

30 *Et quotquot saturat delitiis ferax*
Tellus, cum dapibus suscipiam meis;
Mirati superûm munera, supplices
Grates exoluent pij.

30 Arcana significatio donorum Spiritus sancti, per Christum distribuendorum.

Hoc præsente graui corruet impetu,
Quisquis delituit puluere sordido,
Cuius non animam numine viuido
Magnus restituit pater.

Excæcatorum, qui Euangelio non crediderint & obtemperauerint, exitus.

32 *Sed semen, placido pectore quod colet*
Illa ætate Deum, cedet amabilem
Conscriptum Domini ac principis in gregem,
Iunctum ciuibus & poli.

33 In nobis completa est prophetia hæc.

33 *Illi pòst genito iustitiam Dei*
Narrantes populo, nuntia deferent:
Dicent pollicitis denique vt efficax
Numen constiterit suis.

32 זרע יעבדנו יספר לאדני לדור׃

33 יבאו ויגידו צדקתו לעם נולד כי עשה׃

PSAL. XXIII.
Dominus regit me.

ARGVMENTVM.

EORVM qui sese curæ & prouidentiæ misericordissimi Dei regendos commiserint, felicissimam, ab omni graui animorũ periculo & difficultate maximè alienam, omni oportunarum ad salutem rerũ copia affluentem conditionẽ hoc Psalmo, sub pastoris & pecoris imaginibus, depingit Dauid, vtriusque Testamenti tempora significans.

1 *Psalmus Dauid.*

1 מזמור לדוד

ODE SAPPHICA.

1 Diuinæ legis doctrina pascitur animus meus, salutifero cibo, iis qui se regendos Deo misericordi tradunt.

DVm salutaris mihi pastor IAS
Consulit, felix ego nil egebo;

יהוה רעי לא אחסר׃

2 *Ille me caulis stabulat virenti*
Gramine lætis.

2 בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני׃

Quo possim pabulum illud diuinæ legis commodè concoquere, & in meam salutẽ ac vitam digerere, diuina gratia eodem auctore reficior.

Ille me lenis fluuij quietos
Riuulos propter medium per æstum
Ducit, ac lympha recreat liquenti hæc
Languida membra.

3 Hoc pastore omnẽ vitæ cursum rectè instituo, & ab omnibus difficultatibus & erroribus auertor.

3 *Callibus rectis bonus atque iustis*
Orbitis ducet pecus, & vaganti ab-
uertet errore: hæc bene certa cura est
Nominis almi.

3 נפשי ישובב ינחני במעגלי צדק למען שמו׃

4 Huius præsidio ac doctrina, huius verbo confisus, nullum vel maximum periculum non superabo.

4 *Pone me, lethi ad tenebras, profundis*
Vallibus, pallens vbi semper horror

4 גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי

אתה עמדי שבטך ומשענתך המה ינחמני׃

Excubat; nulla hîc mala te pericla
Rege timebo.
Quem geris dextra, baculus, potenti,
Et pedum, cunctis metuenda monstris
Arma, securum insidiis iubent me
Viuere cunctis.

Timor Dei efficacissimus, quo quisquis affectus purè est, neminem alium timet, neque dæmonem ipsum.

5 תערך לפני שלחן נגד צררי דשנת בשמן ראשי כוסי רויה׃

5 *Inuido atque hosti ante oculos refertam*
Instruis mensam mihi tu, caputque
Dum bibo plenis pateris, fragranti in-
ungis oliuo.

5 Restat autem mihi alius pastus, alius cibus per te exhibendus Christi virtute, quo planè saginer cęlestibus donis.

6 אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי ושבתי בבית יהוה לארך ימים׃

6 *Quin beans virtus tua me sequetur,*
Luce dum vitæ fruor hac serenæ;
Mox dies IAE *innumeros beata vt*
Verser in aula.

6 Id fiet cùm tu non solùm in futura, sed in hac etiam vita Spiritum sanctum tuum mihi donaueris.

PSAL. XXIIII.
Domini est terra, & plenitudo eius.

ARGVMENTVM.

PSALMVS hic noui Testamenti mysteriis plenus, à Dauid decantatus est solenni aliqua pompa, cuiusmodi fuit illa qua translata est arca ex domo ObedEdom Hierosolymam. in quo magnam diuinæ maiestatis misericordiam erga Israelitas præstitam celebrat vates. Nam cùm Deus sit totius terræ orbis Dominus, singularis gratiæ ac prouidentiæ suæ exempla edere voluit in Ecclesia, quæ olim apud Israelitas, nunc apud Christianos est; in qua Ecclesia ipse certa ac singulari tutela atque cura consulit familiaribus suis; quorum certa signa describuntur. ij sunt qui piè viuere volunt. eos admissos ille suscipit, & magno numine protegit, sese illis præsentem multis beneficiis exhibens, magna cum maiestate & tremenda cæteris gentibus.

Psalmus Dauid.

1 לדוד מזמור

1 ODE DICOLOS DISTROPHOS.

ליהוה הארץ ומלואה תבל וישבי בה׃

TErra parens opibus plena, & quos cõtinet orbis
Magni IAE *sunt sæcla virorum.*

2 כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה׃

2 *Is terram super imposuit maria omnia firmam;*
Fluminibusque aptauit agendis.

3 מי יעלה בהר יהוה ומי יקום במקום קדשו׃

3 *Quis nam* IAE *subeat montem, loca sancta tenere*
IAE *quis poterit pede recto?*

1.2. Omnis terra subest Deo gubernatori, omnes homines à Deo curantur, atque ad agnitionem veritatis vocantur; ideo terram Deus non modò solidam fecit, quam possent homines peragrare, sed mari interiecto ac fluminibus frequentibus ductis, eam habiliorem ad hominum communicationem reddidit: in eadem suam domum ipse locauit, quæ ab hominibus adiri possit, verùm non omnibus; sed qui virtutis ac pietatis rectam atque expeditam viam insistunt.

4 *Immunes quiſquis palmas extendit in altum;*
Cui nullis tumidum eſt vitiis cor.
Quiq. animo vanum cupiijt nihil improbus, arte &
Iurando ſemotus ab omni eſt.

4 נקי כפים ובר לבב אשר לא נשא לשוא נפשו ולא נשבע למרמה׃

5 *Hunc charum & iuſtum, numeroſa ac dote beatum*
Rex ſuus efficiet bonus IAS.

5 ישא ברכה מאת יהוה וצדקה מאלהי ישעו׃

6 *Hoc genus eſt ſobolesque illum quærentis Iacob,*
Lumina qui tua viſere tendunt.

6 זה דור דורשו מבקשי פניך יעקב סלה׃

7 *Vos portæ mundi, & vos oſtia tollite limen,*
Rex ſummi quibus intret honoris.

7 שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבוא מלך הכבוד׃

Vos portæ.] Huiuſmodi carminibus celebrabatur Dei maieſtas, cùm arca inferretur in terrã Chanaan, vnà cum tabernaculo & populi exercitu; itẽ cùm transferretur arca Hieroſolymam; ſed apertè ſignificatur Dei & Chriſti eius triumphus, qui Euangelij enũtiatione, Domino confirmante, per totum orbem ducendus à vatibus prędicabatur.

8 *Quis nam iſte immenſi penitus rex dignus honoris,*
Cui porta eſt anguſtior orbis?
Armipotens IAS *qui fortia prœlia vincit,*
IAS, *numine qui omnipotens eſt.*

8 מי זה מלך הכבוד יהוה עזוז וגבור יהוה גבור מלחמה׃

8 Qui fortia prœlia vincit, cuius numine hoſtes viſibiles & inuiſibiles ſuperantur, Aegyptij, Chananæi, Palæſtini, Græci, & tandem peccata, ac diabolus.

9 *Vos portæ, & mundi vos oſtia tollite limen,*
Rex alti quibus intret honoris.

9 שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד׃

10 *Quis nam iſte æterni venit huc Rex dignus honoris,*
Quem capiunt minus oſtia mundi?
Agminibus magnis ille eſt qui præſidet IAS:
Huic, nam Rex eſt, plaudite, honoris.

10 מי הוא זה מלך הכבוד יהוה צבאות הוא מלך הכבוד סלה׃

10 Deus exercituum ſuperiorum & inferiorum.

PSAL. XXV.

Ad te Domine leuaui animam meam.

ARGVMENTVM.

MALA deprecatur miſericordiæ fide & ſpe, quibus præſtare ſe ait hoſtibus, qui mala fide & calumnia iniurioſè ſe opprimunt.

1 *Dauidis.*

1 לדוד

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON acroſticon, vt in Hebræo eſt.

א ATtollens animum, te peto, maximi
IAS *præſidij te mihi* PRINCIPE

אליך יהוה נפשי אשא׃

2 ב *Blando, fidere fruſtrà*
Hoſtes me haud videant mei.

2 אלהי בך בטחתי אל אבושה אל יעלצו איבי לי׃

1. 2. 3. Gloriæ tuæ cauſa agitur, cùm quis in te verè ſperãs liberatur à periculis, id ego nominis tui ergò poſco.

Gentis

3 גם כל קויך לא יבשו יבשו הבוגדים ריקם׃

3 ג *Gentis ne patere vt ſpes pereat piæ;*
Confundatque tuos ſollicitus pudor;
Sed qui vana petunt, teque
Auertunt, premat hos pudor.

Ius æquitasque poſtulat, vt qui vanis diis vel conſiliis fidunt, ipſi pudefiant: non autem qui fiduciam ſuam in te vero & potentiſſimo Deo collocarunt.

4 דרכיך יהוה הודיעני ארחותיך למדני׃

4 ד *Dexter ſiſte tuis me docilem viis,*
IAS, meque tuas inſtrue ſemitas;

5 הדריכני באמתך ולמדני כי אתה אלהי ישעי אותך קויתי כל היום׃

5 ה *Hinc anquirere verum*
Duc me, quà valeam, tuum.
ו *Valde ſi ſoleo te mihi* PRINCIPEM
Exſpectare dies per ſolidos, meæ
Auctoremque ſalutis,
Me nunc diſcipulum doce.

4 Ipſe ego adeò tibi fido, adeò credo, vt nullam vitæ partem ſine numine, conſilio, & documento tuo tranſigere velim: te ducem, te principem miles ipſe, diſcipulus, atque cliens perpetuò ſequi, ſub tua diſciplina militare.

6 זכר רחמיך יהוה וחסדיך כי מעולם המה׃

6 ז *Zelatorque tuis conſulito artibus,*
IAS, orbe nouo nempe prioribus;
Queis nos te proprium, queis
Clementem & canimus bonum.

6 Propria tibi etiã eſt miſericordia, benignitas, et liberalitas, quibꝰ vſus es ante mũdum conditũ; quippe quòd mundum condideris, benignitatis tuæ fuit. igitur antiquũ te obtinere par eſt, cùm ſis Deus & immutabilis.

7 חטאות נעורי ופשעי אל תזכר כחסדך זכר לי אתה למען טובך יהוה׃

7 ח *Heu peccata quibus me iuuenem leuis*
Ætas diſtinuit, crimina & improba,
Ne cures memor IAS;
Me cura vt memor ac bonus.

7 Peccata mea ſunt recentiora, & ex iuuentutis temeritate profecta, hæc mala ſunt, quorum me piget, occultata iam & abolita velim. tu antiquæ miſericordiæ, quam cõſtare ſemper decet, memor, obliuiſcere meorum peccatorum.

8 טוב וישר יהוה על כן יורה חטאים בדרך׃

8 ט *Totus nempe bonus, rectus, & integer*
IAS *eſt; ideò gaudet amabilem,*
Quos peccata malignè
Fallunt, ducere per viam.

8 Dei naturam appello cõſtantiſſimam, cuius voluntas eſt, deuios ad viam reducere, quos ſub militiæ ſuæ ſignis ſacramentũ præſtare & ſeruare nouerit.

9 ידרך ענוים במשפט וילמד ענוים דרכו׃

9 י *Iure oppreſſa hominum corda reget bono,*
Deducetque ſua rectè humiles via,
Nunquam fallere quenquam
Certus, diſcere qui cupit.

10 כל ארחות יהוה חסד ואמת לנצרי בריתו ועדתיו׃

10 כ *Cunctæ, quas ſolet inſiſtere ſemitas*
IAS, *ſancta quibus fœdera ſint ſua, &*
Queis reſponſa placebunt,
Sunt verum atque benignitas.

10 Nihil eſt quòd fallar, nihil quòd deſperem, modò purè ſancteq. velim pactũ eius obſeruare, quoniam Deus iis qui animo ſtudioque ſunt hoc, perpetuò clemẽter, miſericorditer, & conſtanter conſulit, quacunque via vel ſemita illos deducat.

Longè

11 Ideo ego agnoscēs meam prauitatē, Dei misericordis nomen constantissimum efficacissimumq́ue appello.

11 ל *Longè intorta licet sit mihi prauitas,*
IAS, *missa tamen soluitur; hoc tuo*
Certè perfacile vsque est
(Nam IAS *dicere) nomini.*

11 למען שמך יהוה וסלחת לעוני כי רב הוא:

12 Vidimus multa exempla & perpetua ferè eorum, qui sese Deo docendos ac regendos tradiderunt, quos ipsos prosperari & prosperitatis suæ hæredes filios suos reliquisse cognouimus.

12 מ *Magnum* IAM *metuens quis colet? optimam*
Certè discet enim doctior is viam:

12 מי זה האיש ירא יהוה יורנו בדרך יבחר:

13 נ *Namque is sorte beatus*
Terræ ac semine princeps est.

13 נפשו בטוב תלין וזרעו יירש ארץ:

14 Quæ verò Deus oracula sua arcana de misericordia sua illa maxima per Christū olim tribuenda timētibus se enuntiauit, illa certa fide & spe retinētur à piis, quam ob rem non dubito illius misericordiam exposcere.

14 ס *Sacra arcana pijs integra permanent*
IAE, *& quæ teneant fœdera dulcia*
Nullo tempore vana,
Digna ac perpetuò coli.

14 סוד יהוה ליראיו ובריתו להודיעם:

15 ע *Omnes ipse meis luminibus dies*
IAM *prospiciam, qui expediat meos*
Duri cassibus hostis,
Firmetq́ue incolumes pedes.

15 עיני תמיד אל יהוה כי הוא יוציא מרשת רגלי:

16 Et quoniam misericordia in alienis miseriis subleuandis spectatur, ipse tibi mearū rerum statum afflictum expono.

16 פ *Pressum me atque hominum in cœtibus vnicè*
Desertum miserans respice, ab omnibus

16 פנה אלי וחנני כי יחיד ועני אני:

17 צ *(Sat cordi anxia cura est)*
Me discriminibus rape.

17 צרות לבבי הרחיבו ממצוקותי הוציאני:

18 ר *Raptatum varijs sæpè doloribus*
Afflictumq́ue vide, ignosceq́ue turpibus
Cunctis criminibus, queis
Hæc sum commeritus pati.

18 ראה עניי ועמלי ושא לכל חטאותי:

19.20. Misericordiæ autem præcipuè est, ignoscere peccatis, quę calamitatem & miseriam effecerunt; itaq. morbum cum causa curare, tuum est, medici sapiētissimi opus. Verum est me iustè pati meos labores, sed ego te appello misericordem: at verò hostes mei indignè, hoc est, nullo suo iure me premunt, & te nō inuocant, non colunt; decet ergo te potius mihi, quàm illis consulere.

19 ר *Rursus prævalidis aspice viribus*
Hosteis, inuidia heu quos agitat mei,
Nullo iure petentes
Me, sed consilio fero.

19 ראה איבי כי רבו ושנאת חמס שנאוני:

20 ש *Sperantemq́ue tuo præsidio erue;*
Et serua hanc animam, spes tua quam fouet;
Nec turbet famulum isto
Confisum auxilio pudor.

20 שמרה נפשי והצילני אל אבוש כי חסיתי בך:

Thesau-

21 תם וישר יצרוני כי קויתיך׃

21 ת *Thesauris veluti vasa reconditis*
Sic me simplicitas seruet & æquitas;
Expecto facilem te,
A te subsidium peto.

2 Illi nullas virtutes afferunt, ad quas respicias, cùm sint potentissimi, malitiosi, et callidi. ipse verò, quãuis peccator, tamen simplicitatem & bonam mentem sine fallacia & fuco tibi propono, ad quę tu respicere soles.

22 פדה אלהים את ישראל מכל צרותיו׃

22 פ PRINCEPS *ipse tuum casibus arduis*
Susceptum redimas protinus Israel;
Vindexque eripe cunctis
Arctè queis premitur malis.

22 Decet autem te qui te Israelis Principem, & gubernatorẽ ac protectorem declarasti, illum ex angustis rebus eripere. itaque & priuato & publico nomine hoc efficies.

PSAL. XXVI.

Iudica me Domine, quoniam ego in innoc.

ARGVMENTVM.

VITAE suæ integritatem Deo examinandam, fouendam, & protegendam commendat Dauid: quam etsi ex humanæ carnis imbecillitate minùs absolutam & exactam confiteatur, attamen à malo studio, mala mente, ac pertinaci peruicacia, vel affectato errore alienam esse profitetur, idq. Deo probandum exponit, cuius misericordiam appellat, & clementiam ad ea expianda, quæ aliqua ex parte maculata & contaminata deprehendentur. Manifestum enim sibi esse ait, Deum exigere ab hominibus bonam voluntatem, studium, & conatum purum & integrum; quidquid verò desit ad exactissimæ sanctitatis puritatem, ipsius clementia & misericordia suppleri, interim dum ille diuinus spiritus nondum datus est, qui excoctis omnibus vitiis, animis hominum dat & velle & perficere pro bona voluntate.

Dauidis.

1 לדוד

1 CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

שפטני יהוה כי אני בתמי הלכתי וביהוה בטחתי לא אמעד׃

ME *suscipe* IAS *arbiter integris*
Vitæ ambulantem moribus; vnico
Sermone me iuuantis IAE
Non trepidus refugúsve, fido.

2 בחנני יהוה ונסני צרופה כליותי ולבי׃

2 IAS *paratus sæpè periculis*
Tentator vrens meque probans, age;
Committe flammis atque renes
Corque meum speculare viuis.

2 Voluntatẽ & mentem mihi simplicem & sanam esse, examinatis internis affectibus, iudicabis.

3 כי חסדך לנגד עיני והתהלכתי באמתך׃

3 *Promissa dicto certa satis tuo*
Constant apertos ante oculos mihi;
His (vera nam vigent) receptis
Quidquid ago, ingredior minister.

3 Fidem etiam in misericordia tua cõstantissimam ipse profiteor.

L *Me nec*

4 Consuetudinẽ eorũ qui me corrumpere, à teque abstrahere & abalienare possunt, quantum in me est, fugio & auersor.
Primùm enim eos qui apertè vana docent & disputant respui semper.
Deinde etiam eos qui occulta fraude aut malitiosa interpretatione ius, æquitatem & virtutẽ circumueniunt & produnt.
5 Nec iis addor, qui iniuriam per vim inferunt, neque qui peruersis causis & iudiciis alios opprimunt.
6 Adeò verum est me nullis huiusmodi criminibus teneri, vt coram te manibus innocentiã professus lotis, & altari tuo lustrato, te testem adhibens, possim pro concione legem tuã interpretari, & narrare mirabilia tua, illa quæ pertinent ad mores, hæc ad fidem, & tamen à nemine, vt præuaricator, reprehendar.
8 Ego enim cupio esse familiaris tuus, hocq. præcipuè optaui semper, vt in tuam domũ non indignè admittar, ad eamque rem me, quam potui, diligenter comparaui.
9 Quam ob rem ne me enumeres inter prophanos & maculatos, qui ad extimum atrium relegantur in templo tuo.
11 Et quoniam adhuc redemptione tua me egere sentio (quanquã enim egerim quod debui, seruus inutilis sum) tu impartire mihi illam misericordiæ tuæ redemptionem.
12 Quã cùm te donãte obtinuero, & rectissimè incedam, & tibi vni acceptam gratulabundo, carmine publicè referam.

4 *Me nec virorum vana mouentium*
Vnquam assidentem concilio dedi,
Astuta nec me turba cæcis
Ducta viris comitem notauit.
5 *Cœtus nocentum, & terribiles choros*
Odi, profanum nil placuit mihi;
Sedisseque auersor malignis
Sedibus, & fugio remotus.
6 *Firmare vt,* IAS, *hæc valeam, manus*
Puris lauabo fontibus, ac tuam
Immunis aram sæpe circum
Ibo equidem, intrepidusque tangam:
7 *Vt voce laudis confitear tibi*
Præsente acutis auribus Israel;
Narremque miratus tuorum
Cuncta operum mihi quanta constent.
8 IAS *amaui (scis etenim) tuæ*
Ædis carentes crimine fornices,
Tentorij, & quæ tu decoras
Muneribus loca sancta magnis.
9 *Ne (quæso) sensus addideris meos*
Turbæ scelestûm, viuere, neu puter
Vixisse cum sæuis cruentûm
Agminibus socius virorum;
10 *Incesta quorum fraus manibus viget,*
Plena est iniquo dextera munere:
11 *Tu me misertus (nam peregi*
Integer) ô redime absolutor.
12 *Immotus æquis moribus ac solo*
Pes (non timebo) quin steterit meus,
IAM *salutarem ac beantem*
Cœtibus vt memorem refertis.

4 לא ישבתי עם מתי שוא ועם נעלמים לא אבוא׃
5 שנאתי קהל מרעים ועם רשעים לא אשב׃
6 ארחץ בנקיון כפי ואסובבה את מזבחך יהוה׃
7 לשמע בקול תודה ולספר כל נפלאותיך׃
8 יהוה אהבתי מעון ביתך ומקום משכן כבודך׃
9 אל תאסף עם חטאים נפשי ועם אנשי דמים חיי׃
10 אשר בידיהם זמה וימינם מלאה שחד׃
11 ואני בתמי אלך פדני וחנני׃
12 רגלי עמדה במישור במקהלים אברך יהוה׃

PSAL. XXVII.

Dominus illuminatio mea.

ARGVMENTVM.

QVO tempore Dauid à Saule & cæteris oppressus aduersariis maxima violentia infestaretur, in Domini tabernaculum venit, sub Abiathar principe sacerdotũ, vbi loci sancti contemplatione animatus, spem conceptam suæ salutis confirmabat sibi: ex quo argumento hunc Psalmum cecinit, in quo se neminem timere ait, vtpote qui totius vitæ suæ momenta & salutis rationes Deo misericordi & constanti commendauerit, summa fide nixus ipsius promissorum, neque ille ipse aliud sibi vnquam optarit aut petierit, quàm vt posset vnus è pio populo Dei ædem gratus & placens frequentare, id quod aduersarij impedire omnino conentur; esse autem suum votum adeò honestum vt irritum fore non timeat, imò ratissimũ optimo euentu speret, atque à se ipso decantandum miris Dei laudibus, quibus pij edocti, diuinæ misericordiæ & veritati omni fide atque spe innitantur.

Imaginem etiam Christi sustinet in hoc Psalmo propheta.

Dauidis.

1 לדוד יהוה אורי וישעי ממי אירא יהוה מעוז חיי ממי אפחד׃

1 *IAs salutis lux mihi prosperæ, hoc*
Præsente quemquam num metuam virum?
Munimen IAS *ipse vitæ est*
Vsque meæ, anne homines pauebo?

1 Deus est ductor meus, qui me incolumem deducit, quem timebo?
Ille est vitæ meæ præsidium, cuius ope, cuius tutela ac virtute munitus sum.

2 בקרב עלי מרעים לאכל את בשרי צרי ואיבי לי המה כשלו ונפלו׃

2 *Me dum paratis noxia prœliis,*
Esura carnem, gens premeret, meam,
Hostesque tendentes pericla
Arcta mihi, cecidere capti.

2 Nam in bellicis discriminibus cùm irruerent hostes in me sæui, & mortis meæ cupidissimi, ipso propugnatore ceciderũt.

3 אם תחנה עלי מחנה לא יירא לבי אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח׃

3 *Me fixa quamuis castra minantium*
Vallent, timore haud cor paueat meum;
Insurgat omnis pugna in vnum
Me, tamen intrepidus manebo.

3 Iam ergo assiduis Dei beneficiis edoctꝰ, neque magnum exercitum timebo: maximè cùm ego neque auaritia, neque ambitione vlla laborem, quibus homines in pericula incidunt meritò, sed vnico pietatis studio flagrem: adeò vt nihil ego mihi maius optarim, quàm posse vitam transigere in domo Dei mei, ibique quietus operam dare diuinis laudibus.

4 אחת שאלתי מאת יהוה אותה אבקש שבתי בבית יהוה כל ימי חיי לחזות בנועם יהוה ולבקר בהיכלו׃

4 *Hæc vna voti summa frequens mei est*
Vrgenda, vt IAE *considam domo,*
Vitamque per totam decori
IAE *adeam speculator aulam.*

5 כי יצפנני בסכה ביום רעה יסתירני בסתר אהלו בצור ירוממני׃

5 *Me nam receptum tempore turbido*
Tentorij vmbra proteget in sui,
Tutum & tabernacli latebris
Rupe iterum in solida reponet.

5 Hoc votum meum Deo probatum ratumque iri spero.

6 Tantò etiam mihi gratius & suauius illud tempus erit, quò maioribus periculis liber gratulatoriũ carmen cum sacrificio confessionis me canẽtem videro.

6 Ereptus alto vertice ab hostibus,
Me qui petitum perdere cinxerant,
Iam victor ad puluinar IAE
Sacra feram altisonumque carmen.

6 ועתה ירום ראשי על איבי סביבותי ואזבחה באהלו זבחי תרועה אשירה ואזמרה ליהוה:

7 Quod votum quia tu ex animo profectũ cognoscis, oro à te vt audiatur, & euentu secundetur suo.

7 IA *ô vocantis vocibus efficax*
Misertus adsis, mens mea nam suo
8 Intenta te vultu requiret;
IAH *que tuas facies requiram.*

7 שמע יהוה קולי אקרא וחנני וענני:

8 לך אמר לבי בקשו פני את פניך יהוה אבקש:

9 Celaris istas ne facies mihi,
Vultuque verso desere ne tuum,
PRINCEPS *salutis auctor ante*
Tu mihi; me, precor, haud relinquas.

9 אל תסתר פניך ממני אל תט באף עבדך עזרתי היית אל תטשני ואל תעזבני אלהי ישעי:

10 Quanquam ego in eo statu sim, vt etiã à parentibus deserar; tamen à te, qui neminem times, qui semper misericors es, me nũquam deserendũ esse confido.

10 Vterque quanquam me timidus parens
Cautus periclum auertere, deserat;
IAS *misertus atque tutor*
Me tamen excipiet benignus.

10 כי אבי ואמי עזבוני ויהוה יאספני:

11 Igitur cùm te vnicum tutorem, ducem & propugnatorẽ mihi proposuerim, tibi cõmendo rerum mearũ rationes omnes dirigendas, quamuis difficillimas, meo & aliorum hominum iudicio.

11 IAS, *tuam dux me doceas viam,*
Rectoque des insistere tramite,
Securus vt sæuas nocentum
Insidiasque dolumque temnam.

11 הורני יהוה דרכך ונחני בארח מישור למען שוררי:

12 Aduersarij mei mendacio, vanitate, dolo, & calliditate vtũtur aduersum me. his artibus ego quid opponam, nõ habeo, nisi virtutem, simplicitatem, & misericordiam tuam, quibus ego omnino fido.

12 Ne me scelestis arbitriis virûm
Tradas prementum, respice vt inuidè
Mentita testes turba crimen
Conflat ouans mihi & instat vrgens.

12 אל תתנני בנפש צרי כי קמו בי עדי שקר ויפח חמס:

13 Huic fidei meæ tuam misericordiam exhibebis. namque alias ego aduersum tãtam potentiam & malitiam quid possem, nisi tuo pręsidio niterer.

13 De me quid actum, quid foret improbis?
Ni certus, IAS *visere crederem*
Vt possit in terra piorum
Protegere & recreare vitas.

13 לולא האמנתי לראות בטוב יהוה בארץ חיים:

14 Concluditur Psalmus sententiosa parænesi, vt multi alij.

14 IAM *potentem nil pauidus mane,*
Exspecta & IAM *pectore viuido,*
Nullisque deiectum periclis
Firma animum, intrepidusque persta.

14 קוה אל יהוה חזק ויאמץ לבך וקוה אל יהוה:

PSAL.

PSAL. XXVIII.

Ad te Domine clamabo, Deus meus ne sileas à me.

ARGVMENTVM.

SE causamque suam commendat, nec vanam, neque malis artibus aut ambitione susceptam, vt fieri solet, faciuntque aduersarij. eam autem & Deo probandam & fouendam esse sperat, ideoque gratulatorij carminis & laudum vota concipit.

1 לדוד 1

Dauidis.

ODE DICOLOS TETRASTROPHOS.

אליך יהוה אקרא צורי אל תחרש ממני פן תחשה ממני ונמשלתי עם יורדי בור:

IAs, *præsidium nam voco te meum,*
Ne cesses mihi, ne vel sileas tuo;
Obscurum miser heu te sine conferar
Deducto in barathrum gregi.

2 שמע קול תחנוני בשועי אליך בנשאי ידי אל דביר קדשך:

2 *Clamorem, tibi quem profero, supplicem*
Audi, si innocuas explicui manus,
Intentusque adytis prospicio sacram
Ædem nominibus tuis.

3 אל תמשכני עם רשעים ועם פעלי און דברי שלום עם רעיהם ורעה בלבבם:

3 *Ne me iunge parem cœtibus improbis,*
Nec queis vana placent acta nocentibus;
Qui sermone suos pacifico trahunt,
Fraudant pectore proximos.

4 תן להם כפעלם וכרע מעלליהם במעשה ידיהם תן להם השב גמולם להם:

4 *Horum redde igitur digna nefariis*
Actis & studiis lædere feruidis;
Mercedemque operis (quæ deceat manus
Horum) & præmia reddito.

5 כי לא יבינו אל פעלת יהוה ואל מעשה ידיו יהרסם ולא יבנם:

5 IAE *nam indociles acta opus & bonum*
Obseruare, mala stultitia negant:
Horum ille artificum diruet impium,
Nunquam & restituet, genus.

6 ברוך יהוה כי שמע קול תחנוני:

6 IAE *semper ego commemorem pias*
Laudes, quem mea vox supplicis attigit.

7 יהוה עזי ומגני בו בטח

7 IAS *est clypeus, robur & est mihi,*
Cui cor se dederat meum.

1 Cùm ego adhuc viuens inter pericula & difficultates maximas, te inuocem atq. appellé, ne quæso me inter eos qui iā mortui sunt, & in cōmune sepulchrum demissi, quorum non es memor amplius, repute.

2 Nam adhuc viuo, adhuc loquor, adhuc moueor, te vocans, & manus tollo è regione tépli tui, sentiens qua parte illud situm sit: audi ergo me nondū cōclamatum, qui tuū beneficium cupio, posco, & sentire possum. tu soles audire eos qui te colentes appellant, & inuocant, nisi vel ob fraudem & noxā indigni sint qui exaudiantur, sed neq. horū in numero me ponas valde alienum ab eorum consiliis & studiis, vt tu scis.

4 Ego non deprecor, quin vnicuique, vt declarasti, retribuas pro vniuscuiusq. operum & studiorum ratione.

5 Quia nō solū malè agunt, sed neq. te verentur, nec tua facta agnoscunt, aut prouidentiam tuam intelligunt: quamobrē hos oportet iustitiæ tuæ documentis corripi, erudiendos hoc modo in prouidentiæ tuæ exemplis.

6 At ego qui laudare & celebrare soleo Deum, audientē meā supplicationem, qui eum mearum omniū rerum præsidiū agnosco & prædico, qui præterita beneficia ab eo accepta cōmemoro, spero futuræ etiam salutis compos, laudes me decantaturum, idque iam meditor.

Huius subsidium dum peto, dexterum
Expertus solido pectore gaudium,
Expressisse piis carminibus paro
Laudes illius & decus.

לבי ונעזרתי ויעלז לבי ומשירי אהודנו׃

8 Carminis autem argumentum est mihi illud perpetuum, Dei curam & tutelā salutarē manifestis argumentis, & frequentibus erga vnctū suum cōstare. quam ob rem salutem & prosperitatem populi sui, cuius gubernandi causa vnctum suum constituit, atque adeò inceptorū & propositi sui de populi æterna felicitate, esse etiam illi commendandam.

8 IAS *illa suis firma potentia est:*
Hoc auctore salus plurima præsidi
Christo constiterit, quem voluit bonus
Regemque instituit suum.

8 יהוה עז למו ומעוז ישועות משיחו הוא׃

9 *O serua populum prospiciens tuum,*
Prosperque ipse tuo consule prædio;
Hos tu pastor agens euehe sæculis
Felix omnibus & foue.

9 הושיעה את עמך וברך את נחלתך ורעם ונשאם עד העולם׃

PSAL. XXIX.

Afferte Domino filij Dei.

ARGVMENTVM.

PROVIDENTIAM probat, & religionem incutit ex efficientia Dei in sublimibus, quæ vel impios plurimum terret: Deum tandem regem perpetuum esse dicit, qui malis vltione, bonis verò beneficio sese probet.

1 Dauidis.

1 מזמור לדוד

CARMEN SAPPHICVM.

1 Fortissimi quique terræ agnoscentes vestram conditionem, fatemini Deo propriū esse robur, illi esse veram & solidam maiestatem, idque verbis, gestu atque habitu significate.

Fortium terræ pueri virorum
Robur huic IAE *proprium potenti*
Cedite immensum, celebres & IAE
Cedite laudes.

הבו ליהוה בני אלים הבו ליהוה כבוד ועז׃

2 *Debitam summo reuerenter* IAE
Nominis famam, decus atque cunctis
Partibus pulchrum, penitusque sanctum
Cedite proni.

2 הבו ליהוה כבוד שמו השתחוו ליהוה בהדרת קדש׃

3 Nam quantū Deus valeat efficere, quamque fortiter ac terribiliter, vel sola voce sua, satis indicant ventorum, & aquæ, ac maris tempestates, quas nemo fortissimus excitare, nemo sedare potest; nemo non timet & horret.

3 *Vox aquis* IAE *validisque ventis*
Imperat, FORTIS *tonat ille compos*
Gloriæ, & fluctus pelagi profundos
Commouet IAS.

3 קול יהוה על המים אל הכבוד הרעים יהוה על מים רבים׃

Vox

4 קול יהוה בכח קול יהוה בהדר׃

4 *Vox potens* IAE *probat obstupendam*
Vim, decus summum probat illa magnis
Vsibus rerumque hominumque mundum
Clara per omnem.

5 קול יהוה שבר ארזים וישבר יהוה ארז ארזי הלבנון׃

5 *Vox minax* IAE *valet vsque ab imis*
Stirpibus cedros ruere: ipse & IAS
Strauit excelsas Libani virentis
Sæpè cupressos.

5 Magnas, proceras, & altissimis radicibus terræ infixas arbores sternit: nedum homines bipedes & labiles proruat.
Cupressos.] Larices Hebraic. quæ cedrorum genus sunt, vt & cupressi.

6 וירקידם כמו עגל לבנון ושריון כמו בן ראמים׃

6 *Quæ velut fortes saliunt iuuenci,*
Sarion, summum & Libani cacumen
Instar exultant catuli ferocis
Rhinocerotis.

7 קול יהוה חצב להבות אש׃

8 קול יהוה יחיל מדבר יחיל יהוה מדבר קדש׃

7 *Flammeos* IAE *iaculatur ignes*
8 *Vox tonans, tractus quatit & remotos:*
Parturit vasti tremefacta ab IA
Silua Cadessi.

7 Sed illud magis omnibus horrendum est, quòd non solum vétus & aquæ, sed ignis etiam flammæ immittuntur in terras, fulgura & fulmina voce illa Dei, quibus flammis mõtes etiam ipsi concutiuntur & finduntur vt parietes. & ceruæ quæ velocissimæ sunt, illã vocẽ tonitruũ audientes, nõ possunt effugere, imò ex maxima trepidatione pariunt.

9 קול יהוה יחולל אילות ויחשף יערות ובהיכלו כלו אמר כבוד׃

9 *Cogit* IAE *vox properare duro*
Fœtibus ceruas vtero tumentes:
Frondibus nudat nemus: huius almo
Gloria templo

8. 9. Ergo omnes confiteantur Deum hunc, illique tribuant fortitudinem vti propriam. id quod diluuij tempestate omni orbi demonstrauit.

10 יהוה למבול ישב וישב יהוה מלך לעולם׃

13 *Vocibus cunctis sonet: vnus* IAS
Æthere vltrices soluente nubes
Sedit IAS *Rex, patulo & sedebit*
Prouidus orbi:

11 יהוה עז לעמו יתן יהוה יברך את עמו בשלום׃

11 *Robur & charo populo benignus*
Proferet faustum moderator IAS:
Præside hoc tutum populum secunda
Prospiciet pax.

10 Atqui ille tam terribilis potentibus, mitis, prosper, fauésq. est piis, quos regit clemens & fouens, & per Christum tãdem summa pace & prosperitate gubernabit.

PSAL.

PSAL. XXX.

Exaltabo te Domine, quoniam suscepisti me.

ARGVMENTVM.

DAVID omnibus difficultatibus superatis, regno iam potitus, atque domo familiaque sua constituta, cùm regni gubernaculum certo omnibus ordinibus & ministeriis inchoandis die condicto adiret, hunc Psalmum composuit; in quo Deo gratulatur, cuius consilio, præsidio, ope atq. auctoritate ex humilitatis & tenuitatis suæ infimo & obscuro loco per labores & pericula ærumnasque numero carentes, incolumis & victor ad illum tranquillum, amplum & splendidum regni & prosperitatis gradum fuerit deductus, dumque suas hoc Psalmo describit, Christi Iesu res non obscurè indicat.

1 *Psalmus cantici initiationis Domus Dauid.*

1 מזמור שיר חנכת הבית לדוד :

ODE DICOLOS TETRASTROPHOS.

2 IAS *te hymnisonis laudibus efferam,*
Qui me de misero sustuleris gradu;
Nec passus rabida es lætitia inuidos
Insultare malis meis.

2 Magnificentiæ tuæ arguméta manifestaque documenta in me ostensa profitebor Domine.

2 ארוממך יהוה כי דליתני ולא שמחת איבי לי :

3 *Vt te voce meum mæstisona Deum*
IAS *ingemui, questubus & piis*
Expectata meis te medico salus
Et membris rediit vigor.

3 Qui ex ærumnis maximis, in quibus præter vocem qua te inuocarem, nihil mihi virium reliquum iam erat, tua vnius virtute & ope sim liberatus.

3 יהוה אלהי שועתי אליך ותרפאני :

4 IAS *tu reducem tartareo specu*
Hanc iussisti animam sistere, & è lacu,
Quò iam præpropero funere veneram,
Viuum me reuocas bonus.

4 יהוה העלית מן שאול נפשי חייתני מיורדי בור :

5 *Ergò experta cohors munera prospera*
IAE, *huic magnificis psallite laudibus,*
Hunc grato memores carmine & optimum,
Hunc & dicite maximum.

5 Ergo mecum communi studio gratulamini Deo summis laudibus, quicunque pietate erga ipsum caletis, illiusque beneficia agnoscitis.

5 זמרו ליהוה חסידיו והודו לזכר קדשו :

6 *Huic namque ira breui temporis horula*
Durat, sed placidis muneribus fauor
Vitas perpetuas, vespere flentibus
Manè his lætitiam refert.

6 Qui adeò clemens, adeò benignus est, vt si quâcunque ob causam iratus sit, celeriter tamen iram deponat, neque diu vltionem exerceat. idé verò benigna munera sua & beneficia diutissimè prorogat, & amplificat latissimè. deinde si quos afflictionibus exercet, rursus consolatur, ac reficit copiosissimè. Solet autem exercere suos aliquando, ne humana obliuione sui insolescant: id quod ne mihi accideret, ipse prouidebat, dum secundè nauigâti tempestatem aliquam excitari passus est.

7 כי רגע באפו חיים ברצונו בערב ילין בכי ולבקר רנה :

7 *Hîc dum saluus ego diffluerem bonis,*
Dixi, De stabili non mouear gradu,

7 ואני אמרתי בשלוי בל אמוט לעולם :

Hæc

8 יהוה ברצונך העמדתה להררי עז הסתרת פניך הייתי נבהל׃

8 *Hæc dum ſecla latent: namque meum tuus*
Montem munierat fauor.
IAS *heu facies dum remoues tuas,*
Turbatus miſeris excideram modis:

9 אליך יהוה אקרא ואל יהוה אתחנן׃

9 IAS *te precibus (ſicuti ſueueram*
IAM *ſuppliciter) voco.*

10 מה בצע בדמי ברדתי אל שחת היודך עפר היגיד אמתך׃

10 *Vſus quis fuerit ſanguinis heu mei,*
Cùm greſſu foueam præcipiti petam?
Num puluis fidei concelebret tuæ
Virtutem, aut referat cinis?

10 Petebam ſalutem à Domino, & vitam, quam illius laudibus celebrandis impenderem. Ego ſcio te non eſſe appetentē ſanguinis mei tua cauſa, quia tibi nullus vſus eſt ex mea morte: mea igitur eſt cauſa, quam ob rem in periculum deductus ſum.

11 שמע יהוה וחנני יהוה היה עוזר לי׃

11 *Hos* IAS *gemitus auribus excipe,*
IAS *me miſerum commiſerans iuua,*
Auctor præſidio quo ſolitus mihi
Adſis, auxilio & veni.

12 הפכת מספדי למחול לי פתחת שקי ותאזרני שמחה׃

12 *Tunc triſtes elegos in placidum chorum*
Mutaſti, & rigidos, horrueram quibus,
Saccos, me exuere, & cingere gaudia,
Magnam & lætitiam iubes.

12 Ita vitā, lætitiam, pacem, & tranquillitatem omnia tibi accepta refero. omnia igitur in nominis tui cultu ponere debeo; pro ſacco quo mæſtus cingebar, nunc gaudio exilio te auctore.

13 למען יזמרך כבוד ולא ידם יהוה אלהי לעולם אודך׃

13 *Vt te lætifico gloria carmine*
(Nec ceſſare ſciens) perſonet, ô Deus:
IAS *ſemper eris tu mihi, quem piis*
Æternùm fatear modis.

PSAL. XXXI.
In te Domine ſperaui, non confundar in æternum.

ARGVMENTVM.

DAVID vehementer & frequenter impetitus, atque non rarò oppreſſus ab aduerſariis, hoc Pſalmo diuinum auxilium implorabat ſibi iam notum, multiſque periculis comprobatum: quod adeò certum fore ſperabat, vt tanquam præſens ſentiret ac prædicaret, atque ad ſimilis ſpei exemplum pios omnes excitaret.

1 למנצח מזמור לדוד׃

1 *Ad præſtantem Pſalmus David.*

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS.

2 Quãdo tu iustus es & misericors, ac potens, ne permittas me frustrari mea spe nitenti in tua iustitia & virtute, causę meę honestate proposita. erue me, vt & meam spem, & tuam iustitiam probes.

4 Tu semper me susceptum defendisti, & promouisti, atq. hoc nomine cognosci etiã voluisti: adest tempus in quo idem nomen probes, eoque magis quo grauiori difficultate laboro.

5 Namque grauibus periculis cingor, nimirum potẽtia, opibusq. aduersariorum fraude & calliditate, quibus ego superãdis par esse nequeo, nisi auxilio subsidioque tuo.

6 Nõ animam & vitam meam tantùm tibi liberandam commẽdo, sed spiritũ quo sapio, quo cogito, tibi regendum trado: ipse enim sine te nec volo nec possum mihi commodè consulere.

7 Imò eos qui vanis consiliis, calliditatib⁹, astutiisque operam dant, ego odi, nedum eiusmodi aliquid ipse in me admittam. omnem, inquam, spem meam in tuæ virtutis tutela collocaui.

2 IAS *tui me robore numinis*
Fisum premat ne sollicitus pudor
Vnquam; sed oppressum tua me
Eripe iustitia è periclis.

3 *Aurem mihi istam iam citus admoue*
Ereptor alti & præsidij domus,
Et rupis esto mî cacumen,
Ferque tuæ auxilium salutis.

4 *Nam petra, firmum & præsidium mihi es*
Dictus: tui nunc numinis ô memor
Me liberaturus benignè
Ductor age ac perage obsecutum.

5 *Munimen, arx & tu mihi cognita es;*
Discriminosis eripe me plagis,
Quas fraude celatas maligna
Hostis atrox mihi iam tetendit.

6 *Hunc ipse tradens, hunc manibus tuis*
Commendo, toto pectore spiritum:
IAS *redemptorem mei te*
Pollicitus dabis efficacem.

7 *Odi nihil quos detinet & nihil;*
Qui vana seruant consilia; ast ego
IAE *potenti nixus vsque*
(Spes neque aget dubium) manebo.

8 *Gaudebo dulci munere iam tuo*
Lætus, dolorem videris vt meum,
Non segnis agnouisse nostræ
Difficiles animæ labores.

9 *Nec me tu in hostis tradideris manum:*
Sed liberatos cassibus inuidis,
Et stare, & ire hos vsque latis
Efficis ipse pedes plateis.

2 בך יהוה חסיתי אל אבושה לעולם בצדקתך פלטני׃

3 הטה אלי אזנך מהרה הצילני היה לי לצור מעוז לבית מצודות להושיעני׃

4 כי סלעי ומצודתי אתה ולמען שמך תנחני ותנהלני׃

5 תוציאני מרשת זו טמנו לי כי אתה מעזי׃

6 בידך אפקיד רוחי פדיתה אותי יהוה אל אמת׃

7 שנאתי השמרים הבלי שוא ואני אל יהוה בטחתי׃

8 אגילה ואשמחה בחסדך אשר ראית את עניי ידעת בצרות נפשי׃

9 ולא הסגרתני ביד אויב העמדת במרחב רגלי׃

10 חנני יהוה כי צר לי עששה בכעס עיני נפשי ובטני:

10 IAS *misertus rebus in arduis*
Me cerne felix; ira etenim meum
Corrosit ardens atque cura
Ventrem, oculos, animamque mæstam.

10 Tu qui me ex angustissimis difficultatib⁹ liberare soles, habes nunc non minorẽ anteactis periculis me liberandi commoditatẽ; habes misericordiæ erga me exhibẽdæ materiam: adeò enim angustè premor, vt toto corpore comprimar, atque oculorum sensu penè deficiat.

11 כי כלו ביגון חיי ושנותי באנחה כשל בעוני כחי ועצמי עששו:

11 *Vides vt atra sollicitudine*
Præcisa vitæ est tela fugax meæ,
Annique fluxerunt gemendo,
Visque graui tenuata pœna;
Nullusque rosis ossibus est vigor:

11 Nemo est qui me eripiat, multi qui premant, probrisque vexent; nemo qui vel cognoscat, aut dicere audeat, me ipsi curæ esse, vt solet fieri, cùm quis à potentissimis opprimitur.

12 מכל צוררי הייתי חרפה ולשכני מאד ופחד למידעי ראי בחוץ נדדו ממני:

12 *Vltraque cunctos, queis premor, inuidos*
Vicina me probris perurget
Turba malis, stolidumque damnat.
Qui norat olim me, sibi nunc timens
Nouisse nollet; quique videt foris
Me vitat, auertensque cursum
Mutat iter, refugitque cautus.

13 נשכחתי כמת מלב הייתי ככלי אבד:

13 *Obliuiosis pectoribus virûm*
(Extinctus ac si conderer) excidi
Abiectus, instar non probandæ
Fictilis ac pereuntis ollæ.

13 Cùm omnes, mei etiam propinqui, putent, nullum sibi iam vsum ex me fore, periculum verò accidere posse metuunt, non modò me nõ suscipiunt, sed quàm longissimè abiiciunt.

14 כי שמעתי דבת רבים מגור מסביב בהוסדם יחד עלי לקחת נפשי זממו:

14 *Audire cogor, quam mihi plurimis*
Imponat atram colloquijs notam
Vulgus, quod obsedisse tendit
Hanc animam, capere atque certat.

14 Imò & suæ saluti cauere, & potentioribus gratificari posse, existimantes, multi me insequuntur & vexant, perdereque cupiunt.

15 ואני עליך בטחתי יהוה אמרתי אלהי אתה:

15 *Ast ipse fidens præsidio tuo*
IAS *vocaui te mihi* PRINCIPEM,

15 Ego, vt dixi, ab omnibus deseror; sed vt tibi mea salus tribuatur, nullum ego vel habeo, vel volo auxiliatorem præter te vnum.

16 בידך עתותי הצילני מיד אויבי ומרדפי:

16 *Momenta qui compos seuera*
Scripta manu mea cuncta ducis.
Tu me inuidentum libera ab hostium,
Me qui sequuntur præcipites, manu;

16 Opportunitates mei liberandi, promouendi & amplificandi tua in manu sunt, & potes quandocunque volueris, quidquid velis, præstare.

17 האירה פניך על עבדך הושיעני בחסדך:

17 *Ostende seruator serena*
Ora mihi, nitidamque lucem.

18 Pudefactio non quadrat in simplices qui te appellant, sed in duplices, dolosos, fraudulentos, & violentos.

18 IAS *vocantem me auxilium tuum*
Nunquam pudebit (sat scio) at improbi
Torpente deuicti pudore
Horrificis lateant sepulchris:

18 יהוה אל אבושה כי קראתיך יבשו רשעים ידמו לשאול׃

19 *Assueta fastu fingere turgido*
In non merentem crimen, & inuidi
Vaniq́ue sermonis magistra,
Muta cadant labia & rigescant.

19 תאלמנה שפתי שקר הדברות על צדיק עתק בגאוה ובוז׃

20 Soles tu arcanis consiliis & modis, quę neque cognosci, neq. præcaueri à malignis possunt, tuos iuuare apertissimo sapientiæ ac prouidentiæ tuæ testimonio.

20 *O quàm boni sunt plurima commoda,*
Quæ tu recondis te metuentibus,
Componis & fisis tua vi
(Terrigenûm grege teste) turbis.

20 מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך נגד בני אדם׃

21 *Latere tutos quos dabis in tui*
Vultus latebris, ne quis eis furens
Insurgat; & tectos sub vmbra,
Ne feriat mala lingua, condes.

21 תסתירם בסתר פניך מרכסי איש תצפנם בסכה מריב לשונות׃

22 Antequam Psalmũ finirem, me diuino auxilio mirabiliter liberatum ex illis angustiis sentio, atque ita tutũ, vt munitissima in vrbe me esse constitutum, prædicare possem.

22 IAE *perenni carmine gratulor,*
Miranda faustus commoda qui mihi
Produxit, ac tutum recincta
Mœnibus exhibuit me in vrbe.

22 ברוך יהוה כי הפליא חסדו לי בעיר מצור׃

23 Idq. contigit mihi, cùm maximè viderer iã relegatus ab Israelis regione, atque ad gentes alias à te alienas profugiens.

23 *Dixi, Timore ac præcipiti fuga*
Abscindor absens ex oculis tuis;
Exceptor audisti gementis,
Quam tibi proposui, querelam.

23 ואני אמרתי בחפזי נגרזתי מנגד עיניך אכן שמעת קול תחנוני בשועי אליך׃

24 Ergo meo exemplo docti pij omnes, toto corde Deũ amate, suorum protectorem.

24 IAM *benignum qui colitis pij,*
Omnes soluto pectore amabitis;
Nam seruat hic IAS *fideles;*
Reddit item cumulum superbis.

24 אהבו את יהוה כל חסידיו אמונים נצר יהוה ומשלם על יתר עשה גאוה׃

25 Quòd si quando accidat, vos difficultatibus magnis laborare; scitote id non vt pereatis, sed vt maiori cum fructu in illius gloriam euadatis, euenire: atq. animũ illius fide firmate, eritis enim fortissimi, ac tandem victores.

25 *Quicunque &* IAM *rebus in asperis*
Desideranti spe cupitis citum,
Durate; robusta hic viris nam
Corda dabit tolerare firmis.

25 חזקו ויאמץ לבבכם כל המיחלים ליהוה׃

PSAL.

PSAL. XXXII.

Beati quorum remissæ sunt iniquitates.

ARGVMENTVM.

DESIDERATISSIMVM prophetis omnibus Christi mortis ac resurrectionis euentum, Dauid hoc Psalmo, ad piorum animos admonendos, decantabat, illa admiranda atque exoptanda conditione significata, qua ex veteris Adami in nouum mutatione erant vsuri, id efficiente Deo & Christo, per Spiritum sanctum ab ipsis in suos immisso. Sustinet hoc loco non suam tantùm personam Dauid, sed omnium hominum piorum. Hic Psalmus totus est mysteriis plenus.

1 לדוד משכיל

1 *Dauidis animaduersio.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

Huius Psalmi interpretatio ex D. Paulo desumpta est.

אשרי נשוי
פשע כסוי
חטאה׃

BEatus vsque qui solutus ambulat,
Liberque prauo crimine;
Opertus atque tutus à nocentibus,
Intactus & culpis latet.

1 Summus maximeq. exoptandus in hac vita status, est ab omni culpa interius exteriusque immunem esse.

2 אשרי אדם
לא יחשב יהוה
לו עון ואין
ברוחו רמיה׃

2 *Homo & beatus vsque cui non æstimat*
IAS *remissum iam scelus:*
Cuius reducto fraudulenta spiritu
Persona nulla conditur.

2 Id vt contingat homini, Dei opus est, qui remittere & sepelire peccata præterita potest, & Spiritu sancto misso, animũ ad nouam vitã reformare.

3 כי החרשתי
בלו עצמי
בשאגתי כל
היום׃

3 *Donec tacebam, cuncta consenescere*
Gementis ossa senseram:
Gementis ossa solibus cunctis mea,
Dolentis & graui malo.

3 Cùm nõ satis cognoscerem concupiscẽtiæ peccatum, videbã maximè corruptioni obnoxium, & remedium nõ inueniebam in me, quanquam tacitus cogitarem & conarer cogitationibus meis meum malum vel premere, vel dissimulare.

4 כי יומם
ולילה תכבד
עלי ידך נהפך
לשדי בחרבוני
קיץ סלה׃

4 *Noctes dies me dum grauis manus tua*
Vrget, premitque præualens;
Arens vt æstas vrit incoquens sata,
Succus liquens perit meus.

5 חטאתי
אודיעך ועוני
לא כסיתי
אמרתי אודה
עלי פשעי
ליהוה ואתה
נשאת עון
חטאתי סלה

5 *Culpam indicaui, nec latere distuli*
Delicta quæ gessi, tibi.
IAE *improbanda operta, dixi, crimina*
In me fatebor improbum:
At tu scelesti pondus VSQVE *criminis*
Clemens leuas & sustines.

5 Sed cùm tandem ex lege agnoscerem, peccatum in me regnãns causam esse tãtorum malorũ, Deum appellaui.

6 Igitur qui cupit liberari à corpore mortis huius, te precatur, in tempore quo impetrare poteſt, hoc eſt, pœnitentiæ tempore. ita fiet, vt cùm diluuiũ illud mortis & afflictionum atque dolorum Chriſti inundarit, corporis Chriſti membra viua non ſubmergantur.
7 Namque in tutela & præſidio tuæ virtutis diuinæ latebo, illo tépore à te ſuſceptus, vt membrum corporis tui, atque ita euadam mortem meam morte tua, & liber canam carmen triumphale.
8 Proſopopœia, qua ſpiritus Chriſti pollicetur virtuté & efficientiam ac doctrinã à ſe communicatum iri, iis, quibus ſeſe inſinuarit.
9 Inuitatio & exhortatio ad pœnitẽtiam, quæ ab adultis neceſſariò debet præſtari, diuino Chriſti dono affici volentibus. Ne, inquit, ſitis tardi ad ſtudium boni capeſſendum, ne legis tantùm metu, & maledicto, ac pœna terreamini, ſed amate virtutem & probitatem.
10 Namque malos, qui formidine pœnæ tantùm aguntur, atq. eos etiã qui improbi ſunt, quocunque improbitatis nomine notentur, multæ manent pœnæ.
Sed eos qui fide atque ſpe diuinæ miſericordiæ ducuntur, Spiritus ille ſanctus induet & ornabit magnis ornamentis, & Dei miſericordia profectis.
11 Enthuſiaſmos futuræ ſalutis.

6 *Ergo precatur omnis expertus tuum*
Numen petendi tempore:
Vndante certè vt multo aquarum flumine
Intactus ille prodeat.
7 *Tutela tu qua ſeruer, es præſens mihi,*
Anguſtijs meq̀ue expedis.
Quocumque vertar, clamo liber liberis
VSQVE *ô triumphe vocibus.*
8 *Certam monebo te meam docens viam,*
Tutus queas quà tendere:
Et conſulenti doctor ipſe lumine,
Præceſſor ac ferar tuus.
9 *Qualeis equusq̀ue & mulus eſſe abſiſtite*
Expers genus prudentiæ,
Pictis lupatis ora queis conſtringier
Duris capiſtris & ſolent:
Non parituris aut adhæſuris tibi
Ni ſic coactis belluis.
10 *Plagæ & dolorum non ferenda pondera*
Manent nocentes impios.
Circumſtat vſque munit & benignitas
IAE, *colentes ſpem ratam.*
11 IAM *canentes læta turba iuſtior*
Ouante plauſu dicite,
Quòd corde rectos pulſet, atque cantibus
Sonare feſtis incitet.

6 על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצא רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו׃
7 אתה סתר לי מצר תצרני רני פלט תסובבני סלה׃
8 אשכילך ואורך בדרך זו תלך איעצה עליך עיני׃
9 אל תהיו כסוס כפרד אין הבין במתג ורסן עדיו לבלום בל קרוב אליך׃
10 רבים מכאובים לרשע והבוטח ביהוה חסד יסובבנו׃
11 שמחו ביהוה וגילו צדיקים והרנינו כל ישרי לב׃

PSAL. XXXIII.
Exultate iuſti in Domino.

ARGVMENTVM.

TOTIVS Eccleſiæ auctoritatem & vocem Pſalmus refert; ideò nulli priuato auctori adſcriptus videtur, ſed Spiritui ſancto, qui primus omnium Pſalmorum auctor eſt. Continet parænesin ad laudes Dei decantandas, his, quibus in eadem Eccleſia eſſe contigerit, vt veram religionẽ edoctis & diuinæ potentiæ, ſapientiæ ac miſericordiæ cognitione præditis. nam qui hæc

hæc rectè nouit, causas, efficientias & fines omnium tam naturæ quàm humanarum rerum probè tenet, scitque vnde proficiscatur quidquid in orbe fit, atque temporariæ prosperitatis commoda, quomodo, à quo, & quatenus peti oporteat, intelligit; idemque veri boni spiritualis cognitione atque optione motus, petitionem & votum studiosè suscipit.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS.

1 רננו צדיקים ביהוה לישרים נאוה תהלה׃

1 IAM *iustitiæ carmine nobili*
Cultores canite, vt grata per integros
Exoptandaque laus est
Quos laudis studium decet.

1 Decet eos qui pietatis & iustitiæ studio tenentur, laudibus diuinis operam dare.

2 הודו ליהוה בכנור בנבל עשור זמרו לו׃

2 IAM *vos cithara cum fidibus decem*
Laudantes tumido & dicite nablio.
Testudo accinat, hisque
Mixtum psallite canticum.

3 שירו לו שיר חדש היטיבו נגן בתרועה׃

3 *Huic cantate nouum carmen, & optimis*
Aptate huic numeris lætitiæ modos,

4 כי ישר דבר יהוה וכל מעשהו באמונה׃

4 *Rectè sistere verbum*
IAE *perualido suum.*

3. 4. Deo efficacissimo debetur laudis carmen.

5 אהב צדקה ומשפט חסד יהוה מלאה הארץ׃

5 *Namque is iustitiam iuraque diligit:*
IAE *plena patet muneribus bonis*
Tellus omniparens, hunc
Auctorem celebrat suum.

5 Eidemque iustissimo, qui potétiam suá cum iustitia & æquitate maxima coniungit. præterea liberalissimo atque benignissimo, qui sponte sua tellurem auxit & ornauit.

6 בדבר יהוה שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם׃

6 IAE *atque imperium constituit polos,*
Et quæ signifero militat æthere
Lucens turma phalanxque
Oris spiritus efficax.

6. 7. Pollet idem sapiétia infinita: id quod manifestè docet cælorum mundique opificium nō casu, aut naturæ ipsius virtute, sed Dei consilio certo ac verbo pronuntiato.

7 כנס כנד מי הים נתן באוצרות תהומות׃

7 *Ille vndas liquidas congerit, & mare*
Ceu densum cumulum cogit; & abditis
Cellis condit abyssos,
Præscripto & cohibet loco.

8 ייראו מיהוה כל הארץ ממנו יגורו כל ישבי תבל׃

8 *Ergo* IAM *metuant finibus omnibus*
Terræ multiiuges, hunc trepident simul,
Vasto quotquot in orbe
Sedes dispositas colunt.

8. 9. Quam ob rem omnes totius terræ homines, vel naturæ rerum contemplatione excitati, diligenter, tantarum rerum auctorem quæsitum, & illum Deum nostrum esse cognoscentes, venerari ac religiosè colere debent.

Hoc

9 *Hoc dicente etenim quidquid adest, fuit;*
Hoc dictante etiam substitit audiens
Iussum reddere certum, &
Fines continuit suos.

9 כי הוא אמר ויהי הוא צוה ויעמד׃

10 IAS *consilia ac improba gentium*
Euentu soluens dissipat irrito;
Frangitque acta frequenti
Suscepta à populis manu.

10 Illenō solùm naturam reliquam, sed hominum etiam res cognoscit, suaq. prouidentia disponit, ita vt nec populi, nec nationes totæ cōiunctis consiliis & viribus quicquam, Deo auersante, efficere possint.

10 יהוה הפיר עצת גוים הניא מחשבות עמים׃

11 IAE *consilium permanet omnibus*
Sæcli temporibus; quæque agit arbitro
Corde is, deijcit ætas
Nulla, aut imminuens mouet.

11 Cùm tamen ipse vel volentibus, vel inuitis omnibus aliis, quotquot in mundo sunt, etiam temporib9 quæ maxima mutare posse videntur, suum consilium maturè, atque certè re ipsa & euentu firmet.

11 עצת יהוה לעולם תעמד מחשבות לבו לדר ודר׃

12 *Felix multiplici ac sorte beatior*
Gens, IAM *voluit quæ sibi* PRINCIPEM:
Ille & quem populum optans
Sortem seposuit suam.

12 Igitur illa Gens maximè sapit, optimeq. sibi cōsulit; quæ omnium rerū suarum summam sibi in vnius Dei sapientia ac volūtate præfinit.

12 אשרי הגוי אשר יהוה אלהיו העם בחר לנחלה לו׃

13 IAS *prospiciens sedibus ætheris*
Adami sobolem vidit; is omnibus
14 *Alto terricolisque*
Prospexit solio è suo.

13 Qui rebus omniū hominum admirādæ prouidentiæ arbitrio consulit, clauumque tenet, gubernatoris sede considens.

13 משמים הביט יהוה ראה את כל בני האדם׃

14 ממכון שבתו השגיח אל כל ישבי הארץ׃

15 *Quorum fictor item singula prouidus*
Nouit corda, simul cunctaque percipit
Quæ gessere volentes,
Vel quæ facta parauerint.

15 Inde autem non modò facta, sed cogitata hominū cognoscit.

15 היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם׃

16 *Non rex multiplicis munere copiæ*
Seruatur; valido aut robore virium
Fortis liber abit, quin
Casu corruat vltimo.

16. Neque illius arbitriū & imperiū deuitare potest vlla maxima auctoritas, quāuis maximis instructa opibus; nullum robur, nulla fortitudo.

16 אין המלך נושע ברב חיל גבור לא ינצל ברב כח׃

17 *Mendax fallit equus dum fugit impotens*
Sessorem eripere; ac nec vegetis valet
Sese viribus ipsum
Aut cursu eruere arduo.

17 Nulla magna & præstans celeritas, aut natura aut arte comparata: ita videmus his rebus instructos multos, tamen vinci, superari, & perire.

17 שקר הסוס לתשועה וברב חילו לא ימלט׃

IAS

18 הנה עין יהוה אל יראיו למיחלים לחסדו:

18 IAS *ecce ſuos ſeruat amans pios,*
Intentoque videns hos oculo fouet
Se quicunque benignum
Sperant, & precibus vocant.

18.19. Deus verò ſua tantùm prouidentia ſuos propugnat, protegit, ac fouet, quāuis cæteris humanis ſubſidiis carentes.

19 להציל ממות נפשם ולחיותם ברעב:

19 *Hos & mortiferis caſibus eripit,*
Nec ſæua patitur deficere in fame:

20 נפשנו חכתה ליהוה עזרנו ומגננו הוא:

20 *Noſter ſpirat ad* IAM
Senſus, quem probat vnicum.

21 כי בו ישמח לבנו כי בשם קדשו בטחנו:

21 *Auctorem auxilij, quem clypeum ſacrum*
Nobis perpetuæ lætitiæ ducem
Noſtrum pectus habebit;
Cuius numine fidimus.

21 Ex quo fit, vt omnis vitæ atq. rerū noſtrarum ſpes & fiducia in Deo collocata ſit, ab ijs qui illum rectè nouimus, & piè colimus.

22 יהי חסדך יהוה עלינו כאשר יחלנו לך:

22 IAS *iſta, dabis, grata benignitas*
Nos ſemper populum ſuſcipiat tuum;
Vt nos excipimus te,
Noſtrumque expetimus Deum.

22 Non enim nos periculis eripere, & rebus oportunis ad vitā proſequi tantùm poteſt, ſed id quod ſummum & maximè optandum eſt, ſua illa maxima miſericordia eò deducere poteſt, vt dij & filij excelſi ſimus, atque hoc expectamus.

PSAL. XXXIIII.

Benedicam Dominum in omni tempore.

ARGVMENTVM.

DEI curam & prouidentiam erga pios hoc Pſalmo, ex præſenti ſui ipſius exemplo, prædicat vates; ad quam laudandam, & in ſuam ipſorum ſalutem optandam & expectandam omnes, qui iudicio valent, exhortatur, quippe quem nunquam defuturum credat iis, qui vitam ſuam eo modo inſtituerint, vt Deo ſe charos & curandos exhibeant. neque enim diuinæ vel voluntatis vel facultatis defectu, ſed humana culpa accidere ait, vt homines in pericula veniant, ex quibus liberari nequeant. quippe in hoc mundo plura pericula ſtruuntur iuſtis, quàm improbis, & tamen illi ſemper victores euadunt, auctore Deo. vnde fit, vt non ex periculorum neceſſitate, ſed ex abalienatione à Deo pereant ij qui pereunt.

1 לדוד בשנותו את טעמו לפני אבימלך ויגרשהו וילך:

1 *Dauidis, cùm mutauit ſenſum ſuū ante Abimelech, & relegauit eum, & abijt.*

ODE DICOLOS DISTROPHOS.

2 אברכה את יהוה בכל עת

2 S*It quæcunque dies volet,*
Iam gratifica voce canam bonum:

2 Nihil vnquam ego vel prudentiæ vel viribus meis adſcribam: cùm magnas vel difficultates euaſerim, vel proſperitates obtinuerim, omnia Deo miſericordi accepta referam.

N Cui

Cui laus semper erit frequens
Cantata ore piis carminibus meo.

תמיד תהלתו בפי:

3 *Blandis mens mea plausibus*
ב IAM *dicet enim tam sibi commodum;*
Hæc cùm turba modestior
Mirata audierit, gaudeat illicet.

3 Huius propositinō ego tantùm ero, sed vt omnes boni atque pij sint, operā dabo.

3 ביהוה תתהלל נפשי ישמעו ענוים וישמחו:

4 *Gratis dicite laudibus*
ג IAM *magnificum, votáque vos mea*
Augete ô socij, ac Dei
Tollamus superum nomen in æthera.

4 גדלו ליהוה אתי ונרוממה שמו יחדו:

5 *Duris consului ducem*
ד IAM *temporibus, qui mihi prosperum*
Responsum retulit bonus,
Tutum & multiplici me dedit ex metu.

5 Semper Deus & cōsilij & auxilij opportuni auctor mihi fuit. Id quod exitu secundissimo sum expertus.

5 דרשתי את יהוה וענני ומכל מגורותי הצילני:

6 *Hunc qui respiciunt, nitent,*
ה *Queis non ora malus corripuit pudor.*

6 Neq. vnquam aliquis sanctè Deo fidēs, spe sua frustratus inueniri potuit.

6 הביטו אליו ונהרו ופניהם אל יחפרו:

7 *Hæc scit qui miser atque inops*
ז IAM *in vota ciens, auxilium & petens*
Sensit liber ab omnibus
Quàm multis penitus pressus erat malis.

7 Testes appello cunctos, omni humano auxilio destitutos, qui diuinū subsidiū inuocauerūt, & certissimū senserunt, vt ego ipse vnus ex illis.

7 זה עני קרא ויהוה שמע ומכל צרותיו הושיעו:

8 *Hinc illinc situs Angelus*
ח IAE *munit agens, liberat ac, pios.*

8 Statim atque Deus suos opprimi aut obsideri videt, mittit angelum suum qui vallet eos.

8 חנה מלאך יהוה סביב ליראיו ויחלצם:

9 *Si tantùm semel integro*
ט *Gustu percipitis quàm bonus est suis*
IAS, *sorte beatior*
Vir certè audierit, qui petit hunc fide.

9 Cuperem vos omnes, qui aliis rebus vt vobis iucūdis aut vtilibus futuris studetis, semel gustare simplicem illam & suauissimam Dei bonitatem. nā ego profectò beatitudinem esse affirmo illius, qui in Deo vno suam fiduciam collocauit. manifestū namq. est, in illo vno omnium bonorum summam esse.

9 טעמו וראו כי טוב יהוה אשרי הגבר יחסה בו:

10 IAM *quos pia sanctitas*
י *Vulgo seposuit, vos colite, & metu*
Iusto quærite: nam nihil
Numen qui metuunt illius, indigent.

10 יראו את יהוה קדשיו כי אין מחסור ליראיו:

11 *Creuit sæua leunculis*
כ *Et cum solicita pauperies fame:*

11 Cùm videamus fortes & potentes, qui alienis etiam rebus suas accumulant, fame & inopia laborare.

11 כפירים רשו ורעבו ודרשו

יהוה לא יחסרו כל טוב:

IAM *qui studiis petunt,*
Turbat nulla premens indiga vis boni.

12 לכו בנים שמעו לי יראת יהוה אלמדכם:

12 *Huc lecti pueri, vt metum*
ל IAE *vos doceam, currite protinus.*

13 מי האיש החפץ חיים אהב ימים לראות טוב:

13 *Multos quisquis amas dies,*
מ *Qui viuis cupidus cernere commoda,*

14 נצר לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה:

14 *Nectens vincla tuæ, caue*
נ *Linguæ, ne malè sit, neu labiis dolus:*

15 סור מרע ועשה טוב בקש שלום ורדפהו:

15 *Semotus refuge ac malum,*
ס *Et pulchri studiis, pacis & incuba.*

17 עיני יהוה אל צדיקים ואזניו אל שועתם:

16 *Obiectos oculis pios*
ע IAS *cernit amans, auribus & capit*
Quidquid vel tacito sinu
Implorant, querulis vocibus aut petunt.

18 פני יהוה בעושי רע להכרית מארץ זכרם:

17 *Firmat sed faciem trucem*
פ IAS, *falsidicos iudicet vt viros,*
Terris quos penitus solet
Delere, ac memori nomine Gentium.

18 צעקו ויהוה שמע ומכל צרותם הצילם:

18 *Iustis vocibus adfuit*
צ IAS *eripiens casibus omnibus:*

19 קרוב יהוה לנשברי לב ואת דכאי רוח יושיע:

19 *Quin & corde dolentibus*
ק IAS *sospes adest queis animus dolet.*

20 רבות רעות צדיק ומכלם יצילנו יהוה:

20 *Rara haud comperias mala*
ר *Quæ iustos variis partibus impetant:*
IAS *prouidus omnibus*
Victores statuens eruit è malis:

21 שמר כל עצמותיו אחת מהנה לא נשברה:

21 *Seruans omnia roborat,*
ש *Custoditque potens ossa fidelium:*
Quorum nec minimum teri
Nec frangi patitur mille periculis.

22 תמותת רשע רעה ושנאי צדיק יאשמו:

22 *Trux ast improbitas neci*
ת *Tradet (nec dubium est) præcipitem impium.*

12 Sed oportet scire quibus artibus Deus suis cōciliatus curam impendat.

13 Siue vitam illam felicissimā, siue huius etiam vitæ dies tranquillos expetas, poteris vtrumque assequi ex diuino beneficio, dummodo ab omni malitia & fraude alienus, atque crimine alienus, simpliciter & purè pietatem ac probitatē colas. Hæc summa iustitiæ virtutis humanæ est, quam ita fouet Deus, vt semper aspiciat, & appellatus perpetuò audiat.

17 Idem autem improbos & maledicos aspicit quidem, sed vt perdat, atq. vnà cum nominibus, & fama, ac celebritate demoliatur.

19 Deus est proxim⁹ iis, qui corde sunt fracto, piis, inquam, cognoscentibus suā inopiam, ab insolentia & iactantia alienissimis, qui spiritus non attollunt.

20 Signum est quòd iustus multis malis (vt mundus est) premitur, & tamen nunquā obruitur, sed semper superior euadit, id efficiente Deo, qui non solùm eos totos, sed omnia eorū ossa conseruat in numerato habens, tanquam custodiæ suæ commissa.

22 At verò improbis sua ipsorum malitia exitium molita tandem affert: & videmus non solùm probos liberari & custodiri, sed eorum inimicos interire.

Iustos qui inuidia graui
Vrgent, intereunt emeritis modis.

23 Suos famulos sibi dicatos, non patitur Deus, ab aliis captos & oppressos, detineri; sed assertor redimit, atque expe-antes se perire non finit.

23 *Præsenti redimens ope*
IAS *tutor adest, queis colitur pijs:*
Quorum spes bona non sinit
Deleri genus aut nomina viuida.

23 פודה יהוה נפש עבדיו ולא יאשמו כל החוסים בו׃

PSAL. XXXV.
Iudica Domine nocentes me.

ARGVMENTVM.

MAGNO impetu ac temeraria insolentia aduersariorum suorum vexatus, ad mortemque petitus, cùm violentiam ferre se non posse tantam intelligeret Dauid, hoc Psalmo Deum assertorem primum, & iniuriarum propulsatorem, deinde etiam iudicem integerrimum appellabat; affirmans se à gente Saulis per vim, fraudem, & calumniam ad mortem peti omnino immeritum, imò optimè de illis meritum. exponit officia sua erga inimicos: eorum quoque iniquitatem & sæuitiam in se indicat, quam ab integerrimo iudice ac Domino suo impunitam minimè fore credit. ex qua re euenturum asserit, vt diuini iudicij integritas, diuinæ tutelæ etiam certitudo & præstantia tam à se quàm ab aliis bonis ac piis perpetuò celebretur.
Refert etiam Christum hoc Psalmo propheta.

1 *Dauidis.* 1 לדוד

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

1 Causam meam ad iudicium tuum afferre studentem, me quia non tantũ spatiũ violenti & inuasores habere sinunt, assertor Deus eripe. res agitur impetu ac tumultu, quem compesci prius oportet à te, deinde iudiciũ exerceri, violentia propulsata: alias antequam audiar, oppressus ab his peribo, & iniuria victrix euadet, latebitque in obscuro cùm innocentia mea, tum iudicij tui integritas, atque virtutis ad iniurias propulsandas præstantia.

S*Vsceptor* IAS, *quos mihi iurgia*
Iniusta cernis promere, iurgio
Propulsa & expugna parantes
Bella mihi immeritamque pugnam.
2 *Et scuta & hastas fortiter arripe,*
Præsens vt adsis auxilio mihi:
3 *Strictoque ferro occurre vindex*
Hostibus heu malè me insecutis.
Seruator adsum, dic animæ meæ.
4 *Hanc expetentes turpis agat pudor,*
Cedantque frustrati, mihi qui
Perniciem meditantur acrem.

ריבה יהוה את יריבי לחם את לחמי׃

2 החזק מגן וצנה וקומה בעזרתי׃

3 והרק חנית וסגור לקראת רדפי אמר לנפשי ישעתך אני׃

4 יבשו ויכלמו מבקשי נפשי יסגו אחור ויחפרו חשבי רעתי׃

Vt ven-

5 *Vt ventus atri turbinis aridam*
Glumam, impetitos proruat Angelus:
6 *Et pellat actos infideli*
Vsque via in medijs tenebris:
7 *Celare cæcis in puteis mihi*
Ausos dolosas non merito plagas,
Vitæque defodisse noxis
Vsque meæ foueam carenti.
8 *Illum imparatum comprimat impetus,*
Detque in retrusas quas posuit plagas:
9 IAM *salutarem mea vt mens*
Læta canens celebret supernum.
10 *Sedata magnis ossa laboribus*
IA *ô vocabunt, quis similis tui?*
Cui cura seruare à potenti
Vi miserum ac tenuem rapina.
11 *Mi ignota sæuæ verba calumniæ*
Testes parantur fingere, qui bonum
12 *Factis rependant improbandis,*
Hancque animam sterilem reponant.
13 *Ægros at ipse hos sicubi cernerem,*
Saccis premebar supplicibus, fame
Ieiunus orabam, meum quæ
Versa sinum repetisse vellem.
14 *Ceu frater, arctus ceu socius mihi*
Esset, premebar sollicitus, velut
Materna pullatus gemebam
Funera curuus inopsque mentis.
15 *Nutare si quid contigerat mihi,*
Læti coronas cogere, cogere,
Palmisque complosi inscientem
(Nec modus) ore fero increpabant.

5 Celeritate magna opus est, qualis est angelorum tuorum, qui hos perturbent ac dissipent, & expellant: nã aliàs, vt multi sunt, magno consensu atq. impetu celerrimè propositum suum peragent.
7 Non enim me impetu tantùm, sed insidiis petunt, vt euadere nequeam.

9. 10. Vt celerrimè obtentæ mihi salutis te auctorem & agnoscam & celebrem, ac promissorum tuorum seruantissimum prædicem.

11 Scio me ab his dãnatum falsis testibus, à quibus postulor id quod omnino ignoro. suscepta autem est ab illis hæc calumnia, nulla mali aut damni accepti vlciscendi causa, imò pro beneficio maleficiũ reponitur. volunt nulli vsui vitæ meæ sit seminatũ beneficium.
13 Non modò beneficiis eos vltrò affeci, sed labore aliquo, vel leui affectos mæstitia, commiseratione ac deprecatione frequẽti sum prosecutus, quam deprecationem in me cedere optarim.
14 Ex illorum calamitatibus, quamuis non ita magnis, ego tantum dolorem cõcipiebam, vt in animi deiectionem inciderem.
15 Illi contrà quacunque aduersitatem meam impetu facto vrgebant, explosionibus & probris prosequebantur.

5 יהיו כמוץ לפני רוח ומלאך יהוה דחה:
6 יהי דרכם חשך וחלקלקות ומלאך יהוה רדפם:
8 כי חנם טמנו לי שחת רשתם חנם חפרו לנפשי:
8 תבואהו שואה לא ידע ורשתו אשר טמן תלכדו בשואה יפל בה:
9 ונפשי תגיל ביהוה תשיש בישועתו:
10 כל עצמותי תאמרנה יהוה מי כמוך מציל עני מחזק ממנו ועני ואביון מגזלו:
11 יקומון עדי חמס אשר לא ידעתי ישאלוני:
12 ישלמוני רעה תחת טובה שכול לנפשי:
13 ואני בחלותם לבושי שק עניתי בצום נפשי ותפלתי על חיקי תשוב:
14 כרע כאח לי התהלכתי כאבל אם קדר שחותי:
15 ובצלעי שמחו ונאספו נאספו עלי נכים ולא ידעתי קרעו ולא דמו:

16 *Docti impudentes fingere fabulas*
Scurras sequuti, quemlibet vrere,
In meque stridentes caninis
Dentibus vsque mouent susurros.

17 *Quando videbis tu Domine ô meam*
Vitam, maligno restitue impetu:
Quæ sola iam vix est superstes,
Assere rictibus è leonum.

18 *Cætu frequenti te celebrem mihi*
Cantabo, densis in populis tuas
19 *Laudes reponam. noli vt hosti*
Gaudia suppeditem doloso:
Neu qui malis me nunc odiis petunt,
Obliqua nictent lumina, nescij
20 *Sermone vel pacem vocare,*
Eloquium aut posuisse recto.
Quin quos quietos terra tenet viros
Excogitatis fraudibus opprimunt:
21 *In meque diducunt solutum os,*
Vidimus, euge, oculis ruentem.

22 IAS *(vides nam) ne sileas, mihi aut*
Abstes remotus te DOMINVM *precor;*
23 *Nostrum excitatus cerne iudex*
Iudicium DOMINE *atque litem.*
24 IAS *tua me iustitia argue,*
Appello certum te mihi IVDICEM*;*
Non passus exultare nostro
Hos cohibe & retine in labore.

25 *Ne gratulanti pectore proferant*
Vah vota pulchrè nostra valentia;
Sermone neu iactent superbo,
Perdidimus satis en voratum.

16 Scurrarum more in gratiam potentiorum, à quibus opprimebar, fabulas ac dicteria de me iactabát, quælibet in quemuis opprobria fingere sæui.

17 Sed in tanta iniuria atque insolentia quis modus erit conniuendi tibi Domine? cuius cùm seruus ego sim, ad interitum rapior, cætera peculij mei quæ ad te pertinebát, omnia direpta iam mihi sunt, honor, fama, pax, quies, consilium, vna tantùm vita mea postrema nunc petitur.

18. 19 Præstat vt ego materiem lætitiæ & gratulationis ac prædicationis de te piis pare͂, quàm improbis his gaudij ac triu͂phi de innocentia parti.

Omnia enim fundamenta consiliorum subrui oportet, iis qui mendacio & vanitate nituntur mala mente, maloque animo, & quietissimos quosque ac mitissimos in terra infestant.

22 Hæc omnia à te spectata sunt Domine, quorsum nam deducta sint, apertè vidente: oportet ergo & assertoris & iudicis muneri exercendo consuli.

24 Iudicis est sedato iudicio vti, & ex legu͂ æquitate, non ex aduersariorum libidine agere.

25 Ab istis nihil aliud agitur, quàm vt te præsente absumar, antequam defendendi tempus nanciscar.

16 בחנפי לעגי מעוג חרק עלי שנימו:

17 אדני כמה תראה השיבה נפשי משאיהם מכפירים יחידתי:

18 אודך בקהל רב בעם עצום אהללך:

19 אל ישמחו לי איבי שקר שנאי חנם יקרצו עין:

20 כי לא שלום ידברו ועל רגעי ארץ דברי מרמות יחשבון:

21 וירחיבו עלי פיהם אמרו האח האח ראתה עיננו:

22 ראיתה יהוה אל תחרש אדני אל תרחק ממני:

23 העירה והקיצה למשפטי אלהי ואדני לריבי:

24 שפטני כצדקך יהוה אלהי ואל ישמחו לי:

25 אל יאמרו בלבם האח נפשנו אל יאמרו בלענוהו:

Turpis

26 יבשו ויחפרו יחדו שמחי רעתי ילבשו בשת וכלמה המגדילים עלי׃

26 *Turpis pudoris corripiat rubor*
Quoſcunque noſtrum lætificat malum;
Circumq́ue perfundant pudenda
Probra mihi nimis imminentes.

26 Illis libido & improbitas ſua irrita, pudorem turpem repulſamq́ue pariat.

27 ירנו וישמחו חפצי צדקי ויאמרו תמיד יגדל יהוה החפץ שלום עבדו׃

27 *Cantent volentes iuſtitiam meam,*
Lætiq́ue dicant, maximus optimus
IAS *canatur, cui placet pax*
Recta ſui & bene firma ſerui.

27 Lætitia verò illos perfundat, qui tuam erga pios famulos tuos prouidentiam & curam agnoſcent.

28 ולשוני תהגה צדקך כל היום תהלתך׃

28 *Munus tuæ tum iuſtitiæ mea*
Nunquam petitis lingua ſilentiis
Dum veſper, aurora ac manebunt,
Carminibus meditata dicet.

28 Huius beneficij monumentum perpetua gratulatione ponam.

PSAL. XXXVI.

Dixit iniuſtus vt delinquat in ſemetipſo.

ARGVMENTVM.

MALI Deum negligunt, ideo ſcelera intrepidi ſuſcipiunt. At verò Deus miſericors eſt, qui illos aliquandiu impunitos ſinit, vt ad pœnitentiam reuocet; ſed idem iuſtus iudex, qui vt miſericordiam promiſſam præſtat: ſic etiam iudicium ſeuerè maturum exercet. ſapientum verò eſt nolle experiri illam expectationem Dei, ſed dare operam, vt miſericordiam beneficiis acceptis experiantur ſemper, maximè ſpiritualibus, quorum cauſa omnia agenda, omnia ferenda ſunt, quæ virtutis ratione̅ conſeruare & promouere ſolent.

1 למנצח לעבד יהוה לדוד׃

1 *Ad præſtantem ſerui Domini Dauidis.*

CARMEN DICOLON TETRASTROPHON.

2 נאם פשע לרשע בקרב לבי אין פחד אלהים לנגד עיניו׃

2 *AFfirmat tacito mî ſcelus impij*
Dum certo penitus pectore cogito,
Huic nulla ante oculos relligio aut decens
IAE *ſiſtitur aut metus.*

2 Profectò ſcelus ipſum malorum cùm à me cogitatur, indicat manifeſtè illos nullo Dei timore eſſe affectos.

3 כי החליק אליו בעיניו למצא עונו לשנא׃

3 *Cui ſtrata ante oculos mollis adeſt via,*
Offenſum ſcelus vt non odio abnuat:

4 דברי פיו און ומרמה חדל להשכיל להיטיב׃

4 *Sic prauum ſibi dux ore fouet dolum*
Præcepti indocilis boni.

3 Nam video illos ita ſecurè vitiorum & ſcelerum viam inſiſtere, imò percurrere, vt putem, nulla religione, nullo metus aut reuerentiæ ſcrupulo moleſtari.

5 און יחשב על משכבו יתיצב על דרך

5 *Secretis agitat praua cubilibus,*
Inſiſtitq́ue viam certior haud probam,

Nunquam

Nunquam propositum pertimuit scelus,
Aut pœnam comitem mali.
6 IAS *nota tua est vsque benignitas,*
Cælos ac penetrat nubila veritas.
7 *Ista & iustitia est montibus amplior*
Longè & fortior inclytis.
Amplusque Oceanus iudiciis tuis
Angustus magis est; namque homines bonus
Seruas, atque genus quadrupedum simul
IAS *incolume efficis.*
8 IAS *omne tua vt summa benignitas*
Peruincit pretium; terrigenæ vt tuis
Alis suppositi præsidium sibi,
Vmbram & viuificam petant.
9 *Vbertate domus hos saturos tuæ*
Explebis placidi flumine gaudij:
10 *Nam vitæ est proprius fons tibi, luceque*
Nos lux perficiet tua.
11 *Produc, vt tua sit fausta benignitas*
His notus quibus es, mentibus & probis
Munus iustitiæ præniteat tuæ,
Queis fraus displicet impia.
12 *Me neu pes, sine, neu mos petat insolens,*
Neu migrare adigat me manus improba:
13 *Illic artifices præcipitat suos*
Prauum, restitui impotes.

6 Sed tamē quidquid impiꝰ cogitet & agat; tua misericordia, tua veritas, ac iustitia spectatissimæ sunt; adeò enim magnæ sunt, vt latere non possint.
7 Verùm quoniam rationes, quibus tu cōsilia tua inis & promoues, sunt profundissimæ & plurimæ, quas hominū capere non possit ingenium, fit, vt recto, sed occulto nobis iudicio illos sinas insanire; hos affligi patiaris, tamē suo tempore & iudicium & iustitia proferūtur in lucem.
Videmus enim te adeò misericordé esse, vt cures non homines tantùm, sed iumenta etiam; quare & mali à te tolerantur, qui vt equus & mulus sunt.
8 Sed magnū discrimen est inter curam, quam filiis hominum impendis, & eam, quā brutis: homines enim vt dignioris naturę, & quos tu amplificare volueris, familiari ac singulari tutela foues.
9. 10 Hos, inquam, ad lucem tuam deducere, hoc est, ad vitam æternam, quæ cognitione tui & filij tui à te mittendi definitur.
10 Igitur, quoniam pij malunt vti te misericorde & protectore atque amplificatore sui, quàm patiente & dissimulatore, vt mali vtuntur, ostēde in his iuuandis ac fouendis singularem curam, & quæ plurimum præstet ei, quæ malis tolerandis adhibetur; nec patiaris me in aliquem errorem induci mea improbitate, aut alterius exemplo, aut culpa: est enim periculū certum improbis, idq. grauissimum.

לא טוב׳ רע
לא ימאס׃

6 יהוה
בהשמים חסדך
אמונתך עד
שחקים׃

7 צדקתך
כהררי אל
משפטיך תהום
רבה אדם
ובהמה תושיע
יהוה׃

8 מה יקר
חסדך אלהים
ובני אדם בצל
כנפיך יחסיון׃

9 ירוין מדשן
ביתך ונחל
עדניך תשקם׃

10 כי עמך
מקור חיים
באורך נראה
אור׃

11 משוך חסדך
לידעיך׃ וצדקתך
לישרי לב׃

12 אל תבואני
רגל גאוה ויד
רשעים אל
תנדני׃

14 שם נפלו
פעלי און דחו
ולא יכלו קום׃

PSAL. XXXVII.

Noli æmulari in malignantibus.

ARGVMENTVM.

CONVENIT huius Psalmi sententia cum superiori. Postquam enim propheta de improborum via & exitu secum & cum Deo egerat, intellexeratque Dei iudicium certissimum esse erga probos & improbos, oportunè composito

composito Psalmo, exhortatur pios ad virtutis & pietatis viam studiosè persequendam, certa fide & spe animatos beneficiorum ac misericordiæ Dei erga bonos, & iudicij ac supplicij in malos constituendi.

1 לדוד 1

Dauidis.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS.

אל תתחר במרעים אל תקנא בעשי עולה׃

1 Præsentem malorum prosperitatem ne mireris; aut inuideas.

א *ARdens nefandi ne artifices mali*
Mirere, neu tu ijs inuideas, quibus
Iniuriarum sæua mater
Fraus placet vtilitasque cæca:

2 כי כחציר מהרה ימלו וכירק דשא יבולון׃

2 Sed exitum ipsum expecta, videbis eos perire cum totis familiis & rebus suis.

2 *Namque vt recisum gramen abit citò,*
Marcent cadentes, germinis vt viror,
Nec praua persistit malorum
Longius, aut soboles nitescit.

3 בטח ביהוה ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה׃

3 Persta in virtutis studio, confisus Dei misericordis numine, qui te perpetuò conseruabit.

3 ב *IAE fidelis nitere numine,*
Honesti & vnum tu studium pete;
Terris vt hæres haud mouenda
Sede habites fideique cultor.

4 והתענג על יהוה ויתן לך משאלות לבך׃

4 Si videas malos voluptatibus ac delitiis affluere, constitue tu tibi in Deo delitias omnes, quibus multò suauiꝰ fruêre, quàm illi suis terrenis. illi tuis non possunt frui, hoc est, diuinis: & hoc age, vt Deum tibi cōcilies, senties suauitatē & prosperitatem admirabilem, dabit tibi iustitiæ suæ donum lucidissimum & clarissimum, veram felicitatem nullis tenebris contaminatam.

4 *IAM vocabis delitias tibi,*
Is vota cordis perficiet tui:

5 גול על יהוה דרכך ובטח עליו והוא יעשה׃

5 ג *Gratus fidelisque huic viam mox*
Flecte tuam, experiere faustum.

6 והוציא כאור צדקך ומשפטך כצהרים׃

6 *Is lucis instar iustitiam tuam*
Et ius nitentem proferet in diem:

7 דום ליהוה והתחולל לו אל תתחר במצליח דרכו באיש עשה מזמות׃

7. 8. Nō solùm volo te à malorum ęmulatione & inuidia alienum esse, sed nec etiā iratum & iniquo animo ferentem illorum prosperitatē: est enim potius dicenda miseria, quàm prosperitas, vt exitu ipso cognoscetur: nam pereunt facilè, & non restituuntur. at verò qui in Deo spem suam collocant, hi permanent beati.

7 ד *Dedas & IAE te, silensque*
Hunc pius opperiare certum.
Ne prosperanteis arseris in vias
Eius, malignum qui scelus explicat:

8 הרף מאף ועזב חמה אל תתחר אך להרע׃

8 ה *Hærere néve iram furoris*
Inuidulus patiare culpæ.

9 כי מרעים יכרתון וקוי יהוה המה יירשו ארץ׃

9 *Scinduntur omnes qui mala perpetrant;*
Quicunque at IAM spe repetunt bonum,
Terram replebunt incolentes,
Sedibus intrepidi quietis.

10 Neque enim felicitas dicenda, quæ caduca, fluxa, ac momentanea eſt, vt eorũ qui in comœdiis aut ludis reges vel principes agunt.

10 *Vix indicandi temporis improbus*
Exiſtet horis, mox aberit citò;
Dumque huius obſeruas notatam,
Haud poteris reperire, ſedem.

10 ועוד מעט ואין רשע והתבוננת על מקומו ואיננו:

11 Pij poſſident terram, fruuntur animorum tranquillitate, & veris delitiis.

11 *Sed quos modeſtos ſimplicitas fouet,*
Terram tenentes iure colent pio;
Hos pacis æternæ miniſtra
Semper habet placidos voluptas.

11 וענוים יירשו ארץ והתענגו על רב שלום:

12 Magno labore & ſtudio, aſſidua cura, & irrequieto animo improbi probis malũ moliuntur, ſed Deus illorum inſaniam ridet, quibus proxima ruina iam imminet.

12 *Deuoluit amens ingenium impius*
Iuſti vt quietem diſsipet, ac fremit,
13 *Ac dentibus ſtridet; propinquam huic*
Ridet agens Dominus ruinam.

12 זמם רשע לצדיק וחרק עליו שניו:

13 אדני ישחק לו כי ראה כי יבוא יומו:

14 Non eſt ignota aut noua malorũ via, qui omnibus ſtudiis, viribus, & fraudibus probos & ſimplices circumueniunt, ſed hoc in ipſorũ auctorum caput recidit.

14 ח *Heu peruicaces vt gladium improbi*
Stringunt, & arcus tendere non timent;
His pauperes rectoſque morum
Deijcere & iugulare tentant.

15 *Diſtrictus enſis cor ſubiens heri*
Configet, arcus diſsilient truces,
Fractique diſiectis nocebunt
Particulis domino furenti.

14 חרב פתחו רשעים ודרכו קשתם להפיל עני ואביון לטבות ישרי דרך:

15 חרבם תבוא בלבם וקשתותם תשברנה:

16 Minori labore, & cura iuſtus fruitur iucundiſſimè etiam rebus externis.

16 ט *Tam parua iuſti quàm videas viri*
Anguſtioris munera prædij;
Hæc improborum crede magnas
Vincere opes nimium frequentum.

17 *Namque impiorum brachia fortium*
Confracta caſus comminuet grauis:
IAS ſed aſſertor proborum
Resque & opes animumque fulſit.

16 טוב מעט לצדיק מהמון רשעים רבים:

17 כי זרועות רשעים תשברנה וסומך צדיקים יהוה:

18 Impij non ſunt temporis domini, ideò ſuas res conſtabilire non poſſunt. At verò rebus piorum permãſuris, Deus temporum Dominus nouit, & conſtituit ſuos dies.

18 י *IAS probandos ſimplicium dies*
Nouit beanti munere prouidus;
Hæreditas manſura quorum
Perpetuo ſtatuetur æuo.

18 יודע יהוה ימי תמימם ונחלתם לעולם תהיה:

Præſæ-

19 לא יבשו בעת רעה ובימי רעבון ישבעו׃

19 Præſæuientis temporibus mali
Illos pudor non conficit indigus:
Si regnet aut cunctis diebus
Dira fames, ſaturi hi manebunt.

20 כי רשעים יאבדו ואיבי יהוה כיקר כרים כלו בעשן כלו׃

20 כ Conſumet atrox exitium improbos,
IAE furentum commoda & hoſtium,
Vt mollium agnorum peribit
Pinguis adeps reſoluta fumo.

21 לוה רשע ולא ישלם וצדיק חונן ונותן׃

21 ל Luctatur arcta pauperie improbus,
Soluenda nunquam debita congerens:
At iuſtus ærumnas miſertus
Munera diſtribuit benignè.

22 כי מברכיו יירשו ארץ ומקולליו יכרתו׃

22 Is, queis miſertus proſpicit & fauet,
Terras tenere ac perpetuas dabit;
Quos vrget idem non probatos,
Excidiis reſecantur altis.

23 מיהוה מצעדי גבר כוננו ודרכו יחפץ׃

23 מ Munit probandis conſiliis pedes
IAS virorum, greſſibus & bonis
Componit inſpector, ſacramque
Ipſe viam docet atque monſtrat.

24 כי יפל לא יוטל כי יהוה סומך ידו׃

24 Quòd ſi periclis incidat arduis,
Non ille caſu proteritur graui;
Præſente quippe hunc fulcit IAS
Ipſe manu, & retinet labantem.

25 נער הייתי גם זקנתי ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם׃

25 נ Nunc iam ſeneſcens qui fueram puer,
Iuſtum relictum non memini mihi
Viſum, neque illius miſellum
Progeniem rogitare panem.

26 כל היום חונן ומלוה וזרעו לברכה׃

26 Hic & miſertus commodat, ac diem
Nullum benigno fert ſine munere:
Huiusque diteſcunt metentes
Semina poſt cumulata nati.

19 Illos dies à Deo ſic conſtitutos, nulla té-porum viciſſitudo, vel naturalis, vel diuino conſilio ſingulari aliquo allata mutabit.

20 Perit omnis proſperitas improborum, perit autem ingratè & obſcurè, nullo ferè vſu; nam in fumum abit: non enim ſolida, & bene compacta caro, ſed pinguedo eſt. pingues non ſunt rectè valentes, neq. bona habitudine vt carnoſiores.

21 Videmus improbos, quamuis diuites putemus, ſemper egere, alieno ære plerunque grauari: iuſtis verò ſuas res ita ſuperare, vt cõmodare aliis poſſint.

22 Impij ſuis conſiliis ducuntur, quę plerumque inſana ſemper & incerta ſunt.

23 Pij Deo rectore gubernãtur, cuius via conſtans, certa & aperta eſt, cura etiam ad eos fouendos & promouendos certiſſima.

24 Sunt pericula & labores in hac mortali vita, quibus tamen probi non obruuntur, Deo conſeruante & protegente.

25 Ipſe ego non ſolùm ex legis diuinæ lectione, ſed longa obſeruatione comperi, à me narrata eſſe certiſſima: vidi enim pios omnem caſum ſuperantes, permanere, atque ſuæ proſperitatis hæredes relinquere filios ſuos.

26 Vidi probum beneficiis aſſiduè ponẽdis ſtudentem, qua vita nulla ſuauior eſt. vidi eius poſteros illorum beneficiorũ fructum vberrimum colligentes.

27 Ergo me consulto & auctore fuge malũ, & sequere bonũ. hoc enim pacto verã beatitudinem summa cũ tranquillitate à Deo obtinebis.

27 ס *Suspecta factis crimina turpibus*
Vitabis, ardens & studiis bonum
Auctor sequeris; tunc quietus
Perpetuos habitabis annos.

27 סור מרע ועשה טוב ושכן לעולם :

28 Quandoquidem quæ Deus fouet & conseruat, illa manẽt & constant: quæ ille respuit, pereunt penitus.

28 *IAS pium nam ius amat & fouet,*
Seruansque charos deserit haud suos
Vnquam; sed inuisum improborum
Stirpe cadet pereunte semen.

28 כי יהוה אהב משפט ולא יעזב את חסידיו לעולם נשמרו וזרע רשעים נכרת:

29 Cùm videamus probos permanere in terra, prudentis erit sapienter de finibus bonorum & malorũ sentire & loqui.

29 *Telluris hæres iusta cohors tenet*
Sedes, vt æuum proroget incola:
30 פ *Prudensque iusti os recta iusque*
Cogitat, eloquiturque lingua.

29 צדיקים יירשו ארץ וישכנו לעד עליה :

30 פי צדיק יהגה חכמה ולשונו תדבר משפט :

31 Est autem certissima via ad beatitudinẽ diuinæ legis custodia, in qua summa sapientia, nullus error est.

31 *Legem sui dum visceribus Dei*
Et corde scriptam continet integro,
Huic nulla vis instans valebit
Compositos temerare gressus.

31 תורת אלהיו בלבו לא תמעד אשריו :

32 Nec terrearis insidiis & malignitate improborum, cùm Deus probos defendat & tueatur.

Persiste in via Domini, & videbis tandem exitum tuum beatissimum, impiorũ verò miserrimum.

32 צ *Stat, non paratum & quærit vt enecet*
Iustum doloso consilio improbus:
33 *IAS sed illum nec manu nec*
Iudicio huic superare tradet.
34 ק *Quin spe frequentem tu colito viam*
IAE, euehendus qua teneas diu
Terras, & excisos malignos
Ipse homines videas superstes.

32 צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו:

33 יהוה לא יעזבנו בידו ולא ירשיענו בהשפטו :

34 קוה אל יהוה ושמר דרכו וירוממך לרשת ארץ בהכרת רשעים תראה :

35 Homines vt arbores sunt, sed quidam fructiferis, quidã sterilibus persimiles: illas coli ac foueri ab agricolis videmus; has verò vbi nimium creuerint, ad vsum lignorũ excidi, atque à radicibus imis euelli.

35 ר *Radice vt alta prænitet ac viret*
Iniussa tellus quam tulit arborem,
Vidi malignum sic potentem
Magna soli spatia occupare.
36 *En ille tantus transiit, vt citò*
Iam nullus esset: quærere persiti
Nusquam reperturus; notatis
Ante locis aberat recisus.

35 ראיתי רשע עריץ ומתערה כאזרח רענן :

36 ויעבר והנה איננו ואבקשהו ולא נמצא :

37 שמר תם וראה ישר כי אחרית לאיש שלום׃

37 ש *Simplex probusque vt promineat vide,*
Ac diligenti iudicio tene,
Certasque constare adnotabis
Pacificum soboles virorum.

37 Non minori cura seruantur, fouentur, & plantantur bonarũ arborum propagines, quàm ipsæmet ex quibus natę sunt.

38 ופשעים נשמדו יחדו אחרית רשעים נכרתה׃

38 *Exlex furentum turba perit simul*
Deleta; namque hic exitus improbos
Cunctosque conuoluet scelestos
Perpetuæ excidium ruinæ.

38 Noxiarum & inutilium arborum plantæ, vnà cum ipsis matribus euelluntur.

39 ותשועת צדיקים מיהוה מעוזם בעת צרה׃

39 ת *Tutore iustos percipiet salus*
IA, hic prementis tempore turbinis
Munimen illis est superni
Præsidij, validumque robur.

40 ויעזרם יהוה ויפלטם יפלטם מרשעים ויושיעם כי חסו בו׃

40 *Succurret IAS liberet vt pios,*
Quos è malignis eruet, eruet:
Certaque perfundet salute,
Spesque dabit valuisse iustas.

PSAL. XXXVIII.

Domine ne in furore tuo arguas me.

ARGVMENTVM.

GRAVI animi ac corporis ægritudine afflictus Dauid, ob humana peccata, in quæ fortè inciderat, Deum flebili atque affectuosa oratione sibi placare studet, confessus primùm culpam suam, pœnam etiam correptionis sibi non casu, sed diuino iudicio illatam sentiens. Mouet diuinam clementiam laborum suorum commemoratione; atque aduersariorum in se insolentia indicata, se diuinæ misericordiæ inniti; aduersarios crudelitate, sæuitia, & furore agi narrat. quibus ipse nihil simile vel verbo referat, vt qui summa patientia Deum ad misericordiam oppressus, ipse ac tacens, illis verò magis insolescentibus excitare studeat. Psalmus videtur eo tempore compositus, quo ipse ciuilibus & intestinis bellis, Absalone auctore, vexabatur.

1 מזמור לדוד להזכיר׃

1. *Psalmus Dauid ad commemorandum.*

CARMEN MONOCOLON IAMBICVM.

2 יהוה אל בקצפך תוכיחני ובחמתך תיסרני׃

2. *ACcensus IAS ne, calens néue argue;*
Me nec furenti corripe ô precor manu:

3 כי חציך נחתו בי ותנחת עלי ידך׃

3 *In me sagittæ namque delatæ tuæ,*
In me subitque vis tuæ manus grauis.

4 Corpore doloribus oppresso, & animi cõscientia irrequieta sunt, quæ corporis etiam morbũ auget.

6 Video me nimium distulisse pœnitẽtiam & agnitionem solidã mearum culparum, atque confessionem; ideò putruisse illam tabem adeò, vt grauissimè nunc affligar.

10 Quod maximè opto & cupio, id est, vt tibi recõcilier: nam iræ tuæ cogitatio me miserrimè angit.

12 Nullum præterea habeo consolatorem, aut mei curatorem, præter vnum te.

13 Habeo autem aduersarios, inuidos, & maleuolos atque nocentes mihi quàm plurimos.

14 Horum egò maleficia in me patienter fero, ita vt surdus ac mutus videar; quam ob rem concocto dolore, vehementius affligor.

15. 16 Nolo enim me ipse vlcisci, vel verbo & oratione, sed omnes res meas tibi gubernatori meo cõmitto.

17 Quando ego omnes res meas tibi committo, fac vt antè liberer quàm hi vel de fide in te mea, vel de prouidentia in me tua malè sentiant, rideantque delusam spem meam.

19 Quòd si ideo exerceor laboribus, vt re-

4 *Nil carne sanum te æstuante est in mea,*
Peccata pacem nec relinquunt ossibus:
5 *Delicta verticem obruere nam meum,*
Quæ me grauante pondere validè opprimunt.
6 *Fœtent tumoris tabe putrida vlcera,*
Monstrare stultus dum medenti distuli.
7 *Pressus dolore terga curuante, & nimis*
Obscurus omnes, ater &, dies ago.
8 *Fœdo redundant pure nostra & ilia,*
Nec sana ab vlla parte consistit caro.
9 *Ac debilis confractus vsque confremo,*
Tantus tumultus corde surgit intimo.
10 IAS *auenti scis quid ipse pectore*
Poscam, mea ac te non latent suspiria.
11 *Cor inquietis vertitur præcordiis;*
Vires recedunt, luxque nulla luminum est.
12 *Sperata mi tam turba amica proximi*
Fugere vulneris procul plagam mei.
13 *At colligati, vita queis grauis mea,*
Atque inuidentum turba molitur mihi
Fraudes dolosque, quanta percurrit dies:
14 *Ceu surdus adstem, mutus aut ego, nihil*
Audire curo aut ore aperto proloqui:
15 *Instar stupentis auribus qui nesciit*
Redarguenti pellere ore crimina.
16 *Respondeas, expecto namque* VINDICEM
IAS *meum te nomine acturum meo.*
17 *Ridere, dixi, ô ne parent isti malis*
Nostris; triumphant si vacillet pes mihi:
18 *Nam claudicare pronus, heu, dolore sum*
Vrgente semper, vim refringit qui meam.
19 *Delicta sponte narro confessus mea,*

4 אין מתם בבשרי מפני זעמך אין שלום בעצמי מפני חטאתי:
5 כי עונתי עברו ראשי כמשא כבד יכבדו ממני:
6 הבאישו נמקו חבורתי מפני אולתי:
7 נעויתי שחותי עד מאד כל היום קדר הלכתי:
8 כי כסלי מלאו נקלה ואין מתם בבשרי:
9 נפוגותי ונדכיתי עד מאד שאגתי מנהמת לבי:
10 אדני נגדך כל תאותי ואנחתי ממך לא נסתרה:
11 לבי סחרחר עזבני כחי ואור עיני גם הם אין אתי:
12 אהבי ורעי מנגד נגעי יעמדו וקרובי מרחק עמדו:
13 וינקשו מבקשי נפשי ודרשי רעתי דברו הוות ומרמות כל היום יהגו:
14 ואני כחרש לא אשמע וכאלם לא יפתח פיו:
15 ואהי כאיש אשר לא שמע ואין בפיו תוכחות:
16 כי לך יהוה הוחלתי אתה תענה אדני אלהי:
17 כי אמרתי פן ישמחו לי במוט רגלי עלי הגדילו:
18 כי אני לצלע נכון ומכאובי נגדי תמיד:
19 כי עוני אגיד אדאג מחטאתי:

Et cura aduror ipſe peccati graui.

20 *Hoſteis valere at viribus cerno meos,*
Mihi inuidentes ac beari perfidos.

21 *Malam reponunt mî bonorum gratiam:*
Bona aſſecutum me petunt calumniis.

22 *Me ne relinquas, te peto mî* PRINCIPEM,
IAS *remotus neu procul ſiſtas mihi:*

23 *Feſtinus adſis iam mihi auctor auxili,*
Here ô ſalutis auctor iam note ac meæ.

20 ואיבי חיים עצמו ורבו שנאי שקר׃

21 ומשלמי רעה תחת טובה ישטנוני תחת רדופי טוב׃

22 אל תעזבני יהוה אלהי אל תרחק ממני׃

23 חושה לעזרתי אדני תשועתי׃

deam ad ſanam mentem, fateor me agnoſcere culpam meam, ideoque miſericordiã poſco, & vitæ correctionem profiteor. potius vertendam opto indignationem in hoſtes, vt agnoſcant illi ſua crimina, quæ minimè agnoſcunt dum mihi præualent.

22 Ideo appello te principem & gubernatorem meum, mihi ſępiſſimè notum, frequentiſſimè decantatum, vnicum ſalutis præſidium. qualem neque hoſtes ſibi agnoſcunt, atque adeò nec expetunt quidem.

PSAL. XXXIX.
Dixi, Cuſtodiam vias meas.

ARGVMENTVM.

TOTVS Pſalmus de diuinæ prouidentiæ, humanæ vitæ vſu & fine, ac de æterna ſalute eſt. Dum variis modis affligeretur propheta, conſtituit patientia, taciturnitate, ac tolerantia calamitatem ſuam perferre: ſed cùm videret ſe ab improbis tanquam impium aut perditum vrgeri, tandem erupit in querelam, qua Deo ſuarum rerum ſtatum exponit, cupiens vitæ tam acerbæ modum & finem cognoſcere, cuius breuitate animum conſolaretur ſuum: aſſerit autem ſe nihil habere in hac vita præter Deum, quam ob rem viuere velit; cætera quæ hominibus in vita expetenda, atque magnis laboribus quærenda videntur, ſibi nihili fieri, cùm præter Deum nihil ſit, quod beare poſſit in hac vita, cuius poſſeſſio in hac vita beat, ſed longè cumulatius in altera, quam ob rem piis alteram vitam gratiorem & optabiliorem eſſe ait, vtpote Deo ſine vlla vel propriæ vel alienæ miſeriæ intermiſſione fruituris.

1 *Ad præſtantem ad Iedithun, Pſalmus Dauid.*

1 למנצח לידותון מזמור לדוד׃

ODE DICOLOS DISTROPHOS.

2 OBſeruabo *vias meas,*
Dixi, lingua nihil peccet vt inſolens;
Quamuis me improbus vrſerit,
Ori clauſtra meo prouidus inferam.

3 *Ac tam muta ſilentia*
Concepi, nihil vt proloquerer boni,
Dum qui me cruciat dolor,
Conturbata nimis membra furens quatit.

2 אמרתי אשמרה דרכי מחטוא בלשוני אשמרה לפי מחסום בעוד רשע לנגדי׃

3 נאלמתי דומיה החשיתי מטוב וכאבי נעכר׃

2 Ita volo viuere quietus & tranquillus, ac ſi nulla re huius mundi offenderer, adeò, vt non ſolùm factis, ſed nec verbis errem. tanquam nihil ad me attineat hæc propoſueram.

3 At verò video iſtud nimium ſilentium & mihi nocere, & aliis anſam dare ad detrahendum virtuti, probitati atque innocentiæ.

Cor

4 *Cor in viſceribus calens*
Flammas, dum meditor, ſuſcitat igneas:
Quas ipſa opprimere impotens
Perruptis loquitur lingua ſilentiis.

5 IAS *indica & exitum,*
Et quàm longa mihi reſtet adhuc dies:
Mundo quàm nimium fruar,
Opto ſcire libens, quóve fruar modo.

6 *En palmos mihi das dies,*
Te præſente nihilq́ue eſt ſpatium meum:
Quin nil quidquid id eſt homo,
Quiſquis conſtat homo, ſcilicet eſt nihil.

7 *Certè vmbræ & tenebræ viros*
Verſant, ſollicitatq́ue hos trepidos nihil:
Illi plurima congerunt,
Ignari poſitum quis cumulum occupet.

8 *At nunc ô here quid velim*
Expectémve mihi, ſpes mea te petit:

9 *Cunctis me eripito meis*
Noxis, me ſtolidis dede nec in probrum.

10 *Mutus contineo meum*
Os, namque illa tuo non ſine numine.

11 *Parce ô verberibus grauis*
In me quæ renouas; heu pereo manus
Inflictu valido tuæ,
Impar dura Dei vulnera perpeti.

12 *Cùm tu crimina corripis,*
Obiurgasq́ue virum, defluit huic decus;
Ceu veſtis tineis perit,
Omnis terrigena ac ſcilicet eſt nihil.

13 IAS *auribus excipe*
Clamorem atque preces, nec lachrymas meas

4 Tandem animi affectu permotus, cogor cogitata eloqui.

5 Scire cupio quàm longa reſtet mihi vita: nam quanquam vita hominis breuiſſima ſit, longa tamen videtur iis, quibus laborioſa eſt & anxia.

6 Hebraicè, *palmos dies.*] præciſos ac certos tuæ prouidentiæ, eosq́ue breues, & vt verum fatear, nihil eſt vita hominis quanquam longiſſima, & actiones hominũ quæ in te non intenduntur, nihili ſunt, & tamen homines in nihili vita, nihil agendo ſoliciti admodũ ſunt; nam toti ſunt ad congerendas diuitias intenti, quibus tamẽ nec ipſi fruentur, nec ij fortaſſis quos maximè vellent.

8 Ego verò præter te vnum votorũ meorũ finem, nihil prætereà in hac vita expeto, nihil cupio; vellemq́ue mea omnia negotia in hoc tantum bonum dirigere: id autem efficere tu mihi potes, ſemotis peccatis meis, quę impedimẽto mihi eſſe poſſunt, ne te fruar. deinde effice, vt hæc ſpes euentu ſuo nõ fruſtretur, ne ſtulti opprobrio mihi dent, quòd ignauus in vita fuerim, nihil pręclari, vt illi putant, geſſerim ad meam amplitudinem: id tu prohibueris, vbi me voti compotem reddideris. Ego illis nihil reſpondeo, etiam ſi affligar, quia ſcio te omnia ſcite, & nihil ſine iudicio fieri, miſerere ergo mei.

12 Satis grauis eſt correptio tua, quæ verbis etiam cùm fiat, deterit fortiſſimos; nedum homines vanos & fragiles.

4 חם לבי בקרבי בהגיגי תבער אש דברתי בלשוני:

5 הודיעני יהוה קצי ומדת ימי מה היא ארעה מה חדל אני:

6 הנה טפחות נתתה ימי וחלדי כאין נגדך אך כל הבל כל אדם נצב סלה:

7 אך בצלם יתהלך איש אך הבל יהמיון יצבר ולא ידע מי אספם:

8 ועתה מה קויתי אדני תוחלתי לך היא:

9 מכל פשעי הצילני חרפת נבל אל תשימני:

10 נאלמתי לא אפתח פי כי אתה עשית:

11 הסר מעלי נגעך מתגרת ידך אני כליתי:

12 בתוכחות על עון יסרת איש ותמס כעש חמודו אך הבל כל אדם סלה:

13 שמעה תפלתי יהוה ושועתי האזינה

Surdus

אל דמעתי אל תחרש כי גר אנכי עמך תושב ככל אבותי׃

Surdus dissimules, vides
Me (quales proauos noueris) hospitem,
Terræque hospitis incolam;
Nec quicquam stabile hîc, nec proprium mihi est.

Ego nullum habeo in terris præsidiũ præter te, quippe peregrinus sum, vt Abraham, Isaac & Iacob, solo tuo numine fisus, in terra, tanquam in aliena regione, habito.

14 השע ממני ואבליגה בטרם אלך ואינני׃

14 *Iam me solue precor, precor,*
Et cura sine me vt restituar graui,
Ne si progrediar nimis,
Pressus deficiam, nullus & auolem.

14 Matura, ô Domine, vt restituas me sanitati & quieti, ne adeò pressus peream sine vllo vitæ vsu, qualem ipse optarim.

PSAL. XL.

Expectans expectaui Dominum.

ARGVMENTVM.

NON tam suam, quàm Iesu Christi personam referebat David, cùm hunc Psalmum conderet. Apertè enim significauit humanæ salutis Pontificem Christum pro vniuerso mundo litaturum sacrificio illo admirando corporis sui veri, cui mysticum corpus aptari Deus voluit, vt morte pro omnibus gustata, reconciliaretur mundus patri: id quoniam diuino consilio, iudicio, numine, & arcano modo effectum est, à Christo celebratur, qui patri suo gratulatur illam tantam expeditionem, victoriam, & amplitudinem à se partam: nam ipse & pater vnum cùm sint secundum diuinitatem, ambo simul in mysterio illo operabantur, Spiritu sancto etiam cooperante: sed huius rei auctoritas præcipua quadã ratione adscribitur patri: quia patris fuit decernere; filij, assentiri & obedire; Spiritus sancti, patris & filij voluntatem admirando modo & effectu coniungere.

1 למנצח לדוד מזמור׃

1 *Ad præstantem Dauidis Psalmus.*

CARMEN SAPPHICVM.

2 קוה קויתי יהוה ויט אלי וישמע שועתי׃

2 *NVmen vt sanctum mihi semper IAE*
Certus expecto, mihi flexus ille est,
Ac meæ vocem placidus querelæ
Audijt ægram.

2 Pressus hominum peccatis & debitis à me susceptis, imploraui Dei misericordis auxilium, quod certissimum expertus sum.

3 ויעלני מבור שאון מטיט היון ויקם על סלע רגלי כונן אשרי׃

3 *Ille me extractum puteo sonanti,*
Atque cœnosæ barathris lacunæ
Rupe firmato pede ferre gressus
Iussit in alta.

3 Huiusmodi conditionem subierã, cùm hominum omnium filiorum Adæ personam in iudicio illo Dei tremendo sustinerem. sed illius voluntate & consolatione recreatus sum, & animatus ad bibendum calicem illum acerbissimum.

4 ויתן בפי שיר חדש תהלה לאלהינו יראו

4 *Tunc nouum grato dedit ore carmen,*
Hanc Dei nostri celebrare laudem;

4 Quam ob rem moneo omnes, vt suam spem in Deo purè sanctéque collocent.

Dum vident multi, metuent & IAM
Spéque fidéque.

רבים ויראו ויבטחו ביהוה׃

5 *Ille vir multis numeris beatus,*
Fida cui spes est bene notus IAS,
Quique mendaces negat & superbos
Cernere nutus.

5 אשרי הגבר אשר שם יהוה מבטחו ולא פנה אל רהבים ושטי כזב׃

6 Non potest subduci summa laborum & afflictionum, quibus affectus sum ob humanum genus, sed te auctore omnia superaui.

6 *Plurimis PRINCEPS mihi es auctor IAS,*
Consul & rebus, tibi quæ stupens dum
Eloquor narrans, superant carentem
Nomine summam.

6 רבות עשית אתה יהוה אלהי נפלאתיך ומחשבתיך אלינו אין ערך אליך אגידה ואדברה עצמו מספר׃

7 Nam cùm sacrificia quæ secundum legem offerebantur, nō litarent apud te, vtpote quæ corpus peccati auferre nequibant, aptasti mihi corpus mysticum, quod ego in corpore meo vero sustinens, offerrem innocens pro debitoribus victima effectus.

7 *Victima & munus penitus probata haud*
Sunt tibi, aptasti mihi fictor aures;
Hostiæ haud fumos petis, expiantis
Nec sacra flammæ.

7 זבח ומנחה לא חפצת אזנים כרית לי עולה וחטאה לא שאלת׃

8.9 Id ego volens libensque susceptum ad te defero sacrificandū, & libri tui decretum implendum.

8 *Tunc libens dixi, Venio Deus mi,*
Déque me scriptum refero volumen:

8 אז אמרתי הנה באתי במגלת ספר כתוב עלי׃

9 *Grata mi constant tua iussa, & imis*
Visceribus lex.

9 לעשות רצונך אלהי חפצתי ותורתך בתוך מעי׃

10 Huius salutis compos gratulabor tibi, cū iis, qui te auctore per me seruabuntur.

10 *Nuntius iusti populo frequenti*
Sum tui & præco; mea labra nunquam
Continens clausi, vt mihi testis IAS
Conscius ipse es.

10 בשרתי צדק בקהל רב הנה שפתי לא אכלא יהוה אתה ידעת׃

11 Id autē perpetuò prædico, vt omnes in te fidant, te colant, te inuocent, qui salutis auctor es hominibus.

11 *Cor meum nunquam tua iusta celat*
Facta, veracem Dominum salutis
Dico te denso in populo benignum,
Téque fidelem.

11 צדקתך לא כסיתי בתוך לבי אמונתך ותשועתך אמרתי לא כחדתי חסדך ואמתך לקהל רב׃

12 Igitur cùm in illo conflictu fuero, adsis mihi tua virtute, sapientia, & misericordia, mihi, inquam, & corpori meo mystico.

12 *Ne tuum clemens mihi pectus IAS*
Clauseris, quin me miseratus atque
Consilî compos tuere, & potentis
Numinis vsu.

12 אתה יהוה לא תכלא רחמיך ממני חסדך ואמתך תמיד יצרוני׃

13 Namque grauissimam & acerbissimam illam horam esse scio, in qua potestas tenebris facienda est, vt in me sæuiant hominum peccatis onustum.

13 *Me mali, turbæ numero carentes*
Obsident, curui & vitij phalanges

13 כי אפפו עלי רעות עד אין מספר השיגוני עונתי ולא יכלתי לראות

Oppri-

עצמו משערות ראשי ולבי עזבני׃

Opprimunt; quos non oculis notare aut
Cernere poßim.

14 רצה יהוה להצילני יהוה לעזרתי חושה׃

14 *Nam mei vincunt numero capillos*
Verticis, nec cor supereſt dolenti;
Sed volens IAS *propera, me & almus*
Eripe custos.

15 יבשו ויחפרו יחד מבקשי נפשי לספותה יסגו אחור ויכלמו חפצי רעתי׃

15 *Turpis atque omnes pudeat repulsæ,*
Qui meam quærunt temerare vitam;
Qui malum mî iam expediunt, pudenda
Damna reportent.

16 ישמו על עקב בשתם האמרים לי האח האח׃

16 *Præmium turpi referant ruina*
Dedecus qui mî cupiunt, dolenti
Qui graui insultant ſtrepitu; parati
Dicere vah, vah.

17 ישישו וישמחו בך כל מבקשיך יאמרו תמיד יגדל יהוה אהבי תשועתך׃

17 *Gaudeant qui te petiere læti,*
Quique amant, quam tu cupidis ſalutem
Efficis; magnis memorent ferendum
Laudibus IAM.

18 ואני עני ואביון אדני יחשב לי עזרתי ומפלטי אתה אלהי אל תאחר׃

18 *Ipſe inops, pauper licet atque egenus,*
Conſulet tutor mihi proſper IAS:
Sed precor ſoſpes mihi ne morere ô
Maxime PRINCEPS.

15 Hoſtis tuus ille antiquus cum omni ſuo exercitu viſibili & inuiſibili cedat repulſus & vict9, ita vt eius caput conteratur, quemadmodum oraculo tuo fuit certior factus, ille cupit impedire ſalutem publicam per me efficiendam.

16 Qui exiſtimant nihil efficacitatis eſſe in morte & cruce mea, et mihi inſultant quaſi vano & inani, Euãgelij virtute conuicti, pudefiant.

17 Illi verò qui fide, ſpe, & charitate inſtructi, te petunt, & ſalutis per me partæ participes eſſe cupiũt, voti ſui compotes facti, lætique tibi gratulentur.

18 Hanc certiſſimam ſpem ego reporto, quanquam egenus factus pro debitis hominum, meque tibi Deus princeps efficiẽtiſſime commendo, vt dexter adſis mihi hoc magnum certamen ſubituro.

PSAL. XLI.

Beatus vir qui intelligit ſuper egenum.

ARGVMENTVM.

DAVID morbo oppreſſus, diſcrimen eorum, qui ſibi vel malè vel bene vellent, cognouit, namque illorum ſimulatis officiis vehementer affligebatur, horum ſinceris recreabatur. ex ea re Pſalmum doctrinę plenum compoſuit, cuius exordium in commendandis pietatis & charitatis officiis, atque in ſubleuandis alienis miſeriis, quorum præmia certiſſima à Deo etiam in hac vita oportunis temporibus conſtant. deinde narrat ſuam afflictionẽ, quo pacto inimici & aduerſarij ſimulationibus auxerint; ſed Deus inuocatus verè & efficaciter leuauerit, qui ſummus & maximus conſolator afflictorum eſt; quos, quamuis ob peccata affligi ſinat, tamen ab aliis irrideri non vult, imò irriſores vlciſci ſolet grauiſſimè. Hanc Dei iuſtitiam & benignitatem laudibus in fine decantatis commendat.

1 *Ad præstantem Psalmus Dauidis.*

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS.

2 AVctus beato munere sortium est
Is quisquis ægro consulit ac fauet.
Illum diebus sospes IAS
Casibus eripiet malisque.

3 Custos valentem hunc, hunc bene viuidum
IAS beatum terricolam dabit,
Cessisse nec dedet malignis
Hostibus atque animis nocentum.

4 Lecto hunc iacentem corpore languidum
IAS fouebit fulciet ac bonus,
Totum ac laboranti cubile
Sternet & in melius reponet.

5 Namque ipse tristi murmure dixeram,
IAS misertus sis medicus mihi,
Peccasse & in te confitentem
Hanc animam recrea misellam.

6 Hostes maligno murmure proferunt
Infausta, quantum percupiunt mihi,
Quando interibit nomen, atque hoc
Lucifugæ tenebræ recondent?

7 Ingressus vt me visere fingeret,
Vnusque & alter vana loquens manet,
Peruersaque obseruans maligno
Pectore proloquitur reuersus.

8 In me susurrant protinus inuidi,
De me scelesta & perfida cogitant:

9 Hic iam laborans impotenti
Pondere, non penitus resurget.

10 Quin ille pacis consocius meæ,
Et cui solebam plurima credere,

Mensæ

2 Multis nominibus beatus erit, quisquis tenuium & egenorũ cura tangitur, & consolationi operam dat.

3 Namque huiusmodi viri in rebus aduersis curam suscipiet Deus: non passurus illum ab aduersariis superari.

4 Morbo languenti viro huic Deus ipse lectum sternet, vt molliùs cubet.

5 Ipse enim cùm morbo affligerer, Deũ inuocaui, cuius correptionem in illo morbo agnoscebam, & intellexi quid distet bonus amicus à simulato & fraudulento, cuius animum & orationem ipso etiam morbo molestiores sentiebam.

6 Extremæ malignitatis est, naturalibus aut aliàs casu aliquo allatis, etiam inimicorum aduersitatibus lętari, aut insultare: eiusmodi autem animis et orationibus meam ægritudinem aduersarij prosequebantur.

7 Simulabant se me officiosè inuisere, verùm id agebãt, vt obseruarent an peius haberem; id quod maximè cupiebant; & sibi persuadentes, oratione etiam in coronis & conuenticulis affirmabant.

9 *Impotẽts.*] בליעל Nequam Latinè. percussus, inquiũt, est hic impotentissimo ictu, ob impotens aliquod scelus.

10 Totus hic Psalm⁹ à Dauide ad Christũ aptissimè transfertur.

1 למנצח מזמור לדוד׃

2 אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו יהוה׃

3 יהוה ישמרהו ויחיהו יאשר בארץ ואל תתנהו בנפש איביו׃

4 יהוה יסעדנו על ערש דוי כל משכבו הפכת בחליו׃

5 אני אמרתי יהוה חנני רפאה נפשי כי חטאתי לך׃

6 אויבי יאמרו רע לי מתי ימות ואבד שמו׃

7 ואם בא לראות שוא ידבר לבו יקבץ און לו יצא לחוץ ידבר׃

8 יחד עלי יתלחשו כל שנאי עלי יחשבו רעה לי׃

9 דבר בליעל יצוק בו ואשר שכב לא יוסיף לקום׃

10 גם איש שלומי אשר בטחתי בו אוכל

לחמי הגדיל עלי עקב׃

Mensæ & sodalis non remotus,
Nunc pede me quatit insolenti.

11 ואתה יהוה חנני והקימני ואשלמה להם׃

11 *At tu misertus me statuas precor*
IAS, *vt illis pro meritis feram.*

12 בזאת ידעתי כי חפצת בי כי לא יריע איבי עלי׃

12 *Te me probasse hinc disco, de me*
Quod minimè hostis atrox triumphat.

13 ואני בתמי תמכת בי ותציבני לפניך לעולם׃

13 *Dumque ipse simplex integer atque ago,*
Tu me tueris, tu incolumem facis,
Tu me perennem das ministrum,
Ante tuos statuisque vultus.

14 ברוך יהוה אלהי ישראל מהעולם ועד העולם אמן ואמן׃

14 IAE, *gubernat qui bonus Israel,*
Sæclum per omne huic plaudite, plaudite:
Illi sit ac splendor decusque
Perpetuos proprium per annos.

Inter hos etiam nō defuit, qui mihi insultaret, ex iis, quos ego charos habebam, quos vitæ ac mensæ socios, atque consiliorum participes feceram.

11. 12 Sed tu istam ingratitudinem nō feres, Deus misericors, neque istorum mores probare videri voles, sed magis improbare, me restituto in salutē.

12 Nam tu simplicitatem, non malitiam, foues & tueris.

14 Gratulandum igitur est Deo, qui Israelem sibi fidentem populum, & cum Deo potentem, ita gubernat, vt hominum prauorum libidini non permittat.

FINIS LIBRI PRIMI.

PSALMORVM
LIBER II.

PSAL. XLII.
Quemadmodum desiderat ceruus.

ARGVMENTVM.

DAVID propter bella ac seditiones à patria ciuitate exulans, cùm in montibus & incultis versaretur locis, vehementer dolebat, se illo otio esse priuatum, quod totum in diuino cultu frequentando, diuinis laudibus canendis, atque populis exemplo suo ad eandem pietatem instruendis ponere solitus erat; eoque dolore quotidie angebatur, sed longè vehementius diebus statis & sacris, cùm populi ex lege ac more ad sacram diuinorum beneficiorum commemorationem & gratulationem conuenire consueuerant. huiusmodi desiderium suum hoc Psalmo exponens, lamentatur, postulatq. à Deo eam, in qua tunc versaretur, tempestatem, in similem à se descriptæ tranquillitatem conuerti: id quod effectum iri sibi credens persuadet ac pollicetur, quam ob rem gratulationis votum Deo nuncupat.

1 *Ad præstantem, Animaduersio filijs Coreh.*

א למנצח משכיל לבני קרח׃

CARMEN DICOLON TETRASTROPHON.

2. *MVgit cerua velut, dum sitiens aquæ*
Ad riuos properat: sic anima hæc Deum
Te magnum cupiens icta fidelibus
Te desiderijs petit.

ב כאיל תערג על אפיקי מים כן נפשי תערג אליך אלהים׃

3 *Magnum nempe anima hæc nostra sitit* DEVM
FORTEM, *perpetuò qui viget & valet.*
O quando veniens aspiciam DEI
Vultus sorte beatior?

ג צמאה נפשי לאלהים לאל חי מתי אבוא ואראה פני אלהים׃

4 *Heu mî sunt lachrymæ pro dapibus diu*
Et noctu, pariter tristis vt audio;
At nunc ille Deus, quem tibi PRINCIPEM
Affirmare soles, vbi est?

4 היתה לי דמעתי לחם יומם ולילה באמר אלי כל היום איה אלהיך׃

5 *Effundam ipse dolens hanc animam mihi,*
Dum tempus recolam, quo soleo Dei
Iunctis ordinibus, composito & gradu
Ædem visere maximi.

ה אלה אזכרה ואשפכה עלי נפשי כי אעבר בסך אדדם עד בית אלהים

2 *Cerua*] Antiqui auctores in affectuosis similitudinibus fœminarum animantium nominibus studiosè vtebantur, quòd impotentioribus affectibus fœminæ, quàm mares agantur sic Dauid hîc & aliàs sæpè. sic prophetæ alij.

3 Anima mea sitit Deum fortem viuũ, qui ipsam vita satiare, & ex omni afflictione liberatam recreare potest.

4 Cibi & potus loco lachrymas ex oculis in os diffluentes haurio, & deglutio, cùm audio, & aduersarios, & aliquos ex iis, qui me sequuntur, dicentes me nõ esse curæ Deo, quippe cuius ciuitate & templo eiectus sim.

5 Subit animo meo deliquium vnà cum recordatione dierum, quibus solenni pompa & ritu statis diebus Dei templum frequẽtare soleo.

Dum

בקול רנה ותודה המון חוגג׃

Dum voces memini lætitiæ indices
Et laudum comites, carmina & inclyta,
Quæ festiua meis turba frequens choris
Sacro reddiderat die.

6 מה תשתוחחי נפשי ותהמי עלי הוחלי לאלהים כי עוד אודנו ישועות פניו׃

6 *Quid nunc vis animæ deijceris mihi?*
In me quídve fremis? certa mane DEVM,
Cuius fausta colam numina liber, &
Sospes vota canam pia.

7 אלהי עלי נפשי תשתוחח על כן אזכרך מארץ ירדן וחרמונים מהר מצער׃

7 *In me deijcitur mens mea mi* DEVS,
Vnde & te recolo rura per aspera
Iarden præcipitem qua lauat Hermonum &
Parui ad culmina Misgari.

8 תהום אל תהום קורא לקול צנוריך כל משבריך וגליך עלי עברו׃

8 *En turbata trahens vnda voragines*
In me congeminat, vocibus excita;
Ventorum ac pluuiæ defluuijs tuæ
Vndis, fluctibus obruor.

9 יומם יצוה יהוה חסדו ובלילה שירה עמי תפלה לאל חיי׃

9 IAS *auxilium cùm daret, ac dies*
Iussisset facilis surgere prosperos;
Tunc noctu ipse canens dicere sueueram
FORTEM *præsidium meum.*

10 אומרה לאל סלעי למה שכחתני למה קדר אלך בלחץ אויב׃

10 *Nunc* FORTI *ipse meo conquerar (is mihi*
Rupes) me quid enim deseris immemor,
Pullatísve facis vestibus ingredi
Me cogentibus hostibus?

11 ברצח בעצמותי חרפוני צוררי באמרם אלי כל היום איה אלהיך׃

11 *Dissectis veluti me ossibus enecent,*
Probris conficiunt; queis premor hostibus,
Dum dicunt, vbi nunc, quem tibi PRINCIPEM
Affirmare soles DEVM?

12 מה תשתוחחי נפשי ומה תהמי עלי הוחילי לאלהים כי עוד אודנו ישועת פני ואלהי׃

12 *Quid nunc ægra anima ô deijceris mihi?*
In me quidve fremis? certa mane DEVM,
Cuius fausta colam numina liber &
Sospes vota canam pia.

6 Sed quid linquor animo, eo quòd hoc tempore abiens à domo Dei sim, cùm sperem me propediem in pristinam conditionẽ restituendum diuino beneficio?

7 Hermon & Misgar in quo oppidulũ illud fuit, ad quod Lot confugit. montes sunt Iordani vicini.

8 Non possum non sæpè cogitationibus tristibus agitari velut tempestatibus, cùm præteritæ quietis recordationi præsentis exilij imago coniungitur.

9 Maximè cùm recordor nocturnarum actionum mearũ, quæ omnes in Dei laudibus canendis versabãtur, quo tempore quietos agebam dies. nunc veró suspiriis & mæstitudine ac desideriis totas noctes cõsumo.

10 Ideò hanc querelam Deo exponam, præsidio meo vnico. quòd me quotidiana internarum cogitationum & externarum insultationum mæstitia totos dies agere sinat.

PSAL. XLIII.

Iudica me Deus, & diſcerne cauſam meam.

ARGVMENTVM.

EIVSDEM cum ſuperiori argumenti Pſalmus hic eſt, ideoq́ue, vt videtur, inſcriptione non indiget. Orat enim Rex propheta Deum, vt cauſam illam, quę inter ipſum & aduerſarios ſuos eſt, iudicare & decernere maturet, in qua ſuas partes cum aduerſariorum calumniis & violentia collatas, potiores & victrices euaſuras, ex iuſto Dei iudicio confidit; tum verò ſe patriæ ac regno reſtitutum iiſdem rebus vacaturum pollicetur, quibus anteá; nempe ſibi ac populo ex diuinis legibus gubernando, & diuino cultui in templo illo à Deo præcipuè inſtituto, exercendo, laudibusq́ue diuinis decantandis.

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

1 *I*VDEX DEVS *me vlciſcere, iurgium &*
Iurgare ſolers incipe tu meum;
Me gente defende ex proterua,
Atque viro nimium doloſo.

1. 2 Iudicem ad cauſam, & aſſertorem ad iurgium ac violentiam te mihi Deum appello; quem mihi vtroque nomine conſtitutum ſemper affuiſſe agnoui.

1 שפטני אלהים וריבה ריבי מגוי לא חסיד מאיש מרמה ועולה תפלטני׃

2. *Tu (nam* DEVM *te præſidij mei*
Agnoſco) cur me longius abijcis?
Cur ater incedam furente
Hoſte dolens nimis ac premente?

2 כי אתה אלהי מעוזי למה זנחתני למה קדר אתהלך בלחץ אויב׃

3. *Lucem fidemq́ue (vt pollicitus) tuam*
Mitte, vt ſacrati montis in arduos
Ducar receſſus; atque vt arceis
Quas colis, his ducibus reuiſam.

3 Mitte iudicij tui claritatem & gratiam, vnà cum conſtantia dictorum tuorũ, quibus iuſtum iudicem, & oppreſſorum aſſertoré te fore recepiſti.

3 שלח אורך ואמתך המה ינחוני יביאוני אל הר קדשך ואל משכנותיך׃

4 *Inde vſque ad aram perueniam* DEI,
FORTEM*que gaudî lætitiam mei;*
Dicamq́ue plectro tunc DEVM *te,*
Teq́ue meum fidibus PATRONVM.

4 Veniam gratulabũdus ad altare Gubernatoris mundi fortiſſimi: ipſum fatebor mihi Deum aſſertorem & proſpectorem.

4 ואבואה אל מזבח אלהים אל אל שמחת גילי ואודך בכנור אלהים אלהי׃

5 *Quid te meæ, quid vis animæ abijcis?*
Commota cur ſic infremis? at DEVM
Intaminata ſpe maneto,
Carmine quem celebrem reponam:
Ille & ſalutis multiplicis mihi
Eſt auctor, illum dicere iam iuuat,

5 מה תשתוחחי נפשי ומה תהמי עלי הוחילי לאלהים כי עוד אודנו ישועות פני ואלהי׃

Spectata

Spectata cuius tanta sensi
PRINCIPIS *auxilia vsque mei.*

PSAL. XLIIII.

Deus auribus nostris audiuimus.

ARGVMENTVM.

ILLA tempora referre videtur Psalmus hic, cùm Israelitæ à finitimis, partim Palæstinis, partim Idumæis, Moabitis, Amalecitis, Amonitis, atque Aramæis, bello vexabâtur, excursionibusq; & latrociniis infestabantur. sed reuera prophetia quædam apertissima est omnium temporum, quibus Ecclesia Dei ab inuisibilibus aut visibilibus hostibus est afflicta. id quod vocabulo Maschil, quod hic Animaduersionem interpretamur, cognosci potest. Conqueritur ergo propheta apud Deum, quòd suum populum, quem singulari prouidẽtia fouere, sibiq. adscribere, atq. adeò adoptare ipse vltrò voluerit, sibique peculiarem esse maximis miraculis declarauerit, ita tamen ab hostibus visibilibus & inuisibilibus vexari & infestari permittat; id quod quanquam populi ipsius culpa & peccatis euenerit, tamen propter institutum misericordiæ ac salutis humanæ consilium deprecatur vates, oratque Deum, vt opus suum in ipso populo perficiat, memor sancti illius nominis sui, quod sanctificari per omnia cupit. denique concepta per fidem spe, voto suo optimum euentum ex diuina clementia & benignitate vaticinatur.

1 למנצח לבני קרח משכיל:

1 *Filiis Coreb animaduersio.*

CARMEN HEROICVM.

2 אלהים באזנינו שמענו אבותינו ספרו לנו פעל פעלת בימיהם בימי קדם:

2 QVæ DEVS *antiquis gessisti gesta diebus,*
Certa olim victisque patrum narrata periclis,
Detulit ad nostras sermo verissimus aures:

3 אתה ידך גוים הורשת ותטעם תרע לאמים ותשלחם:

3 *Vt nempe ipse manu disiectis gentibus altè*
Miseris hîc nostri plantaria seminis, vtque
Contuderis validos populos, siluamque nocentum

4 כי לא בחרבם ירשו ארץ וזרועם לא הושיעה למו כי ימינך וזרועך ואור פניך כי רציתם:

4 *Abstuleris; non arcu etenim validisve lacertis,*
Ipsi regna sibi atque almam peperêre salutem:
Dextra tua & lux illa tui clarissima vultus,
Illis summa fuit laudis, quibus ipse volebas.

5 אתה הוא מלכי אלהים צוה ישועות יעקב:

5 *Tu* DEVS *ipse mihi notus Rex, tu mihi* PRINCEPS,
Ergo Iacobæas memor ô decerne salutes:

6 בך צרינו ננגח בשמך נבוס קמינו:

6 *Nos, vt ad astra pilas tauri, iactabimus hostes*
Te duce; & aduersos pedibus subigemus inulti.

2 Audiuimus certissimis auctoribus, quãta pro populo tuo, quem tibi singulariter delegeras, gesseris, magno deliberato atque exprompto expeditoque consilio, quæ euentu suo non caritura credimus, & speramus, quandoquidem potentissimus & efficacissimus es, & quodcunque inchoas, perficere potes.

4 Rerum ipsarũ magnitudo, non humanam, sed tuam efficiẽtiam manifestè ostendit.

5 Vt Iacob ex humili conditione ad illam illustrem Israelis sustuleris, notum mihi est, & omnibus qui te colunt; cupimus ergo idem consilium à te foueri.

6 Tauris solebât obiici pilæ magnæ & leues, quas illi validè iactabant.

Q *Non*

7 *Non me securum facit arcus, nulla salutis*
Spes mihi in ense meo fuerit; cùm tu vndique pressos
8 *Hostibus infestis nos eripis, irrita quorum*
Consilia impurum tandem meruere pudorem.
9 *Cunctos ergo dies nobis laus vnica* PRINCEPS
Hic erit; euge tuum nomen per sæcla canemus:
10 *Tu tamen exclusos nos abijcis, atque rubere*
Delusa spe sæpè facis; nec ducis vt antè
11 *Agmina nostra, fuga ast victos conuertis ab hoste,*
Simus vt infestis feralis præda cateruis:
12 *Pars, pecora inuiso veluti deuincta macello,*
Tradimur; in Gentes alij dispergimur abs te.
13 *Nec præsente quidem pretio, nec vendere magno*
Ipse videre tuum populum; vicinus vt in nos
14 *Insultet probris, gens vndique & accola nostras*
Excipit ad risum, sæua & ludibria, clades.
15 *Teque volente sumus per gentes fabula, nulla est*
Natio quin sannis nos impetat atque cachinnis.
16 *Totos vsque dies me præsens occupat ille,*
Ille rubor turpis vultus qui velat amaros:
17 *Hinc etenim insultans vis & conuicia dura,*
Hinc hostes inuisa premit me turba nocensque.
18 *Cuncta licet nos hæc sensu subeamus acerbo,*
Non tamen est oblita tui mens nostra, nec almum
19 *Fallere fœdifragi pactum, nec corde proterui,*
Auersive tuo vel flexi calle notamur.
20 *Nos tu contusos adigis, latebrisque draconum*
Obruis, ac tenebris lethi pallentis & vmbra.
21 *Nominis immemores nostri si* PRINCIPIS *vnquã*
Sustulimus tensas aliena ad numina palmas:
22 *Hæc* DEVS *inquiret index, cui cognita sunt quæ*
Corde latent hominum tectisque inclusa medullis.

Imò

9 Igitur vt omnis de rebus nostris laus tibi adscribitur summo iure, ita calamitas omnis nostra non ex aduersariorum nostrorũ potentia, sed ex tuo consilio & permissu oriri, meritò existimatur.

13 Adeò abiecti & viles apud te sumus, vt multos abduci & occidi patiaris: aut si quã vltionem sumis de hostibus, ea tardissima est, vt non videatur nostra causa sumpta.

18 Quanquam sic afflicti & vexati, tamẽ tui cognitionem non amisimus, te solum Deum verum credimus, quem nobis offensum cùm sentiamus, tamen misericordem & placabilem atque clementem esse scimus, & nobis fore speramus.

7 כי לא בקשתי אבטח וחרבי לא תושיעני׃
8 כי הושעתנו מצרינו ומשנאינו הבישות׃
9 באלהים הללנו כל היום ושמך לעולם נודה סלה׃
10 אף זנחת ותכלימנו ולא תצא בצבאותינו׃
11 תשיבנו אחור מני צר ומשנאינו שסו למו׃
12 תתננו כצאן מאכל ובגוים זריתנו׃
13 תמכר עמך בלא הון ולא רבית במחיריהם׃
14 תשימנו חרפה לשכנינו לעג וקלס לסביבותינו׃
15 תשימנו משל בגוים מנוד ראש בלאמים׃
16 כל היום כלמתי נגדי ובשת פני כסתני׃
17 מקול מחרף ומגדף מפני אויב ומתנקם׃
18 כל זאת באתנו ולא שכחנוך ולא שקרנו בבריתך׃
19 לא נסוג אחור לבנו ותט אשרנו מני ארחך׃
20 כי דכיתנו במקום תנים ותכס עלינו בצלמות׃
21 אם שכחנו שם אלהינו ונפרש כפינו לאל זר׃
22 הלא אלהים יחקר זאת כי הוא ידע תעלמות לב׃

23 כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה׃

23 *Imò te propter cunctis impunè diebus*
Cædimur, vtque pecus laniene ducimur; ergo

23 Quanquam sciamus nos commeritos fuisse pœnas & ęrumnas, quas patimur, tamen aduersarij nostri non hoc studio aut animo in nos sæuiût, sed odio antiquo religionis tuæ, quæ illis inuisa est, & à nobis colitur: itaque tua res agitur; tua prouidentia, tuæ religionis auctoritas ab illis oppugnatur, cùm nos opprimimur.

24 עורה למה תישן אדני הקיצה אל תזנח לנצח׃

24 *Euigila ô* DOMINE, *heu quid somno mergeris? eia*
Surge, neque aut procul absistas, nimiúmve moreris.

25 למה פניך תסתיר תשכח עניגו ולחצנו׃

25 *Curve tuam celas faciem, nostræque ruinæ*
Immemor oppressos discrimine deseris alto?

26 כי שחה לעפר נפשנו דבקה לארץ בטננו׃

27 קומה עזרתה לנו ופדנו למען חסדך׃

26 *Sordida vita iacet depresso in puluere, & hæret*
27 *Pectus humi nostrum. Surge auxiliator & vltor,*
Téque proba nobis vindex, velut antè, benignum.

PSAL. XLV. Eructauit cor meum.

ARGVMENTVM.

EPITHALAMIVM est Christo & Ecclesiæ decantatum apertissimè, sub Salomonis & filiæ regis Aegypti figura, ita tamen vt verum argumentum in ipso carmine indicetur. docet admirandum esse illud coniugium, quod à Christo cum Ecclesia celebratum est. laudat Christi ipsius personã, & muneris regij exercitationem planè diuinam: ostendit regnum eius amplissimum fore, & omnino prosperum, idq́. æternum; & frequentissimum variis gentium familiis, quæ ad Euangelij lucem vocandæ admittendǽque erant, superatis & victis omnibus hostibus, visibilibus & inuisibilibus. hortatur ipsam Sponsãm, vt dignitatem & locũ admirabilem, ad quæ ex Sponsi gratia ac benignitate euecta ipsa fuerit, agnoscat, & omni erga Sponsũm officio ac pietate retineat & conseruet.

1 למנצח על ששנים לבני קרח משכיל שיר ידידת׃

1 *Ad præstantem; super lilia filiis Coreh, animaduersio canticum amorum.*

CARMEN SAPPHICVM.

2 רחש לבי דבר טוב אמר אני מעשי למלך לשוני עט סופר מהיר׃

2 *MEns bonum feruet meditata verbum*
Nostra, quod plenum cupimus referri;
Rex modò his nostris teneat canendos
Versibus orsus.
Linguaque, vt mentis celeris ministra
Sit, mihi optanda est veluti stylus, quem
Scriba currenti digito tabellis
Læuibus infert.

2 Adeò magna cogitationũ mihi in hoc argumẽto copia, adeóq. exuberans est, vt optarim linguam habere promptissimam, quæ mentis dictata excipiet ac referret omnia.

3 יפיפית מבני אדם הוצק חן בשפתותיך על כן ברכך אלהים לעולם׃

3 *Pulcher es, natos superasque Adami*
Gratia, atque istis fluit ex labellis,
Se tibi sæclo DEVS *vt benignum*
Annuit omni.

3 Christus quãquam Adæ filius secundum carnem; tamen naturę & gratiæ pulchritudine præexcellit omnes filios Adam cæteros: quippe de cælo cælestis est, de cuius plenitudine omnes accepimus.

4 Virtus verbi Christi, & efficacitas maxima.

4 *Nunc latus ferro niueum corusco*
O potens cinge, & decus atque honorem
Indue, hæc semper tibi namque certo
Munere constant.

4 חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך׃

5 Ille curru veritatis & æquitatis vectus, maximas res gesturus erat, quas & gessit & gerit.

5 *Prosper ascendas celer, ac decorus,*
Insidens vero, & moderator æqui,
Tunc tua ostendet noua monstra rerum
Vincere dextra.

5 והדרך צלח רכב על דבר אמת וענוה צדק ותורך נוראות ימינך׃

6 Christi verba oppugnatores suos configunt, & conficiunt pectus eorum, penetrantia omnino.

6 *Ut leues sternent populos sagittæ*
Quas iacis dexter penitus ruenteis;
Sic tuos hosteis & iniqua Regi
Pectora figent.

6 חציך שנונים עמים תחתיך יפלו בלב איבי המלך׃

7 Christi regnũ, quia iustitia Dei fundatum est, æternum erit.

7 *Istud æternos solium per annos*
Constat, atque ipse es DEVS, *vsque regni*
Nam tui sceptrum tenet æqua iustæ
Pondera libræ.

7 כסאך אלהים עולם ועד שבט מישור שבט מלכותך׃

8 Optimi regis, qualis Christus est, mens, animus & mores, quã ob rem præ omnibus regibus & prophetis Christus à patre præstantissimè est vnctus.

8 *Diligis iustum, fugis improbandi*
Quidquid est actus, DEVS *hinc tuus præ*
Cæteris læto sociis bonum te in-
unxit oliuo.

8 אהבת צדק ותשנא רשע על כן משחך אלהים אלהיך שמן ששון מחבריך׃

9 Christus omnibus virtutum ornamẽtis, iisque suauissimè fragrantibus, patri suo gratissim9 est, vt odore agri pleni, cui benedixit Deus.

9 *Muscea ac tædas aloës odoras*
Spirat & suaueis casias eburnis,
Quidquid expromptum loculis colit te
Veste decora.

9 מר ואהלות קציעות כל בגדתיך מן היכלי שן מני שמחוך׃

10 Ecclesia electissima, & Christi donis refertissima, non habens maculam aut rugam.

10 *Candidæ, regum soboles, puellæ*
Inter ancillas tibi sunt honestas,
Est comas auro redimita puro
Dextera coniux.

10 בנות מלכים ביקרותיך נצבה שגל לימינך בכתם אופיר׃

11 Christiana Ecclesia ex Synagoga & gentilitate orta & cõflata est, virtute verbi Christi, ad honestissimum ac dignissimum locum traducta.

11 *Nata, des aurem facilem, vidensque*
Audias nostris monitis; paternæ
Te domus, chari generisve, nulla
Cura moretur.

11 שמעי בת וראי והטי אזנך ושכחי עמך ובית אביך׃

Fac

12 ויתאו המלך יפיך כי הוא ארניך והשתחוי לו׃

12 *Fac tuum Rex vt cupiat decorem*
Quem tibi dat sors DOMINVM *beata,*
Tu modò hunc supplex venerere, amesque,
Suspiciasque.

12 Officium Sponsæ erga Christum, reuerentia, amor & obedientia.

13 ובת צר במנחה פניך יחלו עשירי עם׃

13 *Iam Tyri te gens opulenta multo*
Munere orabit, cupiet tuumque
Sæpius gratum decus & colendos
Cernere vultus.

13 Omnium gentiũ & dignitatum homines sese in Ecclesiam insinuaturos, vt hoc modo ad Christi regnũ referantur. Tyrij ingeniosi, opulẽti, diuites, & celebres, species pro genere.

14 כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה׃

14 *Tota miranda ac celebranda Regis*
Filia & magna est penitus, decet quam
Arte felici variata & auri
Pondere vestis.

Sponsa auro & margaritis atque gemmis, hoc est, variis Spiritus donis à Sponso aucta & ornata.

15 לרקמות תובל למלך בתולות אחריה רעותיה מובאות לך׃

15 *Ipsa iam picto decorata cultu*
Virginum pulchra comitante turba,
Quas sibi optarat, properabit almum
Visere Regem.

16 תובלנה בשמחת וגיל תבאינה בהיכל מלך׃

16 *Has chorus lætæ socians sequetur*
Vocibus pompæ, veniéntque in aulam
Regis & gratos thalamos potentis,
Plaudere promptæ.

17 תחת אבתיך יהיו בניך תשיתמו לשרים בכל הארץ׃

17 *Quod tui patres tenuere regnum,*
Quam dabis multam, soboles tenebit,
Principes natos statues patenti
Lætus in orbe.

17 In Christo benedicendæ erant omnes gentes terræ. nam hic versus Sponsum alloquitur.

18 אזכירה שמך בכל דר ודר על כן עמים יהודוך לעולם ועד׃

18 *Quod tuum vates memoro canendo,*
Nomen æternum referent per æuum
Laudibus crebris populi futuri
Tempore in omni.

18 Hoc vaticinium ita verum ac certũ est, vt affirmare possim perpetuò esse referendum in orbe: atque nomẽ tuum commemorandum semper maximis laudibus.

PSAL. XLVI.

Deus noster refugium & virtus.

ARGVMENTVM.

CHRISTIANAE Ecclesiæ amplitudinē, & tranquillitatem, ac pacem spiritualem per Spiritum sanctum à Deo efficiendam, vates hoc Psalmo describebat, affirmans Dei erga ipsam charitate, & prouidentia, atque efficacitate infinita hoc esse præstandum, ita vt in maxima naturæ rerum perturbatione, in summa regnorum & populorum mundanorum dissensione ac difficultate, tamen interiori pace ac tranquillitate sancti viri in Ecclesia fruantur.

1 למנצח לבני קרח על עלמות שיר׃

1 *Ad præstantem filiis Coreh super Ghalamoth. Canticum.*

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS.

2 אלהים לנו מחסה ועז עזרה בצרות נמצא מאד׃

2 *PRotector est & præsidium* DEVS
Nobis probatus; quamlibet asperis
Hoc experiri semper almum
Casibus auxilium valemus.

3 Etiam si natura rerum omnis perturbata misceatur, tamen securos reddet suos Deus.

3 על כן לא נירא בהמיר ארץ ובמוט הרים בלב ימים׃

3 *Mutetur ergo sedibus infimis*
Conuulsa tellus, sorbeat & mare
Monteis recedentes profundum;
Nos tamen impauidi hæc feremus.

4 Orbis omnis hominumque mundanorū genus confusis ordinibus periclitetur licet.

4 יהמו יחמרו מימיו ירעשו הרים בגאותו סלה׃

4 *Vndæ frementes fluctibus algidis*
Tollentur alto præcipites salo,
Quarum superba vi trementes
Vsque sonent trepidentque montes.

5 Gratia Spiritus sancti recreat & conseruat quietem & tranquillitatem animorū piorum
Templum sanctum Domini, quod pij & sancti viri in Ecclesia sunt.

5 נהר פלגיו ישמחו עיר אלהים קדש משכני עליון׃

5 *Riui sacrati fluminis, hi* DEI
Vrbi quietam lætitiam ferent,
Qua sancta dilatatur ædes
Principis hospitium superni.

6 Deus huic ciuitati prospicit & inuigilat, atque maturè opportuneque consulit.

6 אלהים בקרבה בל תמוט יעזרה אלהים לפנות בקר׃

6 *Hanc, dum fouentis præsidio* DEI
Instructa constat, nil moueat loco;
Succurret huic PRINCEPS *in ipsis*
Manè citò properans periclis.

7 Magna securitas ex Deo piis constat, eo tempore quo mundus vacillare & ruere videtur.

7 המו גוים מטו ממלכות

7 *Percussa magnis regna tumultibus*
Nutent ruentum murmure gentium,

Et voce

נתן בקולו תמוג ארץ׃

Et voce concursus tremenda
Dispereat liquefacta tellus.

8 יהוה צבאות עמנו משגב לנו אלהי יעקב סלה׃

8 I AS *potentis numine vindicis*
Nostrum tuetur perpetuò genus;
P RINCEPS*que* I ACOBO *est patronus,*
Arx valida, edita & vsque nobis.

8 Exemplo Iacobi, quem humilem & solùm in se fidenté protexit ab omnibus aduersatiis, & amplificauit.

9 לכו חזו מפעלות יהוה אשר שם שמות בארץ׃

9 *Venite gesta exemplaque cernite*
I AE, *valentis vertere funditus*
Terras, & extinxisse toto
Bella nimis furiosa in orbe.

9 Namque Deus non solùm hominum, sed totius mundi ac naturæ res præ arbitrio suo mouere & mutare potest.

10 משבית מלחמות עד קצה הארץ קשת ישבר וקצץ חנית עגלות ישרף באש׃

10 *Arcum refringet, frustaque lanceæ*
Discindet; atris ignibus & citas
Vret quadrigas. ergo noto
Cedite numini & efficaci.

11 הרפו ודעו כי אנכי אלהים ארום בגוים ארום בארץ׃

11 *Genteis per omneis, (quippe ego sum* D EVS)
Terrasque tollar; viribus & potens,

11 Sanctificabitur nomen meum in gentibus, ait Dominus, cùm ego in pusillo grege meo regnum constituero.

12 יהוה צבאות עמנו משגב לנו אלהי יעקב סלה׃

12 *Atque vltor* I A S *ille Iacob*
Arx valida est Deus VSQVE *nobis.*

PSAL. XLVII.

Omnes gentes plaudite manibus.

ARGVMENTVM.

PSALMVS datus est filiis Coreh ad canendũ, quo tempore vel arca in pompam duceretur, vel populus ex calamitate aliqua, in qua per gentes oppressus esset, liberaretur. in eo est perpetuũ monumentũ curæ ac singularis prouidentiæ Dei erga populum suum, & imago illius voluntatis atque benignitatis, qua Deus per Spiritum sanctũ Christi Ecclesiam fouendam recepit, & semper fouit, maxima omniũ cognoscentium admiratione: sicut scriptum est: Omnes qui viderint eos, cognoscent illos, quia isti sunt semen cui benedixit Dominus.

1 למנצח לבני קרח מזמור׃

1 *Ad præstantem filiis Coreh Psalmus.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

2 כל העמים תקעו כף הריעו לאלהים בקול רנה׃

2 P*Lausu omnes populi vndique*
Acclamate D EO, *ac vocibus assonis:*

3 כי יהוה עליון נורא מלך גדול על כל הארץ׃

3 *Terris nam omnibus imperat*
I A S *terribilis, maximus & potens;*

Nostris

Deus omnibus populis laudãdus & prędicandus, qui per ipsum aduocandi sunt ad lucem:ideoq. hanc sibi peculiarem hæreditatem seposuit, vt indicaret quanti referat suis ipsius legibus & institutis, an aliis duci & gubernari. posuit igitur Israelem in lucem gentiũ: Israelem, inquam, spiritualem populum suum.

4 *Nostris qui pedibus dabit*
Deductos populos regnáque legibus:
5 *Nobis seposuit bona*
Sortis perpetuæ dona benignior:
6 *Excelsum Isacidæ decus,*
Quodque ipse vsque fouens auctor amauerat,
Exceptus litui ac tubæ
Mixto IAS *sonitu prominuit* DEVS.
7 *Nostrum psallite* PRINCIPEM
Ac Regem canite hunc, psallite, psallite:
8 *Omnes nam imperio regit*
Terras ipse DEVS, *psallite doctius.*
9 *Rex hic gentibus est* DEVS,
Et sanctum solium sede tenet DEVS.
10 *Famosi in populis duces*
Addunt se socios ad populum DEI;
Cui se prouidus Abraham
Permittens retulit nomen honestius:
Cuncti nam proceres viri
Terras qui clypeis cunque tegunt suis,
Agnoscunt Dominum DEVM,
Atque alto solidè numine PRINCIPEM.

8 *Psallite doctius.*] Hic versus indicat quid sit מַשְׂכִּיל, toties in Psalmorum inscriptionibus repetitum.

9. 10 Deus omnia gubernat, si quid sapientię in aliis populis est, ab ipso proficiscitur. sed quod summa, integra, & absoluta sapientia & prosperitas apud eos est, qui omnino diuini verbi doctrina atq. efficientia gubernãtur ac ducuntur; futurum est, vt terrę principes Deo cedant, regendosque se tradant.

4 ידבר עמים תחתינו ולאמים תחת רגלינו׃
5 יבחר לנו את נחלתנו את גאון יעקב אשר אהב סלה׃
6 עלה אלהים בתרועה יהוה בקול שופר׃
7 זמרו אלהים זמרו זמרו למלכנו זמרו׃
8 כי מלך כל הארץ אלהים זמרו משכיל׃
9 מלך אלהים על גוים אלהים ישב על כסא קדשו׃
10 נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם כי לאלהים מגני ארץ מאד נעלה׃

PSAL. XLVIII.
Magnus Dominus & laudabilis nimis.

ARGVMENTVM.

LAVDATVR peculiaris populi Dei Ecclesia, sub imagine Sionis, vtpote quam gubernandam singulariterque fouendam, defendendam, & amplificandã Deus ipse susceperit, idq́ effecerit multis miraculis, ipsius caussa editis, multis beneficiis in ea collocatis, ac demum Spiritus sancti dono; cuius virtute, & efficientia Ecclesia maximè illustris, atque admirabilis reddita est, regnumque facta, in quo Deus per Christum perpetuò regnet.

1 *Canticum Psalmi filiorum Coreh.*

1 שיר מזמור לבני קרח׃

CARMEN SAPPHICVM.

Maximis

2 גדול יהוה ומהלל מאד בעיר אלהינו הר קדשו׃

2 *MAximis magnus celebratur* IAS
Laudibus celsæ moderator arcis,
Monte quo se iam solido probauit
Numine sanctum.

2 In mõte Sion Deus singularia & conspicua sanctitudinis suæ signa collocauit. Quid sit sanctitas Dei, siue sanctitudo, aliâs docuimus.

3 יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון ירכתי צפון קרית מלך רב׃

3 *Mons Sion tractu celebris nitenti, est*
Omnibus terris decor & voluptas,
Regis vrbs magni hæc sedet, atque opacam
Spectat in arcton.

3 Temperamentum vrbis ex situ.

4 אלהים בארמנותיה נודע למשגב׃

4 *Arcibus cuius* DEVS *ipse notus*
Tutor ac præses: sociata in vnum

4 Adeò munita, præsidiisque diuinis instructa est Dei ciuitas, vt frustra à potentissimis aduersariis & hostibus tentari soleat.

5 כי הנה המלכים נועדו עברו יחדו׃

5 *Quam manus regum petijt minantum*
Præterijtque.

6 המה ראו כן תמהו נבהלו נחפזו׃

6 *Hanc simul visam obstupuere, mente*
Perdita, & cursu properante cæci; ac

7 רעדה אחזתם שם חיל כיולדה׃

7 *Impotes, valde doluere, vt ipso*
Fœmina partu.

6. 7. 8. Principatus & potestates ac rectores mundi tenebrarũ harum, omnes conatus suos irritos senserunt, atque vt fœmina pariendi impos, doluerunt, dissipatiq. sunt, & protriti, vt naues Carthaginenses ab Euro. Vidimus exempla omnia, quæ & facta audieramus, & futura.

8 ברוח קדים תשבר אניות תרשיש׃

8 *Eurus & quantus rapidis procellis*
Punicas frangit pelago carinas;
Quæ patres nobis retulere in IAE
Vidimus vrbe:

9 כאשר שמענו כן ראינו בעיר יהוה צבאות בעיר אלהינו אלהים יכוננה עד עולם סלה׃

9 *Vrbe, quam* PRINCEPS DEVS *ipse condit*
Vltor & firmans fouet VSQVE *in æuum:*

10 דמינו אלהים חסדך בקרב היכלך׃

10 *Quin tua nos te* DEVS *ô manemus*
Æde benignum.

10 Quamobrem speramus te Deum absoluturum & præstiturum in domo tua & templo tuo illam misericordiam promissam.

11 כשמך אלהים כן תהלתך על קצוי ארץ צדק מלאה ימינך׃

11 *Quà tuum perfert cita fama nomen,*
Constat extremis tua laus in orbis
Finibus, iusti tua namque & æqui
Dextera plena est.

11 Scimus enim te summè efficacem potentemque, vt præstes quæ pollicitus es; & iustum, vt nunquam tuis promissa prçstare negligas.

12 ישמח הר ציון תגלנה בנות יהודה למען משפטיך׃

12 *Iudice & ius te referente lætus*
Mons Sion, Iudæ & soboles puellæ
Certa plaudentes cecinere grata
Carmina voce.

13 Lustrate ciuitatem Dei, videbitis constantem & munitã ipsius principis præsidio & beneficio.

15 Idem narrate posteritati vestræ, vt experiant exitum secundum & prosperũ omnium promissorum spiritualium, quæ à Deo pronũtiata sunt.

13 *Ambitus crebros properate in orbem, &*
Turribus quantus numerus Sionis
14 *Discite attenti, valideque vt extet*
Murus & arces.
Audiat vestro soboles futura ex
15 *Ore, vt hic noster* DEVS *est* PATRONVS,
Exitus faustos duce quo feremus
Tempore in omni.

13 סבו ציון והקיפוה ספרו מגדליה:

14 שיתו לבכם לחילה פסגו ארמנותיה למען תספרו לדור אחרון:

15 כי זה אלהים אלהינו עולם ועד הוא ינהגנו על מות:

PSAL. XLIX.

Audite hæc omnes gentes.

ARGVMENTVM.

COMMVNIS omnibus hominibus doctrina hoc Psalmo cõstat. docet enim vates studia hominum, qui mundi rebus detinentur, hoc est, cupiditate & ambitione, quarum altera diuitias, altera mundanos honores appetit, neutra autem parte hominibus aut bonam valetudinem, aut longiorem vitam, aut beatitudinem conciliari, affirmat vates, sed magis laborem & solicitudinem augeri, atque curam temporibus tam aduersis, quàm placidis. Ideò igitur illos sapientissimè sibi consulere, & in posterum prospicere, qui omni vitæ actione Deum optant & quærunt, qui & obtineri potest, si purè, sanctè, & legitimè quæratur, & obtentus æternam beatitudinem suis præstat.

1 *Ad præstantem, filiis Coreh Psalmus.*

1 למנצח לבני קרח מזמור:

ODE DICOLOS DISTROPHOS.

2 *AVdite hæc populi auribus,*
Orbis qui incolitis quadrifidi domos;
3 *Adæ vos genus infimum,*
Summorumque etiam progenies virûm:
Quisquis diuitiis valet,
Vel quem semper egens pauperies premit.
4 *Prudens quas sapientias*
Cor dictat, meditans proferet os meum:
5 *Auri exempla canam meæ;*
Edam ænigma sacri murmure barbiti.
6 *Nam cur temporibus malis*
Vallatus timeam, finibus aut meis?

2 שמעו זאת כל העמים האזינו כל ישבי חלד:

3 גם בני אדם גם בני איש יחד עשיר ואביון:

4 פי ידבר חכמות והגות לבי תבונות:

5 אטה למשל אזני אפתח בכנור חידתי:

6 למה אירא בימי רע עון עקבי יסבני:

5 *Auri exempla canam meæ.*] Exempla vobis proponã, qualia mihi ipsi in primis proposita esse volo, vt ad eam rationem vitã meam instituam: itaque non cantabo, nisi quæ ipse ad meam etiam vtilitatem sequi volo.

6 *Nam cur.*] Nõ est vt ego de exitu meo solicitus sim, cùm Deum mihi proposuerim summum bonum, quod expetam & consequar.

Hæc

7 הבטחים על חילם וברב עשרם יתהללו:

7 *Hæc illi metuant, quibus*
Res & percelebres ſpem cumulant opes:

8 אח לא פדה יפדה איש לא יתן לאלהים כפרו:

8 *Nullum nam redimet ſuus*
Frater, nec pretiis excipiet DEO.

9 ויקר פדיון נפשם וחדל לעולם:

9 *Vitæ cara redemptio eſt,*
Et quæ victa cadit perpetuò irrita.

10 ויחי עוד לנצח לא יראה השחת:

10 *Viuet, ſcilicet, omnibus*
Sæclis, nec tumulos ſentiet aut rogos.

10 Non ſperet diues ſtultus, ſe diuitiarum beneficio diutius victurum; cùm videat ſapientes mori, qui digniores vita ſunt, quàm diuites.

11 כי יראה חכמים ימותו יחד כסיל ובער יאבדו ועזבו לאחרים חילם:

11 *Hîc ſpectet ſapientium*
Funus perpetuò viuus & integer!
Immò, ſtultus & inſciens,
Decretum ſtabile eſt, vt pereant ſimul.
Tunc quæ parta laboribus
Res multis fuerat, cedet ad alteros.

12 קרבם בתימו לעולם משכנתם לדור ודר קראו בשמותם עלי אדמות:

12 *Illis pectore in intimo*
Ædes perpetuas pollicitis ſibi,
Et ſedes ſoboli inclytæ;
Quas non diruerint ſæcula plurima:
Illis nomina in vrbibus
Et fundata locis conſtiterant ſua.

12 Moriuntur, cùm tamẽ ita congeſſerint, aut congerendis diuitiis, opibus comparãdis, & honoribus obtinendis ſtuduerint, quaſi perpetuò eſſent victuri, illiſque rebus aliquando ſuauiſſimè fruituri; id quod ſi minus aſſequi poſſent, tamen poſteritatem perpetuam cum vitæ et rerum ſuarum monumentis atque fama in æternum producturi; cùm tamẽ Deus nihil humanũ in terris perpetuum eſſe voluerit, neque in humanarum rerum natura ferat.

Sed illud ſtultiſſimum eſt, quòd anteceſſorum poſteri iiſdẽ ſtultitiæ viis inſiſtũt, cùm videant maiores ſuos ſpe & voto fruſtratos fuiſſe.

At verò pij, qui ſuã ſpem in Deo collocarunt, euadent in magnam ac diuinam lucem: illi verò alteri in tenebris ſepulchri & orci erunt.

13 ואדם ביקר בל ילין נמשל כבהמות נדמו:

13 *At ſors non homini dabit,*
Ornatu vt celebri permaneat diu;
Ergo vt quadrupedum genus,
Abſciſsi variis intereunt modis.

14 זה דרכם כסל למו ואחריהם בפיהם ירצו סלה:

14 *Illis ſtultitiæ via hæc*
Quàm ſtulta: vſque volens poſteritas probat.

15 כצאן לשאול שתו מות ירעם וירדו בם ישרים לבקר וצורם לבלות שאול מזבל לו:

15 *Hos imum in barathrum vt pecus*
Cogens mors adiget; queis præerunt pij
Cùm lux fulſerit ac dies.
Deturbata vetuſque his ſpecies ruet,
Aula quos propria exules
Orcus terrifico ſuſcipiet ſpecu:

16 *Vitam sed redimet* DEVS
Semper me excipiens de barathro meam.

16 אך אלהים יפדה נפשי מיד שאול כי יקחני סלה:

17 *Nullum tu metuas virum,*
Aut quem clara domus, diuitiæ aut beant;

17 אל תירא כי יעשר איש כי ירבה כבוד ביתו:

18 *Nam nil is moriens feret;*
Quem tandem ipsa comes gloria deseret:

18 כי לא במותו יקח הכל לא ירד אחריו כבודו:

Isti falluntur iudicio & opinione vulgi, à quo se audiũt quasi beatos prædicari & admirationi esse, & credunt magis aliis de se, quàm sibi ipsis, qui omnino non inueniũt in se id quod alij de illis prædicant.

19 *Hæc dum vita manet breuis,*
Ad summum fruitur sollicitis bonis.
Tunc te plausibus excipit
Vulgus, dum frueris, lautiùs atque agis.

19 כי נפשו בחייו יברך ויודך כי תיטיב לך:

20 *Cumque ad sæcla parentium*
Huius vita venit, perpetuò manet
Luce exclusus, & exteris
Conclusus tenebris cum grege lurido.

20 תבוא עד דור אבותיו עד נצח לא יראו אור:

21 Ita euenit vt illa amplitudine, qua sperabant se fore beatiores & sapientiores, lõgè stultiores ac brutis similes reddantur, atque non secus ac bruta pereant insipientissimi.

21 *Hæc sors* TERRIGENIS *data,*
Quos dementat agens præcipites honor;
Vt ceu quadrupedum genus
Scindantur variis & pereant malis.

21 אדם ביקר ולא יבין נמשל כבהמות נדמו:

PSAL. L. Deus deorum Dominus.

ARGVMENTVM.

PROPHETIA est Asaph, qua inducitur Deus, qui misso in orbem Christo filio suo, per Euangelium vocaturus erat omnes gentes, & argaturus Iudæos, qui diuinæ legis solida parte, & vera disciplina neglecta & prætermissa, partem tantùm ceremonialem iuxta literam superstitiosè admodum coluerint, veram illarũ significationem ceremoniarũ ignorantes, & rationem ipsam quam ob rem institutæ illæ fuerint, reiicientes. admonet autem in fine Psalmi eos officij sui, quod vt de integro suscipiant & præstet, hortatur, alioqui illam indurationis & reprobationis pœnam minatur, qua nunc Iudæi afficiuntur, docetque quonam modo vera & Deo probanda sacrificiorum ratio iniri debeat.

1 *Psalmus Assaph.*

1 מזמור לאסף

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

1 Deus ille Israelitis notus, misericors, qui idem mundi auctor & gubernator, idem etiã fortissimus & efficientissimus est, totum orbem per Euangelium in iudicium est vocaturus.

IAS DEVS, *qui &* FORTIS, *auens loqui,*
Terram vocatam cominus arguet,
Sol vnde primo lucet ortu,
Quaque subit nitida ora celans.

אל אלהים יהוה דבר ויקרא ארץ ממזרח שמש עד מבאו:

Ille

2 מציון מכלל יפי אלהים הופיע׃

2 *Ille & decoris summa potens* DEVS
Monte è Sionis promicuit sacro,
Noster DEVS *non ille surdo aut*
Numine perueniet silente.

3 יבא אלהינו ואל יחרש אש לפניו תאכל וסביביו נשערה מאד׃

3 *Absumet ignis præuius asperum,*
Sordensque quidquid comperiet, citus;
Circumque consurgens procella
Cuncta ruens penitus mouebit.

3 Euangelij virtus & efficacitas.

4 יקרא אל השמים מעל ואל הארץ לדין עמו׃

4 *Cælos vocabit protinus editos,*
Terramque certo non refugam loco,
Testes peracti nempe pacti, &
Iudicij huic populo seueri.

4 Eosdem testes appellabit in iudicium aduersus populũ suũ, quos cõstituerat, cùm lege lata, cum populo eodem pactionem faceret: cælum videlicet & terram.

5 אספו לי חסידי כרתי בריתי עלי זבח׃

5 *Dicet; Meos huc cogite nunc Pios*
Mecum feriti fœderis obsides,
Queis pacta firmauit probando
Sacra pecus iugulata ritu.

5 Iubebit populum illum cogi ad conuentum & iudiciũ, quem singularibus beneficiis sibi segregatũ, pactis, conuentis, & fœdere sancito, atque ferito, deuinxerat.

6 ויגידו שמים צדקו כי אלהים שפט הוא סלה׃

6 *Cæli probabunt iustitiam Dei*
Nunc vsque prompti dicere: Iudicem
Audite me ius proloquentem
Vos popule ô mihi iam dicate.

6 Cæli ipsi, vtpote permanentes, testabũtur; pactionem olim factam, ex parte Dei nunquam fuisse perturbatam.

7 שמעה עמי ואדברה ישראל ואעידה בך אלהים אלהיך אנכי׃

7 *Testata iura en persequar, Israel,*
Tecum est quod actor nunc mihi postulem;
Scis me DEVM, *scis* PRAESIDENTEM
Esse tuum; tibi scis PATRONVM.

7 Tunc autem Deus huiusmodi oratione compellabit populũ.

Hæc omnia munera erga te præstiti semper.

8 לא על זבחיך אוכיחך ועולתיך לנגדי תמיד׃

8 *Non ipse raras arguo victimas*
Quas parcus aris intuleris meis;
Non vsta totis infrequenter
Sacra mihi repetenda membris.

8 Et tamen non arguo te, quòd infrequẽs aut parcus fueris in victimis mihi sacrificandis, non enim his ego indigeo mihi, neque huiusmodi rebus pascor.

9 לא אקח מביתך פר ממכלאתיך עתודים׃

9 *Non aut iuuencos cornigeros domo,*
Hircósve caulis excipiam tuis:

10 כי לי כל חיתו יער בהמות בהררי אלף׃

10 *Mî silua producit ferasque,*
Mille greges pariuntque montes.

10 Huiusmodi res mihi suppetunt abundè, si vti his velim, vtpote quæ à me creantur & aluntur.

11 *Montes quot vsquam contineant aues*
Noui, neque agri me quadrupes fugit.

12 *Quòd si fames me tentet, haud te,*
Me vt dapibus cumules, rogabo:
Nam constat orbis multiparens mihi,

13 Anne huiusmodi epulis afficiar Deus cùm sim & Spiritus?

13 *Quidquidque pleno continet is sinu.*
Num carne tauri pascar ipse,
Númve capri saturer cruore?

14. 15 Cordis animique tui cogitationes & affectiones mihi offerri in primis cupio; his victimis facilè apud me litabis, atq. litatione ipsa cognosces, quemadmodum huiusmodi hostiis delecter.

14 *Discas dicatæ munera gratiæ*
Offerre, summo vota ferens DEO:

15 *Me vt liber in duris vocatum*
Temporibus celebres supernum.

16 Sed Iudæo improbo, qui religionis ac pietatis summã in ceremoniarum nudo ac ieiuno ritu statuit, & legis ac præceptorũ obseruãtiam negligit, acriter huiusmodi oratione increpabit Deus, Rom.c.1.

16 *Ast aduocato sic* DEVS *improbo,*
Statuta, dixit, quid memoras mea?
Cur ore tentas improbando
Ipse meum meminisse pactum?

17 *Pertæsus ipse es discere quod decet,*
Ac verba suetus post mea ponere:

18. 19. 20 Peruersitas morum apud eos, qui Dei diuinæque legis notitiam profitentur.

18 *Furisque conspecti administer*
Impiger es, sociusque mœchis.

19 *Proiecto & ore infanda iacis mala,*
Fraudemque lingua concipis improbam;

20 *Confingis in fratrem sedendo*
Dedecus, in sobolemque matris.

21 Putabas me dissimulantem ista scelera propter pœnitentiam, probare aut negligere, tuique similem esse, aut obliuisci.

21 *Hæc dum patrares, quòd tacui, putas*
Me moris esse aut ingenij tui;
Sed te redargutum reumque
Criminibus peragam relatis.

22 *Prudenter ergo cernite, qui* DEVM
Obliuioso pectore pellitis;
Ne raptor in prædam solutus
Nemine vos redimente vexem.

11 ידעתי כל עוף הרים וזיז שדי עמדי:

12 אם ארעב לא אמר לך כי לי תבל ומלאה:

13 האוכל בשר אבירים ודם עתודים אשתה:

14 זבח לאלהים תודה ושלם לעליון נדריך:

15 וקראני ביום צרה אחלצך ותכבדני:

16 ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חקי ותשא בריתי עלי פיך:

17 ואתה שנאת מוסר ותשלך דברי אחריך:

18 אם ראית גנב ותרץ עמו ועם מנאפים חלקך:

19 פיך שלחת ברעה ולשונך תצמיד מרמה:

20 תשב באחיך תדבר בבן אמך תתן דפי:

21 אלה עשית והחרשתי דמית היות אהיה כמוך אוכיחך ואערכה לעיניך:

22 בינו נא זאת שכחי אלוה פן אטרף ואין מציל:

> 23 זבח תודה יכבדנני ושם דרך אראנו בישע אלהים:

23 *Me, qui fatendo, sacrificat pius,*
Is me probato munere suspicit:
Constantque mores cui, salutem
Ipse dabo reperire DIVAM.

> 23 Summa meæ voluntatis est, vt pietate & gratiarum actione colar, ex cognitione beneficiorū à me collatorum, & promissorum per me factorum fide. præterea vt via morum rectè constituta petat cuicunque ego hæc cordi curæq. purè & sanctè esse videro, ostendam salutē illam diuinam, à me per Christum donandam.

PSAL. LI.
Miserere mei Deus.

ARGVMENTVM.

PSALMI cōdendi occasio quæ fuerit, indicatur satis inscriptione ipsa. Tota oratio in genere iudiciali est, in statu deprecatorio. accusat enim rex se ipsum, agnoscit crimen, nullo modo defendit, tantùm precatur veniam à Deo, cuius misericordia maxima erga pœnitentes innititur, pœnitentiam suam confessione criminis ostendit apertissima: naturæ imbecillitatem, & procliuitatē suam ad peccandum exponit, vt culpam aliquo modo cleuet, non vt defendat; nam in lege Deus faciliorē veniam fore ostenderat iis, qui per imprudentiam, errorem, aut imbecillitatem, quàm iis, qui per malitiosam & superbam improbitatem peccarint. atque adeò hoc pacto studet diuinam misericordiam magis etiam mouere. orat non solùm culpam illam sibi condonari, sed naturam suam illam fragilem, & ad peccandum procliuem, mutari per Spiritum sanctum, ita vt illius Spiritus virtute à vitio omni alienus, pietati & honestis Deoque gratissimis actionibus perpetuò operam det. ex eo autem beneficio maximam sibi vtilitatem, magnā Dei nomini gloriam apud omnes, qui id cognouerint, futuram, magnum peccatoribus & improbis ad pœnitentiam exemplum statutum iri affirmat: & se perpetuæ Deo gratulationi deuouet.

> 1 למנצח מזמור לדוד:
>
> 2 בבוא אליו נתן הנביא כאשר בא אל בת שבע:

1 *Ad præstantem, Psalmus David:*
2 *Cùm venit ad eum Nathan propheta, postquam ingressus est ad Bath Sabagh.*

CARMEN IAMBICVM MONOCOLON, MONOSTROPHON.

> 3 חנני אלהים כחסדך כרב רחמיך מחה פשעי:

> 3. 4 Misericordiæ tuæ diuinæ maximæ in maximis sceleribus remittendis spectantur. item virtus efficientiaque tua in maximis & penitus hærentibus maculis lauandis: ergo proposita tibi est in me misericordiæ atq. efficacitatis tuæ ostēdendæ materia. sed quoniā sine pœnitentia hominum tu nulli remittis, ipse agnosco delictum, cuius me summè pœnitet, idq. confiteor.

3 O *Mi benignus parce, ceu soles,* DEVS,
Magna & tuorum vi efficaci viscerum
Delere noxas perge perge iam meas.

> 4 הרבה כבסני מעוני ומחטאתי טהרני:

4 *Valde lauato criminum me sordibus,*
Peccata purgans amoue prorsus mea.

> 5 כי פשעי אני ארע וחטאתי נגדי תמיד:

5 *Noxas meas namque ipse noui, nam ferox*
Peccatum oberrans semper instat mî meum.

> 6 לך לבדך חטאתי והרע בעיניך עשיתי למען תצדק בדברך תזכה בשפטך:

> 6 Cùm ego essem rex, videbar mihi neminem admittendo crimini timere posse, præter te, quia cæteri inferiores me erant: neminem esse qui obsistere posset præsens mihi præter te, itaque te vnum vltorem & vindicem agnoscebā; & tamen tam audax & improbus fui, vt aduersum te tantum scelus susceperim & perfecerim. itaque me tibi iudici iustè victū & damnatum fateor.

6 *Peccator in te constiti audax vnicum,*
Gessique te præsente turpe proh malum,
Vt con-

Vt constet vrgens veritas dicti tui,
Vincasque iudex non mouendo calculo.
7 *Atqui ecce prauo fictus ipse sum malo,*
Fœcunda culpis meque mater fouerat.
8 *En veritatem renibus vis abditis,*
Secreta mî ac tu detegis mysteria.
9 *Hyssopus adsit me benignè vt expies,*
Albam lauansque fac niuem me vincere.
10 *Audire læto da mihi tu nuntium,*
Vt ossa te premente tusa gaudeant.
11 *Vultum reconde, nostra nec tu conspice*
Peccata, praui & criminis dele notas.
12 *Purum creato cor mihi ô potens* DEVS,
Pectus nouoque spiritu firma meum.
13 *Ne me repelle de tua præsentia,*
Sanctum tuum neu dimoue à me Spiritum:
14 *Tuæ salutis redde mî tu gaudia,*
Et liberalis me refiget spiritus.
15 *Doctor viarum sic tuarum perfidis*
Ero, & redibit turba post te noxia.
16 *Pœnis cruentis erues me sanguinum,*
PRINCEPS *salutis vnice ô* DEVS *meæ.*
17 *Tuum sonabit lingua ius æquum mea,*
Laudes tuas vt os meum pronuntiet.
18 *Non vis, daturus quas tibi essem, victimas,*
Nec tu perustam poscis auctor hostiam.
19 *Fractus* DEO *nam spiritus sunt victimæ,*
Non fracta spernit, tunsa corda non DEVS.
20 *Auge Siona iam benignus & foue,*
Muros Salemi & alta pone mœnia.

7 Sed quanquam improbus fuerim in scelere aduersum te admittendo, scelus fuit ex illo genere, quod humanam prauitatem & nequitiam magis quàm superbam malitiam arguat. Fateor igitur me peccatoré, & ad peccandum procliuem: agnosco intus intra renes abditissimos in ipsa conscientia occulta veritatem, & eam sapientiam de humanis tuisq. rebus, quá tu mihi indicare soles: agnosco, neminé esse vitio immuné natura, quando intra renes ipsos, & in occultis visceribus regnat concupiscétia peccádi: ideoque oportere peti tuam misericordiá, & virtuté, quæ extincta intus concupiscétia ac peccato, & vitio perluto nouum cor creet, idq. foueat & conseruet per Spiritú sanctú.

14 Illam saluté cupio à te promissam per Christú tuum efficiédá: qui Spiritú sanctú principem spiritú adoptionis filij ingenui tua auctoritate daturus est, remoto spiritu seruitutis in timore.

15 Hoc spiritu instructus, & tuo beneficio gaudens ac lætus indicabo improbis rationem, quam tenere ipse soles in hominú peccatis condonádis. atq. hoc exéplú multos ad pœnitentiá excitabit.

18 Scio te nó exigere victimas illas figuratiuas, tanquam illis victus, remittas debita: sed præcipué pœnitétiam veram & puram peccatorú postulare.

20 Cupio iam ciuitaté istam tuam cælestem ædificari, iam cœptam amplificari & perfici donis diuinis & spiritualibus per Christum conferendis; tunc enim in spiritu & veritate adoratus, acceptabis sacrificia illa suauissima, quorum hæc legalia vmbra tantùm sunt.

7 הן בעוון חוללתי ובחטא יחמתני אמי׃
8 הן אמת חפצת בטחות ובסתם חכמה תודיעני׃
9 תחטאני באזוב ואטהר תכבסני ומשלג אלבין׃
10 תשמיעני ששון ושמחה תגלנה עצמות דכית׃
11 הסתר פניך מחטאי וכל עונתי מחה׃
12 לב טהור ברא לי אלהים ורוח נכון חדש בקרבי׃
13 אל תשליכני מלפניך ורוח קדשך אל תקח ממני׃
14 השיבה לי ששון ישעך ורוח נדיבה תסמכני׃
15 אלמדה פשעים דרכיך וחטאים אליך ישובו׃
16 הצילני מדמים אלהים אלהי תשועתי תרנן לשוני צדקתך׃
17 אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך׃
18 כי לא תחפץ זבח ואתנה עולה לא תרצה׃
19 זבחי אלהים רוח נשברה לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה׃
20 היטיבה ברצונך את ציון תבנה חומות ירושלם׃

Tunc

21 אז תחפץ זבחי צדק עולה וכליל אז יעלו על מזבחך פרים׃

21 *Tunc & probabis iusta sacra victimas,*
Consumpta adusta tunc frueris hostia;
Ardebit ara taurus ac frequens tua.

PSAL. LII.
Quid gloriaris in malitia.

ARGVMENTVM.

OSTENDIT hoc Psalmo vates improborum, quamuis ditissimorum, quamuis principum gratia, & opibus instructissimorum, non solùm consilia, verùm etiam res omnes labefactatum perditumq́ue iri, iusto iudicio Dei potentissimi, qui innocentes à se susceptos, sibiq́ue fidentes, fouet, promouet, amplificat, & stabilit, & malos malè perdit. hoc autem exemplum in Doegh Idumæo improbissimo sui nominis & sacerdotum familię delatore, à Deo statuendum esse prædicit, vt cognoscant homines eum esse beatum, atque optimo successu prouehendum, quem Deus sibi addictum curat; eos verò qui Deo aduersantur, in extremas miserias præcipites ruituros.

1 למנצח משכיל לדוד׃

2 בבוא דואג האדומי ויגד לשאול ויאמר לו בא דוד אל בית אחימלך׃

1 *Ad præstantem, Animaduersio Dauidis.*

2 *Cùm veniret Doegh Idumæus, & nũtiaret Sauli, ac diceret illi, Venit Dauid in domum Abhimelech.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

3 מה תתהלל ברעה הגבור חסד אל כל היום׃

3 QVid te laudibus ô potens
Sic efferre iuuat, quod malè feceris?
FORTIS *diua benignitas*
Omni constat enim certa manens die.

3.4 Videris tibi summa gratia valere apud regem, quòd nomen meum atque sacerdotum per summam iniuriam & fraudem detuleris: istiusmodiq. improbitate & peruersitate tibi ipsi plaudis magis, quàm si auctor fuisses aut veniæ, aut recõciliationis, aut alicuius boni ac pij officij. iamq́ue tibi & regi charus, & multis metuendus videris At Deus fortis, qui misericordiam maximè probat, fraudem & malitiam improbat, viuit & valet; is tibi prout meritus es, rependet.

4 הוות תחשב לשונך כתער מלטש עשה רמיה׃

4 *Fingit lingua dolos tua,*
Fraudi vt prompta nocet tersa nouacula.

5 אהבת רע מטוב שקר מדבר צדק סלה׃

5 *Præfers officiis malum*
Iustis, vana probas vsque libens magis:

6 אהבת כל דברי בלע לשון מרמה׃

6 *Te argumenta nocentia, &*
Fraudis lingua malæ detinet artifex.

7 גם אל יתצך לנצח יחתך ויסחך מאהל ושרשך מארץ חיים סלה׃

7 FORTIS *te quoque dißipans*
Abscissum penitus, funditus erutum
Tectis eijciet tuis:
Terris ne vsque queat viuere in intimis:

Radicem eruet is tuam,
Viuum terra tui vt iam teneat nihil.

8 Tuo exemplo iusti Deum iustitiæ vindicem reuerebuntur, & piè metuent, tuique similes ridebunt & contemnēt, dicētque, En exitum eorum, qui in aliis rebus, præter Deum, suarum rerum prosperitatem collocant.

8 *Iustis visa pium metum, &*
Risum exempla dabunt nominis inuidi.

8 ויראו צדיקים וייראו ועליו ישחקו:

9 *En qui non posuit* DEVM
Robur perpetuum ac præsidium sibi:
Fidens pluribus ast opum
Gazis, ipse suo nixus erat dolo.

9 הנה הגבר לא ישים אלהים מעוזו ויבטח ברב עשרו יעז בהותו:

10 Ego te iam perdito & deleto, promissa mihi Dei benignitate & gratia constabilitus fruar & amplificabor.

10 *Ipse ast ædibus in* DEI
Ceu frondens oleæ ramus in vltima
Sospes sæcula temporum
Nitar subsidiis perpetuis DEI:

10 ואני כזית רענן בבית אלהים בטחתי בחסד אלהים עולם ועד:

11 Tuam tunc erga eos quos diligis, & tibi deditos suscipis, secūdam prouidentiā memor & gratulabūdus prædicabo, vnà cum aliis piis eiusdem mecum sortis participibus.

11 *Gratus laudibus efferam,*
Auctorémque canam multisonis meum:
Me spes nominis ac tui
Semper fausta tuis ducet agens piis.

11 אודך לעולם כי עשית ואקוה שמך כי טוב נגד חסידיך:

PSAL. LIII.
Dixit insipiens in corde suo.

ARGVMENTVM.

HIC Psalmus est quem Paulus indicabat, cùm diceret, Deum conclūsisse omnia sub peccato: idem à Iohanne Euangelista significabatur, asserētē mentiri eum, qui diceret, nos immunes esse à peccato; neque solùm mentiri, sed mendacem facere Deum. Igitur summum Psalmi argumentum est, omnes homines iudicio diuino non solùm reos, sed conuictos peccati teneri. esse tamen inter eos varium ac multiplex discrimen. nam stultissimi omnium Deum negantes, in omne sceleris genus præcipites feruntur; quidam Deum confitentes & agnoscentes, vitio tamen contaminati sunt in se admittentes varia peccata; alij autem notitia Dei imbuti, non solùm vitiis suis impuri, sed iniuriis in simpliciores immissis flagrāt. omnes autem pœnis dignos esse, sed primos & postremos diuinam vltionē maximè esse subituros; nisi resipiscere, pœnitere, ac reponere iniuriam illatam debita satisfactione ipsi studuerint. postremò, cùm agnoscat simpliciores adhuc homines vitiis teneri saltem concupiscentiarum variarum, optat salutarem illum Christum mitti in orbem, qui peccata mundi auferat, & Spiritum sanctum suis donet.

1 *Ad præstantem super Mahhalath.*
Psalmus Dauid.

1 למנצח על מחלת משכיל לדוד:

CARMEN

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

2 אמר נבל בלבו אין אלהים השחיתו והתעיבו עול אין עשה טוב׃

2 INſanus alto dixit excors pectore,
Eſt nullus in cælo ARBITER:
Hinc perditorum vulgus in præceps furens,
Sacrum profanis miſcuit;
Fraudem nefandam quiſque honeſto prætulit,
Nemo probandum perficit.

3 אלהים משמים השקיף על בני אדם לראות היש משכיל דרש את אלהים׃

3 Cælis ab altis vſque deſpexit DEVS
Adami in errantis genus;
Num quis decori compos & veri ſtudens,
Extétve qui quærat DEVM?

4 כלו סג יחדו נאלחו אין עשה טוב אין גם אחד׃

4 Flexiſſe viſi ſinguli, qui non pari
Errore corrupti fluunt;
Certi nec vnus extat è cunctis boni
Probandus auctor numini.

5 הלא ידעו פעלי און אכלי עמי אכלו לחם אלהים לא קראו׃

5 Num turba prauæ ſeruiens libidini
Agnoſcet infandum ſcelus?
Qui panis inſtar deuorant gentem meam,
Deum coluntne, aut inuocant?

6 שם פחדו פחד לא היה פחד כי אלהים פזר עצמות חנך הבישתה כי אלהים מאסם׃

6 Illic metu ſed horruere, ſcilicet,
Nullus fuit prorſus metus.
Cùm membra te vallantis hoſtis ſparſerit
Vindex tui atque vltor DEVS;
Illos pudore at impotenti affeceris
DEVS quos ipſe abhorruit.

7 מי יתן מציון ישעות ישראל בשוב אלהים שבות עמו יגל יעקב ישמח ישראל׃

7 En ex Sione compos Iſrael bonæ
Salutis vnquam emerſerit?
Cùm ſeruitutem mutet inuidam DEVS
Gentis dicatæ iam ſibi,
Bonam Iacobus gaudeat pius vicem,
Lætus triumphet Iſrael.

4 Quanquam alij homines humana imbecillitate conſiderata, aliis compatati, iuſti verè dicantur; tamen ad diuinæ ac puriſſimæ iuſtitiæ trutinam examinati, cuncti violatæ legis rei conuincuntur.

5 Sed ſunt quidam omnino impotentiſſimè ſuis libidinibus ſeruientes; qui cùm verè flagrent vitiis, tamen non ſentiunt ſuum inſaniæ morbũ, imò quælibet ſcelera & flagitia improbiſſimè & inſolentiſſimè admittunt. Nunquid hi poſſunt dici agnoſcere, colere, aut inuocare Deum?

6 Ironia. Atqui inter illos eſt metus aliquis, vel religioſus, vel ſeruilis: nullꝰ eſt inquã metus vel pœnarum à Deo repetendarum. At verò tu popule ſimplex expecta patienter, & ſuſtine impetũ improborũ, quos cum Deo vltore diſſipatos videbis, apertè pudefacies, aſſerẽs illos Deo eſſe inuiſos, atq; adeò pœnis addictos. locus eſt obſcurior in omnibus verſionibus.

7 Quando erit vt ille auctor ſalutis detur Iſraeli, quum ſpiritu ſeruitutis exuto, & adoptionis filiorum ſpiritu accepto, ille humilis & metu plenus Iacob mutata ſortis conditione euadat in Iſrael liberum, lætum principem, potentem cum Deo.

PSAL. LIIII.

Deus in nomine tuo saluum me fac.

ARGVMENTVM.

SE nullibi apud homines tutum, sed ab omnibus proditum, conqueritur Dauid apud Deum, cuius consilio, numine, & iussu ipse partes eas sustineret, quarum causa Sauli & aliis esset inuisus, quamobrem salutis suæ curam Deo præsidi, principi, & gubernatori suo committit omnem, cuius ope & efficientia futurum sperat, vt omnes aduersarij sui corruant, amici verò beneuoli & fautores prosperentur. cum euentum se gratulatorio carmine celebraturum vouet.

1 *Psalmus in Neghinoth, animaduersio Dauid.*
2 *Cùm venissent Ziphæi, & dixissent Sauli, Nónne*
Dauid abdidit se nobiscum?

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

3 *ISto salutem nomine mî* DEVS
Ferto, tui méque assere numinis
4 *Virtute;* PRINCEPS, *audi & aure,*
Dicta meo repetita ab ore.
5 *Instant minantes extera pars mihi,*
Vitam meamque heu terribiles petunt;
Nec vsque curauit nocens hæc
Turba DEVM *arbitrio potentem.*
6 *Ast ecce mî fit subsidium* DEVS,
Præsens amicis est DOMINVS *meæ*
Vitæ, patronos quos periclis
Cura mouet mediis tuendæ.
7 *Lethale cunctos excipiet malum,*
Ponunt latenteis qui insidias mihi;
Scissósque constrictósque in arctum
Nempe fides tua certa reddet.
8 *Tunc sponte ad aras sacra feram, tuum*
Vt nomen IAS *concelebrem bonum;*
9 *Liber periclis, & quid hostes*
Manserit, hic oculus videbit.

PSAL.

3 Nomen tuum gubernatoris & iudicis integerrimi in me seruando interpositum tuere.
4 Audi attentè expositionem meam, & intelliges homines aduersum me insurgere, quibus nunquam nocui; quibus nulla probabilis ratio est, quam ob rem me insectentur, cùm certum sit, me nulla ambitione, sed tuo consilio duci, & tamen illi non curant Deum, sed hominum potiùs consilia vana sequuntur.
6 Atqui vident me tot periculis ereptum tuo auxilio, idque frequẽter, vnde credendũ indubiè est, Deum mihi fauere, & fauturũ esse iis, qui mihi fauẽt, qui hactenus in nullam inciderũt difficultatẽ.
7 Contra autem eos qui mihi aduersantur, vtpote Dei aduersarios, malis grauibus esse afficiendos: nam tu verbo dictoq. tuo semper constas.
9 Viuens incolumisq. videbo exitum inimicorum meorum, imò tuorũ, & votũ meum carmine ac sacrificio exoluam.

1 למנצח בנגינות משכיל לדוד׃
2 בבוא הזיפים ויאמרו לשאול הלא דוד מסתתר עמנו׃
3 אלהים בשמך הושיעני ובגבורתך תדינני׃
4 אלהים שמע תפלתי האזינה לאמרי פי׃
5 כי זרים קמו עלי ועריצים בקשו נפשי לא שמו אלהים לנגדם סלה׃
6 הנה אלהים עזר לי אדני בסמכי נפשי׃
7 ישוב הרע לשררי באמתך הצמיתם׃
8 בנדבה אזבחה לך אודה שמך יהוה כי טוב׃
9 כי מכל צרה הצילני ובאיבי ראתה עיני׃

PSAL. LV.

Exaudi Deus vocem meam.

ARGVMENTVM.

DAVID cognita Absalonis filij, & multorum ciuium, quos ipse nunquam læserat, coniuratione, hunc Psalmum composuit: in quo humanæ fidei defectum, fraudis ac doli abundantiam, accusat. aitque non esse inter homines viuendum viro bono & simplici, cui tutò agere nō liceat, ideoq; sibi optabilem esse solitariam vitam potiùs, quàm aliam conditionem, cùm inter genus hoc hominum versetur, vbi summa perfidia, praua crimina vigent, nulloque modo alio, aut consilio his malis caueri possit, aut eripi, præterquam Dei præsidio & prouidentia, cuius vnius numini totum se ipse, vt solet, committit & credit, speratque se hoc pacto ab omnibus insidiis liberatum, insidiatores verò vitæ suæ, perditum iri.

1 למנצח בנגינות משכיל לדוד׃

1 *Ad præstantem in Neginoth. Animaduersio Dauid.*

ODE EADEM.

2 האזינה אלהים תפלתי ואל תתעלם מתחנתי׃

3 הקשיבה לי וענני אריד בשיחי ואהימה׃

4 מקול אויב מפני עקת רשע כי ימיטו עלי און ובאף ישטמוני׃

Totus Psalmus aptissimè refertur ad Christum regem, datū Iudæis, & ad Iudæos ac Iudam proditorē, ipsi familiarissimum & Euangelij delectū Apostolum.

4 Iam apertis verbis & clamoribus me insectantur impudenter inimici mei, sibique coniurātium turbam adiungunt.

2 *AVrem precanti mî* DEVS *admoue,*
Vultum tuo nec contege supplici;
3 *Sentire, respondens, proba te,*
Murmure quæ meditor dolente.
4 *Clamore duro, heu, comprimor hostium,*
Quos ardor in me præcipites agit;
Cæcoque dementem furore
Prouocat in mea damna turbam.

5 לבי יחיל בקרבי ואימות מות נפלו עלי׃

6 יראה ורעד יבא בי ותכסני פלצות׃

5 *Cor mî in reducto pectore condolet,*
Præsente mortis mens trepidat metu:
6 *Terror, pauores meque totis*
Artibus heu tremor asper angit.

7 ואמר מי יתן לי אבר כיונה אעופה ואשכנה׃

7 Optarim columbæ pennas velocissimas mihi aptari, vt fugerē hominum consuetudinem & conuentus.

7 *Votis precari sic soleo, en erit*
Instar columbæ vt præpetibus volem
Pennis, & optatas quietus
Ipse queam tenuisse sedes?

8 הנה ארחיק נדד אלין במדבר סלה׃

9 אחישה מפלט לי מרוח סעה מסער׃

8 Non leuiter fugerem, sed ventorum instar quàm celerrimè ac longissimè.

8 *Migrans remotos en peterem celer*
Tractus, & vsque in soliuagis manens;
9 *Ventique vt impulsi procellis,*
Ipse meam fugerem in salutem.

10 Consilia istorum dissipa, & coniurationis artifices sermones confunde. allusio est ad Dathan & Abirami historiam; nihil enim video in ciuitate, nisi iniurias, & iurgia, damna, contumelias, & rixas: seditione, dolis, scelere, atque libidine, & ira intra muros ciuitatis huius peccatur; idque perpetuò & incessanter.

10 *Absume, sorbe mi Domine hos citò,*
Illisque linguas diuide dissonas:
Iniusta nil ipse vrbe præter
Damna, malas video atque rixas.

11 *Noctu diuque haud mœnibus illius*
Vsquam quietus feruor obambulat;
Vesana, nec cessans libido
Occupat hanc penitusque turbat.

10 בלע אדני פלג לשונם כי ראיתי חמס וריב בעיר׃

11 יומם ולילה יסובבה על חומתיה ואון ועמל בקרבה׃

12 Fraudibus faciendis, simulationibus, prauitatibus dolosis, & versutis sermonib9 omnia feruent talis & hodie mũdi status est.

12 *Artes retortæ, vafraque prauitas*
Totam pererrat, nec dolus improbus,
Nec fraus recedit sæua plenis,
Quas temerans celebrat, plateis.

12 הוות בקרבה ולא ימיש מרחובה תך ומרמה׃

13 Illud grauissimum est, quòd nõ iam cum hostibus legitimis, aut cum inimicis aliqua iniuria prouocatis, sed cum iis, qui se amicos profitebãtur, est mihi res difficillima, & periculis plenissima.

14 Ahhithophelem hæc oratio significat in historia, in figura verò Iudam.

16 Cùm fueris consilij mei conscius, atq. eiusdem religionis, rituum & sacramentorum particeps.

13 *Non hostis vrgens me cruciat malis*
Probris, tulisse hunc nam valeam grauem:
Non inuidentis vexor amplis
Viribus; hunc potero & latere.

14 *Mortalis at tu, qui ordinis es mei,*
Tu mî magister, tu mihi cognitus;

15 *Conferre cui verbum tacendum*
Dulce fuit: pariterque sumusque
Versati, in alti PRINCIPIS *ædibus:*

13 כי לא אויב יחרפני ואשא לא משנאי עלי הגדיל ואסתר ממנו׃

14 ואתה אנוש כערכי אלופי ומידעי׃

15 אשר יחדו נמתיק סוד בבית אלהים נהלך ברגש׃

17 Redit ad exemplũ Dathan & Abiram.

16 *Hos damnet vltrix mors cita noxiæ,*
Viuosque deturbet sepulchrum
Cum domibus sociisque culpæ.

16 ישימות עלימו ירדו שאול חיים כי רעות במגורם בקרבם׃

17 Conentur isti quidquid libeat, nitantur suo ingenio & consilio, atque dolo, in hoc sint toti omni tẽpore: ego verò vnius Dei consilio, præsidio, & auxilio innitar semper.

17 *Ipse inuocabo (sic solitus)* DEVM,
IAS *salutem constituet mihi:*

18 *Occasu & Ortu, æstuque vocem hanc*
Audiet, eloquiumque triste.

19 *Vitam redemptorque incolumem meam*
Reddet parato iam mihi prælio,
Cùm turba me magna inuidentum
Dispositis peteret cateruis.

17 אני אל אלהים אקרא ויהוה יושיעני׃

18 ערב ובקר וצהרים אשיחה ואהמה וישמע קולי׃

19 פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי׃

Antiquus

20 ישמע אל ויענם וישב קדם סלה אשר אין חליפות למו ולא יראו אלהים׃

20 *Antiquus vsque est cui thronus, audiet,*
Fortis que pressos fregerit hos citò,
Quos nec vices nec sors refringit,
Quique D E V M *timuere nunquam.*

21 שלח ידיו בשלמיו חלל בריתו׃

21 *Imò sacrati fœderis immemor*
Certos amicos quisque petit manu;

22 חלקו מחמאת פיו וקרב לבו רכו דבריו משמן והמה פתחות׃

22 *Os lubricante lacte fingunt;*
Corda mouent inimica pugnam.
Vnguenta verbis vincere lenibus
Possunt, acuti hæc sunt gladij tamen:

23 השלך על יהוה יהבך והוא יכלכלך לא יתן לעולם מוט לצדיק׃

23 *I A E sed imponas onus si*
Ipse tuum, reget ille dux te:
Is, ne labanti consilio ruat,
Iustum perenni tempore continet.

24 ואתה אלהים תורדם לבאר שחת אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם ואני אבטח בך׃

24 *Illos* D E V S *tu das in alti*
Præcipites puteum pericli:
Quoscunque sanguis frausque facit viros,
Hi non dies vel dimidiant suos;
Ast ipse fidens totus isto
Integer auxilio manebo.

20 Deus est rex antiquus, cuius thronum nemo turbauit; nouit ille, quemadmodum regna stabiliri adimique possunt; potest quem velit defendere, quem non probet detrudere ac deiicere de gradu; ita hos deiiciet, atque consiliis irritis perturbabit, vtpote qui Deum non timeant, neque consiliorum suorum auctorem, aut promotorem habeant; sed homines alios, quos fallacibus orationibus seducunt, in suasque partes trahunt. & tamen omnia vana & inutilia sunt istorum verba. non enim aliorum rei, sed suæ priuatæ student: atq. ita rempublicam omnẽ, imò religionem perturbant.

23 Apostrophe est ad semetipsum facta.

Qui magni & præter cæterorum turbam cõspicui facti fuerint iniuria, aut dolo, neque vita, neque rebus sibi partis diu fruentur: ipse verò simplicitate mea auxilio Dei fretus, istis pereuntibus permanebo integer & incolumis.

PSAL. LVI.

Miserere mei Deus, quoniam conculcauit me homo.

ARGVMENTVM.

NVLLAM apud mortales salutem, sed vbique insidias & pericula constare cùm cognosceret Dauid, omnem suam spem & fiduciam in Deo collocandam esse sibi profitetur: cuius consilio, ope, & auxilio fretus, nihil timere possit periculi à carne humana, hoc est, à fragilissima natura comparati; imò vnius Dei verbo fisus, per dubias & ancipites vias transiturum se ait, atque obiectas difficultates superaturum: idque signum ac pignus habiturum futurarum à se superandarum, & optimi tandem exitus expectandi à Deo suorum laborum, cui liberum & incolumem se vouet celebraturum laudes diuinas, & docturum homines, vt Deus in dictis suis re ipsa præstandis, constans efficaxque sit.

Ad præ-

1 *Ad præstantem super columbam mutam remotorum. Dauidis Michthan, cùm deprehenderent eum Philistim in Gath.*

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

2 *Clemens misertus me* DEVS *eripe:*
Mortalis in me proruit, atque hiat
Me qui premendo semper ambit
Belliger atque agitans perurget.

3 *O* SVMME, *plures assiduè mihi*
Instant hiatu belligeri fero;
4 *Tu quo die vexor timore,*
Spes mihi certa manes salutis.

5 *Verbum,* DEVS *quod protulit integrum,*
Laudabo sospes, spem posui DEVM;
Immotus ergo non timebo,
Quid mihi vis paret ægra carnis?

6 *Si quid vel orno vel loquor, vndique*
Contristat vrgens me assiduus labor:
Intenta mens illis mihi actu
Pernitiem meditatur omni.

7 *Illis petendæ vt spes animæ est meæ,*
Sic & coactis insidiis latent,
Lustrare conati meos qua
Parte feram mouéamve calces.

8 *Illis libido perfugium facit;*
Naso sed acri dat populos DEVS
Immane detrusos ruina
Præcipites properare IVDEX.

9 *Constet tibi cùm nostra vagatio,*
Infunde in vtrem has tu lachrymas tuum
Quas fundo, descriptasque libro
Ipse tuo numera effluenteis.

2 Te Deum appello misericordem, vt me eripias è periculis ac laboribus: cùm enim sis Deus & misericors, hoc facere voles & potes. Namque homines cùm adeò nihil possunt magni præstare, quia mortales sunt, & vitam dare aliis non possunt, & sunt crudeles, vt mortem inferant, ideoque me conculcant & perdere student; à te igitur expecto auxilium, ab illis nihil nisi periculũ Ne patiaris mortalem consiliis DEI, hoc est, tuis, opponi.

5 Vt non ab homine est mihi proposita & commissa causa hæc, quã tueor, sed à Deo; sic, spero, ab ipso Deo perficietur: caro enim non poterit resistere Dei consiliis.

6 Non succedunt mihi cogitata, aut dicta, quibus apud homines aliquid proficere me putent, imò ab illis impedior, & ad necem petor. signum ergo est manifestum, omnem meam salutẽ ex Deo pendere.

8 Et cùm illi iniquè cupiãt innocẽtes perdere, vt me cupierunt, tamẽ impuniti euadũt ab hominib9 principibus. at verò Deus iudex est, cuius iudicio & sententia atque indignatione populi improbi, integri præcipitabuntur.

9 Tu scis quamobrem ego peregrinus, vagus, & instabilis sim, hoc est tua causa; ergo ne permittas frustra fluere meas lachrymas, sed excipe eas, ac numera, rationemque earũ habeto.

1 למנצח על יונת אלם רחוקים לדוד מכתם באחז אותו פלשתים בגת:

2 חנני אלהים כי שאפני אנוש כל היום לחם ילחצני:

3 שאפו שוררי כל היום כי רבים לחמים לי מרום:

4 יום אירא אני אליך אבטח:

5 באלהים אהלל דברו באלהים בטחתי לא אירא מה יעשה בשר לי:

6 כל היום דברי יעצבו עלי כל מחשבותם לרע:

7 יגורו יצפינו המה עקבי ישמרו כאשר קוו נפשי:

8 על און פלט למו באף עמים הורד אלהים:

9 נדי ספרתה אתה שימה דמעתי בנאדך הלא בספרתך:

Primum

10 אז ישובו איבי אחור ביום אקרא זה ידעתי כי אלהים לי:

10 *Primùm vocanti cùm mihi protinus*
Hostes coacti terga dabunt mei,
Hæc certa mî præsens fauoris
Signa sui DEVS *ipse ponet.*

10 Ego hoc signum peto à te, quòd meas res gubernes, vt cùm inimici me impetentes à te, per me, inuocato repulsi fuerint:

11 באלהים אהלל דבר ביהוה אהלל דבר:

11 *Res, verba gratus cuncta feram* DEO;
IAE *notandi laudibus exitus,*
Promissi & auctori benigno
Verba canens celebrabo resque.

11 Tunc ipse accepta referam omnia mea tuis verbis & factis.

12 באלהים בטחתי לא אירא מה יעשה אדם לי:

12 *Me spes in vno fida manens* DEO
Quicquam timere à terrigenis vetat;

13 עלי אלהים נדריך אשלם תודות לך:

13 *Quin vota persoluam* DEVS, *quas*
Polliceor tibi ferre laudes.

13 Agnoscam semper me tot periculis ereptum, vitam meam vitæque actiones omnes in tui cultum impendere debere.

14 כי הצלת נפשי ממות הלא רגלי מדחי להתהלך לפני אלהים באור החיים:

14 *Tu morte præsens hanc animam eripis;*
Tu liberas hos, ne titubem, pedes:
Vt luce viuens hac fruensque,
Ipse DEVM *sequar vsque cultor.*

PSAL. LVII.
Miserere mei Deus, miserere mei.

ARGVMENTVM.

EXPONIT vates afflictionem & pressuram suam Deo, quem liberatorem inuocat, & salutarem: ostendit se vndique septum ab hominibus, qui cùm insanire inceperint, à religione & ratione decedentes, sæuissimis feris atrociores sunt; ideoque in tanto periculo solum Dei auxilium sibi petendum esse ait, qui iudex rectissimus est, singulis pro actorum ratione rependens, idemque fortissimus & supremus, qui quod velit, facillimè exequatur, & expeditissimè, à nemineque impediri possit: deinde spe salutis exultans, vouet gratulatorium carmen, omnium musicorum instrumentorum generibus celebrandum.

1 למנצח אל תשחת לדוד מכתם בברחו מפני שאול במערה:

1 *Ad præstantem Ne corrumpas. Dauidis Michtham, cùm fugeret à facie Saulis, in spelunca.*

CARMEN SAPPHICVM.

2 חנני אלהים חנני כי בך חסיה נפשי ובצל כנפיך אחסה עד יעבר הוות:

2 ME, DEVS, *me tu miseratus, huic, quæ*
Te petit fidens, animæ pericla
Transfer: alarum intereà tuarum
Protegar vmbra.

3 Ego principem & gubernatorem meum inuocabo, in cuius fidei ac tutelæ præsidio lateo. ille non ex impetu, vt homines, agit, sed ex iudicio & consilio sapientissimo.

3 PRINCIPEM *summum prece suscitabo*
Viribus FORTEM, *mihi qui probatis*
(Sic solet) factis statuetque & idem
Præmia tradet.

3 אקרא לאלהים עליון לאל גמר עלי׃

4 Quòd si cingor & obsideor ab hominibus in terra, tamen nō obsideor ab eis ex superiori parte, hoc est, ex cælo; illa pars Deo patet, nemini occupāda hominum: inde me eripiet ille, irritosque reddet conatus hominum. admiranda descriptio auxilij diuini, quod impediri nusquam potest.

4 *Sospes vtque in me superem* VSQVE *hiantum*
Probra, demittet DEVS *ipse verax*
Blanda de cælis DEVS *efficaci*
Numine dona.

4 ישלח משמים ויושיעני חרף שאפי סלה ישלח אלהים חסדו ואמתו׃

5 Non solùm leones veros, qui in his montibus lustra habēt, sed inter alios veris truculentiores, filios, inquā, Adæ, affectibus perturbatissimis homines.

5 *Flammeos inter iaceo leones*
(Mens mihi quæ sit?) sobolemque Adami,
Lingua queis vibrans gladius sagittæ,
Hastaque, dentes.

6 נפשי בתוך לבאם אשכבה להטים בני אדם שניהם חנית וחצים ולשונם חרב חדה׃

6 *Tollere in cælos* DEVS, *atque terram*
Gloriæ extendas monumenta in omnem

6 רומה על השמים אלהים על כל הארץ כבודך׃

7 *Quà vales; rete hi pedibus pararunt*
Tendere nostris.
Cogitur curis animo hæc in arctum,
Quà viam tendo scrobibus refossis
Occulunt, casu penitus graui quas
Compleat auctor.

7 רשת הכינו לפעמי כפף נפשי כרו לפני שיחה נפלו בתוכה סלה׃

8 Enthusiasmos. adeò certum est mihi auxilium ex diuina iustitia, sapientia, & prouidentia speratum, vt animus incipiat de gratulatorio carmine cogitare.

8 *Iam mihi exultat,* DEVS, *& paratum*
Cor modos gestit fidibus canoris
Iungere, ac dulci celebrare cantu
Munera dia.

8 נכון לבי אלהים נכון לבי אשירה ואזמרה׃

9 Quantum ego ingenio, cogitatione, studio, & impulsu diuino valere possum, hoc totum vigilet, summaque diligentia impendatur in Dei laudibus canendis, quantum arte valeo, quantum effici nablio & cithara potest.

9 *O decus nostrum vigila, atque surge*
Nablium, exurgas cithara; ac neque ipsum
Me pigrum surgens præeat nitenti
Lucifer ortu.

8 עורה כבודי עורה הנבל וכנור אעירה שחר׃

10 *Te canens multis populis fatebor,*
Gentibus necnon DOMINVM, *patronum*
Gratus & lætus celebrabo, psalmis
Nempe canoris.

10 אודך בעמים אדני אזמרך בלאמים׃

11 כי גדול עד שמים חסדך ועד שחקים אמתך:

11 *Nam tui doni bonitas benigni*
Siderum tractus superat, polosque
Veritas dicti tua certa magnumque
Æthera vincit.

12 רומה על שמים אלהים על כל הארץ כבודך:

12 *Tollere in summos* DEVS *alme cælos,*
Gloriæ ac terris monumenta cunctis
Tende, qua siccus pelago adiacenti
Prominet orbis.

PSAL. LVIII.
Si verè vtique iustitiam loquimini.

ARGVMENTVM.

CVM intelligeret Dauid, se ab hominibus non incognita causa, aut examinata, verùm inuidioso ac tumultuario iudicio damnatum, Psalmum hunc composuit, quo suam in imagine, & Christi per inuidiam tradendi ac damnandi rationem exposuit. In eo peruersa hominum iudicia, ac temerarios impetus reprehendit; qui cùm sint ad prauitatem procliues, post primam Adæ præuaricationem, ac deberent sibi in hac parte diligenter cauere, tamen inconsultissimè solent de alienis rebus sententiam ferre, maximè verò damnando, atq. eos præcipuè, quos vel principum inuidia, vel aliqua alia aduersitas insequitur, neque velle pati, vt à quopiam recti atq. æqui admoneantur: minatur autem illis suorum cõsiliorum & negotiorum aduersum omnino optatis exitum, idq. ex Dei iudicio integerrimo, quod iustis apertè probandum esse ait, videntibus vnicuiq. secundũ opera sua rependi.

1 למנצח אל תשחת לדוד מכתם:

1 *Ad præstantem, Ne corrumpas, Dauidis Michtham.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

2 האמנם אלם צדק תדברון מישרים תשפטו בני אדם:

2 *ANne ô concilium iustitiam loqui*
Nostis, iudicia an terrigenum genus
Recta æquo trutinæ examine ponitis,
Exacto officio integri?

3 אף בלב עולת תפעלון בארץ חמס ידיכם תפלסון:

3 *Atqui corde dolos prauaque perfido*
In terra solitos vos struere haud negem;
Vestris è manibus vis venit improba,
Librata & studio malo.

3 Malè verum examinabũt iudices, quibus vis ac fraus cordi est.

4 זרו רשעים מרחם תעו מבטן דברי כזב:

4 *Flectunt nempe vias ex vtero impij,*
Ex aluoque petunt deuia callibus
Errorum, faciles vana loqui nimis,
Falsa & fingere non pigri.

4 Prauitas hominib⁹ inest ab vtero matris; ea qui aguntur, ad improbitatem flectũtur; at pij ac Deum timentes, studio ac diligentia vtũtur, ne corrumpantur illa natiua prauitate.

5 Improbi itaq. prauitatem exercentes, pestilentissimi sunt, & correctioné respuunt.

5 *Virus pestiferum ceu colubro est quibus,*
Virus quale nocens vipera concipit,
Quæ surdas nimium continet aurium
Obdens callida ianuas.

5 חמת למו כדמות חמת נחש כמו פתן חרש יאטם אזנו׃

6 Vt aspides incantaméta, sic improbi suasionem & monitioné auersantur. exemplú apertissimum in aduersariis Iesu Christi.

6 *Frustrà illam magici murmuris artifex*
Tentat carminibus vincere fortibus;
Nil voces magici carminis audiet,
Temnetque artifices modos.

6 אשר לא ישמע לקול מלחשים חובר חברים מחכם׃

7. 8 Illud autem fiet his, vt cùm maximè ostensa fuerit ipsorum malitia, minimè efficax reddatur.

7 *Dentes ore suo comminue his* DEVS,
Molaresque feris tolle leonibus
8 IAS; *ceu liquidæ dispereant aquæ,*
Fluxu ac deficiant suo.
Et quæ dira solet tendere spicula,
Nequicquam noceant, arcubus irritis
Intercisa velut lentaque vulneri,
Et fallente cadant manu.

7 אלהים הרס שנימו בפימו מלתעות כפירים נתוץ יהוה׃

8 ימאסו כמו מים יתהלכו למו ידרך חצו כמו יתמללו׃

9 *Limax vt fluidis viribus eliquet,*
Vt fœtus, pereat, fœmineus putri
Tabo disperiens, lumina cui negat
Solis visere mors cita.

9 כמו שבלול תמס יהלך נפל אשת בל חזו שמש׃

10 Consilium temerarium antè ebulliet, quàm calere & concoqui incipiat: atque ita crudum ac deuoratum malè cedet iis, à quibus suscipietur.

10 *Nondum flamma leues corripiat grauis*
Spinas, ante lebes incaleat nimis
Vester, consilia vt cruda cadant suis
Ebullita furoribus.

10 בטרם יבינו סירתיכם אטד כמו חי כמו חרון ישערנו׃

11 Hoc exéplo iusti agnoscent Dei iudicium integerrimum, illiusque prouidétiam & iustitiam re ipsa atque matura executione probatam prædicabunt.

11 *Iusto exempla Dei vindicis agnita,*
Visa &, pacificam lætitiam ferent;
Testis namque pedes ipse cruoribus
Tinget, sanguine & improbo.

11 ישמח צדיק כי חזה נקם פעמיו ירחץ בדם הרשע׃

12 *Ac tunc dicet homo, nempe manet pios*
Fructus iustitiæ; nempe polo edito
Illos quidquid agant despiciens DEVS,
Terras iudicat infimas.

12 ויאמר אדם אך פרי לצדיק אך יש אלהים שפטים בארץ׃

PSAL.

PSAL. LIX.

Eripe me de inimicis meis Deus meus.

ARGVMENTVM.

SE per inuidiam à Saule eiusque adulatoribus & malignis ministris ad necem peti, conqueritur apud Deum Dauid; quem orat, vt istorum conatus infringens, irritos omnino reddat: quandoquidem nullo ipse crimine, nulla offensione illam in se inuidiam concitasse, vel Deo ipso iudice, confirmare possit, illos autem facillimam existimare viam se occidendi hominem tenuem, nullis opibus humanis munitum, domi conclusum. verùm se fidere Deo supremo, iudici fortissimo & optimo, qui Iacob ex periculis liberatum, in Israelem amplificauit. Psalmus ad Christum etiam pertinet.

1 למנצח אל תשחת לדוד מכתם בשלח שאול וישמרו את הבית להמיתו׃

1 *Ad præstantem, Ne corrumpas: Dauidis Michtham, cùm mittente Saule obseruata fuit domus, vt occiderent eum.*

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

2 הצילני מאיבי אלהי ממתקוממי תשגבני׃

2 *SEruatum rabidis me eripe ab hostibus,*
Infestisque mihi protege mi DEVS;

3 הצילני מפעלי און ומאנשי דמים הושיעני׃

3 *His quos praua voluntas*
Vrget fundere sanguinem.

2. 3 Eripe me ab iis, qui mala mente, maloq. animo vitæ meæ insidiantur.

4 כי הנה ארבו לנפשי יגורו עלי עזים לא פשעי ולא חטאתי יהוה׃

4 *Namque ecce immeritas insidias meæ*
Tendentes animæ in me coeunt viri,
Robustum genus, IAS,
Culpa aut crimine non meo.

5 בלי עון ירצון ויכוננו עורה לקראתי וראה׃

5 *Praui in me nihil est, & properant tamen,*
In meque arma sibi & consilium parant:
Occurre excitus, ac me
Explora, & propius vide.

5 Parant arma, consilium & copias, idq. studiosè, vt grauius sit illorum scelus, qui nō ex subito impetu, sed deliberatè cupiunt occidere innocentem.

6 ואתה יהוה אלהים צבאות אלהי ישראל הקיצה לפקד כל הגוים אל תחן כל בגדי און סלה׃

6 *Vltor maxime dux tu armigerùm* DEVS
IAS, *quo fruitur* PRINCIPE *& Israel,*
Expergiscere, & omnes
Gentes pro meritis preme.
Clemens sis licet, his parcere desine,
Sæuæ quos agitans cura libidinis
Factis vsque malignis
Et prauis studiis tenet.

6 Tu Deus es potens, vindex & vltor iniuriarū. Princeps Israelis in te credentis, atq. te vnico auctore sui nitentis excitare, vt olim, cùm Israelitas ex gentibus Aegyptiis, & aliis liberatos amplificabas.

Scio te clementem esse, verùm non erga eos, qui malitiosa studia remittere nolunt. id hoc tempore ostendas effice.

7 *Nocturno assimilis turba latrans cani*
Vicos atque vias vrbis obambulat;

7 Videtur esurire carnem meam, ac sitire sanguinem, vt canes famelici, qui noctu oberrant, ringentes & quærentes in viis & plateis escam aliquam. tunc enim putat omnes dormire, neminemque esse qui eorũ excursiones impediat, aut interturbet.

7 ישובו לערב יהמו ככלב ויסובבו עיר:

8 *His labra, osque, minaces*
Enses. namque quis audiet?

8 הנה יביעון בפיהם חרבות בשפתותיהם כי מי שמע:

9 I a s *ludus erunt hi tibi, rideas*
Cunctarum studium cœptaque gentium:

9 ואתה יהוה תשחק למו תלעג לכל גוים:

10 *Illud robur ego ad te*
Arx nostra experiar D e v s.

10 עזו אליך אשמרה כי אלהים משגבי:

11 *Clemens meque fouens præueniet* D e v s:
Ipse exempla mihi cernere in hostibus
Concedet D e v s, *atque*
Spectare incolumi dabit.

11 אלהי חסדו יקדמני אלהים יראני בשוררי:

12 *Hos ne perde simul, ne & populo meo hoc*
Exemplum graue de mente cadat breui:
Illos detrahe motos
Noster tu clypee ô D e v s.

12 Nolo neque rogo vt subitò simul pereant occisi à te, sed vt irritis conatibus deiecti, & imbecilli, atque pudefacti exẽplo diuturno sint popularibus meis.

12 אל תהרגם פן ישכחו עמי הניעמו בחילך והורידמו מגננו אדני:

13 *Peccatum ore suo, verbaque proferunt*
Labris falsa suæ plena superbiæ;
Iuramentaque fraudi
Addent dira loquaculi.

13 חטאת פימו דבר שפתימו וילכדו בגאונם ומאלה ומכחש יספרו:

14 *Hos, ne extare queant, dirue, dirue excandens;* v s q v e D e v m *munere præsidis*
Norint esse Iacobo
Oras orbis in vltimas.

14 Intelligant Iacob Dei patroni prouidẽtia singulari vbique terrarum, siue domi, siue foris, siue in Mesopotamia, siue in Ægypto custodiri.

14 כלה בחמה כלה ואינמו וידעו כי אלהים משל ביעקב לאפסי הארץ סלה:

15 *Nocturno assimilis turba latrans cani*
Vicos atque vias vrbis obambulat;

15 וישבו לערב יהמו ככלב ויסובבו עיר:

16 *Quærunt quid comedant; hos*
Sed sistet vigiles fames.

16 Inanes voto irrito redibunt.

16 המה ינועון לאכל אם לא ישבעו וילינו:

17 *Ipse at manè tuum præsidium canam;*
Et quantum ista mihi est nota benignitas;
Veram tempore in arcto
Te arcem ac perfugium mihi.

17 Ego verò summo manè liberatum me tuo præsidio carminibus conditis ac decantatis, gratus prædicabo.

17 ואני אשיר עזך וארנן לבקר חסדך כי היית משגב לי ומנוס ביום צר לי:

Te psal-

18 עזי אליך אזמרה כי אלהים משגבי אלהי חסדי׃

18 *Te psallam fidibus præsidium meum,*
Te qui me solitus protegere es DEVS,
*P*RINCEPS *ille benigno*
Cuius subsidio fruor.

PSAL. LX.
Deus repulisti nos, & destruxisti nos.

ARGVMENTVM.

AGNOSCIT Dauid calamitates à vicinis gentibus, Israelis populo allatas, Dei iudicio obuenisse infensi populo suo, ob violatam legem atq. virtutem veram neglectam, eiusdem verò misericordia & prouidentia rursus contigisse illis victorias de hostibus finitimis & remotioribus reportari, cuius præsidio & auxilio non dubitat, Idumæam sibi esse sub iugum mittendam. Carmen est propheticum penitus, nam sub imagine illa Israelis & Idumææ, aliarumque gentium, significauit vates fore, vt Euāgelij Christi virtute Gentes ad veritatis & fidei obedientiam & cultum deducerentur. Hoc indicabat Psaltes ipse, cùm Psalmi inscriptioni adderet illud, Ad docendum.

1 למנצח על שושן עדות מכתם לדוד ללמד׃

2 בהצותו את ארם נהרים ואת ארם צובה וישב יואב ויך את אדום בגיא מלח שנים עשר אלף׃

1 *Ad præstātem super Susan Gheduth: Michtham Da-*
2 *uidis, ad docendū. Cùm contenderet erga Aram Naharaim, & erga Aram Szobah, & conuersus Ioab, percussit Edō in valle Salis duodecim millia.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

3 אלהים זנחתנו פרצתנו אנפת תשובב לנו׃

3 D*Iruptos* DEVS *abstuleras nos percitus ira,*
Sed nobis te redde precamur.

4 הרעשתה ארץ פצמתה רפה שבריה כי מטה׃

4 *Nutat terra tuo scissa ac tremefacta furore,*
Rimas tu committe labantis.

5 הראית עמך קשה השקיתנו יין תרעלה׃

5 *Tu populo exhaurire tuo prædura dedisti &*
Plena tremoris pocula nobis.

6 נתתה ליראיך נס להתנוסס מפני קשט סלה׃

6 *Signa tuis tollenda dabas cultoribus* VSQVE
Propositi veri monumentum.

7 למען יחלצון ידידיך הושיעה ימינך ועננו׃

7 *Det tua, vt euadant quos diligis ipse, salutem*
Dextera, teque mihi facilem da.

8 אלהים דבר בקדשו אעלזה אחלקה שכם ועמק סכות אמדד׃

8 *Sancta loquēs responsa dedit* DEVS *irrita nunquā,*
Quæ gaudens ego certa tenebo.
Partiar ergo agros Sichimæ vallemque remensus,
Implent quam tentoria Suchoth.

4 Disrupti atq. variis ruinis dissipati, & intercepti sumus.
6 Dabas apertissimam significationem iræ atque offensionis tuę, per signa & vaticinia, ne calamitates populo ex casu, vel ex temporum vi allatæ putarentur.
7 Sed dabis salutem etiā idem (quia misericors es) dilectis tuis, probioribus, & piis, ne pereant in cōmuni calamitate: item etiam populo à te præter cęteras gentes, dilecto, vt sit hoc signum etiam aliis nationibus.
8 Possidebo loca vicina Mesopotamiæ & Armeniæ, eaque cum iis agris coniūngam, quæ Ephraim, & Ruben, & dimidiæ tribui Manasses vltra Iordanem olim contigerāt.

Galge-

9 *Galgedium nemus & Manaſes mea iura ſubibunt,*
Atque mei munimen Ephraim

9 לי גלעד ולי מנשה ואפרים מעוז ראשי יהודה מחקקי׃

10 Iudææ proximas regiones Moabitarũ, quæ ad mare Salis vſque pertinent, tenebo.

10 *Verticis: ac Iudas me decernente notabit.*
Sunt & balnea noſtra Moabus.
Perferet ipſa meam ſoleam calcantis Idume:
Tuq́ue Palæſthine & mihi plaude.

10 מואב סיר רחצי על אדום אשליך נעלי עלי פלשת התרועעי׃

11 Quis, inquam, me victorem munitiſſimis vrbibus Edom, qualis Boſra eſt, potiri faciet? ſi tu nos reiicis, quem in bello principẽ imperatoremq́ue ſummũ habere ſolemus? Namque hominibus non debemus fidere, qui nihil ſine te poſſunt.

11 *Quis me in munitam victorem deferet vrbem?*
Ducet Idumæas & in oras?

11 מי יובילני עיר מצור מי נחני עד אדום׃

12 *Cùm Deus amotos tu nos eieceris, ac iam*
Noſtra DEVS *non agmina ducas:*

12 הלא אתה אלהים זנחתנו ולא תצא אלהים בצבאותינו׃

13 *Auxilium arctatis nobis tu porrige: vanum eſt*
Ex homine expectare ſalutem.

13 הבה לנו עזרת מצר ושוא תשועת אדם׃

14 *Nos ductore* DEO *turmas armabimus; ille*
Calcando noſtros teret hoſtes.

14 באלהים נעשה חיל והוא יבוס צרינו׃

PSAL. LXI.
Exaudi Deus deprecationem meam.

ARGVMENTVM.

DAVID ſuperata periculorum ac difficultatum parte magna, iamq́ue rex ſalutatus & habitus à multis, maximè Iudæorũ tribubus, Deũ orat, vt ipſo auctore & protectore cætera quæ ſuperſunt diſcrimina, ſibi ſuperari contingat, atque eo in loco eſſe, ad quem ex Dei voluntate fuerat electus; vt hoc exemplo cæteri diſcant, fide atque ſpe diuinis promiſſis adhærere, idq́ue ipſum ab illo carminibus decantandis agatur.

1 *Ad præſtantem, ſuper Neghinoth Dauidis.*

1 למנצח על נגינת לדוד׃

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

Te voco in extremis finibus terræ Iudæ.

2 *AVdi quid orem, quid querar ô* DEVS;
Terræ vt precans te à fine vocem ſacræ,
Defectus ipſe cordis ægri
Viribus atque animo impotenti.

2 שמעה אלהים רנתי הקשיבה תפלתי׃

3 *Rupis prææltæ culmine me loca,*
Quamq́ue ipſe ſolus ſcandere non queo:

3 מקצה הארץ אליך אקרא בעטף לבי בצור ירום ממני תנחני׃

4 *Mi namque tutum ſis aſylum,*
Fisq́ue fero valida arx ab hoſte.

4 כי היית מחסה לי מגדל עז מפני אויב׃

Tentorio

5 אגורה באהלך עולמים אחסה בסתר כנפיך סלה:

5 *Tentorio ipse in plurima sæcula*
Isto manebo, nil metuens mali;
Ac tutus alarum tuarum
Præsidio fruar VSQVE *firmo.*

5 Tuo præsidio pro tẽtorio tutissimo vsus, conseruabor incolumis.

6 כי אתה אלהים שמעת לנדרי נתת ירשת יראי שמך:

6 *Tu certa namque & vota facis mea;*
Hæreditatem téque timentium

7 ימים על ימי מלך תוסיף שנותיו כמו דר ודור:

7 *Das auctor, ac Regem diebus*
Accumulas saturasque sæclis.

6 Video me iam in partem regni promissi adductum, te auctore, qui mihi vires & vitam auges, vt sperem plenissimum promissorum tuorum successum.

8 ישב עולם לפני אלהים חסד ואמת מן ינצרהו:

8 *Semper sedebit præsidio Dei*
Instructus omni tempore, gratia
Cui certa custos est fidesque;
His nihil auspiciis timebo.

8 Quod tui promissi gratia fides mea expectat, nequaquam impediendum metuo.

9 כן אזמרה שמך לעד לשלמי נדרי יום יום:

9 *Sic nomen edam perpetuò tuum*
Neruis remixto carmine; sic tibi
Quæ vota sacraram, redemptus
Assiduis soluam diebus.

PSAL. LXII.

Nónne Deo subiecta erit anima mea?

ARGVMENTVM.

PSALMVS hic compositus videtur ea tempestate, qua Dauid ciuilibus bellis & coniurationibus, Absalone auctore, impeti cœpit. Canit autem in eo Psaltes regni sui ruinam frustra tentari ab hominibus mendacibus, ac nullo certo consilio nixis, verùm ambitione & cupiditate motis, fraude ac fallacia agentibus; se enim Deo principe atque auctore regnum obtinere, cuius præsidio fisus, neminem hominem timendum sibi duxerit, vtpote iudicis integerrimi ac Domini potentissimi.

1 למנצח על ידותון מזמור לדוד:

1 *Ad præstantem apud Ieduthun, Psalmus Dauid.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

2 אך אל אלהים דומיה נפשי ממנו ישועתי:

2 *NEmpe spectat hæc mens* DEVM
Silens petitque, pendet hinc salus mî;

3 אך הוא צורי וישועתי משגבי לא אמוט רבה:

3 *Ille nempe rupes mea est*
Munimen atque mî ne multa nutem.

3 *Ne multa nutem.*] Tentari quidem me Deus permittet, valde autem nutare ac ruinam minari non sinet idem.

4 עד אנה תהותתו על איש תרצחו

4 *Quamdiu in virum nequiter*
Agetis omnes? murus vt ruens cui

Tenditis necem perfidam,
Impulsa valli ceu caduca moles?
5 *Nempe de gradu vt detrahant*
Vana appetentes consuent; precantur
Ore, quæ probes; cordibus
Malis maligna deuouere sueti.
6 *Nempe spectat hæc mens* DEVM
Silens rogatque, pendet hinc mihi spes:
7 *Ille nempe rupes mihi &*
Munimen; haud nutabo nixus illo.
8 *In* DEO *salus est mea,*
Decusque petra roboris mei ipse est.
In Deo fides est mihi;
9 *Sperate gens hunc semper omnis vnum;*
Corda vestra & huic fundite,
Faustus DEVS *nam solus vsque nobis.*
10 *Nempe & Adæ nil est genus,*
Virisque natos vanitas reprendit.
Pone hos lancibus tu suis;
Tollet resultans vanitas leuatos.
11 *Nec vim pone spem tu tibi,*
Neu præda vos exerceat superba:
Crescat summa rerum licet,
Nil vestra corda figat aut moretur.
12 *Quæ semel locutus fuit*
DEVS, *reponam audita bis, valens nam*
Constat atque præstans DEVS.
13 *Here ac benigna gratia est tibi, qui*
Singulis potens assoles
Vicem rependere actibus paratam.

5 Fraudulenti & versuti nocétiores multò sunt simpliciter improbis & inimicis apertis.

6 Sed animi mei consilium omne tacitè fertur in Deum, qui corda nouit hominũ; & iudicat singulos, pro meritisque afficit.
8 Vos etiam, qui aduersariorum meorum sermonibus & orationibus aures præbetis, intelligite nullam in hominibus esse facultatem salutis aut beatitudinis afferendæ, Deum bonorum verorum auctorem credite; hunc vobis proponite, cuius prouidẽtia nitamini, ita non sequemini studia vana.
10 Ex patris Adæ leuitate æstimari potest, quanti ponderis atq. grauitatis homines cæteri patre iam deteriores esse possunt; sunt, inquam, ipsa vanitate leuiores.
11 Neque quorundã potentiam, aut vim, neq. aliorũ malè partas diuitias admiremini; harũ enim rerum exiguus vsus malus plerumque exitus est.
12 Tantum diuini verbi veritate ducimini, qui nunquam fallit, qui constantissimus est dicto suo vel semel effatus. Deus autem vnico sermone duo de se declarauit: se esse Principem potentissimũ, eundemq. Dominum misericordissimum, qui iustitiã ac misericordiã exercere possit, pro ratione actionũ humanarum.

כלבם כקיר נטוי גדר הדחויה:

5 אך משאתו יעצו להדיח ירצו כזב בפיו יברכו ובקרבם יקללו סלה:

6 אך לאלהים דומי נפשי כי ממנו תקותי:

7 אך הוא צורי וישועתי משגבי לא אמוט:

8 על אלהים ישעי וכבודי צור עזי מחסי באלהים:

9 בטחו בו בכל עת עם שפכו לפניו לבבכם אלהים מחסה לנו סלה:

10 אך הבל בני אדם כזב בני איש במאזנים לעלות המה מהבל יחד:

11 אל תבטחו בעשק ובגזל אל תהבלו חיל כי ינוב אל תשיתו לב:

12 אחת דבר אלהים שתים זו שמעתי כי עז לאלהים:

13 ולך אדני חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו:

PSAL. LXIII.

Deus, Deus meus, ad te de luce vigilo.

ARGVMENTVM.

DAVID inimicos fugiens, in Iudææ ſolitudinem ſeceſſerat, vt loci incommoditate ſeſe ſectantes retineret, & diuinam miſericordiam ſuis ipſe incommodis magis moueret & conciliaret ſibi. Dicit totum tempus in ea ſolitudine ſibi poni in cogitatione de Deo, Deique erga ſe prouidentia & benignitate, quem ita proſpecturum ſibi credit & ſperat, vt in propriam ciuitatem, atque adeò in regnum reſtitui contingat, vbi oportuno loco diuino cultui ſeſe dedere poſſit.

1 מזמור לדוד בהיותו במדבר יהודה׃

1 *Pſalmus Dauid, cùm is eſſet in ſolitudine Iudææ.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

2 אלהים אלי אתה אשחרך צמאה לך נפשי כמה לך בשרי בארץ ציה ועיף בלי מים׃

2 *MAnè DEVS ſoleo te quærere, tu mihi PRIN-*
Te nimis hæc anima et ſitit ardēs. (CEPS,
Hæc caro te cupit ac petit hîc afflicta, vbi tota
Squallida terra arens caret vndis.

3 כן בקדש חזיתיך לראות עזך וכבודך׃

3 *Sic ego ſancta ſola inuiſi, vt mihi cura videndi eſt*
Vires atque tuum decus ingens:

4 כי טוב חסדך מחיים שפתי ישבחונך׃

4 *Quippe benigna mihi eſt melior tua gratia vita, his*
Te labiis laudabo canamque:

5 כן אברכך בחיי בשמך אשא כפי׃

5 *Exoluamque tibi grates dum vita manebit,*
Altis ad tua nomina palmis.

6 כמו חלב ודשן תשבע נפשי ושפתי רננות יהלל פי׃

6 *Delitiis anima hæc ſatura ac ſi pinguibus eſſet,*
Sic labia in laudes mea ſoluam.

2.3.4.5.6. Quanquā caro in deſerta terra appetere videatur cibum & potum, tamē te ipſum magis appeto, cibi ac potus oblitus; ideo volui eſſe in regione ſancta potius, quàm in aliena etiam fertiliſſima. hic namq. vtar tuis viribus, atq. amplitudine, quæ longè præſtat, non ſolùm rebus ad vitam commodis, ſed vitæ etiam ipſi: dummodo te habeam mihi propitiū, nihil vltrà deſiderabo delitiarum.

7 אם זכרתיך על יצועי באשמורות אהגה בך׃

7 *Sum memor ipſe tui ſtratis quæ plurima muto;*
Te ac meditor vigil omnibus horis.

8 כי היית עזרתה לי ובצל כנפיך ארנן׃

8 *Te, auxilium præſens expertus ſæpè, tuarum*
Alarum cantabo ſub vmbra.

9 דבקה נפשי אחריך בי תמכה ימינך׃

9 *Hæc anima innitens tibi, ſubſequitur gradientem;*
Dextera me & tua fulſit euntem.

7.8.9. Quippe cùm vbicunque ſim, tuum ſubſidium experior, quod mihi incomparabile eſt, vincit enim omnia alia vitæ commoda infinito interuallo.

10 והמה לשואה יבקשו נפשי יבאו בתחתיות הארץ׃

10 *Quique meæ vitæ exitium cupiere paratum,*
Deſcendent loca ad infima terræ.

11 יגירהו על ידי חרב מנת שועלים יהיו׃

11 *Occiſum gladio corpus, ſine honore ſepulchri,*
Vulpibus in prædam cadet amplam.

12 *Rexque* DEO *lætus grates laudemque reponet:*
Illius & qui numine iurat,
Victor laudis erit compos, dum falsa loquentum
Os clausum obstructumque silebit.

12 *Rex.*] Ego qui tuo præsidio ac numine rex constitutus sum, atque rex manebo, velint nolint inimici mei.

12 ותמלך ישמח באלהים יתהלל כל הנשבע בו כי יסכר פי דוברי שקר׃

PSAL. LXIIII.

Exaudi Deus orationem meam.

ARGVMENTVM.

DAVID cùm videret sibi rem esse gerendam aduersus inimicos versutos, callidos, qui non solùm numero, sed consiliorum calliditate ac fraude doloque niterētur, quibus rebus nihil molestius, nihil importunius aut grauius accidere potest probo viro, simplicitatis suæ, à se nūquam deserendæ partes Deo fouendas, agendasq. commendat, quem credit & sperat, vtpote simplicissimum & optimum ita acturum, vt calliditate irrita, victa & labefactata, iustorum simplicitas & candor hoc exemplo confirmetur.

1 *Ad præstantem, Psalmus David.*

1 למנצח מזמור לדוד׃

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

2 O*Rantis audi sancte* DEVS *meam*
Vocem, pauore atque hostis ab improbi
3 *Defende celatum malignæ*
Consilio studiisque turbæ.
4 *Queis lingua acutis ensibus aptior;*
Verba, vt sagittæ spicula tristia,
5 *In non paratos innocentes*
Insidiis iaculantur atris.
6 *Firmata postquam constituunt mala,*
Deliberantes vt laqueos sciant
Celare, consultant, loquentes,
Quis notet ingenia hæc & artes?
7 *Commenta prauis fraudibus ac modis*
Exacta cunctis partibus instruunt,
Excogitato quisque cordis
Arbitrio, studio ac profundi.
8 *Ast imparatos confodiet* DEVS
Illos sagittæ vulnere concitæ,

Queis

2. 3. Defende me à turba frequenti, malitiosa atque callida.

4 Qui fraudes concipere, conceptas dolosè eloqui, atque conatu vehementi facere norunt.

6 Existimant se sapientes, qui inuenire possint ea, quæ ab aliis obseruari nequeant.

8 Verùm hic erit fallaciarum ac doli exitus, Deo vindice.

2 שמע אלהים קולי בשיחי מפחד אויב תצר חיי׃

3 תסתירני מסוד מרעים מרגשת פעלי און׃

4 אשר שננו כחרב לשונם דרכו חצם דבר מר׃

5 לירות במסתרים תם פתאם ירהו ולא ייראו׃

6 יחזקו למו דבר רע יספרו לטמון מוקשים אמרו מי יראה למו׃

7 יחפשו עולת תמנו חפש מחפש וקרב איש ולב עמק׃

9 וירם אלהים חץ פתאום היו מכותם׃

9 ויכשילהו עלימו לשונם יתנודדו כל ראה בם׃

9 *Queis lingua consistat procax, &*
Terror aget trepidus videntes.

10 וייראו כל אדם ויגידו פעל אלהים ומעשהו השכילו׃

10 *Exempla cunctos hæc homines, DEVS,*
Narrare cogent, quid faciat potens;
Et facta condiscent modosque
Quos init is, tenet atque IVDEX.

11 ישמח צדיק ביהוה וחסה בו ויתהללו כל ישרי לב׃

11 *IAMque iustus lætior hinc suum*
Dicet patronum & præsidium integrum;
Laudataque incedet triumphans
Simplicitas bonitasque cordis.

9 Tunc qui existimabant horum res prudẽter gubernari, exẽplum illius exitus stupescent.
10 Omnes aliter loquẽtur quàm soleant: laudabuntque simplicitatem, quam Deus propugnat ac tuetur, & iudicium diuinum admirabuntur.
11 Iustum autem nõ pœnitebit simplicitatis suæ ac probitatis, quã Dei summè laudandi prouidentia tutam & incolumem sentiet.

PSAL. LXV.

Te decet hymnus Deus in Sion.

ARGVMENTVM.

IN Sione monte, id est, Ecclesia Dei, laudes perpetuò ac sine interpellatione celebrari oportere, Psaltes ait; itaque omnes cantus in populo Dei sacros esse decere confirmat: quippe cuius benignitas, misericordia, sapientia, ac virtus nullo tempore cesset benefaciens, vt Paulus aiebat, omnium nationum ac gentium hominibus; mittens eis pluuias, ac cæteras temporum commoditates, quibus humana vita non solùm alatur, verùm etiam recreetur; idque adeò quamquam magnum & assiduum, immò perpetuum Dei beneficium sit, tamen ab illo alio consilio ac proposito superetur de salute hominum generi afferenda, quod re ipsa præstiturum Deum esse, Vates confirmabat, nos præstitum iam certissimè credimus: ideo igitur Ecclesiam, in qua hæc salus constet, à diuinis laudibus minimè vacare oportere ait.

1 למנצח מזמור לדוד שיר׃

1 *Ad præstantem, Psalmus Dauid.*
Canticum.

CARMEN SAPPHICVM.

2 לך דמיה תהלה אלהים בציון ולך ישלם נדר׃

2 *LAus DEVS soli tibi destinata*
Cæteros cantus iubet in Sione
(Debita agnoscens tibi dum reponit
Vota) silere.

2 דֻמִיָּה Tacet, & decet aut conuenit.

3 שמע תפלה עדיך כל בשר יבאו׃

4 דברי עונת גברו מני פשעינו אתה תכפרם׃

3 *Tu preces audis populi colentis*
Te, caro quærens petat omnis vnum
4 *Te mihi, & cunctis facilem prementes*
Tollere culpas.

3 Nam tu audis preces, & exitu secundas; audies ergo laudes tuas libenter à populo grato & pio decantatas, & omnis caro cognoscet te esse omnis boni auctorem.

5.6 Quanquam omnes gentes ex beneficiorum tuorum contemplatione agnoscere te possint, ille beatior est, qui in tua Ecclesia est, teque ex doctrina tua cognoscit, atque colit; est enim tanquã familiaris tibi, & nouit promissum publicæ salutis à te initæ: salutis, inquam, non solùm huic Israeliticæ regioni, sed omnibus hominum nationibus afferendæ; omnes enim terræ te salutarem sperant, etiamsi nõ omnes homines huius salutis rationem cognoscant.
7. 8. 9. Magna autem, imò maxima virtute præstare te tua promissa posse, atque stabilire, indicãt montes à te firmati, indicãt tempestates quas sedare soles: ita vt nulla te res turbare aut retardare queat: nulli homines impedire.
10 Tuam autem perpetuam benignitatem terra perpetuò fœcũda prædicat.

5 *Deligis quem tu facis & propinquum,*
Atriis felix manet ille in istis;
Is tui sancto fruitur palati
Munere & ædis.

6 *Iustus vt nobis memores tremendas*
Res, quibus nostram statuis salutem;
Spes & his cunctis DEVS *& remotis*
Trans mare terris.

7 *Roboris vi præualida recinctus*
Montibus firmam stabilemque sedem
8 *Ponis, & fluctus pelagi intumentes*
Sistis & vndas.

Gentium sedas varios tumultus.
9 *Qui colunt fines, tua pertimebunt*
Signa, & occasus recinent & ortus
Munera mira.

10 *Visitas terræ cupientis aruum, &*
Plurimo ditas reficisque fœtu,
PRINCIPIS *pleno pelago redundans*
Labitur humor.

Tu paras fruges auidis colonis:
Ipsa sic tellus tibi præparatur;
Irrigas sulcos, madidasque comples
Vbere glebas.

11 *Ebriam stillis penitus caducis*
Reddis, & quantum tulit illa germen,
Almus augendo recreas fouesque, &
Perficis almus.

12 *Fertili prodit nitidus corona,*
Quam tuis donis sibi nectit annus;
Qua gradum flectis, fluit alta pingui
Munere nubes.

5 אשרי תבחר ותקרב ישכן חצריך נשבעה בטוב ביתך קדש היכלך׃

6 נוראות בצדק תעננו אלהי ישענו מבטח כל קצוי ארץ וים רחקים׃

7 מכין הרים בכחו נאזר בגבורה׃

8 משביח שאון ימים שאון גליהם והמון לאמים׃

9 וייראו ישבי קצות מאותותיך מוצאי בקר וערב תרנין׃

10 פקדת הארץ ותשקקה רבת תעשרנה פלג אלהים מלא מים תכין דגנם כי כן תכינה׃

11 תלמיה רוה נחת גדודה ברביבים תמוגגנה צמחה תברך׃

12 עטרת שנת טובתך ומעגליך ירעפון דשן׃

13 ירעפו נאות מדבר וגיל גבעות תחגרנה׃

13 *Pascua in vasto renouata saltu*
Perfluunt fœtu saliente, rident
Et lacus musco redimiti, odoro &
Gramine colles.

13 Nō tantùm agrorum fertilitate homines saturas, sed pecuariæ rei vbertate exples.

14 לבשו כרים הצאן ועמקים יעטפו בר יתרועעו אף ישירו׃

14 *Induit campos pecus, atque valles*
Farris albentes subeunt amictus,
Vt sonent grato ac recinant ouantes
Carmine cuncti.

14 Itaque vario ac multiplici beneficiorum genere, laudum carmina tibi debentur.

PSAL. LXVI.

Iubilate Deo omnis terra.

ARGVMENTVM.

DEO vnico laudem ab omnibus gentibus debitam, exigit Psaltes, quòd is amplitudinem suam omni ex parte probauerit, mundo non solùm condendo, sed gubernando etiam; idque tam naturæ, quàm hominum rebus oportunè & commodè dispensatis, ostendat. Confirmat autem hanc rationem, ex calamitatibus populo Dei allatis, quas non casu, sed consilio ac iudicio allatas ait, atque misericordia diuina rursus leuatas. idem etiam Psaltes ipse suo exemplo comprobat; qui ex multis difficultatibus, inuocato Dei auxilio, erutus fuerit. Aptissimé conuenit hic Psalmus Ecclesiæ Christianæ.

1 למנצח שיר מזמור

1 *Ad præstantem, Carmen Psalmi.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

הריעו לאלהים כל הארץ׃

OMnis terra simul vos edite iubila ouantes
Terricolæque DEO:

2 זמרו כבוד שמו שימו כבוד תהלתו׃

2 *Illius ac dignas componite nomine laudes*
Cantibus altisonis.

3 אמרו לאלהים מה נורא מעשיך ברב עזך יכחשו לך איביך׃

3 *Dicite, quanta DEVS sunt ô tua gesta, tremenda*
Singula, cuncta simul.
Roboris ista tuos vis ampla redarguet hostes
Dicere ficta tibi.

2 Adeò euidens ac manifesta roboris & efficacitatis tuæ virtus est, vt eos omnino qui te non colunt, aut negare student gubernatorem mundi esse, redarguat mendacij & apertæ falsitatis in iis, quæ de te dixerint vel scripserint.

4 כל הארץ ישתחוו לך ויזמרו לך יזמרו שמך סלה׃

4 *Omnis terra tibi procumbat, carmine nomen*
Personet vsque tuum.

5 לכו וראו מפעלות אלהים נורא עלילה על בני אדם׃

5 *Ite & gesta DEI spectate, atque acta tremenda*
Cernite, terrigenis.

5 Si vultis scire quid possit Deus in naturæ rebus, & an ipse eas gubernet iussu & nutu, an illæ sponte sua constent & durent, cōsiderate exempla in rebus naturalibus, coram tot hominū millibus testibus edita.

Nam

6 *Nam mare ſiccatum & pede nos tranſmittere lætos*
Ipſe dedit fluuium.

6 הפך ים ליבשה בנהר יעברו ברגל שם נשמחה בו׃

7 Vt naturæ, ſic etiam hominum res gubernat; neque ſinit perditiſſimum quemque votis ſuis ex animi ſententia potiri.

7 *Ipſe ſuo ſæclum deducit robore; gentes*
Proſpicit ille oculis.
Non erit vt propriis humana proteruia votis
Creſcat & exuperet.

7 משל בגבורתו עולם עיניו בגוים תצפינה הסוררים אל ירימו למו סלה׃

8. 9. 10 Idem Deus miſericordiæ ſuæ amplitudinem erga nos populis omnibus probat: nam neq. affligi nos perpetuò ſinit, ſed corripi, corrigi, & examinari vult.

8 *Vosq́ue* DEVM *populi noſtrũ linguisq́ue animisq́ue*
Dicite magnificum:

8 ברכו עמים אלהינו והשמיעו קול תהלתו׃

9 *Noſtras vitæ animas reddens, vetuit quoq. noſtros*
Ille labare pedes.

9 השם נפשינו בחיים ולא נתן למוט רגלנו׃

10 *Inſtar & argenti tu nos examine multo*
Per mala dura probas.

10 כי בחנתנו אלהים צרפתנו כצרף כסף׃

11 *Tum preßis ſinuoſa dabas in retia lumbis,*
Vndique nos ſtimulans.

11 הבאתנו במצודה שמת מועקה במתנינו׃

12 Fatemur nos ab homine mortali fuiſſe oppreſſos, ſed tuo permiſſu ac iudicio.

12 *Mortalis capiti noſtro, te auctore, volente*
Teq́ue duce, incubuit.
Per calidos ingreßi ignes, gelidasq́ue per vndas
In ſatura egredimur.

12 הרכבת אנוש לראשנו באנו באש ובמים ותוציאנו לרויה׃

13 Vnuſquiſque noſtrum debet tibi ſacrificia & gratulationẽ, ea ego tuæ miſericordiæ & prouidentiæ teſtis ſoluam.

13 *Ergo ſacra tuam veniam facturus in ædem,*
Votaq́ue perſoluam:

13 אבוא ביתך בעולות אשלם לך נדרי׃

14 *Vota ego quæ labiis medio in diſcrimine apertis*
Oreq́ue propoſui.

14 אשר פצו שפתי ודבר פי בצר לי׃

15 *Pinguia ſacra tibi fument, ariesq́ue peruſtus*
Ardeat VSQVE *frequens:*
Cornigeriq́ue boues, ſacer & cadat hircus, & aram
Imbuat ille tuam.

15 עלות מחים אעלה לך עם קטרת אילים אעשה בקר עם עתודים סלה׃

16 Quæ in vniuerſum erga naturam, hominum genus, & Eccleſiam commemoraui Dei mirabilia, ipſe etiam in me expertus narrabo.

16 *Vos quoſcunque* DEI *tangit reuerentia, adeſte*
Miraq́ue percipite:
Dum memoro ac præſens narro, teſtisq́ue, quid ipſi
Fecerit ille mihi:

16 לכו שמעו ואספרה כל יראי אלהים אשר עשה לנפשי׃

17 *Illum ego ſublato linguæ clamore vocabam,*
Illum ego & ore meo.

17 אליו פי קראתי ורומם תחת לשוני׃

Non

18 און אם ראיתי בלבי לא ישמע אדני׃

18 *(Non me, si pectus præstrinxit iniqua libido,*
Percipiet DOMINVS.*)*

18 Simpliciter & candidè, non ambitiosè aut simulatè inuocaui Dominum.

19 אכן שמע אלהים הקשיב בקול תפלתי׃

19 *Senserat ergo* DEVS *nostras vocemque precesque,*
Audijt atque fauens:

20 ברוך אלהים אשר לא הסיר תפלתי וחסדו מאתי׃

20 *Vnde meis facilem precibus qui præbuit aurem,*
Gratulor ipse DEO*:*
Quique mihi se præsentem exhibuitque benignum,
Gratulor ipse pius.

PSAL. LXVII.

Deus misereatur nostri, & benedicat nobis.

ARGVMENTVM.

ELEGANTI rerum ad vitam oportunarũ imagine efficiendam à Deo per Christum humano generi salutem, pacem, & felicitatem summam hoc Psalmo Vates describebat: quamobrem omnes gentes ad laudes Deo sacrandas & canendas inuitabat.

1 למנצח בנגינת מזמור שיר׃

1 *Ad præstantem in Neghinoth, Psalmus cantici.*

CARMEN SAPPHICVM.

2 אלהים יחננו ויברכנו יאר פניו אתנו סלה׃

2 NOS DEVS *nutu placidus benigno*
Prosperis ornet foueatque rebus,
Vsque nos curans niteat sereni
Lumine vultus.

2 Vt Deus hactenus prouidentiam suam singularem erga nos ostendit, terrenis promissis exhibitis, ita illam summam misericordiam promissam effectu ipso exhibeat, quæ à nobis incipiens, ad omnes gentes pertineat.

3 לדעת בארץ דרכך בכל גוים ישועתך׃

3 *Gentibus terræ tua nota cunctis*
Sit via, & cunctis tua sacra præsens
Sit salus, laudent populi fatentes
Te DEVS *omnes.*

4 יודוך עמים אלהים יודוך עמים כלם׃

4 *Iudicem rectum & populis probatum*
Te canent læti, recinentque ouantes
Qui colunt linguis variis disertum &
Moribus orbem.

5 ישמחו וירננו לאמים כי תשפט עמים מישר ולאמים בארץ תנחם סלה׃

5 *Moribus, linguis variata tellus*
Quà patet, cuncti Duce te subibunt
Vsque iter certum, studiumque veri
Numinis vnum.

5 Sanctificabitur nomen tuum apud omnes nationes orbis totius.

6 *Te, DEVS, dicant populi fatentes,*
Te (decet) cuncti fateantur atque
Singuli atque omnes populi, quot ardens
Irradiat Sol.

6 יודוך עמים אלהים יודוך עמים כלם׃

7 Natura humana allegoricῶs terra appellatur, neq. tantùm allegoricῶs, sed propriè etiam. Hæc fructus suos profert Deo suaueis, cùm Christũ Spiritus sancti operatione in B. Virgine nobis produxit, qui per eundem Spiritum sanctum magnos fructus in piis hominibus efficit. hoc iam enthusiasticῶs prophetæ omnes præcinebant, gratulati sęculis nostris.

7 *Terra (dicentes) tulit vber ipsa,*
Quod decet, germen proprium: DEVS nam
Prosperos noster DEVS esse fructu
Nos facit almo.

7 ארץ נתנה יבולה יברכנו אלהים אלהינו׃

8 *Vt*, optantis est, & rem certò speratam prænuntiat.

8 *Vt DEVS nobis faueat benignus,*
Hunc colent fines reuerenter omnes,
Qui mare excludunt cohibentque curuo
Margine terras.

8 יברכנו אלהים וייראו אותו כל אפסי ארץ׃

PSAL. LXVIII.

Exurgat Deus, & dissipentur inimici eius.

ARGVMENTVM.

PLENISSIMVS est Psalmus doctrina & mysteriis, continet enim veteris & noui Testamenti summam. eius scopus est, ostendere Deum esse potentissimum, sapientissimum, & misericordissimum, qui salutem æternam humano generi per Christum filium suum afferre proposuerit. id efficiendum esse, ostenditur ex figura illa eductionis Israelitarum ex Aegypto, quam tota rerum natura mirata fuit, & nulla humana potentia impedire potuit. Excitantur omnes homines ad laudem Dei, quandoquidem ad eam salutem vocandæ erant nationes omnes hominum, si modò vocatæ venire vellent, & non refugere diuinam vocationem.

1 *Ad præstantem Dauidis, Psalmus Cantici.*

1 למנצח לדוד מזמור שיר׃

CARMEN HEXAMETRVM MONOCOLON.

2 *STet DEVS emineatq. modò, subitò inuidus hostis*
Illius effugiet disiectus fulmine vultus.
3 *Fumus vt impulsus flammis, vt cera liquescens,*
Impia turba DEO sic tota micante peribit.
4 *Parte alia præsente DEO noua gaudia ouantes*
Iusti lætitiam celebrent festasque choreas:
5 *Dicite grata DEO vos carmina, psallite nomen*
Illius, huic animos substernite qui premit æthram,

2 יקום אלהים יפוצו אויביו וינוסו משנאיו מפניו׃
3 כהנדף עשן תנדף כהמס דונג מפני אש יאבדו רשעים מפני אלהים׃
4 וצדיקים ישמחו יעלצו לפני אלהים וישישו בשמחה׃
5 שירו לאלהים זמרו שמו סלו לרכב בערבות

4 Deus per modestos & mansuetos animos lenis incedit; hos ipsi venienti substernere oportet.

Perque

Perque polos ac summa regit per inania currum:
Hoc gaudete IAE *celebrando nomine læti.*
6 *Pupillis pater hic sanctus, viduisque patronus,*
Æquus & est vindex sanctæ de culmine sedis.
7 *Soliuagos* DEVS *in domibus bene collocat, idem*
Compedibus vinctos ad vitæ libera ducit
Munia, sed cohibent miseros loca sicca rebelles.
8 *Te ducente tuum populum per inhospita tesqua,*
9 *Vsque,* DEVS, *tremuit tellus, maduereque cæli,*
Et gelidos liquido sudarunt æthere rores,
Hoc præsente DEO, *Sinæque tenente cacumen;*
Israelis præsente DEO *atq. huic* PRINCIPE *gēti.*
10 *Imbribus ipse tuum assiduis semperque paratis*
Sufficiens inspergis agrum DEVS, *ipseque fessum*
11 *Restituis; tibi grex illic tuus accubat; vltrò*
Prospicis ipse inopi DEVS, *accumulasq. benignus.*
12 *Hic* DOMINVS *narranda solet dictare puellis*
Lætaque, magnificos numeroso ex hoste triumphos.
13 *Castrorum reges cedant, cedantque phalanges,*
Quæque domi resident, spoliis onerentur opimis.
14 *Et quamquam tripodes inter iaceatis & ollas,*
Attamen argento velata columba nitescet,
Flauo alis rutilans pennisque micantibus auro.
15 *Cumque in eo Omnipotens reges extenderet, atris*
In tenebris, Salmone niues fulsere nitenti.
16 *Bassani nil cede* DEI *mons; culmina Basan*
Montis habent celebres laudes, nomenq. superbum.
17 *Quid montes celsi ac tremuli capita alta salitis?*
Hunc amat ipse DEVS *montem, sibi figere sedem,*
IAS *perpetua ipse sibi hîc habitacula ponet.*
18 *Millia multa* DEVM *currus equitesque sequuntur*
Multiplici repetita acie, queis præsidet ipse.

 Ipse,

ביה שמו ועלזו לפניו:
6 אבי יתומים ודין אלמנות אלהים במעון קדשו:
7 אלהים מושיב יחידים ביתה מוציא אסירים בכושרות אך סוררים שכנו צחיחה:
8 אלהים בצאתך לפני עמך בצעדך בישימון סלה:
9 ארץ רעשה אף שמים נטפו מפני אלהים זה סיני מפני אלהים אלהי ישראל:
10 גשם נדבות תניף אלהים נחלתך ונלאה אתה כוננתה:
11 חיתך ישבו בה תכין בטובתך לעני אלהים:
12 אדני יתן אמר המבשרות צבא רב:
13 מלכי צבאות ידדון ידדון ונות בית תחלק שלל:
14 אם תשכבון בין שפתים כנפי יונה נחפה בכסף ואברותיה בירקרק חרוץ:
15 בפרש שדי מלכים בה תשלג בצלמון:
16 הר אלהים הר בשן הר גבננים הר בשן:
17 למה תרצדון הרים גבננים ההר חמד אלהים לשבתו אף יהוה ישכן לנצח:
18 רכב אלהים רבותים אלפי שנאן אדני בם סיני בקדש:

6 Qui cùm sit adeò excelsus, tamē humilia curat; cùm sit ab omni miseria alienus, miseretur imbecillorū & tenuium.
7 Idem potentissimus superbiæ ac malitię & iniuriarū est vindex.
8 Namq. omnis natura tremens & sudās testata est illū potentissimū & efficacissimum.
10 Te posse omnia efficere, vel quę in natura, vel quæ supra naturam sunt, testatur assidua illa singularis prouidentia, qua promissas verbo tuo pluuias, regioni nostræ vtilissimas immittis; quia quos tu vt peculium suscipis, peculiariter fouere potes & soles.
12 Idē gentes populo suo aduersas vincere & perdere solet, eorūque gestorum argumenta puellis cantanda suppeditare.
14 Itaque quanquam in miseria & ærumna obscuri iaceatis aut lateatis, hoc auctore, ad splendidissimū nitorē transferemini, colūbæ rutilantis instar.
15 Eodem tempore cùm Deus potentissimos reges deiiceret, famulos suos euehebat.
16 Vt Basan olim omnibus gentibus celeberrimus fuit, ob summam loci vtilitatem: sic mons Sion ob singularem Dei curam est omnibus montibus, atq. adeò ipso Basane celebrior.
18 Propter hunc Sionem montem Deus vincet hostem illum suum, cum omnibus exercitibus eius, de quo etiam triumphauit. vide vt Paulus hunc locum explicet.

Ipse, inquam, DOMINVS *Sinai qui sancta tuetur.*

19 *Alta petens fortique manu capta agmina ducens,*
Inde hominum generi pulcherrima dona tulisti;
Vtque habites DEVS *excelsus, tundasque rebelles.*

20 *Assiduis* DOMINVM *(decet hoc) celebrate diebus*
FORTEM *vsque ac validum nostrã cumulare salutẽ:*

21 FORTIS *enim is nobis optandas ferre salutes;*
Estque IAE DOMINO *mortis perrumpere portas,*

22 *Atque aperire aditus, obstantia rumpere claustra.*
Nempe mali DEVS *exempli caput atteret altum;*
Hostilisque comam transfiget verticis vltor.

23 *Illa olim,* DOMINVS *dixit, Basanica reddam,*
Et maris illa olim referam spectacla profundi:

24 *Vt tibi pes rubeat, canibus quoque lingua cruore*
Hostili saturata tuis rubra defluat ipso.

25 *Spectauere tuos gressus* DEVS, *illaque mira*
Consilia, & gressus FORTIS *quos hic meus, ac* REX
Sancta sibi ipse petens faciensque paransq. ferebat.

26 *Ordine præcedunt qui dicunt carmina voce;*
Tibia cum fidibus referunt numerosque modosque:
Tympana pulsabunt generosæ hinc inde puellæ:

27 *Israelis sacro quicunque ex fonte profecti*
Cœtibus hũc densis DOMINVM *celebrate* DEVMq;

28 *Illicet exiguus Biniaminus imperat illis,*
Et proceres Iudæ in cœtu quoque nobilis illo,
Et Zabulon proceres, Nephthali & nomina prima:

29 *Constituit* DEVS *ista tuus tibi robora* PRINCEPS.
Te, DEVS *ô, nobis auctore hæc robora constent:*

30 *Istud apud Solymos templumque ædemque beatam*
Sæpè tuam propter Reges donaria ponent.

31 *Hastigeras potis es turbas diffundere tauros*
Robustos, populorum interque armenta iuuencos

Partibus

20 Igitur salutis nostræ auctori summo & vnico Deo laudum carminibus gratulamini, quicunq. hanc salutem expetitis; potest enim ille mortem vincere, & reperire rationem & viam, qua manente sententia, morte morieris, tamẽ mors vincatur, & vita æterna detur hominibus: potest, inquam, damnare diabolum & peccatum, & cõsiliorum malorum Luciferi caput perdere.

23 Pollicitus enim est Dominus potens, se figurarum antiquarum vera atque admiranda exempla editurum.

25 Iam olim videre patres nostri obseruãtes vestigia quædam tuarum actionũ, quibus sanctum regnum tuum inire cõsuluisti, & nominis tui sanctificationem publicè ostendere: eam imaginem tribus Israeliticæ carminibus gratulatoriis prosequutæ sunt.

28 Omnes Israelis tribus laudabunt editam illius imaginis veritatem cognoscentes.

31 Ille potest principes, imperatores, belli duces, antesignanos, et milites stipendiarios fundere, etiam militari disciplina exercitatissimos.

19 עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם ואף סוררים לשכן יה אלהים׃

20 ברוך אדני יום יום יעמס לנו האל ישועתנו סלה׃

21 האל לנו אל למושעות וליהוה אדני למות תוצאות׃

22 אך אלהים ימחץ ראש איביו קדקד שער מתהלך באשמיו׃

23 אמר אדני מבשן אשיב אשיב ממצלות ים׃

24 למען תמחץ רגלך בדם לשון כלביך מאיבים מנהו׃

25 ראו הליכותיך אלהים הליכות אלי מלכי בקדש׃

26 קדמו שרים אחר נגנים בתוך עלמות תופפות׃

27 במקהלות ברכו אלהים אדני ממקור ישראל׃

28 שם בנימן צעיר רדם שרי יהודה רגמתם שרי זבלון שרי נפתלי׃

29 צוה אלהיך עזך עוזה אלהים זו פעלת לנו׃

30 מהיכלך על ירושלם לך יובילו מלכים שי׃

31 גער חית קנה עדת אבירים בעגלי עמים מתרפס

מתרפס ברצי כסף בזר עמים קרבות יחפצו׃

Partibus argenti se qui exposuere minutis.
Sparsit item populos optata in bella feroces.

32 יאתיו חשמנים מני מצרים כוש תריץ ידיו לאלהים׃

32 *Ægyptum linquens veniet gens densa Canopi,*
Æthiopumque DEO *manibus gens curret apertis.*

32 Vnde fit vt omnes nationes huic cedant & succumbant, vt Ægyptij atq. Æthiopes.

33 ממלכות הארץ שירו לאלהים זמרו אדני סלה׃

33 *Terræ regna* DEO *carmen resonate dicatum,*
VSQVE *etiã fidibus* DOMINVM *celebrate canoris,*

34 לרכב בשמי שמי קדם הן יתן בקולו קול עז׃

34 *Qui sedet antiquis cæli super æthera cælis.*
En dabit ille suæ vocem quoque robore vocis;

34 Est in loco supremo Deus, vnde omnia despicit & mouet, à nemine ipse motus aut tactus.
Ille Euangelij virtutem ostendet mundo, quod promisit Israelitis primùm.

35 תנו עז לאלהים על ישראל גאותו ועזו בשחקים׃

35 *Huicque* DEO *robur, vos huic concedite palmam.*
Ille colit nostram gentem, decus Israel ille est;
Ille potens magnum demonstrat in æthere robur.

36 נורא אלהים ממקדשיך אל ישראל הוא נותן עז ותעצמות לעם ברוך אלהים׃

36 *Terribilem tua sancta probãt te maxime* PRINCEPS
Israelisque DEVS, *populo qui robora magna*
Ac vires fert ipse suo, DEVS *optimus atque*
Laudibus assiduis, solenni & carmine dignus.

PSAL. LXIX.

Saluum me fac Deus, quoniam intrauerunt.

ARGVMENTVM.

PSALMVS hic geminus est sententia & significatione. Continet enim totam rationem traditionis & passionum Christi, tam ab inimicis inuisibilibus, quàm visibilibus allatarum, idque sub imagine Dauidis inimicorum & coniuratorum insidiis & conatibus ad extremũ impugnati. indicat autem qualis exitus maneat aduersarios, & aduersariorum ministros. victoriam præterea significat, quam Christus patientia ac tolerantia reportaturus sit ex hostibus, & nomen magnum, quod etiam sit adepturus ex obedientia patri exhibita.

1 למנצח על שושנים לדוד׃

1 *Ad præstantem, super Sosanim Dauidis.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

2 הושיעני אלהים כי באו מים עד נפש׃

2 *SOspes me* DEVS *erue,*
Obturare animam nam properant aquæ;

2 Afflictiones & labores vndiq. ambientes, & vndequaq. penetrantes, instar aquæ me inuadunt, tot visibilibus & inuisibilibus inimicis in me insurgentibus. Qui fuerint Dauidis, qui Christi inimici, satis constat.

3 טבעתי ביון מצולה ואין מעמד באתי במעמקי מים ושבלת שטפתני׃

3 *Cœnoso penitus luto*
Immersis pedibus sistere non queo:
Vndas decidi in infimas,
Cursus me & rapidi fluminis abstulit.

 Claman-

4 Dauid in ciuilibus bellis, Christus in agone.

4 *Clamando miser hæreo,*
Nec vox rauca sonat gutture in arido:
Intentique meum in DEVM
Dum spectant, oculi deficiunt mei.

4 יגעתי בקראי נחר גרוני כלו עיני מיחל לאלהי:

5 Dauidem ciues & noti, Christum peccata mundi ad expiandum suscepta, & gens sua ac Pontifices sui cũ aliis ministris premebant. Posuit Deus iniquitates omnes nostras in Christo ad soluendum.

5 *Non tam densa caput meum*
Vestit cæsaries, quàm malè mî inuidi,
Queis nunquam fueram grauis,
Instant excidium fortiter in meum,
Mendaci studio hostium,
Vt quæ non rapui, soluere debeam.

5 רבו משערות ראשי שנאי חנם עצמו מצמיתי איבי שקר אשר לא גזלתי אז אשיב:

6 An ego vel imprudens ipse errauerim, tu scis. in Dauide errorẽ; sed non contumacem malitiam deprehendit Deus, in Christo nihil erroris aut vitij proprij, sed pro nobis suscepta debita hac permissione diuina misericordia vehementius mouetur.

6 *Si quid stultitiæ mihi est,*
Scis, te nulla DEVS *culpa latet mea.*

6 אלהים אתה ידעת לאולתי ואשמותי ממך לא נכחדו:

7 Domine qui propugnare meam salutẽ potes, effice in hac causa, vt ij, qui te expectant, in grauissimis ærumnis irritam spem suam nunquam sentiant. hic enim quod in me statuis exemplũ omnium quæ extare possunt, grauissimum est, ex cuius exitu pij omnes, quid sibi in minoribus fuerit sperandum, intelligent.

7 *Sperantes,* HERE, *te, mei*
IAS *armipotens, ne pudeat grauis*
Exempli miseri ac nimis;
Non ex me rubeant, qui studio tui
Flagrant, ô DEVS, *Israel*
Quem magnum didicit noscere PRINCIPEM.

7 אל יבשו בי קויך אדני יהוה צבאות אל יכלמו בי מבקשיך אלהי ישראל:

8 *Te propter mala pertuli*
Probra, ac ora pudor turbidus inficit.

8 כי עליך נשאתי חרפה כסתה כלמה פני:

9 Ob causam diuinã studiosè susceptam, ac defensam, Christus in inuidiam suorum est captus: sic Dauid, qui imaginẽ Christi præferebat.

9 *Ignotus penitus meis*
Hospes reijcior fratribus, & meæ
Matris pignoribus: domus

9 מוזר הייתי לאחי ונכרי לבני אמי:

10 *Me vrit cura tuæ. & probra nefaria*
In me iacta tuum cadunt.

10 כי קנאת ביתך אכלתני וחרפות חורפיך נפלו עלי:

11 Quocunque modo agam cum illis de tua ac de veræ pietatis causa, vel irrideor, vel vexor, & infestor ac lædor.

11 *Ieiunus fleo, seu squallidus induor*
12 *Sacco, materiem parant*
Risus, sumque viris fabula turpibus.

11 ואבכה בצום נפשי ותהי לחרפות לי:
12 ואתנה לבושי שק ואהי להם למשל:

13 *Qui in portis simul aßident,*
De me colloquia atque otia transigunt:
Inter pocula me canunt,
Quos caupona iocis ebria detinet.

13 ישיחו בי ישבי שער ונגינות שותי שכר:

Ad te

14 ואני תפלתי לך יהוה עת רצון אלהים ברב חסדך ענני באמת ישעך׃

14 *Ad te ſed refero meas*
IAS ipſe preces, iam DEVS annue,
Reſponde mihi maximo
Quo gaudes bonus ô nomine dicier,
Quo verax opifer tuis
Promiſſique tenax noſceris à pijs.

15 הצילני מטיט ואל אטבעה אנצלה משנאי וממעמקי מים׃

15 *Ne mergar, trahe me, luto*
Ereptum inuidiæ fluctiſonisque aquis:

15.16 Si fieri poteſt, transfer calicem hunc à me. Grauiſſima, terribilis, & vehementer horrenda humanorũ debitorũ ſarcina fuit, quam Christus ſuſcepit, quæ neminẽ non obrueret, præterquam ipſum eundem hominem atque Deum ſimul.

16 אל תשטפני שבלת מים ואל תבלעני מצולה ואל תאטר עלי באר פיה׃

16 *Decurſus fluuij celer*
Ne me corripiat, gurgitis aut feri
Voluens ſorbeat impetus:
In me neu coëant ora voraginis.

17 ענני יהוה כי טוב חסדך כרב רחמיך פנה אלי׃

17 *IAS dicta foue mea;*
Namque eſt ſumma tua & nota benignitas:

18 ואל תסתר פניך מעבדך כי צר לי מהר ענני׃

18 *Tu, quem maxima veritas*
Delectat, propius reſpice me; tuo
Seruo neu faciem nega:
Anguſtè premor, ô me propera audiens:

19 קרבה אל נפשי גאלה למען איבי פדני׃

19 *Accede hanc animam, eripe,*
Hoſtes conficiunt, erue me erue:

19 Propera vt mihi adſis, quippe qui, quo in loco poſitus ſim, apertè vides.

20 אתה ידעת חרפתי ובשתי וכלמתי נגדך כל צוררי׃

20 *Nam tu probra tenes mea;*
Et quis me pudor atque inficiat rubor.

21 חרפה שברה לבי ואנושה ואקוה לנוד ואין ולמנחמים ולא מצאתי׃

21 *Quàm multis premar hoſtibus*
Scis, vt probra meum cor feriant mala.
Quàm multum doleam miſer;
Nemo eſt qui lachrymas commiſerans meas,
Quanquam quæſierim, leuet:
Solamenque petens, inuenio nihil.

21 Chriſto alij infenſi inimici & inuidi, alij propter naturæ & carnis infirmitatem, conſolationis afferendæ impotes.

22 ויתנו בברותי ראש ולצמאי ישקוני חמץ׃

22 *Quin fel in mea fercula*
Miſcere haud dubitant, poculaque acida:
Et corrupta parant mihi
Prompti porrigere hæc, dum ſitio dolens.

22 Apertè in Chriſto editum eſt hoc exemplum.

23 לשלומים. Ex eadẽ radice duplex significatio pacis, & repensionis siue præmij. Sit, inquit, illorum mẽsa, ad quam quietis & recreationis, atque refectionis causa accumbunt, breuis pax, quæ in ruinam desinat illis dignam.
24 Ita factum est. Excæcauit enim Deus mentes infidelium Iudæorum, vt non fulgeat illis illuminatio Euangelij gloriæ Christi.
26 Iudæ proditoris exitus, & aliorũ eiusdem factionis.
27 Cùm tuo iudicio & permissu factũ sit, vt ego disciplinam pacis hominum susciperem, castigandus pro ipsorum debitis, illi se auctores huius meæ mortis iactant, grauissimos cruciatus addẽtes, & tum lætiores narrant, quemadmodum grauiter doleant ij, quos tua causa occidi finis, tantũ abest, vt misericordia ipsorũ tangantur.

23 *Illis mensa ruat sua*
Præsentem in laqueum, præmia debita:
Pace & præcipiti ruant:
24 *Obscuris oculis nil videant, graui his*
Lumbos pondere comprime.
25 *Bilem funde tuam his quos furor ac tuus*
Tactos turbet & opprimat.
26 *Destructa his iaceant alta palatia,*
Ac tentoria qui colat,
Horum permaneat nemo superstitum.
27 *Pergunt vulnere nam graui,*
Quem tu cunque feris perdere protinus:
Et narrant numero addito,
Occisi vt nimium perdoleant tui.
28 *Prauo da vitio arbiter,*
Vt prauum vitium connumerent suum;
Et nunquam veniant tuam
Illi in iustitiam (iudicio integro.)
29 *Viuentum remoue hos libro,*
Nec iustis genus hoc annumeres viris.
30 *Ægrum me atque inopem* DEVS
In celsis tuere & pone salutifer:
31 *Nomen magnificum* DEI
Laudabo celebri carmine gratulans.
32 IAE *hæc dona placent magis,*
Quàm si taurus ei vel vitulus cadat,
Terram spargere qui vngulis
Diffissis valeat, cornuaque exerat.
33 *Exemplo atque inopum meo,*
Cultorumque DEI *viuida gestient*
Lætis pectora gaudijs:
34 IAS *namque humiles respicit audiens,*

33 Videbunt modesti, atque contriti, & humiles corde, qualis exitus sit obedientiæ, tolerantiæ, & patientiæ, cùm me ob humiliationem & obedientiam exaltatũ conspiciẽt, & nomine omnium nominum præstantissimo donatum.

23 יהי שלחנם לפניהם לפח ולשלומים למוקש׃
24 תחשכנה עיניהם מראות ומתניהם תמיד המעד׃
25 שפך עליהם זעמך וחרון אפך ישיגם׃
26 תהי טירתם נשמה באהליהם אל יהי ישב׃
27 כי אתה אשר הכית רדפו ואל מכאוב חלליך יספרו׃
28 תנה עון על עונם ואל יבאו בצדקתך׃
29 ימחו מספר חיים ועם צדיקים אל יכתבו׃
30 ואני עני וכואב ישועתך אלהים תשגבני׃
31 אהללה שם אלהים בשיר ואגדלנו בתודה׃
32 ותיטב ליהוה משור פר מקרן מפרים׃
33 ראו ענוים ישמחו דרשי אלהים ויחי לבבכם׃
34 כי שמע אל אביונים

Nunquam

יהוה ואת אסיריו לא בזה׃

Nunquam negligit ac suos
Vinctos solliciti carceris in specu.

35 יהללוהו שמים וארץ ימים וכל רמש בם׃

35 *Hunc terra, hunc celebrent poli;*
Hunc quidquid liquidis in pelagis meat.

36 כי אלהים יושיע ציון ויבנה ערי יהודה וישבו שם וירשוה׃

36 *Nam seruare Sionios*
Ciues, restituens mœnia & vrbibus
Sedem perpetuam parat;
Quamque hæres teneat turba fidelium:
Deductum & famulis suis

37 וזרע עבדיו ינחלוה ואהבי שמו ישכנו בה׃

37 *Semen possideat, quique colunt sacrum*
Nomen, progenies pia,
Securi saturis considéant agris.

35. 36. Videbunt huius meæ obedientię virtute & efficientia, regnum cælorum hominibus esse apparatũ & adscriptum.

PSAL. LXX.

Deus in adiutorium meum intende.

ARGVMENTVM.

EIVSDEM ferè sententiæ cum superiori est. Petit Dauid in mediis afflictionibus constitutus, diuinum subsidium, vt possit difficultates victor euadere inuitis ac perturbatis aduersariis, omninoque pudefactis; contrà verò piis, lætis, & ouantibus exemplo illo salutis à Deo allatæ vati se inuocanti. ex quo argumento laudum Deo decantandarum materiam vberem orituram ait. Idem in personam Christi, quam Dauid sæpè sustinuit, aptissimè quadrat.

1 למנצח לדוד להזכיר׃

1 *Ad præstantem, Psalmus Dauid*
ad admonendum.

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

2 אלהים להצילני יהוה לעזרתי חושה׃

2 *ME liberare vt prospicias citò*
PRINCEPS vt adsis auxilio mihi
IAS benignusque æquus idem,
Accelera ac propera aduocatus.

3 יבשו ויחפרו מבקשי נפשי יסגו אחור ויכלמו חפצי רעתי׃

3 *Turpem repulsam principe te ferant,*
Quicunque quærunt hanc animam, malum
Optant meúmve; & hos retrorsum
Dedecus amoueat pudendum.

4 Probrum reuersi in præmia perferent,
Vah, vah, solent qui dicere; gaudium
5 Te sed petentes atque dulcis
Lætitia exhilarabit omnes.
Tuæ salutis munera quique amant,
Dicent ouantes: Maxima PRINCIPIS
Sit culta maiestas, & omne
Perpetuò celebrata in æuum.
6 Ergo ipse egenus, pauper, inops, precor
PRINCEPS *meum te præsidium, mihi*
Te sospitalem, nil moratus
Accelera ô mihi prosper IAS.

5 Principis Dei, qui res hominum curat, et piis salutem efficit, impiis verò iudicium facit seuerum.

4 ישובו על עקב בשתם האמרים האח האח:
5 ישישו וישמחו בך כל מבקשיך ויאמרו תמיד יגדל אלהים אהבי ישועתך:
6 ואני עני ואביון אלהים חושה לי עזרי ומפלטי אתה יהוה אל תאחר:

PSAL. LXXI.

In te Domine speraui, non confundar in æternum.

ARGVMENTVM.

SVPERIORIS Psalmi argumentum hoc carmine amplificatur multis & elegantibus partitionibus. Nam Dauid cùm videret ad extremũ vsque vitæ suæ diem non defore sibi æmulos, inuidos, publicarum perturbatores rerum & seditiosos; indeque & populo calamitates impendere multas, & ipsius proposito de diuina religione colenda & stabilienda magnam perturbationem, atque adeò Dei honori & veritati apud mortales esse detrahendum, qui affirmarent scilicet, vel Dauidis regnum non constare consilio & oraculo diuino, vel diuinum eloquium sibi non constare: has rationes omnes apud Deum exponit, quem studiosissimè precatur, vt quæ in se semel sua benignitate cœpit, virtute ac sapiẽtia ad finem vsq. perducat. idem Psalmus ad Christum magno mysterio atque certissimo argumento refertur.

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

1 IAS in te confisum ne me irrita spes hæc
Pudore turbans vrgeat sollicitudinibus.
2 Iustus vt es, facilisque, aurem mihi flecte benignam;
Defende, serua sospitem, ne mala me perimant.
3 Tu mihi præsidium sis arx adeundaque semper
Tu firma rupes, & salus sit tibi chara mea.
4 Eripe mî DEVS *èque manu palmaque maligni;*
Atque improborum viribus, sæuitiaque graui.

1 בך יהוה חסיתי אל אבושה לעולם:
2 בצדקתך תצילני ותפלטני הטה אלי אזנך והושיעני:
3 היה לי לצור מעון לבוא תמיד צוית להושיעני כי סלעי ומצודתי אתה:
4 אלהי פלטני מיד רשע מכף מעול וחומץ:

5 כי אתה תקותי אדני יהוה מבטחי מנעורי׃

6 עליך נסמכתי מבטן ממעי אמי אתה גוזי בך תהלתי תמיד׃

7 כמופת הייתי לרבים ואתה מחסי עז׃

8 ימלא פי תהלתך כל היום תפארתך׃

9 אל תשליכני לעת זקנה ככלות כחי אל תעזבני׃

10 כי אמרו אויבי לי ושמרי נפשי נועצו יחדו׃

11 לאמר אלהים עזבו רדפו ותפשוהו כי אין מציל׃

12 אלהים אל תרחק ממני אלהי לעזרתי חישה׃

13 יבשו יכלו שטני נפשי יעטו חרפה וכלמה מבקשי רעתי׃

14 ואני תמיד איחל והוספתי על כל תהלתך׃

15 פי יספר צדקתך כל היום תשועתך כי לא ידעתי ספרות׃

16 אבוא בגברות אדני יהוה אזכיר צדקתך לבדך׃

17 אלהים למדתני מנעורי ועד הנה אגיד נפלאותיך׃

18 וגם עד זקנה ושיבה אלהים אל תעזבני עד אגיד זרועך לדור לכל יבוא גבורתך׃

5 IAS *tu* DOMINE *ô teneris fiducia ab annis*
Tutela præsens semper & spes mihi certâ manes.
6 *In te ex visceribus sum nixus, matris & aluo*
In lucis vsum me refers, conspicuumque diem.
Argumenta mihi laudum cumulata tuarum,
Quæcunque voluens cogito, tempora sufficiunt.
7 *Portentum videor multis, tam dura superstes*
Vincens pericla: tu sed es robora magna mihi.
8 *Ore tuam pleno laudem assiduisque diebus,*
Tuumque honorem gratulãs atque decus referam.
9 *Viribus exuerit cùm me damnosa senectus,*
Desertor haud me linquito subsidio vacuum.
10 *Hostes in me etenim dicta instituêre maligna,*
Captantque vitam qui meam, consuluere simul.
11 *Deseruit* DEVS *hunc, aiunt, comprẽdite captum;*
Iam iam sequuti, nemo quem suscipit eripere.
12 *Ne procul ô* DEVS *absistas, mihi mî* DEVS *adsis*
Festinus, vt me liberes, auxilioque iuues.
13 *Auersi hanc animam qui quærunt perdere, finis*
Exterminatos turpiter dissipet atque pudor.
14 *Semper ego adiiciam mî spem, semper tibi laudes*
Præter tot olim debitas soluere constitui.
15 *Iustitiam narrabo tuamque tuasque salutes*
Totis diebus, terminos nescio nam numeris.
16 *Ingrediar narrare* IAE DOMINI *inclyta gesta,*
Esto tuam mihi satis dicere iustitiam.
17 *Me* DEVS *à primis docuisti protinus annis,*
Miranda narrẽ quæ tua atque hactenus enumerẽ.
18 *Vsque in canitiem extremam seniumque recuruum*
Ne linque vatem numinis me historicumque tui.
Integer ætatique meæ, sobolique futuræ
Tui stupendam brachij vim referam memorans;

5 Omne id quod sum secundũ naturam, secundùm miraculum, secundum electionẽ, totus, inquam, te auctore consto.
Dauid natus est Dei voluntate & consilio, ac beneplacito. Sed secũdus Dauid Christus, cùm naturæ cõmunis modum in genitura & ortu excesserit, Dei virtute constitit, & sanctus vocatus filius Dei est.
7 Vt vltra communẽ vsum magnis beneficiis à te auctus sum, sic etiam magnos labores & ærumnas ingentes vsque ad miraculum fero: sed hoc etiam ex tua virtute & efficientia est: idq. ego profitebor semper.
9 Quod in Dauide senectutem, in Christo tempus morti proximũ interpretamur.

15 Non possum numerare beneficia in me tua, ideò nullum statuo laudibus decãtandis numerum aut modũ, sed perpetuos dies consecro.
16 Cùm gesta quæ Deus hominum causa gessit potẽtissimus, narrare ingressus fuero, tamen in iustitia illius solummodo cõmemoranda, nedum narranda totum tempus insumere potero. namque à primis annis habeo quæ narrẽ à me obseruata; quid si antiqua etiam narraturus essem?

 Iusti-

19 *Iustitiã* D E V S *atq. tuam* D E V S,*æthera ad, altã,*
Et magna facta, par tibi, quis ve secundus erit?
20 *Indice te mala multa, angusta ac tristia sensi;*
Vitam quietam, redditus sed mihi, restituis:
Depresso è terræ centro latebrisque profundis
Sublimem in altũ me locum dux bone tu reuocas.
21 *Auges ipse meam, quo magnus dicar, opum vim;*
Solaris idem me & foues redditus ipse mihi.
22 *Nablio & ipse etiam pleno, citharaq.* D E V M *te*
Meum canam, sanctũ Israel; teque tuamq. fidem:
23 *Et fidibus mixtum referent labia hæc quoq. carmẽ;*
Dexterq. quam redemptor hãc erueras animam.
24 *Iustitiam cunctis meditata hæc lingua diebus*
Tuam requiret, consonis vocibus vt referat;
Cùm mihi consiliis iunctis mala multa parantes
Turpis repulsa mouerit, vestieritque pudor.

20 Grauissimos & plurimos dolores Christus sensit, patre ita consulente ad nostram salutem, reuocatus est ab inferis, morte, & sepulchro.

21 Christi regnũ diuina efficientia amplificatum, hoc Dauidis amplitudo significauerat.

19 וצדקתך אלהים עד מרום אשר עשית גדלות אלהים מי כמוך׃ 20 אשר הראיתנו צרות רבות ורעות תשוב תחיינו ומתהומות הארץ תשוב תעלנו׃

21 תרב גדלתי ותסב תנחמני׃

22 גם אני אודך בכלי נבל אמתך אלהי אזמרה לך בכנור קדוש ישראל׃ 23 תרננה שפתי כי אזמרה לך ונפשי אשר פדית׃

24 גם לשוני כל היום תהגה צדקתך כי בשו כי חפרו מבקשי רעתי׃

PSAL. LXXII.

Deus iudicium tuum regi da.

ARGVMENTVM.

HVIVS Psalmi, vt cæterorum superiorum, auctorem Dauid fuisse credimus, qui Salomoni filio in regni successionem assumpto, faustam gerendarum rerum, publicæque administrandæ rei rationem, & integram perpetuamque regni atque gloriæ seriem precatus, Christi ex prosapia sua orituri, regisque à Deo constituendi imaginem viuam expressit. precatur in primis sapientiam, atque illam præcipuè sapientiæ partem, quæ iudiciũ iustitiaque vocatur, ad res publicas gubernandas apprimè necessariam, quæ in populorum rationibus & causis iudicandis cùm integrè versatur, pacem & beatam tranquillitatem parit, & gloriam atque famam gubernatori conciliat. eam gloriam perpetuam fore ait, & manifestam per totum orbem, vtpote Deo auctore ortam, cuius consilium & beneplacitum manifestum hominibus fore prædicit. Hac adeò imagine apertè significatur ea ratio, quam Christus in gubernanda per Euangelij virtutem, & Spiritus sancti præsentiam & efficientiam Ecclesia perpetuò obtenturus erat, atque ea gloria, quam ex eo munere ita administrato, sibi etiam Dei iudicio & consilio erat comparaturus.

1 *Salomoni.* 1 לשלמה

CARMEN DICOLON TETRASTROPHON.

Regi

אלהים משפטיך למלך תן וצדקתך לבן מלך :

Regi iura DEVS *da tua, filio ac*
Regis iuſtitiam confer amabilem,

2 ידין עמך בצדק ועניך במשפט :

2 *Æquus quà populum iudicet is tuum*
Princeps, atque inopes regat.

3 ישאו הרים שלום לעם וגבעות בצדקה :

3 *Montes huic populo atque huic iuga collium*
Pacem compoſiti temporis afferent:

3. 4 Veras integri & optimi principis artes præſtabit te auctore, qui non abutatur potentia, ſed vtatur integerrima iuſtitia.

4 ישפט עניי עם יושיע לבני אביון וידכא עושק :

4 *Hic iudex inopum, ac, hic violentiæ*
Vindex, pauperibus ſalus.

5 ייראוך עם שמש ולפני ירח דור דורים :

5 *Te dum Solque die, Lunaque noctibus*
Præſint aſſiduis luminibus, colent
Te ſæclis ſoboles poſtera poſteris,
Regem te & metuent bonum.

5 Hæc rectiſſimè quadrant in Chriſtũ.

6 ירד כמטר על גז כרביבים זרזיף ארץ :

6 *Ceu detonſa cadens prata rigat vagus*
Imber, ceu pluuiæ roribus imbuunt
Tellurem, viridi & gramine veſtiunt,
Flore ac purpureo beant:

7 יפרח בימיו צדיק ורב שלום עד בלי ירח :

7 *Sic hoc rege pijs plurima pax fluet,*
Vt ius perpetuo tempore floreat;
Donec Luna ſuo deficiens loco
Menſes auferat ac dies.

8 וירד מים עד ים ומנהר עד אפסי ארץ :

8 *Is cuncta imperio proſpiciet ſacro,*
Externum mare quæ claudit & intimum,
Vnde & prima caput flumina proferunt
Terræ littora ad vltimæ.

8 Chriſti regnũ per omnes orbis terrarum partes propagandum amplificandumque.

9 לפניו יכרעו ציים ואיביו עפר ילחכו :

9 *Siluanus, genibus iam minor Æthiops*
Hunc lincto ac veriti puluere ſupplices
Hoſtes hunc precibus; muneribus colent
Regna hunc Punica præſtitis.

9 Non modò ciuitatum incolæ, ſed ruſtici & rudiſſimi homines, imò remotiſſimi & ſimpliciſſimi, qualis Aethiopũ natio eſt, hunc principẽ adorabunt, Afri etiã, Carthaginenſes, Itali, Galli, & Hiſpani, qui eam partem incolunt, ad quam nauibus itur.

10 מלכי תרשיש ואיים מנחה ישיבו מלכי שבא וסבא אשבר יקריבו :

10 *Hunc qui regna tenent per maris inſulas*
Reges aſsiduis muneribus petent;
Hunc reges Arabum: debita proferent
Dona huic Æthiopes Sabæ.

10 Legatur liber Phaleg in Apparatu ſacro.

 Huic

11 *Huic se præpositi gentibus omnibus*
Reges prouoluent, illius & ferent
Gentes seruitium, quot varijs tenent
Orbem legibus ac modis.

11 וישתחוו לו כל מלכים כל גוים יעבדוהו׃

12 Pusilli gregis custos Christus bonus pastor, qui animam suam ponat pro ouibus suis.

12 *Defendet querulum namque inopem, auxili*
Dignum, sed vacuum; tutor erit viro
Quem constricta premens pauperies agit,
Ac vis ditior opprimit.

12 כי יציל אביון משוע ועני ואין עזר לו׃

13 Contritos & mites seruat Christus: eos qui perseuerauerint vsque in finem, summo honore afficit.

13 *Defectásque animas ille salutifer*
Seruabit redimens ne pereant mala

13 יחס על דל ואביון ונפשות אביונים יושיע׃

14 *Fraude aut vi immodica; valde etenim sibi*
Horum charus erit cruor.

14 מתוך ומחמס יגאל נפשם וייקר דמם בעיניו׃

15 Christus ditat suos donis admirandis. lege Apocalypsis 1. 2. & 3. caput. Salomon liberalis fuit, quia ditissimus.

15 *Viuentémque inopem prouidus asseret,*
Donabitque Arabum torquibus aureis,
Hunc semper precibus concilians suis
Omni ac muneribus die.

15 ויחי ויתן לו מזהב שבא ויתפלל בעדו תמיד כל היום יברכנהו׃

16 Summa temporũ felicitas ętate Salomonis. Magna per Christum hominũ prosperitas Euangelij virtute, quam sacramenta referunt diuina.

16 *Farrisque exiguum vertice in arduo*
Montis, ceu Libani cedriferi nemus,
Densa fruge strepet, terra frequens viro,
Vrbi vt gramina proferet.

16 יהי פסת בר בארץ בראש הרים ירעש כלבנון פריו ויציצו מעיר כעשב הארץ׃

17 *Eius perpetuò nomen erit sacrum,*
Nomen, quod soboles plurima proferet,
Dum præsens facie ex ætheris axibus
Sol effulserit aurea.

17 יהי שמו לעולם לפני שמש ינין שמו ויתברכו בו כל גוים יאשרוהו׃

In semine Abrahę Christo Iesu benedicuntur omnes familię terræ.

Huius mirifico munere Gentibus
Cunctis plena fluet diua beatitas;
Hunc gentes celebri carmine maximum
Dignúmque imperio canent.

18 Ergo sanctificetur nomẽ Dei, adueniatq. regnum eius; ille enim solus hanc admirandam salutem humano generi effecit, quã nemo homo sibi efficere poterat.

18 IAS *imperio floreat vnico*
PRINCEPS *ille bonus, qui* DEVS *Israel*
Dictus, solus habet mirificis modis
Mira exponere munera.

18 ברוך יהוה אלהים אלהי ישראל עשה נפלאות לבדו׃

Cuius

19 וברוך שם כבודו לעולם וימלא כבודו את כל הארץ אמן אמן׃

19 *Cuius magnificum nomen in vltimas*
Oras amplificans fama ferat memor;
Et terram peragrans gloria compleat
Omnem numinis illius.
Explorata diu hæc consilia exitum
Faustum pollicitis contiguum bonis
Optare ac petere, & credere confore, &
Expectare iubent pios.

Amen, Amen.

20 כלו תפלות דוד בן ישי׃

20 *Consummatæ sunt preces Dauid filij Isai.*

PSALMORVM LIBER III.

PSAL. LXXIII.

Quàm bonus Israel Deus.

ARGVMENTVM.

PSALMVS hic disputationem de Dei erga homines prouidentia continet, quæ bonis viris negotium interdum facessit præsentem improborũ prosperitatem spectantibus, quam hic exactè depictam videmus, sed eandem ad exitum vsque obseruatam & notatam, breuissimam vel nullam potius, ac felicitatis nomine indignam tandem intelligentibus, alia cogitatio subit, & confirmatur, pietatis atque virtutis nunquam deserendæ, quippe cuius fructus & vsus suauissimus, vtilissimus, ac perpetuus auctore Deo sit.

1 מזמור לאסף

1 *Psalmus Asaph.*

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

אך טוב לישראל אלהים לברי לבב׃

AT nempe si mens purior Israel
Constet, probandus constat itẽ DEVS
Iis, quos tueri nomen almum
Cura tenet, studiúmque rectum.

3 ואני כמעט נטוי רגלי כאין שפכה אשרי׃

3 *O me (referre exempla iuuat mea)*
Quàm penè iniquo corrueram pede;
Namque inquietis iam lababam
Consiliis temerare gressum.

1 Optima ratio disputandi de prouidentia, sumitur ex contemplatione Dei, qui Iacob humilitatem ad Israelis dignitatem vsque euexit; ideò qui sapienter & purè hãc partem cognoscere cupiunt, Dei Israelis eloquia eiusque vias obseruent.

2 Ego ipse permotus iis argumẽtis fui, quibus hominũ probrorum animi aliquando mouentur improborum spectata prosperitate. quod quidem spectaculum vulgares & stultiores vehemẽter perturbare solet, atque interdũ de sana sententia deiicere.

3 *Nam me ſoluto propoſito inuidum*
Vulgi profani ſtultitia abſtulit,
Florere dum cerno beatos,
Quos furor improbitaſque verſant.

3 כי קנאתי בהוללים שלום רשעים אראה׃

4 Non ſunt in miſeriis vitæ, ita vt mori optent, & nõ poſſint, ſicut miſeris accidit ſemper, his eſt mors inexpectata & improuiſa, ideoque minus grauis. viuunt præterea validi & robuſti, pingues, carnoſi, delitiis pleni.

4 *Non obligatis hos retinet diu*
Mors lenta vinclis; viuida roboris
Vis conſtat illis, inſtar aulæ
Prævalidæ, ſolidata pingui.

4 כי אין חרצבות למותם ובריא אולם׃

5 Peſtis, fames publica, & bellum, labor etiam, indigentia, & mæſtitia hos minimè omniũ tangũt: fruuntur pro voto & animi ſententia rebus cupitis.

5 *Mortalium hos non ægra moleſtia,*
Humana plaga aut tentat, vt inſolens
6 *Hos torque commendet ſuperbo,*
Veſtiat & violentus ardor.

7 *Queis craſſa pingui ſors adipe editur*
Erumpet ipſis ex oculis, licet
His ampla cordis vota ſurgant,
Exitus exuperat ſecundus.

5 בעמל אנוש אינימו ועם אדם לא ינגעו׃

6 לכן ענקתמו גאוה יעטף שית חמס למו׃

7 יצא מחלב עינימו עברו משכיות לבב׃

8 Cùm ſint malorum ignari laborum, ſuperbiſſimè loquuntur contra Deum & homines. Proferunt in verba, Hebraicus idiotiſmus, pro, Proruunt temerè & inſolenter.

8 *Sic dum liqueſcunt, improba proferunt*
Iniuriarumque ac violentiæ
In verba, faſtuque inſolenti
Alloquijs furiantur altis.

8 ימיקו וידברו ברע עשק ממרום ידברו׃

9 *Ore & ſceleſto ſidera tangere, &*
Sermone cælum tundere perfido
Audent, & infreni per omnem
Lingua adeunt temerantque terram.

9 שתו בשמים פיהם ולשונם תהלך בארץ׃

10 Ex quo fit, vt poſt acerbos moleſtiarum hauſtus populus pius, ſed vulgaris adhuc cõſilij, vt plerique omnes homines ſunt, in diſputationẽ diuina prouidentia deducatur.

10 *Ergo (labore ac non ſine maximo)*
Haurire plenas mæſtitijs aquas
Eius coactus nec quietis
Huc animis populus redibit:

10 לכן ישיב עמו הלום ומי מלא ימצו למו׃

11 *Vt dicat, Ecquid noſcere creditur*
FORTIS? *ſuperno an conſtat in æthere*
Humana noſcendi facultas,
Aut ſuperos tenet vlla cura?

11 ואמרו איכה ידע אל ויש דעה בעליון׃

Iſti en

12 הנה אלה רשעים ושלוי עולם השגו חיל׃

12 *Isti en nefandis moribus impij*
Mundi quietos continuant dies;
Quos res beatis apparata,
Vis & opum cumulata complet.

13 אך ריק זכיתי לבבי וארחץ בנקיון כפי׃

13 *Purgare frustra cor studui meum,*
Frustraque palmas innocuas lauo

14 ואהי נגוע כל היום ותוכחתי לבקרים׃

14 *Certè; ac diebus manè cunctis*
Arguor assidueque plector.

13 Indoctiorum oratio, quam Psaltes etiã ad suam personam refert.

15 אם אמרתי אספרה כמו הנה דור בניך בגדתי׃

15 *Si dico, sanè sic referam, quasi*
Hæc filiorum conditio notet
Vitam tuorum, falsus ipse
Colligo dum temerè, fefelli.

15 Si dixero, me narraturum & expositurum hanc conditionẽ esse communem in ætate nostra, vt improbi prospere, probi verò miserè agant; & velim ita statuere; videbor tamen fefellisse inducendo, quoniam non omnino omnes homines hęc formula tenet. video enim quosdã improbos aduersis etiam rebus angi, probos nonnullos beatè & quietè vitam traducere, sed plerũq. aliter accidit, itaq rationem certam ingenio statuere non possum, atq. ideò in perpetuo labore versor, dum hæc mente reuoluo.

16 ואחשבה לדעת זאת עמל היא בעיני׃

16 *Si scire certo examine cogitem*
Hæc; explicanti perpetuus labor,
Et fluctuantis cura mentis
Ante meos oculos oberrat.

17 עד אבוא אל מקדשי אל אבינה לאחריתם׃

17 *Arcana donec* FORTIS *in abdita*
Mens me vt venirem commonuit mea,
Horum notaremque, vt supremus
Exitus, vt recidatque finis.

17 Tandem ex diuinis eloquiis didici cogitare & cognoscere veritatem huius quæstionis.

18 אך בחלקות תשית למו הפלתם למשואות׃

18 *Nempe hos locis tu sistere lubricis*
Das, & ruinis exitialibus
Impellis, vt scissos repente

18 Nẽpe, animaduerto illos tolli in altum, vt casu grauiore ruãt.

19 איך היו לשמה כרגע ספו תמו מן בלהות׃

19 *Comminuat cita vis pauorum:*
Nocturna qualem somnia imaginem

20 כחלום מהקיץ אדני בעיר צלמם תבזה׃

20 *Excussa perdunt terribilem prius;*
IAS *eorum magna in vrbe*
Spectra dabis vigilata temni.

21 כי יתחמץ לבבי וכליותי אשתונן׃

21 *Iam cor mî aceto ferbuerat, mei*
Renes me acuti pungere cœperant;

22 ואני בער ולא אדע בהמות הייתי עמך׃

22 *Ignarus atque excors apud te,*
Quadrupedes veluti, stupebam.

21. 22 Profectò si rationibus & disputationibus ex humano profectis ingenio agere intenderẽ, insanire prorsus possem.

23 At quū te ducem & doctorem sequor Deus, tunc rectè sapio rerum causas, et euenta cognosco.

25 Denique cognoui nullam esse in cælis neque in terris beatitudinem veram, certā, & solidā homini, nisi in te vno; quem qui habet, beatissimus est, quamuis cęteris ad vitam commodis rebus careat, imò quamuis ægrotus sit, & membrorum etiam vigore destitutus.

27 Cæteri qui aliud bonum præter te quęrunt, adulteri sunt, & præcipitium sibi moliuntur.

28 Igitur dum tu adsis mihi propinquus, ego beat9, & lætus verissimè ero. hoc itaq. tui amandi, teq. laudandi studio teneri volo.

23 *Quumque ipse tecum semper obambulem,*
Dextram tenentem teque sequar meam;
24 *Ductum tuo me vera cepit*
Gloria consilioque fultum.
25 *Cælo sed omni quis mihi? nec velim*
Terris, neque optem quem socium tibi.
Desit mihi vel cor, caro vel
26 *Deficiat tenuata membris:*
Munimen amplum, robur & est mei
Cordis, neque vnquam deficiens DEVS:
27 *A te peribunt sed remoti;*
Te & violans cadet ecce adulter.
28 *Hoc, ipse dicam, si experiar* DEVM
Semper propinquum, me iuuat, atque HERO
Fidisse in vno semper IA,
Cuncta tua & memorare facta.

23 ואני תמיד עמך אחזת ביד ימיני ׃

24 בעצתך תנחני ואחר כבוד תקחני ׃

25 מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ ׃

26 כלה שארי ולבבי צור לבבי וחלקי אלהים לעולם ׃

27 כי הנה רחקיך יאבדו הצמתה כל זונה ממך ׃

28 ואני קרבת אלהים לי טוב שתי באדני יהוה מחסי לספר כל מלאכותיך ׃

PSAL. LXXIIII.
Vt quid Deus repulisti in finem.

ARGVMENTVM.

VATICINII nomine appellari Psalmus hic rectè potest: namque Psaltes futuram populo Dei post Babylonica tempora calamitatem præuidens, à vicinis, finitimis, & remotis etiam gentibus allatam adeò grauem, vt ipsos etiam populi ipsius homines in dubitationem de diuina erga se ac singulari prouidentia impelleret, hunc Psalmum composuit, cui ob eam rem Animaduersionis nomen fecit; continentē affectuosissimas erga Deum preces querimoniis plenas, de statu religionis penè iam labefactato; quem à Deo potentissimo & misericordissimo instaurari, imò amplificari & confirmari cupit, orat & sperat, atque adeò sibi ipsi per fidem & spem promittit. Animaduertendum autem est, animaduersionem hanc ad Christianæ Ecclesiæ tempora pertinere.

Admonitio Asapho.

1 משכיל לאסף

1
CARMEN DICOLON DISTROPHON.

NAm cur DEVS *remotiùs reieceris*
Nullo reducens tempore?
Tuusque nasus in pecus fumat tuum,
Queis pastor ipse accesseras.

למה אלהים זנחת לנצח יעשן אפך בצאן מרעיתך ׃

Memento

2 זכר עדתך קנית קדם גאלת שבט נחלתך הר ציון זה שכנת בו׃

2 *Memento qualis comparatus iam tibi*
Grex, ac redempta quæ tribus:
Illa, est quæ amato lecta patrimonio
Sione monte in inclyto;
Terris magis quem cæteris elegeras
Tuo fouendum numine.

2 Scimus nostra culpa nobis esse allatam hanc ruinam; sed memento tamen ruinam esse regni tui, nõ quo tu indigeas, sed quo delectatus fueris ex misericordiæ tuæ benignitate ac proposito: itaque tuis rebus tuæque possessioni consule.

3 הרימה פעמיך למשאות נצח כל הרע אויב בקדש׃

3 *Attolle gressus vastitatum vindices*
Diu iacentumque vrbium:
Nam sancta multus hostis impetens loca
Ausu maligno polluit.

3 Hostes Ecclesiæ visibiles & inuisibiles innumeri, diabolus, pagani, infideles, hæretici, apostatæ; inutilis doctrinæ magistri & auctores.

4 שאגו צורריך בקרב מועדך שמו אותתם אתות׃

4 *Fremuntque rugiuntque in tuis conuentibus;*
Ac nomen angustant tuum:
Panduntque latè signa, signa iam sua,
Malo locata & omine:

4 Nomen cultumque tuum imminuũt, angustãtque, nõ ita celebrari sinentes, vt decebat; illi autem sua studia promouent & propagant.

5 יודע כמביא למעלה בסבך עץ קרדמות׃

5 *Insignis alto monte notus vt fragor*
Bipennibus duris sonat,
Quas in supernis silua ramis arborum
Tulit reciso stipite:

6 ועת פתוחיה יחד בכשיל וכילפות יהלמון׃

6 *Cælata quondam, trita nunc sunt malleis,*
Tusa & securi barbara.

6 Omnia ornamenta tẽpli tui magno artificio cælata & sculpta, malleis trita sunt & contusa. Quis nõ, hæc mysteria, si intelligat, amarissimè fleat?

7 שלחו באש מקדשך לארץ חללו משכן שמך׃

7 *Ædemque flammis torridis sanctam tuam*
Misere sæuisque ignibus;
Sedis dicatæ ac nomini tuo domum in
Terra prophanè polluunt.

8 אמרו בלבם נינם יחד שרפו כל מועדי אל בארץ׃

8 *Dixere secum, Diruamus hæc simul;*
Conuentus vndique ardeat:
Quicunque terra constitit prius sacra,
Cesset perustus ignibus.

9 אתותינו לא ראינו אין עוד נביא ולא אתנו יודע עד מה׃

9 *Iam signa nusquam nostra, nusquam visitur*
Propheta, nullus cognitor,
Qui certa nobis indicare tempora
Modumque casibus queat.

9 Videmus inimicos intentos & attentos ad nostri cultusq. tui demolitionem; desideramus interim tua illa antiqua signa, quibus te nobis singulariter prospicientẽ probabas. caremus prophetis qui responsa à te referant, rationẽque indicent restituendæ rei nostræ, quam ob rem videmur à te esse neglecti.

10 Sed si nobis ob culpam nostram fauere nolis, tamen cur non resistis inimicis tuis apertissimis? qui te non offendunt modò, verùm detestantur etiam.

10 *Quousque probra pressor ingeret* DEVS?
Illudet hostis ac tuum
Nomen nefandis semper ausis impius
Nullo repulsus tempore?

10 עד מתי אלהים יחרף צר ינאץ אויב שמך לנצח׃

11 *Manum quid vltrà auertis? eia dexteram*
Exprome de sinu tuam.

11 למה תשיב ידך וימינך מקרב חוקך כלה׃

12 Cùm præsertim tibi proprium & certum consilium esse salutis populo tuo efficiendę, iam olim multis signis, miraculis rebusque gestis ostenderis.

12 *Antiquo ab vsque* REX DEVS *mi tempore*
Terræ salutifer manens:

12 ואלהים מלכי מקדם פעל ישועות בקרב הארץ׃

13 *Tu diuidebas vi tua mare, intra aquas*
Frangens draconibus caput.

13 אתה פוררת בעזך ים שברת ראשי תנינים על המים׃

14 *Tu contudisti cete magni vertices,*
Voranda præbens fercula:
Queis cunque sedes tesqua cedunt arida
Magnis adusta solibus.

14 אתה רצצת ראשי לויתן תתננו מאכל לעם לציים׃

15 *Erupit isto rupe fissa numine*
Fons, riuus atque ductilis:
Tuisque iussis aruere flumina
Lymphis repressa turgidis.

15 אתה בקעת מעין ונחל אתה הובשת נהרות איתן׃

16 Non solùm rerũ omnium, sed temporũ quoq; potestas & imperium tuum est, itaq. temporum vis impedire te nõ potest, neq. vicissitudo vlla tẽporis te remorari. constãt enim tẽpora temporũque partes etiam minutissimę, te auctore: & si qua vis est diei & nocti, ad mutationem rerum ex te est.

16 *Tuus dies est, furua nox paret tuis*
Iubarque, Solque legibus:
Stetere cuncti te iubente termini
Terræ futuri immobiles.

16 לך יום אף לך לילה אתה הכינות מאור ושמש׃

17 *Hiems & æstas imperata munia*
Fictore te custodiunt.

17 אתה הצבת כל גבולות ארץ קיץ וחרף אתה יצרתם׃

18 Constant hostes tui in perfidia & malignitate. constabis etiam tu prouidentia ac benignitate erga Ecclesiam tuam vnicam catholicam, & quæ nullum habet alium sponsum præter te, tanquã turtur.

18 *Hostis memento probra quanta numini*
IAE *superno fuderit;*
Insana quantum turba nomen spreuerit,
Te sæpè prouocans, tuum.

18 זכר זאת אויב חרף יהוה ועם נבל נאצו שמך׃

19 *Feris tuæ ne prode vitam turturis*
Disperdere heu phalangibus:
Gregem tuorum néve longa pauperum
Obliuione desere.

19 אל תתן לחית נפש תורך חית ענייך אל תשכח לנצח׃

Attende

20 יהבט לברית כי מלאו מחשכי ארץ נאות חמס׃

21 אל ישב דך נכלם עני ואביון יהללו שמך׃

22 קומה אלהים ריבה ריבך זכר חרפתך מני נבל כל היום׃

23 אל תשכח קול צרריך שאון קמיך עולה תמיד׃

20 *Attende pacto, attende tandem fœderi,*
Quod saluus orbis audijt:
Nam plena terræ sunt profunda pascuis
Tenebricosæ iniuriæ.

19.20 Allusio ad diluuij tempora.

21 *Læsus querela ne erubescat irrita*
Te dum requirit arbitrum:
Vt nomen istud turba egena pauperes
Dignis loquantur laudibus.

22 *Sta, surge* PRINCEPS, *ac tuam tu litiga*
Litem tremendo numine;
Memorque cerne probra, quæ iacit die
Insana gens omni tibi:

22 Conclusio & epilogus. litem tuam tibi curæ esse volumus, vti proposueramus initio.

23 *Vocemque nec te tam prementum neglige*
Clamore sæpè, quem tibi
Infesta turba semper vsque in æthera
Tollit tumultu feruido.

PSAL. LXXV.
Confitebimur tibi Deus.

ARGVMENTVM.

CVM superioris Psalmi huius etiam sententia connectitur; quo Asaph prophetico spiritu impulsus, gratulatur Deo salutari iudici integerrimo, qui populo salutem, quam sibi præuidendam ostenderat, esset effecturus, iudicatis omnibus Ecclesiæ aduersariis & inimicis, iisdem ad grauissimas pœnas luendas iustissimo iudicio addictis: repub. Ecclesiastica omni instaurata & amplificata, quam anteà offensus affligi aliquandiu & vexari atque exerceri passus fuerat, sed non tam grauibus ærumnis; vt longè maioribus & durioribus impij affligendi non sint.

1 למנצח אל תשחת מזמור לאסף שיר׃

1 *Ad præstantem, Ne corrumpas. Psalmus*
Asaphi Canticum.

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

2 הודינו לך אלהים הודינו וקרוב שמך ספרו נפלאותיך׃

2 *TE gratulati dicimus ô* DEVS,
Te gratulanti laude fatebimur:
Miranda nomen facta & ista
Esse tuum referent propinquum.

2 Apertissimę gratulationis carmen tibi debemus, cuius nomē nobis propinquū est, quemadmodū multa mirabilia ex te profecta testantur.

3 Cùm dictus adsit, iudice me, dies,
4 Tunc æqua dicam iura: licet fluat
Cultore tellus cum suo, vsque
Cuius ego statui columnas.
5 Insanientes commonui vetans,
Insana tandem stultaque sistite
Patrare, cornu tu & superbum
Tolle minus genus impiorum.
6 Istudque cornu tollite ne altius,
Ceruice neu vos crassa loquamini in-
7 tenta; neque ortu nec cadenti
Gloria sole venit neque Austro.
8 Iudex DEVS *namque integer illius*
Demergit imo puluere verticem;
Hunc sed decora sede in altis
Collocat ex humili cathedris.
9 Nam rubra vini pocula miscuit
IAS, *manu quæ plena tenet graui,*
Humore certè effudit ex hoc;
Fæx tamen hic residet tremenda.
Hanc suget, hanc & combibet impius,
Quemcunque tellus continet infima.
10 Idque ipse narrabo per omnes
Sæpè dies memor & reponam:
Psallamque, LVCTANS *quem coluit,* DEO:
11 Cuncta impiorum & cornua conteram:
Ast efferentur iusti in altum
Cornua, conspicuusque vertex.

3 Verba sunt Psaltis. Ipse ego, inquit, tantũ intellexi de diuini iudicij rationibus, docente Deo, vt sententiam ferre possim iustissimam de rerum humanarum exitu.
4 Quanquam enim omnia turbari viderentur mihi, & cælum terræ misceri, tamen iam singula in locum suũ animo & cogitatione reposui, ita vt quàm rectissimè omnia cõstare affirmem. Potest esse Dei oratio, sed simplicius, vt sit vatis à Deo edocti.
5 Res autem ita habet: nihil casu fit in mundo, omnia videt & iudicat Deus: quam ob rem ego dixi improbis, vt ab improbitate desisterent, alioquin iudicium erga se Dei seuerissimum experturis.
6 Non enim naturale aut fatale ex astris, aut aliàs ex locis atq. sedibus terræ constat superbia, ambitio, atq. excellentię opinio hominibus, sed ex ipsorum studio & cõsilio illi in hanc cogitationem incumbunt, veluti naturale & congenitum essèt quibusdam extolli, aliis opprimi & vexari.
7 Id apertissimè ostẽdit Deus; qui quosdã, quos rerum, opum ac diuitiarũ copia, summaque potentia elatos videramus, iusto iudicio deprimit, & præcipites deiicit, alios tenues & humiles extollit: ita nos depressos restituet & amplificabit; illos verò elatos & insolentes deturbabit & conteret.
8 Namque Deus miscuit poculum amarũ peccatoribus nobis, populi sui hominibus aliquid effudit gustandum ob nostra delicta, sed acerbissimam partem reseruauit improbis & impiis omnibus. id ego cognitum narrabo, & factum commemorabo; atque celebrabo Deum, qui Iacob ex humili conditione in amplissimam eduxit.
LVCTANS idem valet quod IACOB.

3 כי אקח מועד אני מישרים אשפט׃
4 נמגים ארץ וכל ישביה אנכי תכנתי עמודיה סלה׃
5 אמרתי להוללים אל תהלו ולרשעים אל תרימו קרן׃
6 אל תרימו למרום קרנכם תדברו בצואר עתק׃
7 כי לא ממוצא וממערב ולא ממדבר הרים׃
8 כי אלהים שפט זה ישפיל וזה ירים׃
9 כי כוס ביד יהוה ויין חמר מלא מסך ויגר מזה אך שמריה ימצו ישתו כל רשעי ארץ׃
10 ואני אגיד לעולם אזמרה לאלהי יעקב׃
11 וכל קרני רשעים אגדע תרוממנה קרנות צדיק׃

PSAL.

PSAL. LXXVI.

Notus in Iudæa Deus.

ARGVMENTVM.

Hoc cantico docet Asaph, Deum illum mundi totius gubernatorem maxima & apertissima virtutis, prouidentiæ & fortitudinis suæ testimonia omni orbi dedisse in Ecclesia olim Israelitarum, postea Christianorum defendenda, gubernanda, & amplificanda.

1 למנצח בנגינת מזמור לאסף שיר׃

1 *Ad præstantem in Neghinoth, Psalmus Asaphi canticum.*

CARMEN SAPPHICVM.

2 נודע ביהודה אלהים בישראל גדול שמו׃

2 *Notior Iuda* DEVS *est in omni,*
Illius magnum celebratque nomen

3 ויהי בשלם סוכו ומעונתו בציון׃

3 *Israel, fixit Solymæ ac Sione*
Remque domumque.

4 שמה שבר רשפי קשת מגן וחרב ומלחמה סלה׃

4 *Ille & ignitas ibi fregit arcus*
Cuspides, scutum, gladiumque, & VSQVE

5 נאור אתה אדיר מהררי טרף׃

5 *Bella. Tu clarus, validus rapaces*
Vincere monteis.

6 אשתוללו אבירי לב נמו שנתם ולא מצאו כל אנשי חיל ידיהם׃

6 *Corde robustis spoliata cessit*
Præda victori tibi: dormiens tunc
Mens viros forteis tenuit, manusque his
Nulla reperta est:

7 מגערתך אלהי יעקב נרדם ורכב וסוס׃

7 *Dum tua obiurgans* DEVS *alme Iacob*
Vox sonat, currus, equus, & magistri
Obruti segni posuere somno
Languida membra.

8 אתה נורא אתה ומי יעמד לפניך מאז אפך׃

8 *Tu potens, terrens, metuendus ac tu;*
Cùm tuus vultus caluitque nasus,
Quis queat præsens trepidante nunquam
Sistere gressu?

9 משמים השמעת דין ארץ יראה ושקטה׃

9 *Iudicem cælo simul ac tonantem*
Audijt tellus, metuens quiescit

10 בקום למשפט אלהים להושיע כל ענוי ארץ סלה׃

10 VSQVE, *dum seruans humiles stat æquo*
Numine PRINCEPS.

---

2 Adeò clarè suam singularem prouidentiam in populo suo curãdo ostẽdit Deus, vt apertè videatur domicilium collocasse in Ierusalem, & ibi inter ciues Principem & gubernatorẽ agere. Deus in medio Ecclesiæ habitat.

4 Bello & perturbationibus, quę hostium manus attulerat, victis & fractis, pacem populo suo apertè fecit tranquillam.

5 Fortior tu es omnibus munitissimis locis, in quos se recipiũt prædarum captatores, & rapinæ studiosi.

6 Quidquid prædæ abstulerant vndique robustissimi, à te ereptum est illis, mente perturbatis & stupentibus, vt somno sepultis, atque animo veluti carentibus.

7 Recole historiam Iacob, Laban & Esau.

Te, inquam, assertente populum tuum, vel sola voce terrentur hostes robustissimi, cũ copiis & instructione sua omni.

9 Alludit ad Iacob & Laban.

11 Quandoquidem homo etiam iratus fatetur te esse vindicem tuorum, irascere etiam tu vehementi atque summa ira, vt magis agnoscaris vindex, ac timearis.

12 Igitur vos populi Dei, talem assertorem agnoscentes laudate.

11 *Bilis acris nam te hominis fatetur*
Vindicem; quidquid tibi restat iræ
Cinge; mortali reliquos tremendos
Cinge furores.

12 *Vos* DEO *circum populus propinquus*
Vota damnate, atque animum probanti
Soluite, ac munus properate forti
Terribilique.

11 כי חמת אדם תודך שארית חמת תחגר:

12 נדרו ושלמו ליהוה אלהיכם כל סביביו יובילו שי למורא:

13 Vt ventus solet diuellere, decerpere, & dissipare racemos vitium; ita Dei Spiritus terribilis scindet & disijciet spiritus principum.

13 *Vineæ plenos veluti racemos,*
Spiritus scindet nimium tumentes
Principum; terræ penitus tremendus
Regibus ipsis.

13 יבצר רוח נגידים נורא למלכי ארץ:

PSAL. LXXVII.

Voce mea ad Dominum clamaui.

ARGVMENTVM.

PROPHETICO spiritu Asaph præuidens, populum Dei magnis calamitatibus post Babylonicæ captiuitatis tempora esse inuoluendum, hunc Psalmum composuit; in quo miseriam illam deplorat, & modum illarum ærumnarum atque exitum, qualem porrò expectare possit, inquirit: tandemque in spem erigitur, fore, vt Deus cum populum, quem repulsum præuisa miseria ostendebat, summa consolatione & amplificatione reficeret, misso orbis totius seruatore Christo; ideò enim populum illum ab initio Dei misericordia ac benignitate delectum sapientia ac virtute defensum ac fotum intelligebat; neque fore credebat, vt propositum Deo consilium, tantaque miraculorum & signorum mole productum, optimo euentu non expleretur.

1 *Ad præstantem super Iedutbun, Asaphi Psalmus.*

1 למנצח על ידיתון לאסף מזמור:

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

2 Cùm ego querelam meam expositurus, Deum gubernatorem & iudicem appellare, non surdum reperi, sed meæ querelæ illustre responsum retuli.

3 Eo tempore quo publicarum rerũ, quas labefactatũ iri cernebam, cura teneret, & dolore angerer grauissimo:

2 *Clamore vocis cùm querulæ* DEVM,
Voce ac DEVM *cùm sollicito mea,*
Attendit is, præsente & aure &
Numine mî propior benigno.

3 *Angusta quando me premeret dies,*
Curis petebam sollicitis HERVM,
Manante tota nocte nostro
Vulnere (nec requies) cruorem.

2 קולי אל אלהים ואצעקה קולי אל אלהים והאזין אלי:

3 ביום צרתי ארני דרשתי ידי לילה נגרה ולא תפוג מאנה הנחם נפשי:

Solamen

Solamen hæc mens respuit ac fugit:

Nolebam consolari alia re quàm Dei responsc.

4 אזכרה אלהים ואהמיה אשיחה ותתעטף רוחי סלה

4 *Tantùm* DEI *cùm sim memor infremens,*
Contemplor hic; & pressus vsque
Spiritus obruitur dolore.

5 אחזת שמרות עיני נפעמתי ולא אדבר:

5 *Per te meorum sunt quoque luminum*
Detenta claustra, mutus vt hæream:

5 Eram quasi stupefactus, nec vigilans, nec dormiens, memineramque rerum gestarum à Deo huius populi amplificandi causa.

6 חשבתי ימים מקדם שנות עולמים:

6 *Quondam nec oblitus dierum*
Sæcla suos recolo per annos.

7 אזכרה נגינתי בלילה עם לבבי אשיחה ויחפש רוחי:

7 *Et mente nostram dum recolo lyram,*
Cor nocte curis spiritus implicat:

7 Cùm neque dormire, neq. quiescere possem, animi querelas leuandi causa, in mẽtem veniebat lyram accipere, & huiusmodi elegiam canere: Sęclis, &c.

8 הלעולמים יזנח אדני ולא יסיף לרצות עוד:

8 *Sæclis* HERVS *num nos repellet?*
Nunquam animum referetque amicum?

9 האפס לנצח חסדו גמר אמר לדר ודר:

9 *Num vim benigni numinis abstulit,*
Prorsúsque dictum desiit omnibus

9 Nunquid omnino abstulit à nobis misericordiæ suæ vsum?

10 השכח חנות אל אם קפץ באף רחמיו סלה:

10 *Sæclis; & ignouisse* FORTIS
Immemor est penitusque cessat?
An ne vsque clausit viscera, cùm furor
Nasum repleret? duruit intimè
Pectus benignum, nec misertus
Vsque animum & facilem reducet?

9.10 Vtitur ne nunc aduersum nos fortitudine tantùm sua, vt aduersum inimicos oblitus clemẽtiæ suæ?

11 ואמר חלותי היא שנות ימין עליון:

11 *Correptus inquam, quin labor hic meus*
Altæ reponet tempora dexteræ;

12 אזכיר מעללי יה כי אזכרה מקדם פלאך:

12 *Antiqua gesta mira &* IAE
Ipse meis memorabo in annis?

13 והגיתי בכל פעלך ובעלילותיך אשיחה:

13 *Nam cogitabo exempláque singula,*
Et gesta voluens mente colam tua:

11 Mox verò meipsum reprehendens dicebam, Cur ita tristis sum, & tanta cura laboro, ac mæstitia, vt existimem populum repulsum à Deo esse, quẽ scio semper fuisse benignum, præsentem & prospicientem, idq. non solùm antiquorum, sed meorũ etiam temporum exemplis cognoui.

14 אלהים בקדש דרכך מי אל גדול כאלהים:

14 *Tu more sancto semper idem*
Es DEVS *atque viæ probatæ.*
Quis FORTIS *æquat magnificum* DEVM*?*

15 אתה האל עשה פלא הודעת בעמים עזך:

15 *Tu* FORTIS *auctor miráque perficis;*
Tu robur istud vimque magnam
Nosse dabas populis tremendus.

15 Quod ad virtutem & efficacitatem attinet, Deus noster fortissimus est, & fortitudinẽ suam aduersus improbos ostẽdit, & pro filiis Iacob & Ioseph.

16 *Isto redempta & libera brachio*
Proles Iacob, Iosephidum & genus
Exultat; & nomen sacrati
Vsque tibi populo huic reponis.

16 גאלת בזרוע עמך בני יעקב ויוסף סלה׃

17 Non solùm homines, sed natura omnis testimonium reddere possunt miraculorum Dei, pro populo editorum.

17 *Videre & vndæ te, & trepidi quoque*
Videre fluctus te pelagi DEVS,
Et stagna, spumantesque abyssi;
Oceanus tremuitque vastus.

17 ראוך מים אלהים ראוך מים יחילו אף ירגזו תהמות׃

18 *Nubes procellas imbribus arduæ*
Fudere aquosas, vox sonuit polis;
Cursus sagittarum tuarum
Æthereas peragrauit oras.

18 זרמו מים עבות קול נתנו שחקים אף חצציך יתהלכו׃

19 *Tunc vox fragoris pertonuit tui*
Tractum rotundum, luceque fulgurum
Splendebat orbis; fundo ab imo
Contremuit pauefacta tellus.

19 קול רעמך בגלגל האירו ברקים תבל רגזה ותרעש הארץ׃

20 *Constrata salsum per pelagus via est,*
Cessit reductis quod tibi semitis:
Vestigia ast obducta demens
Turba petit, reperitque nulla.

20 בים דרכך ושביליך במים רבים ועקבותיך לא נדעו׃

21 *Mosis fideli & pontificis manu*
Aronis almus tu populum tuum,
Pastor pecus ceu, congregatum
Per nemora & fluuios agebas.

21 נחית כצאן עמך ביד משה ואהרן׃

PSAL. LXXVIII.

Attendite popule meus legem meam.

ARGVMENTVM.

PRAEVISAM Israelitarum reprobationem, & gentium vocationẽ ad regnũ cælorũ, hoc Psalmo Asaph canebat, docens apertè, ipsorum culpa hoc euenire qui Deũ à se sæpissimè irritatũ offensũmque, tandem abalienauerint: nõ enim eius naturę esse Deũ, qui nõ possit iustè reprobatã gentem abiicere, & aliam sibi asciscere & conciliare, esse tamẽ patientissimũ & lentissimũ ad iram; qui, antequam reprobet aliquos, diu expectet pœnitentiam; qua tamen nimium dilata, aut non purè inita, tandem sese iudicem præbeat seuerum. itaq. hic Psalmus de vocatione gentiũ est, vt Hebręorũ populus, aut ex illo populo, vel multi, vel aliqui saltem, sibi huius Psalmi commemoratione consulerent.

Admo-

1 *Admonitio Asaphi.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

1 משכיל לאסף האזינה עמי תורתי הטו אזנכם לאמרי פי:

AVribus intentis, populeô, mea percipe dicta,
Et ore, disce, quæ tibi feram meo.

2 אפתחה במשל פי אביעה חידות מני קדם:

2 *Antiquis vates exemplis ora resoluam,*
Promptus referre quæ abditis latent modis.

2 Non propriam aliquam singularem sententiam, sed veritatem argumentis firmissimis, & exemplis certissimis atque indubitatissimis corroboratam, vobis proferam.

3 אשר שמענו ונדעם ואבתינו ספרו לנו:

3 *Quæque ipsi ex patribus nostris audita tenemus,*
Malum nefasque sit latere posteros.

4 לא נכחד מבניהם לדור אחרון מספרים תהלות יהוה ועזוזו ונפלאתיו אשר עשה:

4 *IAE vt narremus laudes mirandáque gesta,*
Stupenda celsis atque facta viribus.

4 Meæ orationis summa illa est, narrare beneficia Dei laudatissima, et ingratissimã nostram improbitatẽ commemorare.

5 ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל אשר צוה את אבותינו להודיעם לבניהם:

5 *Israelíque datam legem testetur Iacob*
Referre iussa filius monens suis;

5 Eadem, inquam, commemorabo, quæ commemorari ad nostram vtilitatem, & filiis narrari Deus iusserat.

6 למען ידעו דור אחרון בנים יולדו יקמו ויספרו לבניהם:

6 *Natorum vt ventura ætas sciat, illáque dicant*
Et sæcla narrent affutura posteris:

7 וישימו באלהים כסלם ולא ישכחו מעללי אל ומצותיו ינצרו:

7 *Inque DEO figant memorem spem, gestáque fortis*
In mente secum non mouenda conferant:
Illius ac studio obseruent præcepta probando,
Patrúmque facta deserant rebellium:

7 Nihil enim noui est quod nõ fuerit; ideoq. antiqua exempla proposita esse nobis ad nostram vtilitatem scimus.

8 ולא יהיו כאבותם דור סורר ומרה דור לא הכין לבו ולא נאמנה את אל רוחו:

8 *Exempla ætatis fugiant, ætatis iniquæ*
Malísque corda iam notata fraudibus:
Cuius apud FORTEM tunc mendax spiritus hæsit;
Fidémque prodidit piis bonam viris.

8 Non solùm voluit Deus antiqua sua beneficia ad spem nobis recoli, sed & praua patrum acta ad exemplum, eorúmque exitus vt caueremus, commemorari.

9 בני אפרים נושקי רומי קשת הפכו ביום קרב:

9 *Ephraidum gens cincta armis, dexterrima & arcu,*
Dat versa terga proh, fugítque prælium:

9 Videmus reprobari Ephraitas & Saulem regem ex illa gente electum, ob ipsorũ improbitatem & culpam.

10 לא שמרו ברית אלהים ובתורתו מאנו ללכת:

10 *Nam rupere DEI fœdus, legísque tenendæ*
Metu carere non pudebat improbos;

11 וישכחו עלילותיו ונפלאתיו אשר הראם:

11 *Illius oblitos gesta & miracula certa*
Suis videre quæ peracta sensibus.

12 נגד אבותם עשה פלא בארץ מצרים שדה צען:

12 *Testibus ille horum patribus miracula quondam*
Agris Soanis fecit atque Misrais:

Misraim Ægyptus; Soan, Thebę antiquissima illius regionis vrbs.

13 בקע ים ויעבירם ויצב מים כמו נד:

13 *Quos, mare diffindens, vndæ inter stantis aceruos*
Pede haud labante transtulit, nec humido.

14 *Nube diu, placidíque hos lampade noctibus ignis,*
Vtrumque & ipse temperans præiuerat.

14 ויַנְחֵם בעָנָן יומם וכל הלילה באור אש׃

15 *Hos sterili in tractu disclusis cautibus ampla*
Aquæ refecit vt marinæ copia.

15 יבקע צרים במדבר וישק כתהמות רבה׃

16 *E silicis venis riuos erumpere iussos*
Sequenti duxit is per arua flumine.

16 ויוצא נוזלים מסלע ויורד כנהרות מים׃

17 *Amplius addebant illi peccare* SVPERNO
Rebelle mente tesqua per malè hospita.

17 Cùm loci difficultate & horrore deterreri deberent, à peccato.

27 ויוסיפו עוד לחטא לו למרות עליון בציה׃

18 *Ausi animis tentare suis ac poscere* FORTEM,
Sibi paranda fercla pro libidine.

18 In loco vasto cõtenti esse debebant cibo assiduè suppetẽte, quo vitam producere possent sanam, & tamen importunè nimium delitias quærebant.

18 וינסו אל בלבבם לשאל אכל לנפשם׃

19 *Inque* DEVM *summũ malè sunt dubitata loquuti,*
Et hæc furenti protulere murmure:
Mensam structam epulis deserto sternere saltu
Potéstne FORTIS? *an parare non valet?*

19 וידברו באלהים אמרו היוכל אל לערך שלחן במדבר׃

20 *Certè illo nuper cautem feriente, fluebant*
Aquæ, tumens & instar vnda fluminis:
Num populo præbere suo panemque cibumque
Valebit ille munus atque carnium?

20 Mirabilem dubitationis illius insaniã, cùm vidissent paulò antè virtutẽ Dei, fontem subitò in loco arido expromentis.

20 הן הכה צור ויזובו מים ונחלים ישטפו הגם לחם יוכל תת אם יכין שאר לעמו׃

21 *Audijt ergo* IAS *feruenti accensus & ira, ac*
Iacob vssit ignis, Israel furor.

21 לכן שמע יהוה ויתעבר ואש נשקה ביעקב וגם אף עלה בישראל׃

22 *Quippe* DEO *renuit penitus gẽs credere, et exspes*
Diu & salutis immemor iam cognitæ.

22 כי לא האמינו באלהים ולא בטחו בישועתו׃

23 *Cælorum portas patefecit, & æthera iussit;*
Pluitque manna non profana fercula.

23 ויצו שחקים ממעל ודלתי שמים פתח׃

24 *His dedit annonam cæli, panemque supernum,*
Bonumque corda fortiora pascere.

24 וימטר עליהם מן לאכל ודגן שמים נתן למו׃

25 *Has epulas sibi quisque legens vir fœminaque edit*
Satis benigna dona prouidentiæ.

25 איש Vnusquisque. nemo fuit expers illi⁹ cibi. sic Paulus interpretatur.

25 לחם אבירים אכל איש צידה שלח להם לשבע׃

26 *Euro etiam cælis acto vi roboris ampla*
Dei vocantis ductus adfuit notus:

26 יסע קדים בשמים וינהג בעזו תימן׃

27 *Pulueris inque modum pennatam ex aëre carnem,*
Auesque, arena quanta littore est, pluit:

27 וימטר עליהם כעפר שאר וכחול ימים עוף כנף׃

In me-

28 ויפל בקרב מחנהו סביב למשכנותיו:

28 *In media atque illis effudit castraque circum,*
Domosque, tela quas retexta struxerat.

29 ויאכלו וישבעו מאד ותאותם יבא להם:

29 *Et quamuis auidis, tamen attulit vsque cupitas*
Dapes satis superque quàm petit fames.

30 לא זרו מתאותם עוד אכלם בפיהם:

30 *Ore & adhuc dapibus pleno non illa remota*
Cupido cessit intimo procax sinu.

31 ואף אלהים עלה בהם ויהרג במשמניהם ובחורי ישראל הכריע:

31 *Isque* DEI *intumuit nasus, pinguesque cecidit,*
Et Israelis optimos solo impulit.

32 בכל זאת חטאו עוד ולא האמינו בנפלאותיו:

32 *Cuncta licet certa hæc, vrgent peccare, nec illi*
DEI *stupenda credidere munera.*

32 Quanquam & diuinæ prouidentiæ & seueritatis exempla viderāt, tamē improbitatem suam proferebant vlterius.

33 ויכל בהבל ימיהם ושנותם בבהלה:

33 *Ergo dies tenues illis consumpsit & annos*
Malis volantes turbidos laboribus.

34 אם הרגם ודרשוהו ושבו ושחרו אל:

34 *Cumque illos cædens vexaret, manè reuersi haud*
Requirere atque postulare desinunt.

34 Tantùm timore præsentis & instantis pœnæ retardabantur aliquantulum à nouo peccato, non autem virtute, aut pura & sincera pietate agebantur.

35 ויזכרו כי אלהים צורם ואל עליון גאלם:

35 *Tūc* FORTEM *meminere* DEVM FORTEMq. *su-*
Suumq. robur, & salutis arbitrum; (*pernū,*

36 ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו:

36 * *Ore quidem docti blandiri, & subdola linguis*
Simulque vana verba sæpè fingere:

* *Hic est dimidium libri.*

37 ולבם לא נכון עמו ולא נאמנו בבריתו:

37 *Cor tamen haud illis firmum,* DOMINOq. *probandū,*
Fidésve sacri non caduca fœderis.

37 Tanta fuit veteris legis infirmitas, vt improbitatem non domuerit vnquam.

38 והוא רחום יכפר עון ולא ישחית והרבה להשיב אפו ולא יעיר כל חמתו:

38 *Ipse tamen clemens, solitusque ignoscere prauis,*
Nec is libenter actus ipse perdere:
Qui studet ipse suum nasum compescere, bilem
Sibi paratus temperare concitam.

39 ויזכר כי בשר המה רוח הולך ולא ישוב:

39 *Sed meminit, quòd fracta caro, quòd spiritus alis*
Abire promptus, haud redire commodis.

39 Meminit illos adhuc esse sub pondere carnis veteris Adæ; ideoque clementius tractandos, & ad pœnitentiā expectandos.

40 כמה ימרוהו במדבר יעציבוהו בישימון:

40 *O quoties illi per sola & inhospita tesqua*
Tentant acerbis & premunt negotiis;

41 וישובו וינסו אל וקדוש ישראל התוו:

41 *Atque iterum sæpè ac* FORTEM *tentare, verendo*
Et Israelis arcta signa figere.

41 Cùm essent ipsi ignobiles, viles, & debiles, tamen Fortem prouocabant.

42 לא זכרו את ידו יום אשר פדם מני צר:

42 *Nec meminere manus, cuius virtute redemptos*
Colenda ab hoste nuper extulit dies.

43 *Cùm Phariis sua signa dabat, portentáque regnis,*
Agro & Soanis efficace numine:
44 *Illicet in rubrum sunt flumina versa cruorem,*
Negant petita & his fluenta poculum.
45 *Misit apem, vespam, muscas insectáque miscens*
Quibus comedit, vssit atque perfidos:
Pestiferam immisit per flumina & oppida ranam,
Reducta vt intret perdere in cubilia.
46 *Germina cũcta dedit brucho attondẽda, hominũq. et*
Boum in labores trux locusta sæuijt.
47 *Grandine confecit vites, glaciéque rotunda*
Agrorum inussit vtiles sycaminos.
48 *Tradidit illorum lapidoso grandini inerme*
Pecus, globis dedit gregésque flammeis.
49 *Ardorémque sui nasi permisit in illos,*
Furoris iræ in arcta claustra pectorum:
Angustè afflictis furias immiserat atras,
Malos ferenda dona pérque nuntios.
50 *Ipse suum expediit nasum cui semita facta, vt*
Eat furoris haud retentus impetus:
Nullas ille animas letho sternente negauit,
Data est necanda vita cuncta pesti.
51 *Ægypti primis natorum regna per ampla*
Ferita cuncta concidêre corpora:
Primitias generis statuendi & roboris omnes
Chami quot ampla fouerat feri domus.
52 *Inde suum populum semotum eduxit, vt olim*
Agri magister in reducta fert gregem:
53 *Tutos & nulla oppressos formidine duxit;*
Salo obruente castra texit hostium.
54 *Peruenere suos in fines, sanctáque montis*
Loca, eius alma dextra quæ sacrauerat.

Genti-

50 In naso est iræ indicium, ideò sæpè Hebraicus sermo nasum pro ira vel indignatione vsurpat.

51 Primogeniti Ægyptiis charissimi erant.

52 Ostenderat Deus potentiam suam aduersus inimicos, et misericordiam erga populum suum.

43 אשר שם במצרים אתותיו ומופתיו בשדה צען:

44 ויהפך לדם יאריהם ונזליהם בל ישתיון:

45 ישלח בהם ערב ויאכלם וצפרדע ותשחיתם:

46 ויתן לחסיל יבולם ויגיעם לארבה:

47 יהרג בברד גפנם ושקמותם בחנמל:

48 ויסגר לברד בעירם ומקניהם לרשפים:

49 ישלח בם חרון אפו עברה וזעם וצרה משלחת מלאכי רעים:

50 יפלס נתיב לאפו לא חשך ממות נפשם וחיתם לדבר הסגיר:

51 ויך כל בכור במצרים ראשית אונים באהלי חם:

52 ויסע כצאן עמו וינהגם כעדר במדבר:

53 וינחם לבטח ולא פחדו ואת אויביהם כסה הים:

54 ויביאם אל גבול קדשו הר זה קנתה ימינו:

55 ויגרש מפניהם גוים ויפילם בחבל נחלה וישכן באהליהם שבטי ישראל:

55 *Gentibus expulsis metiri prædia iussit,*
Agrósque, cessit incolis domos nouis.
Quæque illæ tenuere feræ tentoria gentes,
Tenet colenda diuidenda & Israel.

Humana malitia nulla conditione contenta, semper Deum peccatis & sceleribus irritat, vt arcus iniquus, qui quocunque modo intendatur & conuertatur, semper fallit.

56 וינסו וימרו את אלהים עליון ועדותיו לא שמרו:

56 *Illi altum tentare* DEVM*, contemnere fœdus*
Pergunt profani & ampla testimonia.

57 ויסגו ויבגדו כאבותם נהפכו כקשת רמיה:

57 *More patrum praué inuersi nimiúmque rebelles,*
Dolosus arcus vt ferire peruicax.

58 ויכעיסוהו בבמותם ובפסיליהם יקניאוהו:

58 *Inuidiam cœpere suis altaribus, iras*
DEO *mouere, signa sculpere & noua.*

59 שמע אלהים ויתעבר וימאס מאד בישראל:

59 *Audiit egressus* DEVS *ac fastidijt Israel,*
Suo remouit húncque valde pectore.

60 ויטש משכן שלו אהל שכן באדם:

60 *Culta sibi vicina hominum tentoria Siloh,*
Domum reliquit & sibi ante cognitam:

61 ויתן לשבי עזו ותפארתו ביד צר:

61 *Præsidij atque sui sedem robúrque decúsque*
Manu afferenda tradidit prementium.

61 A Palæstinis occisi, & Arca sacra expoliati sunt.

62 ויסגר לחרב עמו ובנחלתו התעבר:

62 *Ipse suum populum gladiis obiecit, in ira*
Suo recessit ipse patrimonio.

63 בחוריו אכלה אש ובתולתיו לא הוללו:

63 *Consumpsitque ignis iuuenes; sine laude Hymenæi*
Nouum sacranda nupta venit in torum.

Iuuenes igne vsti; virgines violatæ, ita vt postea ductæ, nõ possent epithalamium audire.

64 כהניו בחרב נפלו ואלמנתיו לא תבכינה:

64 *Ense sacerdotes ceciderunt; mœsta mariti*
Puella luxit orba funus haud sui.

65 ויקץ כישן אדני כגבור מתרונן מיין:

65 *Excitus vt somno* DOMINVS *tunc, ac velut heros*
Mero solutus ore concrepat graui:

66 ויך צריו אחור חרפת עולם נתן למו:

66 *Et ferit ipse suis postica prementibus, addens*
Plagas, pudenda semper atque vulnera.

67 וימאס באהל יוסף ובשבט אפרים לא בחר:

67 *Fastiditque Ioseph tentoria, lectaque Ephraim*
Tribus relicta est non probante numine.

68 ויבחר את שבט יהודה את הר ציון אשר אהב:

68 *Illi est lecta tribus Iudæ, montísque Sionis*
Amata valde constitere culmina.

69 ויבן כמו רמים מקדשו כארץ יסדה לעולם:

69 *Sancta sibi hic veluti constructa palatia fixit,*
Velútque terra non mouenda sæculo.

Dele-

70 *Delegitque Dauid famulum, caulisque vocatum*
Recepit atque de grege hunc bidentium:
71 *Duxit oues fœtas & pabula læta secutum,*
Vt pasceret suum Iacob, & Israel.
72 *Sincero sic corde ipsos; palmisque peritis*
Greges magister egit impiger suos.

70 ויבחר בדוד עבדו ויקחהו ממכלאת צאן׃

71 מאחר עלות הביאו לרעות ביעקב עמו ובישראל נחלתו׃

72 וירעם כתם לבבו ובתבונות כפיו ינחם׃

PSAL. LXXIX.

Deus, venerunt gentes in hæreditatem tuam.

ARGVMENTVM.

TEMPORA post Babylonicam transmigrationem, ante & post Machabæorum ætatem, Israelitarum reipub. ac religioni omnino aduersa, prænoscens Psaltes, orat Deum, vt finẽ tantis calamitatibus & miseriis imponat eũ, quem ex ipsius misericordia & promissione expectare deceret, misso videlicet illo totius orbis seruatore Christo, qui hostibus inuisibilibus victis, perpetuam pacem spiritualem Ecclesiæ suæ gigneret.

1 *Psalmus Asaphi.*

1 מזמור לאסף

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

HÆreditatem plurima gens tuam
Inuasit ausu præcipiti ô DEVS;
Ædémque sacratam, tuique
Sancta ferox temerat palati.
Salémque aceruis ruderis obruta
Illa alta quondam, cláraque, nunc iacet:
2 *Cælique pennatis cadauer*
Esca data est famulûm tuorum:
Carnes piorum terræ etiam feræ
3 *Scindunt rapaces: diffluit & cruor,*
Diruptus amplæ vt riuus vndæ,
Mœnibus in Solymis abundans:
Nemo sepulchro condere prospicit.
4 *Probrum malignis nos sumus accolis;*
Ridemur, illusique circum
Vndique finitimis manemus.

1 Finitimi Samaritani, Armenij, Idumæi, Palęstini, Græci etiam remotiores; sed spiritualiter & verissimè hæresiarchæ, apostatæ, infideles, & inutilis doctrinæ magistri: Ambitiosi etiam principes, qui religionis auctoritate abutũtur.
Salem alta & conspicua interpretatio est nominis Ierusalẽ.
Ecclesiæ Christianæ imago fuit Ierusalem & Sion.
2.3 Lege Machabæorum historiam.

אלהים באו גוים בנחלתך טמאו את היכל קדשך שמו את ירושלם לעיים׃

2 נתנו את נבלת עבדיך מאכל לעוף השמים בשר חסידיך לחיתו ארץ׃

3 שפכו דמם כמים סביבות ירושלם ואין קובר׃

4 היינו חרפה לשכנינו לעג וקלס לסביבותינו׃

5 עד מה יהוה תאנף לנצח תבער כמו אש קנאתך׃

5 IAS *modum quem constitues diu*
Succensus, ira vt flamma equidem tua
Excrescit, ac zelus tremendo
Exuperat, trepidatque motu.

5 Iratus es nobis ob peccata, sed tamen populus tuus sumus, à te delectus, qui te cognoscimus Deum gubernatorem misericordem, ira quidem iure excandescit in peccatores, sed deteriores nobis sunt, qui te non norunt, qui notũ non colunt; in illos potius iram plenam effunde, in nos minorem exerce, quæ satis ad corripiendum sit.

6 שפך חמתך אל הגוים אשר לא ידעוך ועל ממלכות אשר בשמך לא קראו׃

6 *Effunde bilem gentibus ô tuam,*
Regnis tui almi & numinis inscijs,
Nullus tui queis aut vocandi
Nominis est amor aut colendi.

7 כי אכל את יעקב ואת נוהו השמו׃

7 *Namque illa Iacob sustulit heu vorax*
Gens, culta & arua hæc perdidit ac domos.

8 אל תזכר לנו עונת ראשנים מהר יקדמונו רחמיך כי דלונו מאד׃

8 *Delicta iam nostra heu priora*
Parce precor meminisse praua:
Festinus imò visceribus tuis
Occurre nobis pauperibus nimis,

8 Scimus ob proprias prauitates antiquas, nostrorũ etiã parentũ imitatione admissas, nos corripi. Meminetis tamẽ tuæ propriæ misericordiæ, & promissorum tuorum, atque rerum à te salutis nostræ causa effectarum, maximè cùm simus in extremo miseriæ loco.

9 עזרנו אלהי ישענו על דבר כבוד שמך והצילנו וכפר על חטאתינו למען שמך׃

9 PRINCEPS *salutis almæ, vt olim,*
Sis DEVS, *auxiliumque præstes:*
Constet tui vt sic gloria nominis,
Ignosce nostris criminibus, tuum
Nomenque firmando, periclis
Eripe nos, redime &, paratis.

10 למה יאמרו הגוים איה אלהיהם יודע בגוים לעינינו נקמת דם עבדיך השפוך׃

10 *Nam cur prophano murmure gentium*
Dicetur, Horum nunc vbi iam Deus?
Vt sanguinis vindicta constet
His oculis, famulûm tuorum.

10 Præsentium temporum spectata facie negant aliæ gentes, te nobis adesse, aut prouidere: vlciscere ergo sanguinem tuorũ, qui religionis tuæ causa occisi sunt. hoc spectat iustitiæ tuæ rationes, facitq. ad religionis tuæ obseruantiam; maximè si vltio spiritualis sit per Euãgelij virtutem.

11 תבוא לפניך אנקת אסיר כגדל זרועך הותר בני תמותה׃

11 *Sit nota cunctis gentibus vltio hæc,*
Audi gementem carcere in horrido,
Magna tui iam vi & lacerti
Colla neci annumerata solue.

12 והשב לשכנינו שבעתים אל חיקם חרפתם אשר חרפוך אדני׃

12 *Vicina nobis ter ferat & quater*
Pœnas malorum turba sinu suo
Ludibriorum, quæ, exprobrando
Impia te DOMINVM, *vomebat.*

13 Inimicis nostris visibilibus & inuisibilibus superatis & profligatis, nos in summa spirituali pace agẽtes, tibi perpetuò gratulabimur.

13 *Semper fatentes nos populus tuus*
Et grex, tui nos agmina pascui,
Laudes tuas & nos canemus
Quas soboles renouanda discat.

13 ואנחנו עמך וצאן מרעיתך נודה לך לעולם לדור ודור נספר תהלתך :

PSAL. LXXX.

Qui regis Israel, intende.

ARGVMENTVM.

ORATIO est, in qua Asaph commemorat Dei beneficia, & singularẽ prouidentiam atq. benignitatẽ erga electam Ecclesiam, quam præsentibus calamitatibus exerceri, ab hostibusq. visibilibus & inuisibilibus vexari dolet, vexatamque Deo commendat studiosissimè: precatur ac poscit Messiam illum salutarem mitti, qui peccato ex hominum animis deleto, causas amoueat, ex quibus huiusmodi calamitates & ærumnæ Ecclesiæ adueniunt.

1 *Ad præstantem super Sosanim Gheduth.*
Asaphi Psalmus.

1 למנצח אל ששנים עדות לאסף מזמור :

CARMEN DICOLON TETRASTROPHON.

1 Qui Israel in Ægyptum deduxisti, visurum Iosephum filium suum, quem mortuũ putauerat, filiis auctũ, summisq. honoribus amplificatũ, & in populum magnum amplificandũ te auctore.

2 Qui tua ipsius voluntate principem & præsidem te nobis donas, atque inter Cherubim in medio populo habitas.

2 *PAstor prospiciens qui regis Israel,*
Ioseph lanigeras ceu pecudes agens,
Ausculta; resides qui Cherubim super,
Lucem redde fauens tuam.

2 רעה ישראל האזינה נהג כצאן יוסף ישב הכרבים הופיעה :

3 *Valentiam.*] Maximam fortitudinem & virtutem גבורה. tu qui vltrà etiam præstitisti filiis postremis Iacob & Ioseph, quanquã ætate minoribus, quos numero plures fecisti populi incremento, idẽ nunc quod cœpisti, promoue spiritu ac veritate.

3 *Exaltare tuam perge valentiam*
Præsens Ephraimo, Beniamino ac tuis,
Præsens ac Menasæ; denique tu salus
Nobis omnibus adueni.

3 לפני אפרים ובנימן ומנשה עוררה את גבורתך ולכה לישעתה לנו :

4 *Nos reddens tibi iam restitue ô DEVS;*
Vultus da properè fulgeat vt tuus;
Nobis semper erit namque salutifer,
Auctor lætitiæ & bonæ.

4 אלהים השיבנו והאר פניך ונושעה :

5 *IAS armipotens quem DEVS ô modum*
Fumandi in populi sæpè tui preces

5 יהוה אלהים צבאות עד מתי עשנת בתפלת עמך :

6 *Pones? queis miseris fercula, pocula*
Metiris lachrymis mera.

6 האכלתם לחם דמעה ותשקמו בדמעות שליש :

Certa-

7 תשימנו מדון לשכנינו ואיבינו ילעגו למו׃

7 *Certamen positum simus ut hostibus*
Nostris, ludus item finitimis, facis:

7 Hostes Israelitarum multi olim, plures nūc Ecclesiæ, & deterrimi omnium ij, qui finitimi.

8 אלהים צבאות השיבנו והאר פניך ונושעה׃

8 *Nos redde armipotens, iste salutifer*
Vultus fulgeat ô DEVS.

9 גפן ממצרים תסיע תגרש גוים ותטעה׃

9 *Vitem, quam Phario transtuleras solo,*
Plantasti, penitus gentibus, aduenam,

10 פנית לפניה ותשרש שרשיה ותמלא ארץ׃

10 *Eiectis; colis hanc, & vacuo loco*
Radices agere efficis.

11 כסו הרים צלה וענפיה ארזי אל׃

11 *Montes vmbra tegens illius induit,*
Ramos prævalidis persimiles iubes

11 Mirum in modū propagasti populum tuū, ab Euphrate flumine ad mare vsque, tam in mōtibus quàm in vallibus & planis locis habitantem.

12 תשלח קצירה עד ים ואל נהר יונקותיה׃

12 *Cedris, ac teretes ad mare palmites*
Flumen tangere germina.

13 למה פרצת גדריה וארוה כל עברי דרך׃

13 *Disruptis patulam cur modò sepibus*
Cuncti diripiunt (nec labor) hospites?

13 Auxilio tuo destitutos illo singulari multi inuadunt hostes.

14 יכרסמנה חזיר מיער וזיז שדי ירענה׃

14 *Hanc siluestris aper proterit, hanc agri*
Depascit varia & fera.

15 אלהים צבאות שוב נא הבט משמים וראה ופקד גפן זאת׃

15 *Iam nunc armipotens ô* DEVS *huc redi,*
Et vitem memor hanc inspice ab æthere;

15 Deus iniuriarum vindex, tuique assertor propositi reconciliare nobis, & perfice quod cœpisti.

16 וכנה אשר נטעה ימינך ועל בן אמצתה לך׃

16 *Ac plantam, tua quam dextera seuerat,*
Germen quod tibi fixeras,

17 שרפה באש כסוחה מגערת פניך יאבדו׃

17 *Ardet scissa ruens, ignibus ac perit,*
Dum vultus furor hanc increpuit tui,
Dum flagrat facies ista, periculis
Cunctis heu penitus subest.

18 תהי ידך על איש ימינך על בן אדם אמצת לך׃

18 *Constet iam ista manus, conferat ac viro,*
Quem dextræ extuleras præsidio tuæ;
Et quem terrigenam tu tibi prouido
Firmum robore feceras.

18 Memineris te ex humili homine Iacob effecisse virum potentem cum Deo superiorem hominibus. Alludit ad hoc nomen ישראל.

19 ולא נסוג ממך תחיינו ובשמך נקרא׃

19 *A te distrahier, teque relinquere*
Contingent minimè; viuere tu dabis
Nobis, cura quibus tunc fuerit tui
Cultus nominis vnica.

19 Nūc idē perfice spiritu ac veritate, vt in te & per te viuentibus nunquam accidat à te diuelli, te toto corde amabimus.

20 IAS *restituas armipotens* DEVS
Nos, ac da, facies splendeat vt tua;
Nobis certa salus hæc fuerit: tuo
Ergo hoc numine perfice.

20 Hoc effice oram⁹, te vt nobis propitium exhibeas,, misso illo splendore vultus tui, cuius virtute & efficientia seruandi sumus.

20 יהוה אלהים צבאות השיבנו האר פניך ונושעה׃

PSAL. LXXXI.
Exultate Deo adiutori nostro.

ARGVMENTVM.

GRATVLATORIVM carmen est, & enthusiasmos Asaphi, præuidentis Dei misericordiam, populo suo ob neglectæ religionis crimen oppresso exhibendam, Dei, inquam, quem id quod in figura Iacobo ad Israelis dignitatem amplificato cœperat, spiritu ac veritate in Ecclesia perfecturum, præcinit Psaltes, vt quo tempore angustissimis rebus vrgeatur Dei populus, tum misso salutis auctore, seruandus & amplificandus sit.

1 *Ad præstantem super Githith Asaphi.*

1 למנצח על הגתית לאסף׃

CARMEN SAPPHICVM.

2 PRINCIPI *nostro canite, & potenti*
PRINCIPI *lætas geminate voces;*
Quem DEVM *quondam tenuis benignum*
Sensit Iacob.

2 Gratulamini ei qui nobis in populum peculiarem receptis, singulari prouidentia principem se exhibuit ac declarauit.

2 הרנינו לאלהים עוזנו הריעו לאלהי יעקב׃

3 *Tollite huic hymnum, sonitusque ferte*
Tympani ac dulcis citharæ canoros;
Tibiæ his mixtæ, referantque lætum
Nablia psalmum.

3 שאו זמרה ותנו תף כנור נעים עם נבל׃

4 *Cùm refert cursum, renouatque menses*
Certus, & festam repetit diem Sol,
Quæ sacra in nostris numeratur annis,
Clangite cornu.

4 Festorum obseruatio nobis olim instituta fuit ad antiquorum beneficiorum Dei cõmemorationem, & futurorum expectationem.

4 תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו׃

5 *Sic statum multis tenet antè sæclis*
Israel, postquam DEVS *ipse Iacob*
Prouidus fouit; stata suntque ritè
Debita iura.

5 כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב׃

6 *Esse quæ magno monumenta Ioseph*
Is dabat, quando Pharij tyranni

6 עדות ביהוסף שמו בצאתו על ארץ מצרים

Viserat

שפת לא ידעתי אשמע׃

Viſerat terras, labij & colonos
Non mihi noti.

7 הסירותי מסבל שכמו כפיו מדוד תעברנה׃

7 *Ipſe onus preſſo ex humero ferentis*
Abſtuli, ac palmas penitus remoui
Et cabos vda ſolitas & ollam
Fingere creta.

7 Proſopopœia, Dei ipſius orationem referens, oſtendit omnem afflictionem populo eueniſſe ex obliuione beneficiorum diuinorum, & veri cultus neglectione.

8 בצרה קראת ואחלצך אענך בסתר רעם אבחנך על מי מריבה סלה׃

8 *Rebus anguſtis tibi me vocanti*
Adfui ſoſpes, tibi iura dixi
Abditus vaſto tonitru, tui vſque
Quale periclum
Fecerim, teſtis Meribæ eſt aquarum

8 Teſtatus enim fuerat Deus multis argumentis miſericordiam ſuam erga populum, & ſui colendi ratiōnē puram, cum promiſſione perpetuæ felicitatis.

9 שמע עמי ואעידה בך ישראל אם תשמע לי׃

10 לא יהיה בך אל זר ולא תשתחוה לאל נכר׃

11 אנכי יהוה אלהיך המעלך מארץ מצרים הרחב פיך ואמלאהו׃

9 *Riuus. His audi monitis, mihíque*
10 *Iſrael pare, & peregrina ſperne*
Numina cultor.

11 *Sum tuus quando* DEVS *vnus* IAS,
Quo duce & terras Pharias relinquis,
Os tuum profer, pete magna, magnis
Quippe replebo.

12 ולא שמע עמי לקולי וישראל לא אבה לי׃

12 *Vocibus noſtris populus remiſſa*
Aure conſtabat, mea nec volebat
Iſrael dicta aut retinere mente
Iuſſa fideli.

12 Populus non Dei voluntate & impulſu, ſed ſua ipſius malignitate à Deo auertitur, & in miſerias incidit.

13 ואשלחהו בשרירות לבם ילכו במועצותיהם׃

13 *Ergo laxis hos rapidos habenis*
Corde permiſi nimium ſoluto
Ire quà præceps ageret libido,
Conſiliúmve.

14 לו עמי שמע לי ישראל בדרכי יהלכו׃

14 *O meus mî ſi populus fidelis*
Vellet audire, ac potius viarum
Quà voco præſens facilíſque duco, inſiſtere calles:

14 Fidem & pœnitētiam hominibus propoſitam Deus exigit, vt miſericordiam exerceat.

15 כמעט אויביהם אכניע ועל צריהם אשיב ידי׃

15 *Iam manu verſa peterem prementes*
Quos pauent hoſtes domitos, & IAE

16 Diuinorum donorum spiritualium animos pascentium, alentium, & amplificantium, cibus & potus suauissimus & optimus imago est allegoricȩ.

16 *Inuidos falsum trepidus profari*
Cogeret horror:
Tempora & longum stabilita in æuum
17 *His forent: flore ac saturos benigni*
Farris, è saxo liquidi replessem
Flumine mellis.

16 משנאי יהוה יכחשו לו ויהי עתם לעולם׃

17 ויאכילהו מחלב חטה ומצור דבש אשביעך׃

PSAL. LXXXII.

Deus stetit in synagoga deorum.

ARGVMENTVM.

POPVLI vitia, culpam & improbitatem in causa esse ipsius ærumnarũ, Asaph in superiori Psalmo ostenderat, nunc populo peruertendi officij auctores reprehendit, nimirum principes, iudices, & magistratus ipsos qui à iure & æquitate ad iniuriam & iniquitatẽ traducti, cæteros exemplo suo in fraudem & improbitatem deduxere. vaticinatur autem fore, vt his maius iudicium subeundum sit Deo vltore & vindice, qui Euangelij doctrina redarguet, efficacitate verò conficiet omnes fraudis & iniuriæ auctores.

1 *Psalmus Asaphi.*

1 מזמור לאסף

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

CONuentu DEVS *imminens*
Astat magna videns sceptra potentiæ;
Iura ac iudicibus sua
Exercet medius, puráque vindicat.

אלהים נצב בעדת אל בקרב אלהים ישפט׃

2 Inducitur Deus principes viros allocutus, redarguensque iniuriæ consultò admissæ, & studiosè amplificatæ.

2 *Vobis quis fuerit mali,*
Praui ac iudicij quis pudor, aut modus?
Quem finem faciet fauor,
Quo læta improbitas vsque fouebitur?

2 עד מתי תשפטו עול ופני רשעים תשאו סלה׃

3 *Quin pupillus & indigens*
Pauper cum misero iustitiæ suæ

3 שפטו דל ויתום עני ורש הצדיקו׃

4 *Certo vindice gaudeant,*
Dum vos iudicium cernitis integrum,
Vos defendite & integrum;
Vos sæuis tenues eruite improbis.

4 פלטו דל ואביון מיד רשעים הצילו׃

5 *Isti munera nesciunt,*
Nec pondus reputant officij sui;

5 לא ידעו ולא יבינו בחשכה

Obscu-

יתהלכו ימוטו כל מוסדי ארץ׃

Obscuris penitusque eunt
Errorum tenebris; quamlibet omnia
Nutent cardine proruto
Fundamenta, quibus terra grauis cubat.

Omnino cæci sunt, ac demẽtes, adeò, vt cùm videant eorum culpa & delirio orbem turbari, non sentiant tamen.

6 אני אמרתי אלהים אתם ובני עליון כלכם׃

6 *Omnes vos ego dixeram*
Et natos superi principis & deos:

7 אכן כאדם תמותון וכאחד השרים תפלו׃

7 *At vos mors manet illa Adam*
Et casus similis principibus feris.

7 Vt Adam electus in orbis terrarum dominum, & animantium omnium principem, de gradu sua ipsius culpa decidit in mortem: sic & vos, quãuis à me in ista diuina dignitate collocatos, tamen vestra fraus in mortem acerbam & gigantum illorum casibus similem, præcipites dabit.

8 קומה אלהים שפטה הארץ כי אתה תנחל בכל הגוים׃

8 *Surge, atque arbitrio* DEVS
Terram corrigito ac terrigenas tuo:
Nam tu prouidus omnium
Hæres regna tenes iuráque gentium.

PSAL. LXXXIII.

Deus quis similis erit tibi?

ARGVMENTVM.

DEO vindici iniuriarumque vltori, eidem misericordi erga pios, ac religioso timore calentes, populum suum Psaltes commendat custodiendũ, seruandum, & liberandum à variis hostibus, non modò populi ipsius, sed multo etiã magis diuini nominis causa, quod super populũ illum appellatũ, desinere omnino & aboleri impia gens cupit, idque studiosè curat: precatur autem Deum, vt antiquorum exemplorum erga populum illum fouendum, memoriam nouis etiam argumentis redintegret, imò potiùs amplificet exhibita illa salute maxima ab initio promissa, & prophetis cunctis expectata.

1 שיר מזמור לאסף׃

1 *Canticum Psalmi Asaph.*

CARMEN DICOLON TETRASTROPHON.

2 אלהים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקט אל׃

2 *NE surdus taceas, neu sileas* DEVS,
FORTEM *nulla quies te teneat precor,*

2 Cùm fortis sis & cognominerís, fortitudinem tuam exerce in aduersariis & hostibus reprimendis ac dissipandis.

3 כי הנה אויביך יהמיון ומשנאיך נשאו ראש׃

3 *Hostes ecce tui nam fremitu improbo*
Tendunt tollere verticem.

4 על עמך יערימו סוד ויתיעצו על צפוניך׃

4 *Occulta hi populum consilia in tuum*
Iungunt, atque tuos callida in intimos;

4 Horum vis & facultas magna, consilia callida, copia innumerabilis te vltorem exigit; nemo enim alius nobis auxilio esse potest aduersus tam difficiles ac duros hostes.

5 אמרו לכו ונכחידם מגוי

5 *Aiunt, Huc agite, ac scindere stirpibus*
Imis hos simul vndique

Perga-

Pergamus, genus hoc funditus vt ruat,
Nec vltrà soboles nomen & Israel
Dicatur potius viuere, nec memor
Quisquam hoc enumeret genus.
6 *Vno corda animo conciliant simul*
In te polliciti fœdera iungere,
7 *Quotquot castra, & Edom continet efferus,*
Et quotquot vagus Ismael:
Moabi soboles cumque Hagaris grege,
8 *Ghebalique domus, Ghamonis & genus,*
Durus queis Ghamaleq iungitur, & Tyrus,
Infesta & Peleseth nimis.
9 *His iuncti Aßyrij brachia filiis*
Loti firma parant; vsque etenim valent
10 *Hi, quondam vt tumidus Sisara, concidant*
Fac, & ceu Madian ferox:
Qualemque herbiferis vallibus impium
Viderunt Iabinum flumina Kisonis:
11 *Lætamenque olidum cæsa dedit manus*
Terræ quam Dorius lauat.
12 *Horum magnificos nempe dabis velut*
Ghorebum, Zeebum, castraque Salmunagh:
Cunctos pone precor ceu Zebeam ferum
13 *Horum præcipites duces*
Ausos, pulchra quidem, dicere, Sors DEI
Nobis cedat, ager nos dominos beet:
14 *Ceu vento stipula impellitur, hos age,*
Ceu turbo pueris, DEVS.
15 *Igni frondiferumque vt nemus vritur,*
Vt flammæ altisonis montibus increpant;
16 *Tempestate rue hos præcipites tua*
Sic, & turbine dißipa.

14 Hostes suos insanire permittit Deus, ac tandem in præcipitiū ipsa eorum insania impellit.

ולא יזכר שם ישראל עוד׃

6 כי נועצו לב יחדו עליך ברית יכרתו׃

7 אהלי אדום וישמעאלים מואב והגרים׃

8 גבל ועמון ועמלק פלשת עם ישבי צור׃

9 גם אשור נלוה עמם היו זרוע לבני לוט סלה׃

10 עשה להם כמדין כסיסרא כיבין בנחל קישון׃

11 נשמדו בעין דאר היו דמן לאדמה׃

12 שיתמו נדיבמו כערב וכזאב וכזבח וכצלמנע כל נסיכמו׃

13 אשר אמרו נירשה לנו את נאות אלהים׃

14 אלהי שיתמו כגלגל כקש לפני רוח׃

15 כאש תבער יער וכלהבה תלהט הרים׃

16 כן תרדפם בסערך ובסופתך תבהלם׃

Totam

17 מלא פניהם קלון ויבקשו שמך יהוה:

17 *Totam fusus item hos per faciem pudor*
I AE *nomen agat quærere turbidos:*

18 יבשו ויבהלו עדי עד ויחפרו ויאבדו:

18 *Pleni dedecore ac perpetuò ruant,*
Turbati & pereant diu.

19 וידעו כי אתה שמך יהוה לבדך עליון על כל הארץ:

19 *Sic te discere, sic noscere maximum*
I A M, *te poterunt dicere & vnicum,*
Omnis terra tremens suspicit editi
Cuius numina nominis.

17 Tandem consilij inceptique sui pudore affectos eò adige, vt nomen tuum, quod frangere vel debilitare cupiebant, venerētur, quærant, & adorent, vel turbatissimi, ac demum in suam ipsorū salutem suscipiant.

PSAL. LXXXIIII.

Quàm dilecta tabernacula tua Domine virtutum.

ARGVMENTVM.

DOCET hic Psalmus, illos tantùm homines beatos esse, quos Deus familiaritate sua dignetur: huiusmodi autē beatitudinis obtinēdæ viam, esse fidem & morum probitatem, cum innocentia ac simplicitate animi coniunctam. eam viam qui institerint, summè à Deo recreandos & reficiendos perpetuaque pace ac tranquillitate fruituros esse confirmat.

1 למנצח על הגתית לבני קרח מזמור:

1 *Ad præstantem super Gitthith filiorum*
Corahh, Psalmus.

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

2 מה ידידות משכנותיך יהוה צבאות:

2 B*Ellipotens* I A S *tua quàm tentoria diua*
Digna coli sunt, dignáque amari.

3 נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות יהוה לבי ובשרי ירננו אל אל חי:

3 *Atria quàm cupit hic animus, quàm percupit,* I AE:
Testatura caro mea corque est.
Quippe et ouās canet hæc caro, cui tū cōcinet hoc cor,
Et FORTEM *& viuum celebrabunt.*

2 Ex omnibus castris, in quib9 homines militant, nulla comparanda sunt tuis tentoriis, Dux optime & potentissime, tu securos tutosque omnes, qui tibi sacramentum dant & obseruant, cōstituis.

4 גם צפור מצאה בית ודרור קן לה אשר שתה אפרחיה את מזבחותיך יהוה צבאות מלכי ואלהי:

4 *Inuenit passerque domū & nidum sibi; hirundo hæc*
Pignora deposuit sua, pullos.
Armipotens I A S *mihi rex, Deus & mihi, vt aras*
Ipse tuas cupio meditorque!

4 In tuis tabernaculis etiam auiculæ, vt tutò, ita libenter quoque nidos ponunt: igitur ipse beatus ero, si in domo tua sanctè ac purè verser.

5 אשרי יושבי ביתך עוד יהללוך סלה:

5 *Felices quicunque tua versantur in æde,*
Vsque & perpetuò celebrant te.

6 *Quique homines sibi te robur posuere, beati,*
Strata viasque in corde probatas.
7 *Vallibus ingressi plorante vbi murmure fons est,*
Cisternæ quoque & imbre recepto;
Imbre vt cisternæ testes rebusque secundis
Exundentque fluantque benignè;
8 *Ex turma in turmam venient;* DEVS *inq. Sione*
Hos auctos virtute videbit.
9 *Bellipotens* IAS DEVS *audi vota, precesque*
VSQVE *meas* DEVS *excipe Iacob.*
10 *O* DEVS *ô noster clypeus nos respice, Christi &*
Cerne tui vultus faciemque.
11 *Mille dies vnus vincit tua ad atria, tantùm*
Viuitur ille dies quoque lætus.
Ipse mei optarim potius prope limina, vt hospes,
Esse DEI, *tentoria quàm si*
Improba possessor nimis ac ditata tenere
Atque frequentare integra possem.
12 *Nam Sol, nā clypeus* DEVS *est, namq. optimus* IAS,
Et decus & præbebit honorem.
Non negat ille bonum cunctis qui simplice cursu
Ire viam tenduntque fouentque.
13 *Armipotens* IAS, *homo, spes tua quem tenet, ille*
Multiplici vt sit sorte beatus!

6 Beati qui te præsidium statuētes suum, vias muniunt, quibus te petant.
7 In viis illis fontes stillant, quibus reficiuntur lassi. sunt & cisternæ ex imbre cælitus demisso, hoc est, gratia tua reficiens & recreans.
Testes rebúsque secundis. vtrumque translatum est ex verbo מורה.
8 Turmatim venient alij alios sequuti, atq. ita perpetuò frequentabitur Dei domus piis iis, quos ipse in suam familiam adoptabit, & magnis virtutibus cumulabit.
9 Deus qui Iacob solitariè fugientem, cum tribus turmis reduxisti.
10 Christum, quem Ecclesiæ tuæ præposuisti caput, respice, illiusque nomine eam foue.
11 Veræ diuitiæ, & gloria amplissima, Deo proximum esse.
12 Tu es enim qui nos foues, viuificas, illuminas, ac defendis & protegis.

6 אשרי אדם עוז לו בך מסלות בלבבם׃
7 עברי בעמק הבכא מעין ישיתוהו גם ברכות יעטה מורה׃
8 ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בציון׃
9 יהוה אלהים צבאות שמעה תפלתי האזינה אלהי יעקב סלה׃
10 מגננו ראה אלהים והבט פני משיחך׃
11 כי טוב יום בחצריך מאלף בחרתי הסתופף בבית אלהי מדור באהלי רשע׃
12 כי שמש ומגן יהוה אלהים חן וכבוד יתן יהוה לא ימנע טוב להלכים בתמים׃
13 יהוה צבאות אשרי אדם בטח בך׃

PSAL. LXXXV.

Benedixisti Domine terram tuam.

ARGVMENTVM.

ADMIRANDAM illam misericordiam, quam Deus erga humanum genus præstiturus vltrò erat, Psalmus hic prædicat; ostenditque humanam naturam per semen illud promissum ita esse nouandam & perficiendam, vt beatissimam Deoque gratissimam appellare liceat. Hoc autem totum fore ipsius Dei miserentis donum, quod pulcherrimis ac significantissimis translationibus & allegoriis describitur.

Ad præ-

1 למנצח לבני קרח מזמור:

1 *Ad præstantem filiorum Corahh Psalmus.*

CARMEN SAPPHICVM.

2 רצית יהוה ארצך שבת שבות יעקב:

2 *Iam tuæ terræ miserator* IAS
Admoues mentem bonus & benignus;
Iam iugo liber redit ipse fracto
Te duce Iacob.

2 Iacob nomine natura hominis significatur, pij quidem ac Deum colentis; sed humanæ imbecillitatis & difficultatis infirmitudine laborantis, qué Deus ipse perficiendum, amplificádumque susceperit. Expectatio verò ac spes promissi beneficij, rem ipsam veluti præsentem per enthusiasmum proponit.

3 נשאת עון עמך כסית כל חטאתם סלה:

3 *Iam tui prauam populíque culpam*
Tollis, & noxas vitiosáque acta
Occulis, nullo refricanda, & vsque
Obruis, æuo.

4 אספת כל עברתך השיבות מחרון אפך:

4 *Contines iram superantis omnem*
Istius nasi, & cohibes calorem.

4 Tua ipsius clementia ac misericordia deponis iram, perfice ergò id quod instituisti.

5 שובנו אלהי ישענו והפר כעסך עמנו:

5 *Nos salutaris* DEVS *ô represso*
Redde furore.

6 הלעולם תאנף בנו תמשך אפך לדר ודר:

6 *Nunquid æternùm subeunda nobis*
Istius nubes furibunda vultus?
Tendet in cunctas sobolésque nasi
Istius ardor?

6 Non est enim tuum ęternùm irasci, nō nostrum iram istam posse ferre æternùm; peritemus enim funditus, si perpetuò in nos irascereris.

7 הלא אתה תשוב תחיינו ועמך ישמחו בך:

7 *Nónne tu vitæ propius redibis*
Auctor? vt viuens populus tuus te
Te patre & vitam referente certam
Gaudeat almo?

7 Imò tuæ est benignitatis ad nos redire, nostræ verò expectationis in te, hoc est, tua virtute nobis communicata lætari.

8 הראנו יהוה חסדך וישעך תתן לנו:

8 *Te salutarem miserator* IAS
Redde nobis, te facilem & benignum os-

9 אשמעה מה ידבר האל יהוה כי ידבר שלום אל עמו ואל חסידיו ואל ישובו לכסלה:

9 *tende. Quid* FORTIS *Dominus locutus*
Proferet IAS
Audiam; namque is populo suorum
Proferens pacem placidam eloquetur,
Ac piis nunquam in vitium reuersis
Stultitiámve.

9 Nitimur enim spe promissorum Dei efficacissimi, qui quod promittit, pręstare potest. ille autem Euangeliū gratiæ & gloriæ suæ promisit fidelibus sibi credentibus, & obtemperantibus, atq. à stultitia priori abalienatis per solidam pœnitentiam.

10 אך קרוב ליראיו ישעו

10 *Proxima ast ipsum gregibus timentum*
Iam salus constans aderit, manebit

10 Illud diuinū beneficiū, quo humanæ natura, quæ est ארץ terra, erit perpetuum.

Gloria hæc, terram ſubitura noſtram
Fixa manebit.

11 *Competent, fœdus venientque in arctum*
Veritas diua & bonitas ſorores;
Oſcula æternùm ſibi ſancta iungent
Iuſtitia & pax.

12 *Veritas creſcet penitus beato*
Germine è terra, aſpicietque cælis
Alma quæ formet recreetque mundum,
Iuſtitiæ fax.

13 *Et bonum præſtans dabit almus* IAS;
Noſtra præbebit proprios colono
Terra prouentus, referet probandas
Copia fruges.

14 *Et via conſtans gradietur ampla,*
Liberos ſemper moderata greſſus;
Ipſiusque almam faciem præibit
Iuſtitiæ vis.

11 Cùm Deus homines in illam dignitatẽ extulerit, tũc promiſſorum & rerum promiſſarũ, hoc eſt, miſericordiæ, ſimul conſtabunt rationes, tunc homines iuſti erunt, tunc inter Deum & humanum genus pax firmabitur.
12 Illius magni promiſſi veritas, qui Chriſtus eſt, ex terra, hoc eſt, humana natura etiam oriturus eſt, qui cùm Deus ſit, idemq́. homo, homines iuſtificabit iuſtitia è cælis deducta, hoc eſt, ſua ipſius iuſtitia.
13 Tunc mutata iam maledictione in benedictionem, natura humana fructus feret Deo gratos, qualesq́ue proferri oportet à filiis Dei. eritque perpetua & conſtãs via virtutis ac iuſtitiæ hominibus iis, quos iam ſuperiùs indicauimus.

לשכן כבוד בארצנו׃
11 חסד ואמת נפגשו צדק ושלום נשקו׃
12 אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף׃
13 גם יהוה יתן הטוב וארצנו תתן יבולה׃
14 צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו׃

PSAL. LXXXVI.

Inclina Domine aurem tuam.

ARGVMENTVM.

PRECES à Dauid perpetuò fuſas, continet hic Pſalmus. alij quippe ex argumento oblato compoſiti, hic verò aſſiduè repetitus à vate videtur. Poſtulat diuinam miſericordiam ad peccatorum ſuorum veniam impetrandam: poſtulat liberationem ab inimicis viſibilibus & inuiſibilibus; ex qua diuinæ prouidentiæ & ſingularis erga ſe tutelæ exemplum apertum edi cupit.

1 *Oratio Dauid.*

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

A*Urem miſertus verte precor tuam*
IAS, *mihi, proh, pauperi & indigo*
2 *Reſponde, & hanc cuſtos potenſque*
Serua animam famuli probati.

1 Miſericordia ergà egentes maximè conſpicitur, id ego ſum.

1 תפלה לדוד
הטה יהוה אזנך ענני כי עני ואביון אני׃
2 שמרה נפשי כי חסיד אני הושע עבדך

Te nam

אתה אלהי הבוטח אליך׃

Te nam Deumque & te mihi PRINCIPEM
Confido certum, te famulus peto;

3 חנני אדני כי אליך אקרא כל היום׃

3 I A S *misertus te diebus*
Omnibus excipe me vocantem.

4 שמח נפש עבדך כי אליך אדני נפשי אשא׃

4 *Gaudere iussamque hanc animam foue*
Serui, patronum nam colo te meum;
Vni tibi iam dedicatam
Hanc animam fero & ipse tollo.

4 Omnẽ spem meam in te collocaui, certam ergo effice.

5 כי אתה יהוה טוב וסלח ורב חסד לכל קראיך׃

5 *Tu nam bonus, tu parcere promptior,*
Valde & benignus tu Domine es tuis:
Quicunque te quærunt, bonumque
Te vocitant, Dominumque clamant.

5 Spes mea benignitate innititur tua.

6 האזינה יהוה תפלתי והקשיבה בקול תחנונותי׃

6 *Attende & I A S, excipe & hanc precem,*
Vocem tui nec spernito supplicis:

7 ביום צרתי אקראך כי תענני׃

7 *Responde in angustis vocanti*
Temporibus miserisque presso.

8 אין כמוך באלהים אדני ואין כמעשיך׃

8 *Nullus tibi par est Domine, ac tibi*
Inter secundus nullus erit, Deos:
Exempla factis æqua & vsquam
Nulla tuis memorabit ætas.

8 Intelligent gentes, me liberato, & similibus exẽplis editis erga eos, qui te inuocant, nullũ esse Deum tibi similem in iis, qui coluntur, diis: alij siquidem non exaudiunt, vocantes non defendunt, quia non sunt verè & natura sua dij.

9 כל גוים אשר עשית יבואו וישתחוו לפניך אדני ויכבדו לשמך׃

9 *Gentes quot orbis conditor vnicus*
Fecisti, ab omni climate confluent,
Et supplicabunt, atque nomen
Laude tuum D O M I N E *ampliabunt:*

9 Ita fiet, vt gentes omnes te vnum agnoscant, & petant colentes.

10 כי גדול אתה ועשה נפלאות אתה אלהים לבדך׃

10 *Nam magnus ipse ac mirificus* D E V S
Tu solus, ergo me doceas viam,

10 Videbunt solum te esse Deum magnũ, & miraculorum opificem; alij enim miracula non edunt.

11 הורני יהוה דרכך אהלך באמתך יחד לבבי ליראה שמך׃

11 *Ritus tuosque, vt veritatem*
Ipse tuam ingrediens frequentem:
Vt nomen hoc cor pertimeat tuum,
Curas inanes vanaque disiice
Huic cogitata, hæc vna tantùm
Cura tui maneat colendi.

11 Istam viam, qua naturam omnemque virtutem naturalẽ superas, & ostendis te benignum, fortem, & sapientem, edoce me; nam sic te colam, timens purè ac sanctè: sed adde mihi gratiã, qua te ita, vt oportet, colam.

12 *Te corde toto te celebrem* DEVM,
Nomen tuumque ac te Dominum colam;
Hoc semper vt mî sit supremum
Perpetuos studium per annos.

12 אודך אדני אלהי בכל לבבי ואכבדה שמך לעולם׃

13 *Nam magna constat mî bonitas tua,*
Imò (fateri debeo) maxima;
Tu quippe seruasti è profundis
Hanc animam barathri cauernis.

13 Illa liberatio, quæ mihi, auctore te, continget, benignitatis tuæ erga me argumẽtum perpetuũ, & laudis etiam meæ erit.

13 כי חסדך גדול עלי והצלת נפשי משאול תחתיה׃

14 *Gens insolentum mi* DEVS *institit,*
Et turba præceps ac violentior;
Curare queis te cura nulla est;
Hanc animam petiere fortes.

14 Oportunè ergo me liberabis, namq. premor valde.

14 אלהים זדים קמו עלי ועדת עריצים בקשו נפשי ולא שמוך לנגדם׃

15 *At* FORTIS *es tu promere gratiam,*
Mitisque, valde mi DOMINE *ac bonus,*
Et naribus latis serenus,
Polliciti stabilisque compos.

15 Tuæ misericordiæ varia nomina in meã causam appello.

15 ואתה אדני אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת׃

16 *Vt me misertus respicias, tuum*
Roburque præstes huic famulo, tua
Ancilla quem produxit; atque
Exhibeas celerem salutem.

16 In me miseria est, & misericordiæ à te exhibẽdæ materia: ratio autẽ, quòd famulus tuus tibi dicatus sum, & antiquus famulus ancillæ tuæ filius. obligatissimus itaque tibi sum, tu autem mei tanquam antiqui famuli curator eris, quia familiarior tibi sum, quàm hostes mei, qui non ita domestici sunt erga te.

16 פנה אלי וחנני תנה עזך לעבדך והושיעה לבן אמתך׃

17 *Signum boni in me perfice, vt inuidos*
Spectare iussos conficiat pudor;
Solamine, IAS, *quo tuo, quo*
Auxilioque fruar, videntes.

17 Aliquid ergo discriminis, imò multum pone inter me & eos, qui famuli tui non sunt, idque sit singularis prouidentiæ atq. gratiæ in me exhibitę.

17 עשה עמי אות לטובה ויראו שנאי ויבשו כי אתה יהוה עזרתני ונחמתני׃

PSAL. LXXXVII.

Fundamenta eius in montibus sanctis.

ARGVMENTVM.

MAGNA & admirabilis præstantia veræ Ecclesiæ hoc Psalmo prædicatur, quippe quæ Dei singulari prouidentia atque gratia regitur, & homines plurimos habet veræ sapientiæ, atque cognitionis Dei compotes: id quod aliis nationibus, quæ vel naturæ obseruatione, vel maiorum suorum exemplis ducuntur, non contingit.

Filiorum

1 לבני קרח מזמור שיר יסודתו בהררי קדש׃

1 *Filiorum Corahh Psalmus cantici, cuius fundamentum in montibus sanctitatis.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

2 אהב יהוה שערי ציון מכל משכנות יעקב׃

2 *MOntibus in sanctis vrbem fundauerat* IAS,
Firmo quam munimine fixit.
Nempe Iacobiadum præter tentoria cuncta
Portas diligit ille Sionis:

3 נכבדות מדבר בך עיר האלהים סלה׃

3 *Ampla quidem digna ac de te dicuntur, & in te,*
Vrbs dilecta DEO VSQVE *potenti.*

4 אזכיר רהב ובבל לידעי הנה פלשת וצור עם כוש זה ילד שם׃

4 *Vt memorem Rahaba quotquot Babyloneque magna*
Me norintque colantque timentes:
Adde Palæsthinam, Æthiopes, Tyriosque; notatur
Ille ibi ceu rarissimus ortus.

5 ולציון יאמר איש ואיש ילד בה והוא יכוננה עליון׃

5 *At vir, virq. frequens numerusq. Sione,* SVPERNVS
Quem stabilit, natus referetur.

6 יהוה יספר בכתוב עמים זה ילד שם סלה׃

6 *Dum populorum* IAS *librum scriptumque recenset,*
Hunc illic natum inuenit vsque.

7 ושרים כחללים כל מעיני בך׃

7 *Cantores tibicinibus non impare censu*
In te suntque omnes mihi fontes.

2 Certã delegit Deus tribum Iudæ videlicet, in qua religionis suæ præcipuam rationem explicaret expectatione Christi, quem ex illa tribu fore promisit: eò autem tendunt templi maiestas, & cætera.
3 Non desunt inter gentes, qui cognoscant Deum; sed si conferãtur cum iis, qui in Ecclesia sunt, illi rarissimi & exigui inueniẽtur. Rahab Ægyptũ hoc loco significat.
5 In Sione vir & vir, hoc est, frequentes nascuntur & nati sunt, qui Deum norunt & colunt: deinde alij ex ingenio ac naturę obseruatione cognoscũt; ei⁹ verò doctrinæ, quæ in Ecclesia est, Deus est auctor.
6 Deus enim numerum & nomina omnium, qui se norunt, in libro suo habens raros recenset in nationibus.
8 In te autẽ Sion, non solùm qui cognoscãt, sed qui laudent, prædicent, cantentq. Deũ, plurimi sunt: sunt omnes veræ sapientiæ & scientiæ fontes; cætera sunt riuuli apud gentes.

PSAL. LXXXVIII.

Domine Deus salutis meæ.

ARGVMENTVM.

ETHAN Ezraelites Christi indutus personam, huius Psalmi argumentum reliquit, quo Christus peccatorum causa ac debitis susceptis, patrem orat, vt se ab illa tenebrarum hora ac potestate ad lucem vitæ referat, dimissis peccatorum debitis, pro quibus ipse iram diuinam, & castigationem, atque expiationem susciperet: eo enim tempore Christus omniũ peccatorum personam sustinebat, pro quibus ipse humiliatus est vsque ad mortem crucis.

1 שיר מזמור לבני קרח למנצח על מחלת לענות משכיל להימן האזרחי׃

1 *Canticum Psalmi filiorum Corahh, ad præstantem super Mahbalath Leghanoth, Admonitorium Heman Ezraitæ.*

CARMEN ELEGIACVM.

IAS

2 IAs teque DEVM nostræ auctoremque salutis
Te, coram clamans, nocte dieque precor.
3 Ante tuos vultus veniant mea dicta precesque,
Atque aurem penetret nostra querela tuam.
4 Namq. anima hæc saturata malis, mea vita sepulchrũ
Penè intrat, certè iam properata tenet.
5 Comparor in foueam demissis, vis mihi, vt illis,
Nulla quibus restat, iam perit atque, viris.
6 Vtque alij extincti defunctus censeor, vt quos
In foueam occisos mors violenta iacit;
Quorum non vltrà memor es, scissosque repentè
Diceris ipse tua deposuisse manu.
7 Meque ima in fouea (te sic statuente) profundis
Deiectum penitus, sentio & in tenebris.
8 Incubuit bilis tua cuncta in me, atque tuis me
Fluctibus immissis omnibus vsque premis.
9 Me procul abscedunt noti, te auctore, ego & illis
Horreor inclusus, cui via nulla patet.
10 Hique oculi tristes, IAS, mœrore laborant;
Te voco, quàm longa est lentaque mœsta dies.
Interea palmas ad te & tua numina tendo,
Auxiliumque inter dura pericla peto.
11 Nunquid in extinctis facies miracula? an VSQVE
Ad laudes surgent, qui cecidere, tuas?
12 Anne tua extabit bonitas narrata sepulchro?
An tua in exitio sit patefacta fides?
13 In tenebris miranda tua an sint nota! vel ista
Iustitia in terra, quæ meminisse nequit?
14 Atqui ego te supplex IAS, te postulo clamans;
Anticipo assidua te quoque manè prece.
15 Cur verò hanc animam depellens respuis IAS?
Cur à me facies abdis & ipse tuas?

Debilis

5 Peccator à Deo relictus, mortuus est, quippe in Deo vita est. idem variis afflictionibus, ærumnis ac miseriis vexatur. Sed hæc omnia ad Christum tempore passionis referenda sunt.

7 Status horrendus ac tenebrosus peccatoris.

9 Translatio ab iis qui in mari periclitantur.

12 Ne permittas me omnino perire, namq. eos, qui omnino pereunt, à vitaque discedũt, nõ soles tu fouere ac promouere: ita vt inde materia laudis tibi debita extet. viuentes, & valentes, atque liberati tua ope, hi debent & possunt te laudare. tuis igitur laudibus consule. in Christo hæc imago, maximam indicat terribilemque vicem suscepti pro nobis debiti.

13 *In terra, quæ meminisse nequit.* Mortuorũ loco, qui sensu & memoria carent.

2 יהוה אלהי ישועתי יום צעקתי בלילה נגדך׃
3 תבוא לפניך תפלתי הטה אזנך לרנתי׃
4 כי שבעה ברעות נפשי וחיי לשאול הגיעו׃
5 נחשבתי עם יורדי בור הייתי כגבר אין איל׃
6 במתים חפשי כמו חללים שכבי קבר אשר לא זכרתם עוד והמה מידך נגזרו׃
7 שתני בבור תחתיות במחשכים במצלות׃
8 עלי סמכה חמתך וכל משבריך ענית סלה׃
9 הרחקת מידעי ממני שתני תועבות למו כלא ולא אצא׃
10 עיני דאבה מני עני קראתיך יהוה בכל יום שטחתי אליך כפי׃
11 הלמתים תעשה פלא אם רפאים יקומו יודוך סלה׃
12 היספר בקבר חסדך אמונתך באבדון׃
13 היודע בחשך פלאך וצדקתך בארץ נשיה׃
14 ואני אליך יהוה שועתי ובבקר תפלתי תקדמך׃
15 למה יהוה תזנח נפשי תסתיר פניך ממני׃

16 עני אני וגוע מנער נשאתי אמיך אפונה׃

16 *Debilis à prima ac pauperrimus ipse iuuenta*
Perfero terrores, queis secor vsque, tuos.

17 עלי עברו חרוניך בעותיך צמתתוני׃

17 *Me super incensique tui venere furores,*
Sunt formidinibus membra recisa tuis.

18 סבוני כמים כל היום הקיפו עלי יחד׃

18 *Ambitus his pressusque laboribus instar aquarum,*
Circundor toto contineorque die.

19 הרחקת ממני אהב ורע מידעי מחשך׃

19 *Me chari socijque procul, te auctore, latentes*
In tenebris, noti ac deseruere mei.

16 Cùm intellexerim quàm offensus fueris peccatis & sceleribus hominum, vehementer horreo tuam iram, quam laturus sum, vt expiem mundi crimina.

PSAL. LXXXIX.

Misericordias Domini in æternum cantabo.

ARGVMENTVM.

ETHAN Ezrahites præuidens aliquando futuras Ecclesiæ calamitates ob hominum culpam, hunc Psalmum composuit; in quo Deus oratur, vt misericordiæ ac promissorum memor suorum, afflictis rebus opem ferat per Christum olim promissum, nunc iam donatum Ecclesiæ. Refert promissionum argumenta, calamitatum exponit magnitudinem, diuinã correptionem erga homines agnoscit, iram deprecatur, clementiam poscit, ac misericordiam appellat, certissima fide ac spe impetrandi; nisi alias hominum peccata ipsorum bonum, quo minus afferatur, vel impediant, vel retardent.

1 משכיל לאיתן האזרחי׃

1 *Admonitorium Ethan Ezrahitæ.*

CARMEN SAPPHICVM.

2 חסדי יהוה עולם אשירה לדר ודר אודיע אמונתך בפי׃

2 *DOna in æternum miserantis* IAE
Sunt mihi vati recinenda, & ore
Veritas nostro est memoranda longa in
Sæcla nepotum.

3 כי אמרתי עולם חסד יבנה שמים תכן אמונתך בהם׃

3 *Dixeram, vt mundus, bonitas perennis*
Constat, extructus; tua & alma cælis
Veritas firma est, ea quippe & ipsos
Continet orbes.

4 כרתי ברית לבחירי נשבעתי לדוד עבדי׃

4 *Fœdus electo pepigi sacratum,*
Vt meo iurans famulo Dauidi,

5 עד עולם אכין זרעך ובניתי לדר ודור כסאך סלה׃

5 *Comparem totum sobolis futuræ*
Semina in æuum.

3 Dixeram promissorum Dei veritatem firmissimam constantissimamque esse: quippe verbum Dei manere, mundi machina probat suis partibus omnino ac vicissitudinib⁹ sibi ipsi constans.
4 Est autem vnum ex magnis Dei promissis, id quod ego ex ipsius sententia referam.
5 Promissi domui Dauidis facti summa est, illius regnum constituendum perpetuoq. conseruandum, me auctore, idque effectum iri per Christũ à me mittendum.

Condidi atque istud solium, quod ætas
6 *Omnis extructum colat vsque; cæli vt*
Mira testentur tua congregatis
Veráque sanctis.

6 ויודו שמים פלאך יהוה אף אמונתך בקהל קדשים׃

7 *Præpotens* IAS. *similis quis* IAE *in*
Æthere est; IAE *ex pueris* POTENTVM
Par erit quis, vel referetur alter,
Proximus aut quis?

7 Id autem à Deo misericorde semel promissum præstari posse manifestissimũ est, vtpote fortissimo ac pręstātissimo, vltra omnẽ potentiam & efficacitatem.

7 כי מי בשחק יערך ליהוה ידמה ליהוה בבני אלים׃

8 FORTIS *arcani validúsque magni &*
Consili sanctis; metuendus idem
Accolis quotquot prope & hunc frequentant,
Finitimísque.

8 Idem etiam certissimum est, & exploratissimum antiquis exemplis, tam in populo suo iuuando, quàm in hostibus vlciscendis.

8 אל נערץ בסוד קדשים רבה ונורא על כל סביביו׃

9 *Copiis* IAS *validis* DEVS, *quis*
Par tibi? quis vel similis? tuos qui
Protegis, certa ac tua te fides IAM
Vndique cingit.

9 Valet non solùm sapientia ac virtute Deus, sed multis copiis & exercitibus, per quos expedire possit quidquid velit, omnino autem veritas Dei constat.

9 יהוה אלהי צבאות מי כמוך חסין יה ואמונתך סביבותיך׃

10 *Tu maris fluctus cohibes, superbis*
11 *Temperásque vndis. Rahabámque cæsam*
Triueras, hostes valido lacerto
Dispuleras tu.

10 Quæ proposita sunt exemplis, in rerũ natura, atque hominũ genere editis, confirmantur.

Rahab, Ægyptum significat.

10 אתה מושל בגאות הים בשוא גליו אתה תשבחם׃
11 אתה דכאת כחלל רהב בזרוע עזך פזרת אויביך׃

12 *Et tibi cæli, tibi terra substant,*
Quidquid & nusquam vacuum per orbem
Durat existens, oritur tuis id
Státque elementis.

12 לך שמים אף לך ארץ תבל ומלאה אתה יסדתם׃

13 *Dexteram mundi, Boreæ creasti*
Abditam sedem; tibi cantat Hermon,
Et tuum nomen recitat sonoro
Carmine Thabor.

13 Meridionalis & Borealis mundi partes, quæ situ suo variare etiam res possunt, à te creatæ sunt ac dispositæ.

Abditam sedem]Explicat nomen venti צפון:

13 צפון וימין אתה בראתם תבור וחרמון בשמך ירננו׃

14 *Brachij quando valida est tui vis,*
Polleat victrix manus ista, in altum
Dextera exurgat tua certa summi
Roboris index.

14. 15 Igitur cùm tu possis præstare id quod vis, & velis bonum pręstare; effice in nobis, quod sæpè te velle & posse re ipsa ostendisti.

14 לך זרוע עם גבורה תעז ידך תרום ימינך׃

Muniunt

15 צדק ומשפט מכון כסאך חסד ואמת יקדמו פניך׃

15 *Muniunt istud solium perenne*
Æquitas & ius; faciem tuámque
Veritas constans præit, & iuuandi
Certa voluntas.

16 אשרי העם ידעי תרועה יהוה באור פניך יהלכון׃

16 *Ille dicendus populus beatus,*
Qui sciunt IAM *resonare, itérque*
Qui tui splendens ineunt micantis
Lumine vultus.

16 Parecbasis elegantissima, ex argumento præsenti petita.

17 בשמך יגילון כל היום ובצדקתך ירומו׃

17 *Nominis fient hilares tui vi,*
Iustus hos tolles, faciésque iustos;

17 Mysterium iustitiæ per Christum hominibus afferendæ.

18 כי תפארת עזמו אתה וברצונך תרים קרננו׃

18 *Tu decus, robur quibus euehendis*
Præsidiúmque es.

19 כי ליהוה מגננו ולקדוש ישראל מלכנו׃

19 *Tu probas nostri statuenda regni*
Cornua, & figes ea; namque nostri
Regis est cura, est clypeúsque sancto
Israel IAE.

19 Ideò constituisti regnum temporale in domo Dauid, quod æternum significabat regnum.

20 אז דברת בחזון לחסידך ותאמר שויתי עזר על גבור הרימותי בחור מעם׃

20 *Iam pio, te qui colit, es locutus*
Certa visenti, E populo valentis
Auxili lectum iuuenem superna ad
Culmina tollo.

20 Dixisti Samueli, te velle de populo eligere regem magnũ, magniq. regni olim statuendi signum.

21 מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו׃

21 *Sum Dauid nactus famulum probatum;*
Vngere hunc sancto statui ipse oliuo;

22 אשר ידי תכון עמו אף זרועי תאמצנו׃

22 *Comparat nostra hunc manus, húncque nostra*
Brachia firmant.

23 לא ישיא אויב בו ובן עולה לא יעננו׃

23 *Hostis hunc nunquam superans tributi*
Lege vexabit, premet aut iniquus:

24 וכתותי מפניו צריו ומשנאיו אגוף׃

24 *Conterámque ipsi malè amica plagis*
Agmina duris.

25 ואמונתי וחסדי עמו ובשמי תרום קרנו׃

25 *Veritas huic & mea vis benigni*
Numinis constans aderit, meóque
Illius firmum ac stabile eminebit
Nomine cornu.

25 Huic constabit regnum, quod erit signũ veritatis Christi à me promissi constituræ.

26 Dauidi partim in figura, sed Christo plenè in veritate.

26 *Huius imponam pelago manumque ac*
Dexteram cunctis fluuiis timendam:
Hunc colent terræ, mare quas oberrat,
Flumina scindunt.

27 *Me patrem dicet proprium sibi ille,*
Me sibi FORTEM, *scopulum salutis.*

28 *Illum ego terræ faciam priorem*
Regibus altis.

29 *Numinis semper mea vis benigni*
Certa constabit, solidique pacti

Vsque & vsque. Exprimitur phrasis Hebræa, qua infinitudinem significat.

30 *Veritas; huius sobolemque in vsque &*
Vsque reponam:

Per me semper cōstabit beneficentiæ pactum, & misericordiæ exemplum, illorū culpa, si aliquādo hæc minus visantur, correptio est adhibenda.

Quot dies cæli, solium tot huius

31 *Conditum stabit. mea lex tamen si*
Filiis huius iaceat, nec illi
Iura frequentent;

32 *Quæque decernens statui prophanent,*
Iussa nec seruent; scelus ipse virga

33 *Prosequar dura, repetamque praua*
Verbere facta.

34 *Huic meum sed nec studium benignum,*
Nec fidem pacti violans negabo:

35 *Protuli quidquid labiis meis, hic*
Non iterabo.

36 *Numine ac nostro celebrata sancto*
Iura iurandi semel; illa nunquam
Vt Dauid vana experiatur, vt vel
Irrita, fingam.

37 Vti Sol, quanquā noctu lucere non videatur, nunquam tamen lumen amittit, sed apud me in cælo perpetuò lucet, & vt Luna nubilo etiam tempore; si non clarè,

37 *Quamdiu mundus, soboles manebit*
Huic; & vt præsens mihi semper est Sol,
Huic erit præsens solium perenni ac
Tempore firmum.

26 ושמתי בים ידו ובנהרות ימינו:

27 הוא יקראני אבי אתה אלי וצור ישועתי:

28 אף אני בכור אתנהו עליון למלכי ארץ:

29 לעולם אשמור לו חסדי ובריתי נאמנת לו:

30 ושמתי לעד זרעו וכסאו כימי שמים:

31 אם יעזבו בניו תורתי ובמשפטי לא ילכון:

32 אם חקתי יחללו ומצותי לא ישמרו:

33 ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם:

34 וחסדי לא אפיר מעמו ולא אשקר באמונתי:

35 לא אחלל בריתי ומוצא שפתי לא אשנה:

36 אחת נשבעתי בקדשי אם לדוד אכזב:

37 זרעו לעולם יהיה וכסאו כשמש נגדי:

18 כירח יכון עולם ועד בשחק נאמן סלה׃

18 *Lunaque vt mundo ſuperat fidelis*
Teſtis, & nubem variata luſtrat;
VSQVE *conſtanti ſolium Dauid ſic*
Comparo mundo.

tamen lucem ſuã proferens, teſtatur ſe ſuũ curſum complere: ita mea benignitas, quã-uis ob hominum populi mei ſcelera et culpas minus frequens minusq́. explicita cõſpiciatur, nunquam tamen omnino ſemota ab ipſis erit.

39 ואתה זנחת ותמאס התעברת עם משיחך׃

39 *Tu tamen pulſum procul ac reiectum*
Percitus flammis tumidi furoris
Vnxeras quem tu, ſinis, & repulſum
Negligis heu nunc.

40 נארתה ברית עבדך חללת לארץ נזרו׃

40 *Ac tui fœdus famuli recidens,*
Sternis & ſacrum diadema terræ;

40. 41. 42. Vexatur tamen populus tuus, & confligitur, variis ærumnis anguſtè oppreſſus, variisque ab hoſtibus vexatus ac deriſus.

41 פרצת כל גדרתיו שמת מבצריו מחתה׃

41 *Illius ſepta ac ruis, atque muros*
Proteris altos.

42 שסהו כל עברי דרך היה חרפה לשכניו׃

42 *Hunc manu euellunt, pedibusque calcant,*
Qui viam iuxta tenuere, cuncti;
Huncq́ue vicini grauibus cachinni
Vocibus vrgent.

43 הרימות ימין צריו השמחת כל אויביו׃

43 *Dexteram tollis nimis hunc prementum*
Hoſtium; pectus reficisq́ue magno

44 אף תשיב צור חרבו ולא הקמתו במלחמה׃

44 *Gaudio: atque huius tu aciem retundis*
Enſis acutam.
Prœliis hunc nec ſtabilis, remiſſus

45 השבת מטהרו וכסאו לארץ מגרתה׃

45 *Splendor eſt huius, periјtque per te,*
Atque humi excelſum ſolium iacet quod
Proruis ipſe.

46 הקצרת ימי עלומיו העטית עליו בושה סלה׃

46 *Huic dies curtæ minuis iuuentæ;*
Vſque & obuoluis miſero hunc pudore:

46 Illũm nitorem quo initio lucebat, illumq́. iuuẽtutis ſplendorem minui pateris.

47 עד מה יהוה תסתר לנצח תבער כמו אש חמתך׃

47 *Quis tibi eſt* IAS *modus hunc negandi aut*
Diſſimulandi?
Bilis an, feruet tua quæ inſtar ignis,

48 זכר אני מה חלד על מה שוא בראת כל בני אדם׃

48 *Sæuiet ſemper? quid ego, memento,*
Sæculi; an vanè ſobolem creaſti
Terrigenarum?

48 Memineris exiguã eſſe ſua natura vitam meam, & ætatem breuiſſimam, meq́. moriturũ eſſe breui, neq. opus eſſe feſtino & celeri igne iræ tuę cõſumi eam, quæ breui conſumenda eſt. Nemo enim eſt qui non moriatur corporali morte.

Quem

49 *Quem virum expertem tenet alma mortis*
Vita? se quis nam excipiat sepulchro
50 VSQVE *subducens? Bonitas vel ista*
Est vbi prisca?
Quæ fides sancto tibi iure pacta
Cum tuo quondam, DOMINE *ô,* DAVIDE?
51 *Te tuis par est meminisse seruis*
Addita probra.
Iacta, quæ à multis populis recepi,
Perfero, atque his in sinubus repono
Probra viuenti tibi non ferenda
Incolumique.
52 *Vt petant probris, repetántque vt,* IAS,
Gens tui hæc calces inimica Christi:
53 *At fides constans celebretur* IAE *in*
Sæcula mundi.

Meméto potius tuæ illius antiquæ bonitatis & misericordiæ, quam obtineas precor.

51 Contra quam benignitatem inimici tui obloquuntur.

49 מי גבר יחיה ולא יראה מות ימלט נפשו מיד שאול סלה׃

50 איה חסדיך הראשנים אדני נשבעת לדוד באמונתך׃

51 זכר אדני חרפת עבדיך שאתי בחיקי כל רבים עמים׃

52 אשר חרפו אויביך יהוה אשר חרפו עקבות משיחך׃

53 ברוך יהוה לעולם אמן ואמן׃

FINIS LIBRI III.

PSALMO-

PSALMORVM LIBER IIII.

PSAL. XC.

Domine, refugium factus es nobis.

ARGVMENTVM.

MOSES quo tempore in solitudinibus commorabatur, orationem hoc argumento composuit, vt Deum illi populo iratum placaret, & reconciliaret; exponit autem suam ipsorum omnem salutem, vitam, & beatitudinem in vnius Dei gratia, voluntate, ac misericordia esse positam. Petit ipsum quàm breuissimè deposita ira, illis placatum, clementem, & facilem se exhibere, ac tandem salutis illius promissæ & per Christum præstandæ tempora non differri.

1 תפלה למשה איש האלהים

1 *Oratio Mosis viri* DEI.

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

אדני מעון אתה היית לנו בדר ודר:

MAnsio tu DOMINE *es nobis, domus atque firma in omni*
Ætate, mūdus quàm peregit, antè.

1 Scimus in te vno situm esse nostræ felicitatis præsidium, & vitæ subsidium, idque maiorum nostrorum sæculis cognouimus.

2 בטרם הרים ילדו ותחולל ארץ ותבל ומעולם עד עולם אתה אל:

2 *Antè graues montes quàm Terra parēs daret renixa,*
Et orbis esset, FORTIS *ipse constas.*
Et sæclis idem cunctis prior, inque sæcla FORTIS
Mansisti, & idem semper & manebis.

2 Scimus fortitudinē atque efficacitatē tibi propriā perpetuamq. esse, vt nobis præsidio esse possis.

3 תשב אנוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם:

3 *Mortalem in frusta imminuens teris vt minuta testæ,*
Iubesque verti filios Adami.

3 Et tamen contendis cum misero mortali, quem potiùs contūdis & conteris; qui nihil omnino valet resistere. & indicis terrigenis conuersionē suarū rerum in melius.

4 כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבור ואשמורה בלילה:

4 *Ante tuos oculos millesimus annus vt dies est*
Hesternus; hora vt nocte fixa transit.

4 Iram autem tuam longo tempore prorogas, longo, inquā, miseris mortalibus, non tibi: nam tibi mille anni vt dies vna est.

5 זרמתם שנה יהיו בבקר כחציר יחלף:

5 *Vorticibus turbas, somnus velut impotens, futuros,*
Vt manè fœnum transit innouatum.

5 At verò illis quodcunque tempus longū est & tardum, tempus inquam laboris; sunt enim adeò fragiles, vt exigui temporis ærumnas sustinere nō magis valeant, quàm fœnū præcisum æstus ferre valet.

6 בבקר יציץ וחלף לערב ימולל ויבש:

6 *Manè nouum florénsque nitet bene; vesperi recisum*
Aret viroris roborísque id expers.

7 כי כלינו באפך ובחמתך נבהלנו:

7 *Namque tuo naso defecimus, atque terret ista*
Nos bilis ardens, turbidósque vexat.

7 Hominibus grauissimus & vrentissimus est nasi tui æstus.

Et no-

8 *Et nostra opponis tibi praua; tui manere vultus*
Occulta nostra ob lucidam facem das.
9 *Te nanque omnes diuertêre dies fremente nostri;*
Anniq́ue nostri, sermo ceu, volarunt.
10 *Annorum nobis denûm prope septies dies sunt;*
Aut adde denos robori notando.
Quorum vsus summus, cura est grauis, & labor molestus,
Iniqua facti inuentio improbandi.
Cumq́ue citò (solet vt) præciditur exciditq́ue vita,
Volamus alis nescius reuerti.
11 *Istius nasi vim quis sciet? vrat vtq́ue flamma*
Ardens, tui pro debito timoris?
12 *Sic, quandoq́ue dies nostri numerantur, edoce nos;*
Et prouidens tunc recta cor feremus.
13 *IAS ô, redeas; quisnam modus? atque redde seruis*
Te iam tuis, & prospice his misertus.
14 *Nosq́ue tua manè exatura bonitate, quod canentes*
Lætas dierum ferias agamus.
15 *Exhilara nos; vt mœstosq́ue dies dabas premendo;*
Longos vt annos vidimus malorum.
16 *Istud opus monstra atq. istud decus ede te incolentũ,*
Et genti & horum posteris futuris:
17 *Vt nostri iucunda* DEI DOMINI*q́ue vis fauoris*
Immissa semper sitq́ue fausta nobis.
Dirigat hæc manibus nostris facienda, prosperetq́ue,
Vis nostra quidquid fecerit manusq́ue.

10 Nam tota vita hominis etiam longissima, octogesimum annum non excedit.
Atque hi ipsi anni vt plurimùm laboribus, ærumnis, curis, & cogitationibus molestis consumuntur: & his finitis, vita clauditur.

11 Atque quàm sit magna ira tua, nemo satis nouit, nemo satis timere potest indignationis tuæ vim: igitur 12 doce nos numerum dierum, quo feremus istam iram, vt docti sapiamus, & corde sapienti, quæ agenda sunt, agamus tuæ reconciliationis causa; nam aliàs nos dies nostros nō rectè numerare possumus, nec sapere sine te.
13.14.15. Imò potiùs tu te nobis redde, & rediens reconciliare tua clemētia, & quàm citissimè, mane ipso, non in extremo temporis, nos tua misericordia satura, vt breues hos vitæ dies non in miseria, sed in lætitia sancta traducam⁹, satis diu doluimus; gaudeamus tantundem.
17 Demum tuum illum salutis Pontificē mitte nobis, qui spiritum addat, quo tibi grata per omnē vitam faciamus.

8 שת עונתינו לנגדך עלמנו למאור פניך:
9 כי כל ימינו פנו בעברתך כלינו שנינו כמו הגה:
10 ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורת שמונים שנה ורהבם עמל ואון כי גז חיש ונעפה:
11 מי יודע עז אפך וכיראתך עברתך:
12 למנות ימינו כן הודע ונביא לבב חכמה:
13 שובה יהוה עד מתי והנחם על עבדיך:
14 שבענו בבקר חסדך ונרננה ונשמחה בכל ימינו:
15 שמחנו כימות עניתנו שנות ראינו רעה:
16 יראה אל עבדיך פעלך והדרך על בניהם:
7 ויהי נעם יהוה אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו:

PSAL.

Gens & erroris studio, meas &
Quæ vias spernit, renuitque nosse,

11 אשר נשבעתי באפי אם יבאון אל מנוחתי :

11 *(Iuro vt offensus) mea si subibunt*
Regna quietis.

PSAL. XCVI.
Cantate Domino canticum nouum.

ARGVMENTVM.

PSALMVS hic refertur ad laudem potentiæ, virtutis, auctoritatis, & maiestatis Dei, quæ spectatæ fuere apertissimè, cùm populus Israel ex solitudine Arabiæ in gentium regiones deductus est, quarũ qui dicebantur dij, nihil omnino valuerunt, neque dicatas sibi regiones aut gentes propugnare potuerunt, quia dæmonia erant, quorum vis cum diuina virtute nullo modo comparari debet aut potest.

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

1 שירו ליהוה שיר חדש שירו ליהוה כל הארץ:

1 IAM *carminibus dicite nunc nouis,*
IAM *cuncta canat terraque personet;*
IAE *nomen & almum*
Gratis dicite laudibus.

1 Omnes nos, qui ad Dei populum pertinemus, imò omnis habitabilis terra, agnoscat hunc esse verum ac solum Deum cũctis celebrandũ, hunc esse conditorem orbis.

2 שירו ליהוה ברכו שמו בשרו מיום ליום ישועתו:

2 IAM, *certa salus quo venit arbitro;*
Vos hunc lætificis dicite nuntijs;
Seruantemque die & nos
Omni vos canite hunc die.

2 Eundem hominum salutem esse, canentes affirmate, qui metuẽdus & colendus sit; nõ solùm hominibus, verùm diis vocitatis omnibus.

3 ספרו בגוים כבודו בכל העמים נפלאותיו :

3 *Illumque amplificum dicite gentibus*
Et cunctis populis mirificum, magis

4 כי גדול יהוה ומהלל מאד נורא הוא על כל אלהים :

4 *Cunctis terribilem dijs*
IAM *laudeque maximum.*

5 כי כל אלהי העמים אלילים ויהוה שמים עשה:

5 *Omnes nam, populi quos celebrant Deos,*
Sunt diri, & nihili; stultitiæ, impotes:
IAS *auctor at ipse*
Cælos fecit & æthera.

5 Omnia hæc significat nomen אלילים ex etymo.

6 הוד והדר לפניו עז ותפארת במקדשו :

6 *Maiestas præit hunc, claraque dignitas*
Huius sancta decus, robur &, obtinent;

7 הבו ליהוה משפחות עמים הבו ליהוה כבוד ועז :

7 IAE *roboris ampli*
Numen cedite maximum

Vos ô de populis innumeris genus
8 *Et linguis varium, moribus &, bono*
IAE *afferte probanda,*
Digna & munera nominis.

8 הבו ליהוה
כבוד שמו שאו
מנחה ובאו
לחצרותיו :

9 Huius vnicam Ecclesiam adite & frequentate: hunc colite, & humi procumbentes adorate.

9 IAE *sancta pij atque atria visite,*
Insignisque loci procidite huic solo,
Cuius numina vultus
Omnis terra tremens colat.

9 השתחוו
ליהוה בהדרת
קדש חילו
מפניו כל הארץ :

10 Vt orbem cõstare certum est, ita IAM regem & gubernatorẽ orbis esse, est certissimũ & verissimũ:nãq. huius vnica prouidẽtia & moderatione constat. non constaret sibi, si à pluribus diis gubernaretur.

10 IAS *regnat enim, dicite gentibus*
(Orbis constat vti, nec refugus labat)
Iudex iuraque recta
Hic dicet populis bonus.

10 אמרו בגוים
יהוה מלך אף
תכון תבל בל
תמוט ידין עמים
במישרים :

11 *Cæli lætitia percelebri sonent,*
Omnis terra quibus gestiat accinens;
Vastumque intonet æquor,
Quidquidque hoc replet, assonet.

11 ישמחו
השמים ותגל
הארץ ירעם הים
ומלאו :

12 Cùm ostensa fuerint signa & argumẽta iudicij Dei, quæ quotidie obseruantur, obseruabuntur etiam longè clariùs Euangelij tempore, & clarissimè in iudicio vniuersali.

12 *Exultent saturi & quidquid habent agri,*
Tunc siluis recinant omnibus arbores
13 IAS *cùm veniet; cùm*
Terræ aduenerit arbiter;
Orbem iustitia qui reget integra,
Et certa populos conueniet fide:
Namque est ipse fideli
Verax numine maximus.

12 יעלז שדי
וכל אשר בו אז
ירננו כל עצי
יער :

13 לפני יהוה
כי בא כי בא
לשפט הארץ
ישפט תבל
בצדק ועמים
באמונתו :

PSAL. XCVII.

Dominus regnauit, exultet terra.

ARGVMENTVM.

IDEM huius ac præcedentis est Psalmi argumentum, verùm temporis & causæ ad componendum diuersa ratio indicatur. Namq. hic earũ rerum conditionem referre videtur, quæ populo Israelitarum Palæstinorum vrbes expugnante atque occupante, constituta fuit; ex qua manifestum signum extitit veritatis promissorum Dei de orbis seruatore ex Iudæ posteritate oriundo. Igitur & præteritorum ac præsentium commemoratio, & futurorum Dei beneficiorum expectatio hoc Psalmo continetur.

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

1 יהוה מלך תגל הארץ ישמחו איים רבים׃

1 **R**Ege IA *exultet tellus, agat insula festos*
Plurima læta dies.

1 Terra continẽs omnis, & quæ mari interiecto à continente distat.

2 ענן וערפל סביביו צדק ומשפט מכון כסאו׃

2 *Cui circum densa est nubes, ius fulsit & æquum,*
Iustitia huic solium.

2 Deus inuisibilis quanquam sit, tamen visibilia & manifesta æquitatis ac iudicij sui signa edit.

3 אש לפניו תלך ותלהט סביב צריו׃

3 *Hunc rapidus properansque suos flammare premẽtes*
Anteit ignis edax.

3 Est enim seuerus in impios.

4 האירו ברקיו תבל ראתה ותחל הארץ׃

4 *Fulgura præstringunt orbem, tellusque laborans*
Fulgura clara videt.

5 הרים כדונג נמסו מלפני יהוה מלפני אדון כל הארץ׃

5 *Terra omnis* DOMINVM *ante* IAM *mõtesq. li-*
Cera velutque, fluunt. *(quescunt,*

6 הגידו השמים צדקו וראו כל העמים כבודו׃

6 *Iustitiam cuius cæli ostendere; videntque*
Cuncti etiam populi

7 יבשו כל עבדי פסל המתהללים באלילים השתחוו לו כל אלהים׃

7 *Amplificum numen. puduitque dolata colentes,*
Quique DEOS *nihili*
Iactant: huic omnes se proijcientque trementes,
Et quoque dij suberunt.

7 Non modò aduersum vanorum deorũ cultores, verumetiam aduersus deos ipsos vanos, potentem & seuerũ exhibuit se iudicem.

8 שמעה ותשמח ציון ותגלנה בנות יהודה למען משפטיך יהוה׃

8 IAS *læta Sion, Iudæ ac tua iura puellæ*
Audierint alacres.

8 Sion & Iuda, quibus præcipuè & singulariter expressum est promissum salutiferi illius regis.

9 כי אתה יהוה עליון על כל הארץ מאד נעלית על כל אלהים׃

9 IAS *namque omnis te dicet terra supernum,*
Te Dominumque suum.
Qui & premis immenso prælatus numine cunctos
Magna potensque Deos.

10 אהבי יהוה שנאו רע שמר נפשות חסידיו מיד רשעים יצילם׃

10 *Vos quibus est studium, magni quibus est amor* IAE,
Feruidi & vsque pij
Fastidite malum; vitas animasque piorum
Ille tuetur amans:
Improba ne lædat manus hos ille eruit, à vi
Liberat ille mala.

10. Est seuerus aduersum impios & improbos, beneficentissimus & amantissimus erga pios & probos.

11 אור זרע לצדיק ולישרי לב שמחה׃

11 *Lux seritur iustis; & queis rectissima corda,*
His sata lætitia est.

12 שמחו צדיקים ביהוה והודו לזכר קדשו׃

12 *Sancti* IAE *memores laudum gaudete pij, qui*
Iustitiam colitis.

PSAL. XCVIII.

Cantate Domino canticum nouum, quia mirabilia fecit.

ARGVMENTVM.

POPVLI Iſraelitici in ſedibus ac regionibus promiſſis collocati, ac diuinis beneficiis in ſumma pace vſi, imaginem quandam hic Pſalmus refert: docetq́ue Deum in promiſſis conſtantiſſimum eſſe, idq́ue præſtandis oportunè beneficiis declarare, eundem etiam iudicem ſeueriſſimum aduerſus impios improbosq́ue eſſe oſtendit. Atque hac imagine ad ſalutis illius maximè per Chriſtum mundo afferendæ, expectationē hominum animos inſtruit.

1 *Pſalmus.*

1 מזמור

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

IAE *mirifico vos noua carmina*
Auctori celebri dicite, dexteræ
Cuius certa ſalutis
Sancta & vis quoque brachij.

שירו ליהוה שיר חדש כי נפלאות עשה הושיעה לו ימינו וזרוע קדשו:

1 Nouis & aſſiduis carminibus celebrandus eſt Deus, qui aſſidua mirabilium ſuorum documēta renouat, & perpetuò ſe ſalutiferum probat, potentiſſimumq́ue manifeſtat.

2 IAE *diua ſalus cognita conſtitit,*
Præſens iuſtitia eſt ante oculos patens,
Viſa & gentibus, illam
Queis ipſe expoſuit bonus.

2 הודיע יהוה ישועתו לעיני הגוים גלה צדקתו:

2 Eadem opera ſalutem populo ſuo attulit, & iudicium in gētes ipſi improbandas exercuit.

3 *Verax namque, boni ac propoſiti memor,*
Auxit pollicitis Iſraelis domum;
Terræ ac finibus omnis
Noſtri eſt viſa ſalus DEI.

3 זכר חסדו ואמונתו לבית ישראל ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלהינו:

3 Promiſſorū ſuorum conſtātiam re ipſa demonſtrauit Iſraelitis, in deſtinatas regiones adductis & collocatis, idem facturus in veritate ſalutis æternæ, & regni cælorum, quod in figura oſtenderat.

4 IAM *terra alacris tota ſonans, ſtrepens,*
Exclamans & ouans pſallite, pſallite
5 IAE, *nec citharæ vox*
Abſit, nec citharis fides.
6 *Voci mixta crepans ſit tuba cornuum:*
IAM *regem alacres præcinite, intonet*
7 *Fœcundum mare monſtris*
Orbisq́ue, orbis & incolæ.
8 *Et palmas feriant flumina; montium*
Idem ſit ſtudium, vox & ouantium

4 הריעו ליהוה כל הארץ פצחו ורננו וזמרו:

5 זמרו ליהוה בכנור בכנור וקול זמרה:

6 בחצצרות וקול שופר הריעו לפני המלך יהוה:

7 ירעם הים ומלאו תבל וישבי בה:

8 נהרות ימחאו כף יחד הרים ירננו:

8 Flumina præter ſolitum exuberantia, vt Iordanis, applaudant cum montibus Domino. alludit ad Iordanis refluxum.

Ante

9 לפני יהוה כי בא לשפט הארץ ישפט תבל בצדק ועמים במישרים׃

9 *Ante* IAM; *veniet cùm is*
Terram vt iudicet arbiter.
Orbi iuſtitiæ ac arbitrij integri
Dicens iura dabit, queis populos reget
Iudex legibus æquis
Recti examine ponderis.

9 Venturus enim eſt, vt iudicium faciat in terra, aliosque ſeruet, fideles & obtemperãtes videlicet: infideles verò, & improbos, ac rebelles damnet, Euãgelij virtute & efficacitate.

PSAL. XCIX.

Dominus regnauit, iraſcantur populi.

ARGVMENTVM.

AD regum tempora pertinet hic Pſalmus, cùm iam Deus è tabernaculis mobilibus ad ædificatam ſibi ædem inter homines prouidentia quadam ſingulari habitaturus migrauerat. id enim maximam ipſius miſericordiam, & erga homines dilectionem declarauerat: illudque ſignificabat fore, vt in ipſorum hominum animis per Spiritum ſanctum domicilium ſibi collocaret gratiſſimum.

CARMEN DICOLON TETRASTROPHON.

1 יהוה מלך ירגזו עמים ישב כרובים תנוט הארץ׃

2 יהוה בציון גדול ורם הוא על כל העמים׃

3 יודו שמך גדול ונורא קדוש הוא׃

4 ועז מלך משפט אהב אתה כוננת מישרים משפט וצדקה ביעקב אתה עשית׃

5 רוממו יהוה אלהינו והשתחוו להדם רגליו קדוש הוא׃

6 משה ואהרן בכהניו ושמואל בקראי שמו קראים אל יהוה והוא יענם׃

7 בעמוד ענן ידבר אליהם

1 IAS *regnat enim, iam populi tremant,*
Nutet terra, ſedens in Cherubim editus
2 IAS; *alma Sion quem colit, altior*
Cunctos qui populos premit.
3 *Magnum, terribile, ac ſanctius omnibus*
Faſſis percelebre & nomen erit tuum:
4 *Eſt Rex ipſe potens, iuraque diligit;*
Ipſe at recta fouens paras;
Auctor iura Iacob iuſtitiam & facis.
5 IAM *noſtrum, agite, extollite vos* DEVM,
Huic ad ſcamna throni lucida ſupplices
Sancto procidite ad pedes.
6 *Quem Moſes, & Aron quem colit illius*
Inter ſacrificos; quem Semuel pius
Sancto magnificum nomine ſubditæ
Genti prædicat & docet.
7 IAE *oracla petunt & referunt data,*
Dum nube è tereti hos alloquitur latens,

1 Agnoſcant populi verè Deum regnare in terris, vtpote cuius ſingularis prouidentia cognoſcitur, ſedentis inter Cherubim, indeque Sionis ciuitatem, & omnem Iſraelitarũ regionem gubernãtis.
3 Huiuſmodi teſtimonio populi Deum confiteantur.
4 Tu defendis Iacob ab iis, qui opprimere ſtudent, illumque iuſtitia auges, & miſericordia foues. nam iuſtitiæ nomen miſericordię ſiue beneficentiæ rationem quoque indicat.
6 Ille à magnis ac ſummis viris adoratus & cultus eſt, cùm nõdum ſe adeò familiarẽ hominibus exhiberet; namq. è nube loquebatur illis in tabernanaculo mobili, etiam reſpondebat è nube. illis miniſtris gubernabat populum.
7 E nube leges illis propoſitas ſeruandas præcipit, quas ipſi reuerenter atque piè obſeruarunt.

 Hi teſta-

Hi teſtata patres ipſius obtinent,
Et decreta colunt data.

שמרו עדתיו
וחק נתן למו ׃

8 Eo tempore te rectorem, gubernatorē ac iudicem exhibeas, prouidens illis, & caſtigans improba commenta eorum.

8 IAS *ipſe* DEVS, *quem colimus, dabas*
His reſponſa, bonus parcere, FORTIS *&*
Vlciſcens ſtudij crimina non probi,
Vindex & ſcelerum malis.

8 יהוה אלהינו
אתה עניתם אל
נשא היית להם
ונקם על
עלילותם ׃

9 Ergo decet oportetque maximè hunc colere atq. adorare, propiori nobis loco ſeſe noſtrum regem exhibentem, & ſedem etiā figentem.

9 IAM *laude* DEVM *tollite maxima*
Noſtrum, ſanctus enim noſter & eſt DEVS;
Sancto in monte ſibi quem dicat ac tenet,
Huic procumbite ſupplices.

9 רוממו יהוה
אלהינו
והשתחוו להר
קדשו כי קדוש
יהוה אלהינו ׃

PSAL. C.

Iubilate Deo omnis terra.

ARGVMENTVM.

LEGIS doctrinæ ſumma eſt Dei omnipotentis cognitio, creationis contemplatio, humani generis à Deo electi notitia, promiſſorum de ſalute hominum fides, & præceptorum ad eam ſalutem obtinendam obſeruantia. hanc ſummam Pſalmus hic breuiter perſtringit, quem ad gratiarum actionis vſum Pſaltes accommodauit.

1 *Pſalmus ad confeſſionem.*

1 מזמור לתודה

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

1 Ad omnes homines ſpectat Dei creatoris, electoris, & ſeruatoris cognitio, & earum cōſideratio rerum, quæ ad hæc pertinent; ex qua cognitione laudis perpetuæ argumenta oriuntur.

IAM *terra omnis numeris reſonate canoris,*
Hunc voce & plaudente vocate.

הריעו ליהוה
כל הארץ ׃

2 IAM *læti omnes colite & ſacra illius ora*
Voce animi plaudentis adite.

2 עבדו את
יהוה בשמחה
באו לפניו
ברננה ׃

3 Ille Deus qui cælū & terram cōdidit, ille populum ſibi optauit, quem ſingulari benignitate foueret.

3 IAS *ipſe* DEVS *noſter cognoſcite, & illo*
Nos ſumus auctore atque valemus.
Non ſumus à nobis facti, grex illius imò
Ille & quos paſcitque regitque.

3 דעו כי יהוה
הוא אלהים הוא
עשנו ולא
אנחנו עמו
וצאן מרעיתו ׃

4 *Illius & faſſi & celebrantes oſtia adite,*
Et nomen celebrate fatentes.

4 באו שעריו
בתודה חצרתיו
בתהלה הודו לו
ברכו שמו ׃

5 Deus vt patribus terrena promiſſa præſtitit, præſtabit nobis cæleſtia, iis, qui ab electione ſuo ipſorum vitio non deciderint.

5 *Nam bonus eſt* IAS, *& in omnia ſæcla benignus,*
Verax ætatemque per omnem.

5 כי טוב יהוה
לעולם חסדו
ועד דר ודר
אמונתו ׃

PSAL.

PSAL. CI.

Misericordiam & iudicium cantabo tibi Dñe.

ARGVMENTVM.

DAVIDIS in regem à Deo electi & constituti professio hoc Psalmo exponitur. Qui officium suum Deo probandum fore sperans, canit, idque duplici capite constiturum declarat, videlicet misericordia & iudicio erga eos, quos regendos susceperit, & simplici vitæ suæ probitate, atque improborum hominũ detestatione, quę ad priora illa duo capita expediēda commodè adhiberi debent.

1 לדוד מזמור

1 *Dauidis Psalmus.*

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

חסד ומשפט
אשירה לך
יהוה אזמרה :

ET ius benignæ & mentis opus mihi
Cantanda semper proposui, bone
IAS; tibi vni & hæc reponam,
Et referens mea cuncta psallam.

1 Meum carmē perpetuò mihi meditandum & canendum, duobus argumentis à te petitis cōstabit, benignitatis in populo leniter gubernando, et iudicij atque æquitatis in iure dicundo.

2 אשכילה בדרך
תמים מתי תבוא
אלי אתהלך
בתם לבבי בקרב
ביתי :

2 *Curabo sanam prospiciens viam*
Nouisse, quando tu venies mihi,
Versabor integro domique
Corde meæ penitusque simplex.

2 Te venturum meorum actorum, atque officij obseruatorem semper intelligam, ideoque illam viam communiam, quæ tibi grata est, hoc est, integritatis & simplicitatis.

3 לא אשית
לנגד עיני דבר
בליעל עשה
סטים שנאתי
לא ידבק בי :

3 *Nec ferre nequam possum oculis meis,*
Nec rem scelestis ausibus editam:
Obliqua mî ipse hærere facta
(Odi equidem) patiar nec vnquam.

3 Non tātùm ipse me præstare curabo pium & integrũ, sed familiam omnē meam & ministros ad huius normæ examen deligam; eos enim prorsus reiiciam, quos duplices, violentos, aut dolosos cognouero.

4 לבב עקש
יסור ממני רע
לא ארע:

4 *Cor praua fingens (sit procul) arceo,*
Ignara semper sit mihi mens mali;

5 מלושני
בסתר רעהו
אותו אצמית
גבה עינים
ורחב לבב
אותו לא
אוכל:

5 *Detractor occultusque amici*
Sit mihi perpetuò recisus:
Nec qui præaltis est oculis, neque
Corde arroganti qui intumeat, fero:

Arrogantes ambitiososque detestor.

6 עיני בנאמני
ארץ לשבת
עמדי הלך בדרך
תמים הוא
ישרתני:

6 *Attendo & in terræ fideles*
His oculis, sociosque gratos.
Hos mecum iisdem sedibus applico;
Esse & viæ quem non piget integræ,
Hunc ipse dilectum ministrum
Esse mihi statuo proboque.

6 Probos, veri amatores amo.

Modestos, qui plana via sine anfractibus aut compendiis vitæ vtuntur.

Auctor

7 Nō ſemel, ſed ſemper curabo meam familiam huiuſmodi hominum impuritatibus expurgari.

7 *Auctor doloſæ fraudis & artifex*
Nullus manebit ſub trabibus meis;
Qui vana conſultò loquetur,
Ante meos oculos neque aſtet.

7 לא ישב בקרב ביתי עשה רמיה דבר שקרים לא יכון לנגד עיני:

8 *Manè ac per omnes ſollicitus dies*
Omnes recidam protinus improbos
Terræ; ſacrata ex vrbe vt IAE
Prauifici minuantur omnes.

8 לבקרים אצמית כל רשעי ארץ להכרית מעיר יהוה כל פעלי און:

PSAL. CII.

Domine exaudi orationem meam.

ARGVMENTVM.

PVBLICO Eccleſiæ & ſingulari cuiuſcunque fidelis nomine hic Pſalmus compoſitus eſt: pertinetque ad omnia tempora Eccleſiæ afflictæ, aut cuiuſcunque animi vexati. Occaſio prima videtur fuiſſe tempus illud Babylonenſis captiuitatis, & præuiſio tempeſtatis Machabæorum: imploratur diuina miſericordia ad veram ſalutem animorum, veramque pacem Eccleſiæ afferendam, expoſitione miſeræ conditionis, in qua vnuſquiſque ex Eccleſia fidelis eſt, quo tempore Deus iratus eſt.

1 *Oratio afflicti, cùm obruitur & effundit coram* DOMINO *meditationem ſuam.*

1 תפלה לעני כי יעטף ולפני יהוה ישפך שיחו:

CARMEN DICOLON TETRASTROPHON.

2 Te appello eo nomine, quo miſericordiæ & conſtantiæ tuæ magnitudinem ſignificari voluiſti.

3 Nō otioſè à me appellaris, verùm in ipſa oportunitate miſericordiæ oſtendendæ.

In te ſumma miſericordia, in me magna miſericordiæ materia, & oportunitas maxima: nam ſi tu tardes, tum dies mei breues ſunt; tum ipſa calamitate oppreſſus, peribo etiam citius: namque mearū virium exiguitas, meaq. magna infirmitas id minatur.

5 Non ſolū toto corpore infirmus ſum, ſed animo etiam ægerrimo & mœſtiſſimo.

2 IAS *aure precem ſuſcipito meam,*
Hæc mœſta atque adeat te querimonia:

2 יהוה שמעה תפלתי ושועתי אליך תבוא:

3 *A me neu faciem condideris tuam*
Anguſtum mihi per diem.
Te quo clamo die mœſtus & inuoco,
Aurem flecte precor mî facilis tuam,

3 אל תסתר פניך ממני ביום צר לי הטה אלי אזנך ביום אקרא מהר ענני:

4 *Reſpondeque citus: namque dies mei*
Ceu fumus tenues eunt:
Vſto hæc oſſa pyræ ceu rogus auolant;

4 כי כלו בעשן ימי ועצמותי כמוקד נחרו:

5 *Ictum corque perit gramen vt aridum:*
Nam pane ipſe etiam non memini meo
Veſci, vt diſpliceo mihi.

5 הוכה כעשב ויבש לבי כי שכחתי מאכל לחמי:

Dum

6 מקול אנחתי דבקה עצמי לבשרי׃

6 *Dum suspiro gemens, oßibus hæc caro eſt*
Hærens, aſſiduis marcida vocibus:

7 דמיתי לקאת מדבר הייתי ככוס חרבות׃

7 *Ceu ſilueſtris auis congemo, in aridis*
Qualis falco gemit locis.

8 שקדתי ואהיה כצפור בודד על גג׃

8 *Ceu tecto aſſiduus paſſer agit, fui*
Solus, probra meis hoſtibus heu die

9 כל היום חרפוני אויבי מהוללי בי נשבעו׃

9 *Multa omni excipiens; tum mea deierant*
Stulta hæc gens mihi per mala:

10 כי אפר כלחם אכלתי ושקוי בבכי מסכתי׃

10 *Et, panem veluti, ſic cineres edo,*
Et potum tepidis miſceo fletibus:

11 מפני זעמך וקצפך כי נשאתני ותשליכני׃

11 *Ira hæc nempe tua in me efficit ac furor,*
Semper ſentio quæ miſer.

12 ימי כצל נטוי ואני כעשב איבש׃

12 *Me quem ſuſtuleras, præcipitem iacis;*
Inclinata veluti que vmbra dies mei;
Ipſe vtque herba, virens, gramen vt, areo,
Fuſus viribus omnibus.

8 Omni humano auxilio deſtitutus omnino ſum; & prætere ab inimicis vexatus; itaque in tanta interna & extrinſeca difficultate tuo auxilio maximè indigeo.

Adeò ſum miſer, vt illi qui me ad inſaniā impellunt, meam afflictionem in iuſiurandum afferant, tanquam exemplum extremæ miſeriæ.

10 Mœſtiſſimi hominis habitu, & geſtu, atq. ſitu iaceo & oro, ac deprecor tuā iram.

12 Ego prorſus deficio, tū naturæ debilitatione, tum acerbitatis vi.

13 ואתה יהוה לעולם תשב וזכרך לדר ודר׃

13 *IAS perpetuo tu ſolio ſedes;*
Fama &, quam celebret poſteritas tuam,
Ætates ſuperat ſæculaque omnia,
Quotquot tempus agens volat.

14 אתה תקום תרחם ציון כי עת לחננה כי בא מועד׃

14 *Rem, ſurge, ac miſerans cerne Sioniam,*
Nam tempus placidæ huic munera gratiæ,
Certum pollicitis poſtulat, illicet
Opportuna venit dies.

15 כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחננו׃

15 *Affecere tuos nam famulos nimis*
Diſperſi lapides, pulueris illius
Gratos atque pios commiſeret, faues
Quorum tu ſtudiis bonus.

13 Tu verò & perpetuò æternitate tua cōſtas, & eadem ſemper de te laus & commemoratio eſt, quòd miſericors ſis, quòd populo tuo bene facere velis; promiſſorū tuorum magna & conſtans fama eſt.

14 Hic verſus declarat captiuitatis tempore Pſalmum fuiſſe compoſitum; ſed magna ſignificatione indicat ſalutē per Chriſtum Eccleſiæ afferendam.

16 וייראו גוים את שם יהוה וכל מלכי הארץ את כבודך׃

16 *IAE nomen erit gentibus omnibus*
Terrori, atque tui gloria numinis,
Reges quod metuent quotquot habet ſinu
Tellus fertilis ac fouet.

16 Ex tuo hoc beneficio religio in animis hominum creſcet, & amplificata propagabitur. gloria tua notior erit omnibus.

17 *Muros ædificet cumque Sionios*
I A S, conſpicuus tunc fuerit ſuæ
18 *Maieſtatis honos: reſpicietque de-*
ſerti haud deſpiciens precem.
19 *Hæc & ſcripta etiam poſteritas leget,*
Edendus populus I A H celebret quoque:
20 *Nam ſancto ſolio proſpicit è ſuo,*
Celſæ & ſedibus è domus.
Terram conſpicere vt non piget infimam
I A M de nitidis ſedibus ætheris;
21 *Vt vincti gemitus audiat; & neci*
Addictos ſoluat graui.
22 *I A E vt laudis honos per Solymam ſonet,*
Narrata & reſonent munera nominis
Magni, is conſtituit quod proprium ſibi,
Et grata hoc referat Sion.
23 *Cùm regna & populi conuenient ſimul,*
I A M cumque pijs muneribus colent.
24 *Heu vimque ille meam preſſerat in via, &*
Soles reddiderat breues.
25 *F O R T I S mî, ergo dies ad medium meos,*
Dixi, præproperè excindere parcito;
Annis ipſe tuis vtere, qui omnia
Vincent ſæcula ſæculis.
26 *Fundamenta prius fortia ieceras*
Terræ; conſtat opusque è manibus tuis
27 *Cælorum: pereant quamlibet omnia hæc,*
At numen ſtabile eſt tuum.
Cuncta hæc, veſtis vti trita, vetusque, erunt,
Et mutabis vti ſordida pallia:
28 *Is tu, qui fueras, ſemper eris; neque*
Annis finis erit tuis.

19 Tuæ miſericordiæ maximæ & prouidentiæ cum tanta maieſtate cõiunctæ exemplũ, omnium animos in admirationem, atq. adeò in laudem debitam rapiet.

24 Redit ad commemorationem laborioſæ & afflictæ cõditionis, quam paulò antè exponebat, ex qua cũ liberatus fuerit, dicturus eſt, Profectò fuerat mihi magnum iter laborũ propoſitum, vires & tẽpus contracta in breue, niſi à Deo meo ſuſceptus ſeruarer, periiſſem in tanta difficultate: ſine mihi Domine, vt viuam vitam meam, & dies meos impleam; vt poſſim iter meũ peragere: quando tu tuos annos habes perpetuos, & æternos, neq meis indiges, neq. inuides.
26 Namque vita omnium rerum à te eſt, & duratio, adeò, vt tua voluntate & efficientia terra & mõtes permaneant: id ita eſſe tu vis. velis ergo meũ iter peragi à me tuo auxilio. ſcio hęc poſſe mutari, & mutãda eſſe cùm oportuerit, te tamen immutato. mutabis ergo meam afflictionem, atq. etiam tu immutatus manebis, imò idem quem te eſſe declaraſti idque confitebuntur filij & poſteri noſtri in melius mutati.

17 כי בנה יהוה ציון נראה בכבודו׃
18 פנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפלתם׃
19 תכתב זאת לדר אחרון ועם נברא יהלל יה׃
20 כי השקיף ממרום קדשו יהוה משמים אל ארץ הביט׃
21 לשמע אנקת אסיר לפתח בני תמותה׃
22 לספר בציון שם יהוה ותהלתו בירושלם׃
23 בהקבץ עמים יחדו וממלכות לעבד את יהוה׃
24 ענה בדרך כחו קצר ימי׃
25 אמר אלי אל תעלני בחצי ימי בדור דורים שנותיך׃
25 לפנים הארץ יסדת ומעשה ידיך שמים׃
27 המה יאבדו ואתה תעמד וכלם כבגד יבלו כלבוש תחליפם ויחלפו׃
28 ואתה הוא ושנותיך לא יתמו׃

Et nati

29 בני עבדיך ישכונו וזרעם לפניך יכון׃

19 *Et nati famulis postera gens tuis,*
Vitamque incolumes pacificam colent;
Quorum compositum semen erit piè, &
Vultus ante tuos aget.

PSAL. CIII.

Benedic anima mea Domino.

ARGVMENTVM.

A DAVIDE compositus est Psalmus hic, sibi & populo reconciliatum, & propitium Deum gratulante; materiamque laudum petente ex diuinæ misericordiæ inexhaustis ac perpetuò fluentibus fontibus; ex quibus non solùm præsentem sui temporis ętatem, sed antiquorũ etiam omnes hausisse, & futuras abundantissimè hausturas esse, idem vates canit: quamobrem nõ solùm ætatem hominum omnem, sed angelorum cęlorumque naturas cunctas ad Dei laudes celebrandas inuitat.

1 לדוד

1 *Dauidis.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

ברכי נפשי את יהוה וכל קרבי את שם קדשו׃

MEns IAM *cane grata mea, et mea viscera sanctum*
Eius dicetis quoque nomen.

2 ברכי נפשי את יהוה ואל תשכחי כל גמוליו׃

2 *Mens* IAM *cane grata mea, ac ne dona canenti*
Illius exciderint tibi cuncta.

3 הסלח לכל עונכי הרפא לכל תחלואיכי׃

3 *Ille tibi ignoscit clemens praua omnia; morbos*
Ille tibi medicúsque resoluit.

4 הגואל משחת חייכי המעטרכי חסד ורחמים׃

4 *Ille tuam redimit vitam fouea atque sepulchro,*
Te & clemens bonitate coronat.

5 המשביע בטוב עדיך תתחדש כנשר נעוריכי׃

5 *Os istud saturátque bonis, aquilæ instar & actam*
Antè tuam nouat ille iuuentam.

6 עשה צדקות יהוה ומשפטים לכל עשוקים

6 IAS *iustitias exercet, iudiciorum*
Omnibus est auctor quoque pressis.

7 יודיע דרכיו למשה לבני ישראל עלילותיו׃

7 *Monstrauit propriasque vias, mirandáque Mosi*
Israelis natis sua gesta.

8 רחום וחנון יהוה ארך אפים ורב חסד׃

8 *Est clemens facilísque* IAS, *est naribus amplis,*
Et multus bonitate benigna.

9 לא לנצח יריב ולא לעולם יטור׃

9 *Iurgia nec semper mouet is, nec seruat iniquam*
Offensam longum quoque in æuum.

1 Mens mea, quæ magnis curis; & viscera, quæ magnis ob mæstitiam difficultatibus laborabatis, nũc refecta & recreata, gratulatorium carmen Deo dicate, ita vt ab interiori mente, animo, & visceribus hic pietatis cultus proficiscatur.

2 Perpetui carminis materiam perpetuorum beneficiorum illius recordatio præbebit.

5 Cùm præ dolore, cura, & mæstitudine consenescis, ad finemque vitę iam proximè accedis, ab illo reuocaris, reficeris, ac renouaris.

6 Ille quidem iustus iudex est, iudiciumq. exercet, quo oppressos liberat, oppressores damnat ac punit. quod Mosis tempore sæpè demonstrauit.

8 Idem autem misericors est, misericordiamque in miseros exercet.

10 *Æqua is peccatis noſtris non contulit, & non*
Reddidit æqua auſis quoque prauis.
11 *Vt cælum à terra eſt altum, ſuperare timentes*
Inque ſuos volvit bonitatem.
12 *Ortus ab occaſu quàm longè diſtat, abeſſe*
Noſtra facit delictaque nobis.
13 *Sic pater eſt lenis natis, metuentibus vt ſe*
I A S eſt lenis facilisque.
14 *Figmentum quippe is noſtrum nouit, meminitque*
Puluere quo facti quoque ſimus.
15 *Mortalique dies vt gramen, floſculus vt qui*
Floret agris, ſic floret & ipſe.
16 *Nam vento inuaſus nuſquam eſt, illumque notare*
Nemo queat florémve locúmve.
17 *Aſt I A E bonitas à ſæclo in ſæcla timentes*
Se ſuper incumbitque manétque.
Illius & natos natorum proſpera tangit
Iuſtitia, & iuſtos facit ipſa:
18 *Queis cordi eſt eius cuſtodia fœderis, & queis*
Iuſſorum efficiens memor eſt vis.
19 *I A S in cælis ſolium ſibi condidit, eius*
Inde patens regit omnia regnum.
20 *Vos I A M angelici cuncti celebrate miniſtri,*
Magno queis ſtat robore virtus:
Eius qui facitis verbumque, audireque verbi
Vocem eius prompti cupidique.
21 *I A M vos omnes eius celebrate phalanges,*
Ad placitum celeresque miniſtri:
22 *Vos I A M celebrate eius facta omnia, quidquid*
Omnia, quà regnat, loca complet.
Mens I A M cane grata mea, haud celebraſſe ſit vllus,
Nec ceciniſſe modus tibi laudes.

PSAL.

10 Iudicat ille quidẽ rectè, vt peccati conuictos non pœnitentes puniat; ſed modũ adhibet in pœnis erogandis: non tantũ punit quantum quiſque commeritus eſt: at verò in miſericordia præſtanda iis, qui ſe timent & colunt, copioſiſſimus, largiſſimus ac perpetuus eſt.

14 Ille non metitur ſuam miſericordiam & bonitatem noſtræ tenuitatis rationibus: nos enim fragiles, labiles, & mortales, vitæque breuis ſumus.

17 Ille verò maximus omni nomine ac virtute æternusq. eſt; ſe itaque reſpicit in beneficentia præſtanda, non nos.

18 Nunquam laſſatur exhibendis beneficiis, & promiſſis ſuis re ipſa confirmandis erga eos, qui ſe legitimè colentes, fœdus obſeruant.

20 Eſt autem potentiſſimus, & omnia proſpiciens, nam ſedẽ habet altiſſimam, vnde omnia regit, moderatur & gubernat, habet ibi miniſtros & inſtrumenta, quibus efficit quod vult, poteſt & ſine miniſtris atque inſtrumentis efficere: miniſtri igitur illius atque inſtrumẽta hoc laudando teſtentur: teſtẽtur opera ipſius omnia, quibus mea anima accinat ſemper.

10 לא כחטאינו עשה לנו ולא בעונותינו גמל עלינו׃
11 כי כגבה שמים על הארץ גבר חסדו על יראיו׃
12 כרחק מזרח ממערב הרחיק ממנו את פשעינו׃
13 כרחם אב על בנים רחם יהוה על יראיו׃
14 כי הוא ידע יצרנו זכור כי עפר אנחנו׃
15 אנוש כחציר ימיו כציץ השדה כן יציץ׃
16 כי רוח עברה בו ואיננו ולא יכירנו עוד מקומו׃
17 וחסד יהוה מעולם ועד עולם על יראיו וצדקתו לבני בנים׃
18 לשמרי בריתו ולזכרי פקדיו לעשותם׃
19 יהוה בשמים הכין כסאו ומלכותו בכל משלה׃
20 ברכו יהוה מלאכיו גברי כח עשי דברו לשמע בקול דברו׃
21 ברכו יהוה כל צבאיו משרתיו עשי רצונו׃
22 ברכו יהוה כל מעשיו בכל מקמות ממשלתו ברכי נפשי את יהוה׃

PSAL. CIIII.

Benedic anima mea Domino.

ARGVMENTVM.

PENDET ex ſuperiori hic Pſalmus ab auctore compoſitus; nam continet mirabiles laudes Dei, ex diuinæ naturæ contemplatione, non quidem ſecundum ſeipſam, vtpote humanæ mentis captus infinito interuallo ſuperantem; ſed ſecundum virtutes illius, ex creatarum rerum natura & vſu obſeruatas: celebratur autem principiò diuina maieſtas, deinde potentia & ſapientia in naturæ partibus omnibus creandis; prouidentia etiam atq. benignitas maxima in iiſdem conſeruandis & temperãdis. porrò non inuento materiæ ad laudes fine, conſiſtit Pſaltes, & permanet in profeſſione ac voto perpetuæ laudis, dum vita manebit, precaturque voti ſui probationem; & improborum, qui diuinas virtutes non agnoſcunt, nec prædicant, extinctionem.

CARMEN SAPPHICVM.

1 ברכי נפשי את יהוה יהוה אלהי גדלת מאד הוד והדר לבשת׃

1 *MEns mea hîc magnum celebrabis* IAM,
Mi DEVS *magnus tibi valde es* IAS,
Laude veſtiris celebri, decuſque
Induis almum.

2 עטה אור כשלמה נוטה שמים כיריעה׃

2 *Pallij lucem tibi voluis inſtar,*
Explicas cælum velutíque velum;

3 המקרה במים עליותיו השם עבים רכובו המהלך על כנפי רוח׃

3 *Ille contignat tabulata in altis*
Et ſua lymphis.
Is ſua nubis ſedet in quadriga,
Stridulis venti vehiturque pennis;

4 עשה מלאכיו רוחות משרתיו אש להט׃

4 *Spiritus legat, ſibi ſunt & ignis*
Flamma miniſtri.

5 יסר ארץ על מכוניה בל תמוט עולם ועד׃

5 *Hîc ſitu terram poſuit fideli,*
Mobilem nullis refugámve ſæclis;

6 תהום כלבוש כסיתו על הרים יעמדו מים׃

6 *Quam prius vaſtis ſinubus tegebat*
Veſtis abyſsi.
Montibus lymphæ tumidæ incubabant:

7 מן גערתך ינוסון מן קול רעמך יחפזון׃

7 *Increpas dumque has, fugiunt, tuæque*
Vocis ad primum trepidant fragorem,
Accelerantque.

8 יעלו הרים ירדו בקעות אל

8 *Montium celſum ſubitò cacumen*
Tollitur, valles ſubeunt iacentes;

1 Natura diuina quocunque nomine conſiderata, magnitudinẽ ampliſſimã oſtendit, atque ad ſui admirationem & laudem cõtemplantes, iure ſuo addicit.

2 Es inuiſibilis, non tamen inuiſibilis vti tenebræ, ſed vti lux; quæ manifeſta quidẽ eſt, verùm intuentium oculos pręſtringit. ipſe autẽ veſtitus tuus tam lucidus eſt, vt humanum ſuperet ſenſum, ideoq. te nobis imperſcrutabilem eſſe confirmat.

3 Domus Dei maieſtas. Cælum tua ſedes eſt, etiam lucidiſſima natura, ex puriſſima aqua & perſpicua magno artificio cõſtans.

4 Currus nubes ſunt, quibus iuſſa Dei perferuntur, ventis currũ impellentibus, hic pluit, illic ningit, alibi grandinat, præſente vbique Deo, & id fieri volente. Habet Deus miniſtros angelos velociſſimos & efficaciſſimos, vt ignis. atque hæc de maieſtate aulę Dei breuiter.

5 Tranſit ad hominũ domum, hoc eſt, ad terram à Deo creatã, multiſque partibus, tũ ad ſpeciem, tum ad vſus ornatam.

Quæque fundatum, &c.] Singulæ terræ partes suum locū diuina dispositione sortitæ, tuentur.

Quæque fundatum petit & locum, quem
Quæque tuetur.

מקום זה יסדת להם׃

9 *Terminúmque vndis posuisti, vt illum*
Transeant nunquam; aut valeant reuersæ
Aridæ vultus operire terræ, aut
Temnere metas.

9 גבול שמת בל יעברון בל ישבון לכסות הארץ׃

10 Ornatus & vsus terræ & aquarū, commoditasque locorum.

10 *Mittis hinc fontes media fluentes*
Valle, quæ monteis abigit reductos:

10 המשלח מעינים בנחלים בין הרים יהלכון׃

11 *Hinc sitim frangunt onagri, bibúntque*
Hinc animantes.

11 ישקו כל חיתו שדי ישברו פראים צמאם׃

Aquæ in inferioribus locis ductiles sunt ad sata, ad arbores vtiles, ad animātium genera in siti reficiendū.

12 *Hîc aues propter resident vagis quæ*
Persecant alis, volitant & æthram
Fronde sub læta solitæ canoras
Edere voces.

12 עליהם עוף השמים ישכון מבין עפאים יתנו קול׃

13 Habet Deus suos hortos, nulla humana cura plantatos aut cultos; hos ipse rigat imbribus cælitùs immissis. sunt autem hi horti montes editissimi, illa irrigatio communis est omni terræ altæ ac depressæ, atque eadem vtilissima omnium, omnibusque animantibus commodissima.

13 *E suis montes rigat is supernis*
Fornicum stagnis: saturatur alma
Prouido fructus operum tuorum
Munere tellus.

13 משקה הרים מעליותיו מפרי מעשיך תשבע הארץ׃

14 *Crescere armentis iubet ille fœnum,*
Cultibúsque herbas hominum feraces,
Terra quò panémque epulásque dulceis
Proferat alma.

14 מצמיח חציר לבהמה ועשב לעבדת האדם להוציא לחם מן הארץ׃

15 *Vina mortali dare nata cordi*
Gaudium, vultúsque oleo nitentes
Aptiùs; firmat reficítque panis
Languida corda.

15 ויין ישמח לבב אנוש להצהיל פנים משמן ולחם לבב אנוש יסעד׃

16 *Arbores* IAE *saturantur, & quas*
Seuit is cedros Libani: volucris

16 ישבעו עצי יהוה ארזי לבנון אשר נטע׃

17 *Omnis hîc nidos struit, hîc domum ciconia fagis.*

17 אשר שם צפרים יקננו חסידה ברושים ביתה׃

18 *Minori lepori*] Cuniculis.

18 *Montibus tutæ capreæ fugaces*
Editis; rupes foueas minori &

18 הרים הגבהים ליעלים

Antra

סלעים מחסה לשפנים׃

Antra præbebunt lepori atque iniquis
Deuia ventis.

19 עשה ירח למועדים שמש ידע מבואו׃

19 *Fecit is certam renouare menses*
Spiritus matrem celerémque Lunam,
Ostia agnouit varium per annum
Quæ subeat Sol.

19 Vicissitudines variæ temporum, rerum commodarum materiem apparant. luminarium autem ministerio vicissitudines illæ fiunt.

17 תשת חשך ויהי לילה בו תרמש כל חיתו יער׃

20 *Ponis obscuras tenebras, & est nox;*
Tunc feræ siluis rugiunt & errant;

21 הכפירים שאגים לטרף ולבקש מאל אכלם׃

21 *Spes agit prædæ atque epulas leones*
Poscere FORTEM.

22 תזרח השמש יאספון ואל מעונתם ירבצון׃

22 *Sole se rursus referunt nitente,*
Et suis abdunt recubántque lustris;

23 יצא אדם לפעלו ולעבדתו עדי ערב׃

23 *Prodit ad cultus homo tunc suos, dum*
Hesperus extet.

24 מה רבו מעשיך יהוה כלם בחכמה עשית מלאה הארץ קניניך׃

24 *Partibus cunctis tua multa vt,* IAS,
Facta sunt, sese & sapientis esse
Cuncta opus monstrant! opibus tuis quàm
Terra referta est!

24 Quidquid terræ cæliqúe rationem spectat, maximum est, multiplicique considerationis materia refertum, cõditoris magnitudinem indicat.

25 זה הים גדול ורחב ידים שם רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדלות׃

25 *Quid mare hoc magnum? manibus quod amplis*
Vel tenet terras, aperit vel, altas:
Reptiles illic numero carentes
Súntque natántque:
Magna viuentum genera & minora.

25 Admiranda prouidentiæ tuę argumẽta in mari sunt, quod litoribus vastissimis terras alluit atque intrat, plenũ beluis, tua prouidentia assiduè alendis: id quod hominum genus testari potest, qui nauibus mare peragrant. quod sapientiæ tuę argumẽtum etiam aliud est.

26 שם אניות יהלכון לויתן זה יצרת לשחק בו׃

26 *Hic iter naues faciunt; licenter*
Commeant, ludunt, spatiantur illic
Grandia cete.

27 כלם אליך ישברון לתת אכלם בעתו׃

27 *Cuncta te expectant, proprijs & horis*
Singula exposcunt epulum suum, das,

28 תתן להם ילקטון תפתח ידך ישבעון טוב׃

28 *Colligunt: hæc tu manibúsque apertis*
Commodus exples.

29 תסתיר פניך יבהלון תסף

29 *His tuam tu si faciem recondas,*
Cuncta turbantur, cohibes & illis

29 Neq; enim ea natura sunt, vt viuere sine cibo possint, eoque vario; non est autem locus sationi aut plan-

Spiri-

tationi aptum: ergo extra vnica prouidentia pendent: nam si tu illis victum neges, omnia turbabuntur.

Spiritum, extincta in cinerem suum iam
Cuncta redibunt.

30 *Spiritum mittes recreator istum,*
Rursus extabunt rediuiua, & almos
Denuò vultus renouata tellus
Plena nitebit.

31 *Ampla maiestas celebretur* IAE,
Sæcla dum durent superentque mundo;
Et suis factis celebratus ipse
Gaudeat IAS.

32 Natura ipsa rerū magnarum & mutarum, confitetur Deum maiestate magna esse, & omnibus venerandum, ac tremendum; qui non solùm gubernare omnia, sed tremefacere atq. disijcere mundum possit, idque fulgure, tonitruis, & fulminibus ostēditur.

32 *Cuius inspectu tremit ima tellus;*
Ardui montes trepidant, rotantque
Fumeam nubem feriente cuius
Fulgure tacti.

33 *Ipse dum viuam (probet ille tantùm*
Vota laudantis) celebrabo & IAM,

34 Qui vel impietate sua Deum in cælo regnare negant, vel improbitate & peccatis terram contaminant; huiusmodi peribunt, & aboliti à terris erūt, at Deus laude dignissimus manebit; laudetur igitur à me, & à vobis omnibus.

34 IAM *ego semper referam probato*
Carmine lætus.

35 *Turba peccantum vitiosa terris*
Excidat cunctis; penitus neque extent
Impij, mens & mea laudet IAM,
Vosque haleluiah.

דוחם יגועון ואל עפרם ישובון׃

30 תשלח רוחך יבראון ותחדש פני אדמה׃

31 יהי כבוד יהוה לעולם ישמח יהוה במעשיו׃

32 המביט לארץ ותרעד יגע בהרים ויעשנו׃

33 אשירה ליהוה בחיי אזמרה לאלהי בעודי׃

34 יערב עליו שיחי אנכי אשמח ביהוה׃

35 יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם ברכי נפשי את יהוה הללו יה׃

PSAL. CV.

Confitemini Domino, & inuocate.

ARGVMENTVM.

DEI laudes hic Psalmus persequitur, à naturæ rerum contemplatione ad singularem erga homines prouidentiam deductus: ostendit autē Deum, qui se in natura creanda sapientissimum, potentissimum, & prouidentissimum ostenderit, eundem in humano genere amplificando misericordissimum sese exhibere, promissa maxima hominibus salute, quam suo tempore afferendam, magna prouidentia & sapientia apparet electo Abrahamo, ex cuius familia ille totius orbis seruator mundo esset exhibendus: ad hanc rem verò docendam, omnem Abrahæ & filiorum historiam contexit, multis obseruationibus ac documentis ornatam.

CARMEN DICOLON TETRASTROPHON.

PSAL. XCI.

Qui habitat in adiutorio Altiſſimi.

ARGVMENTVM.

CERTAM, ſingularẽ & perpetuam Dei prouidentiam & curã erga verè pios homines deſcribit Pſalmus: eſt enim Catholici argumenti, ad eos omnes pertinens, qui ſe totos ad pietatem purè colẽdam tradiderunt; Deumq. ſuum præſidium & ſummum bonum ſibi propoſuerunt, idque ſimpliciſſimè & candidiſſimè; hos nullis periculis, nullis difficultatibus, quamuis maximis, ſuperandos eſſe docet, angelorum miniſterio fouendos, & veræ atque abſolutæ ſalutis illius, cuius Chriſtus Pontifex fuit, compotes efficiendos eſſe pollicetur.

CARMEN SAPPHICVM.

1 ישב בסתר עליון בצל שדי יתלונן׃

1 *QVi latens vmbra ſedet in* SVPERNI *&*
Copiis MAGNI *manet; ille &* IAE *(vt*

2 אמר ליהוה מחסי ומצודתי אלהי אבטח בו׃

2 *Dicam ego) Tutor meus, arxque firma,*
Spes DEVS *& mî.*

3 כי הוא יצילך מפח יקוש מדבר הות׃

3 *Ille te abſconſo eloquio remotum*
Eruet, dura excipiétque peſte;

4 באברתו יסך לך ותחת כנפיו תחסה צנה וסחרה אמתו׃

4 *Te ſua penna teget & ſub alis,*
Tutior vt ſis.
Illius ſcutum & clypeus fides eſt.

5 לא תירא מפחד לילה מחץ יעוף יומם׃

5 *Noctis horrores nihil, aut volanteis*
Per diem clarum celeres ſagittas
Inde timebis.

6 מדבר באפל יהלך מקטב ישוד צהרים׃

6 *Non frequentem vmbris nebulíſque peſtem,*
Non luem, qualis medium per æſtum
Dira graſſatur, rapidóque vaſtat
Membra calore.

7 יפל מצדך אלף ורבבה מימינך אליך לא יגש׃

7 *Ad latúſque iſtud moribunda mille*
Corpora, ad dextram decies cadántque
Millies quamuis; tamen illa nunquam
Te prope tanget.

8 רק בעיניך תביט ושלמת רשעים תראה׃

8 *Vt tuis ſpectes oculis, periclo*
Liber ac teſtis, videáſque qualis

1 Deus altus à nemine tangi, à nemine videri, omnes tangere, omnes videre, ſuos protegere, alienos turbare & obruere poteſt. Idem copiis magnus, qui alere ſuos poteſt abundãtiſſimè.
2 Ille dicet de Deo id quod ego referam, Tu mihi tutor, &c.
3 In hoc Pſalmo varia perſonarum inductio eſt. auctor pſalmi, vir pius de quo Pſalmus eſt, & Deus loquuntur. à 3. verſu vſque ad 8. auctor loquitur.
3 Omnes hæ liberationes perpetuò ſpiritaliter, nonnunquam etiam ſimpliciter explicantur.
5 Veritas promiſſorũ illius pro ſcuto tibi eſt.
6 Non venena, non naturæ ac temporum incommoda, nõ bella & mille ab hominibus profecta pericula.
8 Manifeſta Dei iudicij & prouidentiæ exempla piis obſeruantur.

Impios merces maneat, mali quæ
Præmia facti.

9 *Namque tu certus mihi tutor* IAS,
Cui loco sedes pôsita est superno:

10 *Et mali aduersi tibi nil parari,*
Accidere aut quit;

Nec tuo plaga aut violens propinquam

11 *Se tabernaclo dabit: is suos nam*
Angelos iussit comites viarum ad-
esse tuarum:

Esse custodes, leuibusque palmis

12 *Ferre sublimem, tibi saxa lædant*
Ne pedem offenso. subigetque euntis
Planta leonem.

13 *Aspida impunè & catulos leænæ*
Ipse calcabis, volucrem & draconem
Terga voluentem sinuata longis
Squamea spiris.

14 *Me bene ardenti est animo hic secutus,*
Arctè & amplexus, procul hunc periclis
Eruam, celsum statuam meo sic
Nomine doctum.

15 *Certa responsa huic referam vocatus,*
Huic in angustis adero ipse rebus;
Libero ac tuto decus atque honorem
Prouidus addam.

16 *Hunc dabo longis saturum diebus,*
Et meæ tandem faciam salutis
Compotem sensu solido videre
Dona beatæ.

9 Prosopopœia pij viri. ait sibi hæc omnia certa spe proposita esse, Deum tutorē suum habenti, cuius sedes sancta, & præsidium firmissimum sit.

10 Auctoris oratio.

14 Dei oratio. Quandoquidem me cognouit, cognitum coluit, atq. omni studio quæsiuit, ac petiit, nominis mei virtute, qua fisus est, liberabitur.

15 Appellatus illi adero præsenti auxilio; adeoque appertè consulam, & prouidebo, vt cognosci possit, quātum intersit inter veros cultores meos, & eos, qui me non colūt, aut nō purè colūt.

16 Piorum dies quia bene expositi, etiamsi pauci, tamen lōgi sunt & boni, ita vt vita satur pius decedat, atq. illo diuino beneficio tandem donetur, in quo omnium promissorum continetur summa.

9 כי אתה יהוה מחסי עליון שמת מעונך׃

10 לא תאנה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלך׃

11 כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך׃

12 על כפים ישאונך פן תגף באבן רגלך׃

13 על שחל ופתן תדרך תרמס כפיר ותנין׃

14 כי בי חשק ואפלטהו אשגבהו כי ידע שמי׃

15 יקראני ואענהו עמו אנכי בצרה אחלצהו ואכבדהו׃

16 ארך ימים אשביעהו ואראהו בישועתי׃

PSAL. XCII.
Bonum est confiteri Domino.

ARGVMENTVM.

QVIBVS rebus pij populi animi festis diebus vacare debeant, apertè Psalmus hic docet. nempe Dei laudibus canendis ex contemplatione operum ac beneficiorum Dei; ne mens ab hac grata ac debita contemplatione in tenebras incidat infidelitatis, vt multi inciderunt, sensu abalienati à Deo, & ad vanas commentationes traducti, quorum vitæ ac doctrinæ exitus detestandus fuit: cùm Deus semper maneat potens, sapiens, & misericors, qui perpetua mirabilium ac beneficiorum suorum monumenta statuerit. quæ qui obseruauerit, atque auctorem ipsum purè sanctèque coluerit, ille magnis Dei promissis, tandem compos maioris etiam, & perpetuæ laudis materiam nanciscetur.

1 מזמור שיר ליום השבת׃

1 *Psalmus cantici ad diem Sabbathi.*

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

2 טוב להודות ליהוה ולזמר לשמך עליון׃

2 IAM *veridicis dicere versibus*
Lux hæc læta, bona, & commoda Sabbathi est;
Isti ac ferre superno
Psalmi cantica nomini:

3 להגיד בבקר חסדך ואמונתך בלילות׃

3 *Summo ac manè tua exponere munera,*
Vltrò quæ bonus hic edere tu soles,
Quæ & præstare fidelis,
Totis addere noctibus.

3 Vt ex contemplatione operum tuorũ deueniamus ad misericordiam promissorum, atque constantiã in iis præstandis cognoscendã & laudandam, idque toto die agamus.

4 עלי עשור ועלי נבל עלי הגיון בכנור׃

4 *Testudo fidibus quæ resonat decem,*
Adsintque vtre cauo nablia spiritus
Plena; & quæ modulantur
Argutos citharæ sonos.

4 Intentis animis ac sensibus.

5 כי שמחתני יהוה בפעלך במעשי ידיך ארנן׃

5 *Nam quod constat opus te artifice, & manus,*
IAS, *quæque tuæ facta patent, mihi*
Læto carminis ampli
Argumenta parant pia.

5 Nemo potest rectè rerũ contemplari naturam, quin in admiratione raptus, te laudet & canat.

6 מה גדלו מעשיך יהוה מאד עמקו מחשבתיך׃

6 IAS *magna tua vt facta! & vt intimè &*
Valdè occulta probas consilia vt tua!

7 איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת׃

7 *Nosse hoc nec stupidus quit,*
Stultus nec valet assequi.

6 Ex rerum naturæ contemplatione euidens cognitio prouidentiæ tuæ oritur, quam stulti & stupidi non intelligunt.

8 *Herbarum vt similes floribus improbi*
Crescunt atque nitent qui mala perpetrant,
Excisi vt pereant, sint
Vsque in perpetuum nihil.
9 IAS *perpetuò excelsus & editus*
10 *Tu summusque manes: ecce etenim tui*
Hostes, ecce tui IAS
Hostes vt pereunt malè!
Et qui praua gerunt, dissilient quoque;
11 *Disiectique fluent: tu tamen editum*
Cornu vt Rhinocerotis
Tolles, & statues meum.
Perfusus viridi iamque oleo fruar
12 *Ipse. Atque his oculis mî insidiantium*
Finem conspiciam, atque his
Pœnas auribus audiam,
Infestos mihi iam quæ excipient malos.
13 *Iustus floruerit palma velut virens,*
Multo & germine crescet
Felix ceu Libani larix.
14 IAE *inque æde boni qui fuerint sati,*
Nostri nempe DEI *floridi in atriis*
15 *Fient: inque senecta*
Pingues, nec steriles virent.
16 *Vt cuncti referant, æquus vt omnibus*
IAS *perpetuò permaneat, mea*
Rupes, cuius in almo
Nulla est numine prauitas.

9.10. Cùm tu manifestus & editus proberis ex iis, quæ à te facta sunt, malè pereũt, qui te impugnãt, negantes aut esse, aut mundi auctorem esse.

11 Illi omnino disperdẽtur cum sua doctrina & vanitate: mea autem gloria superabit, qui te cõfiteor mundi conditorem, rectorem, & misericordiæ auctorem.

12 Non solùm spei & fidei meæ exitum videbo optimum; sed finem insidias mihi parantium dignum aspiciam, & pœnas audiam illis destinatas.

14 Omnium vanarũ doctrinarum & sectarum finis erit infelicissimus; illorũ verò qui in disciplina & religione Dei instituti perseuerauerint, erit finis honestissimus & beatissimus.

16 Prauitas nulla in Deo, eiusve operibus, consiliis & prouidentia est. Quæcunque prauitas est, ex hominum ingenio & stultitia est.

8 בפרח רשעים כמו עשב ויציצו כל פעלי און להשמדם עדי עד׃

9 ואתה מרום לעולם יהוה׃

10 כי הנה איביך יהוה כי הנה איביך יאבדו יתפרדו כל פעלי און׃

11 ותרם כראים קרני בלתי בשמן רענן׃

12 ותבט עיני בשורי בקמים עלי מרעים תשמענה אזני׃

13 צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה׃

14 שתולים בבית יהוה בחצרות אלהינו יפריחו׃

16 עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו׃

ז להגיד כי ישר יהוה צורי ולא עולתה בו׃

PSAL.

PSAL. XCIII.

Dominus regnauit, decorem indutus est.

ARGVMENTVM.

AD eundem cum superiore finem & vsum Psalmus hic compositus fuit, vt ex rerum à Deo effectarum, quarum historiæ leguntur festis diebus, cõtemplatione alia diuinæ laudis argumenta oriantur: quibus explicetur Deũ regnare in orbe terrarum, quod non solùm creatione ipsa mundi & partium eius, verùm etiam nouis miraculis circa mundi partes editis, confirmetur, vt in transitu filiorum Israel per mare & Iordanem, & aliis.

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

1 יהוה מלך גאות לבש לבש יהוה עז התאזר אף תכון תבל בל תמוט:

1 *IAs regna tenet, vestem vestitque decoram;*
Accinxit se robore & IAS.
Testis & orbis erit, qui conditus, vt stabilisque est
Firmatus non dissilit vnquam.

1 Deus ille noster gubernat mundum, regisque décus, & potẽtiam exhibet apertis argumentis. quód sit potens & fortis, eius opus indicat stabile.

2 נכון כסאך מאז מעולם אתה:

2 *Estque tuum solium, stabilitaque regia præ tunc,*
Ipse & præ mundo quoque constas.

2 Ille autẽ ante mundum æternus erat.

Præ tunc. ex Hebręo, vt significetur æternitas à parte anteriori.

3 נשאו נהרות יהוה נשאו נהרות קולם ישאו נהרות דכים:

3 *Flumina vocem, IAS, attollunt, flumina tollunt,*
Et fluuij tollunt quoque fluctus.

3 Quòd regnet, gubernet, & moderetur, probant magnæ mutationes rerũ ad tempus editæ.

4 מקלות מים רבים אדירים משברי ים אדיר במרום יהוה:

4 *Fortibus ac multis vndarum vocibus altè*
Fortior est maris editus IAS

5 עדתיך נאמנו מאד לביתך נאוה קדש יהוה לארך ימים:

5 *Fluctibus effractis. Tua sunt testata fideli*
Numine firmata ac bene certo.
IAS, sancta tua est ædes; sanctumque, decusq. hanc
Sæcla decent in longa dierum.

5 Igitur his testibus probatur tua efficientia & virtus in rebus gubernandis: probatur & veritas & sanctitas religionis eius, quæ te rectè colit, & veneratur.

PSAL. XCIIII.

Deus vltionum Dominus.

ARGVMENTVM.

PSALMVS hic summam quandam obseruationem complectitur eius doctrinæ sacrę partis, in qua de diuini iuris rationibus agitur; quę cũ ęquissimæ sint, omnibusque partibus absolutissimæ, Deũ ipsum iudicem orbis probant, cuius muneris virtutem admirabilem in miseris & afflictis à potentiorum manu atque tyrannide asserendis, ostendi mundo pij cupiunt, quorum oratio hoc refertur carmine.

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

1 אל נקמות יהוה אל נקמות הופיע:

1 *VIndex refulge numine vindice*
O FORTIS IAS, tollere & arbiter

1.2. Deus, qui idem Fortis, idem vindex iniuriarũ diceris verè, iudicẽ te exhibe mun-

2 *Terræ rependé, & quæ arrogantes*
Præmia commeruere fastus.

3 IAS *modus quis, quis modus impiis*
Plausus, nouandi gaudia & improbis?

4 *Pronuntiabunt dura praui*
Artifices, loqui & insolescent?

5 IAS, *tuum qui sic populum atterunt,*
Fundum ac prementes imminuunt tuum:

6 *Orbumque, & orbatam marito*
(Aduenæ & haud miseret) trucidant.

7 *Dicuntque, Non* IAH *viderit, ac* DEVS
Vindex Iacob prospiciet nihil.

8 *Insana quando turba disces?*
Perspicite hoc stupidumque vulgus.

9 *Qui plantat aurem, non tamen audiet?*
Fictor videbit non oculi artifex?

10 *Qui corripit gentes, reprensor*
Non erit, idem hominumque doctor?

11 *Quæ cogitata vt sint hominis nihil,*
12 *Cognouit* IAS. *Quem virum & erudis*
Et lege curas edocendum, est,
IAH, *solidis numeris beatus.*

13 *Illum diebus tuta quies malis*
Mulcebit, alta exciditur improbo

14 *Dum fossa: nam fundum suum non*
Destituet, populum vel IAS.

15 *Cùm vis redibit iustitiæ sequax,*
Atque id sequentur cor quibus integrum est:

16 *Quis mi in scelestos, quis ne sistet?*
Prauificos feret atque rectus?

17 *Quàm penè furua ad claustra silentium*
Sedisset altè scissa anima hæc, nisi

do, magnis hominum sceleribus inquinato.

3 Improbi cũ nõ sentiant in se manifesta seueritatis iudicij sui argumenta, nõ solùm negant te iudicem, sed sibi plaudunt vt potẽtioribus & sapientioribus præter cæteros. nomen רשע impium & improbum rectè vertamus.

7 IAH nomen Dei est, ethnicis etiam notum, quod illi IAΩ vocant. hunc impij & improbi humanas res non videre aut nõ curare aiunt. vindex Deꝰ Iacob, qui humilem Iacob suscepit fouendum, defendendum, & promouendum.

9 Illũ agnoscere omnia, probat naturæ opus; nam qui vim sensibus tribuit, eam vim etiam ipse citra sensuũ membra & instrumẽta possidet.

10 Ab ipso etiam improbari maleficia & scelera, probat animaduersio in plures gẽtes edita, & doctrina eius qua ius docetur, atque æquitatis ratio ostenditur.

12.13.14. Ille beatus est, & vitę suæ cursum rectè instituere potest, qui non rationibus & cogitationibus humanis, sed legis tuæ notitia & cognitione eruditur ac docetur; ex cuius legis cognitione ad omnes humanarũ rerum formas, partes & casus optimè & cõmodissimè instruitur.

15.16.17.18. Cùm aliquis doctus fuerit diuinæ legis præceptis & institutis, ius æquitatemque seruabit, cũ iustitia & pietate coniuncta, dummodo recto corde sit. Sed si idem à potentissimis

2 הנשא שפט הארץ השב גמול על גאים:

3 עד מתי רשעים יהוה עד מתי רשעים יעלזו:

4 יביעו ידברו עתק יתאמרו כל פעלי און:

5 עמך יהוה ידכאו ונחלתך יענו:

6 אלמנה וגר יהרגו ויתומים ירצחו:

7 ויאמרו לא יראה יה ולא יבין אלהי יעקב:

8 בינו בערים בעם וכסילים מתי תשכילו:

9 הנטע אזן הלא ישמע אם יצר עין הלא יביט:

10 היסר גוים הלא יוכיח המלמד אדם דעת:

11 יהוה ידע מחשבות אדם כי המה הבל:

12 אשרי הגבר אשר תיסרנו יה ומתורתך תלמדנו:

13 להשקיט לו מימי רע עד יכרה לרשע שחת:

14 כי לא יטש יהוה עמו ונחלתו לא יעזב:

15 כי עד צדק ישוב משפט ואחריו כל ישרי לב:

16 מי יקום לי עם מרעים מי יתיצב לי עם פעלי און:

17 לולי יהוה עזרתה לי כמעט

שכנה דומה נפשי׃

Ias mihi, is qui semper adstat,
Ferret opem auxiliumque certus.

18 אם אמרתי מטה רגלי חסדך יהוה יסעדני׃

18 *Si dico forsan, Pes labat en meus;*
Fulcibat, Ias, me bonitas tua:

19 ברב שרעפי בקרבי תנחומיך ישעשעו נפשי׃

19 *Curas & inter me prementes*
Hanc animam recreator ipse

20 היחברך כסא הוות יצר עמל עלי חק׃

20 *Solaris. An ne is sit socius tibi,*
Peruersa fingens qui statuit, thronus?

21 יגודו על נפש צדיק ודם נקי ירשיעו׃

21 *Iusti phalange atque acta damnant*
Composita, innocui & cruorem?

22 ויהי יהוה לי למשגב ואלהי לצור מחסי׃

22 *Ias meumque est præsidium; meus,*
Tutela rupesque est Devs; & mihi.
Fraus his erit conuersa fraudi,
Artifices repetet suosque.

23 וישב עליהם את אונם וברעתם יצמיתם יצמיתם יהוה אלהינו׃

23 *Exscindet Ias hos proprio malo,*
Exscindet ipsa hos nempe malignitas,
Noster Devs, qui nos tuendo
Principis officium probabit.

& improbissimis opprimatur, non desperabit, sed credens expectabit sui assertorē, malorumq́ vindicem Deum.

20 Non enim Deus admittit ad se iniquos, aut iniquitatem, neq. eos qui praua honestis, honesta improbis nominibus perturbāt: simplicissimus est Deus, & fraudem omnem execratus, simplicitatem simplicesque tuetur.

Psal. XCV.

Venite exultemus Domino.

Argvmentvm.

Divinae misericordiæ in beneficiis humano genere promittendis, & veritatis atque constantiæ in iisdem præstandis rationes, Psalmus hic exponit: asserens Deum esse potentissimum, sapientissimnm, ac benignissimū, qui Ecclesiam ipse elegerit fouendam, gubernandam, amplificandamque susceperit; idque omnino præstiterit erga eos, qui recta fide & morū probitate, virtutisque exercitatione pietatis studium colentes, in diuina illa electione permanserint: aliis verò contrà euenerit, qui infidelitate atque inobedientia sese tantis beneficiis indignos reddiderint.

Carmen sapphicvm.

1 לכו נרננה ליהוה נריעה לצור ישענו׃

1 *Vocibus iunctis, animisque ouantes*
Iubilis Iae properè canamus,
Nostra qui rupes, resonemus, alta est
Spesque salutis.

1.2. Diuinorum beneficiorum erga nos memoriam gratulationibus celebremus, & supplicationibꝰ decretis recolamus.

Laude

2 נקדמה פניו בתודה בזמרות נריע לו׃

2 *Laude præclarum celebri fatentes*
Illiusque os & faciem petamus
Obuij ac docti resonare numen
Illius hymno.

3 Eritque huiusmodi laudum à nobis decãtandarum argumentum, vt Fortem, constantem, auctoritate valentem prædicemus Deum.

3 כי אל גדול יהוה ומלך גדול על כל אלהים׃

3 *Magnus est* IAS *valideque* FORTIS;
Magnus est, omnes superat Deosque
4 *Rex, manus cuius penetranda terræ*
Continet antra.

4 אשר בידו מחקרי ארץ ותועפות הרים לו׃

Montiumque illi insuperata substant
5 *Culmina; auctori huic mare substat; huius*
Ficta prudentis manibus, magistri &
Arida constat.

5 אשר לו הים והוא עשהו ויבשת ידיו יצרו׃

6 *Ergo prostrati penitusque curui,*
Supplices IAE *genibusque flexis*
(Quo patre, auctore ac, sumus) ante dia
Ora cadamus.

6 באו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני יהוה עשנו׃

7 Præterea illum nostri amatorem, curatorẽ, & pastorem singulari prouidẽtia; nos populum gregemque suum esse, gaudentes canamus, si tamẽ velimus voci eius obedire.

7 כי הוא אלהינו ואנחנו עם מרעיתו וצאן ידו היום אם בקלו תשמעו׃

7 *Ille nam noster* DEVS *est, & ipsi*
Pascui illius populus pecusque,
Quos manus ducens agit & recenset
Illius vna.
Auribus vocem modò si tenetis
8 *Illius certis hodie; cauete,*
Vestra ne, vt quondam in Meriba, rigescant
Ferrea corda.

8 Nam aliàs ob infidelitatẽ & inobedientiam ab illa electione & singulari gratia decidemus. Inducitur iã hoc loco Deus alloquutus populum.

Meriba, cõtentio & exacerbatio. loci nomen est ita dicti, ob monumentũ criminis Israelitarum & iudicij Dei; sic etiam Mazzah loco nomen positum est, à tentatione Israelitarum aduersus Deũ.

8 אל תקשו לבבכם כמריבה כיום מסה במדבר׃

Quo die Mazzah retulit tremendum
Nomen incultos Arabum per agros;
9 *Me quidem vestri voluere cùm tentare parentes.*

9 אשר נסוני אבותיכם בחנוני גם ראו פעלי׃

10 Satis magnũ exemplum patientiæ, expectationis, & seueritatis etiam iudicij mei, quadraginta integris annis est editum ad posterorũ eruditionem ac prudentiam.

10 *Qui meum experti didicere opusque; &*
Ipse contendi generi per annos
Huic quater denos, populusque, dixi,
Corde proteruo est:

10 ארבעים שנה אקוט בדור ואמר עם תעי לבב הם והם לא ידעו דרכי׃

Gens

10 ישבי חשך וצלמות אסירי עני וברזל׃

10 *Quique sedent tenebris & opacæ mortis in vmbra,*
Vincti atque ærumnis & iniquo pondere ferri:

11 כי המרו אמרי אל ועצת עליון נאצו׃
12 ויכנע בעמל לבם כשלו ואין עזר׃

11 F O R T I S *dicta ausi quoniam violare,* S V P E R N I
12 *Consilium spreuere. igitur sua corda labore*
Afflicta & miseris rebus cecidere: iuuare

13 ויזעקו אל יהוה בצר להם ממצוקותיהם יושיעם׃

13 *Hos voluit nemo; donec clamoribus* I A M
Rebus in angustis vnum petiere; periclo

14 יוציאם מחשך וצלמות ומוסרותיהם ינתק׃

14 *Multiplici & cura pressis tulit ille salutem.*
Hos tenebris, gelida ac de mortis protulit vmbra;
Vincláque conuellens, his libera crura remisit.

15 יודו ליהוה חסדו ונפלאותיו לבני אדם׃

15 *Ergo sua & bonitas* I A M, *miracula & ipsis*
Cognita terrigenis fateantur concelebrentque.

16 כי שבר דלתות נחשת ובריחי ברזל גדע׃
17 אוילים מדרך פשעם ומעונתיהם יתענו׃
18 כל אכל תתעב נפשם ויגיעו עד שערי מות׃
19 ויזעקו אל יהוה בצר להם ממצוקותיהם יושיעם׃
20 ישלח דברו וירפאם וימלט משחיתותם׃

16 *Qui chalybum vectes, portas quoque fregit ahenas:*
17 *Qui stulti scelerumque via prauorum & amore*
18 *Decumbunt pressi; fastidia magna ciborum*
Obducunt animas miseris, foribusque propinqui
19 *Mortis eunt atræ. Demum clamoribus* I A M
Rebus in angustis petiere; hos ille periclis
20 *Ac trepidis curis seruauit: mittere verbum*
Dignatusque suum, medicatos eruit ipsis
Ex fossis penitus, quibus accessere, sepulchri.

21 יודו ליהוה חסדו ונפלאותיו לבני אדם׃

21 *Ergo sua & bonitas* I A M, *miracula & ipsis*
Cognita terrigenis, fateantur, concelebrentque:

22 ויזבחו זבחי תודה ויספרו מעשיו ברנה׃

22 *Et sacra testantis laudis certumque fatentis*
Sacrificent cantum, & narrent sua maxima facta.

23 יורדי הים באניות עשי מלאכה במים רבים׃
24 המה ראו מעשי יהוה ונפלאותיו במצולה׃
25 ויאמר ויעמד רוח סערה ותרומם גליו׃
26 יעלו שמים ירדו תהומות נפשם ברעה תתמוגג׃
27 יחוגו וינועו

23 *Qui mare descendunt ratibus, sua munia quique*
24 *In magnis obeunt vndis; videre profundo*
Facta I AE *in pelago, mirandáque plurima: namq. is*
25 *Dixit, & exurgens ventoso turbine fluctus*
26 *Tollitur. illi alti iam cælos tangere, iamque*
Imis deducti, absorpti & creduntur abyssis.
27 *Deficit ærumnis anima his. nutántq. tremúntq. vt*

11 Carceres ad sceleratorum custodiam instituti, tametsi aliquando innocentes constringant; sed id non ex recto vsu, verùm ex errore vel malitia accidit vtentium.

15 Ergo & qui vincti fuerunt, posteaquã liberati sunt, Dei beneficentiã erga homines, nõ tantùm Israelis, sed communiter erga Adę filios confiteantur ac testentur.

17 Qui ex vitio & luxuria, ex intemperie aut alia causa ægrotant.

22 Hi vota sibi in ipso vitæ discrimine & graui morbo suscepta persoluant gratulatione debita.

23 Periclitantes in mari.

27 Aegrimonia, nausea, & agitatione, atq. metu ita oppressi, etiã magistri & rectores nauis sunt, vt nullum consilium inueniant, nisi vt ad Deum confugiant.

 Ebrius,

Ebrius, abſorpta hos omnis ſapientia fallit.
28 *Rebus ita anguſtis* IAM *clamore vocarunt,*
Anxietate omni penitus quos extulit ille.
29 *Stare iubet, ſtantem tempeſtatémque tacere,*
Et poſuit motos in tuta ſilentia fluctus.
30 *Ob tacitas placidáſque vndas lætantur, & idem*
Incolumes ducit quò mens, quò cura ferebat.
31 *Ergo ſua & bonitas* IAM, *miraculáque ipſis*
Cognita terrigenis, fateantur concelebréntque.
32 *Hunc populi in cœtu extollant, claríque ſenatus*
Conſeſſu hunc celebrent, reſonanti & laude ſalutent.
33 *Deſertum poſuit fluuios; quíque exitus vndis*
Antè frequens fuerat, ſitientes tranſit in agros:
34 *Fructiferam terram in ſterilem iubet ire ſalinam,*
Ipſorum ob noxam, ſceleratáque facta colentum.
35 *Rurſus aquas in deſerto, riuóſque fluenteis*
Conſtituit; tellus arens fit & exitus vndis.
36 *Collocat hícq. fame oppreſſos: queis cōdere & vrbē,*
37 *Atque habitare dedit. Tunc ſemina iacta per agros;*
Conſita maturos produxit vinea fructus.
38 *Multiplici hos auget prole; ac decreſcere non vult*
39 *His pecus: imminuit tamen illis dura tyrannis,*
Anxietáſque, malum proprium, vis atque moleſta.
40 *Obruit effuſo contemptu magnificos, qui*
Auia deiecti loca, ſicca & ſenta pererrant.
41 *Extulit idem inopem, duris quem rebus egeſtas*
Vrſerat; vt pecus hos componit prole frequenti.
42 *Spectantes gaudent recti: peruerſa ſed omnis*
Turbáque iniqua ſibi præcluſo conticet ore.
43 *Quis ſapiens hæc obſeruat prudenter? vt* IAE
Munera noſcantur plura atque exempla benigni.

PSAL.

32 Nam ita ſolent nautæ iam ſecuri in portu euaſa pericula viſentibus ſe narrare.

33 Fames & inopia ex inducta in agros ſterilitate.

35 Hæc exempla natiuæ ſoli ſterilitatis in ſummam vbertatem mutatæ, manifeſtam Dei prouidentiam in omnes terræ partes probant.

40 Sæpè accidit, vt copia et vbertas regionis vitia alat; vitia tyrannidem excitent, tyrannis diuinam vltionem prouocet: ſed eodem tempore cùm ſuperbos De9 vltor deijcit, humiles & modeſtos beneficentia ſua extollit.

42 Ita fit vt recti & prudentes iudicij & benignitatis Dei argumenta læti obſeruent.

43 Igitur diuina ſempiterna virtus ipſa ſeſe manifeſtat, dummodo ſapienter eam homines obſeruent.

כשכור וכל
חכמתם תתבלע׃
28 ויצעקו אל
יהוה בצר להם
וממצוקותיהם
יוציאם׃

29 יקם סערה
לדממה ויחשו
גליהם׃

30 וישמחו כי
ישתקו וינחם
אל מחוז חפצם׃

31 יודו ליהוה
חסדו ונפלאותיו
לבני אדם׃

32 וירוממוהו
בקהל עם
ובמושב זקנים
יהללוהו׃

33 ישם נהרות
למדבר ומצאי
מים לצמאון׃

34 ארץ פרי
למלחה מרעת
יושבי בה׃

35 ישם מדבר
לאגם מים וארץ
ציה למצאי
מים׃

36 ויושב שם
רעבים ויכוננו
עיר מושב׃
37 ויזרעו שדות
ויטעו כרמים
ויעשו פרי
תבואה׃
38 ויברכם
וירבו מאד
ובהמתם לא
ימעיט׃
39 וימעטו
וישחו מעצר
רעה ויגון׃

40 שפך בוז על
נדיבים ויתעם
בתהו לא דרך׃

41 וישגב
אביון מעוני
וישם כצאן
משפחות׃

42 יראו ישרים
וישמחו וכל
עולה קפצה
פיה׃

43 מי חכם
וישמר אלה
ויתבוננו חסדי
יהוה׃

PSAL. CVIII.
Paratum cor meum Deus.

ARGVMENTVM.

OMNEM victoriam, prosperitatem, amplitudinẽ suam, atque populi sui Deo acceptam refert Dauid in hoc Psalmo; qui neque se potuisse, neque populum Israeliticum meritum fuisse tot vicinos, ac finitimos remotosq́. hostes superare ac domare affirmat, sed vnius Dei voluntate & virtute hanc sibi felicitatem contigisse: quippe cùm Deus misericors illum populũ non perdere, sed conseruare velit, ex quo seruatorem illum donaturus orbi sit, per quem omnes nationes ad Euangelij fidem & obedientiam, & regni cælorum communionem vocatæ, adducantur.

1 שיר מזמור לדוד׃

1 *Canticum Psalmi Dauid.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

2 נכון לבי אלהים אשירה ואזמרה אף כבודי׃

2 *Constat cor mihi mi* DEVS;
Psallam, téque canam; tum mea gloria

Mea gloria.] Amplitudo animi mei, hoc est, quantum ipse studio & conatu efficere possum, gratia Dei iuuante.

3 עורה הנבל וכנור אעירה שחר׃

3 *Nablum cum cithara excita,*
Cúmque aurora venit protinus exciter.

4 אודך בעמים יהוה ואזמרך בלאמים׃

4 IAS *te in populis feram,*
Te psallam varians natio quà patet:

5 כי גדול מעל שמים חסדך ועד שחקים אמתך׃

5 *Cælos nam bonitas tua*
Altos, exuperátque æthera veritas.

In promittendo & præstandis promissis maximus es.

6 רומה על שמים אלהים ועל כל הארץ כבודך׃

6 *Cælis tollitor ô* DEVS,
Et sit terra minor gloria quàm tua.

7 למען יחלצון ידידיך הושיעה ימינך ועננו׃

7 *Vt gens chara tibi eruta*
Extet nempe, tuæ munere dexteræ
Serua atque assere; tum mihi
Responde facilis, prouidus & faue.

8 אלהים דבר בקדשו אעלזה אחלקה שכם ועמק סכות אמדד׃

8 *Sic sancto eloquio* DEVS
Dixit: Lætus ego diuidere inclytos
Agros quos Sichime colit;
Vallem Suchoti metiar & mihi.

8 Deus ipse effatus est, & verbo suo firmauit, thronum meũ fore stabilẽ & prosperum, igitur aggrediar etiã difficillima quæque ab ipso proposita; nam me fides & spes adipiscendi animat.

9 לי גלעד לי מנשה ואפרים מעוז ראשי יהודה מחקקי׃

9 *Sunt siluæ Gilead meæ:*
Est & mî Manases, ac Ephraim mei
Firmamen capitis, meis
Iudas scriba manet legibus vnicus.

10 *Moab olla mihi eſt, pedes*
Et qua crura lauem: mittere calceum
Inque Edom meditor meum;
Atque vſque in Peleſeth lætus ouans ferar.

10 מואב סיר רחצי על אדום אשליך נעלי עלי פלשת אתרועע׃

11 *En quis ſiſtet in arcibus*
Me nunc, inque domos ducet Idumedûm?

11 מי יבלני עיר מבצר מי נחני עד אדום׃

Videor difficillima aggredi, & ſine te nihil poſſum. Atqui videmur à te abiecti, cũ tot calamitates perpeſſi hactenus fuerimus; ſed eſto nobis dux.

12 *An non nos* DEVS *abijcis?*
Nec dux noſtra moues agmina prodiens.

12 הלא אלהים זנחתנו ולא תצא אלהים בצבאתינו׃

13 *Nobis auxilium dato ex*
Arctis; vana ſalus eſt hominis quidem.

13 הבה לנו עזרת מצר ושוא תשועת אדם׃

14 *Virtus noſtra parabitur*
Ipſo auctore DEO, *qui premet hoſtium*
Noſtrorum petulantiam;
Atque illos penitus queis premimur, teret.

14 באלהים נעשה חיל והוא יבוס צרינו׃

PSAL. CIX.

Deus laudem meam ne tacueris.

ARGVMENTVM.

QVO tempore Dauid ciuilibus turbis, & domeſticorum ſuorum odiis ac dolis circunueniebatur, hunc Pſalmum compoſuit, quo inſidiarum ſibi ſtructarum, & probrorum atque ignominiarum, quibus impetitus fuerat, vindicem Deum appellat, cui cauſam exponit omnem, ſuamq. cum primis innocentiam probat; atque inimicorum malitiam, inuidiam, & iniurias demonſtrat. quorum pœnas ex diuini iudicij integritate ac ſeueritate comparatas prænoſcens, non tam precatur, quàm prædicit, hoſtes ſuos deterrendi magis, quàm vlciſcendi animo. Atque hunc Pſalmum vnum ex iis eſſe, qui propriè ad Chriſtum referantur, Spiritus ſanctus apertè nos docuit, D. Petro interprete.

1 *Ad præſtantem Dauidis Pſalmus.*

1 למנצח לדוד מזמור

CARMEN ELEGIACVM.

1 Iudicij tui integritas ipſa poſtulat, vt nõ diſſimules, quæ mihi obiiciuntur probra, quæque in me parantur mala; nam multa & grauia ſunt, & indigniſſima: proficiſcũtur enim ab iis, quos amo, quos foui & ornaui, in me innocentẽ, & nulla alia cauſa, quàm quòd eam perſonam, quam tu mihi impoſuiſti, ſtudioſiſſimè tueor.

O *Quem laudo* DEVS, *quo laudor* PRINCIPE, *ne*
Diſſimules, ſurdi aut more precor taceas. (tu

אלהי תהלתי אל תחרש׃

2 *Impia nam fraude artifici patuere ſuper me*
Ora, mihi vanum ſuntque locuta dolum.

2 כי פי רשע ופי מרמה עלי פתחו דברו אתי לשון שקר׃

3 *Verba odij me atque inuidiæ obſedere malignæ;*
Immeritòque mouent prœlia ſæua mihi.

3 ודברי שנאה סבבוני וילחמוני חנם׃

Hi mihi

4 תחת אהבתי ישטנוני ואני תפלה:

4 *Hi mihi quos & amo, aduersi infensíque minantur;*
Pro quibus ipse pia te DEVS *oro prece.*

5 וישימו עלי רעה תחת טובה ושנאה תחת אהבתי:

5 *Proque bono officio rursus mî incommoda ponunt,*
Dántque odium nostræ præmia amicitiæ.

6 הפקד עליו רשע ושטן יעמד על ימינו:

6 *Opprimat improbus hunc impunè, vt dexter & ipsi*
Stet Satan praui crimine iudicij.

6 Diuini iudicij sententia est, vt sceleratus & iniurius homo quod fecerit, expectet, cùm scelus malitioso studio & consilio admiserit. hanc sententiã cognitam pronuntiat Psaltes, magis adeò prædicens, quàm vltioni studens.

6 Huiusmodi conditio est horrenda eorũ, qui ob summam malitiam diuino iudicio reprobati sunt, vt Iudas.

7 בהשפטו יצא רשע ותפלתו תהיה לחטאה:

7 *Impius in causa ac damnatus prodeat illi;*
Sint sibi peccato quas volet esse preces.

8 יהיו ימיו מעטים פקדתו יקח אחר:

8 *Exiguos agat ille dies, munus ferat alter*
Illius, fido promptior officio.

9 יהיו בניו יתומים ואשתו אלמנה:

10 ונוע ינועו בניו ושאלו ודרשו מחרבותיהם:

9 *Sint orbi huic nati, vidua ac deserta sit vxor;*
10 *Sint nati instabiles, perpetuóque vagi:*
Mendici excurrant, quærant patriísque ruinis
Eiecti ac domibus, quas habitare nefas.

11 ינקש נושה לכל אשר לו ויבזו זרים יגיעו:

11 *Creditor illaqueet quidquid possederat ille;*
Eius erit cunctus præda aliena labor.

12 אל יהי לו משך חסד ואל יהי חונן ליתומיו:

12 *Illi nullus opem facilis qui porrigat, adsit;*
Illius natis nemóve prospiciat.

13 יהי אחריתו להכרית בדור אחר ימח שמם:

13 *Posteritas excisa omnis cadat illius; ætas*
Vna illis nomen deleat atque tegat.

14 יזכר עון אבתיו אל יהוה וחטאת אמו אל תמח:

14 *Et memori constent* IAH *delicta parentis,*
Peccatum & matris non premat vlla dies.

15 יהיו נגד יהוה תמיד ויכרת מארץ זכרם:

15 IAH *sint semper contra, terráque recisa,*
Omnia dispereant his monumenta simul.

15 Reputet hos Deus aduersarios sibi esse, atque consultò ipsi obsistere.

16 יען אשר לא זכר עשות חסד וירדף איש עני ואביון ונכאה לבב למותת:

17 ויאהב קללה ותבואהו ולא חפץ בברכה ותרחק ממנו:

16 *Immemor ipse fuit miserandi, namque & egentem*
Dum cupit ac miserum perdere, persequitur;
17 *Trito corde virúmque occidere quærit. Amata,*
Quæ sibi quæsiuit, dira nefasta feret.
Non voluit benedicta sibi, benefaustáque; longè
Et benedicta illum protinus effugient.

16 Reprobationis causæ.

18 וילבש קללה כמדו ותבא כמים בקרבו וכשמן בעצמותיו:

18 *Induat vt vestem malefausta hæc, pectore vt vndas,*
Vtque oleum penetrans ossibus excipiat.

 Hunc

19 *Hunc & amictus uti velet, ceu cingula semper*
Cingat, & à nodis non soluenda ferat.

19 תחי לו כבגד יעטה ולמזח תמיד יחגרה ׃

20 *Hoc operæpretium, aduersos expectet ab* IA
Hos, optant animæ qui maledicta meæ.

20 זאת פעלת שטני מאת יהוה והדברים רע על נפשי ׃

21 Nomen illud tuũ, quo oppressorũ te misereri declarasti, in mea etiã causa tuere.

21 IAS *tuq. tuum* DOMINE *ô precor assere nomen;*
Erue munifico numine méque bono.

21 ואתה יהוה אדני עשה אתי למען שמך כי טוב חסדך הצילני ׃

22 *Quippe ego pauper egens peto te; mea visceraq. intra*
Occisum iam cor sentio quippe meum.

22 כי עני ואביון אנכי ולבי חלל בקרבי ׃

Nihil est in me virium ferè ab istis relictum, præter tuũ præsidium quo nitor. Dauid hoc de se dicit, & Christus ex infirmitate secundum carnem, in qua & passus est.

23 *Iam velut vmbra cadens abeo, vt propulsa locusta*
Excussus, finem quærere pergo meum.

23 כצל כנטותו נהלכתי ננערתי כארבה ׃

24 *Debilia hæc genua, assidua ac ieiunia reddunt;*
Macra caro est, succo nam caret ipsa suo.

24 ברכי כשלו מצום ובשרי כחש משמן ׃

25 *Illis ipse fui probrum, quassantque videntes*
Me caput; & moto vertice despiciunt.

45 ואני הייתי חרפה להם יראוני יניעון ראשם ׃

26 IAS *auxilium mihi fer* DEVS *atque salutem,*
Vt facilis constans diceris, vtque bonus.

26 עזרני יהוה אלהי הושיעני בחסדך ׃

27 IAS *nempe tuam cognoscent vimque manumque,*
Auctorem agnoscent te, ac tua facta scient.

27 וידעו כי ידך זאת אתה יהוה עשיתה ׃

28 Eorum studium, votum & conatum irritum facies. neque maledictis, neque conatibus quicquam efficient, vt cupierant.

28 *Ij maledicta ferent, sed tu benefausta repones,*
Surgent, hos turpis sed pudor afficiet.

28 יקללו המה ואתה תברך קמו ויבשו ועבדך ישמח ׃

29 *Hos pudor obuoluet ceu pallia: gratus vt* IAM
30 *Ore canam multum, confitearque meo.*
Illum etiam medius cœtu laudabo frequenti,
Atque modis laudes pluribus has repetam.

29 ילבשו שוטני כלמה ויעטו כמעיל בשתם ׃
30 אודה יהוה מאד בפי ובתוך רבים אהללנו ׃

31 *Nam stetit ipse inopi dextérque, animámq. malignis*
Ereptam iussit viuere iudicibus.

31 כי יעמד לימין אביון להושיע משפטי נפשו ׃

PSAL. CX.

Dixit Dominus domino meo.

ARGVMENTVM.

CHRISTO in cælos ascensuro, æternam regni possessionem atque potestatem à Deo patre tribuendam esse, Dauid hoc Psalmo prædixit, inducta Dei ipsius filium alloquentis oratione, atque expositione virtutis auctoritatisque

tatisque eius, quam Christus morte, sepultura, ac resurrectione sua, ea parte, qua homo est, obtinuit. eam verò auctoritatem ac regni possessionem æternã fore prænuntiat. cõstat oratio omnis translationibus elegantissimis.

1 לדוד מזמור 1

Dauidis Psalmus.

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

נאם יהוה לאדני שב לימיני עד אשית איביך הדם לרגליך׃

DVm responsa meo DOMINO *pronuntiat* IAS,
Sic ait, Assideas mihi dexter:
Donec & ipse tuos deuictos protinus hostes
Scamna pedum iubeo esse tuorum.

2 מטה עזך ישלח יהוה מציון רדה בקרב איביך׃

2 *Sceptra Sione tui mittet tibi roboris* IAS,
Ut medios domineris in hostes.

3 עמך נדבת ביום חילך בהדרי קדש מרחם משחר לך טל ילדתך׃

3 *Sponte tuus populus veniet tibi, sponte, die quo*
Publica constabit tua virtus:
Sanctis pulchra inquam virtus splendoribus, ille
Almus nascentisque tui ros
Ex vtero tibi; nec tantus descendit ab ipsa
Aurora, exurget tibi quantus.

4 נשבע יהוה ולא ינחם אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק׃

4 IAS *iurauit, nunquam & iurata recidet,*
Tu mihi perpetuusque minister
Melchisedek ritu æternus dicêre sacerdos,
Atque eris is verbo mihi certo.

5 אדני על ימינך מחץ ביום אפו מלכים׃

5 *Ipse die nasique sui* DOMINVS *tibi dexter*
Vulneribus reges dabit ictos.

6 ידין בגוים מלא גויות מחץ ראש על ארץ רבה׃

6 *Arbiter in gentes, densoque cadauere complens*
Procedet instusque potensque.
Sternet & in multa terra caput ille cruentum,
Ut spatiis iam victor in amplis.

7 מנחל בדרך ישתה על כן ירים ראש׃

7 *Inque via bibet è riuo; caput ergo decoro*
Attollet pulchroque triumpho.

1 Christo secundum humanitatem concessus à patre, atque adiudicatus locus ad dexteram, qui secundũ diuinitatem proprius illi ab æterno est.

Donec.] Promissionis & affirmationis vim habet, non exceptionis; namque ille locus æternùm Christi erit.

2 In Ierusalem expeditio facienda erat Christo, ad vincendũ diabolum, peccatum, & mortem, qui omnium spiritualiũ hostium sunt principes.

3 Pentecostes die Spiritu sancto in discipulos misso, Christi virtus apertè constitit mundo.

על דברתי & ritum & constitutionẽ, & verbum meum significat.

5 Quo die Dominus iratus maximè erit & vlciscetur peccata mundi, eodem te victorem efficiet. magnum mysterium his versibus continetur.

6 Conuenit cum illo Isaiæ, Quis est iste qui venit de Edom?

7 Bibit Christus è riuo sanguinis effusi ꝓ multis, in redemptionem peccatorũ. totus Psalm⁹, vti admonuimus, allegoriis cõstat.

PSAL. CXI.

Confitebor tibi Domine.

ARGVMENTVM.

Ex contentæ in superiori Psalmo sententiæ contemplatione huius etiam argumentum natum est, quo Psaltes Ecclesiam ad laudes inuitat Dei omnipotentis & misericordissimi, qui salutis æternæ promissa antiquis figuris adumbrata, re ipsa mundo per Christum præstiterit, atque euentu confirmauerit; id enim futurum præuidebat Psaltes: hortatur autem homines, vt illam salutem expectent in timore Domini ac tremore, certa fide in Deum, atque piarum actionum & operationum studio indefesso, firmaque perseuerantia: qui enim hoc præstiterit, illius tandem salutis compos factus, in æternum laudabitur.

Inscriptione singulari caret; indicat autē verbum, Haleluiah, esse gratulatoriū Psalmū.

1 Siue familiari sermone, siue publica oratione agam, idem argumentum erit dicendi laudes Dei.

2 Dei maxima sunt facta, promissa amplissima, promissorum præstantissima constantia & veritas.

5 Vt ille promissa terrena re ipsa impleuit, sic etiam præstabit ea quæ per suum Christum præstanda esse recepit: nam nūquam immemor est suorum promissorum.

7 Fides in promissis efficiendis, ius in ratione rerū præceptarum, & in iussis suis. itaq. promittit & præstat, idem proponit et iubet, quid agendum sit iis, qui promissorū compotes esse velint: id autem maximo iure, admirandaque ratione constat.

1 *Haleluiah.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON acrostichon ordine Alphabeti.

א *ATqui* IAM *integro laudabo ex corde, bonis ac*
ב *Rectis seorsum, siue sim cœtibus in mediis.*
2 ג *Grandia facta* IAE *constant, quærendaq. ab omni*
ד *Desiderante mente; qui concupit illa pius.*
3 ה *Huius opus laude est dignum pleneque decorum;*
ו *Vnius & stat cuncta per tempora iustitia.*
4 ז *Summaque mirandis fecit monumenta, probatus*
ח *His fautor* IAS: *gratiæ prouidus atq. parens.*
5 ט *Tradidit isque suis prædam metuentibus; ille*
י *Omni memor sæclo sui fœderis ipse manet.*
6 כ *Cuius vis operum est populo monstrata fideli, ac*
ל *Laus, gentium fundum suo cùm dedit is populo.*
7 מ *Magna fides ac ius, manuum sunt illius acta;*
נ *Quæcunque mandat ille sunt constabilita fide;*
8 ס *Sustentata vltra voluentia sæcula mundi,*
ע *Et æqua, veritatis & consolidata modis.*
9 פ *Pollicitus misit vitam populo ille redempto,*
צ *Suúmque iussit fœdus in sæcla perenne fore.*
10 ק *Quàm sanctum est eius, quàm formidabile nomen!*
ר *Rectū, metúsque* IAE *pius, principiū sapere est.*
ש *Scit, sapit is, fruitúrque aptè qui fecerit illa,*
ת *Tenétque laudis integrum perpetuúmq. decus.*

1 הללו יה

אודה יהוה בכל לבב בסוד ישרים ועדה :

2 גדלים מעשי יהוה דרושים לכל חפציהם :

3 הוד והדר פעלו וצדקתו עמדת לעד :

4 זכר עשה לנפלאתיו חנון ורחום יהוה :

5 טרף נתן ליראיו יזכר לעולם בריתו :

6 כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים :

7 מעשי ידיו אמת ומשפט נאמנים כל פקודיו :

8 סמוכים לעד לעולם עשוים באמת וישר :

9 פדות שלח לעמו צוה לעולם בריתו קדוש ונורא שמו :

10 ראשית חכמה יראת יהוה שכל טוב לכל עשיהם תהלתו עמדת לעד :

PSAL.

1 הודו ליהוה קראו בשמו הודיעו בעמים עלילותיו:

1 IAM *vos celebri dicite carmine,*
Nomenque hymnisonis dicite laudibus;
Illius populos discere cogite
Mores actaque maxima.

1 Vos Abrahamidæ docete alios populos, quæ Deus hominũ generis causa egerit & agat.

2 שירו לו זמרו לו שיחו בכל נפלאותיו:

2 *Huic voce ac fidibus psallite, tibiis*
Mira, attendite, sint quàm illius omnia:

3 התהללו בשם קדשו ישמח לב מבקשי יהוה:

3 *Sanctum nomen erit, gloria maxima,*
Vobisque eximium decus.
Et cor lætitia gaudeat omnium,

2 Ex hac celebratione cõsequetur magna diuini nominis laus apud populos, & lætitia piis, & vobis Israelitis honos, quorum gẽtem præcipuè Deus elegit, cui hæc declararet, ad eruditionem aliarum gentium.

4 דרשו יהוה ועזו בקשו פניו תמיד:

4 IAM *queis studium est quærere. poscite*
IAM: *vos faciem, vosque potentiam*
Eius; quærere nec modus.

5 זכרו נפלאותיו אשר עשה מפתיו ומשפטי פיו:

5 *Eius mira colat facta animus memor*
Vester; prodigia & iudicia illius

6 זרע אברהם עבדו בני יעקב בחיריו:

6 *Ore expressa, Abrahæ vos genus & sui,*
Stirps & læta Iacobidum.

7 הוא יהוה אלהינו בכל הארץ משפטיו:

7 IAS *ipse* DEVS *noster; & omnibus*
Terris iudicia is constituit sua.

7 Habet ille ius in omnes terras, sed singulari quadã beneficiorum collatorum obligatione sibi vendicat nos, & regionem omnem nostram: namq. is fœderis à se pacti nunquam immemor fuit.

8 זכר לעולם בריתו דבר צוה לאלף דור:

8 *Æternùm meminit fœderis, ac sui*
Mille in secula crediti

9 אשר כרת את אברהם ושבועתו לישחק:

9 *Verbi, quodque Abrahæ pactus erat, fore,*
Iurabatque Isaco; certaque præstitit,

10 ויעמידה ליעקב לחק לישראל ברית עולם:

10 *Et firmata Iacob; ius quod & Israel*
Pactum & perpetuum foret.

11 לאמר לך אתן את ארץ כנען חבל נחלתכם:

11 *Tradam, dixit, agros hos Chanaan tibi; hi*
Funis sorsque tui sint patrimonij:

Etenim in promptu est cognoscere, quanta veritate pacta sua firmarit, quanta prouidẽtia promouerit eos, quibus cum pactum sanxerat.

12 בהיותם מתי מספר כמעט וגרים בה:

12 *Essent exiguo cùm numero hospites*
Illic, aduenæ & haud diu:

13 ויתהלכו מגוי אל גוי ממלכה אל עם אחר:

13 *Et gentes alias gentibus alteris*
Migrantes peterent, regnaque linquerent
Illa, istum subeunt dum populum, neque
Certis ædibus insident.

14 *Hos nullis hominum fraudibus ac malis*
Permisit; potius consuluit viris
15 *Reges corripiens. vnxi ego quos meos*
Vates, parcite lædere.
16 *In terramque vocat sollicitam famem:*
Fulcimenque epulis fregerat omnibus;
17 *Præmisitque Ioseph prospiciens virum*
Serui ad munia venditum.
18 *Arcta crura viri compede vinciunt,*
Illiusque animam ferrea vis subit:
19 *Verbi perueniunt tempora dum sibi*
IAE *dictaque lucida.*
20 *Hunc, (rex curat enim soluier;) imperat*
Qui multis populis, liberat, atque herum
21 *Præponit domui hunc atque opibus suis,*
Summum dicit & arbitrum;
22 *Promptum conspicuo munere principes*
Certa ad vota animæ stringere iam suæ,
Aptum consiliis & sapientia
Instruxisse senes suos.
23 *Aegyptum petijt iustus & Israel,*
Exceptusque Iacob hospitiis Chami;
24 *Is cuius populum crescere, & hostium*
Maiorem sobole auxerat.
25 *Conuertitque odiis cor Chamidûm, suos*
Seruos ac populum vt fraudibus impetant:
26 *At Moses famulus mittitur arbiter,*
Delectusque Aharon sibi.
27 *Illi mira* DEI *signa dabant sui,*
Et terris & agris prodigia in Chami.
28 *Obscuras tenebras misit, & omnia*
Iis caligine condidit.

14 לא הניח אדם לעשקם ויוכח עליהם מלכים׃
15 אל תגעו במשיחי ולנביאי אל תרעו׃
17 ויקרא רעב על הארץ כל מטה לחם שבר׃
17 שלח לפניהם איש לעבד נמכר יוסף׃
18 ענו בכבל רגליו ברזל באה נפשו׃
19 עד עת בא דברו אמרת יהוה צרפתהו׃
20 שלח מלך ויתירהו משל עמים ויפתחהו׃
21 שמו אדון לביתו ומשל בכל קנינו׃
22 לאסר שריו בנפשו וזקניו יחכם׃
23 ויבא ישראל מצרים ויעקב גר בארץ חם׃
24 ויפר את עמו מאד ויעצמהו מצריו׃
24 הפך לבם לשנא עמו להתנכל בעבדיו׃
26 שלח משה עבדו אהרן אשר בחר בו׃
27 שמו בם דברי אתותיו ומופתים בארץ חם׃
28 שלח חשך ויחשך ולא מרו את דבריו׃

Illis

Illis nulla mora eſt iuſſa faceſſere.

29 הפך את מימיהם לדם וימת את דגתם׃

29 *His mutauit aquas ſanguinis in modum:*
Occiſis redolent piſcibus omnia,
Damnoſa & populo nece.

30 שרץ ארצם צפרדעים בחדרי מלכיהם׃

30 *Ranis ſquallet ager totaque regia;*
Ipſis rana loquax in penetralibus
Importuna ſalit regibus obſtrepens,
Nec puras epulas ſinit.

31 אמר ויבא ערב כנים בכל גבולם׃

31 *Mixta inſecta malis Cyniphibus ſuo*
Dicto iuſſa ineunt finibus omnibus.

32 נתן גשמיהם ברד אש להבות בארצם׃

32 *Imbres terra tulit, damnaque grandinis,*
Denſis fulgura & ignibus.

33 ויך גפנם ותאנתם וישבר עץ גבולם׃

33 *Vitisque icta perit, ficus & interit;*
Arbos fracta cadit finibus omnibus.

34 אמר ויבא ארבה וילק ואין מספר׃

34 *Tunc aſcita ruit ſæua locuſtaque*
Bruchique innumerum genus.

35 ויאכל כל עשב בארצם ויאכל פרי אדמתם׃

35 *Herbæ quidquid erat, graminis & noui,*
Fructus ſpesque boni, cuncta voracium
Cedunt peſtiferis dentibus, alma quod
Tellus protulerat, perit.

36 ויך כל בכור בארצם ראשית לכל אונם׃

36 *Terræ prima ferit pignora, & omnium*
Viuentum ſobolis primitiæ cadunt.

37 ויוציאם בכסף וזהב ואין בשבטיו כושל׃

37 *Non offenſa tribus agmina prodeunt*
Auro vaſeque ditia.

38 שמח מצרים בצאתם כי נפל פחדם עליהם׃

38 *Aegyptus grauibus preſſa pauoribus*
Ire hos læta ſinit; vela quibus die

39 פרש ענן למסך ואש להאיר לילה׃

39 *Nubes denſa facit: nox duce pergitur*
Ignis lampade lucidi.

40 שאל ויבא שלו ולחם שמים ישביעם׃

40 *His optata venit miſſa auium phalanx,*
Cælorum ſaturos panibus efficit:

42 פתח צור ויזובו מים הלכו בציות נהר׃

41 *Fiſſa rupe fluunt, & properant aquæ,*
Arente ac fluuius loco.

42 *Namque is ſanƈta memor verba, Abrahæ ſuo*
Quæ quondam famulo dixerat, explicat:

42 כי זכר את דבר קדשו את אברהם עבדו:

43 *Ergo lætitia & carmine cum pio*
Electum populum extulit.

42 ויוצא עמו בששון ברנה את בחיריו:

44 *Illis arua dedit ruraque gentium,*
Et quæ continuis parta laboribus
Diuerſis fuerant iam populis, habet
Hæres & fruitur nouus.

44 ויתן להם ארצות גוים ועמל לאמים יירשו:

45 *Vt decreta ſuis ſanƈtaque legibus*
Obſeruent memores & faciant pij,
IAH *laudate bonum,* IAH *halelu bonum,*
Hunc & carmine dicite.

45 בעבור ישמרו חקיו ותורתיו ינצרו הללו יה:

PSAL. CVI.

Confitemini Domino, quoniam bonus.

ARGVMENTVM.

NOVVM laudis diuinæ argumentum oblatum eſt Pſalti conſideranti Deum, vtpote benigniſſimum & miſericordiſſimum pacto & promiſſis ſuis erga hominum genus ſeruandum & amplificandum, ſemper conſtantiſſimè ſtetiſſe, quanquam hominum ipſorum pacti rationes, & ſanctitatem ſæpiſſimè violantium, culpis offenſum.

1 Creſcit argumentũ miſericordiæ Dei prędicandæ ex cõſtantia illius per omne ſæculum, & hominum demeritis toties pactum violantium, & tamen ab illo curatorum & promotorum.

Nemo eſt qui poſſit pro dignitate narrare ea, quæ à Deo hominum cauſa acta ſunt & geſta, verùm illi qui iudicium & iuſtitiam obſeruãt, & diligenter cuſtodiunt, poſſunt melius de his Dei mirabilibus diſſerere, vtpote qui diſciplina & experiẽtia de pietate loqui poſſunt, inter quos vtinam ego à te, mi Deus, numerari poſſem; nam læt9 tua canerem mirabilia: ſed quia non omnes adeò integrè hanc rationem pietatis tenemus, fas ſit ſaltem confeſſione tuæ benignitatis, & exprobratione noſtræ culpæ tuas laudes narrare.

CARMEN HEXAMETRVM MONOCOLON.

1 IAH *laudate bonum; grati celebrabitis* IAM,
Cuius numen adeſt æterna in ſæcla benignum.

1 הללו יה הודו ליהוה כי טוב כי לעולם חסדו:

2 *Fortia geſta* IAE *digno quis proferet ore?*
Quiſnam audire eius laudis præconia cuncta

2 מי ימלל גבורות יהוה ישמיע כל תהלתו:

3 *Narrando dabit? ô quantum grex ille beatus,*
Quos iuris pia cura tenet! quos tempore in omni

3 אשרי שמרי משפט עשה צדקה בכל עת:

4 *Iuſtitia exercet. Populo memor ipſe probando*
IAS *me annumeres; cùm tempeſtiua ſalutis*
Hora aderit, me deſcriptum ſimul ipſe recenſe,

4 זכרני יהוה ברצון עמך פקדני בישועתך:

5 *Vt compos teſtiſque boni, quo lecta fruetur*
Pars tibi, lætitiamque tuis cum gentibus ipſe

6 לראות בטובת בחיריך לשמח בשמחת

Ipſe

בויך להתהלל עם נחלתך׃

Ipſe ego concelebrem lætus, laudémque ferentis
Conſors ipſe tui fundi pars certáque fiam.

6 חטאנו עם אבותינו העוינו הרשענו׃

6 *Eheu peccati pudet heu noſtríque patrúmque:*
Prauáque noſtrorum quis nam neget improba facta?

7 אבותינו במצרים לא השכילו נפלאותיך לא זכרו את רוב חסדיך וימרו על ים בים סוף׃

7 *Nam tua mira patres non aduertêre videntes*
Ægypto in media; obliti tua multa benigna
Facta rubrum propter pelagus; mare cauſa timendi
Queis fuit, atque animo tunc defecere ſoluto:

8 ויושיעם למען שמו להודיע את גבורתו׃

8 *Hóſque ſuum propter nomen ſeruauit, vt orbi*
Roboris oſtendat proprij vim. Namque minantis

Exod. 14, 21.

9 ויגער בים סוף ויחרב ויוליכם בתהמות במדבר׃

9 *Voce mare abſcedens arenti conſtitit imo,*
Duratúmque ſolo eſt, populo & conceßit eunti,
Ceu calcaret agros, pelagi tranſire profundum.

10 ויושיעם מיד שונא ויגאלם מיד אויב׃
11 ויכסו מים צריהם אחד מהם לא נותר׃
12 ויאמינו בדבריו ישירו תהלתו׃
13 מהרו שכחו מעשיו לא חכו לעצתו׃
14 ויתאוו תאוה במדבר וינסו אל בישימון׃

10 *Eripuítque odio hos hoſtis, manibúſque redemit.*
11 *Obruit vnda ſuos preſſores. nemo ſuperſtes*
12 *Fit reliquus. Iam credebant, laudéſque canebant:*
13 *Sed citò geſtorum immemores, non illius almum*
14 *Conſilium expectare volunt. vitioſa libido*
Quæ iubet, hæc cupiũt; per agros et inhoſpita teſqua,
Perq. arens Ieſimon FORTEM *haud tẽtare pudebat.*

Exod. 14, 27.

Exod. 17, 2.

14 Mira libido, miræ deliciæ hominum, qui in ſolitudine peterent & cuperent id, quod in ciuitatibus luxuria eſſet cupere.

15 ויתן להם שאלתם וישלח רזון בנפשם׃
16 ויקנאו למשה במחנה לאהרן קדוש יהוה׃

15 *Híſque petita dedit, maciémque immiſit in imam*
16 *Horum animam. Deinde ij Moſenque Abaronaque ſanctum,*
Pontificémque IAE *inuidia petiere maligna.*

Num. 11, 31.

15 *Maciem.*] Vſque ad faſtidium expleuit eos carnibus.

17 תפתח ארץ ותבלע דתן ותכס על עדת אבירם׃
18 ותבער אש בעדתם להבה תלהט רשעים׃
19 יעשו עגל בחרב וישתחוו למסכה׃
20 וימירו את כבודם בתבנית שור אכל עשב׃
21 שכחו אל מושיעם עשה גדלות במצרים׃
22 נפלאות

17 *Tum Dathanque Abiranque gregem diſſciſſa voratos*
18 *Terra tegit. flammis ignı́ſque vltricibus ardens*
19 *Impia corripuit collegia. Nempe iuuencum*
Fuſum opus Orebi in tractu coluêre; decúſque
20 *Mutauere ſuum paſcentis imagine tauri,*
21 *Graminibúſque bouis ſaturi;* FORTISque *potentis*
Scilicet obliti, quo experti auctore ſalutem
22 *Ægypto in media fuerant, & maxima facta*

Num 16, 31.

Exod. 32, 4.

Admiranda Chami in terra, metuendáque rubro
23 *In pelago. Vastare illos decreuerat, idque*
Fecisset, nisi delectus consisteret antè,
Figeret ac rupto in vallo vestigia Moses,
Verteret vt bilem properantis perdere cunctos.
24 *Hos etiam optandæ terræ fastidia tetra*
Corripuere, fidem dictis habuere nec almis:
25 *Surgit & infidum mala per tentoria murmur,*
Credere nolle IAE, *vocémve audire potentis.*
26 *Extulit ille manum solis vt sternat arenis*
27 *Hunc populũ, & semen, gentes terrasq. per amplas*
28 *Dissipet abiectum. Phagori illi ad numina vani*
Se sociant, comedunt funestáque sacra profani.
29 *His studiis stimulata etiam lenta ira laborem*
30 *Pestiferum cumulat. stetit ipsa ad limina Pinhas,*
31 *Imminuit precibus plagam: quæ cura ministro*
32 *Iustitiæ in sæclum ætatem est adscripta per omnem.*
Propter aquas Meribah infensum incēdere, malè idq.
Illorum ob furiam Mosi quoque cessit iniquam;
33 *Spiritus est cuius turbatus, vóxque fefellit,*
Labráque sermonem non produxêre relatum;
34 *Perdere nec populos voluêre, vt iusserat* IAS;
35 *Imò inter populos mixti didicere scelesta*
Facta hominum; coluere nihil simulacra iuuantum:
36 *Hic illis laqueus præcépsque immane ruinæ.*
37 *Et Satyris natos, natas quoque manibus imis;*
Infandum flamma scelus incendere voraci,
38 *Natorum innocuo, & natarum sanguine fuso:*
Sacrilegi Chanaan diuos coluere nefastos:
Sanguinibus tellus infecta & crimine fœdo est.
39 *Pollutique suis factis studiísque malignis,*
Inuertere sacri thalami sanctissima iura.

Exarsit-

Num. 14, 28.

Num. 25, 7.

30 Quanquam iratus Dominus, placatus tamen est actione Phinhas sacerdotis: & ea res adscripta est viro ad iustitiam: semper enim Deus vnicuique suum opus bonũ honestamque actionem integrã obseruat, siue iratus siue placatus sit.

Num. 20, 2.
Deut. 17, 1.

בארץ חם נוראות על ים סוף:
23 ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפרץ לפניו להשיב חמתו מהשחית:
24 וימאסו בארץ חמדה לא האמינו לדברו:
25 וירגנו באהליהם לא שמעו בקול יהוה:
26 וישא ידו להם להפיל אותם במדבר:
27 ולהפיל זרעם בגוים ולזרותם בארצות:
28 ויצמדו לבעל פעור ויאכלו זבחי מתים:
29 ויכעיסו במעלליהם ותפרץ בם מגפה:
30 ויעמד פינחס ויפלל ותעצר המגפה:
31 ותחשב לו לצדקה לדר ודר עד עולם:
32 ויקציפו על מי מריבה וירע למשה בעבורם:
33 כי המרו את רוחו ויבטא בשפתיו:
34 לא השמידו את העמים אשר אמר יהוה להם:
35 ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם:
36 ויעבדו את עצביהם ויהיו להם למוקש:
37 ויזבחו את בניהם ואת בנותיהם לשדים:
38 וישפכו דם נקי דם בניהם ובנותיהם אשר זבחו לעצבי כנען ותחנף הארץ בדמים:
39 ויטמאו במעשיהם ויזנו במעלליהם:

40 ויחר אף יהוה בעמו ויתעב את נחלתו׃

40 *Exarsitq́ue* IAE *nasus; populum, atque suorum est*
Detestatus eam sortem quam legerat ipse.

41 ויתנם ביד גוים וימשלו בהם שנאיהם׃

41 *Tradidit & manibus gentis non vnius, his quæ*
Imperat, inuidia ac odiis mota inueteratis.

42 וילחצום אויביהם ויכנעו תחת ידם׃

42 *Hostibus atque suis pressi, manibúsque subacti*
Seruitium patiendo, humiles: sed sæpius illos

43 פעמים רבות יצילם והמה ימרו בעצתם וימכו בעונם׃

43 *Eripuit: toties illi cepere rebelle*
Consilium: triti & prauis cecidere notandi

44 וירא בצר להם בשמעו את רנתם׃

44 *Ausibus. Hos vidit pressos; audire querelam*

45 ויזכר להם בריתו וינחם כרב חסדו׃

45 *Horum dignatus, meminisse ac fœderis à se*
Compositi, vtq́ue solet, multa est bonitate misertus:

46 ויתן אותם לרחמים לפני כל שוביהם׃

46 *Hósque dedit lenis cleménsque exempla benigni*
Numinis ante omnes populos vbi capta manebat

47 הושיענו יהוה אלהינו וקבצנו מן הגוים להודות לשם קדשך להשתבח בתהלתך׃

47 *Natio. Nos* IAS *serua* DEVS *optime noster,*
Gentibus éque aliis nos collige, laudibus istud
Vt sanctum nostris nomen celebretur, vt ipsi
Laude tua nobis grati charíque fruamur.

47 Igitur bonitatem & misericordiam istã maximam, qua non quid cõmeruerimus, verùm quid tu pollicitus fueris, æstimas in nobis, tandem comple, vt per sanctũ Euãgelium euocati ac redempti de manu inimicorum nostrorum liberati, seruiamus & gratulemur tibi.

48 ברוך יהוה אלהי ישראל מן העולם ועד העולם ואמר כל העם אמן הללו יה׃

48 *Sit celebris cunctísque modis* DEVS *Israel* IAS,
Quidquid agítque egítque à primo ad sæcula summa.
Huic Amen populus cunctus canat atque HaleluIah.

FINIS LIBRI IIII.

PSALMO-

PSAL. CVII.

Confitemini Domino quoniam bonus.

ARGVMENTVM.

SVPERIORI Psalmo laudabatur Deus, vt constantis misericordiæ in populum, cui promissa sua exposuerit: in hoc autẽ laudatur idem apertæ ac perpetuæ misericordiæ ac benignitatis in vniuersum hominum genus, cuiuscunque nationis & regionis. Namq. misericordia in alios ex miseria eripiendos spectatur; ostenduntur verò multiplici miseriarum genere versati homines, & tamen Deum inuocantes liberati fuisse: quibus omnibus obseruatis & collatis, duo declarantur, videlicet Dei misericordiam omnibus se inuocantibus adesse: quamobrem D. Paulus Deum diuitem esse ait in misericordia erga omnes qui inuocant eum. Alterum autem est, orationem, & preces, inuocationesque puras hominum nõ otiosas aut inanes, sed omnino vtiles esse.

CARMEN HEROICVM.

1 *VOs* IAM *celebrate bonum ac per sæcla benigno*
Numine, quod mundo monstrauit prouidus omni.
2 *Idque redempta* IAE *dicat gens, ipse redemit*
Quos arcti è manibus domini, variisque locorum
3 *Collegit terris, occasu & Solis ab ortu,*
Vnde latet Boreas, vnde & spatia ampla mari sunt:
4 *Per steriles tractus & inhospita tesqua vagantes*
Quærentes inopésque viæ, quæ duceret vrbem
5 *Ad cultam; pressi antè faméque sitique molesta,*
6 *Obtecta ac tenebris anima est. Clamore sed* IAM
Angustis rerum pressi petiere periclis:
7 *Et grauibus curis hos eruit ille, hominúmque*
Rectum iter ad sedes dux commonstrauit & vrbem.
8 *Ergo* IAM *propria & bonitas, miraculaque ipsis*
Cognita terrigenis fateantur concelebréntque.
9 *Prouidus ille animam quoniam satiauit anhelam,*
Ille bonis animam sitientem sæpè repleuit.

Quique

1 עולם duo significat, sæculum & mundũ. in superiori Psalmo significatio prior potissimum, in hoc verò posterior vsurpata est.

Pericula discriminaque omnia, quibus humana vita sæpè afflictatur, ad hæc genera, quæ in hoc Psalmo indicantur, referuntur. hæc enim cõmunia sunt omnium ferè hominum generi, etiam iis, apud quos neque fraus, neque iniuria, aut bellum, aut violentia est. nam captiuum duci, in carcerem trudi, aberrare, & pallare, ægrotare, in mari periclitari, etiam simplicib⁹ hominibus accidit aliquando. Fames publica, quanquã ob peccata accidat, tamẽ & pueros & alios non adeò improbos corripit.

8 Intercalare carmen cum conclusione argumentationis.

9 Detrusi in carcerẽ.

1 הודו ליהוה כי טוב כי לעולם חסדו׃

2 יאמרו גאולי יהוה אשר גאלם מיד צר׃

3 ומארצות קבצם ממזרח וממערב מצפון ומים׃

4 תעו במדבר בישימון דרך עיר מושב לא מצאו׃

5 רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף׃

6 ויצעקו אל יהוה בצר להם ממצוקותיהם יצילם׃

7 וידריכם בדרך ישרה ללכת אל עיר מושב׃

8 יודו ליהוה חסדו ונפלאותיו לבני אדם׃

9 כי השביע נפש שוקקה ונפש רעבה מלא טוב׃

PSAL. CXII.

Beatus vir qui timet Dominum.

ARGVMENTVM.

IN superioris Psalmi calce docuerat Psaltes, diuinorum promissorum constantiam eos propriè spectare, qui Deum timent; huius pij timoris rationem idem Psaltes hoc Psalmo exponit eodem carminis genere, atque eadem inscriptionis forma Haleluiah. complectitur autem hoc nomine timoris Domini pietatis exercitia, ea maximè quæ ad proximos ex charitate iuuandos pertinent.

1 הללו יה

1 *Haleluiah.*

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON ACROSTICHON.

אשרי איש ירא את יהוה במצותיו חפץ מאד:

2 גבור בארץ יהיה זרעו דור ישרים יברך:

3 הון ועשר בביתו וצדקתו עמדת לעד:

4 זרח בחשך אור לישרים חנון ורחום וצדיק:

5 טוב איש חונן ומלוה יכלכל דבריו במשפט:

6 כי לעולם לא ימוט לזכר עולם יהיה צדיק:

7 משמועה רעה לא יירא נכון לבו בטח ביהוה:

8 סמוך לבו לא יירא

א *ATqui beatus qui timet & colit*
ב *IAM, bene eius iussáque diligit;*
2 ג *Grande huic potenti ac dignitate*
Terra videt venerata semen.
ד *Directa virtus est quibus, audient,*
Ætate læti quod memorent sua.
3 ה *Huius domumque & copia alma*
Diuitiis opibusque complet.
ו *Viuens stat illi iustitiæ æquitas,*
4 ז *Splendénsque rectis candida lux nitet*
Caliginosa nocte. clemens,
ח *Hic facilis, bonus atque iustus.*
5 ט *Tam pulchra sors est munifici viri,*
Clemens roganti qui sua commodat;
Huic cuncta, res & verba, constant
י *Iudicio moderata recto.*
6 כ *Certè labanti nunquam animo cadet;*
ל *Longisque iusti gloria sæculis,*
Expersque durabit maligni
7 מ *Murmuris, inuidiamque vincet.*
נ *Nam fixum in IA fidere cor tenet,*
8 ס *Stat corde fultus, nil metuet quidem,*

Iussa Dei, tam quæ ad animi motus, corporisque actus, & sensuum affectus temperandos, quàm quæ ad alios iuuandos data sunt.

4 Huiusmodi piorum ratio, etiamsi omnis orbis turbetur, constat apud Deum clara, & lucet apud homines cùm opus est.

7. 8. Ille nititur fide & spe Dei promissorũ, præceptorumq. eiusdem rectam viam sequitur, quam dum insistit, nihil mouetur perturbatione rerum,

imò videt aduersarios suos in aliis viis prauis pereuntes.

9 Huius suas res bene profundentis, honor, dignitas, atque decus & amplitudo crescit, quamuis decrescentibus diuitiis & opibus humanis.

10 Ipsa autem inuidia huius aduersarios vlciscitur.

ע *Exempla pressorum suorum*
Dum videat stupeatque digna.
9 פ *Panditque egenis non tenuem manum,*
צ *Sic huic perennis iustitia ac manet;*
ק *Quantumque consurgit decorum*
Tollitur erigiturque cornu.
10 ר *Rectique cernit nescius impius,*
ש *Sæuit macrescens dentibus & crepat:*
ת *Totum peribit quidquid optant*
Impia percupiuntque turba.

עד אשר יראה בצריו׃

9 פזר נתן לאביונים צדקתו עמדת לעד קרנו תרום בכבוד׃

10 רשע יראה וכעס שניו יחרק ונמס תאות רשעים תאבד׃

PSAL. CXIII.

Laudate pueri Dominum.

ARGVMENTVM.

HVMANA opera, quamuis ad diuinæ dignitatis, & puritatis, atque efficientiæ amplitudinem immensam collata, exigua omnino sunt, tamen gratissima Deo esse, & inæstimabili præmio non destitui, ait Psaltes, propterea quòd ab ipso Deo præcepta commendataque sunt, promissis propositis, & à Dei famulis promissorum fide ac spe animatis, atque obedientia inductis, pro virili suscipiuntur & exhibentur; idque adeò Dei ipsius bonitate & benignitate niti; qui quanquam altissimus, & omnino summus maximusque sit, tamen totius mundi partes vel minimas cognoscit, curat & gubernat, & ex minimis, atque adeò non existentibus rebus magnas facit & cõstituit. vt ex sterilitate naturali fœminas magnarũ familiarum matres reddit aliquando, argumento magno misericordiæ ac liberalitatis suæ.

1 *Haleluiah.*

1 הללו יה

CARMEN DICOLON TETRASTROPHON.

IAM *vos famuli tollite laudibus,*
IAE *nomen age ac laudibus edite:*
2 IAE *nunc celebre & nomen in vltima*
Vltra & sæcula personet.
3 *Vnde & Sol oritur, quaque cadens subit,*
IAE *nomen erit laudibus inclytum.*
4 IAS *celsus enim gentibus omnibus,*
Cælis amplus & eminet.

הללו עבדי יהוה הללו את שם יהוה׃

2 יהי שם יהוה מברך מעתה ועד עולם׃

3 ממזרח שמש עד מבואו מהלל שם יהוה׃

4 רם על כל גוים יהוה על השמים כבודו׃

IAE

5 מי כיהוה אלהינו המגביהי לשבת:

5 IAE quis similis, quem colimus DEVM?
Qui ponitque thronum sedibus editis:

6 המשפילי לראות בשמים ובארץ:

6 *Quique vt respiciat quidquid in æthere*
Ac terra est, se humilem refert.

6 Hoc exemplo sæpissime spectato, confirmatur Deũ opera seruorum suorum, quãquam exigua, tamen respicere, curare, & probare, promissoque præmio prosequi.

7 מקימי מעפר דל מאשפת ירים אביון:

7 *Mendicum tenui è puluere qui erigit;*
Deiectumque fimo qui leuat indigum,

8 להושיבי עם נדיבים עם נדיבי עמו:

8 *Iungat principibus quem; populi sui*
Sistat principibus parem.

9 מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה הללויה:

9 *Ille hanc, quæ sterilis vixerat in domo,*
Fœcundam locat; & pignora dulcia
Dat matri, & cumulat gaudia pectori;
Ergo IAH *halelu inclytum.*

PSAL. CXIIII.

In exitu Israel de Aegypto.

ARGVMENTVM.

DEI summi, maximi ac potentissimi benignitatem significat Psalmus hic; qui quanquã altissimus sit & supernus, vt in præcedenti ostensum erat, tamen sese ad exiguas res, præcipuè ad hominum genus fouendum, promouendum, & amplificandum demittit: cuius rei exemplum manifestissimum editum est in liberatione ac eductione filiorum Israel ex Aegyptiaca seruitute, vbi Dominus populum illum sibi peculiariter dilectum ac ornatum esse, magnis virtutibus ac signis declarauit.

CARMEN SAPPHICVM.

1 בצאת ישראל ממצרים בית יעקב מעם לעז:

1 ISrael quando sobolesque Iacob
Barbaræ linquens populum loquelæ, &
Regna Mitsraim; nimium molestis
Vrbibus exit:

2 היתה יהודה לקדשו ישראל ממשלותיו:

2 *Iuda tunc sanctum in populum sacratur;*
Principem agnoscit Dominumque lætus
Israel dictis, opere ac potentem,
Imperiisque.

2 Iudæ tribus præcipuè selecta in significationẽ Christi ex illa orituri: & omnes Israelitarũ familiæ propter promissa patribus facta, liberatæ, ornatę, & amplificatæ sunt; declaratusq. est Israel populus, in quo Deus imperans sese sanctificare, hoc est maximũ & singulari quadam gratia prouidentem ostendere voluerit.

3 הים ראה וינס הירדן יסב לאחור:

3 *Hoc mare vt vidit, trepidans refugit,*
In caput versus redijtque Iarden;

4 ההרים רקדו כאילים גבעות כבני צאן:

4 *Vtque verueces saliere montes,*
Et iuga vt agni.

3. 4. Ad eam rem ostendendam, signis ac testimoniis naturæ magnis vsus est Deus, magna virtute editis.

5 *Dic mare ô quid te fugere, ac te Iarden*
Cogit ad summum remeare fontem?

5 מה לך הים כי תנוס הירדן תסב לאחור׃

6 *Vtque verueces trepidare montes,*
Et iuga vt agnos?

6 ההרים תרקדו כאילים גבעות כבני צאן׃

7 *Terra præsentem* DOMINVM *tremebat*
Ac DEVM, *cuius puer est Iacob.*

7 מלפני ארון חולי ארץ מלפני אלוה יעקב׃

8 *Vertit is rupem in pelagus, fluenteis*
Saxaque in amnes.

8 ההפכי הצור אגם מים חלמיש למעינו מים׃

PSAL. CXV.
Non nobis Domine, non nobis.

ARGVMENTVM.

HVMANI generis amplificationem illam Israelitico populo promissam, vt Deus absoluat ac perficiat, studiosè hoc Psalmo oratur, ratione habita, non tam exiguitatis ac tenuitatis hominum, quàm magnitudinis diuini nominis; quæ apertè cognoscetur ex exiguis & humilibus rebus ipsius voluntate & efficientia ad maximam amplitudinem euectis.

CARMEN SAPPHICVM.

1 Quoniam tu ita voluisti, ita promisisti, ita te effecturũ recepisti.

1 N*ostra non nobis celebretur* IAS
Gloria, ast istud decus atque nomen
Assere, vt constet bonitas fidesque
Ista per orbem.

1 לא לנו יהוה לא לנו כי לשמך תן כבוד על חסדך על אמתך׃

2 Si populum tuum aut minorẽ, aut parem aliis nationibus esse siueris, aut de veritate, aut de efficacitate tua gentes dubitabunt, sinistreq́ different; aut te non esse, aut ipsorũ diis forsan esse similẽ, cùm tamen hoc verissimè respõdere debeamus, te in cęlo esse potentissimum, illorum deos neque natura, neque efficacitate deos esse, sed meram vanitatem & inanitatem.

2 *Dicere & cur nam patiere gentes,*
Horũ vbi PRINCEPS DEVS *est?* DEVS *nam*

2 למה יאמרו הגוים איה נא אלהיהם׃

3 *Noster in cælis operis potensque*
Consiliique est.

3 ואלהינו בשמים כל אשר חפץ עשה׃

4 *Plena at ærumnæ simulachra ab istis*
Culta sunt, aurum atque hominum labores
Sunt & argentum, manibusque formas
Accipiunt has.

4 עצביהם כסף וזהב מעשה ידי אדם׃

5 *Os habent, nunquam tamen eloquentur,*
Nec suis possunt oculis videre,

5 פה להם ולא ידברו עינים להם ולא יראו׃

6 *Nil vel audire, vt patulis propinqui*
Auribus adstent.

6 אזנים להם ולא ישמעו

Nasus

אף להם ולא יריחון :

Nasus iis expers liquidi est odoris:

7 ידיהם ולא ימישון רגליהם ולא יהלכו לא יהגו בגרונם :

7 *Nil tenent illis manibúsve tangunt;*
Nec suis vadunt pedibus, sonant nec
Gutture voces.

8 כמוהם יהיו עשיהם כל אשר בטח בהם :

8 *Hæc sibi qui vel coluere facta,*
Fidit aut quisquis veneratus ipsis,
Horum erunt cuncti similes, Deorum
Nempe suorum.

9 ישראל בטח ביהוה עזרם ומגנם הוא:

9 *Israel fidet bene doctus* IAE,
Is sibi tutor clypeusque; & IAE

10 בית אהרן בטחו ביהוה עזרם ומגנם הוא:

10 *Fidit Aronis domus, huicque tutor*
Præsidiumque est.

11 יראי יהוה בטחו ביהוה עזרם ומגנם הוא:

11 *Qui timent* IAM *sapienter* IAE
Semper ij fidunt, quibus ille tutor
Est & inuictus clypeus, supernum
Præsidiumque.

12 יהוה זכרנו יברך יברך את בית ישראל יברך את בית אהרן :

12 *Nos memor faustè benedicet* IAS,
Israel faustè benedicet ille
Sic domum; Aronis benedicet amplam
Ille domumque.

13 יברך יראי יהוה הקטנים עם הגדלים :

13 *Ille cultores benedicet,* IAM
Qui timent, magnos simul ac minores.

14 יסף יהוה עליכם עליכם ועל בניכם :

14 *Vos bonus, natos pariterque vestros,*
Augeat IAS.

15 ברוכים אתם ליהוה עשה שמים וארץ:

15 *Prosperi atque* IAE *penitus sacrati*
Este, qui cælos solidamque terram

16 השמים שמים ליהוה והארץ נתן לבני אדם :

16 *Fecit. at cæli referuntur* IAE
Regnáque cæli:
Filiis terram dedit ille Adami.

17 לא המתים יהללו יה ולא כל ירדי דומה:

17 *Mortui non* IAH *celebrant, nec omnes*
Antra qui fossæ subeunt silentisque
Atra sepulchri.

8 Isti sunt inutiles dij omnino, qui nec se, neque suos iuuare possunt, imò deteriores quotidie fiunt, ipsa vetustate rumpuntur & franguntur, ruinis & casibus obnoxij. qui his confidunt, similes euadent; neque enim maius optare quisque debet, quàm vt Deo suo similis sit.

9 Ita nobis cõtinget, qui cùm fidamus Deo vero, viuo, & efficacissimo, erimus ab eo adiuti, suscepti, & amplificati.

12 Benedictione spirituali in cælestibus per semẽ illud, in quo benedicendæ sunt omnes familiæ terræ, qui crediderint cum fideli Abraham.

13 Non solùm ex Abrahæ & Israelis posteritate secundũ carnem, sed ex omnibus gentibus, qui timent Dominnm, ij benedictionis illius communione fruentur dono ipsius Dei.

15 Qui initio cęli imperium & sedem sibi præcipuè adscripsit; Terræ homines pręfecit; sed benedicet idem nobis, ita vt cælorum etiam regni participes efficiat.

16 Deus dedit terram filiis hominum viuẽtibus, à quibus laudari oportet. nam viuens ipse est, & viuos cultores postulat: cæteri dij mortui sunt, hoc est, non dij, & cultores habent mortuos.

Laudi-

18 Nos verò qui viuimus & speramus vitam alterā perpetuam, semper & in hac & in altera vacabimus laudibus diuinis : igitur laudate Deum omnes Ecclesiæ.

18 *Laudibus crebris celebrare at* IAM
Cura sit nobis modò & vsque in omne
Sæculum longè penitus futurum,
Vosque haleluiah.

18 ואנחנו נברך יה מעתה ועד עולם הללו יה׃

PSAL. CXVI.

Dilexi, quoniam exaudiet Dominus.

ARGVMENTVM.

DAVID post promissum sibi à Deo, Samuele interprete, regnum, cùm variis difficultatibus ac multis, idque frequenter, conflictaretur, numquam tamen fidem aut spem deposuit, neque animum despondit, neque obiectos labores ita horruit, vt diuina ope fretus non subiret; interim autem hominum iudicio illius rerum exitus bonus fore negabatur. cùm tamen omnibus hostibus & inimicis victis, omniq́ue difficultate superata, regno iam rebusq́ue cum summa dignitate & amplitudine potiretur, hunc Psalmum composuit; quo docet Dei propositum & promissum firmissimum certissimumq́ue esse, nullaq́ue difficultate, nullis viribus, nulla potentia impediri posse, quominus ad exitū oportunè perducatur, idq́. suo ipsius exēplo cōfirmat: cui multa pericula ac discrimina, implorato diuino auxilio, sunt superata, & promissi diuini fides euentu ipso firmata. Quamobrē ipse sese & studia sua, atque actionem omnem Deo, tanquam seruum Domino, à quo redemptus fuerit, dedicare consecrareq́ue velle ait.

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

1 IAM *diligo maximum,*
Vocem quippe, meas audijt ac preces:
2 *Aurem mî appulit is suam;*
Appellabo dies hunc igitur meos:
3 *Mortis namque doloribus*
Iam iam septus eram; sollicitus frequens,
Qualisque est barathri, labor
Me inuentum penitus presserat, ipseque
Angusta anxiáque omnia
Nancisci poteram, nil mihi commodi.
4 IAE *nomen at inuoco,*
IAS *hanc animam, te precor, erue.*
5 IAS *numine gratiæ*
Lenis, iustitiæ ac numine qui valet:

1 אהבתי כי ישמע יהוה את קולי תחנוני׃
2 כי הטה אזנו לי ובימי אקרא׃
3 אפפוני חבלי מות ומצרי שאול מצאוני צרה ויגון אמצא׃
4 ובשם יהוה אקרא אנה יהוה מלטה נפשי׃
5 חנון יהוה וצדיק ואלהינו מרחם׃

4 Vitā quam in summo discrimine versari video, erue, vnicam videlicet; namque ipse vitam meam tueri nō possum, nedum alias res aut quærere aut defendere : quòd si tot mihi labores subeundi sunt, animā tu meā vitamque custodi, qua ferre queam has ærūnas.

Idem,

Idem, quem colimus DEVM,
Clemens ingenio, viſceribus bonis.
6 IAS *ſimplicium vigil*
Cuſtos, certa ſalus ſit tenui mihi.
7 *Ad certam requiem tibi*
IAS *fautor adeſt, ô mea mens redi.*
8 *Morti ipſe hanc animam dabas,*
Ipſe hæc à lachrymis lumina libera,
Hunc, ne corruerem, pedem.
9 *Ante* IAM *ingrediar, terræ animantium*
Inter multiplicis gregem.
10 *Ipſe vt credideram ſic loquor; ille ego*
Qui afflictus fueram nimis.
11 *Ipſe ac dum trepido, dum tremo, dixeram,*
Mendax omnis homo quidem.
12 IAE *quid referam pro meritis bonis?*
Tot pro muneribus mihi?
13 *Attollam calicem pocula ſoſpitum,*
IAM *vocéque proferam.*
14 IAE, *dum populus me ipſius adſpicit,*
Reddam vota libens mea.
15 IAE *eſt ante oculos chara pijs ſuis*
Mors illata fidelibus.
16 IAS *(ſeruus enim ſum tuus) en age*
(Seruæ filius ac tuæ)
Soluiſti penitus tu mea vincula.
17 *Sacrum (profiteor tibi)*
Laudis perpetuæ ſacrificans feram,
IAE *nomen & inuocans.*
18 IAE, *cùm populus me ipſius inſpicit,*
Reddam vota libens mea.
19 IAE *inque æde ſacra ſtans & in atrijs,*

Intra-

6 שמר פתאים יהוה דלותי ולי יהושיע׃
7 שובי נפשי למנוחיכי כי יהוה גמל עליכי׃
8 כי חלצת נפשי ממות את עיני מן דמעה את רגלי מדחי׃
9 אתהלך לפני יהוה בארצות החיים׃
10 האמנתי כי אדבר אני עניתי מאד׃
11 אני אמרתי בחפזי כל האדם כזב׃
12 מה אשיב ליהוה כל תגמולוהי עלי׃
13 כוס ישועות אשא ובשם יהוה אקרא׃
14 נדרי ליהוה אשלם נגדה נא לכל עמו׃
15 יקר בעיני יהוה המותה לחסידיו׃
16 אנה יהוה כי אני עבדך אני עבדך בן אמתך פתחת למוסרי׃
17 לך אזבח זבח תודה ובשם יהוה אקרא׃
18 נדרי ליהוה אשלם נגדה נא לכל עמו׃
19 בחצרות בית יהוה

8 Vitam meam tu liberaſti à morte; & oculos, vt probra aliosq́ue inſultus, multos etiã dolores quos ferebam, perpetuoq́ue lugebam, peruincens, lachrymas in gaudiũ mutarem.

10 Atqui nemo mortalium pollicitus mihi eſt hanc ſalutem, qua nunc fruor. Fides mihi, vt crederem diuinis verbis, dedit, credens accepi, accipiens poſſum vera ac certa loqui de diuinis promiſſis; idq́ue loquor ac locutus fui: quo enim tempore ego affligebar, atq; ab hominib9 ad deſperationem incitabar, dixi Deũ eſſe veracem, hominum omnium iudicium & dictum à Deo auerſum, mendax fallaxq́ eſſe.

12 Igitur omnia accepta Deo fero, ſed quo officio reſpondebo Deo meo?

13 Sacrificabo ſacrificium confeſſionis, & ipſe liberatus ſoſpitale poculum Deo libabo, ac dicam, Propino tibi Domine, gratus atque ſupplex, & gratulabundus.

15 Non facilè ſuos fideles perire patitur Deus.

16 Fateor me ſeruum tuum à te redemptũ, ſeruum etiam natum, filium humilis fœminæ tibi obligatæ.

18 Priuatim ac ſingulariter in animo, atque etiam ad exemplum laudis tuæ & gratulationis in Eccleſia publicè confitebor tibi: vtrumque ratio pietasq́ue poſtulat.

Intráque ô Solyme tuos
Muros; vosque simul IAH *halelu bonum.*

בתוככי ירושלם הללו יה׃

PSAL. CXVII.
Laudate Dominum omnes gentes.

ARGVMENTVM.

GRATVLATORIVM carmen est, Ecclesiæ nomine editum, eo tempore quo diuino beneficio communis omni populo salus data est, vt in transitu maris rubri, ingressu regionis promissæ, restitutione ex Babylone, sed præcipuè in totius mundi redemptione per Christum facta, ad quam rem propriè ac præcipuè Psalmus hic pertinet, additus à Dauide tanquam coronis eius qui antecessit.

CARMEN DICOLON TETRASTROPHON.

1 IAM *dicite laudibus*
Omnes vndique gentium;
Orbis natio plurima
IAM *concelebrate.*
2 *Eius nam bonitas adest*
Nobis robore maxima;
IAE *& perpetua est fides,*
Ergo IAH *halelu bonum.*

1 הללו את יהוה כל גוים שבחוהו כל האמים׃

2 כי גבר עלינו חסדו ואמת יהוה לעולם הללויה׃

PSAL. CXVIII.
Confitemini Domino, quoniam bonus.

ARGVMENTVM.

SVB Dauidis imagine Christi mysterium continet hic Psalmus, namq. Dauid salutem sibi ac regnum Deo auctore constitisse; idque, quamuis repugnantibus omnibus illius aduersariis, & multis, & frequentibus, & potentissimis; apertè significauit, Christum suorum, atq. humani generis inimicorum innumeris myriadibus superatis, victorem euasurum, & regni cælestis regem declarandum esse, apertissimè Spiritu sancto in discipulos suos immisso, cuius virtute diuinorũ donorum confessio in Ecclesia futura esset in perpetuum.

1 Ecclesię omnes gratulatorium carmen cũ perpetuis laudib⁹ Deo canite, qui bonus, benignus est, & benignitate sua ac misericordia summa mundum perpetuò affecit.
2 Sed quia hæc salus primùm nota ac spectata fuit in Israele, confessio ab Israele incipiat. Israel in vniuersum prius vocatus ad notitiam mysteriorũ, deinde Aaronis.

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

1 IAE *ferte bono memorem laudemque decusque,*
Cuius benignum numen est, perpetuóq. manet.
2 *Israel hunc dicet primusque fatebitur Almum,*
Cuius benignum numen est, perpetuóque manet.

1 הודו ליהוה כי טוב כי לעולם חסדו׃

2 יאמר נא ישראל כי לעולם חסדו׃

Dicet

3 יאמרו נא בית אהרן כי לעולם חסדו׃

3 *Dicet & Aronis domus huncque fatebitur almum,*
Cuius benignum numen est, perpetuóque manet.

4 יאמרו נא יראי יהוה כי לעולם חסדו׃

4 *Qui metuunt* IAM, *dicent, referentque fatentes,*
Cuius benignum numen est, perpetuóque manet.

5 מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה׃

5 *Ipse locis arctis* IAH *pressus nempe vocabo,*
Respondit amplioribus IAH *spatiisque mihi.*

6 יהוה לי לא אירא מה יעשה לי אדם׃

6 IAS *ipse mihi assistat, nihil ipse timebo,*
Conentur in me quidquid, aut efficiant homines.

7 יהוה לי בעזרי ואני אראה בשנאי׃

7 IAS *auxiliisque meis mihi commodus adstet,*
Ipse inuidentes non pauens despiciámque meos.

8 טוב לחסות ביהוה מבטח באדם׃

8 *Confugere, atque* IAE *auxilium perquirere præstat,*
Niti caduco quàm viro, fidere quamq. homini.

9 טוב לחסות ביהוה מבטח בנדיבים׃

9 *Confugere, atque* IAE *auxilium perquirere præstat,*
Quàm vel potentioribus fidere principibus.

10 כל גוים סבבוני בשם יהוה כי אמילם׃

10 *Me gentes omnes circumstent, nomine at* IAE
Illos paratus cædibúsque exitiisque petam.

10 Mysterium Christi, omnium gentium debita suscipientis.

11 סבוני גם סבבוני בשם יהוה כי אמילם׃

11 *Vndique me obsessum circundent, nomine at* IAE
Illos paratus cædibúsque excidiisque petam.

12 סבוני כדברים דעכו כאש קוצים בשם יהוה כי אמילם׃

12 *Me obsideant vt apes; spinis ceu extinguitur ignis,*
In nomine IAE *sic eos excidio afficiam.*

13 דחה דחיתני לנפל ויהוה עזרני׃

13 *Præcipiti impulsu impuleras turbare ruentem*
Me aggressus, IAS *affuit mi, auxiliúmque tulit.*

14 עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה׃

14 IAH *robur mihi & auxiliũ, psalmusq. canendus,*
Auctor salutis qui fuit semper eritque mihi.

15 קול רנה וישועה באהלי צדיקים ימין יהוה עשה חיל׃

15 *Voce salutaris resonent tentoria cantus*
Iustis; vt IAE *exercitum dextra facit solidum.*

Vt IAE. *&c.*] Cantici argumentum erit; omnem opem & facultatem, atque virtutem solidam, ex dextera Dei esse.

16 ימין יהוה רוממה ימין יהוה עשה חיל׃

16 *Alta* IAE, *excellens præstanti numine, dextra,*
Vires, & IAE *exercitum dextra facit solidum.*

17 לא אמות כי אחיה ואספר מעשי יה׃

18 יסר יסרני יה ולמות לא נתנני׃

19 פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יה׃

17 *Non moriar, viuens referam* IAH *fortia gesta;*
18 *Correptor* IAS *mi fuit; non dedit vt morerer.*
19 *Iustitiæ quas ingrediar mihi pandite portas,*
IAH *gratiarum munus ac debita sacra feram.*

17 Sacrificaturus hostiam laudis Deo, ingrediar portam iustitiæ ac misericordiæ. his portis verè ingressus est Christus, quas aliis etiam patefecit.

20 *Hæc porta eſt* IAE, *iuſti quam ſemper adibunt:*
21 *Laudabo te, exoratus es qui mihi certa ſalus.*
22 *Quem lapidem artificum proiecerat improbitas, hic*
Eſt angularis in domo præcipuúmque caput.
23 *Hoc noſtris oculis mirandum conſtat ab* IA;
24 *Nobis ab* IA *hic eſt dies lætitiæ celebris.*
25 *Nunc adeò ſerua, núncque* IAS *ferque ſalutem,*
IAS *ſecunda cœpta fac nunc adeóque faue.*
26 *Proſper & ille,* IAE *venit huc qui nomine vobis,*
IAE *precamur fauſta queis contigit eſſe domus.*
27 FORTIS *nempe* IAS *nobis illuxit; ad aræ*
Ligate cornua hoſtiam funibus implicitam.
28 *Extollẽs mihi te* FORTEMq. DEVMq. *fatebor,*
Te laude tollam in aſtra, te gratus vbique canam.
29 IAE *ferte bono memorem laudemque decusque,*
Cuius benignum numen eſt, perpetuóque manet.

22 Fuerat reiectus & repudiatus Dauid, ſed iudicio & efficientia Dei caput populi eſt conſtitutus. Verus lapis angularis Chriſtus, qui vtrumque parietẽ coniunxit, & vtraque vnum fecit.
23 Hæc lætitia vera, verè eſt per Chriſtum allata.

20 זה השער ליהוה צדיקים יבאו בו׃
21 אודך כי עניתני ותהי לי לישועה׃
22 אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה׃
23 מאת יהוה היתה זאת היא נפלאת בעינינו׃
24 זה היום עשה יהוה נגילה ונשמחה בו׃
25 אנא יהוה הושיעה נא אנא יהוה הצליחה נא׃
26 ברוך הבא בשם יהוה ברכנוכם מבית יהוה׃
27 אל יהוה ויאר לנו אסרו חג בעבתים עד קרנות המזבח׃
28 אלי אתה ואודך אלהי ארוממך׃
29 הודו ליהוה כי טוב כי לעולם חסדו׃

PSAL. CXIX.

Beati immaculati in via.

ARGVMENTVM.

DIVINORVM eloquiorum contemplatio diligens atque diſerta, myſteriorumque in illis libris contentorum admiratio, ſummæque ac planè diuinæ ſapientiæ agnitio mirabiles ſui in vatis mente atque animo excitauerat amores, ex quibus Pſalmus hic, ſummo tum iudicio, tum artificio promanauit. qui totius legis, hoc eſt, diuinorum librorum ſummam complectitur laudem, præſtantiam in primis, auctoritatem, æquitatem, rerum cognitionem omnium, maximam præterea vtilitatem in illis cognoſcendis, & ſtudio vero ac pio exercendis eſſe declarans, dignam perpetuo ſtudio, perpetuoque obſequio atque exercitio lectionẽ illam eſſe affirmans: verùm quòd ad puritatem in ipſis libris & præceptis diuinis exactam & poſtulatam præſtandam, filiorũ Adæ vires non adeò valent interim dùm vetus homo in membris ipſis continetur: poſcit vates, anxieque cupit & optat, illud impedimentum à ſe remoueri ac pelli, virtute Dei per Spiritum ſanctum immiſſum, cuius efficientia ipſe poſſit & velle & perficere pro bona voluntate Dei ipſius. Conſtat carmen plurimis argumentis & ornamentis ex ipſa diuinæ legis contemplatione & obſeruatione petitis.

CARMEN ELEGIACVM ACROSTICHON.

א *A*

1 *AMplè felices illi quibus eſt via ſimplex,*
Lege IAE *ingreſſis id ſtudiumque manet.*

1 אשרי תמימי דרך ההלכים בתורת יהוה׃

Ac qui

2 אשרי נצרי עדתיו בכל לב ידרשוהו:

2 *Ac qui eius testata student seruare, beati,*
Huncque omni quærunt corde petúntque pij.

3 אף לא פעלו עולה בדרכיו הלכו:

3 *Artifices fraudis prauæ simul esse nequibunt;*
Illius innocuas atque tenere vias.

3 Iustissima sunt quæ præcepisti, ideoque dignissima, quæ summo studio & omnibus viribus obseruentur, atque ita à te iussum est.

4 אתה צויתה פקדיך לשמר מאד:

4 *At tu præcipiens validè obseruare iubebas*
Quæ mandata tuo sunt data consilio.

5 אחלי יכנו דרכי לשמר חקיך:

5 *Atque vtinam tua decreta vt sanctissima seruem,*
Sint mihi constratæ compositæque viæ.

5 Vtinam autem omnino mẽte, animo atq. virtute omni ita comparatus sim, vt possim tua præcepta, vti decet, seruare.

6 אז לא אבוש בהביטי אל כל מצותיך:

6 *Absfuerit mihi túncque pudor, tua cuncta videndo*
Cùm præcepta sequi, conspicere ac valeam.

7 אודך בישר לבב בלמדי משפטי צדקך:

7 *Addiscens tua cùm fuero iustissima iura,*
Perfecto grates tunc tibi corde feram.

8 את חקיך אשמר אל תעזבני עד מאד:

8 *Attamen vt decreta tua obseruare parantem*
Ne me, valde oro, destituas famulum.

8 Id autem tua gratia magna potero, quam, vt mihi præstes, oro.

ב B

9 במה יזכה נער את ארחו לשמר כדברך:

9 *Blanda iuuenta viam quî purget? seruet vt illa,*
Quæ verbis monstras significasque tuis.

9 A pueritia ipsa nulla commodior institutio ad vitam informandam, quàm legis tuæ studium.

10 בכל לבי דרשתיך אל תשגני ממצותיך:

10 *Blando etiam te corde peto, te pectore toto,*
Fallere præceptis ne sine méque tuis.

11 בלבי צפנתי אמרתך למען לא אחטא לך:

11 *Blanda tua abdideram iam corde ac pectore dicta,*
Ne tibi peccarem, neu vitium facerem.

12 ברוך אתה יהוה למדני חקיך:

12 *Blanda tua ô benedicte* IAS *decreta doce me;*
Te mihi doctorem discipulus celebrem.

12 Cupio non solùm indice, sed doctore atque auctore te vti.

13 בשפתי ספרתי כל משפטי פיך:

13 *Bellè ipse & labiis propriis numerata ferebam*
Iura, oris mihi sunt quæ monumenta tui.

14 בדרך עדותיך ששתי כעל כל הון:

14 *Bellis diuitiis tua me testata, meam plus*
Omnibus afficiunt lætificántque viam.

14 Nullę diuitiæ mũdi me magis afficere, aut beatum lætumq. reddere possunt, viæque meæ cursum prosperè ꝑmouere, quàm ea quæ testatus es.

15 בפקודיך אשיחה ואביטה ארחתיך:

15 *Blanda tua vt mandata libẽs meditórq. loquórque,*
Aspicio ipse frequens orbita quáque tua est!

16 בחקתיך אשתעשע לא אשכח דברך:

16 *Bella mihi decreta tua & mihi gaudia magna*
Inde fluunt, verbi haud sim memor ipse tui.

ג G

17 Tuo ſeruo ac obſequiis tuis addicto, etſi inutili ſit præmiũ vita illa, qua tibi melius poſſim ſeruire.

18 Præbe mihi tu ſpiritus tui gratiam.

17 *Grandia redde tuo famulo tua præmia, viuam*
Obſeruans verbum comperiarque tuum.

17 גמל על עבדך אחיה ואשמרה דברך׃

18 *Grandia vt ipſe tuæ inſpiciam miracula legis,*
Auctor luce meos expedias oculos.

18 גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך׃

19 Interim dum me renouas, & ciuem cõſtituis ſanctorum, inſtrue me tuis præceptis, ne errem in via morum ac vitæ.

19 *Grata mihi tua ne abſcondas præcepta; etenim ſum*
Terræ hoſpes, patriis exul & ipſe locis.

19 גר אנכי בארץ אל תסתר ממני מצותיך׃

20 *Geſtit & in cunctas anima hæc dum percupit horas,*
Iura tua exoptans frangitur ac teritur.

20 גרסה נפשי לתאבה אל משפטיך בכל עת׃

21 *Grex maledictus erit deteſtandusque ſuperbi,*
Præceptis errant qui exiliuntque tuis.

21 גערת זדים ארורים השגים ממצותיך׃

22 Ne permittas me irrideri ac deſpici teſtimoniorum tuorum cauſa, verùm teſtimonia tua euentu ſecundo confirmato.

23 Principes multa de me & cõtra me loquuntur, quæ tamen ipſe omnino prætermitto, non valde curans, dum meditor ea quæ à te decreta ſunt & conſtituta principibus ac ſingulis ordinibus.

22 *Garrula probra mihi longè hinc, deſpectio & abſit;*
Teſtamenta etenim ſunt mihi ſancta tua.

22 גל מעלי חרפה ובוז כי עדתיך נצרתי׃

23 *Grande ſonant verbis Domini in me multa locuti,*
Sed decreta tua hæc ipſe loquor famulus.

23 גם ישבו שרים בי נדברו עבדך ישיח בחקיך׃

24 *Gaudia ſumma mihi tua teſtamenta feruntur,*
Sunt mihi conſulti conſiliÿque viri.

24 גם עדתיך שעשעי אנשי עצתי׃

ד D

25 *Demiſſa hæc anima eſt hæretque in puluere, verbi*
Ipſe tui vt viuam iam memor efficias.

25 דבקה לעפר נפשי חייני כדברך׃

26 *Doctum redde tuis decretis me, mihi adeſque,*
Reſpondéque, meas dum numero ipſe vias.

26 דרכי ספרתי ותענני למדני חקיך׃

27 *Doctus ego tua quò mediter miracla, viam da*
Te duce mandati diſcere poſſe tui.

27 דרך פקודיך הבינני ואשיחה בנפלאותיך׃

28 *Defluit hæc ſtillans anima heu nimis anxia, fultor*
Me firma, ac verbi ſis memor ipſe tui:

28 דלפה נפשי מתוגה קימני כדברך׃

29 *Dimoueaſque viam mendacem protinus à me;*
Lege tua & grata & me miſerante foue.

29 דרך שקר הסר ממני ותורתך חנני׃

30 *Delegi ipſe viam veram penituſque fidelem,*
Et tua propoſui iura ineunda mihi.

30 דרך אמונה בחרתי משפטיך שויתי׃

31 *Diuelli haud poſſint* IAS *teſtata; mihi iſta*
Hærent; quorum tu ne ſine me pudeat.

31 דבקתי בעדותיך יהוה אל תבישני׃

Decur-

32 דרך מצותיך ארוץ כי תרחיב לבי׃

32 *Decurram ipſe viam præceptorúmque tuorum,*
Ipſe velis modò cor amplificare meum.

32 Auge me Spiritus ſancti dono, cuius virtute cor meum amplificetur, ad decurrẽdam viam, &c.

ה *H*

33 הורני יהוה דרך חקיך ואצרנה עקב׃

33 *Horteris doceáſque viam me, poſco, tuorum*
Decretorum IAS*, quam ſequar in ſolidum.*

34 הבינני ואצרה תורתך ואשמרנה בכל לב׃

34 *Hîc me tu erudiens doceas modò, lex tua cordi*
Sic ſacra, ſic conſtans, ſic erit apta meo.

34 Effice vt te doctore ego vtar, dicarque doctus à te.

35 הדריכני בנתיב מצותיך כי בו חפצתי׃

35 *Hanc volo, túq. mihi hanc monſtra, quæ certa tuorũ*
Eſt præceptorum ſemita, quam cupio.

36 הט לבי אל עדותיך ואל אל בצע׃

36 *Hoc tua propenſum cor teſtamenta petat fac,*
Semotum turpi ſorde & auaritia.

37 העבר עיני מראות שוא בדרכך חיני׃

37 *Hos oculos, ne vana queant, diuerte, videre;*
Méque tua inſpira viuificáque via.

38 הקם לעבדך אמרתך אשר ליראתך׃

38 *Huic ſtatues dictúmque tuum reſponſáque ſeruo,*
Quæque tui poſſunt accumulare metum.

38 Interim dum nondum filius, ſed ſeruus dicor, timore illo pio me imple.

39 העבר חרפתי אשר יגרתי כי משפטיך טובים׃

39 *Horrens quódq. tuli opprobrium durũ, mihi trãsfer,*
Quippe tua (agnoſco) ſunt bona iudicia.

40 הנה תאבתי לפקודיך בצדקתך חיני׃

40 *Hic mandata animus cupit en tua, viuere me fac*
Iuſtum, iuſtitiæ participémque tuæ.

ו *V*

41 ויבאני חסדך יהוה תשועתך כאמרתך׃

41 *Vt tua dicta* IAS*, tua ſic bonitáſque ſalúſque*
Fac, potes, accedant, aduueniántque mihi.

41 Effice in me id, quod dicto tuo erga hominum ſalutem pollicitus es.

42 ואענה חרפי דבר כי בטחתי בדברך׃

42 *Verbum exprobranti mihi iam reſponſáque reddam,*
Iſtud quod verbum ſit mihi præſidium.

43 ואל תצל מפי דבר אמת עד מאד כי למשפטיך יחלתי׃

43 *Vſque fidele meo verbum ne dimoue ab ore,*
Omninò expectans dum tua iura peto.

44 ואשמרה תורתך תמיד לעולם ועד׃

44 *Vſque in ſæcla tuæ póſtque omnia ſæcula legis*
Semper ego obſeruans cultor eróque pius.

45 ואתהלכה ברחבה כי פקדיך דרשתי׃

45 *Vt tua quæſiui cupidus mandata, per amplum*
Vitæ iter inſtituens progredior ſpatium.

45 Cùm ego exactè legem obſeruauero mandatorum tuorum diligenter cognitam, nullis animi anxietatibus afficiar.

46 ואדברה בעדתיך נגד מלכים ולא אבוש׃

46 *Vſus & ipſe tuis teſtatis, eloquar ante*
Reges, nec fuerit mî pudor illa loqui.

56 Eſt enim in illis ſumma auctoritas ac ſapientia maxima.

47 *Valde amo quippe tua amplexus præcepta; mihi illa*
Gaudia perpetuam lætitiámque ferent.

47 ואשתעשע במצותיך אשר אהבתי׃

48 *Vt tua chara mihi palmas ad iussa leuabo!*
Decretísque tuis vt meditabor auens!

48 ואשא כפי אל מצותיך אשר אהבתי ואשיחה בחקיך׃

ז S

49 *Sis memor ô verbi, famulo iam pollicitus quod*
Cùm fueris, certam spem facis esse mihi.

49 זכר דבר לעבדך על אשר יחלתני׃

50 *Solamen mihi, dum rebus miseris premor, hoc est,*
Quod mihi ades, dicto viuere dasque tuo.

50 זאת נחמתי בעניי כי אמרתך חיתני׃

51 *Sæpè diu ac valde me derisere superbi;*
A lege at flexi non tamen ipse tua.

51 זדים הליצני עד מאד מתורתך לא נטיתי׃

52 *Sum memor, à primo refero tua iuráque mundo,*
IAS solaménque hoc mihi sit solidum.

52 זכרתי משפטיך מעולם יהוה ואתנחם׃

53 *Sat mihi membra tremũt, me totũ inuasit & horror,*
Quòd legem spernant impia turba tuam.

53 זלעפה אחזתני מרשעים עזבי תורתך׃

54 *Sunt mihi psallendi, tua sunt decreta canendi,*
Materies variis queis vagor hospitiis.

54 Omni loco, tempore, & occasione inuenio in decretis tuis, quemadmodum agẽdum vtendumq; mihi sit. idque tunc cano atque laudo.

54 זמירות היו לי חקיך בבית מגורי׃

55 *Sum quoque nocte tui memor IAS nominis; vtque*
Obseruem legem, stat mihi cura, tuam.

55 זכרתי בלילה שמך יהוה ואשמרה תורתך׃

56 *Sancta & culta mihi tua quòd mandata fuerunt;*
Hæc mihi contingunt experiórque bona.

56 זאת היתה לי כי פקודיך נצרתי׃

ח H

57 *Hæc mea pars, IAS, dixi, obseruare tenebor*
Verba tua, hoc dixi, propositúmque manet.

57 חלקי יהוה אמרתי לשמר דבריך׃

58 *Hoc precor ante tuos vultus miserere, rogo te*
Corde omni, certa ac fac mihi dicta tua.

58 חליתי פניך בכל לב חנני כאמרתך׃

59 *Hos ego namque pedes tua per testata reduxi,*
Dum referóque meas, cogito dúmque vias.

59 חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדתיך׃

60 *Hactenus ipse tua vt seruem præcepta (nec vnquam*
Cessaui) properans, & celer ipse fui.

60 חשתי ולא התמהמהתי לשמר מצותיך׃

61 *Haud mihi (me quamuis præda implicuere cateruæ*
Impiæ) erat legis cura relicta tuæ.

61 חבלי רשעים עודני תורתך לא שכחתי׃

Horri-

62 חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך:

62 *Horrida vel mitis nox sit, media erigor, vt te*
Iuráque confitear, iustitiámque tuam.

63 חבר אני לכל אשר יראוך ולשמרי פקודיך:

63 *His ego sum socius cunctis metuentibus & te,*
Et queis mandati cura probanda tui est.

63 Sanctorum communione fruor, dum pietatem exerceo.

64 חסדך יהוה מלאה הארץ חקיך למדני:

64 *Hausit terra tuum numen, quo est plena, benignum;*
Decretis me IAS *perge docere tuis.*

ט T

65 טוב עשית עם עבדך יהוה כדברך:

65 *Tu bene munificus famulo mihi nempe fuisti*
IAS, *quæ verbi vis memoranda tui est.*

66 טוב טעם ודעת למדני כי במצותיך האמנתי:

66 *Túque bonum sensum melius quoque scire doce me:*
Nam tua præcepta hæc sunt mihi certa fide.

67 טרם אענה אני שגג ועתה אמרתך שמרתי:

67 *Tramite depulsus, cùm nondum frangerer, ipse*
Errabam; seruo nunc tua dicta pius.

67 Correptus à te sum quòd errarem; nunc iam cautior mihíque sapientior factus correptione tua, dictis tuis animũ studiumq. admoui.

68 טוב אתה ומטיב למדני חקיך:

68 *Tu bonus & bene munificus decreta doceto*
Me tua, méque tuum perfice discipulum.

68 Optarim verò potius doceri Spiritu tuo.

69 טפלו עלי שקר זדים אני בכל לב אצר פקודיך:

69 *Toto corde tua obseruo mandata, superbi*
Quamquam compingant nomina vana mihi.

60 טפש כחלב לבם אני תורתך שעשעתי:

70 *Tanquam pinguis adeps horum cor gliscit obesum,*
Lex tua sed magnam fert mihi lætitiam.

71 טוב לי כי עניתי למען אלמד חקיך:

71 *Tunc mihi, cùm fueram afflictus, bene contigit, vnde*
Mî tua decreta addiscere posse datum est.

72 טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף:

72 *Tam mihi chara tui lex oris, commoda tamque est,*
Auri atque argenti millia vt exuperet.

י I

73 ידיך עשוני ויכוננוני הבינני ואלמדה מצותיך:

73 *Instrue me vt discam tua iam præcepta, paratus*
Quippe ego sum manibus factus & antè tuis.

74 יראיך יראוני וישמחו כי לדברך יחלתי:

74 *Inspicientque pij me læti, téque timentes,*
Quòd spem firmarint hanc tua verba mihi.

75 ידעתי יהוה כי צדק משפטיך ואמונה עניתני:

75 IAS, *ipse scio tua sanctáque iustáque iura:*
Quòd me afflixisti, veráque causa fuit.

76 יהי נא חסדך לנחמני כאמרתך לעבדך:

76 *Ista tua ô bonitas me consoletur, vt istud*
Verbum, quo famulus stat tuus, exposuit.

Interio-

77 Renoua sensum cordis mei Spiritu sancto misericordissimo tuo, sic in interiori homine viuens, mandata tua rectè seruabo.

77 *Interiora tua accedant mihi viscera, viuam;*
Nam tua lex certam fert mihi lætitiam.

78 *Illos & pudeat, qui me inuertere superbi*
Falsò: mandata at proloquar ipse tua.

79 *Illi etiam, qui te metuunt, testatáque norunt*
Qui tua, me reditu vel properante petant.

80 *Isto decreto simplex rectúmque meum cor*
Esto, vt non possit me temerare pudor.

כ C

81 *Cúmque à te hæc anima expectat poscítque salutem,*
Deficit, expecto sed tua verba tamen.

82 *Cuncta & vis oculos hos deficit; in tua dicta*
Me consolari, dico vbi tempus erit?

83 *Certè oblitus eram nunquam decreta tua, etsi*
Instar vtris fumo complicitus fuerim.

84 *Certa tuo famulo præbe vt sit summa dierum,*
Hostes cùm statues iudicio ipse meos.

85 A periculis tam internis quàm externis me liberas intentũ præceptis tuis obseruandis.

85 *Clàm puteos mihi foderunt foueásque superbi,*
Lege tua quæ non constituisse licet.

86 *Cuncta tua (hoc scio) sunt præcepta fidelia, vanè*
Me sequitur turba hæc; tu mihi profer opem.

87 *Consumptus penè his fueram, terráque repulsus;*
Mandata at liqui non tamen ipse tua.

88 *Custodire tuum vt poßim testata per os, da;*
Viuere & vt poßim pro bonitate tua.

ל L

89 *Laude omni verbum dignum, dum sæcla manebunt,*
In cælis IAS *státque manétque tuum.*

91 Omnia quæ creata sunt, constant in suo gradu singula, ea, inquam, quæ permanserunt in electione sua; eaque hodie certissima sunt, eundemque ordinem tenent.

90 *Lata ac terra tuis dictis vt condita constat*
Sæcula cuncta, manet sic tua certa fides.

91 *Lecta etenim sunt cuncta tibi, et famulantur ad vnguem;*
Iudiciis hodie certa stetere tuis.

77 יבאוני רחמיך ואחיה כי תורתך שעשעי׃
78 יבשו זדים כי שקר עותוני אני אשיח בפקדיך׃
79 ישובו לי יראיך וידעי עדתיך׃
80 יהי לבי תמים בחקיך למען לא אבוש׃
81 כלתה לתשועתך נפשי לדברך יחלתי׃
82 כלו עיני לאמרתך לאמר מתי תנחמני׃
83 כי הייתי כנאד בקיטור חקיך לא שכחתי׃
84 כמה ימי עבדך מתי תעשה ברדפי משפט׃
85 כרו לי זדים שיחות אשר לא כתורתך׃
86 כל מצותיך אמונה שקר רדפוני עזרני׃
87 כמעט כלוני בארץ ואני לא עזבתי פקדיך׃
88 כחסדך חיני ואשמרה עדות פיך׃
89 לעולם יהוה דברך נצב בשמים׃
90 לדר ודר אמונתך כוננת ארץ ותעמד׃
91 למשפטיך עמדו היום כי הכל עבדיך׃

92 לולי תורתך שעשעי אז אבדתי בעניי׃

92 *Lex nisi me tua delectet, iucundáque firmet,*
Dum premor afflictus, perditus ipse forem.

93 לעולם לא אשכח פקודיך כי בם חייתני׃

93 *Liber in æternum tua non mandata relinquam*
Immemor; his etenim tu mihi viuere das.

94 לך אני הושיעני כי פקודיך דרשתי׃

94 *Lætus ego quoniam quæro mandata tua & sum,*
Sum tuus, ergo mihi sit tua certa salus.

95 לי קוו רשעים לאבדני עדתיך אתבונן׃

95 *Lata acie expectant me vt perdant, impia turba;*
Testamenta tua at tum mage perspicio.

96 לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאד׃

96 *Latum est vsque tuum præceptũ & sine carẽs; quem*
Vidi equidem in summis omnibus ipse aliis.

96 Omnium aliarum rerum humanarũ ac dictorum finem certum, & summam esse constat, omnes autem aliarum rerum summas exuperat magnitudine tuum mandatum.

מ M

97 מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי׃

97 *Me tua lex quanto deuinctum incendit amore;*
Hanc meditor totum cogito perque diem.

98 מאיבי תחכמני מצותך כי לעולם היא לי׃

98 *Magna mea exuperat per te sapientia & hostes,*
Istis præceptis; quæ mihi perpetua.

99 מכל מלמדי השכלתי כי עדותיך שיחה לי׃

99 *Magna ego dum meditor tua testatissima, multa*
Noui, doctores quæ latuere meos.

100 מזקנים אתבונן כי פקודיך נצרתי׃

100 *Mandata obseruo quoniam tua, iam mihi cedent*
Prudentes monitis consilióque senes.

101 מכל ארח רע כלאתי רגלי למען אשמר דברך׃

101 *Méque meósque pedes prauis auerto viis, vt*
Obseruem verbum, prosequar atque, tuum.

102 ממשפטיך לא סרתי כי אתה הורתני׃

102 *Me valde doctum fecisti; quippe tuis non*
Vllo dimoueor tempore iudiciis.

103 מה נמלצו לחכי אמרתך מדבש לפי׃

103 *Melle magísque meo tua dulcia dicta palato &*
Ori sunt, quid tam dulce referre queam?

104 מפקודיך אתבונן על כן שנאתי כל ארח שקר׃

104 *Me tua prudentem reddunt mandata, quòd omnis*
Detestata ideò semita vana mihi est.

נ N

105 נר לרגלי דברך ואור לנתיבתי׃

105 *Næ pedibus nostris præstant tua verba lucernam,*
Lumen sunt certum tramitis atque mei.

106 נשבעתי ואקימה לשמר משפטי צדקך׃

106 *Non fallam iurata mihi, stabilitáque figam,*
Vt iura obseruem iustitiamque tuam.

107 *Non modus afflicto mihi constat, viuifica me*
*I*AS, *quæ verbi spes mihi magna tui est.*

107 נעניתי עד מאר יהוה חיני כרברך :

108 *Nostro ore & quæ sponte fero, gratè excipias; me*
Iudicia ô IAS *edoceasque tua.*

108 נדבות פי רצה נא יהוה ומשפטיך למרני :

109 *Nam quanquã hãc animã expositã semper fero, pal-*
Inque meis, legis sum memor ipse tuæ. (*mis*

109 נפשי בכפי תמיד ותורתך לא שכחתי :

110 *Non pia turba mihi laqueum posuere, sed egi*
Errans mandatis deuia nulla tuis.

110 נתנו רשעים פח לי ומפקודיך לא תעיתי :

111 *Nota mihi sunt sors tua contestata per æuum,*
Illa etenim cordi gaudia certa meo.

111 נחלתי עדותיך לעולם כי ששון לבי המה :

112 *Nempe ipse vt faciam tibi quæ decreta, meum cor*
Inclino; tandem hoc est mihi perpetuum.

112 נטיתי לבי לעשות חקיך לעולם עקב :

ס *S*

113 *Sunt inuisa mihi commenta agitataque vili*
Ingenio; legem diligo at vsque tuam.

113 סעפים שנאתי ותורתך אהבתי :

114 *Scutum, &, qua lateam, mihi tu es tutela; manetq.*
In verbo constans spes mihi summa tuo.

114 סתרי ומגני אתה לדברך יחלתי :

115 *Sistite me procul, ô, procul hinc estote maligni,*
Vt præcepta mei sint mihi culta DEI.

115 סורו ממני מרעים ואצרה מצות אלהי :

116 *Sustentare tuo, vt viuam, me pergito dicto;*
Me ac spe decepta ne patere vt pudeat.

116 סמכני באמרתך ואחיה ואל תבישני משברי :

117 *Suffer me, vt seruer semper, decreta tua & sint*
Gaudia, lætitiæ materiesque mihi.

117 סעדני ואושעה ואשעה בחקיך תמיד :

118 *Spretos calcasti, tua qui decreta relinquunt*
Errantes, mendax fraus agit hos etenim.

118 סלית כל שוגים מחקיך כי שקר תרמיתם :

119 *Sanè tu veluti fæces terræ impia deles*
Agmina, testata hinc diligo & ipse tua.

119 סיגים השבת כל רשעי ארץ לכן אהבתי עדתיך :

120 *Statque horrens caro nostra tuo stupefacta timore,*
Eque tuis pauidus iudiciis metuo.

120 סמר מפחדך בשרי וממשפטיך יראתי :

ע *H*

121 *Hoc egi, vt facerem ius, feci iustitiamque;*
Ne patere vt turba heu me violenta premat.

121 עשיתי משפט וצדק בל תניחני לעשקי :

Hunc

122 ערב עבדך לטוב אל יעשקני זדים׃

122 *Hunc famulum posito confirma pectore in alma*
Commoda, ne violens turba superba premat.

123 עיני כלו לישועתך ולאמרת צדקך׃

123 *Hærent dum sperant oculi hi, expectantq. salutem,*
Dictáque iustitiæ dum tua, deficiunt.

124 עשה עם עבדך כחסדך וחקיך למדני׃

124 *Huic famulo, vt solitus te es confirmare benignum,*
Effice; decretis me doceasque tuis.

125 עבדך אני הבינני וארעה עדתיך׃

125 *Hoc sum, confiteor, seruus tuus, instrue tu me, ac*
Testamenta iube me bene nosse tua.

126 עת לעשות ליהוה הפרו תורתך׃

126 *Hora ac tempus adest* IAE *vt faciátque parétque:*
Lex tua spreta istis & violata fuit.

127 על כן אהבתי מצותיך מזהב ומפז׃

127 *Hic præcepta tua et mihi sunt charissima plusquàm*
Aurum, perspicua Pazius ac facie.

128 על כן כל פקודי כל ישרתי כל ארח שקר שנאתי׃

128 *Hinc ergo omnino rectè mandata notaui*
Omnia, & inuisa est semita vana mihi.

פ P

129 פלאות עדותיך על כן נצרתם נפשי׃

129 *Planè mira etiam sunt contestata tua, vnde*
Hæc anima obseruans illa colit meritò.

130 פתח דבריך יאיר מבין פתיים׃

130 *Porta ipsa illustrat verborum prima tuorum,*
Illa rudes animos erudit atque docet.

131 פי פערתי ואשאפה כי למצותיך יאבתי׃

131 *Pandens ósque meum aspiro ac sitibundus anhelo,*
Nam præcepta aueo percupióque tua.

132 פנה אלי וחנני כמשפט לאהבי שמך׃

132 *Pone oculos in me aspiciens, miserere mei, qui*
Nomen amant, quali iure fuere, tuum.

132 Eundem te mihi exhibe, quem soles tui nominis amatoribus.

133 פעמי הכן באמרתך ואל תשלט בי כל און׃

133 *Passus, oro, meos compone ac dirige verbo*
Ipse tuo, obliqui vt nil mihi præsit, age:

134 פדני מעשק אדם ואשמרה פקודיך׃

134 *Praua hominis me vi ac violenta siste redemptum,*
Mandata vt seruem perficiámque tua.

135 פניך האר בעבדך ולמדני את חקיך׃

135 *Prome tui lucem vultus, & lumina seruo,*
Decreta ac doctor dicere da tua me.

136 פלגי מים ירדו עיני על לא שמרו תורתך׃

136 *Plena oculi hi lachrymis ideò emisere fluenta,*
Quòd seruata istis lex tua non fuerit.

צ *S*

137 *Sancte* IAS *iustum celebrent te, iustus enim tu es,*
Et tua iusta simul rectáque iudicia.

137 צדיק אתה יהוה וישר משפטיך׃

138 *Sunt præcepta tuis testatis iussáque constans*
Iustitia, atque fides, sunt tibi chara adeò.

138 צוית צדק עדתיך ואמונה מאד׃

139 *Succisus zelo indignor quòd non memores sunt;*
Nec recolunt hostes, quæ tua verba, mei.

139 צמתתני קנאתי כי שכחו דבריך צרי׃

140 *Seruus amat tua dicta tuus, purissima multum &*
Explorata etiam sæpè probata magis.

140 צרופה אמרתך מאד ועבדך אהבה׃

141 *Sum paruus, contemptus ego: mandata tua atqui*
Casibus in nullis immemor abijciam.

141 צעיר אנכי ונבזה פקודיך לא שכחתי׃

142 *Stat tua iustitia in totum iustißima seclum;*
Est tua lex verax, ipsáque summa fides.

142 צדקתך צדק לעולם ותורתך אמת׃

143 *Stringens anxietas reperit me angustiáque ingens:*
Sed præcepta tua hæc sunt mihi delitiæ.

143 צר ומצוק מצאוני מצותיך שעשעי׃

144 *Sunt testata tua in totum iustißima sæclum:*
Instrue me, & viuam; scire ea, vita mihi est.

144 צדק עדותיך לעולם הבינני ואחיה׃

ק *Q*

145 *Quum te corde vocem toto, exorare precor, mi*
IAS *decreta atque vsque tenebo tua.*

145 קראתי בכל לב ענני יהוה חקיך אצרה׃

146 *Qui voco te, mihi tu fer opem, proferque salutem;*
Testatisque tuis inuigilabo pius.

146 קראתיך הושיעני ואשמרה עדתיך׃

147 *Quum primũ venit aurora, & prior excitor, & te*
Inuoco, dant certam spem tua verba mihi.

147 קדמתי בנשף ואשועה לדבריך יחלתי׃

148 Antequam matutini custodes indicent auroræ aduentũ, ego iam euigilans cogito de dictis tuis.

148 *Quò tua dicta loquens mediter, mea lumina somno*
Excita, custodes præueniunt vigiles.

148 קדמו עיני אשמרות לשיח באמרתך׃

149 *Qua bonitate vales* IAS *hanc excipe vocem,*
Iura tua vt constent, me quoque viuere fac.

149 קולי שמעה כחסדך יהוה כמשפטך חיני׃

150 *Qui scelus admittunt sectantes, nempe propinqui*
Sunt sceleri, atque tua lege abiere procul.

150 קרבו רדפי זמה מתורתך רחקו׃

151 *Quippe prope es tu* IAS, *tua sunt præceptaq. vera,*
Immò ipsum verum, certáque summa fides.

151 קרוב אתה יהוה וכל מצותיך אמת׃

Quod

152 קדם ידעתי מעדתיך כי לעולם יסדתם:

152 *Quòd tua fundaris ſæclum teſtamina in omne,*
Iam pridem noram, protinus ac teneo.

ר R

153 ראה עניי וחלצני כי תורתך לא שכחתי:

153 *Reſpice me, afflictumq́ue vide, méque erue, quando*
Nunquam ſum legis non memor ipſe tuæ.

154 ריבה ריבי וגאלני לאמרתך חיני:

154 *Rixam litigiumq́ue meum rixare redemptor*
Suſcipe, me dicto viuificaq́ue tuo.

155 רחוק מרשעים ישועה כי חקיך לא דרשו:

155 *Reſtat abeſtq́ue malis pròcul atq. remota ſalus eſt,*
Quos decreta piget ſollicitare tua.

156 רחמיך רבים יהוה במשפטיך חיני:

156 *Reſpiciens tua iura* IAS, *tua viſcera, quæ ſunt*
Multa tibi, vitam da mihi, da propriam.

157 רבים רדפי וצרי מעדותיך לא נטיתי:

157 *Reſcidi nunquam tua teſtamenta profanus,*
Quamuis turba petat plurima, méque premat.

158 ראיתי בגדים ואתקוטטה אשר אמרתך לא שמרו:

158 *Rumpor, diſcrucior ſpectans, vt perfida turba*
Obſeruare negat dicta colenda tua.

159 ראה כי פקודיך אהבתי יהוה כחסדך חיני:

159 *Reſpice vt ipſe,* IAS, *amo quæ mandata dediſti,*
Et me viuifica qua bonitate vales.

160 ראש דברך אמת ולעולם כל משפט צדקך:

160 *Recta fides verum, imò ipſum verbi caput extat*
Iſtius, æternæ iuraq́ue iuſtitiæ.

ש S

161 שרים רדפוני חנם ומדבריך פחד לבי:

161 *Sectantur domini immeritum me, ſed tua verba*
Excoluit venerans cor timuitq́ue meum.

162 שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב:

162 *Sic ego, ſicq́ue tuo dicto ſum lætus ouanſq́ue,*
Multa velut cui iam præda reperta fuit.

163 שקר שנאתי ואתעבה תורתך אהבתי:

163 *Sancta mihi tua dilecta eſt lex vana peroſo,*
Omnia deteſtor ficta dolumq́ue malum.

164 שבע ביום הללתיך על משפטי צדקך:

164 *Septima per lucem tibi laus mea certa diéque eſt,*
Et pro iudiciis iuſtitiáque tua.

165 שלום רב לאהבי תורתך ואין למו מכשול:

165 *Seruat amatoreſq́ue tuæ pax plurima legis:*
Offendit nihil hos, impedit hoſq́ue nihil.

166 שברתי לישועתך יהוה ומצותיך עשיתי:

166 *Seruator mihi ſis* IAS, *nam expecto ſalutem*
Ex te, præceptis & ſtudeo ipſe tuis.

167 *Sunt mihi chara adeò quæ tu es testatus, vt illa*
Hæc anima obseruet perpetuóque colat.

167 שמרה נפשי עדתיך ואהבם מאד׃

168 *Seruo tua & mandata, tua & testata; meæque*
Omnes te coram súntque patentque viæ.

168 שמרתי פקודיך ועדתיך כי כל דרכי נגדך׃

ת *T*

169 *Te prope & ante tuam faciem clamor meus* IAS
Adsit, pro verbo tu instrue méque tuo.

169 תקרב רנתי לפניך יהוה כדברך הבינני׃

170 *Túque tuum dictum firmes vt, me eripe, dáque*
Accedat faciem nostra querela tuam.

170 תבוא תחנתי לפניך כאמרתך הצילני׃

171 *Tunc labia hæc fundēt laudem, decreta tua & cùm,*
Te mihi doctore, addiscere contigerit.

171 תבענה שפתי תהלה כי תלמדני חקיך׃

172 *Tunc mea lingua tuum referet certissima dictum;*
Omnia præcepta vt sint tua iusta, canet.

172 תען לשוני אמרתך כי כל מצותיך צדק׃

173 *Tota mihi delecta tua vt mandata repono,*
Sic tua mi certo sit manus auxilio.

173 תהי ידך לעזרני כי פקודיך בחרתי׃

174 *Te cupiens* IAS *poscóque tuámque salutem,*
Lex tua iucundæ sunt mihi delitiæ.

174 תאבתי לישועתך יהוה ותורתך שעשעי׃

175 *Te hæc anima & viuens laudabit, viuere tu da,*
Auxilióque mihi sint tua iudicia.

175 תחי נפשי ותהללך ומשפטך יעזרני׃

176 *Tu famulum perquire tuum præcepta tua haud qui*
Negligit; errat & vt perditus agnus agris.

176 תעיתי כשה אבד בקש עבדך כי מצותיך לא שכחתי׃

PSAL. CXX.

Ad Dominum cùm tribularer.

ARGVMENTVM.

PII hominis vitam, laboribus, periculis, atque ærumnis expositam esse, hoc Psalmo Vates declarat; veruntamen ipsorum auxilium ac præsidium in diuina virtute positum esse docet, quod nulli pio rectéque petenti negatur: maximum autem totius vitæ laborem piis ex maleuolorum atque inuidentium lingua proficisci ait, ex cuius veneno maxima bellorum ac perturbationum mala oriuntur: oportere autem virum bonum forti animo esse, ad huiusmodi linguas, vel maledicas, vel dolosas vitandas, interdum autem ferendas & contemnendas; ipsúmque diligenter vigilare & cauere, ne maledictum pro maledicto reponat.

1 *Canticum graduum,* siue, *ascensionum.*

1 שיר המעלות

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

אל יהוה בצרתה לי קראתי ויענני׃

IAM cùm premor inuoco,
Is respondet enim consulit ac mihi.

2 יהוה הצילה נפשי משפת שקר מלשון רמיה׃

2 IAS *hanc animam erue*
A lingua artificique à labio doli.

3 מה יתן לך ומה יוסיף לך לשון רמיה׃

3 *Quid dat, quid cumulat tibi*
Fraudis lingua, mali & consilij artifex?

4 חצי גבור שנונים עם גחלי רתמים׃

4 *Fortis spicula militis,*
Carbonesque graues nempe genistici.

5 אויה לי כי גרתי משך שכנתי עם אהלי קדר׃

5 *Heu me, quique vagus colo*
Moschos, quique Arabum non stabiles domos.

6 רבת שכנה לה נפשי עם שונא שלום׃

6 *Per multum hæc anima accolit*
Pacis iuncta malis hostibus integræ.

7 אני שלום וכי אדבר המה למלחמה׃

7 *Pax mi, pax placet; at strepunt*
Pugnam scilicet hi & prœlia, cùm loquor.

3 Quid tu pius poteris expectare aut timere à lingua dolosa?

4 Nempe nihil leuius sagittis atque carbonibus ardentibus ex genistæ ligno.

5 Inter hoc hominũ genus ita versor, ac si inter Moschouitas, Scythas, Arabesque campestres versater, imò vagarer incertis consuetudinibus & sedibus.

6. 7. Non videor mihi cũ ciuibus, verùm cum pacis inimicissimis agere: quanquam ipse & ingenio & studio pacem amem & colam.

PSAL. CXXI.

Leuaui oculos meos in montes.

ARGVMENTVM.

CVM superiore Psalmi huius sententia connectitur: cùm enim dixisset vir pius, sibi pacem meditanti, insidias & pugnas ab improbis parari, subiungit in hoc Psalmo auxilium suum esse in Deo, cuius numen ipse colat, veneretur, atque inuocet, potentissimo ac misericordissimo, deinde vigilantissimo, & semper suos curante atque defendente.

1 שיר למעלות

1 *Canticum graduum.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

אשא עיני אל ההרים מאין יבוא עזרי׃

ATtenta in montes tollam mea lumina, certum
Vnde meum auxilium veniet mi.

2 עזרי מעם יהוה עשה שמים וארץ׃

2 *Ex* IA *auxilium constat mihi, terra polique*
Auctorem quem noscere debent.

3 אל יתן למוט רגלך אל ינום שמרך׃

3 *Non dabit vt tibi pes labatur, nec tuus ille*
Custos dormitare feretur.

4 הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל׃

4 *En neque dormitat, neque dormit prouidus atque*
Magnus custos Israel ille.

1 In montes, vbi templum Dei est, cuius contemplatio in cælũ quoque oculos attollere facit.

Est

5 *Est* IAS *custos*, IAS *tibi & vmbra, tibi qui*
Dexter adest, dextramque tuetur.

6 *Teque diu nec Sol feriet, neque roscida Luna*
Lædet nocte etiam afficiétve.

7 IAS *namque malis cunctis te seruat, & istam*
Ille animam seruat tibi custos.

8 *Siue exis, siue ingrederis, custodiet* IAS
Te nunc, atque in sæcla patronus.

8 Actorum tuorum initia & fines ille fouet atq. promouet.

5 יהוה שמרך יהוה צלך על יד ימינך׃

6 יומם השמש לא יככה וירח בלילה׃

7 יהוה ישמרך מכל רע ישמר את נפשך׃

8 יהוה ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם׃

PSAL. CXXII.

Lætatus sum in his quæ dicta sunt mihi.

ARGVMENTVM.

IERVSALEM vrbem illam terrestrem, vtpote cælestis alterius Ierusalem imaginem referentem, summo cũ gaudio Dauid ingrediebatur, eamq. studiosè colebat, atque omnibus modis ornabat, faustisque precationibus prosequebatur; ostendens videlicet Ecclesiam militantem, quæ ad triumphantis Ecclesiæ dignitatem omni studio cõtendit, magno piorum hominũ affectu, omniq́ue conatu fouendam colendamq́ue esse, & perpetuis precibus Deo commendandam, extra quam neque sapientia, neque iudiciorum integritas, neque salus, imò nulla recta hominum societas est.

1 *Canticum graduum Dauidis.*

1 שיר המעלות לדוד

CARMEN DICOLON TETRASTROPHON.

VT lætis capio nuntia gaudiis!
Quæ dicunt mihi, Nos ibimus in domum

2 IAE; *constiterint, ô Solyme, pedes*
Vt nostri in foribus tuis.

3 *Vrbs constructa velut, iunctaque & vnicè*

4 *Est ipsi; hanc adeunt* IAH *celebres tribus*
Testantesque tribus Israelis genus,
IAE *nomen vt efferant.*

5 *Illic iudicij nam solia insident;*
Firma inquam solia hæc Dauidis in domo.

6 *Pacem vos Solymis poscite amantibus,*
Felix pax aderit tuis.

2 Valdè lætus audio aliquem mihi dicentem, parari reditũ Hierosolymam; in qua templũ illud est, quo Deus colitur.

3. Hęc Ierusalem cùm rectè ædificatur, instar habet vrbis illius supernæ.

5. Recti & integri iuris reddendi norma, ex hac Ierusalem petenda est omni populo Dei, in qua Dauidis domus ac regnum est; hoc est, ex Ecclesia catholica, in qua Christi sedes locatur.

6. 7. 8. Omniũ communi voto & studio pax cælestis Ierusalem gratia petatur.

שמחתי באמרים לי בית יהוה נלך׃

2 עמדות היו רגלינו בשעריך ירושלם׃

3 ירושלם הבנויה כעיר שחברה לה יחדו׃

4 ששם עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל להודות לשם יהוה׃

5 כי שמה ישבו כסאות למשפט כסאות לבית דוד׃

6 שאלו שלום ירושלם ישליו אהביך׃

Pax

7 יהי שלום בחילך שלוה בארמנותיך ׃

7 *Pax in præsidio sit populi tui,*
Istis atque quies alma palatiis.

Namque Ecclesiæ pax in omnes fratres redundat.

8 למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך ׃

8 *Pacem nuncque tibi proloquar in meos*
Fratres & socios pius.

9 למען בית יהוה אלהינו אבקשה טוב לך ׃

9 IAE *proque domo quem colimus Deum,*
Ipse omni studio, viribus omnibus,
Contentis precibus prospera & omnia
Quæram, cuncta bona ac, tibi.

PSAL. CXXIII.

Ad te leuaui oculos meos.

ARGVMENTVM.

SPES omnis & fiducia Ecclesiæ in Deo posita esse hoc Psalmo declaratur; quippe cuius virtus efficacissima sit ad omnes Ecclesię ipsius inimicos vincendos, turbandos, reprimendos, atq. omnino opprimendos; hac autem spe atque fide omnem laborem, omnemque difficultatem, omnem denique exercitationem ab Ecclesia interim tolerari & superari, quoad Deus misertus, pacem illi afferens, victoriæ etiam copiam gignat aduersus omnem aduersariorum fastum, & arrogantiam, atque superbiam.

1 שיר המעלות

1 *Canticum graduum.*

CARMEN MONOCOLON.

אליך נשאתי את עיני הישבי בשמים ׃

A*D te, qui superas æthera, & insides*
Cælis, hos oculos tollo, velut manu

2 הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם כעיני שפחה אל יד גברתה כן עינינו אל יהוה אלהינו עד שיחננו ׃

2 *Spectant serui oculi, quam moueant heri,*
Ancilla atque manum ceu dominæ suæ:
IAM *nostri oculi suspiciunt* DEVM
Sic nostrum, dederit munera gratiæ

2 Vt serui & ancillæ labore imposito exerceantur, atque interim subinde dominorum suorum gestus respiciunt, expectantes intermissionis aut quietis signum: sic nos hos labores, in quibus versamur, ferentes, signũ clementiæ ac misericordiæ speratæ expectamus.

3 חננו יהוה חננו כי רב שבענו בוז ׃

3 *Dum nobis. miserans munera gratiæ*
IAS *da bonus ô, da tua, gratiam*
Nobis da saturis multiplici diu

4 רבת שבעה לה נפשנו הלעג השאננים הבוז לגאיונים ׃

4 *Despectu, satias vsque adeò asperi*
Cepit nostram animam ludibrij, malè
Quo nos excipiunt quos recreat quies;
Contemptusque hominum, qui nimium editi
Fastu nos tenues despiciunt graui.

PSAL. CXXIIII.

Nisi quia Dominus erat in nobis.

ARGVMENTVM.

PLANE propheticus hic Psalmus est à Dauide compositus, in quo sub imagine liberationis diuinæ ex Palæstinis cæterisque finitimis hostibus, significatur grauissima illa conditio, in qua nos sub veteris hominis potestate & imperio positi fueramus, omnino periculosa atque exitialis, nisi Dei auxilio, Christique eius opera ex illo profundo miseriæ barathro ac luto fæcis extracti, ad libertatem filiorum ac populi Dei traducti fuerimus: quam ob rem gratiam maximam & perpetuam Deo ipsi liberatori ac salutari habendam & agendam esse docet.

1 *Canticum graduum Dauidis.*

1 שיר המעלות לדוד

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

1 Cùm nos opprimeret Adam ille vetus, impetuosissimus importunissimùsque tyrannus.

IAS *ni adesset (dicat id Israel)*
2 IAS *adesset nos nisi liberans,*
Cùm staret instaretque nobis
Mens hominis furiosa visque:
3 *Viuos vorassent nos penitus nimis*
Ardente naso in nos nimium fero:
4 *Tum nos aquarum vis rapax iam*
Volueret, obrueretque torrens.
5 *Tunc insolentes transfluerent aquæ,*
Nostramque ferrent tunc animam simul.
6 *Laus constet* IAE, *nos qui ab illis*
Dentibus haud dedit auferendos.
7 *Erepta sospes nostra anima, vtque auis*
Euasit arcto de laqueo aucupum:
Nos liberati, rupta vincla,
Liquimus, & laqueum tenacem.
8 IAE *canendo nomine præstitum*
Nobisque præsens auxilium fuit:
Auctore quo constat potenti
Terra humilis superique cæli.

5 Inundarent nos aquæ peccatorum & iræ Dei.

Qui nos ex terræ illius nostræ humilitate ac fæce ad cælestem dignitatem transtulit.

לולי יהוה שהיה לנו יאמר נא ישראל:
2 לולי יהוה שהיה לנו בקום עלינו אדם:
3 אזי חיים בלעונו בחרות אפם בנו:
4 אזי המים שטפונו נחלה עבר על נפשנו:
5 אזי עבר על נפשנו המים הזידונים:
6 ברוך יהוה שלא נתננו טרף לשניהם:
7 נפשנו כצפור נמלטה מפח יוקשים הפח נשבר ואנחנו נמלטנו:
8 עזרנו בשם יהוה עשה שמים וארץ:

PSAL. CXXV.

Qui confidunt in Domino.

ARGVMENTVM.

DEVM maximo, firmiſſimo, ac perpetuo præſidio eſſe iis, qui in ſe fidunt, Eccleſiæque tutelam & propugnationem ſuſcepiſſe, quam nulla inimicorum vis, nec portæ inferi expugnare queant, hic Pſalmus docet. exerceri quidem pios improborum in eos impetu & excurſionibus, non tamen perdi aut ſubiici poſſe; eſſe autem illos pios, qui hoc loco indicentur, quicunque & moribus boni ſunt, & ſimplici doctrina atque pura imbuti. alios verò, qui ſuis cogitationibus acti, ab illa ſimplicitate deuiant, ad eundem catalogum cum prauis referri à Deo: Iſraelem verò ſpiritualem, hoc eſt, eos qui verè Iſraelitæ ſunt, in quibus dolus non eſt, pacem diuinam obtenturos.

1 שיר המעלות

1 *Canticum graduum.*

CARMEN SAPPHICVM.

הבטחים ביהוה כהר ציון לא ימוט לעולם ישב׃

QVi bono fidunt patienter IAE,
Vt Sion mons, nec metuit ruinam,
Nutat & nunquam, ſitus inque ſæclum
Conſidet altè.

1 Sic eſt firma & fixa horũ conditio atque Sionis mõtis, ſed pulchrior & illuſtrior.

2 ירושלם הרים סביב לה ויהוה סביב לעמו מעתה ועד עולם׃

2 *Ambiunt montes Solymos, beatum*
Ambit IAS *& populum ſuorum;*
Nunc & in longi, bene quos tuetur,
Tempora ſæcli.

3 כי לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים למען לא ישלחו הצדיקים בעולתה ידיהם׃

3 *Impij virga haud reſidens manebit,*
Poſſit vt iuſtis violare ſortem;
Ne manus iuſti malè praua in acta
Mittere tentent.

3 Non ita tentari permittit Deus eos, quos tuetur, vt omnino ab improbis ſuperentur, & poſſeſſione pietatis deturbentur: ne iuſti de prouidentia erga ſe dubitantes, ad prauitatem dilabantur omnia ſunt allegorica, & metaphoris plena.

4 היטיבה יהוה לטובים ולישרים בלבותם׃

4 *Sit bonis,* IAS, *bene, te patrono ac*
Arbitro, rectè quibus illa cordis
Sanitas conſtat, placet atque virtus
Simplicitasque.

4 Id quod te velle & præſtare nouimus, à te petimus.

5 והמטים עקלקלותם יוליכם יהוה את פעלי האון שלום על ישראל׃

5 *Conſili ſed qui proprij ſecuti*
Deuia exquirunt, numero patrantum
Praua ducet, qui facit ipſe pacem
Iſrael IAS.

PSAL. CXXVI.

In conuertendo Dominus captiuitatem Sion.

ARGVMENTVM.

SVB exemplo reducti ex Babylonica captiuitate Iſraelis, celebrat Pſaltes, magnam mutationem in populo Dei factam, ſalute per Chriſtum allata, idq́ue κτ̀ ἐνθȣσιασμὸν præcinit. ait autem priorem ſeruitutis conditionem miſerrimam, calamitoſam, difficillimam planè, laborioſam, lamentabilemq́ue fuiſſe; poſteriorem verò beatiſſimam, gratiſſimam, atque lætiſſimam ex Dei beneficio contigiſſe, adeò, vt è tenebris in admirabilem lucem traductos, confiteri ac prædicare ſeſe poſſint.

1 *Canticum graduum.* — 1 שיר המעלות

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

IAS *cùm retulit quondam agmina capta Sionis,*
Somnia viſentum perſimiles fuimus.

2 *Os noſtrum riſus impletum eſt, linguaq́ue cantus*
Tunc, & delatum gentibus eſt aliis.
Tunc gentes dixêre, IAS *eſt magnificus, qui*
Grandia tam præſens efficere his voluit.

3 IAS *magnificus nobis magna omnia fecit;*
Grati ergo in riſu lætitiaq́ue ſumus.

4 *Ergo* IAS *referas noſtra ô capta agmina, vt Auſtro*
Riui fœcunda poſteritate fluunt.

5 *Semina qui lachrymis flentes ſeuere, canentes*
Iam dulci plauſu carminibusq́ue metent.

6 *Ibit flens, paruum & ſemen feret, inde maniplos,*
Dum veniens veniet, mox referet proprios.

Adeò erat nouum & magnū gaudium, adeò inuſitatū nobis, vt videremur rapti ac penitus abſorpti, vt qui magnum aliquod lætitiæ genus contigiſſe ſibi ſomniant, excitati autem & expergefacti ex illo raptu pleni fuimus vera lætitia, riſu, atque cantu. itaque ſenſimus nos eſſe liberatos: deinde, ea fama ad gentes alias perlata eſt, quæ noſtram ſalutem admirabantur.

בשוב יהוה את שיבת ציון היינו כחלמים׃

2 אז ימלא שחוק פינו ולשוננו רנה אז יאמרו בגוים הגדיל יהוה לעשות עם אלה׃

3 הגדיל יהוה לעשות עמנו היינו שמחים׃

4 שובה יהוה את שבותנו כאפיקים בנגב׃

5 הזרעים בדמעה ברנה יקצרו׃

6 הלוך ילך ובכה נשא משך הזרע בא יבא ברנה נשא אלמתיו׃

PSAL. CXXVII.

Niſi Dominus ædificauerit domum.

ARGVMENTVM.

AD magnas conſequendas res, fruſtrà conſilium, ſtudium, & conatum, quamuis maximum, poni ab hominibus, qui aliquid eiuſmodi citra Dei opem auxiliúque tentant, neque enim vel familiam rectè conſtitui, neque regnum aut rempub. adminiſtrari, defendiue rectè poſſe iis, quos Deus nō promouerit; contrà verò eis, quibus Deus verbo promiſſo auxilioque ſuo præſto eſt, exiguo ſuo ipſorum ſtudio, conſilio, & conatu, maximam rerum omnium, quæ ad veram proſperitatem pertinent, copiam ſuppetere: quamobrem

quamobrem à Deo in omnibus magnis rebus initium & exitum petendum esse, concludit Psalmus, vtpote verorum bonorum auctore summo. Attingit autem Psalmus plures ex sacris libris historias, & refertur propriè ad veram animorum beatitudinem, quam nemo homo sibi comparare potest, quamuis magno ingenio & molimine; illius enim auctor est Deus, à quo petenda, summaque animi contentione & pietatis exercitatione impetranda est.

1 שיר המעלות לשלמה

1 *Canticum graduum Salomonis.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

אם יהוה לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו אם יהוה לא ישמר עיר שוא שקר שומר׃

IAS ni ædificet domum,
Frustra stat nimiis structa laboribus;
Fallitque artifices suos.
IAS seruet item vrbem nisi prouidus,
Custos manè licet vigil
Assistat; tamen hic excubat irritus.

2 שוא לכם משכימי קום מאחרי שבת אכלי לחם העצבים כן יתן לידידו שנא׃

2 *Frustra manéque surgitis,*
Tardè & solliciti nempe quiescitis
Vos quicunque editis malis
Panem & perpetuis parta molestiis;
Plena & fercla laboribus;
Somnum sic dabit huic quem fouet atque amat.

2 Qui non rectè, neq. ex diuini verbi sentẽtia instituitis actiones vestras magno & indefesso labore, magna cura ac vigilantia, nihil tandem efficitis.

3 הנה נחלת יהוה בנים שכר פרי הבטן׃

4 כחצים ביד גבור כן בני הנעורים׃

5 אשרי הגבר אשר מלא את אשפתו מהם לא יבשו כי ידברו את אויבים בשער׃

3 *Ecce IAE patrimonium*
Fructus atque vteri præmia liberi:
4 *Fortis tela velut manum*
Armant atque decent; sic iuuenes viri
5 *Nati, virque beatior,*
His telis propriam qui pharetram replet:
Turpis non tenet hos pudor:
In portis quoties hostibus efferis
Quicquam dicere cogitent;
Sistent intrepidi & colloquium ferent.

3 Seruis suis dormiẽtibus, tempore quo quiescere oportet, bona omnia multiplicat & amplificat Deus, & sobolẽ auget ac beat.

His Dei donis, & filiorum suorum optimorum comitatu instructi, respondebunt in iudicio aduersariis suis, nihil veriti potẽtiam aut calliditatem illorum.

PSAL. CXXVIII.

Beati omnes qui timent Dominum.

ARGVMENTVM.

NE otiosam pietatem commendari in superiori Psalmo quispiam intelligat, sed simplicem quandam vitam probari, quæ cum maximo pietatis studio occupationem etiam honestam & innocentem coniungit, ad victum sibi domesticisque suis parandum, atque adeò ad egentiorum subsidium; sine vlla cupiditatis aut auaritiæ perturbatione, rerum suarum arbitrio diuinæ prouidentiæ permisso: huiusmodi virum beatum esse affirmat psalmus hic, illiusque familiæ amplificationem, Deo auctore, constare maximam; amplificationem, inquam, non ambitiosam, aut superbam, sed modestam atque egregiam, qualis fuit amplitudo eorum, qui filij Dei quondam dicebantur.

1 *Canticum graduum.* — שיר המעלות

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

IAM, *beatus, quisquis & timens colit,*
Eius frequentat & vias.
2 *Labore vesceris tuo, & manus tuæ vt*
Te pauerint, beatitas,
Bonumque certa spe tibi promittitur.
3 *Vt vitis vberi in solo*
Vxor beatis fructibus replet domum:
Instarque oliuæ consitæ
Plantæ tuam sic filij circumsident
4 *Mensam; virum, sic qui timet*
IAM, *beabit læta & alma faustitas:*
5 IAS *Sione te beet;*
Bonumque Salem quo fruetur, integrum
Viuenti & vsque det tibi, &
6 *Videre natos det tibi nepotibus*
Iunctos vti pace Israel.

1 Primùm quæritur pietas, eaque maximè & studiosissimè colenda bono viro: deinde honesto negotio panis victusque modestus. vtrumq. Deus promouet, & familiā bonis liberis refertam constituit; filij ad paternæ pietatis exemplū instituti familiam propagant.

אשרי כל ירא יהוה ההלך בדרכיו׃

2 יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך׃

3 אשתך כגפן פריה בירכתי ביתך בניך כשתלי זיתים סביב לשלחנך׃

4 הנה כי כן יברך גבר ירא יהוה׃

5 יברכך יהוה מציון וראה בטוב ירושלם כל ימי חייך׃

6 וראה בנים לבניך שלום על ישראל׃

PSAL. CXXIX.

Sæpe expugnauerunt me.

ARGVMENTVM.

POST singulares virorum iustorum & iniustorum hominum atque principum & ciuitatum rationes in præcedentibus Psalmis tractatas, totius Ecclesiæ conditionem exponit hic Psalmus; ostendens Dei populum in vniuersum non minus fuisse vexatum ab externis & finitimis hostibus & inimicis, quàm singulos eius populi bonos viros & pios ab improbis: diuino autem auxilio omnia pericula superata ab ipsis fuisse, omnemque difficultatem & angustiam sustentatam: vsque ad aduersariorum perturbationem & ruborem, qui suos conatus irritos reddi viderent, nullisque pro animi sententia haberent exitus. id autem omnibus hominibus certissimum argumentum esse iustitiæ ac prouidentiæ Dei erga Ecclesiam suam.

1. שיר המעלות

1 *Canticum graduum.*

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

רבת צררוני מנעורי יאמר נא ישראל׃

ANgusta multùm (dixerit Israel)
Sunt à iuuenta illata mihi noua:

1 Ab initio nascentis Ecclesiæ nũquam defuerunt aduersarij & oppressores, qui Dei populum vexarent.

2 רבת צררוני מנעורי גם לא יכלו לי׃

2 *Angustè & oppressum iuuenta*
Vsque mea nihil expulère.

3 על גבי חרשו חרשים האריכו למענותם׃

3 *Longisque sulcis terga super mea*
Fortes arabant, quos studium hoc tenet:

4 יהוה צדיק קצץ עבות רשעים׃

4 *Sed iustus IAS scindit hos, quos*
Impia gens posuere, funes.

5 יבשו ויסגו אחור כל שנאי ציון׃

5 *Turpis repulsæ summoueat pudor*
Omnes Sionis quos odium trahit:

5 Voluntas, studium, & conatus impiorum & improborum irriti fiunt Dei iusti iudicio.

6 יהיו כחציר גגות שקדמת שלף יבש׃

6 *Sint herba vt in tectis, prius quæ*
Quàm siliquas meditetur, aret.

7 שלא מלא כפו קוצר וחצנו מעמר׃

7 *Illa manum non impediit suam*
Messor, maniplos nec posuit sinu;
Audita dicentum salutem
Nulla etiam memorata verba.

8 ולא אמרו העברים ברכת יהוה אליכם ברכנו אתכם בשם יהוה׃

8 *Nec transeuntes dicere ceu solent,*
Dicent, Ab IA fausta beatitas
Vobis sit; ipsis nos & IAE
Nomine fausta, bona ac precamur.

8 Non promouebitur istorum conatus & studiũ, neque gratiam obtinebit speratam ab hominibus.

PSAL.

PSAL. CXXX.

De profundis clamaui ad te Domine.

ARGVMENTVM.

DAVID anxietate, sollicitudine, ac laboribus pressus variis, inimicorum opera procuratis, Dei misericordis auxilium implorat, agnoscens quidem se peccatorem, & vitiis obnoxium, si modò exacto Dei iudicio examinari eueniat; verùm Deum misericordem esse, qui veniam annuat peccatoribus pœnitentiam agentibus, seque inuocantibus, ideoque coli ac timeri à piis, qui ex diuinis oraculis cognouerint, illum nō solùm priuatis & singularibus quibusdam hominibus, sed omni Israeli salutem allaturum esse, cum remissione peccatorum; Israeli, inquam, hoc est, populo Dei, fide atque obedientia pietateque valenti.

1 *Canticum graduum.*

1 שיר המעלות

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON

TE de profundis anxius inuoco
2 *IAS, meam tu mi Domine excipe*
Vocem, vocantis te querelæ intende tuas miserator aures.

ממעמקים קראתיך יהוה׃
2 אדני שמעה בקולי תהיינה אזניך קשבות לקול תחנוני׃

3 Si tu obseruare & examinare velis singulas deuiationes hominum ab exacta præceptorum tuorum puritate & rectitudine, quis stabit, & rectum se constituet coram te?
4 Sed tu es benignus, & coleris à piis hoc nomine benignitatis, misericordiæ, ac dimissionis peccatorum, iis, qui ad te conuertuntur.
5 Custodes excubias agentes, non tantùm expectant & cupiunt auroræ aduentum, vt ipsi quiescant, quantū anima mea expectat & cupit Deum liberatorem & redemptorē.

3 *Si prauitates* IAH DOMINE *intimè obseruare cures, quis steterit sibi?*
4 *Numen benignumque est tuum: sic*
Parcis, vti & metuare iustus.
5 *Expecto &* IAM; *expectat item manens*
IAM*que sperans hæc anima, illius*
Spe nitor, attendoque verbi,
6 *Hæc anima à* DOMINO*que pendet.*
Nec manè tantum expectat auens vigil
Custos frequens qui manè cupit nouum:
7 *Expectat* IAM *perbenignum*
Israel, & bene vindicantem.
8 *Assertor ille & seruitio graui*
Ducet redemptum prouidus Israel;
Omnique dimissum resoluet
Nomine criminibusque prauis.

3 אם עונות תשמר יה אדני מי יעמד׃
4 כי עמך הסליחה למען תורא׃
5 קויתי יהוה קותה נפשי ולדברו הוחלתי׃
6 נפשי לאדני משמרים לבקר שמרים לבקר׃
7 יחל ישראל אל יהוה כי עם יהוה החסד והרבה עמו פדות׃
8 והוא יפדה את ישראל מכל עונותיו׃

PSAL. CXXXI.
Domine non est exaltatum cor meum.

ARGVMENTVM.

NON solùm pœnitentiam & inuocationem, sed totius vitæ simplicitatem exigit Deus ab iis, qui se ipsi tradunt, pietatemque profitentur, spe dimissionis peccatorum, & gratiæ accipiendæ, quocunque conditionis loco gradúve sint; nam superbos & elatos animos nō modò reiicit, sed vehemēter abominatur Deus. huiusmodi animi simplicitatem, & candorem, modestiam & obedientiam profitetur de se Dauid; agnoscens omnia sua à Deo pendere, ab ipsoque proficisci, quæcunque bona verè appellari possunt; neque enim aliter is posset Israelita dici, nisi Israelis exemplo illius antiqui patris semper Dei fide & spe nitatur, idque antiquum esse iis, qui verè Israelitæ sunt.

1 שיר המעלות לדוד

1 *Canticum graduum Dauidis.*

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

יהוה לא גבה לבי ולא רמו עיני ולא הלכתי בגדלות ובנפלאות ממני׃

IAS nec altum cor tumuit mihi,
Sublata nec sunt lumina; grandia
Nostræque virtuti negata
Nunquam animo aut studio frequento.

2 אם לא שויתי ודוממתי נפשי כגמל עלי אמו כגמל עלי נפשי׃

2 *Si non silentem hanc ipse animam fero,*
Depulsus vt qui matris ab vbere est,
Vt lacte depulsum puellum,
Hanc animam mihi & ipse pono.

2 Profectò ipse nihil tumultuosę cogitationis animo admitto, nihil sublime sapio, nihil molior magnū, sed perinde ex te totus pendeo, atque puer ablactatus ex matris suæ cura.

3 יחל ישראל אל יהוה מעתה ועד עולם׃

3 *IAM benignum suscipe & hunc tibi*
Attende solùm (si sapis) Israel.
Attende nunc & vsque in ampli
Tempora pòst renouanda sæcli.

PSAL. CXXXII.
Memento Domine Dauid.

ARGVMENTVM.

DIVINORVM promissorum memoriam perpetuò recolens Dauid, Ierosolymis Deo templum ædificare studebat, & parabat, vt illo in conuentu populus diuina promissa recoleret, atque in eadem ciuitate, in domo, familiaque sua præstanda expectaret. id autem cùm diligenter ac solicitè ageret, efficere prohibitus est diuino oraculo, vt qui bellator fuisset, & minùs ob eam rem idoneus ad templum illud iuxta significationis rationem ædificandum & sacrandum. cùm verò studium suum impediri videret, vota tamē sua probari Deo cupiebat, idque hoc Psalmo agit, Deum pientissimè & studiosissimè precatus, vt quanquam ipse templum non construat, tamen

illo maximo dono Dei non careat, quod certis promissis sibi factis sperabat, vt videlicet in illa ciuitate ex ipsius familia oriatur ille orbis omnis redemptor Christus, qui Iudæis primùm, deinde Gentibus aliis, & salutis nuntium & salutem afferat.

Canticum graduum.

1 CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

IAS memento quot tulerit grauis
Dauid labores sollicitudinis:
2 *Iurabat* IAE *vota, Iacob*
Quem coluit solidè potentem.
3 *Tentorium si vel subeam domus*
Nostræ, vel alti strata petam thori:
4 *Si palpebris præstem quietem,*
Dulcem oculísve meis soporem:
5 *Donec repertum constituam locum*
IAE, *Iacobi ac præualido domos.*
6 *Audiuimus nos hanc Ephratæ;*
Estque in agris nemorum reperta.
7 *Tentoria ergo hinc illius ibimus,*
Ad scamna plantis prociduis pedum:
8 IAS *quieti tu tuæ adsta &*
Arca tui solidi valoris.
9 *Iustum ministri vestierint tui,*
Cantent tibi & qui se obtulerint pios:
10 *Serui memor Dauid nec vncti*
Ora tui faciemque vertas.
11 *Iurauit* IAS *veráque Dauidi*
Et certa, nunquam quæ reuocet; tui
De ventris apponamque fructu,
Qui solium teneat perenne.
12 *Fœdus meum si posteritas tua ac*
Testata seruet, quæ hanc doceam, mea;
Natique natis vsque & vsque
Vsque tibi in solio sedebunt.

2. 3. 4. 5. Iacobi exẽplo vouerat votum Deo, se non quieturũ, donec pararet locum domo Dei, cui⁹ virtute Iacob nixus, ad dignitatem Israelis ascẽdit.

9 Id mihi fuerat Ephratæ dictum, domũ Dei ædificandam esse per meam familiam, ego domum Dei tabernaculũ illud manu factum, quo aliud significatur arcanum, cùm transferre cogitarem, in domo Obed Edom in syluis reperi.

7 Tunc dixi, Ibimus ergo in tẽtoria Dei, & adorãtes precabimur, vt velit migrare in locum quietiorem, hoc est in ciuitatem.

9 Celebrent te sacerdotes tui ministri iustitia induti, & pij omnes tibi cantent. Sed placare etiã propitiusque esto Dauid vncto tuo, ne vertas faciẽ tui Messiæ, quem Dauidis domum spectare declarabas iuramento addito.

11 Semper erit perpetuoque regnabit rex ille de fructu ventris tui proferendus.

12 Necnon si filij tui permanserint in fœdere & cõtestatione hac, quam ipsi ex me discent, erunt etiam reges & principes in terra, recta posteritatis tuæ serie.

1 שיר המעלות
זכור יהוה לדוד
את כל ענותו׃
2 אשר נשבע
ליהוה נדר
לאביר יעקב׃
3 אם אבא
באהל ביתי אם
אעלה על ערש
יצועי׃
4 אם אתן שנת
לעיני לעפעפי
תנומה׃
5 עד אמצא
מקום ליהוה
משכנות לאביר
יעקב׃
6 הנה שמענוה
באפרתה
מצאנוה בשדי
יער׃
7 נבואה
למשכנותיו
נשתחוה להדם
רגליו׃
8 קומה יהוה
למנוחתך אתה
וארון עזך׃
9 כהניך ילבשו
צדק וחסידיך
ירננו׃
10 בעבור דוד
עבדך אל תשב
פני משיחך׃
11 נשבע יהוה
לדוד אמת לא
ישוב ממנה
מפרי בטנך
אשית לכסא
לך׃
12 אם ישמרו
בניך בריתי
ועדתי זו אלמדם
גם בניהם עדי
עד ישבו לכסא
לך׃

IAS

13 כי בחר יהוה בציון אוה למושב לו׃

13 IAS *Sionem nam sibi legerat,*
Sedemque gratam percupijt sibi.

Namque Deus Ierusalem, atque in ea præcipuè Sion delegerat, cuius ciues magnis donis cumularet, significatione magna ciuitatis Dei spiritualis.

14 זאת מנוחתי עדי עד פה אשב כי אותיה׃

14 *Hæc concupita est vsque & vsque,*
Grata quies mihi, & hic sedebo.

15 צידה ברך אברך אביוניה אשביע לחם׃

15 *Eius beatum perficiam cibum,*
Et pane egenos exaturans, suos

16 וכהניה אלביש ישע וחסידיה רנן ירננו׃

16 *Ornem sacerdotes salute,*
Carmina turba canet piorum.

17 שם אצמיח קרן לדוד ערכתי נר למשיחי׃

17 *Florere & illic cornua Dauidi,*
Vncto & lucernam iam foueo meo;

18 אויביו אלביש בשת ועליו יציץ נזרו׃

18 *Hostes pudore ornabo & huius;*
Huicque feret diadema flores.

17 Huius hostes, me auctore toti pudefiet, videntes consilia votaque sua vana omnia, huiusque amplitudinem spectantes. cui9 corona, qui Christus est, florebit miris virtutibus mireque fragrantibus.

PSAL. CXXXIII.

Ecce quàm bonum & quàm iucundum.

ARGVMENTVM.

BENEDICTIONEM illam & prosperitatem atque amplitudinem spiritualem in superiori Psalmo significatam, eos propriè spectare Dauid docet, qui in Ecclesiæ & charitatis communione & coniunctione fraternis prorsus animis perseuerauerint, iisdem legibus diuinis eruditi, pietatis studiis & exercitationibus conuenientibus ac non dissidentibus intenti, hanc animorum atque morum concordiam suauissimi odoris fragrantia gratam esse Deo, atque eidem probatam foueri, vitaque æternæ dono amplificari.

1 שיר המעלות לדוד

1 *Canticum graduum Dauidis.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד׃

EN *bona quàm fratrum & suauis cōcordia, quos*
Et sedes pariter tenet vna: (*mens*

2 כשמן הטוב על הראש ירד על הזקן זקן אהרן שירד על פי מדותיו׃

2 *In caput Aronis ceu lapsa vnguenta sacratum*
Quæ barbam barbamque perungunt:
Inque sacram demissa oram, quibus oblita vestis
Iucundos inspirat odores.

3 כטל חרמון שירד על הררי ציון כי שם צוה יהוה את הברכה חיים עד העולם׃

3 *Hermon vtque nitet, demisso rore; Sionis*
Montes fœcundique fouentur.
Illic quippe & opes IAS *vitamque benignus*
Tempore perpetuo iubet esse.

PSAL. CXXXIIII.

Ecce nunc benedicite Dominum.

ARGVMENTVM.

QVATVORDECIM continuato ordine præcedentium Psalmorum conclusionem & epilogum refert hic, qui à Sacerdotibus & Leuitis maximum atrium ingressis, cantabatur. eius autem argumentum ipsos templi ministros & custodes spectat, qui omni tempore, quo in sacro sunt, diuinis laudibus cogitandis, meditandis, ac decantandis operam dare iubentur; à rege Dauid primùm, deinde ab aliis regibus, qui officium suum sacerdotibus commendabant. est autem laudum materia diuinarum perpetua, atque adeò inexhausta, quã illi sequi deberent, persequi non possent, nihilominus tamen id propositum vrgere iubentur, vt Deo gratias agant. illi autem regi atque sacerdoti maximo hoc commendanti benè precantur, ob curam religionis & pietatis colendæ.

1 *Canticum graduum.*

1 שיר המעלות

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

CVncti IAE *famuli vos en benedicite &* IAE,
Laudibus atque huic plaudite magnis.
Noctibus æde IAE *instantes quicunque manetis,*
2 *Sancta manus adtollite vestras;*
3 *Laudibus atque* IAE *benedicite. Teque Sione*
Prosperet, efficiatque beatum
Ille & sublimis cælorum conditor IAS,
Et terræ quoque fertilis auctor.

Qui interdiu ministeriis, noctu custodiis vacatis, Deum celebrate, illum orate & colite.

3 Responsio & bene precatio ministrorum aduersum Regem vel Pontificem, officium commendantem.

הנה ברכו את יהוה כל עבדי יהוה העמדים בבית יהוה בלילות:
2 שאו ידכם קדש וברכו את יהוה:
3 יברכך יהוה מציון עשה שמים וארץ:

PSAL. CXXXV.

Laudate nomen Domini.

ARGVMENTVM.

PERPETVARVM laudum Dei materia multiplex sacerdotibus ac Leuitis hoc Psalmo proponitur, petita ex duplici considerationis ratione; primùm ex ipsius potentia, virtute ac sapientia, quæ in naturæ rerũ summa partibusque conditis & gubernatis elucet; deinde ex admirabili misericordia erga genus humanum promouendum & beandum, cuius rei causa populus Israeliticus delectus est, & maximis plurimisque beneficiis affectus, signorumque testimoniis terra marique, tum priuatim, tum publicè coram aliis gentibus ornatus & exaltatus.

1 *Haleluiah.*

1 הללו יה

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

IAH *laudate* IAE *famuli, vos nomen &* IAE
Concelebrate bonum.

הללו את שם יהוה הללו עבדי יהוה:

IAE

2 שעמדים בבית יהוה בחצרות בית אלהינו׃

2 IAE *quique domo statis, qui & ad atria nostri*
Sancta DEI *vigiles,*

2 Diurni ministri, nocturnique custodes, omni tempore vobis suppetit diuinarum laudum materia.

3 הללו יה כי טוב יהוה זמרו לשמו כי נעים׃

3 IAH *laudate; bonus quippe* IAS, *suaueque nomen*
Illius accinite.

4 כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגלתו׃

4 *Quippe Iacob sibi* IAH *legit, sors certa peculi*
Israel estque sui.

4 Iacob humilē hominem delectum sibi, ad Israelis dignitatem euexit Deus; eumque in populum suum adoptauit, ad lucem gētium, &c.

5 כי אני ידעתי כי גדול יהוה וארנינו מכל אלהים׃

5 *Noui etenim magnumq.* IAM, *cunctosque minores*
Hoc DOMINO *esse deos.*

5 Magnitudo illius omnem potentiam & virtutē aliam superat, etiam earum rerum, quæ pro diis coluntur in mundo vel cælo, aliquid præstantię habentium, vt Solis, Lunæ, astrorum, atque adeò angelorum; ille enim propriè Dominus omnium est.

6 כל אשר חפץ יהוה עשה בשמים ובארץ בימים וכל תהמות׃

6 *Omnia quæ voluit, potuit quoque, fecit &* IAS,
(Hunc nihil impediit.)
Quæ cælis, quæque in terris, maribusque & abyßis
Infima & alta simul.

7 מעלה נשאים מקצה הארץ ברקים למטר עשה מוצא רוח מאוצרותיו׃

7 *Finibus è terræ suspendit in aere nubes,*
Fulgura & ad pluuiam
Apta facit; promit ventos cellisque reductis
Elicit ille suis.

7 Nam quæ fiunt in mundo, quanquam cęlorum & elementorum vi fieri videātur, tamē illius nutu fiunt, alia etiam quæ falsò pro diis coluntur, vt homines, animalia, &c. ex doctrina Aegyptiorum ipse iudicauit & percussit.

8 שהכה בכורי מצרים מאדם עד בהמה׃

8 *Ægypti percussit item pecorumque ferarum, &*
Primitias hominum.

9 שלח אתות ומפתים בתוככי מצרים בפרעה ובכל עבדיו׃

9 *Ægypti in mediis Pharaoni eiusque ministris*
Prodigiosa dedit

10 שהכה גוים רבים והרג מלכים עצומים׃

10 *Signa: idem gentes multas, regesque potentes*
Cædibus inuoluit.

9.10.11.12. Declarauit se Deum vnicum, potentissimum & misericordissimum.

11 לסיחון מלך האמרי ולעוג מלך הבשן ולכל ממלכות כנען׃

11 *Amorrhæorum Seon, Ghogumque tyrannum*
Basanidum nemorum:
Regnaque cuncta olim malè quæ Cananæa premebat
Impia progenies.

12 ונתן ארצם נחלה נחלה לישראל עמו׃

12 *Illorumque dedit terram patrimonia seruo*
Israel ipse suo.

13 יהוה שמך לעולם יהוה זכרך לדר ודר׃

13 IAS *sæcla tuum nomen memorent; colat* IAS,
Cunctaque posteritas.

13 Igitur omnis mūdus, & omne tempus tuum vnius nomen agnoscat, nullū alium Deum esse sciat pręter te; id enim satis apertè in omni naturæ & gentium parte declaratum est: eius etiam nominis memoria & recordatio ad omnem posteritatem perferatur.

14 כי ידין יהוה עמו ועל עבדיו יתנחם׃

14 *Namque suum populum vindex bonus asseret* IAS,
Parcet item famulis.

14 Sitque recordationis & monimenti illud in summa argumentum, Deum vindicem & assertorem populi sui esse.

15 *Relligiosa autem gentes simulachra per omnes*
Nomina culta Deûm.
Sunt aurum argentumque; hominis quæ finxerit &
Et manus artificis. *(mens*

15 עצבי הגוים כסף וזהב מעשה ידי אדם׃

16 *Ore loqui ficto haud possunt oculísve videre, aut*
Auribus excipere.

16 פה להם ולא ידברו עינים להם ולא יראו׃

17 *Nullus & illorum subsistit spiritus ore,*
Denique nil & agit.

17 אזנים להם ולא יאזינו אף אין יש רוח בפיהם׃

18 *Vtque illi, sic auctores quicunque fidem vel*
His habeant, fuerint.

18 כמוהם יהיו עשיהם כל אשר בטח בהם׃

19 *Vos domus Israelis grati benedicite &* IAM,
Vos domus atque Aharon.

19 בית ישראל ברכו את יהוה בית אהרן ברכו את יהוה׃

20 IAM *vosque domus Leui benedicite &* IAE
Quos timor almus agit.

20 בית הלוי ברכו את יהוה יראי יהוה ברכו את יהוה׃

Vos qui illius Ecclesiæ cùm sitis, rectã & veram Dei, illiusq́, beneficiorũ notitiam tenetis, ipsum laudate.

Vos IAM *cuncti benedicite; deque Sione*
Carmine sit celebris.

21 IAS *qui Solymis habitat benedictus; age* IAM
Laudibus accinite.

21 ברוך יהוה מציון שכן ירושלם הללויה׃

PSAL. CXXXVI.

Confitemini Domino quoniam bonus.

ARGVMENTVM.

LAVDES Dei in superiori decantatas Psalmus hic prosequitur, relato multiplici argumento ad simplex, quod maximè ac præcipuè ab hominibus piis celebratur, videlicet ad misericordiam Dei: nam vltra alia Dei attributa, quanquam illa infinita sunt, vt Deus infinitus est, præcipuè tamẽ misericordia sese hominum generi cognoscendam præbet. Appellamus autem hoc & multis aliis in locis, misericordiam, quam Latini benignitatem, vel beneficentiam, siue liberalitatem dicunt; eam in cunctis operibus Dei ab ipsa rerum mundi conditura ad humani generis salutem vsque spectari Vates confirmat, ideoque singulari eius argumenti carmine edito, Deum misericordiæ siue benignitatis frequenter appellato nomine Deum laudandũ esse docet ac monet.

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

1 Omni mundo, omni tempore Dei benignitas & beneficentia constat.

1 VOs IAM *fassi celebrate, is nam bonus extat:*
Namque ille est in sæcla benignus.

1 הודו ליהוה כי טוב כי לעולם חסדו׃

Hunc

2 הודו לאלהי האלהים כי לעולם חסדו:

2 *Hunc fassi celebrate altum, D E V S ille deorum est,*
Namque ille est in sæcla benignus.

3 הודו לאדני האדנים כי לעולם חסדו:

3 *Hunc celebri D O M I N V M dominorũ dicite laude,*
Namque ille est in sæcla benignus.

4 לעשה נפלאות גדלות לבדו כי לעולם חסדו:

4 *Qui solus miranda facit, qui maxima solus,*
Namque ille est in sæcla benignus.

5 לעשה השמים בתבונה כי לעולם חסדו:

5 *Cuius stellanteis fecit prudentia cælos,*
Namque ille est in sæcla benignus.

Prouidentia cæli facti sunt, ita vt non ex necessitate, sed ex prudentiæ ac prouidentię diuinę legibus & norma motus & efficientias suas moderentur.

6 לרוקע הארץ על המים כי לעולם חסדו:

6 *Qui liquidis terram solidatam extendit in vñdis,*
Namque ille est in sæcla benignus.

7 לעשה אורים גדלים כי לעולם חסדו:

7 *Idem etiam fecit duo maxima lumina mundo;*
Namque ille est in sæcla benignus.

8 את השמש לממשלת ביום כי לעולם חסדו:

8 *Solem qui clari moderatur iura diei:*
Namque ille est in sæcla benignus.

9 את הירח וכוכבים לממשלות בלילה כי לעולם חסדו:

9 *Et Lunam variæ & stellas moderamina noctis:*
Namque ille est in sæcla benignus.

10 למכה מצרים בבכוריהם כי לעולם חסדו:

10 *Ægypti primos fœtus percussit iniquæ;*
Namque ille est in sæcla benignus.

10 Percussit primogenita Aegypti, ad Israelitarum liberationem, in signum salutis totius mundi.

11 ויוצא ישראל מתוכם כי לעולם חסדו:

11 *Israelem mediis eduxit & hostibus idem;*
Namque ille est in sæcla benignus.

12 ביד חזקה ובזרוע נטויה כי לעולם חסדו:

12 *Hosque manu eduxit forti extentoque lacerto:*
Namque ille est in sæcla benignus.

13 לגזר ים סוף לגזרים כי לעולם חסדו:

13 *Qui mare iuncosum per segmina plurima fidit:*
Namque ille est in sæcla benignus.

14 והעביר ישראל בתוכו כי לעולם חסדו:

14 *Israelem medias traiecit & ille per vndas:*
Namque ille est in sæcla benignus.

Omnia autem hæc ad misericordiam orbi omni præstandam pertinent.

15 ונער פרעה וחילו בים סוף כי לעולם חסדו:

15 *Excussit Pharaona mari illiusque phalanges:*
Namque ille est in sæcla benignus.

16 למוליך עמו במדבר כי לעולם חסדו:

16 *Dûxque suum populum deserta per auia rexit:*
Namque ille est in sæcla benignus.

17 למכה מלכים גדלים כי לעולם חסדו:

17 *Qui magnos etiam percussit cæde tyrannos:*
Namque ille est in sæcla benignus.

Occidit

18 *Occîdit reges validos nimiumque potentes:*
Namque ille est in sæcla benignus.

18 ויהרג מלכים אדירים כי לעולם חסדו׃

19 *Amorrhæorum fortem Seona tyrannum:*
Namque ille est in sæcla benignus.

19 לסיחון מלך האמרי כי לעולם חסדו׃

20 *Et Ghog Basani nemorosa ad culmina regem:*
Namque ille est in sæcla benignus.

20 ולעוג מלך הבשן כי לעולם חסדו׃

21 *Ille dedit cultamque horum patrimonia terram:*
Namque ille est in sæcla benignus.

21 ונתן ארצם לנחלה כי לעולם חסדו׃

22 *Illa suo Israeli famulo patrimonia fixit:*
Namque ille est in sæcla benignus.

22 נחלה לישראל עבדו כי לעולם חסדו׃

23 *Et memor est humilis nostræ qui conditionis:*
Namque ille est in sæcla benignus.

23 Postquam pro peccatis nostris afflicti fuimus & castigati, rursus meminit nostri, nosque restituit, vt propositum misericordiæ suæ opus perficiat.

23 שבשפלנו זכר לנו כי לעולם חסדו׃

24 *Nos dominis valde oppressosque redemit ab arctis:*
Namque ille est in sæcla benignus.

24 ויפרקנו מצרינו כי לעולם חסדו׃

25 *Ille omni carni panem quoque suggerit almus:*
Namque ille est in sæcla benignus.

25 Sic vitam & alimentum spirituale hominibus præbebit.

25 נתן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו׃

26 *Cælorum fortem cuncti celebrate fatentes:*
Namque ille est in sæcla benignus.

26 Confitemini Deo, qui fortissimus est, & constantissima virtute in cælis habitat.

26 הודו לאל השמים כי לעולם חסדו׃

PSAL. CXXXVII.

Super flumina Babylonis.

ARGVMENTVM.

MISERA conditio populi sui in Babylonica detenti captiuitate, à sacerdotibus & Leuitis hoc Elegiaco carmine cõmemoratur; cuius ærumnæ grauissima illa pars fuit, quòd diuino cultui ex more ac ritu antiquo purè ac sanctè operam dare non liceret, abductis à patria hominibus, & desiderantibus templum illud, in quo vnicus & verus Deus colebatur: illudque durissimum, quòd per ludibrium & insultationem iubebantur, illi cùm mæstissimi essent, canere Psalmos, & alia carmina, quæ ad Dei laudes cani solebant. Eiusmodi hostium siue libidini, siue curiositati minimè se obtemperaturos, singuli vouerunt; adiuratione etiam addita, cum spe restitutionis & salutis atque libertatis ex illa miserabili & lugubri conditione. huius irrisionis à Babyloniis perlatæ occasione, memoria refricata est sæuitiæ & maleuolentiæ Idumæorum aduersus Hierosolymitanos, cuius vltio Deo in hoc carmine permittitur, & Babylonici regni ruina prædicitur.

CARMEN ELEGIACVM.

1 *FLeuimus hærentes Babylonica flumina propter,*
Dum memores illic nos tenet alma Sion.

1 על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו בזכרנו את ציון׃

Illius

2 על ערבים בתוכה תלינו כנורותינו׃

2 *Illius in medio citharas suspendimus altos*
Ad salicis ramos, pignora lætitiæ.

3 כי שם שאלונו שובינו דברי שיר ותוללינו שמחה שירו לנו משיר ציון׃

3 *Atqui illic, qui nos captos duxere, petebant*
Verba sacri quondam carminis apta modis:
Lætitiæ ac nostræ pendentia pignora; carmen
Vos canite hic nobis quale Sionis erat.

3 Petebant à nobis vt operam daremus citharis depositis ex arbore vnde pendebant, & carmina etiã patrio ritu caneremus.

4 איך נשיר את שיר יהוה על אדמת נכר׃

4 *Ergo* IAE *carmen nos, quondam dulce, canentes*
Audiet externo terra dicata Deo!

5 אם אשכחך ירושלם תשכח ימיני׃

5 *O Solyme, immemor ipse tui si vixero, dextra*
Opto etiam mea sit, non memor ipsa sui.

6 תדבק לשוני לחכי אם לא אזכרכי אם לא אעלה את ירושלם על ראש שמחתי׃

6 *Hæreat, oblito mihi te, mea lingua palato,*
Hæreat arescens faucibus illa meis:
Ni Solymam tollens & certa mente locabo,
Ipse meæ statuam lætitiæ inque caput.

Primum argumentum & caput lætitiæ meæ erit, Hierosolymæ ciuitatis conditio & status.

7 זכר יהוה לבני אדום את יום ירושלם האמרים ערו ערו עד היסוד בה׃

7 *At quoque Idumææ sobolis tu sis memor* IAS,
Turbida cùm Solymis adfuit illa dies.
Fundite, dicebant, euertite, fundite, donec
A fundamentis ipsa reuulsa cadat.

8 בת בבל השדודה אשרי שישלם לך את גמולך שגמלת לנו׃

8 *Filia vastandæ Babylonis turba, beatus*
Cui nostra solues præmia digna vice.

9 אשרי שיאחז ונפץ את עלליך אל הסלע׃

9 *Quique tibi ereptos pueros disperget acutis*
Cautibus allidens, ille beatus erit.

PSAL. CXXXVIII.

Confitebor tibi Domine in toto corde meo.

ARGVMENTVM.

DIVINORVM dictorum & promissorum constantiam & veritatem hoc Psalmo celebrat Dauid, affirmans Deum esse misericordem & propitiũ inuocantibus se animo simplici ac pio; idque suo ipsius experimento comprobatum esse ait: quamobrem testimonium ille suum profitetur publicè & priuatè, coram cæli ac terræ principibus, videlicet Deum efficacissimum esse in iuuandis iis, qui illũ inuocant, proinde etiam efficacissimum quoque & constantissimum esse & fore in seruandis iis ac præstandis, quæ vltrò ipse promiserit, quemadmodum etiam exemplo in se ipso edito demonstratur, qui regnum à Deo promissum obtinuerit, quamobrem sperare ait, cætera effectum iri, quæ ad salutem publicam à Deo promissa sunt.

1 *Dauidis.*

1 לדוד

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

TOto corde meo te referam, tibi
Fassus, nempe tua vt munera prædicem:
Coram principibus te
Psalmis dulcisonis canam.

אודך בכל לבי נגד אלהים אזמרך׃

2 *Ipse ad sancta tui templa palatij*
Prostratus meditor dicere nominis
Magna exempla benigni
Veracis solidè ac tui.
Dictum namque tuum magnificas, tuum
3 *Vltra atque omne foues nomen: eo die*
Quo te nempe vocarim,
Respondere soles mihi:
Præstare hanc animam viribus efficis.

2 אשתחוה אל היכל קדשך ואודה את שמך על חסדך ועל אמתך כי הגדלת על כל שמך אמרתך׃

Præter cætera quibus nomẽ admirabile tibi posuisti, dictorũ tuorum constantiã opportuno amplificas euentu.

3 ביום קראתי ותענני תרהבני בנפשי עז׃

4 I A S, *terricolis regibus omnibus*
Oris dicta tui cùm
Sint audita, probaberis.

4 יודוך יהוה כל מלכי ארץ כי שמעו אמרי פיך׃

5 I AE *percelebres carminibus vias*
Ponent ij; & referent; maxima gloria
6 *Est* I AE, *qui humilem altus*
Et celsus videt infimum:
Altumque ille scit, & prospicit eminus.

5 Alta & humilia ille omnia curat, hæc adspiciens, illa prospiciens. ex perspectiua sumitur similitudo & sermo.

5 וישירו בדרכי יהוה כי גדול כבוד יהוה׃

6 כי רם יהוה ושפל יראה וגבה ממרחק יידע׃

7 *Angustè medius comprimar vt licet,*
Viuum atque incolumem tu
Arcto me eripies loco.
Tendes ipse manum propter & hostium
Nasum (me innumeri quamlibet ambiant)
Constabitque salus mî
Dextræ subsidio tuæ.

7 Inimicis meis inuictis & contemptis, atq. adeò læsis, ego tua virtute liberabor. perstat in translatione sumpta elegantissima.

7 אם אלך בקרב צרה תחיני על אף איבי תשלח ידך ותושיעני ימינך׃

8 I A S *perficiet nempe meam vicem.*
I A S *munificus perpetuo manes*

8 Quanquã ego idoneus non sim ad eam rem, quam Deus in me & per me efficere parat, tamen habet ille magnas in misericordia sua cõmoditates,

8 יהוה יגמר בעדי יהוה חסדך לעולם

Sæclo;

מעשי ידיך אל תרף:

Sæclo; haud facta remittas
Quæ cœpere manus tuæ.

quas sufficere mihi potest: idq. aget quãdo semel opus ipse suũ vltrò suscepit perficiẽdum: cui ego si non dignitatem & habilitatem, votum meum tamen suppeditabo; non tantùm non repugnabo.

Psal. CXXXIX.
Domine probasti me, & cognouisti me.

Argvmentvm.

Divinae prouidentiæ admirandam omnibus modis ac partibus rationem hoc carmine Dauid commendat, reuerenterque disputat; sibi enim suo experimento cognitam asserit, quanquam propter incomparabilem diuinæ naturæ excellentiam minimè in cuncta disputationis huius membra intueri posse fateatur. Deinde ex hac hypothesi ad thesim deueniens, causam simplicitatis suæ sine vlla sua disputatione Deo examinãdam relinquit: malitiosorum verò & peruersorum hominum iudicium, quemadmodũ à Deo exerceatur, spectare se velle ait; vt non modò simplicibus ac sibi simillimis, sed improbis etiam manifesta sit Dei cura erga res humanas.

1 למנצח לדוד מזמור

1 *Ad præstantem Dauidis Psalmus.*

Carmen dicolon tetrastrophon.

יהוה חקרתני ותדע:

2 אתה ידעת שבתי וקומי בנתה לרעי מרחוק:

SCrutatus penitus me bene cognitum
2 *IAS ipse tenes; stem, sedeam, situs*
Nosti nempe meos: prospicis eminus
Quo me pascere cogitem.

Omnis ferè huius carminis oratio ex venatricis artis translatione petita est.

Argumentationis summa simplex.

3 ארחי ורבעי זרית וכל דרכי הסכנתה:

3 *Quæ mî semita sit, quæue cubilia*
Indagator habes, cingis enim; vias
Tu callesque meas, suetus & omnibus
Ipse es tramitibus meis.

3 Tu me Domine assequeris ac tenes totũ extrà & intus. ego te neque intus neq. extrà assequi possum, sed admirari tantùm possum, dum te in me & in te ipso contemplor.

4 כי אין מלה בלשוני הן יהוה ידעת כלה:

4 *Nondum lingua mea effarier incipit,*
IAS cuncta tibi en dictio cognita est;

5 אחור וקדם צרתני ותשת עלי כפכה:

5 *Retrò atque antè etiam me petis, insuper*
Palma est indita mî tua.

6 פלאיה דעת ממני נשגבה לא אוכל לה:

6 *Me miranda adeò cognitio fugit,*
Altè quam positam tangere non queo:

6 Ex his efficitur, vt, quò me vertã, nesciã; adeò à te obsessum & constrictũ me sentio.

7 אנה אלך מרוחך ואנה מפניך אברח:

7 *Quò me subripiam, quò? vt bene spiritum*
Vultúsve vt fugiam tuos?

8 אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך:

8 *Cælos siue velim scandere, tu quidem es*
Illic, ceu tumulum strauero, tu ecce ades;

8 Nullus locus prouidentia diuina & præsentia vacat iis, qui vbique Dei naturam contemplantur.

9 Pennas, vtque habitem trans maris vltima,
Auroræ accipiam leueis.
10 Illic iſta etiam me manus egerit,
Captumque iſta tenens dextera preſſerit:
11 At caligo teget me bene, dixeram, &
Lucem nox mihi ſuggeret.
12 Sed caligo tegit nil penitus tibi;
Cui nox, clara dies lucet vt, emicat
Vt caligo refert lumina, lux ita
Par caligini & eſt tibi.
13 Renes quippe meos arbiter obtines;
Materno me vtero texueras acu:
14 Te (miranda etenim ſunt mihi) prædico,
Sum mirabilis atque ego.
Sunt & facta tua vt mira, ſcit hoc bene,
15 Scit valde hic animus. Nec latuit meum
Te corpus, fierem cumque ego in abditis
Terræ ac texerer infimis.
16 Indigeſta tuis maſſa mea & rudis
Perſpecta eſt oculis, membra libro in tuo
Deſcripta extiterant, ficta diebus, in
Queis nec defuit vnicum.
17 At quàm cara mihi, quàm pretioſaque ô
FORTIS *propoſiti pabula ſunt tui,*
Vt præſtant ſolidè ac præualidè omnium
Summarum exuperant caput!
18 Hæc ipſe vt numerem, plura minutulis
Occurrent numero tunc mihi arenulis:
Expergiſcar item ſæpius, atque adhuc
Tecum, haud progrediens ero.
19 PRINCEPS *morte ſoles ſi afficere improbum;*
A me cedite vos ſanguipetæ viri;

10 Nullo tempore, nulla temporis conditione, aut commoditate tuam præſentiam latere poſſum.

11 Perſpicacitatis tuę in caligine & obſcuritate ſignum mihi eſt artificium illud mirabile, quo cōpactus ego ſum in obſcuriſſimo loco; imò quæ in me mihi abditiſſima ſunt, tibi verò perſpicua. eſt mirandum illud verbum, acu texere, ſiue acu pingere, quo vates Hebraicè vſus eſt.

13 Ipſe ſentio te penetrare renes meos, idq. confiteor; quippe renes mei tanguntur conſcientiæ terrore; vnde video & intelligo miranda operùm tuorum.

18 Videbor ſemper incipere dum tecum fuero.

19 Theſis Pſalmi. Cùm ſis adeò ſapiens ac ſimplex, & ſimplices duplicesque noris, ſcire cupio quid facias iis, qui latere & effugere ſeſe tuam prouidentiam, teque fallere poſſe putant; qui omnia cum omnibus vana ac ficta loquuntur, idque etiam tecum faciunt.

9 אשא כנפי שחר אשכנה באחרית ים׃

10 גם שם ידך תנחני ותאחזני ימינך׃

11 ואמר אך חשך ישופני ולילה אור בעדני׃

12 גם חשך לא יחשיך ממך ולילה כיום יאיר כחשכה כאורה׃

13 כי אתה קנית כליתי תסכני בבטן אמי׃

14 אודך על כי נוראות נפליתי נפלאים מעשיך ונפשי ידעת מאד׃

15 לא נכחד עצמי ממך אשר עשיתי בסתר רקמתי בתחתיות ארץ׃

16 גלמי ראו עיניך ועל ספרך כלם יכתבו ימים יצרו ולא אחד בהם׃

17 ולי מה יקרו רעיך אל מה עצמו ראשיהם׃

18 אספרם מחול ירבון הקיצתי ועודי עמך׃

19 אם תקטל אלוה רשע ואנשי דמים סורו מני׃

Aſtu

20 אשר ימרוך למזמה נשוא לשוא עריך :

20 *Astu occulta tibi dicere qui solent,*
Hostes vana ferunt tui.

21 הלוא משנאיך יהוה אשנא ובתקוממיך אתקוטט :

21 *Osores penitus non amo ego tuos*
I A S, *ast odiis prosequor omnibus,*

22 תכלית שנאה שנאתים לאויבים היו לי :

22 *Contendo iis quibus & propositum insolens*
In te insurgere nascitur.

23 חקרני אל ודע לבבי בחנני ודע שרעפי :

23 *Extremo inquam odio hos odi ego, sunt mihi*
Hostes oppositi, me penitus, precor,
Noris F O R T I S, *& hoc sic tibi cognitum*
Cor redde, atque animum meum.

24 וראה אם דרך עצב בי ונחני בדרך עולם :

24 *Mentis densa meæ mille periculis*
Expertus videas num mihi sit via
Offensæ; ipse mihi duxque præi, agnita
Mundi atque ire iube via.

PSAL. CXL.
Eripe me Domine ab homine malo.

ARGVMENTVM.

INIMICORVM suorum malitia accusata, defensionem & assertionem suam diuinæ tutelæ Propheta commendat; quam certam fore confidit, ac sibi promittit, cùm ob aduersariorum insolentiam omni vltione dignam, tum ob diuini illius nominis יהוה dignitatem, vnde illa etiam consequutura esse ait, vt improbitas numquam nusquámve prospero vtatur successu; probitas verò & simplicitas cum debita nominis diuini laude superstes victrixque tandem euadens, pace ac tranquillitate perpetua fruatur.

1 למנצח מזמור לדוד :

1 *Ad præstantem Psalmus Dauid.*

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

2 חלצני יהוה מאדם רע מאיש חמסים תנצרני :

2 I A S *scelesto me ex homine eripe,*
Iniurioso atque assere me viro:

Absolutâ malitiam describit, impulsus videlicet, & conatus, & orationis,

3 אשר חשבו רעות בלב כל יום יגורו מלחמות :

3 *Qui corde voluentes maligna,*
Bella die experiuntur omni.

4 שננו לשונם כמו נחש חמת עכשוב תחת שפתימו סלה :

4 *Serpentis instar linguam acuunt suam;*
Bilis draconis sub labiis latet
His V S Q V E. *Me custodiat* I A H

5 שמרני יהוה מידי רשע

5 *A manibus, precor, improbandi:*

Non modò vi ac manifesta iniuria, sed dolo ac fraude, & calumnia se ab inimicis impeti ait.

Iniurioso atque asſere me à viro,
Curantibusque vt præcipitent mea
6 *Vestigia. Abscondunt superbi*
Mî laqueos tetricosque funes.
Et rete tendunt ad latus orbitæ,
Atque VSQVE *ponunt hi pedicas mihi.*

מאיש חמסים תנצרני אשר חשבו לדחות פעמי׃

6 טמנו גאים פח לי וחבלים פרשו רשת ליד מעגל מקשים שתו לי סלה׃

7 Neminem ego vindicem, aut patronum, aut propugnatorem expertus agnosco, nisi te vnum, qui iam diu res meas defendendas suscepisti.

7 *Dico ipse at* IAE, FORTIS *es mî, intende meæ precis ergo voci.*

7 אמרתי ליהוה אלי אתה האזינה יהוה קול תחנוני׃

8 In magnis bellis & grauissimus pugnis, vbi aperta vi res agebatur, tu me protexisti, ne de me triumpharent hostes, aut occiso gauderent.

8 IAS *salutis præsidium meæ*
Notum mihi extas, ô HERE, *tu caput*
Hoc protegebas, quo die me
Arma trucis petiere pugnæ.

8 יהוה אדני עז ישועתי סכותה לראשי ביום נשק׃

9 Eundé ergo te mihi ostende aduersum inimicos & inuidos, qui fraude ac malis artibus me oppugnant.

9 IAS *cupita haud cesseris improbo,*
Astutiam néve illius efferas:
10 *Tollentur* VSQVE, *at me ambientum*
E labiis caput obteget fraus.

9 אל תתן יהוה מאויי רשע זממו אל תפק ירומו סלה׃

10 ראש מסבי עמל שפתימו יכסומו׃

11 Translatio à carbonibus, ex fortissimo igne discussis.

11 *Et carbo in illos dissiliet frequens,*
Vrentem in ignem hos coniiciet, cauas
Non restituros inque fossas,
Sistere nec penitus valentes.

11 ימיטו עליהם גחלים באש יפלם במהמרות בל יקומו׃

12 Sententia catholica, ex qua sibi simplicibusque omnibus securitatem sperandam indicat.

12 *Terra in iacente haud prosper & editus*
Linguosus vllus constiterit, mala
Iniuriosum sed frequens fraus
Præcipitem dabit in pericla.
13 IAS *misello (sat scio) iudicem,*
Æquumque egenis se feret arbitrum;
14 *Rectique coram te sedentes*
Nominis esse tui hoc probabunt.

12 איש לשון בל יכון בארץ איש חמס רע יצודנו למדחפת׃

13 ידעתי כי יעשה יהוה דין עני משפט אבינים׃

14 אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך׃

PSAL.

PSAL. CXLI.

Ad te Domine clamaui.

ARGVMENTVM.

SIMPLICITATEM candoremque cùm orationis, tum cogitationis suæ Deo examinandam ac probandam Vates proponit, cui vni sese credere ac fidere affirmat; vtpote simplicium animorum tutori summo atque vnico, eidemque salutis rerumque suarum rationes commendat omnes, quas hoc pacto optimè compositũ iri sperat, cùm idẽ peruersis hominibus, quales multi in terra sunt, & sibi inuidentibus, omninoque fraudulentis, nihil suarum rerum commissum esse velit: non enim tuta est simplicitas apud malitiosos homines; sed apud Deum tantùm tutissima est, qui simplices fouet, duplices & dolosos auersatur, ac tandem punit. Ita sperare se concludit, vt istorum protritis ac dissipatis consiliis, actionibus ac studiis omnibus, ipse ipsiusque res Deo vindice conseruentur.

1 מזמור לדוד

1 *Psalmus Dauid.*

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

יהוה קראתיך חושה לי האזינה קולי בקראי לך׃

IAS *vocanti te mihi ades citò,*
Attende voci, dum voco te, meæ;

2 תכון תפלתי קטרת לפניך משאת כפי מנחת ערב׃

2. *Suffitus atque vt gratus, hæc prex*
Missa tibi & bene certa constet,
Dono mearum, quas tibi porrigo
Palmas vt almo munere vesperis.

3 שיתה יהוה שמרה לפי נצרה על דל שפתי׃

3. *Placatus* IAS *pone custos*
Ore meo excubias fideles.
Labris meis & ianua quà patet,
Qui obseruet addas, quique notet vigil.

3. Obserua orationis meæ simplicitatem & puritatem, à malo dolo alienam.

4 אל תט לבי לדבר רע להתעולל עלילות ברשע את אישים פעלי און ובל אלחם במנעמיהם׃

4. *Ad rem meum cor parce prauam*
Flectier, aut studium improbandum.
Obliqua, neu me, qui mala agunt, viris
Iungi relinquas; horum ego dulcibus
Pasci cauebo suauibusque
Delitiis, fluido & sapore.

4 Non solùm orationem, sed cogitationem quoq. meam tibi probari cupio; & si qua parte erratum mihi esset, corrigi omnino per te cupio: nam simplicitatẽ prorsus amo.

Detestor omnem coniunctionẽ & communionem improborum, quantumuis iucundam: piorum verò etiam seuerissimorum consuetudinem opto, amplectorque.

5 יהלמני צדיק חסד ויוכיחני שמן ראש אל יני ראשי׃

5 *Me iustus imò pulset, id arbitror*
Munus benignum, carpat & increpet;
Id principale vnguentum in hoc si
Deciderit, caput haud refringet.

Vox

Non quòd ego malè cupiam prauis ex odio personarum, quibus quidem omnia mala deprecor, sed eorum studia odi ac detestor.

Vox nempe constat, imò etiam mea
Vox constat inquam, dum video malis
Istos laborantes misellis,
Eripier cupio precorque.

כי עוד ותפלתי ברעותיהם׃

6 Imò illorum etiam antistites in leuioribus periculis iuuare soleo, quãtum possum, oratione fausta & bene precanti, Seruet te Deus, &c.

6 *Labantur horum si in silicis latus,*
Possint tamen quo sistere, iudices;
Audire per faustum precata
Dulcia dicta mea ac licebit.

6 נשמטו בידי סלע שפטיהם ושמעו אמרי כי נעמו׃

7 Cùm tamen in afflictissimis rebus neminem ego, qui mihi bene cupiat, nullum qui auxilio sit præter te Deum meum, habeam.

7 *Fissor velut qui disiiciens humi est,*
Sic ad sepulchri os dissiliunt mea
8 *Dispersa iam ossa* IAS, *at in te*
Fixi oculos DOMINE *hos benignum.*
Te fido in vno, ne hanc animam sinas,
9 *Oro, vacare, & me laquei manu*
Serua, mihi quem præligarunt
Funibus ac mala prauè agentum.
10 *Suis ruent in retibus improbi,*
Quæ quisque praua fraude tetenderit:
Illæsus ipse at præteribo
Interea pariterque tutus.

7 כמו פלח ובקע בארץ נפזרו עצמינו לפי שאול׃

8 כי אליך יהוה אדני עיני בכה חסיתי אל תער נפשי׃

9 שמרני מידי פח יקשו לי ומקשות פעלי און׃

10 יפלו במכמריו רשעים יחד אנכי עד אעבור׃

PSAL. CXLII.

Voce mea ad Dominum clamaui.

ARGVMENTVM.

VITAM suam simplicem, atque omnino probam (id quod Deo ipsi iudicandum proponit) multis & magnis in periculis versari conqueritur, hoc agentibus inimicis, improbis hominibus, qui virtutem odio habent: neminem verò esse, à quo vel sua, vel virtutis ac pietatis causa subsidium sibi allatum iri videat; quamobrem sese Deo probitatis assertori, atq. oppressionum vindici seruandum ac liberandum commendat.

1 *Animaduersio Dauidis cùm esset in spelunca, Oratio.*

1 משכיל לדוד בהיותו במערה תפלה׃

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

*Translatio sumpta ab innocentibus animantibus, quibus tamen per crudeles venatores insidiæ struũtur.

2 IAM *voce mea clamabo, supplice voce*
Implorare IAM *mihi certum est.*

2 קולי אל יהוה אזעק קולי אל יהוה אתחנן׃

Ante

3 אשפך לפניו שיחי צרתי לפניו אגיד ׃

3 *Ante illum mea & effundam meditata; mihíque*
Quanta ſit anxietas referam ipſi.

4 בהתעטף עלי רוחי ואתה ידעת נתיבתי בארח זו אהלך טמנו פח לי ׃

4 *Spiritus obruitur meus in me, ſemita noſtra*
Nota tibi eſt quando; & tamen iſti,
Incedam quacunque via, mihi tendere opertum
Non ceſſant laqueumque dolumque.

5 הביט ימין וראה ואין לי מכיר אבד מנוס ממני אין דורש לנפשי ׃

5 *Attentè ad dextram aſpicias; mihi nemo repertus*
Agnitor; effugiumque deeſt mî.
Sedulus huic animæ aſſertor, quæſitor & æquus;
Quíve ſatis præſtet mihi nemo eſt.

Perſonæ mutatio, oportuna & elegans vatibus familiaris figura.

6 זעקתי אליך יהוה אמרתי אתה מחסי חלקי בארץ החיים ׃

6 IAS *ad te clamaui, dixi, vt mihi conſtas*
Viuorum in terra vnica pars tu?

Inter viuentes omnes terræ incolas, inter quos tanquam alienus verſor.

7 הקשיבה אל רנתי כי דלותי מאד הצילני מרדפי כי אמצו ממני ׃

7 *Exhauſtus nimium, miſer ac, ſum; intende meæ tu,*
Quam ſupplex expono, querelæ.
Eripe me ſæuis à ſectatoribus, ij nam
Mi valido mage robore præſtant.

8 הוציאה ממסגר נפשי להודות את שמך כי יכתרו צדיקים כי תגמל עלי ׃

8 *Hanc animam è clauſtro profer; nomenque profeſſam,*
Deinde tuum & celebrare paratam.
Cùm videantque vices in me & tua præmia iuſti, in
Me expedient nectentque coronas.

Cùm iuſti animaduerterint exempla iudicij tui, coronabuntur præ gaudio.

PSAL. CXLIII.

Domine exaudi orationem meam.

ARGVMENTVM.

DEVM iuſtum iudicem ad cauſam ſuam audiendam, examinandam & iudicandam, tandemque aſſerendam appellat Dauid, à quo cupit examinari innocentiam & integritatem ſuam; non quidem ad diuinæ illius & ſimpliciſſimæ puritatis, ſed ad humanæ imbecillitatis, atque adeò ad aduerſariorum ſuorum improbitatis rationes comparatam: hoc enim pacto ſperat ſe cauſam obtenturum apud integerrimum iudicem & iniuriarum propulſatorem, ac vindicem ſeueriſſimum & fortiſſimum contra aduerſarios improbiſſimos, qui fraude, calliditate, vi & dolo atque impietate ſe immeritum perſequuti, perdere conantur. qua ex re illud euenturum prædicit, vt innocentiæ ac ſimplicitatis, probitatiſque ratione conſtabilita, diuinę prouidentiæ, miſericordiæ, atque iuſtitiæ celebretur laus.

1 *Psalmus Dauidis.*

א מזמור לדוד

CARMEN MONOCOLON.

Insinuatio.
Quandoquidem tu verax es, & pollicitus te auditurũ oppressos, audi, & iudica ex æquitate, non ex æstimatione & collatione tuæ illius purissimæ virtutis ac simplicitatis, cui comparatus, neque infans vnius diei iustus est.

AVditor IAS *excipe ô meam precem,*
Meam querelam senti & auribus tene.
(Fidem tuam probabis) atque æquus mihi
Responsa redde iusta iustus arbiter.

יהוה שמע
תפלתי האזינה
אל תחנוני
באמנתך ענני
בצדקתך׃

2 *Tuum seuero iure parce seruulum*
Adire; iustum nemo namque lampada
Viuens probabit se vt ferat vultus tui.

ב ואל תבוא
במשפט את
עבדך כי לא
יצדק לפניך
כל חי׃

3 *Vitam sequutus hostis contundit meam,*
Humi refringens atra & in caligine
Sedere cogit me, velut quos abdidit
Tempus remotum per sepulchra conditos.

ג כי רדף אויב
נפשי דכא לארץ
חיתי הושיבני
במחשכים
כמתי עולם׃

Vt vulgares iam diu extinctós, & cõmuni sepulchro confusè humatos.

4 *In me est mei vis obuoluta spiritus,*
Stupet meo cor destitutum pectore:

4 ותתעטף עלי
רוחי בתוכי
ישתומם לבי׃

5 Dum memoro exẽpla antiqua, quæ nunc etiam requirere mihi videor, sed tamẽ summa fide ac spe, vt renouentur, oro.

5 *Quondam dierum tempora vt colo memor,*
Opus tuumq́ue verso & omne cogito;
Exemplum & efficacis istius manus

5 זכרתי ימים
מקדם הגיתי
בכל פעלך
במעשה ידיך
אשוחח׃

6 *Contemplor omne: Pando tunc meas tibi*
Manus, auensq́ue te peto ex solo arido:

6 פרשתי ידי
אליך נפשי
כארץ עיפה
לך סלה׃

7 *Et vsque dico, Redde mî precor citò*
IAS *referq́ue, linquor ipse spiritu;*
Vultus tuos ne prouidos mihi abdito:
Nam par sepultis ipse, si negas, ero.

7 מהר ענני
יהוה כלתה
רוחי אל תסתר
פניך ממני
ונמשלתי עם
ירדי בור׃

8 *Audire numen manè me iube tuum,*
Numen benignum; fido quippe te vnico.
Iter, viamq́ue quam sequutus ambulem,
Ostende, auenti te ac volenti te, mihi.

8 השמיעני
בבקר חסדך כי
בך בטחתי
הודיעני דרך זו
אלך כי אליך
נשאתי נפשי׃

9 Vt auiculæ exiguæ aliquando ad aquilam cõfugiunt tutelę causa, cuius virtute proteguntur à rapacium auium aliarũ sæuitia.

9 IAS *latêre in te volo; me tu meis*
Tegens latentem proteges ab hostibus.

9 הצילני מאיבי
יהוה אליך
כסתי׃

10 *Tibi probanda me doceto & exequi,*
Meum colo nam te atque duco PRINCIPEM,

10 למדני
לעשות רצונך
כי אתה אלוהי

Tuo

רוחך טובה תנחני בארץ מישור׃

Tuo bono voloque duci spiritu;
Namque ille plano ritè me ducet solo.

11 למען שמך יהוה תחייני בצדקתך תוציא מצרה נפשי׃

11 I A S *probabis nomen, vt soles, tuum,*
Vt me iubebis auctor ipse viuere;
Exempla iusta moris ac feres tui,
Meam si ab arcta proferes angustia,
Qua viuo, partem, spiro, quaque sentio.

11 Ego nullum habeo alium assertorem, nullumque auctorem cõsilij ad res meas componendas præter te, cuius spiritu gubernari opto; illius enim virtute & auctoritate ipse tutus, doctus, & omnino securus agã: sæpissimè hunc Spiritum sanctum antiqui petebant.

12 ובחסדך תצמית איבי והאבדת כל צררי נפשי כי אני עבדך׃

12 *Hostesque stringes & premens coges meos;*
Quippe es benignus fautor & clemens tuis:
Meam prementes, viuo qua, partem exitu
Digno perire tu iubebis ac modo;
Tuum studentes seruulum me perdere.

PSAL. CXLIIII.

Benedictus Dominus Deus meus, qui docet manus meas ad prœlium.

ARGVMENTVM.

CARMEN est gratulatorium, ob partam sibi diuinitus in bello victoriam, populosque subiectos, & regnum constitutum: est etiam supplicatio ad stabiliendam rempublicam illam, ex diuini consilij sententia rebellibus atque obtrectatoribus superatis; non enim defuerunt Dauidi multi maleuoli & aduersarij, imperiique detrectatores etiam in regno iam constituto. Postrema in hoc Psalmo est insinuatio ad persuadendum populo, vt imperium ferant eius regis, qui non ex propria libidine, sed ex Dei PRINCIPIS optimi ac maximi legibus esset gubernaturus; seque Dei ipsius simplicem & integrum ministrum exhibiturus: nihil enim aut beatius aut magis optandum rebus publicis contingere posse, nihilque magis ad summam felicitatem conferre, quàm vt DEVS præsit; cuius consilio, verbo, & spiritu cuncta gerantur.

1 לדוד

1 *Dauidis.*

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

ברוך יהוה צורי המלמד ידי לקרב אצבעותי למלחמה׃

R*Vpes &* I A S *præsidium mihi*
Est prædicandus, nam docet is manus
Pugnare nostras, instruitque
Hos digitos ad acuta bella.

Omne consiliũ inceptum, principium, & exitum omnem, deniq. successum Deo auctori acceptum refero; idque publicè profiteor.

2 חסדי ומצודתי משגבי ומפלטי

2 *Is mî benignus, præualida arx mihi;*
Præruptus idemque editus est locus:

 Is me

Namq. homo quid est, aut qualis, aut quantus, nempe vt tibi notus & exploratus est, vanitati est simillimus; sed si quid recte efficit, id est, quia tu eum consilio, viribus & industria auges ad magnas obeundas res.

Is me tueturque eripitque;
Et clypeus mihi constat idem.
Securus illo protegor unico;
Subiecit idem mi populum meum.

לי מגני ובו חסיתי הרדד עמי תחתי׃

3 IAS *homo quid? nosti & illum,*
Et reputas misero ac caduco

3 יהוה מה אדם ותדעהו בן אנוש ותחשבהו׃

Vmbris nubium confertur homo.

4 *Mortale natum; persimilis quidem*
Nil atque vanis constat homo; dies
Illius umbræ vt transeuntes
Prætereunt celeresque currunt.

4 אדם להבל דמה ימיו כצל עובר׃

5 IAS *polorum flecte micantium*
Axem tuorum prouidus; indeque
Descende, fumatura montis
Culmina multiplicisque tange.

5 יהוה הט שמיך ותרד גע בהרים ויעשנו׃

6 *Flagranti & illos fulgure fulgura;*
Perde, & minutim præcipites rue;
Absume turbatos tuisque hos
Missilibus penitus sagittis.

6 ברוק ברק ותפיצם שלח חציך ותהמם׃

Hostium externorũ & finitimorum impetum deprecatur.

7 *Extende celso; atque erue me; manus,*
Et me profundis eripias aquis;
E vi manusque ac pertimenda,
Quam soboles aliena tendit.

7 שלח ידיך ממרום פצני והצילני ממים רבים מיד בני נכר׃

Hostium populi Dei, nec oratio, nec potentia certo fundamento nititur.

8 *Os vanitatem falsaque nuntiat;*
Horumque mendax dextera dextera est:

8 אשר פיהם דבר שוא וימינם ימין שקר׃

Carminis argumentũ.

9 *Carmen canam* PRINCEPS *nouandum*
Nabliolo fidibusque denis.

9 אלהים שיר חדש אשירה לך בנבל עשור אזמרה לך׃

Dicam regibus non ex proprio cõsilio, aut ex orationis facultate, aut ex potentia & viribus, sed ex Deo salutem parari.

10 *Dicam salutis regibus efficax*
Quis sit, suum qui Dauida liberet
Seruum dicatum, de malisque
Excipiat gladij periclis.

10 הנותן תשועה למלכים הפוצה את דוד עבדו מחרב רעה׃

11 *Extraneorum de sobolis manu*
Ereptor vt me suscipias precor,

11 פצני והצילני מיד בני נכר

Os vana

אשר פיהם דבר שוא וימינם ימין שקר׃

Os vana quorum proloquutum,
Dextera & est quoque dextra mendax.

12 אשר בנינו כנטעים מגדלים בנעוריהם בנותינו כזוית מחטבות תבנית היכל׃

Summa gentibus ac mundo creditæ felicitatis.

12 *Nostris iuuentus sit pueris, velut*
Plantata crescit silua, puellulæ &
Nostræ angulorum ceu lacunar
Marmorei nitidum palati.

13 מזוינו מלאים מפיקים מזן אל זן צאוננו מאליפות מרבבות בחוצותינו׃

13 *Nobis repletis ac licet angulis*
Proferre frugis multiplicis genus,
Nostri greges & mille nostris
Concipiunt decuplantque vicis.

14 אלופינו מסבלים אין פרץ ואין יוצאת ואין צוחה ברחבתינו׃

14 *Nostri iuuenci sustineant, trahant*
Carnes onúsque, vt dispereat nihil,
Nil effluat, non in plateis
Vox sonet haud bene grata nostris.

15 אשרי העם שככה לו אשרי העם שיהוה אלהיו׃

15 *Quamuis beatus sit populus bonis*
His vsus, atqui est ille beatior
Quicunque IAH *spectat colítque,*
Principe & hoc fruitur benigno.

PSAL. CXLV.

Exaltabo te Deus meus rex.

ARGVMENTVM.

DIVINAS laudes canendas tribus nominibus hoc Psalmo Dauid suscipit, potentiæ inquam, sapientiæ & misericordiæ nominibus, quibus omnibus maximum, immensum cunctis argumentis Deum se ostendisse ait; sed qui præcipuè præter cætera misericordiæ ditissimum sese ostendere exhibereque gaudeat: ex quo fit, vt omnibus rerum naturis, apertissimè verò animantium generi omni omnibus temporibus prospiciens victum opportunum suppeditet, atque adeò erga humanam naturam propensæ misericordiæ sit, vt assiduis beneficiis cùm omnes homines, tũ miserrimos quosque, maximè verò sese appellantes, & purè ac simpliciter petentes prosequatur: idque in primis curet, vt salutem illam animorum hominibus promissam, per Christum afferendam, quam sapientissimè paret ac maturet oportunè exhibiturus, quibus ex rebus omnibus diuinarum laudum celebritatem assiduam perpetuamque apud homines esse oportere concludit.

1 תהלה לדוד

1 *Laus Dauidi suscepta.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON, ACROSTICHON ex Hebraicarum notarum serie, vt Hebraicè habet.

 Attol-

א ATtollens celebrabo meũ rex magne DEVM te,
Tuumq́. nomen prædicās perpetuò referã:

2 ב Blanda equidẽ referam, referã pulcherrima gratus
In omne sæculum tuo nomini & vlterius.

3 ג Grandis & est IAS valde & laudandus, at idem
Quàm magnus extet, æstimet nemo hominũ penitus.

4 ד Dicet facta tua ætati, laudabit & ætas,
Exponet atque prædicans fortia gesta tua.

5 ה Hoc decus eximium, tua quo sit gloria pulchra,
Narrabo, mira verba, queis te memor ipse ferã.

6 ו Verè etiam metuenda tua exponentq́ue seuera
Exempla, magnitudinem commemorabo tuam.

7 ז Sacra boniq́uè tui magni memoranda profati
Exempla dicent canticis, iustitiamq́ue tuam.

8 ח Hiq́ue IAM placidũ, miserantem, naribus amplũ,
Et liberalitatibus magnificis facilem.

9 ט Totus & exemplis bonus IAS, denique cunctis;
Eius superq́. facta cuncta est miserantis amor.

10 י IAS, cuncta tua agnoscunt te facta professa;
Quin prædicabunt & pij te referentq́ue tui:

11 כ Clarum atq. amplificũ regnũ, tua sceptraq́. dicent,
Et fortitudinem tuam proloquio referent.

12 ל Laude hac terrigenis gesta illius alta docebunt,
Regniq́ue splendorem sui, magnificumq́. decus.

13 מ Mundis est regnum cunctis istud quoque regnum;
Æuis potestas sæculisq́. omnibus ista præest.

14 ס Sanè IAS cunctos fulcitque tenétque ruenteis;
Idem recuruos erigit, quos premit anxietas.

15 ע In te cuncta oculos vnum spectantia figunt,
Præbésq́. cuique pabulum cõmodus ipse suum;

16 פ Pandẽs ipse manũ, saturas genus omne animãtũ, et
Viuẽs benignᵒ quidquid his et placet et petitur.

Sistis

4 Facta erga orbem totum, gesta erga hominum genus.

6 Exponent verba videlicet à me pronuntiata.

7 Multi alij prætereà memoriam tuæ amplitudinis & beneficentiæ renouabunt.

10 Laudaberis ob cuncta opera & facta, vt auctor omnium, sed piis erit illud argumẽtum de regno tuo celeberrimum.

13 Tu regnas, & imperas superiori mũdo Angelorum & Spirituum, & inferiori hominum, & omnibus temporibus atq. ætatibus erit: igitur in hominũ cordibus & animis regnes.

15 ע aspiratio, aut litera gutturalis antiquis in proximam vocalem abire solet.

ארוממך אלוהי המלך ואברכה שמך לעולם ועד:
2 בכל יום אברכך ואהללה שמך לעולם ועד:
3 גדול יהוה ומהלל מאד ולגדלתו אין חקר:
4 דור לדור ישבח מעשיך וגבורתיך יגידו:
5 הדר כבוד הודך ודברי נפלאתיך אשיחה:
6 ועזוז נוראותיך יאמרו וגדלותיך אספרנה:
7 זכר רב טובך יביעו וצדקתך ירננו:
8 חנון ורחום יהוה ארך אפים וגדול חסד:
9 טוב יהוה לכל ורחמיו על כל מעשיו:
10 יודוך יהוה כל מעשיך וחסידיך יברכוכה:
11 כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו:
12 להודיע לבני האדם גבורתיו וכבוד הדר מלכותו:
13 מלכותך מלכות כל עלמים וממשלתך בכל דור ודר:
14 סומך יהוה לכל הנפלים וזוקף לכל הכפופים:
15 עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו:
16 פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון:

17 צדיק יהוה בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו׃

17 צ *Sistit nempe viis cunctis iustissimus* IAS
Suis benignus, hūc sua ergo omnia facta probēt.

18 קרוב יהוה לכל קראיו לכל אשר יקראהו באמת׃

18 ק *Quin & se verè purèque vocantibus* IAS
Cunctis adest, propinquo et est omnibus auxilio.

19 רצון יראיו יעשה ואת שועתם ישמע ויושיעם׃

19 ר *Ritè optata suis faciet metuentibus; horum*
Salutis auctor supplicem sentiet ille precem.

20 שומר יהוה את כל אהביו ואת כל הרשעים ישמיד׃

20 ש *Seruat & ipse suos* IAS *custodit amantes*
Cunctos, & omnes improbos diruet ille etiam.

21 תהלת יהוה ידבר פי ויברך כל בשר שם קדשו לעולם ועד׃

21 ת *Talem* IAE *laudem nostrum os persæpe loquatur;*
Caroque cuncta nomen hoc efferet eximium.
Illius hoc sanctum nomen per sæcula dicent;
Quidquídve sæclo & vltimo posterius fuerit.

PSAL. CXLVI.

Lauda anima mea Dominum.

ARGVMENTVM.

VANAM esse omnino cogitationem ac sententiam eorum, qui felicitatem suam in hac vita in principum gratia statuunt, cùm principes omnes mortales sint, & multis ipsi etiam obnoxij miseriis, nec suos nec se etiam necessitate eripere valeant: illum autem sapere vel virum vel populum, qui diuinis legibus & institutis regatur, Deumque sibi principem cōstituerit, vtpote potentissimum, sapientissimum, ditissimum, iustissimum, æquissimum, clementissimum, misericordissimum, liberalissimum, rerum omnium perspectorem vigilantissimum, maximorum ac minimorum curatorem diligentissimum, sublimium & humilium gubernatorem strenuissimum, verè ac propriè regem, eundemque æternum regem. ex quibus omnibus rebus colligitur, Sionem, hoc est, Ecclesiam, omnium rerū publicarum beatissimam esse, quæ à Deo rege in perpetuum gubernetur.

1 Decreui laudū argumentum mihi perpetuò proponere Deū, qui propriè benignus est & liberalis, idemq. semper me beneficiis afficere potest dum viuam, imò dum sim vel in hac vel in futura vita: id quod nemo sibi pmittere queat de terreno aliquo principe; quem nescias an tibi viuus & beneficus futurus sit dum viuas, potest enim perire dū tu viuas, etiamsi non diu vixeris; quippe quī nec sibi salutem afferre, nec spem suam sibi certam facere ipse potest; quam sæpissimè longam constitutam mors præscindit.

1 הללויה

1 *Haleluiah.*

CARMEN DICOLON TETRASTROPHON.

הללו נפשי את יהוה׃

IAM *laude cole ô mens, anima ac mea,*

2 אהללה יהוה בחיי אזמרה לאלהי בעודי׃

2 IAM *laude colam, viuere dum mihi,*
Esse ac dum liceat, constitui piis
IAM *dicere canticis.*

3 אל תבטחו בנדיבים בבן אדם שאין לו תשועה׃

3 *Ah non munificis fidite vos, viro*
Neu vos terrigenæ: non etenim salus

Illi

Illi est, quam validus prospiciat sibi
Auctor vel ferat alteri.

4 Quid mirum, cùm ipse terreus sit corpore, & spiritus vitæ retinendi compos non sit?

4 *Exibit leuis huic spiritus, inque humum*
Concedet propriam: perdet ea ac dies
Huius propositum, votáque splendida,
Curas, consilia ardua.

4 תצא רוחו ישב לאדמתו ביום ההוא אבדו עשתנתיו :

5 Attentè considerare oportet collationem Dei principis, cũ principibus terrenis, & munificis illis viris.

5 *Felix multiplici sorte Iacobidum,*
Cui dux FORTIS *adest auxilio efficax,*
Qui vult séque suo credere PRINCIPI,
IAE *&* *fidere prouido.*

5 אשרי שאל יעקב בעזרו שברו על יהוה אלהיו :

6 Deus fortis gubernator, adeò diues, vt totum cælorum, terræ ac maris orbem cum contenta rerum copia crearit; potest ergo ea impertiri suis, nec ideò pauper manere, namque & sibi & aliis quibus velit, alium orbem aliasque copias creare & proferre potest: humani magnifici nec omnibus largiri possunt, & iis careant necesse est quę donarint. est autem adeò verax in pactis & promissis, vt illius veritate sola mundus conseruetur, aliàs ruiturus.

6 *Cælos ille facit; terra ferax, mare*
Atque his quidquid inest, hunc perhibent suum
Auctorem; orbis & hunc perpetuum sui
Veri continet arbitrum.

6 עשה שמים וארץ את הים ואת כל אשר בם השמר אמת לעולם :

7 *Fraudatos liquido iudicio afficit;*
Pascit quos cruciat sæua fames; cauo
IAS *quósque ligant carcere vincula*
Soluit, liberat ac leuat.

7 עשה משפט לעשוקים נתן לחם לרעבים יהוה מתיר אסורים :

8 Aliæ virtutes magni principis, iustitia, æquitas, patrocinium, doctrina, instructio, tutela, quæ in Deo & immensæ & æternæ sunt; in aliis plerumque requiruntur & desiderantur, aut imbecillæ, instabilesque reperiuntur.

8 IAS *pandit item lumina turbida*
Cæcis, quósque premit, curuat & impetus,
IAS *constabilit, iustitiæ probos*
IAS *diligit asseclas.*

8 יהוה פקח עורים יהוה זקף כפופים יהוה אהב צדיקים :

9 IAS *curat item, seruat & aduenas,*
Pupillum cumulat, nec viduam minus:
Torquebitque viam, quam tenet improba
Turba & quem instituit modum.

9 יהוה שמר את גרים יתום ואלמנה יעודד ודרך רשעים יעות :

10 IAS *perpetui in sæcula sæculi*
Regnabit tuus, ô crede Sion, bonus
PRINCEPS, *præterita vt prædicet hunc, simul*
Ætas postera prædicet.

10 ימלך יהוה לעולם אלהיך ציון לדר ודר הללו יה :

PSAL.

PSAL. CXLVII.

Laudate Dominum, quoniam bonus est psalmus.

ARGVMENTVM.

ADMIRABILIS Psalmus est, & qui magnam expositionem, plenissimamque locorum omnium demonstrationem postulet. continet enim naturalem, moralem, & Theologicam rationem omnem; cuius argumentum illud est: nullam canendi materiam vel vtiliorem, vel iucundiorem hominibus offerri posse, quàm Dei laudes, quem mundi totius auctorem, principem & gubernatorem omnipotentem, sapientissimum, benignissimumque esse, ipsa etiam rerum natura considerata, demonstret; omnibusque hominibus velut digito indicet; sed iis longè clarius, quibus præter naturalium rerum obseruationem, diuinorum oraculorum vsus viua voce & scripto concessus est; clarissimè verò omnium iis, quos Spiritu sancto immisso, singulari admirandoque modo docendos & instruendos Deus ipse susceperit: ita verò omnium totius mundi, & ætatum, & conditionum homines hoc Psalmo comprehensi ad Dei laudes celebrandas inuitantur; videlicet legis naturæ & scriptæ, ac denique Ecclesiæ Christianæ homines.

CARMEN SAPPHICVM.

1 הללויה כי טוב זמרת אלהינו כי נעים נאוה תהלה׃

1 *NAmque* IAH *psalmis celebrare pulchrum est;*
Laude iucundum celebrate nostrum
PRINCIPEM; *laus hæc penitus decora*
Grataque constat.

1 Diuinarum laudum argumentum & vtile & iucundũ est; vtroq. igitur nomine suscipiendum. nam, omne tulit punctum, qui miscuit vtile dulci.

Thesis Psalmi ad nouum testamentum pertinet. ille condidit Israelis populũ, quem pereuntem restituet in meliorem conditionem, nempe Christianorum ouile Christo pastori committendũ: sed hæc promissio eos complectetur, qui fide & pœnitentia hanc salutem sibi à Deo donandam procurabũt. Hypothesis virtutis, efficacitatis & prouidentiæ Dei.

2 בונה ירושלם יהוה נדחי ישראל יכנס׃

2 *Auctor est* IAS, *Solymûmque is vrbem*
Condit, & pulsos repetet legetque,
Coget ac iungens periêre quotquot
Israëlitum.

3 הרופא לשבורי לב ומחבש לעצבותם׃

3 *Ille confractis, miseróque ruptis*
Corde, deiectísque animo medetur,
Ac ligans acres solidat dolores
Tristitiásque his.

4 מונה מספר לכוכבים לכלם שמות יקרא׃

4 *Siderum solus numerum recenset,*
Singulis nomen proprium vocando;
Singulis vires, propria atque cunctis
Munia didit.

Vocando] יקרא enim indicat perpetuitatẽ, vt aliàs de futuro docebamus.

5 גדול אדונינו ורב כח

5 *Noster est magnus* DOMINVS, *neque impar;*
Plurima est illi valida atque virtus,

Qua mundum gubernat, eaq. nouissima est.

Prouida at quàm ſit, numerus valebit
Ponere nullus.

6 *Ampliátque* IAS *cumulátque mites;*
Improbos idem penitus repulſos
Deijcit, terram redigítque ad ipſam
Vſque ruenteis.

7 *Inuicem cantu memorate grato,*
Publico atque, IAM *celebrem profeſſi:*
PRINCIPI *noſtro reſonetque veſtris*
Gloria pſalmis.

8 *Nubibus cælum tegit ille denſis,*
Is parat terræ pluuiam feraci,
Ille fœcundat viridi ſupinos
Gramine montes.

9 *Belluis eſcas varias dat, atri &*
Filiis corui, his vbi cura matrum
Negligens voces mouet, & rogare
Cogit anhelos.

10 *Ille equi non vim validam requirit,*
Non amans curat ſolidè viriles
11 *Tibias: ſe vult, fouet ac, timentes*
Curat & IAS:
Illius qui cum didicere votis
Omnibus ſanctum, placidum, benignum
Numen & fidi & ſolido manentes
Pectore poſcunt.

12 *Prædica vrbs* IAM *Solymûm, tuúmque*
PRINCIPEM *laudans celebra Sione,*
Quòd tuis vectes foribus valenti
Robore firmat.

12 *Proſper & natos ſobolem tuamque*
Euehit, magnis cumulátque donis;

Quos

תבונה prouidentia, qua rebus hominum conſulit.

6 Humanarum rerũ partitio in mites & inſolentes: quid Deus erga vtroſque agat.

7 ענו Reſpondere per choros profeſſi Dei laudes, quarũ argumẽta ſunt manifeſta.

8 Qui nuſquam aut nũquam ſemetipſum ſine teſtimonio reliquit, dans pluuias de cælis, &c. hoc argumento vſus eſt Paulus apud gentes.

9 Solet etiam proſpicere deſolatis & omni auxilio deſtitutis; quãquam nõ cognoſcatur modus quo id efficiat. Ideò etiã humanis opibus non indiget, vt ſuos liberet, tueatur & gubernet, quos ipſe vltrò amans ſuſcipit.

Expoſitio ſuperioris partis, concluſa duob⁹ verbis Hebræis.

12 Altera pars theſeos, diuinam prouidẽtiam & miſericordiam ſingulariter oſtẽdit Iſraelitis, hoc eſt, Eccleſiæ fidelium; olim, inquã, Iſraelitarum, ſecũdum carnem tamen diuinæ voluntati obtemperãtium; deinde verò & nunc Chriſtianæ Eccleſiæ, hanc autẽ prouidentiam tutelæ cuiuſdã externæ ac præcipuæ imagine deſcripta ſignificauit propheta.

13 Myſteriũ Eccleſiæ Chriſtianæ, quę Iſraeliticæ Eccleſiæ filia fuit: vnde mater Synagoga vocatur illa prior. hanc maioribus donis, quàm illã priorem, Deus auget.

לתבונתו אין מספר:

6 מעודד ענוים יהוה משפיל רשעים עדי ארץ:

7 ענו ליהוה בתודה זמרו לאלהינו בכנור:

8 המכסה שמים בעבים המכין לארץ מטר המצמיח הרים חציר:

9 נותן לבהמה לחמה לבני עורב אשר יקראו:

10 לא בגבורת הסוס יחפץ לא בשוקי האיש ירצה:

11 רוצה יהוה את יראיו את המיחלים לחסדו:

12 שבחי ירושלם את יהוה הללי אלהיך ציון:

13 כי חזק בריחי שעריך

ברך בניך בקרבך׃

Quos tui muri cumulant, tua & quos
Mœnia claudunt.

Nam extra Ecclesiam non est salus; limes quo Ecclesia recta ab aliis pseudoecclesiis & sectis dignoscitur, pax est diuina. Mysterium magnum.

14 השם גבולך שלום חלב חטים ישביעך׃

14 *Limitem, pacem & requiem beatam,*
Is tuum figit, statuítque; pingui
Tritici ac multa varij medulla
Te saturabit.

15 השלח אמרתו ארץ עד מהרה ירוץ דברו׃

15 *Legat vt terræ proprium ipse dictum,*
Currit illius properátque verbum;

16 הנתן שלג כצמר כפור כאפר יפזר׃

16 *Et niuem vt lanam, glaciémque, sparsum*
Vt cinerem, dat.

17 משליך קרחו כפתים לפני קרתו מי יעמד׃

17 *Et suum frustis simile at minutis*
Is gelu canens iacit: heu feret quis
Illius durum, stabili aut manebit
Pectore frigus?

18 ישלח דברו וימסם ישב רוחו יזלו מים׃

18 *Mittet vt verbum proprium, liquescent*
Flante subtili, tenuíque vento
Defluent lymphæ, cadet atque vinclis
Stilla solutis.

18 Velut dicto suo mittit terræ efficaces impressiones, quæ impediri à nemine possunt: ita mittere potest Ecclesiæ suæ spiritus verbo suo promissi, dona maxima & efficacissima; idq́. faciet oportune.

19 מגיד דבריו ליעקב חקיו ומשפטיו לישראל׃

19 *Indicat verbum proprium, refertque*
Ipse Iacob quæ statuit, sua atque
Iura delecto populo piisque
Israelitis.

19 Cæteras gentes Deus docuit naturæ contemplatione, sed Iacob verbo suo instituit, promissisque instruxit suis.

20 לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום הללו יה׃

20 *Fecit haud omni simile ipse genti, haud*
Quippe nouerunt ea quæ feruntur
Iura mirandis celebranda semper
Consiliis IAH.

20 Ex quo cognoscitur maioribus beneficiis aucta esse fideliũ Ecclesia, quæ hac postrema parte psalmi ad singularem gratulationem appellabatur. משפט significat æquitatem, quæ in diuinis præceptis & institutis mire lucet.

PSAL. CXLVIII.

Laudate Dominum de cælis.

ARGVMENTVM.

SVPERIORVM inferiorumque rerum naturæ omnis breuem, sed elegantissimam summam continet hic Psalmus: deinde etiam gratiæ diuinæ significationem admirabilem. principiò enim distributis vtriusque mundi partibus, ornamentis & cultoribus auctorem adscribit Deum, Deum, inquam, illum יהוה (præter quem nullus alius est) cui laudes laudumque argumenta omnia adiudicat summo, proprio, certo ac manifesto iure. Commodè autem ad homines orationem transfert, quos omnis ætatis & conditionis, omniumque munerum se suaque omnia, quæ bona aliquo iure dici possunt, Deo huic auctori & gubernatori deberi affirmat. Demú ad fideles homines deuenit, quibus vltra communem cum aliis naturæ conditionem & cognitionem accessisse ait, diuinæ tum promissionis notitiam, tum voluntatis significationem expressam; vnde nata in illis fuerit viua fides & certa spes salutis per Christum afferendæ, quam oportuno tempore Deus ipse iis qui crediderint & obtemperauerint, ac perseuerauerint vsque in finem, sit præstiturus.

1 *Haleluiah.* — 1 הללויה

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

Propositio ex partitione. Naturæ ordo. sed incipit à notioribus in vnoquoque genere. Angeli & spiritus alij, qui non tam nuntij quàm ministri dicuntur.

PRincipium laudis de cælis ducite, & IAM
In templis laudate supernis.

הללואת יהוה מן השמים הללוהו במרומים׃

2 *Hunc omnis laudate cohors, quam legat & ipse;*
Huncque sua omnis dicite turma.

2 הללוהו כל מלאכיו הללוהו כל צבאו׃

3 *Hunc Sol, Luna etiam celebrate, & lucida cuncta*
Sidera vos hunc dicite laude.

3 הללוהו שמש וירח הללוהו כל כוכבי אור׃

4 *Cæli, qui cælis incumbitis, edite laudem huic,*
Quæque vndæ superant quoque cælos.

4 הללוהו שמי השמים והמים אשר מעל השמים׃

5 Argumenta laudis, creatio, constitutio, institutio.

5 *His laude & nomen celebretur, numen &, IAE;*
Quo sunt cuncta creata iubente.

5 יהללו את שם יהוה כי הוא צוה ונבראו׃

6 *Ille eadem statuit sæclis mansura, datúmque his*
Decretum transire negauit.

6 ויעמידם לעד לעולם חק נתן ולא יעבור׃

7 Inferior mũdi pars, cuius manifestissimũ & firmissimum membrum terra, ea in duas regiones diuiditur, superiorem & inferiorẽ; vtraque pars suos habitatores habet; ex abyssis terræ hæc omnia proferuntur.

7 *IAE etiam à terra repetitas dicite laudes*
Vos colubri & vos infima cuncta.

7 הללו את יהוה מן הארץ תנינים וכל תהמות׃

8 *Ignis, grando, niues, vapor, ac vis turbida venti*
Illius qui verba facessit.

8 אש וברד שלג וקיטור רוח סערה עשה דברו׃

9 Larices propriè vertimus speciem illam cedri vtilissimam.

9 *Montes & colles omnes, lignúmque ferax ac*
Fructiferum & laricum genus omne.

9 ההרים וכל גבעות עץ פרי וכל ארזים׃

10 חחיה וכל בהמה רמש וצפור כנף׃

10 *Bellua & omne pecus, iumentáque, reptile, & alis*
Quæ volucris secat aëra pernix.

11 מלכי ארץ וכל לאמים שרים וכל שפטי ארץ׃

11 *Vos terræ reges magni & res publica cuncta,*
Et proceres iurisque ministri.

12 בחורים וגם בתולת זקנים עם נערים׃

12 *Vos iuuenes lecti simul innuptæque puellæ;*
Iuncti etiam puerique senésque.

13 יהללו את שם יהוה כי נשגב שמו לבדו הודו על ארץ ושמים׃

13 *Laudabunt* IAE *nomen, nam tollitur altum*
Id nomen, solúmque supernum est.
Imminet illius decus atque honor vndique terræ,
Imminet & cælis honor ille.

13 Laudis causa & ratio, diuini nominis maiestas; ex qua omnis humana recta ratio & conditio proficiscitur.

14 וירם קרן לעמו תהלה לכל חסידיו לבני ישראל עם קרבו הללו יה׃

14 *Ille suo populo cornu extulit, omnibus eius*
Hæc laus certa piisque bonísque est;
Israelis natis, populo, quem nempe propinquum
Ipse sibi fecit, IAH *dicite laude.*

14 Præter laudū gentibus omnibus communia argumenta, est vnum etiam propriū Israelitis, quòd ex ipsorū gente erexit cornu salutis omni orbi afferendæ, hoc est, Christū ex Israelitarū genere hominibus edi. quare effectum est, vt hic populus familiarior Deo sit redditus, quàm cæteri, quibus huiusmodi promissio non est facta: sed quia nō definitur Israelites secundum carnem tantùm, sed secundum spiritū & vocationem Dei, additum est populo propinquo ipsi Deo videlicet.

PSAL. CXLIX.

Cantate Domino canticum nouum.

ARGVMENTVM.

TOTVS hic Psalmus propheticus, totus planè diuinus admirabilisque est: in quo Vates per enthusiasmon sibi præsentem proponit populum Christianum, qui per Christum è tenebris in admirabile lumen Dei erat educendus, victurus nouam vitam ex renouatione interioris hominis, qui secundū Deum creatus est in sanctitate, iustitia & veritate: eam autē vitam perpetua pace ac lætitia Christi cumulandam fore ait. id quod noui Testamēti ætate satis apertè intellexerunt, & sensu ipso animi interno cognouerūt, quicunq. Christi spiritu aguntur, nihil timentes externarum afflictionum, quarum vel frequenti & maximo impetu non poterunt auelli à charitate Dei, quæ in ipsorum cordibus est diffusa. Atque ex illis ij, qui doctrinæ virtute præditi fuerint, omnia aduersariorum etiam potentissimorum prœlia strenuè sustinebunt, & vincent. Hæc cùm præuideret Vates, nostræ aureæ ætatis homines ad nouum & perpetuum gratulationis cantum inuitabat, atq. eadem spe sui etiam temporis populum ad laudes hortabatur.

1 הללויה

1 *Haleluiah.*

CARMEN DICOLON TETRASTROPHON.

שירו ליהוה שיר חדש תהלתו בקהל חסידים׃

IAE *carmen age ô dicite vos nouum,*
Hunc cœtus celebri laude sonet pius;

Ecclesiæ Christianæ periphrasis.

2 ישמח ישראל בעשיו בני

2 *Auctorique suo gratior Israel*
Festum & lætitiam colet.

2 Communi lætitia Israel gratulatur Deo, qui se ex Iacob ad Israelis amplitudinem euexit.

Fauſta ac rege ſuo turma Sionia
Prodat multiſonis gaudia plauſibus.
3 *Huius concelebrent cum citharis chori &*
Nomen tympana perſonent.
4 I AS *namque fouens vult populum ſuum,*
Ornabítque humiles ipſe ſalutifer:
5 *Securos adiget dulce decus pios*
Lectis concinere in ſuis.
6 *Vt* FORTEM *que ferat laudibus affluens*
Horum guttur erit, tum gladium manus
7 *Stringens ancipitem, quo populis graues*
Pœnas, gentibus & paret:
8 *Vt reges manicis ſtringere, vinculis*
Magnates valeant claudere ferreis:
9 *Et præſcripto vt eos iudicio mali*
Admiſſi afficiant reos.
Ipſe at ſplendor & eſt omnibus vnica
Virtus nempe bonis atque nitor ſuis;
Clarabítque pios quotquot erunt, ſacrum hoc
Valdè, ac perpetuum decus.

3 Laudum ratio, quòd Deus ipſe ſua ſponte & propria miſericordia ita dilexerit mundum, vt filium ſuum ſalutis pontificem dare voluerit, qui humiles & contritos corde ſpiritu ſuo auctos, omni pace & quiete ſpirituali cumulet, atque ex variis laboribꝰ fatigatos, tandem in lectis illis admirandis ac deſideratis collocet. poeticè ſumma quies deſcripta eſt.

8 Virtus Euãgelij per Apoſtolos alioſque diſcipulos Ieſu Chriſti enuntiati.

Omnẽ ſufficientiam illam ſuam ad magnas res ſubeundas & agẽdas, Deo aſſcribunt ſancti.

ציון יגילו במלכם׃

3 יהללו שמו במחול בתף וכנור יזמרו לו׃

4 כי רוצה יהוה בעמו יפאר ענוים בישועה׃

5 יעלזו חסידים בכבוד ירננו על משכבותם׃

6 רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם׃

7 לעשות נקמה בגוים תוכחות בלאמים׃

8 לאסר מלכיהם בזקים ונכבדיהם בכבלי ברזל׃

9 לעשות בהם משפט כתוב הדר הוא לכל חסידיו הללו יה׃

PSAL. CL.

Laudate Dominum in ſanctis eius.

ARGVMENTVM.

OMNIVM Pſalmorum, qui alio nomine laudes vocantur, ſummam, & veluti perorationem quandam continet hic Pſalmus, inuitans Eccleſiam omnem ad diuinas laudes ex puro corde celebrandas; atque omni externo etiam canendi & gratulandi inſtrumento ſociandas, ita vt nihil aliud audiatur animis in gratulationem intentis, quàm id quod eandem gratulationem iuuare ac promouere poſsit. Hanc verò gratulationẽ atque laudem Deo deberi ob naturæ ſuæ maieſtatem, ob ſapientiæ, virtutis, ac miſericordiæ infinitam conſiderationem multis exemplis & argumentis nobis propoſitam in mundi creatione & gubernatione, atque in admirandis rebus hominum cauſa geſtis, tam in figura, quæ veteris teſtamenti ætatibus exhibita fuit, quàm in figurato ipſo, quod noui teſtamenti beato ſæculo pręſtitum eſt per Ieſum Chriſtum mundi ſeruatorem, atque humani generis amplificatorem efficaciſsimum.

Halelu-

1 הללו יה

Haleluiah.

Carmen sapphicvm.

הללו אל בקדשו הללוהו ברקיע עזו.

LAudibus fortem celebrate in alta
Ipsius sede & solio sacrato;
Dicite hunc rerum validè efficacem
Æthere vasto.

Diuina maiestas in se considerata, & cum angelorum ac beatorum spirituum ministerio.

2 הללוהו בגבורתיו הללוהו כרב גדלו:

2 *Fortia atque huius celebrate gesta*
Clara mortali generi, atque magnis
Laudibus magnum memorate multis
Nominibusque.

2 Virtus Dei in creatione earum rerũ quæ factæ sunt, & quę assiduè efficiuntur, vt in sublimi videmus.

3 הללוהו בתקע שופר הללוהו בנבל וכנור:

3 *Cornua hunc acres resonent tubæque,*
Spiritu ac pleno referat tumens hunc
Nablium, claros cithara eloquatur
Huius honores.

3 Antiquorũ instrumentorum varia genera ex Hebraicis nominibus indicata.

4 הללוהו בתף ומחול הללוהו במנים ועגב:

4 *Tympana hunc laudent, alacres chorique;*
Dispar hunc iunctis calamis cicuta
Rumpat; huic blandas minuátque longa
Tibia voces.

5 הללוהו בצלצלי שמע הללוהו בצלצלי תרועה:

5 *Tinnula hunc ludo recinant loquaci*
Sistra, & hunc pulsu crepitante sistra:

Sistrorum genera duo, tinniens & crepitans.

6 כל הנשמה תהלל יה הללויה:

6 *IAH sonet nomen, celebrétque laudes*
Halitus omnis.

Halitus omnis quidquid aere percusso vel vocem, vel sonum edere potest.

Finis libri psalmorvm.

BENED. ARIÆ MONTANI AD D. PETRVM VELEIVM Gueuaram Theolog. & Iurisperitum Hispalensis Ecclesiæ Priorem, & Iurisconsultum Canonicum.

O QVI *meorum præsidia intima*
Præcordiorum perpetuus tenes,
O nomen haud vllis mouendum
Huic animo memori periclis;
VELLEI, *piorum lætitia ac decus,*
Quicunque puris moribus arduæ
Virtutis haud accessa vulgo
Templa colunt sapientiæq́;:
Tecum peractos dum memoro dies,
Grata & silentum tempora noctium,
Nec fallo præsentem laborem
Nec recreor, velut assolebam.
Immò dolori, mœstitiæ & graui,
Queis ipse totis solibus obruor,
Tormenta coniungit peracti
Temporis irreuocanda imago.
Nam tunc malorum, queis miserum genus
Mortale culpa concutitur sua,
Spectator expers qui videbar,
Nunc medijs agor in theatris.
Tunc me cauendis rebus & actibus
Tu mente maior vocibus & prior

Quid

Quid quæque proferret notare
Scena hominum & populi, iubebas.
Exempla nostri turbida sæculi
Nascentis orbis vespere ab extimo
Dum comparatis explicamus
Ponderibus, malè pressa vincunt.
Solamen ergò & consilium vnicum
Auctore nobis te fuerat, suas
Vulgaribus cessisse partes
Pro studio & numero petentum:
Meq́; in reductæ rupis & editæ
Antro beatum muneribus tuis
Gaudere quærentem latere
Impauidum maris ac procellæ:
Illic superni consiliis Dei,
Vatumq́; veris vocibus & sacris,
Vitamq́; splendentesq́; luces
Assiduis operis vouere.
Prædulcis at sors inuida me boni
Tractum quieto sustulit è loco,
Ventisq́; turbandum molestis
In dubium pelagus remisit.
Quos vita fluctus post mea pertulit
Impulsa rerum casibus asperis,
Formidat vsa & mens referre,
Et refugit memorare carmen.

Testis dolorum mæstitiæ & grauis
Iniuriosis aula frequens malis,
Testisq; cursus, in remotas
Quò feror excutiorq; terras.
Nunc plena venis gleba metallicis,
Quæ membra denso vellere ineptius
Amicit Hibernumq; nomen
Oceano Hesperio tuetur;
Nunc me colore splendida candido,
Quæ noctis horas vix numerat breuis,
Tenet vagantem me Britani
Terra soli Tamesisq; amœnus.
Nunc inquietis Gallia finibus,
Vel flaminalis mœnia Legiæ,
Rheni vel hirsutus colonus
Fertilis Alsacidúmve tractus.
Illinc reuisos iam mihi sæpius
Rhethos, Genaunos, Luceriæ & lacus,
Et iam fide dissentientes
Ascanidum populos pererro.
Siluas & altis Alpibus insitas,
Hetrusca & arua, & quæ Tyberis lauat,
Qui lege mutauit sacratum
Imperium meliore Romæ.
Illinc regressus conspicio tuos
Picens agros, quæq; Adria littora

Persun-

Perfundit insignis refluxu
Et Venetûm populo superbus.
Taurina rursus trans iuga deferor
Et per niualis prona Sabaudiæ
Querceta, vicinosq; Francis
Lotarigos, Retelosq; curro.
Hinc longiori tempore iam mihi
Exculta campis Belgia pascuis
Et nata & inuentrix alendis
Artibus hæc regio subitur.
Nuper probatis ritibus omnium
Prouinciarum delitiæ, & suis
(Dum pax fidesq; permanebant)
Ingenijs operisq; felix:
Heu nunc scelesto dißidio & malis
Vexata morbis ac vitio intimo,
Multisq; dissultans ruinis
(Ni superi aspiciant) perire.
Diuersa terræ transierim licet
Ventis neque ijsdem regna patentia,
Sermonis ac distantis vsum,
Forma eadem studijs notatur.
Fraudes iniquæ & multiplices doli
Et concitatis ambitio artibus
Conata tentare atque sede
Luciferum ruere emicantem.

Ardens vbique & fax violentiæ,
Iniuriarumq́; irruit impetus,
Nullisq́; definita metis
Sordida & esuriens cupido.
Reiecta virtus vrbibus omnibus,
Nec certa pagis hospitia obtinet,
Laudata nonnusquam decoris
Vocibus, officio at repulsa.
Nullus supremi vindicis aut metus
Mortale pectus concutit intimum:
Vix signa deprendas rubentis
Sanguinis in facie, aut pudoris.
Hæc summa tantis exiliis tuo
Tandem peractis constitit Ariæ:
Nouisse, in humanis probandum
Egregiè nihil emicare.
Sermonis ergò me istius vndique
Desiderantem commoda cogniti
Jnfesta curarum caterua
Aggreditur, premit, atque pungit.
Vnus librorum, quos Deus edidit,
Vsus labantem me recreans tenet,
Fastidioso dum molesti
Abstrahit officij labore.
Ergò colendis lucibus annua
Sol quas reducit splendidus orbita,

Vel

Vel canto quæ David sacratis
Exposuit meditata verbis.
Vel quæ supernæ Fons sapientiæ
Genti probauit promere simplici,
Hæc ipse deducens fideli
Continuo exhibeoq́ filo.
Tu seu disertos legibus ordines
Rectè explicandis & tribuis modos,
Seu voce conformas decenti
Eloquij sonitum Latini:
Seu scripta docti temporis omnia
Voluis Paneti Socraticam & domum,
Seu pura quos audit magistros
Relligio pietasq́ voluis:
Siue ipsa diuæ plena scientiæ
Exhausta nunquam flumina combibis,
Quæq́ antè diduxit supremus
Per geminos Pater ipse riuos:
Quidquid regendo temporis aut choro
Ponis piorum, quos celebres Deo
Certis canendæ semper horis
Afficiunt retinentq́ laudes:
Quidquid vel altis in studiis locas
Grati laboris; respice opus nouum
Præsens, quod absentis memorq́
Ipse tui meditabar æger.

FINIS.

PSALMORVM INDEX.

Ecce

F I N I S.

DAVIDIS